

3 / 14
NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

**ČETVRTO
REDOVNO ZASEDANJE
SAVEZNOG VEĆA I VEĆA NARODA**

24—29 novembra 1947 godine

STENOGRAFSKE BELEŠKE

BEOGRAD

344

AC

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

Narodni Skupština FNRJ
 Dokumentacija

ČETVRTO REDOVNO ZASEDANJE SAVEZNOG VEĆA I VEĆA NARODA

24—29 novembra 1947 godine

STENOGRAFSKE BELEŠKE

BEOGRAD

IZDANJE

IZDANJE PREZIDIJUMA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

IZDANJE
PREZIDIJUMA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

VEĆE NARODA

Prva sednica

(24 novembra 1947)

Početak u 17.10 časova.

Pretsedavao predsednik **Josip Vidmar** (NR Slovenija)

Predsednik: Otvaram prvi redovni sastanak IV redovnog zasedanja Veća naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Veća Joza Milivojević.

Izvolite saslušati Ukaz Prezidijuma Narodne skupštine o sazivanju Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije u IV redovno zasedanje koji glasi:

U K A Z

O SAZIVANJU NARODNE SKUPŠTINE FEDERATIVNE
NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
U IV REDOVNO ZASEDANJE

Na osnovu tač. 1 čl. 74 Ustava Prezidijum Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije

r e š a v a

da se Narodna skupština Federativne Narodne Republike Jugoslavije sazove u IV redovno zasedanje na dan 24 novembra 1947 godine.

U. Br. 1985
18 oktobra 1947 godine
Beograd

**Prezidijum Narodne skupštine
Federativne Narodne Republike Jugoslavije**

Sekretar
M. Peruničić, s. r.

Predsednik
Dr I. Ribar, s. r.

Saopštavam Veću žalosnu vest da je naš drug narodni poslanik Ivan Milanković, predsednik Gradskog narodnog odbora Subotice, preminuo 24 jula ove godine.

Pozivam narodne poslanike da jednim minutom ćutanja odamo poštu počivšem Milankoviću. (Svi poslanici ustaju i jednim minutom ćutanja odaju poslednju poštu počvšem Ivanu Milankoviću.) Slava mu!

Izvolite saslušati saopštenja pre prelaza na dnevni red.

Saopštavam da je Vlada FNRJ, u smislu člana 63 Ustava, dostavila Veću naroda na rešavanje sledeće zakonske predloge: Predlog krivičnog zakonika — Opšti deo; Predlog osnovnog zakona o prekršajima; Predlog zakona o ličnim imenima; Predlog osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece; Predlog opšteg zakona o lovu; Predlog zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepokretnostima koje su agrarnom reformom i konfiskacijom prešle u svojinu države; Predlog zakona o državljanstvu lica na području pripojenom Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji po Ugovoru o miru sa Italijom; Predlog zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa; Predlog zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže; Predlog zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija; Predlog zakona o izmeni Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže; Predlog zakona o izmenama i dopunama čl. 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana Federativne Narodne Republike Jugoslavije; Predlog zakona o dopuni Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima; Predlog opšteg zakona o šumama; Predlog zakona o vojnim sudovima; Predlog zakona o kretanju na granici; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije; Predlog zakona o dopuni Zakona o taksama; Predlog zakona o dopuni Zakona o organizaciji državne poljoprivredne mašinske službe; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Pored toga Zakonodavni odbor Saveznog veća podneo je Predlog zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države.

Svi ovi zakonski predlozi, u smislu člana 26 Poslovnika Veća naroda, već su dostavljeni Zakonodavnom odboru na pretres.

Saopštavam da je Zakonodavni odbor podneo Veću svoje izveštaje o sledećim zakonskim predlozima: o Predlogu krivičnog zakonika — Opšti deo; Predlogu osnovnog zakona o prekršajima; Predlogu zakona o ličnim imenima; Predlogu osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece; Predlogu opšteg zakona o lovu; Predlogu zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepokretnostima koje su agrarnom reformom i konfiskacijom prešle u svojinu države; Predlogu zakona o državljanstvu lica na području pripojenom Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji po Ugovoru o miru sa Italijom; Predlogu zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa; Predlogu zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže; Predlogu zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija; Predlogu zakona o izmeni Zakona o rešavanju trgovinskih sporova putem državne arbitraže; Predlogu zakona o izmenama i dopunama člana 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji; Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana Federativne Narodne Republike Jugoslavije; Predlogu zakona o dopuni Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima i Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima.

Svi ovi zakonski predlozi sa odborskim izveštajima otštampani su i razdeljeni narodnim poslanicima i biće stavljeni na dnevni red kad to Veće odluči.

Saopštavam Veću da je Okružni sud za grad Beograd dostavio Predsedništvu Veća presudu Vrhovnog suda NR Srbije kojom je Velimir Skerlić, narodni poslanik, osuđen kaznom lišenja slobode i gubitkom političkih prava, koga je, kao što je saopšteno na prvom redovnom sastanku III redovnog zasedanja, 26 marta 1947 godine, izdao sudu Prezidijum Narodne skupštine FNRJ na osnovu člana 69 Ustava i člana 43 ranijeg poslovnika Veća naroda.

Dalje saopštavam da je Prezidijum Narodne skupštine FNRJ svojim pismom Pov. Br. 86 od 24 jula 1947 godine izvestio Veće da je na traženje Javnog tužioštva FNRJ, a na osnovu Ustava i Poslovnika Veća naroda, dao odobrenje za vođenje krivičnog postupka protiv Franca Snoja, narodnog poslanika Veća naroda.

U vezi s tim saopštavam da je Vrhovni sud NR Slovenije dostavio Pretsedništvu Veća presudu Vrhovnog suda NR Slovenije kojom je osuđen Franc Snoj, narodni poslanik Veća naroda, na kaznu lišenja slobode i na kaznu gubitka političkih prava.

Ovi izveštaji sa presudama dostavljeni su Mandatno-imunitetskom odboru na dalji zakonski postupak.

Zbog službenog posla mole odsustvo narodni poslanici: Božo Mitrović 6 dana, Anto Babić 10 dana, Jovan Četković 10 dana, Lazar Mojsov 5 dana, Ljubo Babić 2 dana, Stane Kavčič 10 dana, — a zbog bolesti Pavel Vrbovski 30 dana, Oton Župančič 10 dana, Josip Jeras 10 dana.

Predlažem Veću da se odobre sva tražena odsustva.

Prima li Veće ovaj predlog? (Prima). Pošto prima, objavljujem da su odsustva imenovanim poslanicima odobrena.

Saopštavam da su sve molbe i žalbe upućene Veću naroda dostavljene Odboru za molbe i žalbe na dalji postupak.

Prelazi se na dnevni red: utvrđivanje dnevnog reda.

Predlažem Veću za dnevni red iduće sednice:

1) pretres Predloga osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece;

2) pretres Predloga zakona o ličnim imenima;

3) pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije;

4) pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o ustanku i pravu na penziju i o penzionisanju državnih službenika;

5) pretres Predloga zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepokretnostima koje su agrarnom reformom i konfiskacijom prešle u svojinu države;

6) pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama člana 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji;

7) pretres Predloga zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa i

8) pretres Predloga zakona o kretanju na granici.

Prima li Veće ovaj dnevni red? (Prima). Objavljujem da je predloženi dnevni red jednoglasno primljen.

Sa odobrenjem Veća zaključujem današnju sednicu, a iduću zakazujem za sutra, u utorak 25 o. m., u 17 časova, sa utvrđenim dnevnim redom.

(Sednica je zaključena u 17,30 časova).

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Прва седница

(24 новембра 1947)

Почетак у 17,20 часова.

Претседавао председник **Владимир Симић** (Изборни срез Београд III).

Председник: Отварам први редовни састанак IV редовног заседања Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије.

Записник данашњег састанка водиће секретар Воја Лековић.

Изволите саслушати Указ Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије о сазивању Народне скупштине.

У К А З

О САЗИВАЊУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФЕДЕРАТИВНЕ
НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
У IV РЕДОВНО ЗАСЕДАЊЕ

Президијум Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије на основу тач. 1 чл. 74 Устава

р е ш а в а

да се Народна скупштина Федеративне Народне Републике Југославије засове у IV редовно заседање на дан 24 новембра 1947 године.

У. Бр. 1985
18 октобра 1947 год.
Београд

Президијум Народне скупштине
Федеративне Народне Републике Југославије

Секретар
М. Перуничкић, с. р.

Председник
Др И. Рибар, с. р.

(Читање Указа саслушали су народни посланици стојећи.)

Влада ФНРЈ поднела је Савезном већу на решавање следеће законске предлоге: Предлог кривичног законика — Општи део; Предлог закона о измени и допуни Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже; Предлог закона о оверавању потписа, рукописа и преписа; Предлог закона о држављанству лица на подручју припојеном ФНРЈ по Уговору о миру са Италијом; Предлог основног закона о прекршајима; Предлог закона о личним именима; Предлог основног закона о односима родитеља и деце; Предлог закона о скидању терета укњижених на непокретностима које су по Закону а аграрној реформи и колонизацији прешле у својину државе; Предлог општег закона о лову; Предлог закона о забрани употребе грба, печата и имена Организације Уједињених нација; Предлог закона о измени Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже; Предлог закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима; Предлог закона о допуни Закона о мирнодопским војним инвалидима; Предлог закона о војним судовима; Предлог закона о изменама и допунама чл. 36 Закона о аграрној реформи и колонизацији; Предлог закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана Федеративне Народне Републике Југославије; Предлог закона о изменама и допунама Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије; Предлог закона о изменама и допунама Закона о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника; Предлог закона о допуни Закона о организацији државне пољопривредне машинске службе; Предлог закона о кретању на граници; Предлог закона о измени и допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије; Предлог закона о допуни Закона о таксама; Предлог општег закона о шумама.

Сви ови законски предлози достављени су Законодавном одбору у смислу чл. 18 и чл. 26 Пословника Савезног већа.

Законодавни одбор поднео је Савезном већу на решавање предлог и извештај о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе. Овај законски предлог достављен је преко Већа народа Законодавном одбору Већа народа.

Законодавни одбор Савезног већа поднео је Савезном већу на решавање извештаје о овим законским предлозима и то:

о Предлогу кривичног законика — Општи део; о Предлогу закона о оверавању потписа, рукописа и преписа; о Предлогу закона о држављанству лица на подручју припојеном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом; о Предлогу закона о укидању става 3 члана 14 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже; о Предлогу закона о регулисању терета укњижених на непокретностима које су прешле у својину државе на основу Закона о аграрној реформи и колонизацији и Основног закона о поступању са експроприсаним и конфискованим шумским поседима; о Предлогу закона о личним именима; о Предлогу основног закона о односима родитеља и деце; о Предлогу основног закона о прекршајима; о Предлогу закона о забрани употребе грба, печата и имена Организације Уједињених нација; о Предлогу општег закона о лову; о Предлогу закона о измени Закона о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже; о Предлогу закона о изменама и допунама чл. 36 Закона о аграрној реформи и колонизацији; о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима; о Предлогу закона о изменама Закона о мирнодопским војним инвалидима; о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана Федеративне Народне Републике Југославије.

Сви су ови извештаји отштампани и раздељени народним посланицима, а ставиће се на дневни ред када о том Савезно веће буде донело одлуку.

Глигорије В. Мандић, народни посланик — подноси оставку на свој посланички мандат за Изборни срез которско-херцеговачки и Миодраг Недељковић, народни посланик, — подноси оставку на свој посланички мандат за Изборни срез трстенички.

Обе ове оставке упутиће се Мандатно-имунитетском одбору на разматрање.

Президијум Народне скупштине ФНРЈ извештава Савезно веће да је дана 15 маја 1947 године на основу члана 69 Устава и чл. 41 Пословника Савезног већа, а на тражење Јавног тужиоца ФНРЈ дао одобрење за покретање кривичног поступка против др Драгољуба Јовановића, народног посланика Савезног већа.

Врховни суд Народне Републике Србије доставио је Савезном већу оверен препис пресуде којом је осудио др Драгољуба Јовановића, народног посланика Савезног већа, на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 9 година и на губитак политичких и појединих грађанских права у трајању од 3 године.

Оба ова акта упутиће се Мандатно-имунитетском одбору.

Народни посланик Рапаић Тиро моли 10 дана отсуства а Николић Живојин 5 дана због болести, Кухар Ловро моли отсуство са IV редовног заседања због болести; Шкаре Станко моли отсуство са овог заседања због болести; Маркотић Мато моли 5 дана отсуства због хитних и неодложних послова; Цвијетин Мијатовић моли отсуство од заседања због неодложног посла и Ратко Петровић моли отсуство са седнице 24 новембра о. г. због неодложног посла.

Предлажем Већу да се народном посланику Ратку Петровићу одобри отсуство са данашње седнице а осталим народним посланицима, који су тражили отсуство, да се свима одобри по 5 дана. Прима ли Веће овај предлог? (Прима). Објављујем да су отсуства одобрена онако како је саопштено.

На дневном реду данашње седнице имамо као једину тачку: утврђивање дневног реда.

На основу материјала и докумената које сам саопштио, Претседништво предлаже Савезном већу да се на дневни ред ставе законски предлози: 1) претрес Предлога основног закона о односима родитеља и деце; 2) претрес Предлога закона о личним именима; 3) претрес Предлога закона о измени и допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије; 4) претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника; 5) претрес Предлога закона о скидању терета укњижених на непокретностима које су по Закону о аграрној реформи и колонизацији прешле у својину државе; 6) претрес Предлога закона о изменама и допунама члана 36 Закона о аграрној реформи и колонизацији; 7) претрес Предлога закона о оверавању потписа, рукописа и преписа; 8) претрес Предлога закона о кретању на граници.

Остали законски предлози који су упућени Већу на решавање, сагласно пословнику, ставиће се доцније на дневни ред.

Прима ли Савезно веће овај предложени дневни ред? (Прима).

Пошто је Савезно веће примило овакав дневни ред како је прочитан, објављујем да је дневни ред утврђен у 8 тачака онако како сам малочас прочитао. На тај начин, ми смо данашњи рад завршили. Седницу закључујем, а другу одређујем за сутра у 17 часова.

(Седница је закључена у 17,40 часова).

ВЕЋЕ НАРОДА

Друга седница

(25 новембра 1947)

Почетак у 17,10 часова.

Претседавао претседник Јосип Видмар.

Претседник: Отварам други редовни састанак IV редовног заседања Већа народа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије. Записник данашње седнице водиће секретар др Бранко Чубриловић. Молим секретара да прочита записник прве редовне седнице.

Секретар др Бранко Чубриловић (НР Босна и Херцеговина) чита записник прве седнице од 24 новембра 1947 године.

Претседник: Прима ли Веће прочитани записник? (Прима). Пошто је записник примљен, биће оверен од претседника и секретара који га је водио.

Изволите чути саопштења пре дневног реда. Саопштавам да је народни посланик Већа народа Марко Вујачић, у смислу члана 63 Устава и члана 26 Пословника Већа народа, поднео Већу народа на решавање Предлог закона о допуни Закона о орденима и медаљама. Овај законски предлог биће достављен Законодавном одбору на претрес.

Саопштавам да је Законодавни одбор поднео Већу народа одборске извештаје о следећим законским предлозима: 1) о Предлогу општег закона о шумама; 2) Предлогу закона о војним судовима; 3) Предлогу закона о кретању на граници; 4) Предлогу закона о изменама и допунама Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије; 5) Предлогу закона о допуни Закона о таксама; 6) Предлогу закона о допуни Закона о организацији државне

пољопривредне машинске службе; 7) Предлогу закона о изменама и допунама Закона о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника; 8) Предлогу закона о изменама и допунама Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије и 9) о Предлогу закона о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе.

Сви ови извештаји са законским предлозима отштампани су и раздељени народним посланицима.

Исто тако саопштавам да је Мандатно-имунитетски одбор Већа народа поднео три одборска извештаја. Молим известиоца Мандатно-имунитетског одбора друга Јована Јегдића на прочита одборске извештаје.

Извештац Јован Јегдић (АП Војводина — НР Србија)
чита:

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Мандатно-имунитетски одбор

Бр. 14

25 новембра 1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Мандатно-имунитетски одбор примио је преко Претседништва Већа народа извештај о смрти народног посланика Ивана Миланковића.

По размотрењу изборних аката и кандидатских листа Одбор је утврдио да је поч. Миланковић на изборима од 11 новембра 1945 године изабран за народног посланика на обласној кандидатској листи Народног фронта Војводине и да је заменик поч. Миланковића на обласној кандидатској листи Народног фронта Војводине за изборе народних посланика за Скупштину народа Уставотворне скупштине др Матија Еветовић, професор из Суботице. Стога Одбор предлаже Већу народа да на место поч. Ивана Миланковића огласи за народног посланика др Матију Еветовића, професора из Суботице.

Подносећи овај извештај, Мандатно-имунитетски одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Јована С. Јегдића.

Секретар
Јован Јегдић, с. р.

Потпретседник
Саво Ј. Оровић, с. р.

Чланови:

Антон Шуштершич, с. р., Н. К. Мартиновски, с. р.

Претседник: Прима ли Веће овај извештај и предлог Мандатно-имунитетског одбора? (Прима). Пошто Веће прима, констатујем да је за народног посланика позван др Матија Еветовић, професор из Суботице. Изволите чути други извештај.

Известилац чита:

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Мандатно-имунитетски одбор

Бр. 15

25 новембра 1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Мандатно-имунитетски одбор примио је преко Претседништва Већа народа извештај Президијума Народне скупштине ФНРЈ Пов. бр. 124 од 31 децембра 1946 године да је, на основу чл. 69 Устава и чл. 53 Пословника Већа народа, а на тражење Јавног тужиоштва Народне Републике Србије, дао одобрење за вођење кривичног поступка против Велимира Скерлића, народног посланика Већа народа.

Исто тако Одбор је примио преко Претседништва Већа народа правоснажну пресуду Врховног суда НР Србије КЖ бр. 591 од 3-VII-1947 године, којом је Велимир Скерлић осуђен на три године лишења слободе са казном губитка политичких права.

Пошто је Одбор утврдио да је Президијум Народне скупштине ФНРЈ правилно дао одобрење за вођење кривичног поступка против народног посланика Велимира Скерлића и пошто је извршном пресудом именовани осуђен ка-

зном лишења слободe и губитком политичких права, Одбор предлага Већу народа да се мандат Велимира Скерлића поништи.

Разматрајући изборна акта и кандидатске листе, Одбор је утврдио да је заменик осуђеног Скерлића на земаљској кандидатској листи Народног фронта Србије за изборе народних посланика за Скупштину народа Уставотворне скупштине Тадић Живота, земљорадник из Тополе, те стога Одбор предлага Већу народа да на место осуђеног Велимира Скерлића огласи за народног посланика Животу Тадића, земљорадника из Тополе.

Подносећи овај извештај, Мандатно-имунитетски одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Јована С. Јегдића.

Секретар
Јован Јегдић, с. р.

Потпретседник
Саво Ј. Оровић, с. р.

Чланови:

Антон Шуштершич, с. р., Н. К. Мартиновски, с. р.

Претседник: Прима ли Веће овај извештај и предлог Мандатно-имунитетског одбора? (Прима). Пошто Веће прима, објављујем да је мандат народног посланика Велимира Скерлића поништен и оглашавам за народног посланика његовог заменика Тадића Животу, земљорадника из Тополе.

Изволите чути и трећи извештај.

Известилац чита:

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ
ВЕЋЕ НАРОДА
Мандатно-имунитетски одбор
Бр. 16
25 новембра 1947 год.
Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Мандатно-имунитетски одбор примио је преко Претседништва Већа народа извештај Президијума Народне скупштине ФНРЈ Пов.бр. 86 од 24 јула 1947 године, да је, на

основу чл. 69 Устава и чл. 41 Пословника Већа народа а на тражење Јавног тужиштва ФНРЈ, дао одобрење за вођење кривичног поступка против Франца Сноја, народног посланика Већа народа.

Исто тако Одбор је примио преко Претседништва Већа народа правоснажну пресуду Врховног суда НР Словеније К. Бр. 1/47-21 од 12 августа 1947 године, којом је Франц Сној осуђен на 7 година лишења слободе са казном губитка политичких права.

Пошто је Одбор утврдио да је Президијум Народне скупштине ФНРЈ правилно дао одобрење за вођење кривичног поступка против народног посланика Франца Сноја и пошто је извршено пресудом именовани осуђен казном лишења слободе и губитком политичких права, Одбор предлаже Већу народа да се мандат Франца Сноја поништи.

Разматрајући изборна акта и кандидатске листе, Одбор је утврдио да је заменик осуђеног Франца Сноја на земаљској кандидатској листи Народног фронта Словеније за изборе народних посланика за Скупштину народа Уставотворне скупштине др Рудолф Обрачунч, лекар из Љубљане, те стога Одбор предлаже Већу народа да на место осуђеног Франца Сноја огласи за народног посланика Већа народа др Рудолфа Обрачунча, лекара из Љубљане.

Подносећи овај извештај, Мандатно-имунитетски одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Јована С. Јегдића.

Секретар

Јован Јегдић, с. р.

Потпретседник

Саво Ј. Оровић, с. р.

Чланови:

Антон Шуштершич, с. р., Н. К. Мартиновски, с. р.

Претседник: Прима ли Веће овај извештај и предлог Мандатно-имунитетског одбора? (Прима). Пошто Веће прима, објављујем да је мандат народног посланика Франца Сноја поништен и оглашавам за народног посланика Већа народа његовог заменика др Рудолфа Обрачунча.

Именовани народни посланици ће после данашње седнице положити заклетву у кабинету Претседника Већа.

Народни посланици др Павле Грегорић 2 дана, Хасан Бркић 6 дана, Фрањо Борић 6 дана моле присуство због

службеног посла, а због болести Спасоје Ђаковић 10 дана. Предлажем Већу да се одобре тражена отсуства народним посланицима. Прима ли Веће овај предлог? (Прима). Констатујем да су отсуства одобрена.

Прелазимо на дневни ред. Прва тачка дневног реда је: претрес Предлога основног закона о односима родитеља и деце. Молим известиоца Законодавног одбора друга Јозу Миливојевића да поднесе одборски извештај о овом законском предлогу.

Известилац Јоза Миливојевић (НР Хрватска): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови и другарице народни заступници, јасно је да промјене које су већ настале и које се даномице продубљују у нашем савременом друштву имају одраза и да ће га све више имати и на породицу у нашем друштву. Да је то тако рјечито говори и овај Приједлог закона о односима родитеља и дјеце који је пред нама. Однос између родитеља и дјеце је породични однос (однос уже породице), а права и дужности које из тога односа извиру за родитеље чине родитељско право.

Наш законски приједлог у члану 1 поставља циљ и сврху тог родитељског права. Каже се: „У циљу подизања деце за корисне и свесне грађане Федеративне Народне Републике Југославије, као и ради учвршћивања породице, родитељи имају права и дужности..." итд.

Основне су дакле задаће родитељског права: подизање своје малолетне дјеце и учвршћење породице.

Наша савремена породица моногамог брака основица је за даљње развијање и усавршавање наше породице па по томе и брачних односа. Да је то тако потврђује и наш већ донесени Основни закон о браку. Моногамска породица стара је као и моногами брак — већ хиљаде година, а „моногамија је настала" — како то Енглес каже у књизи „Поријекло породице" — „из концентрације већих богатстава у једној руци, и то руци мушкарца, и из потребе да се та богатства оставе у наследство дјечи овога мушкарца и никојег другог". Тај смисао моногамог брака смисао је и моногаме породице — кроз вијекове, па и породице у капитализму.

Наше корјените промјене у савременом друштву, прелаз на изградњу социјализма, којем није циљ као капитализму или као што је био циљ феудализму или робовла-

сничком друштву: „луки лов за богатством као коначним циљем човјечанства“ — како то Енгелс каже у књизи „Поријекло породице“ — већ је циљ прогрес човјечанства, циљ који са социјализмом постаје и остаје и у даљњем развоју човјечанства — закон будућности!

За те прогресивне перспективе, за тај закон прогреса ми смо положили основе у нашем Уставу ФНРЈ, нарочито у глави II и IV, члан 14, 15, и 16 итд. као и у уставима наших република, па смо на тој подлози и брак и породицу у нашем Уставу ФНРЈ (члан 26) и уставима наших република ставили под тај закон прогреса. Под законом тих опћих прогресивних принципа нашег Устава ФНРЈ, доносећи овај Основни закон о односима родитеља и дјеце, ми омогућујемо нашој дјеци да у институту савремене моногамске породице разрјешују ланце свог робовања капитализму, а самој породици омогућујемо да напредује, да се развија, мијења и то исто онако, у корак, како напредује, како се развија и мијења само наше друштво, да би у њој наша дјеца оба спола — и мушког и женског — могла остварити истинску равноправност и пуну слободу породичног живота заснованог на љубави — на том највишем људском праву, на вјерности и међусобном помагању. На таквој моралној породичној повезаности треба да се наша моногамска породица даље развија и изграђује. У том правцу члан 1 овог законског приједлога значи учвршћење породице, јер она данас и у својој грађанској садржини, поред ropства капитализму, у моралном погледу није моногамична за страну мушкарца; а да би постала доиста чврста, треба и у том правцу да се развије и да постане истински моногамична. Услови за такав њен даљњи развој, за такво њено усавршавање данас се код нас остварују изградњом социјализма а уклањањем капитализма.

Брак и породица под заштитом су државе (члан 26 Устава), али по питању брака само онај брак, који држава уређује законом, то јест, пуноважни брак, како га наш Устав ФНРЈ назива, док се породица, била она из пуноважног брака или не, исто тако уређује овим законским приједлогом. Родитељска права и дужности иста су (члан 3 законског приједлога), родитељи брачни или ванбрачни врше их заједно (члан 2 законског приједлога), дакле, по правилу, као породица. То је дубоко хумано и морално — напредно схватање породице које је заступљено у овом нашем законском приједлогу. У родитељском праву законског приједлога отац и мајка изједначени су. Родитељско право при-

пада им заједно, а врше га споразумно. Тако је старање о личности, о правима и интересима малодобне дјеце, о њиховом издржавању, о њиховом животу и здрављу, о одгоју, школовању, стручној наобразби и тако даље. У случају да се родитељи не могу споразумети, одлучује орган старатељства. Ако је питање код кога ће дијете живјети кад родитељи не живе скупа — мора се узимати у обзир и жеља дјетета, ако је оно навршило 10 година (члан 7 законског приједлога). Неће, дакле, више у нашој породици, према овом законском приједлогу, бити повлашћеног положаја оца (патер фамилиус), нема више очинске власти из ранијег грађанског законика, тог недемократског елемента у породичним односима, а неће бити ни тога да главни терет ванбрачног дјетета пада на мајку. Родитељи заступају малољетну дјецу заједно, управљају њиховом имовином заједно, а смију располагати само са приходима њихове имовине по прописима закона (члан 10 законског приједлога), док имовину отуђити или оптеретити, било покретну или непокретну, могу само по одобрењу органа старатељства. У случају спријечености једног родитеља, родитељско право припада другом родитељу (члан 14 законског приједлога). Родитељско право губи се злоупотребом, а престаје пунољетношћу дјетета и ступањем у брак.

Поред родитељског старања држава пружа заштиту малољетној дјечи увек кад интереси дјетета то траже. Тамо гдје нема родитељског старања, малољетна дјеца стоје под старањем државе и уживају њену нарочиту заштиту. Наслов VI овог законског приједлога говори о надзору органа старатељства. Ове одредбе су уско везане са Законом о старатељству, који смо већ донијели и о чем је у овом дому већ било говора и дискусије.

Обавеза издржавања дјеце нормирана је насловом IX законског приједлога, у члану 32 до укључиво члана 40. Значајно је овдје истаћи то да обавеза издржавања, осим родитеља, постоји и за брачне сроднике у правој усходној и нисходној линији, као и браће и сестара у погледу њихове малољетне браће и сестара. Та лица дужна су давати издржавање оним редом којим долазе на ред као насљедници. Ако издржавање пада на више лица заједно, онда та лица дијеле терет према њиховим могућностима. И очуха и маћеху захвата дужност издржавања малодобне пасторчади. Правило је за све наведене, осим за родитеље, да су само онда дужни давати издржавање ако је лице које тражи издр-

жавање, неспособно за рад или нема довољно средстава за живот.

Одељак VII законског приједлога у члановима 22 до 27 нормира утврђење очинства, а одељак VIII у члановима 28 до 31 оспоравање очинства. То је важна правна материја у нашем породичном праву. На том пољу овим законским приједлогом крупно смо закорачили напријед. Стара Југославија за 23 године свог постојања није успјела да створи једнообразан закон о односима родитеља и дјеце, о браку, о усвојењу, о старатељству — а ево нова Југославија једва 2 године од свршетка рата све је те законе донијела и овим законским приједлогом завршава област нашег грађанског породичног права. У старој Југославији по свим питањима постојало је шест правних подручја на којима је важило шест различитих застарјелих грађанских законика: стари српски, црногорски, стари аустриски (Хрватска), новелирани аустриски (Словенија), мађарски (Војводина) и за муслимане шеријатско право.

Сви ти закони у основи почивали су на неједнакости жене и мушкарца како у браку и породици, тако и ван брака и породице, нарочито по питању дјеце. Однос ванбрачног оца, такозваног незаконитог оца, био је нехуман и несоцијалан, а положај ванбрачне дјеце спрема оца био је врло мало или уопће незаштићен. Тако на правном подручју српског грађанског законика доказивање ванбрачног очинства било је уопће забрањено.

Прописи наслова VII и VIII овог законског приједлога донесени су у духу прогресивног схватања, а у првом реду у интересу дјеце рођене ван брака, (чланови 23, 24, 25 и 26), те ванбрачне мајке (члан 27) у односу спрема оца.

Муж, мајка и дијете из пуноважног брака могу побити очинство дјетета тужбом (члан 28, 29 и 30), а лице, које себе сматра оцем дјетета рођеног ван брака, може оспоравати очинство другом лицу, које је то дијете признало за своје (члан 31), тужбом у року од годину дана од уписа оспораваног очинства у матичне књиге.

Укратко, ето, цијели овај законски приједлог, са свим тим законским нормама како их предлаже Законодавни одбор, важна је материја за сређивање, унапређење и даљњи развој наше породице у нашим новим условима, условима изградње социјализма, па молим другове народне заступнике да у цијелости овај законски приједлог како је предложен прихвате и узаконе. (Аплауз).

Претседник: Чули сте извештај Законодавног одбора. Отварам претрес. Реч има др Душан Братић.

Др Душан Братић (АП Војводина — НР Србија): Пројекат основног закона о односима родитеља и деце претставља изградњу једног дела породичног права које се односи на регулисање односа између родитеља и деце, а које је у нашем правном систему издвојено из грађанског права, јер питање породице и правилног и што целисходнијег уређења односа у њој излази из оквира тзв. „приватног права” и има особит значај за државу. Држава поклања нарочиту пажњу подизању, васпитању и образовању не само оне омладине која се налази под старатељством, већ и оне која се налази под родитељским старањем.

Породица је у прошлости имала друкчију друштвену улогу од данашње. Она је вршила и имала јаку економску и политичку функцију у друштву, сматрала се као носилац породичне својине и као привредна јединица и заштитник својих чланова. Појединац је по породичном пореклу добијао положај у друштву и од снаге његове породице зависили су му успеси и сигурност. Међутим, под утицајем економског и политичког развјатка друштва, породица је постепено губила такав свој значај. Њена се улога данас, с обзиром на постигнути ниво политичког, друштвеног и културног развјатка, своди углавном на унутрашњи живот, на узајамну љубав и потпомагање њених чланова. Но, иако би се могло рећи да породица данас има више морални но политичко-економски значај, она игра важну улогу у друштву, она је важна установа друштвеног живота под заштитом државе, као и брак, па су одредбе овог закона усмерене не на слање тих установа, него, напротив, на њихово јачање и учвршћење.

Савремена правна наука и законодавство обраћају нарочиту пажњу овој правној области. У Уставу ФНРЈ оформљено је основно начело о уређењу односа у породици. Значај породице нарочито је подвучен у Основном закону о браку, којим су регулисани односи међу супружницима, у Основном закону о старатељству, који садржи одредбе о старатељству над малолетним лицима која нису под родитељским старањем, као и у овом пројекту, који садржи одредбе којима се одређују односи између родитеља и деце.

Потреба доношења једног јединственог закона о односима родитеља и деце, као што је била и при доношењу

Основног закона о браку, Основног закона о старатељству и Закона о усвојењу, произилази, поред осталог, из чињенице да је у старој Југославији у том погледу постојало шест правних подручја на којима су важили више или мање различити прописи о односима родитеља и деце, а нарочито у погледу ванбрачне деце. Стога је разумљиво што је овим пројектом предвиђено да у нашој новој држави правни односи између родитеља и деце морају бити постављени на јединствену основу и на истим начелима. Ово утолико пре што породично право у систему нашег права заузима посебан положај, положај који је одређен нарочитим значајем који држава придаје породици као једном од важних фактора друштвеног развика.

Основна поставка на којој је заснован предлог овог закона је ново схватање о улози породице и њених чланова у друштву, имајући на уму да је задатак породичног права заштита породице и обезбеђење правилног развијања односа међу њеним члановима, јер од правилног уређења односа у породици, а нарочито између родитеља и деце, зависи уствари њен складан и несметан развој.

Односима родитеља и деце обраћа се данас много више пажње него односима између других блиских сродника. То се чини из разлога што родитељи и деца чине језгро породице, њен основ и зачетак. Руковођено тим разлозима, и наше законодавство посвећује особиту бригу и старање што бољој заштити интереса деце, како у породици тако и у друштву. Деци се због тога пружа двоструку заштиту: породична и државна. То начело о двострукој заштити које је постављено у Уставу — члан 24 и 26 — спроводи се у живот законима и уредбама. Међу њима нарочито место заузима овај пројекат који обим права и дужности родитеља према деци, било да су брачна ил ванбрачна, предвиђа у искључивом интересу деце и истиче их у првом реду, у циљу да се деца оспособе за корисне чланове друштвене заједнице.

Отуда овај пројекат и предвиђа да у циљу подизања, васпитања и образовања деце, као и учвршћења породице, родитељи имају и право и дужности да се старају о личности, правима и интересима своје малолетне деце. У складу са тим, пројекат даље предвиђа да су родитељи дужни подизати децу, издржавати их и старати се о њиховом животу и здрављу, васпитавати их у духу оданости отаџбини и да их спреме за корисне чланове друштва. Даље, да се према својим могућностима старају о школовању и стручном обра-

зовању своје деце, водећи рачуна о њиховим способностима, склоностима и жељама.

У вршењу овог старања, права и дужности која одатле произилазе, у искључивом интересу деце, родитељи су подвргнути контроли државе, јер, у смислу нашег Устава, сва малолетна деца стоје под нарочитом заштитом државе. Стога пројекат изрично истиче да „држава пружа заштиту малолетној деци увек када интереси деце то захтевају”. То се постиже надзором и предузимањем од стране органа старатељства свих оних мера које захтева интерес подизања, васпитавања и образовања детета или заштите његових имовинских и других права и интереса. Зато је било нужно предвидети да дете може бити одузето од родитеља у случају предвиђеном у закону, као и то да орган старатељства може одузети дете од родитеља и поверити га другом лицу или установи на чување и васпитање или га због његових рђавих склоности упутити у неку установу или завод за васпитање или поправљање. Све ово, наравно, под условом да су родитељи запустили његово подизање или се не старају о његовом животу, здрављу или васпитању или због рђавих склоности детета. Но, тиме се не дира у остала права и дужности која припадају родитељима.

По законодавству старе Југославије, које је било инспирисано тадашњим схватањима о неједнакости, потчињености и запостављању женских чланова породице, отац је имао шири овлашћења према својој деци него мајка. Наше ново законодавство напушта ово застарело схватање и, у смислу начела равноправности прокламованог Устава, овим је пројектом предвиђено да родитељско право, које сачињавају права и дужности родитеља, припада оцу и мајци. То значи да они та права и дужности врше заједнички и споразумно, док у случају неспоразума одлучује орган старатељства, руководећи се искључиво интересом деце. У духу те једнакости која се у нашем законодавству доследно спроводи како у међусобном односу супруга, тако и у односу на децу, пројекат предвиђа да сваки родитељ може самостално и у потпуности да се стара о деци, ако други родитељ не може из којих разлога.

Пројекат предвиђа и установу оглашења ванбрачног детета за брачно било када његови родитељи закључе брак, било путем судске одлуке, дакле, то је акт на основу кога се ванбрачно дете накнадно оглашује брачним. Тако ће овом одредбом, поред одредаба Основног закона о браку које

проглашују за брачну и ону децу која су одређена у непостојећем или ништавном браку, круг ванбрачне деце бити сведен на најмању меру.

Положај ванбрачног детета био је неповољан по законодавству старе Југославије, а нарочито у неким крајевима где се није дозвољавало утврђивање очинства ванбрачне деце, осим само у неким и то изузетним случајевима. Положај ванбране деце био је, дакле, веома тежак. Она су због свог ванбрачног порекла трпела презир своје средине. Њихова права била су осетно смањена чак и у односу на њихове родитеље. Она нису уживала довољно ни друштвену заштиту. Тек Народноослободилачка борба мења из основа положај ванбрачног детета признајући му исту заштиту као и брачном детету. То је формулисао и наш Устав (члан 24 и 26). То се начело доследно спроводи кроз наше законодавство па и кроз овај пројекат.

Али, поред тога што деца рођена у браку или ван брака имају према родитељима иста права и дужности и обрнуто, пројекат изрично допушта утврђивање ванбрачног очинства. Пројекат ово чини стога што интереси ванбрачног детета налажу да се утврди ко му је отац да би могао остварити своја права која има према своме оцу, иначе би предвиђена права и дужности родитеља овим законом остала без дејства.

Уколико нема признања ванбрачног оца с којим би се сагласила мати, пројекат предвиђа да се то може утврђивати само судском одлуком и то на тужбу детета, коју може у његово име подићи мајка док врши родитељско право односно старалац с одобрењем органа старатељства, а дете пошто постане пунолетно.

Као што се види, право на тужбу за утврђивање ванбрачног очинства пројекат признаје у првом реду ванбрачном детету. То је и разумљиво с обзиром да се то првенствено тиче њега лично.

Ово је питање у разним земљама регулисано на разне начине. Тако, на пример, у Француској и Швајцарској није довољно доказивање ванбрачног очинства ако је било више конкубината. Ти се законици држе оних правила који је установило канонско право да је очинство неизвесно ако је више људи имало однос са мајком у време зачећа детета и да се тужба не може подићи против ниједног од њих. Напротив, нека друга законодавства, водећи рачуна о интересу таквог детета, не држе се овога правила и дозвољавају да се и у

томе случају једно од тих лица може огласити ванбрачним оцем. Има и таквих закона (Данска, Норвешка) који прописују да се у оваквим случајевима, а у интересу детета, сва та лица осуђују на солидарно плаћање издржавања. Најновије законодавство СССР-а не допушта истраживање ванбрачног очинства. Но ова забрана не може у СССР-у произвести незгодне последице за ванбрачну децу пошто је држава, обзиром на своје велике могућности, преузела на себе целокупну бригу око њиховог издржавања. Док Совјетски Савез није могао да обезбеди то издржавање детета и помоћ мајци, није укидао ову установу утврђивања ванбрачног очинства, ма да је у томе било много компликација.

Забрана утврђивања очинства у нашим данашњим условима не би значила напредну него назадну меру. Сврха је овога закона да заштити интересе деце. У овој етапи наша држава није у стању да узме на себе потпуно материјално обезбеђење детета. Зато се овим законом брига за васпитање и издржавање деце у знатној мери оставља на породицу, на родитеље. И кад се полази од те чињенице, разумљиво је да ванбрачна деца која су изједначена са брачном, да мајке детета, које су у највише случајева у тешкој ситуацији, не смеју да остану без материјалне потпоре. Због интереса детета, због омогућавања његовог подизања, било је, дакле, нужно у данашњој етапи задржати институцију утврђивања ванбрачног очинства у оним крајевима где је она и досада постојала, а увести је тамо где је није било. Укратко, брачна и ванбрачна деца су изједначена. Закон прописује да родитељи имају према деци рођеној у браку или ван брака иста права и дужности а и обратно брачна и ванбрачна деца према родитељима. Не усвојити принципе утврђивања очинства, значило би не спровести конзеквентно ни одредбе Устава ни остале одредбе овог пројекта.

Обавеза издржавања деце, односно породице, према старом схватању падала је у првом реду на оца, док ново схватање поставља правило да су супрузи дужни доприносити издржавање деце и породице сразмерно својим могућностима. Прво гледиште је у складу са застарелим схватањем о положају и улози жене у породици и друштву, а друго са савременим схватањем о потпуном изједначењу мушкарца и жене у свим областима друштвеног збивања па и у породици. Ово последње гледиште иде у корак са друштвеним развитком и животном стварношћу садашњице. Једнака права повлаче и једнаке дужности. У том смислу у нашем Основном

закону о браку, као и у овом пројекту, усвојено је начело да су родитељи дужни заједнички издржавати своју децу, и обротно.

Обавеза издржавања постоји и између осталих крвних сродника у првој усходној и нисходној линији као и између браће и сестара у погледу издржавања малолетне браће и сестара, као и неких других побочних сродника, и све то под условима из члана 33—44 пројекта.

Како се сродством заснивају права и дужности међу ближим сродницима, то је и ова одредба о обавези издржавања напред наведених сродника заснована на узајамној дужности међу ближим сродницима. Према томе, обавеза издржавања ближих сродника није само морална него законска дужност чије се испуњавање може тражити и остваривати и судским путем.

Најзад ваља истаћи да се овим законом уствари довршава наш законодавни рад у погледу основног законског уређења односа у породици у смислу овлашћења из члана 26 Устава ФНРЈ. Заснован на демократским начелима и на најновијем схватњу улоге породице и њених чланова у друштву, сигурно је да ће овај закон обезбедити правилно развијање односа међу члановима породице, а на добро наше друштвене заједнице. (Одобравање).

Претседник: Тражи ли још ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за члан 1, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је против? (Нико). Према томе, члан 1 је примљен једногласно.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке, усвојило једногласно и без промене све чланове од члана 2 до члана 44 закључно, према предлогу и извештају Одбора.)

Претседник: Објављујем да је Основни закон о односима родитеља и деце у појединостима изгласан.

Прелазимо на гласање у целини. Предлажем да гласамо дизањем руке. Прима ли се? (Прима се). Ко гласа за предлог Основног закона о односима родитеља и деце у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против?

(Нема). Објављујем да је Предлог основног закона о односима родитеља и деце у Већу народа коначно усвојен и да ће бити упућен Савезном већу на решавање.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: претрес Предлога закона о личним именима. Молим друга известиоца Срећка Жумера да поднесе извештај Законодавног одбора.

Izvestilac Srečko Žumer (NR Slovenija): (Čita izveštaj zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Tovariši, k Zakonu o osebnih imenih vam nimam v načelu posebnega govoriti, ker je sama obrazložitev njegova tako jasna in jasen sam zakon. Dovolite mi zato samo par besed. Zakon o osebnih imenih je v upravnem urejanju naše države nujno potreben. Na tej osnovi bazira Zakon o zakonski zvezi, zakon o matičnih knjigah, o posvojitvi in drugi. V obrazložitvi samega zakona stoji v uvodnih besedah, da je za družbo in za pojedinca ta zakon velike važnosti, da se po osebnem imenu more ugotoviti identiteta državljana. Točna evidenca državljanov more le po osebnem imenu ugotoviti osebo, s katero ima oblast posla. Prav tako je potrebno pri pravicah posameznih državljanov ugotoviti najprej pravo osebo, to pa je mogoče le po osebnem imenu. Nujno je dalje potrebno zaradi točne evidence prenehati s prakso samo enega imena, kot je to pri nas v nekaterih krajih še vedno v navadi. Zakon o osebnih imenih prinaša red v tem vprašanju in tako ustvarja možnost pravnega odnosa med državo in državljanom in med državljani samimi. Zato prosim v imenu Zakonodajnega odbora, da Svet sprejme zakonski predlog tako v načelu kot v podrobnostih.

Претседник: Чули сте извештај Законодавног одбора. Прелазимо на претрес. Тражи ли ко реч по овом законском предлогу? (Не тражи нико). Онда прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко је за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да су наслов закона и члан 1 једногласно примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке о сваком прочитаном члану, усвојило једногласно и без промена све чланове од члана 2 до члана 33 закључно, према предлогу и извештају Законодавног одбора.)

Претседник: Тиме је Закон о личним именима у појединостима примљен. Прелазимо на гласање у целини. Предлажем да се гласа дизањем руке. (Прима се). Ко је за овај законски предлог у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема).

Објављујем да је Предлог закона о личним именима једногласно примљен у Већу народа и да ће бити упућен Савезном већу на решавање.

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије.

Молим друга известиоца Михаила Апостолског да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац Михаило Апостолски (НР Македонија): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови и другарице, још током рата међу демократским народима остварила се сарадња у борби против фашизма. За ту сарадњу, за развијање братских и пријатељских односа много је крви проливиено, много је напора учињено од стране народа демократских земаља.

По свршетку рата, наша држава, као и друге демократске државе, наставила је политику мирољубиве сарадње и пријатељских односа, знајући да развијањем братских и пријатељских односа између демократских народа, њиховом тесном културном, економском и политичком сарадњом доприноси највише учвршћењу мира у свету.

Влада Федеративне Народне Републике Југославије, у тежњи да награди истакнуте борце за заслуге на развијању и учвршћењу мирољубиве сарадње и пријатељских односа између наше државе и других земаља, као и да даде за то још јачи потстрек, предложила је Закон о изменама и допунама Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије, којим се уводи нов орден, Орден југословенске заставе, који има пет редова. Молим народне посланике да приме овај предлог закона. (Аплауз).

Претседник: Отварам дискусију по овоме законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља за реч, прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за члан 1, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Објављујем да је члан 1 једногласно примљен. Молим друга известиоца да прочита члан 2.

Известилац чита члан 2.

Претседник: Ко гласа за члан 2, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Пошто нико није *против*, објављујем да је примљен и члан 2.

Тиме је Предлог закона о изменама и допунама Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије изгласан у појединостима.

Гласаћемо сада у целини дизањем руке. Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Пошто сви дижу руку, објављујем да је Предлог закона о изменама и допунама Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије у Већу народа изгласан и да ће бити упућен Савезном већу на решавање.

Прелазимо на четврту тачку дневног реда: претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о установљењу права на пензију и пензионисању државних службеника.

Молим друга известиоца Драгољуба Илића да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац Драгољуб Илић (НР Србија): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Законски предлог који је пред вама садржи измене које је требало учинити у Закону о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника, који је донесен у ово доба прошле године. Наиме, у члану 50, став 1, поменутог закона било је прописано да ће се пензија државним службеницима којима служба буде отказана одредити док се не спроведе закон о обавезном социјалном осигурању и то: мушкарцу ако је навршио 60 година старости, а жени ако је напунила 55 година старости, под условом да имају најмање 10 година ефективне службе, или пре тога ако имају 55 живота и 35 година ефективне службе.

Међутим, показало се да у извесним случајевима треба отступити и доделити пензију и оним службеницима којима је служба отказана пре навршене 60 године старости, одно-

сно 55 године старости. Због тога је у члану 1 законског предлога предвиђено да се пензија у оправданим случајевима може одредити без обзира на године старости, уколико службеник испуњава услове за пензију. За овакве случајеве закон поставља као услов још и сагласност Претседника Владе.

Члан 2 уређује питање одређивања пензије службеницима којима би се имала одредити пензија у међувремену од извршеног превођења на нова звања и плате до ступања на снагу обавезног социјалног осигурања државних службеника. Наиме, по члану 8 Закона о установљењу права на пензије и о пензионисању државних службеника прописано је да се за израчунавање износа личних пензија установљава 18 пензиских основа, у које су звања и групе распоређиване по старом закону. Пошто нова систематизација државних службеника не познаје више групе и звања која су постојала у старом службеничком систему, било је потребно да се нови систем привремено доведе у склад са системом одређивања пензија по Закону о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника, док се не установи нови систем пензионот осигурања државних службеника. Стога члан 2 предлога предвиђа да ће се службеницима који би били пензионисани у међувремену до спровођења обавезног социјалног осигурања пензија привремено одредити по Закону о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника и то према старој групи и старом звању. По спроведеном социјалном осигурању таквим ће се лицима накнадно одредити пензија према прописима о пензионом осигурању. На тај начин неће бити никакве разлике између службеника који би били пензионисани по старом закону и оних који би били пензионисани по ступању на снагу прописа о обавезном осигурању државних службеника.

Најзад, у члану 3 даје се Влади овлашћење да може регулисати питање запослења пензионера и по потреби мењати износе пензија, помоћи и додатака.

Законодавни одбор Већа народа није унео никакве измене у предложени нацрт закона, осим што је у члану 3, тачка 2, изоставио последњу реченицу, уз сагласност повереника Владе.

После ових кратких објашњења ја молим Веће народа да Предлог закона о изменама и допунама Закона о установ-

љењу права на пензију и о пензионисању државних службеника прими како је предложен.

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

(За овим је Веће народа, гласајући члан по члан, усвојило једногласно и без промена све чланове од 1 до 5 заједно.)

Претседник: Прелазимо на гласање у целини. Гласаћемо дизањем руке. Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема).

Објављујем да је Предлог закона о изменама и допунама Закона о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника изгласан у Већу народа и да ће се упутити Савезном већу на решавање.

Прелазимо на пету тачку дневног реда: претрес Предлога закона о регулисању терета укњижених на непокретностима које су прешле у својину државе на основу Закона о аграрној реформи и колонизацији и Основног закона о поступању са експроприсаним и конфискованим шумским поседима. Молим друга известиоца Тому Чиковића да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац Томо Чиковић (НР Хрватска): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови и другарице, Закон о аграрној реформи и колонизацији предвиђа да аграрни интересенти и они који су добили земљу из земљишног фонда добију је без икаквог терета и зато је било потребно донети закон, како је то предвиђено у члану 9 Закона о аграрној реформи и колонизацији, који ће регулисати питање терета на аграрним земљиштима и шумским поседима који су ушли у земљишни фонд било конфискацијом било по Закону о аграрној реформи. Будући да држава преузима све терете на себе при додељивању земљишта аграрним интересентима, овим ће законом то питање бити дефинитивно решено и скинуто са дневног реда, те ће и повериоци чији се терети налазе на

именованом земљишту бити намирени. Стога молим Веће народа да изволи прихвати у целости овај законски предлог.

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Пошто се нико не јавља, прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Према томе, наслов и члан 1 законског предлога примљени су једногласно.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке о сваком прочитаном члану, усвојило једногласно и без промена све чланове од члана 2 до члана 11 закључно.)

Претседник: Тиме је овај законски предлог изгласан у појединостима. Прелазимо на гласање у целини. Гласаће се дизањем руке. Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о регулисању терета укњижених на непокретностима које су прешле у својину државе на основу Закона о аграрној реформи и колонизацији и Основног закона о поступању са експроприсаним и конфискованим шумским поседима изгласан у Већу народа и да ће се упутити Савезном већу на решавање.

Прелазимо на шесту тачку дневног реда: претрес Предлога закона о изменама и допунама члана 36 Закона о аграрној реформи и колонизацији. Молим друга известиоца Законодавног одбора др Бранка Чубриловића да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац др Бранко Чубриловић (НР Босна и Херцеговина) чита извештај Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је члан 1 примљен.

(Једногласно и без промена посланици су дизањем руке усвојили и члан 2.)

Претседник: Објављујем да је законски предлог примљен у појединостима. Гласаћемо о њему и у целини и то дизањем руке. Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о изменама и допунама члана 36 Закона о аграрној реформи и колонизацији у Већу народа коначно изгласан и да ће се упутити Савезном већу на решавање.

Прелазимо на седму тачку дневног реда: претрес Предлога закона о оверавању потписа, рукописа и преписа. Молим друга известиоца Драгољуба Илића да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац Драгољуб Илић: (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови, законски предлог који се налази пред вама уређује једну материју код које је постојала разноликост и неуједначеност у законским прописима на разним правним подручјима или је владало потпуно отсуство законских текстова и служило се праксом која је била врло разнолика. Та разноликост праксе и отсуство законских прописа били су врло велика сметња за снажање у овом правном институту, те је настала потреба да се то питање на јединствен начин уреди. Поред тога постојала је потреба да се уреде и нека друга питања која досада или уопште нису била уређена или су разнолико решавана. Пројекат закона сва та питања обухвата једним законским предлогом, чиме се он појављује као средство за уношење реда и стабилности у наш правни саобраћај. У законски текст који нам је послат од стране Владе унесене су врло ситне измене и, мислим, нема потребе да их читам пошто их већ имате и пошто су оне више мање само стилистичке природе. Стога у име Законодавног одбора молим Веће народа да овај законски предлог прихвати и у појединостима и у целини онако како је предложен.

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за члан 1, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је члан 1 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке, једногласно и без измена усвојило и све остале чланове од члана 2 до закључно члана 19, према законском предлогу и извештају Законодавног одбора.)

Претседник: Према томе, овај законски предлог изгласан је у појединостима. Гласаћемо о њему и у целини. Гласаћемо дизањем руке. Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о оверавању потписа, рукописа и преписа у Већу народа изгласан и да ће се упутити Савезном већу на даљи поступак.

Прелазимо на следећу тачку дневног реда: претрес Предлога закона о кретању на граници. Молим известιοца друга Милана Поповића да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац Милан Поповић (НР Србија): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, Предлог закона о кретању на граници који се данас налази пред нама на решавању претставља важан инструменат наше Владе за обезбеђење наших граница, сигурности и мира нашег граничног појаса.

Овај закон регулише правни основ питања прелаза државне границе као и боравак и кретање у пограничној зони, како наших држављана тако и странаца. Потребно је да наши грађани и странци знају тачно под којим се условима и на који начин може прелазити државна граница, боравити и кретати се у пограничној зони.

Самим тим што се ово питање регулише законом, у складу је са нашим Уставом, јер се правним регулисањем овога проблема остварује онај основни уставни принцип да делатност државне управе мора бити строго законита.

У првом члану поставља се и утврђује основно начело овог законског предлога да се преко државне границе може прелазити, уз уредну путну исправу, само на одређеним гра-

ничним прелазима који се установљују решењем Владе ФНРЈ и међународним споразумима. Исто тако предлог закона прописује службу контроле кретања на граници и контролу путника који прелазе државну границу. Он одређује дубину земљишног појаса граничне зоне од 15 км у унутрашњост земље, прописује казнене одредбе и даје овлашћења Министру унутрашњих послова ФНРЈ да издаје прописе који регулишу сва остала питања на основу одредаба овог закона.

Ради ефикасније контроле прелаза државне границе и кретања у пограничној зони, закон налаже Министру унутрашњих послова ФНРЈ да организује погранична аеродромска и лучка повереништва под својим непосредним руководством, као и да пропише одредбе о редовним путним исправама за прелаз преко границе, да одобрава боравак и кретање страним држављанима у пограничној зони, да прописује ближе одредбе о граничној зони и о изузецима у погледу државног пограничног појаса, о личним картама становника зоне, затим о вршењу лова и риболова у граничном појасу.

Давање ових и оваквих овлашћења Министру унутрашњих послова ФНРЈ потпуно је у складу са природом овога посла и успешним вршењем ове службе, јер сва ова обимна и разноврсна материја коју обухвата овај проблем кретања на граници није могла бити решена у детаље предлогом овог закона, јер тако детаљно и круто постављање одредаба закона, с обзиром на евентуалне промене међународних односа, не би правилно и у духу самога закона послужило интересима безбедности наше земље. То је и због веће еластичности у самом поступку при вршењу ове одговорне службе, закон дао Министру унутрашњих послова ФНРЈ ова потребна овлашћења. Ни питање двовласника није посебно додирнуто овим предлогом закона, јер је и то питање зависно од међународних споразума са појединим државама са којима се граничимо. То питање начелно регулише члан 2 овог закона.

Опште узев, овај предлог закона долази пред нас на решавање као стварна потреба правног регулисања овог важног проблема, проблема службе нашег граничног саобраћаја, а исто тако и као велико старање наше Савезне владе за сигурност и мир на нашим границама, па молим другове

народне посланике да предлог закона прихвате у целини како је предложен од Законодавног одбора.

Претседник: Отварам претрес по овоме законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и чл. 1 законског предлога, према извештају Одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да су наслов и члан 1 примљени.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке о сваком прочитаном члану, једногласно усвојило чланове 2 до 11 закључно према предлогу и извештају Законодавног одбора.)

Претседник: На тај начин овај законски предлог је изгласан у појединостима. Прелазимо на гласање у целини. Гласаћемо дизањем руке. Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је против? (Нико). Објављујем да је Предлог закона о кретању на граници изгласан у Већу народа и упутиће се Савезном већу на решавање.

Тиме смо коначно исцрпили наш дневни ред. Предлажем као дневни ред за идућу седницу:

1) претрес Предлога закона о војним судовима; 2) претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана ФНРЈ; 3) претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима; 4) претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о мирнодопским војним инвалидима; 5) претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о држављанству; и 6) претрес Предлога закона о држављанству лица на подручју припојеном ФНРЈ на основу Уговора о миру са Италијом.

Прихвата ли Веће народа овај дневни ред? (Прихвата). Објављујем да је предложен дневни ред прихваћен.

Данашњу седницу закључујем, а идућу заказујем за сутра у 17 часова.

(Седница је закључена у 19,30 часова).

SAVEZNO VEĆE

Druga sednica

(25 novembra 1947)

Početak u 17,10 časova.

Pretsedavao predsednik **Vladimir Simić**.

Pretsednik: Otvaram drugi redovni sastanak IV redovnog zasedanja Saveznog veća Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Zapisnik današnjeg sastanka vodiće sekretar Stevan Jovičić. Izvolite saslušati zapisnik prvog redovnog sastanka.

Sekretar čita zapisnik prvog redovnog sastanka IV redovnog zasedanja.

Pretsednik: Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, objavljujem da se zapisnik overava.

Narodni poslanik Mile Peruničić podnosi Saveznom veću na rešenje Predlog zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Pošto je Zakonodavni odbor danas pre podne bio na okupu, to sam ja sam uputio ovaj zakonski predlog Zakonodavnom odboru na pretres i rešavanje.

Mandatno-imunitetski odbor uputio je Saveznom veću tri izveštaja. Prvi izveštaj glasi:

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Mandatno-imunitetski odbor

Br. 7

24-XI-1947 god.

Beograd

SAVEZNO M VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Mandatno-imunitetski odbor primio je preko Predsednika Saveznog veća ostavku narodnog poslanika Miodraga Nedeljkovića na njegov mandat za Izborni srez trstenički.

Po razmotrenju izbornih akata i kandidatskih lista, Odbor je utvrdio da je Miodrag Nedeljković, student agronomije iz Velike Drenove, bio izabran na izborima za Ustavotvornu skupštinu 11 novembra 1945 godine kao sreski kandidat u Izbornom srezu trsteničkom i da mu je zamenik Vučko Veličković, zemljoradnik iz Jasikovice.

Na osnovu čl. 44 Poslovnika Saveznog veća, Odboru je čast predložiti Saveznom veću da na mesto Miodraga Nedeljkovića oglasi za narodnog poslanika Vučka Veličkovića, zemljoradnika iz Jasikovice.

Za izvestioca određen je Jovan Veselinov.

Podnoseći ovaj svoj izveštaj, Mandatno-imunitetski odbor moli Veće da ga izvoli u svemu usvojiti.

Za sekretara
V. Zeković, s. r.

Pretsednik
J. Veselinov, s. r.

Članovi:

B. Fotev, s. r., Vida Tomšić, s. r.

Da li Veće prima ovaj izveštaj Mandatno-imunitetskog odbora? (Prima). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je izveštaj Mandatno-imunitetskog odbora prihvaćen i da će se pozvati za poslanika Saveznog veća Vučko Veličković, zemljoradnik iz Jasikovice, na mesto Miodraga Nedeljkovića koji je dao ostavku.

Drugi izveštaj Mandatno-imunitetskog odbora glasi:

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Mandatno-imunitetski odbor

Br. 8

24-XI-1947 god.

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Mandatno-imunitetski odbor primio je preko Predsednika Saveznog veća ostavku narodnog poslanika Gligorija V. Mandića, na njegov mandat za Izborni srez kotorsko-hercegnovski.

Po razmotrenju izbornih akata i kandidatskih lista, Odbor je utvrdio da je Gligorije V. Mandić, general-major iz Hercegnovog bio izabran na izborima za Ustavotvornu skupštinu 11 novembra 1945 godine kao sreski kandidat u Izbornom srezu

kotorsko-hercegnovskom i da mu je zamenik Crnogorčević Jovo, pomoćnik javnog tužioca iz Đenovića.

Na osnovu čl. 44 Poslovnika Saveznog veća, Odboru je čast predložiti Saveznom veću da na mesto Gligorija V. Mandića oglasi za narodnog poslanika Saveznog veća za Srez kotorsko-hercegnovski Crnogorčević Jovu, pomoćnika javnog tužioca iz Đenovića.

Za izvestioca određen je Jovan Veselinov.

Podnoseći ovaj svoj izveštaj, Mandatno-imunitetski odbor moli Veće da ga izvoli u svemu usvojiti.

Za sekretara

Pretsednik

V. Zeković, s. r.

J. Veselinov, s. r.

Članovi:

B. Fotev, s. r., Vida Tomšić, s. r.

Da li Veće prima ovaj drugi izveštaj Mandatno-imunitetskog odbora? (Prima). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je izveštaj Mandatno-imunitetskog odbora prihvaćen od strane Saveznog veća i oglašavam za narodnog poslanika Saveznog veća Jovu Crnogorčevića, pomoćnika javnog tužioca iz Đenovića.

Treći izveštaj Mandatno-imunitetskog odbora glasi:

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Mandatno-imunitetski odbor

Br. 9

24-XI-1947 god.

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

B e o g r a d

Mandatno-imunitetski odbor primio je preko Pretsednika Saveznog veća izveštaj Pretsedništva Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ da je na osnovu čl. 69 Ustava i čl. 41 Poslovnika Saveznog veća, a na traženje Javnog tužioca FNRJ od 15 maja 1947 godine, dalo odobrenje za vođenje krivičnog postupka protiv dr Dragoljuba Jovanovića, narodnog poslanika Saveznog veća.

Odbor je utvrdio da je ovo odobrenje za vođenje krivičnog postupka protiv narodnog poslanika dr Dragoljuba Jova-

novića dato pravilno, pošto po čl. 41 Poslovnika Saveznog veća u vremenu između zasedanja Veća i kad ono nije na okupu, odobrenje za vođenje krivičnog postupka može dati Pretsedništvo Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ, a u vremenu kada je ovo odobrenje traženo, Savezno veće nije bilo na okupu.

Isto tako Odbor je primio preko Pretsednika Saveznog veća presudu Vrhovnog suda Narodne Republike Srbije Kbr. 2/47 od 8 oktobra 1947 godine, kojom je dr Dragoljub Jovanović osuđen na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od devet godina i na gubitak političkih prava iz čl. 8 od a—g Zakona o vrstama kazni i pojedinih građanskih prava i to prava na penziju i pomoć socijalnog osiguranja u trajanju od tri godine.

Pošto je gornjom presudom narodni poslanik dr Dragoljub Jovanović osuđen na dugogodišnje lišenje slobode sa prinudnim radom i na gubitak političkih prava, Odbor predlaže Saveznom veću da se mandat dr Dragoljuba Jovanovića poništi.

Pregledom izbornih akata i kandidatskih lista Odbor je utvrdio da je na izborima za Ustavotvornu skupštinu od 11 novembra 1945 godine dr Dragoljub Jovanović bio izabran kao sreski kandidat za Izborni srez nišavski sa gradom Pirotom i da mu je zamenik Đorđević Stojan, zemljoradnik iz Krupca.

Odbor predlaže Saveznom veću da ogłosi za narodnog poslanika Saveznog veća na mesto dr Dragoljuba Jovanovića Đorđevića Stojana, zemljoradnika iz Krupca.

Za izvestioca određen je Jovan Veselinov.

Podnoseći ovaj svoj izveštaj, Mandatno-imunitetski odbor moli Veće da ga izvoli u svemu usvojiti.

Za sekretara

V. Zeković, s. r.

Pretsednik

J. Veselinov, s. r.

Članovi:

B. Fotev, s. r., Vida Tomšić, s. r.

Da li Veće prima ovaj izveštaj Mandatno-imunitetskog odbora. (Prima). Ima li koga da ovaj izveštaj ne prima? (Nema). Pošto Veće prima izveštaj Mandatno-imunitetskog odbora, oglašavam za narodnog poslanika Saveznog veća Đorđevića Stojana, zemljoradnika iz Krupca, a mandat dr Dragoljuba Jovanovića, bivšeg narodnog poslanika Saveznog veća, za poništen.

Zakonodavni odbor podnosi Saveznom veću na rešenje svoje izveštaje o zakonskim predlozima i to: o Predlogu za-

kona o izmenama i dopunama Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika; o Predlogu zakona o vojnim sudovima; o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije; o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije; o Predlogu zakona o kretanju na granici; o Predlogu opšteg zakona o šumama; o Predlogu zakona o izmeni Zakona o organizaciji državne poljoprivredne mašinske službe; o Predlogu zakona o dopuni Zakona o taksama; i o Predlogu zakona o uvođenju »Medalje rada«.

Svi su ovi izveštaji štampani i razdeljeni narodnim poslanicima, a staviće se na dnevni red kad o tome Savezno veće donese odluku.

Narodni poslanici Ferdo Godina, Hribar Janez, Kuhar Lovro, Vida Tomšič, Blažo Jovanović, Miloš Rašović, Dušan Mugoš, Nimani Džavid i Omanović Hamdija molili su da im se odobri po 10 dana odsustva a narodni poslanik Sutlović Rikard molio je da mu se odobri odsustvo od 8 dana.

Predlažem Saveznom veću da svima ovim drugovima narodnim poslanicima odobri po 5 dana odsustva, pošto su u molbama dokazali da nisu mogli doći na ovo zasedanje. Prima li Savezno veće ovaj predlog? (Prima). Objavljujem da su tražena odsustva odobrena kako je predloženo.

Izveštavam Veće da sam sve molbe i žalbe, koje su dosada prispele Saveznom veću, uputio Odboru za molbe i žalbe na rešavanje.

Prelazimo na dnevni red. Prva tačka dnevnog reda je pretes Predloga osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece. Izvestilac Zakonodavnog odbora o ovom predlogu zakona je narodni poslanik dr Maks Šnuderl. Molim izvestioca, narodnog poslanika dr Maksa Šnuderla, da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac dr Maks Šnuderl (Izborni srez Maribor—Desni Breg, NR Slovenija): (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi narodni poslanici, naša država poklanja odnosima koji proizilaze iz braka, to jest porodič i odnosima u porodici, veliku pažnju. Po čl. 26 Ustava porodica je pod zaštitom države; država uređuje pravne odnose porodice. Ustav sam propisuje osnove odnosa između roditelja i dece, a naročito zaštićuje decu. Porodično pravo na taj način dobija naročito zna-

čenje u našem pravnom sistemu. Ovaj se zakon priključuje Zakonu o braku, Zakonu o starateljstvu i Zakonu o usvojenju, i dopunjuje time granu našeg porodičnog prava.

Smatram da treba naglasiti značajnost ove činjenice, jer u buržoaskim državama porodično pravo čini deo privatnoga prava i to zbog toga pošto se, kao što kaže Engels, porodica smatra jedinicom koja nasleđuje, koja ima svoju imovinu. Brak u imućnim porodicama, po pravilu, znači trgovački posao. Težište nije u moralnim odnosima između članova porodice, na značenju porodice i dece za zajednicu, nego na imovini porodice. Socijalističko pravo ne može da prihvati sistematizaciju porodičnog prava u sistemu privatnog prava prema principima buržoaskog prava. Porodično pravo je važna zasebna grana našeg pravnog sistema i u mnogim obzirima utvrđuje već stečena shvatanja i donosi jasnost i određenost u pravne odnose porodice.

U skladu sa principom ravnopravnosti oba pola, žene i muškarca, bračnih drugova, projekat određuje potpunu jednakost prava i dužnosti oca i majke. Projekat ovog zakona ukida ostatke patrijarhalnog prava da samo otac ima pravo da zastupa i vaspitava dete a majka da ima samo da se stara o telesnim potrebama deteta, nego i jedan i drugi, i otac i majka, imaju jednaka prava i dužnosti koje vrše zajednički i sporazumno. Dužnost izdržavanja dece rođene u braku ili van braka podjednako pada na oba roditelja. Ovde se ne radi više o interesima ličnosti roditelja, nego o interesu deteta koje je pod naročitom zaštitom države, budući da su deca budućnost naroda i države.

U cilju ostvarivanja državne zaštite dece, za svu decu kako bračnu tako i vanbračnu, predviđen je nadzor organa starateljstva, koji odlučuje u slučaju da se roditelji ne sporazumeju, a koji može čak i lišiti roditeljskih prava roditelja koji zanemaruje svoje roditeljske dužnosti, i može predati dete ustanovi za vaspitanje.

Drugi važan princip ovog zakona je izjednačenje prava bračne i vanbračne dece prema roditeljima, i obratno. Ukoliko vanbračno dete u svojim opštim pravima nije sasvim izjednačeno sa bračnom decom, izlazi to iz činjenice što neke razlike proizilaze iz stvarne situacije deteta van braka. Ne mogu se dva nejednaka faktična stanja pravno regulisati potpuno na jedan te isti način. Ali regulisanje ovih stvarnih razlika sprovedeno je u duhu najveće zaštite vanbračnog deteta. To se naročito izražava u proširenju kruga bračne dece.

Za neke naše pokrajine novo je uvođenje instituta sudskog utvrđivanja očinstva. Problem utvrđivanja očinstva vrlo je složen. Sovjetski Savez ne dopušta sudsko utvrđivanje očinstva bez priznanja očinstva od strane oca, ali je tamo građanska svest već toliko razvijena a materijalna briga države za nezbri nutu decu toliko obezbeđena da se tamo ne ukazuje potreba ovakvog instituta. I u Francuskoj zakon ne dopušta sudsko utvrđivanje očinstva, ali tamo iz drugih razloga, naime, iz društvene dekadence vladajuće klase. Nordiski zakonici priznaju prigovor da je majka imala u kritično doba posla i sa drugim muškarcima, zbog toga tamo sudovi osuđuju sve te muškarce na plaćanje i izdržavanje deteta koje u tom slučaju ne dobija zakonskog oca, ali više izdržavalaca. U našoj državi je postojao institut utvrđivanja očinstva u svim pokrajinama sem same Srbije. Ovde je bio za vreme stare Jugoslavije sproveden taj princip tako rigorozno da se nije dopuštala ni ovrha na izdržavanje na osnovu presuda prečanskih sudova kojima se utvrđuje vanbračno očinstvo.

Prirodno je da u istoj državi ne može biti u tako osnovnom pitanju principijelnog razmimoilaženja. Trebalo je naći formulu koja odgovara svim zahtevima. U Zakonodavnom odboru o tome je mnogo diskutovano i izražena su različita mišljenja. Sve dok naša država nije u mogućnosti da obezbedi vanbračnoj deci izdržavanje, mora se u interesu ovakve dece održati institut utvrđivanja očinstva sudskim putem kao osnov za izdržavanje deteta. Projekat ovog zakona zbog toga teži za što većom objektivnošću i za iznalaženjem objektivne istine. Sud nije ograničen na navode tužbe, na iskaz majke u pogledu lica oca deteta, nego mora bez obzira na tuženoga povući u proces sve one koji bi prema stanju stvari došli u obzir u pitanju konkretnog očinstva, i utvrditi očinstvo onoga za koga nade najviše osnova da je on otac deteta. Pored toga dato je pravo osporavanja očinstva majci i detetu, kao i licu koje smatra da je ono otac deteta.

Kod nas se dešavalo da su majke označavale kao oca onoga između svojih prijatelja koji je bio najimućniji iako bi se dokazalo da su imale posla u kritično doba i sa drugima. Sada je ipak onemogućena zloupotreba i dečiji status zaštićuje se do najvišeg stepena.

Ovaj zakon, drugovi narodni poslanici, znači konačno jednu važnu sociološku meru. Kod nas u Sloveniji, u narodu, a mislim da i u ostalim pokrajinama, još ni sada položaj vanbračne dece nije povoljan. Još postoji oštra diferencija prema

vanbračnoj majci i detetu. Vanbračno rođenje je sramota, majka gubi u društvu onaj ugled koji bi imala kao devojka i ljudi »pokazuju prstom za njom«, kao što kaže naš pesnik Prešern. Vanbračna majka izbačena je iz društva »čestitih« ljudi. Vanbračno dete, nazivano »pankrtom« stalno je manje vredno u očima okoline. Član »čestite« porodice ne može da sklopi brak sa licem koje je imalo vanbračno dete ili koje je rođeno van braka a da i na njega ne padne sena sramote. Ovaj nehumani stav, ovo nemoralno shvaćanje u narodu, podržavano je kod nas od državlanskog zakonika koji je važio od 1811 g. i koji je proglašavao vanbračno dete gotovo bespravnim prema ocu. Mnogo štete u tom pogledu učinila je i katolička crkva koja propovedanjem svog morala u cilju ugušivanja nemoralnosti tretira vanbračnu majku i dete kao grešnike i kao sramotu. Katolički popovi davali su često na krštenju vanbračnoj deci imena koja su smatrana u narodu kao pogrdna. Potsećam na novelu Ivana Cankara »Polikarp«. To je u očima naroda sramno ime koje je dao vanbračnom detetu paroh u znak sramote, premda je stvarno on sam bio otac tog deteta. U crkvi ste mogli čuti poslednji dan u godini kad se proglašavala statistika umrlih i rođenih i to, koliko je bilo rođenih u toku godine lica kojih ne treba »nebodigatreba«. Jasno je da podržavanje ovakve asocijalne diskriminacije, ovog ograničavanja pravnih, društvenih i konvencionalnih prava vanbračne dece, ovog izuzetnog stanja nevinih ljudi u oceni naroda ne može i ne sme da postoji u našem novom društvenom poretku. Projekat ovog zakona daće čvrst oslonac za borbu protiv ovakvog nesocijalnog shvatanja i učiniće vanbračnu decu i u predrasudama i u oceni naroda ravnopravim i punovažnim sugrađanima. U tome i jeste veliki vaspitni značaj ovog zakona.

Propisima o vanbračnoj deci ovaj zakon nipošto ne pokazuje i nikako nema tendenciju da se težište od porodice i zakonitog braka prebaci. Zakon neće da forsira takvu stvar. Za zakon je jedino brakom osnovana porodica ona forma u kojoj ima da se vrši porodični život, da se rađaju, odgajaju i vaspitavaju deca. Ali kad život iz raznolikih uslova života donosi i druge situacije u kojima se pojavljuju i van braka rođena deca, to mora zakon i ovu situaciju da uoči i mora doneti odgovarajuće propise, a ovaj projekat doneo ih je u duhu socijalističkog humanizma i u interesu svojih budućih aktivnih sugrađana a i u interesu politike populacije države.

Baš ovi propisi humanog uređenja pravnog položaja van braka rođene dece imaju vanredno veliki vaspitni značaj za

naš narod u cilju da odbaci zaostala shvatanja kao ostatak jednog poretka koji na našu sreću više ne postoji.

Naša porodica i odnosi u njoj dobijaju ovim zakonom čvrste osnove i jasno pravno opredeljenje. Zbog toga vas u ime Zakonodavnog odbora molim da ovaj zakon primite.

Pretsednik: Pristupamo pretresu ovog zakonskog predloga. Po članu 30 poslovnika, održava se jedan pretres i u načelu i u pojedinostima. Ko želi da uzme učešća u diskusiji o ovome zakonskom projektu, može govoriti i u načelu i u pojedinostima. Molim, ko traži reč? (Niko se ne javlja). Molim izvestioca da čita zakon po članovima.

Izvestilac čita Predlog osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 sa naslovom jednoglasno primljen.

(Za ovim je Savezno veće, u smislu svoga poslovnika, glasaјуći dizanjem ruke posebno o svakom članu, jednoglasno primilo Predlog zakona o odnosima roditelja i dece, i to od čl. 2 do zaključno člana 44, prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: Prelazimo na glasanje u celini. Saobrazno članu 30 poslovnika, Predsednik može odrediti da se glasa bilo pojedinačno bilo dizanjem ruke. Predsedništvo sa svoje strane određuje da se po ovom zakonu glasa dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o odnosima roditelja i dece u celini, neka digne ruku. (Svi poslanici dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Proglašavam da je Predlog zakona o odnosima roditelja i dece u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen. (Aplauz).

Predlog zakona, saglasno poslovniku, uputiće se Veću naroda na rešavanje.

Druga tačka dnevnog reda je pretres Predloga zakona o ličnim imenima. Izvestilac Zakonodavnog odbora je narodni poslanik Mihailo Đurović.

Molim narodnog poslanika Mihaila Đurovića da izvoli podneti izveštaj i obrazloženje Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Mihailo Đurović (Izborni srez masuričko-poljanički, NR Srbija): Drugovi poslanici imaju ovaj izveštaj, i, mislim, nije potrebno da ga čitam. (Usvaja se). Pored toga, ima izmena i dopuna koje su čisto stilske i tehničke ispravke i zato

u ime Zakonodavnog odbora molim da se predlog i izveštaj u celosti usvoji. (Videti prilog na kraju knjige),

Pretsednik: Prelazimo na pretres Predloga zakona o ličnim imenima. Pretres je jedan u načelu i u pojedinostima i ko hoće da učestvuje u diskusiju, neka se javi za reč. (Niko se ne javlja). Pošto niko ne traži reč, molim izvestioca Đurovića da čita naslov zakona i član po član.

Izvestilac čita naslov zakona i član 1.

Pretsednik: Ko je za naslov zakona i član 1, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da su naslov zakona i član 1 primljeni jednoglasno.

(Zatim je Savezno veće, glasajući dizanjem ruke posebno o svakom članu, primilo jednoglasno članove od 2 do 3 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: Prelazimo na glasanje u celini. Saglasno članu 30 poslovnika, Predsedništvo određuje da se glasanje vrši dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o ličnim imenima, onako kako je pročitano i izglasano u pojedinostima, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o ličnim imenima u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen i, saglasno poslovniku, biće upućen Veću naroda na rešavanje.

Treća tačka našeg dnevnog reda je pretres Predloga zakona o izmeni i dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Izvestilac Zakonodavnog odbora po ovome zakonskom predlogu je narodni poslanik Matevž Hace.

Molim narodnog poslanika Hacea da šaopšti Saveznom veću izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Matevž Hace (*Izborni srez Notranjsko—Rakek, NR Slovenija*) čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Pristupa se pretresu ovog zakonskog predloga u načelu i u pojedinostima jednovremeno. Ko želi reč? (Niko se ne javlja). Molim izvestioca da pročita naslov predloga a zatim član po član.

Izvestilac čita naslov zakona i član 1.

Pretsednik: Ko je za član 1 zajedno sa naslovom zakonskog predloga, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 sa naslovom zakona jednoglasno prihvaćen.

(Zatim je Savezno veće, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno primilo i čl. 2.)

Pretsednik: Saglasno članu 30 poslovnika, određujem glasanje o predlogu zakona u celini dizanjem ruke.

„Ko je za Predlog zakona o izmeni i dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije, onako kako je pročitao u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o izmeni i dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen i, saglasno poslovniku, biće upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Četvrta tačka našeg dnevnog reda je pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika. Izvestilac Zakonodavnog odbora je narodni poslanik Lajčo Jaramazović.

Molim narodnog poslanika Jaramazovića da saopšti Saveznom veću izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Lajčo Jaramazović (*Izborni srez Subotica III, NR Srbija*) čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ima li koga od narodnih poslanika koji želi da učestvuje u pretresu ovog zakonskog predloga u načelu i pojedinostima? (Niko se ne javlja za reč). Pošto se niko ne javlja za reč, molim izvestioca da čita zakonski predlog po članovima zajedno sa naslovom.

Izvestilac čita naslov zakonskog predloga i član 1.

Pretsednik: Ko je za član 1, kako ga je izvestilac pročitao sa naslovom zakonskog predloga, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 sa naslovom zakonskog predloga jednoglasno primljen.

(Za ovim je Savezno veće Narodne skupštine FNRJ, glasajući o svakom članu pojedinačno dizanjem ruke, primilo, prema izveštaju i predlogu Zakonodavnog odbora, i sve ostale članove ovog zakonskog predloga od čl. 2 do zaključno čl. 5.)

Pretsednik: I po ovom zakonskom predlogu Predsedništvo, saglasno čl. 30 poslovnika, određuje glasanje dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o izmenama i dopunama u Zakonu o ustanovljenju prava na penziju i penzionisanju državnih službenika u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o izmenama

i dopunama u Zakonu o ustanovljenju prava na penziju i pensionisanju državnih službenika u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen i biće upućen Veću naroda na rešavanje.

Sledeća tačka dnevnoga reda je Predlog zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepokretnostima koje su agrarnom reformom i konfiskacijom prešle u svojinu države.

Izvestilac o ovome zakonskom predlogu je narodni poslanik Radovan Mijušković. Molim poslanika Mijuškovića da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Radovan Mijušković (*Izborni srez tamnavski, NR Srbija*): (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi narodni poslanici, po Zakonu o agrarnoj reformi i po Zakonu o postupku sa eksproprisanim šumskim posedima mnoga zemljišta prešla su u svojinu države, a preko države mnoga zemljišta postala su vlasništvo pojedinih agrarnih interesenata koji nisu imali dovoljno zemlje ili su bili potpuno bezemljaši. Po ovim zakonima predviđeno je da se sva ta zemljišta predaju bez tereta, ali nije naređeno i skidanje tereta sa njih. To se sada čini ovim zakonom. Sve terete država prima na sebe, osim onih kamata koje su nastupile posle 6 aprila 1941 godine. Ima slučajeva, gde su cela imanja prešla u ruke države kao njeno vlasništvo i tu država snosi sve terete. U slučajevima gde je samo jedan deo prešao u ruke države ili u ruke agrarnih interesenata — dobitnika, tu država plaća srazmerni deo od dobijenog imanja. Prema tome, država će ove terete isplatiti u naročitim državnim obveznicama. Te obveznice nisu ušle u ovaj zakon, jer se ne zna tačno koliko iznosi dug pa zato je i dato ovlašćenje Saveznoj vladi da to pitanje reguliše uredbama.

Na ovim imanjima ima tereta koje su stavili pojedini novčani zavodi nekadašnje stare Jugoslavije, a koji su danas prešli na kreditne ustanove naše narodne države. Prema tome, svi će se tereti brisati, utoliko pre što su oni otplaćeni još za vreme stare Jugoslavije sa onim prekomernim kamatama.

Molim vas da ovaj zakon primite.

Pretsednik: Želi li ko da uzme reč u pretresu ovog zakonskog predloga? (Ne javlja se niko). Molim izvestioca da pročita tekst zakonskog predloga, član po član.

Izvestilac čita najpre naslov zakona, a zatim član 1.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom zakona, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 zakona jednoglasno primljen.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući posebno o svakom članu, usvojilo sve članove od člana 2 do 11 zaključno.)

Pretsednik: Saglasno čl. 30 poslovnika, određujem glasanje o ovom zakonskom predlogu u celini. Ko je za Predlog zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepokretnostima koje su prešle u svojinu države na osnovu Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji i Osnovnog zakona o postupanju sa eksproprijisanim i konfiskovanim šumskim posedima, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepokretnostima koje su prešle u svojinu države na osnovu Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji i Osnovnog zakona o postupanju sa eksproprijisanim i konfiskovanim šumskim posedima u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen i da će, saglasno poslovniku, biti upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Tačka šesta našeg dnevnog reda je Predlog zakona o izmenama i dopunama člana 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji. Izvestilac o ovom zakonskom predlogu je narodni poslanik Filip Lakuš. Molim narodnog poslanika Filipa Lakuša da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Filip Lakuš (*Izborni srez zagrebački, NR Hrvatska*) čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Da li želi ko da uzme učešća u pretresu ovog zakonskog predloga u načelu i pojedinostima? (Niko se ne javlja za reč).

Pošto se niko ne javlja za reč, molim izvestioca da čita naslov i članove zakonskog predloga.

Izvestilac čita naslov i član 1 Predloga zakona o izmenama i dopunama člana 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom ovog zakonskog predloga, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je čl. 1 sa naslovom zakonskog predloga jednoglasno primljen.

(Za ovim je Savezno veće dizanjem ruke jednoglasno primilo i čl. 2.)

Pretsednik: Predsedništvo određuje, u smislu čl. 30 poslovnika, da se o ovom zakonskom predlogu u celini glasa diza-

njem ruke. Ko je za to da se ovaj zakonski predlog primi u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o izmenama i dopunama čl. 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen i da će, prema čl. 26 poslovnika, biti upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Prelazimo na sedmu tačku dnevnog reda: pretres Predloga zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa.

Izvestilac je Radovan Mijušković.

Molim druga Mijuškovića da pročita izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Radovan Mijušković čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Prelazimo na pretres u načelu i pojedinostima. Želi li ko da uzme učešća u pretresu? (Niko se ne javlja za reč). Onda molim izvestioca da čita zakonski predlog po članovima.

Izvestilac čita naslov, podnaslov i član 1 zakonskog predloga.

Pretsednik: Ko je za član 1 zajedno sa naslovom i podnaslovom zakonskog predloga, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je čl. 1 zajedno sa naslovom i podnaslovom zakonskog predloga jednoglasno primljen.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući u smislu svog poslovnika, dizanjem ruke posebno o svakom članu, jednoglasno primilo sve članove, i to od čl. 2 do zaključno čl. 19, po predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: Pretsedništvo određuje, u smislu čl. 30 poslovnika, da se o ovom zakonskom predlogu glasa u celini dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen, i da će, prema čl. 26 poslovnika, biti upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Osma i poslednja tačka današnje diskusije je pretres Predloga zakona o kretanju na granici. Izvestilac o ovom predlogu zakona je narodni poslanik Jože Lampret. Molim narodnog poslanika druga Lampreta da saopšti izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Jože Lampret (Izborni srez Šoštanj, NR Slove-

nija) čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videi prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Prelazimo na pretres Predloga zakona o kretanju na granici. Ko želi da se javi za reč? (Niko). Onda molim izvestioca da čita predlog zakona po članovima.

Izvestilac čita naslov, podnaslov i čl. 1 Predloga zakona o kretanju na granici.

Pretsednik: Ko je za čl. 1 sa naslovom i podnaslovom zakonskog predloga, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je čl. 1 sa naslovom i podnaslovom jednoglasno prihvaćen.

(Za ovim je Savezno veće, u smislu svoga poslovnika, glasajući dizanjem ruke posebno o svakom članu zakonskog predloga jednoglasno prihvatilo sve članove zakonskog predloga od člana 2 do zaključno člana 12, prema predlogu Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: I po ovom predlogu zakona Predsedništvo odlučuje da se glasa dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o kretanju na granici u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o kretanju na granici u Saveznom veću konačno usvojen i da će, saglasno čl. 26 poslovnika, biti upućen Veću naroda na rešavanje.

Pošto je dnevni red ove sednice iscrpen, Predsedništvo predlaže Saveznom veću za iduću sednicu sledeći dnevni red:

- 1) pretres Predloga zakona o vojnim sudovima;
- 2) pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ;
- 3) pretres Predloga zakona o ratnim vojnim invalidima;
- 4) pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima;
- 5) pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu;
- 6) pretres Predloga zakona o državljanstvu lica na području pripojenom Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji na osnovu Ugovora o miru sa Italijom.

Da li Veće prihvata predloženi dnevni red? (Prihvata). Objavljujem da je Savezno veće primilo dnevni red onako kako sam ga predložio i kako je narodnim poslanicima u identičnom prepisu razdeljen. Današnju sednicu zaključujem, a iduću određujem za sutra u 5 časova posle podne.

(Sednica je zaključena u 19,05 časova).

1. Die erste Frage ist, ob die
 2. Die zweite Frage ist, ob die
 3. Die dritte Frage ist, ob die
 4. Die vierte Frage ist, ob die
 5. Die fünfte Frage ist, ob die
 6. Die sechste Frage ist, ob die
 7. Die siebte Frage ist, ob die
 8. Die achte Frage ist, ob die
 9. Die neunte Frage ist, ob die
 10. Die zehnte Frage ist, ob die

VEĆE NARODA

Treća sednica

(26 novembra 1947)

Početak u 17,10 časova.

Pretsedavao predsednik **Josip Vidmar**.

Pretsednik: Otvaram treći redovni sastanak IV redovnog zasjedanja Veća naroda Narodne skupštine FNRJ. Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Veća Mihailo Grbić. Molim druga sekretara da pročita zapisnik drugog redovnog sastanka.

Sekretar Mihailo Grbić (NR Crna Gora) čita zapisnik druge sednice od 25 novembra 1947 godine.

Pretsednik: Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnik se overava.

Izvolite čuti saopštenja. Savezno veće, u smislu člana 63 Ustava, dostavilo je Veću naroda na rešavanje zakonske predloge onako kako su usvojeni u Saveznom veću, i to: Predlog osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece; Predlog zakona o ličnim imenima; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika; Predlog zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepokretnostima koje su prešle u svojinu države na osnovu Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji i Osnovnog zakona o postupanju sa eksproprisanim i konfiskovanim šumskim posjedima; Predlog zakona o izmenama i dopunama člana 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji; Predlog zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa i Predlog zakona o kretanju na granici.

Pošto su tekstovi ovih zakonskih predloga, koje je dostavilo Savezno veće, istovetni sa tekstovima zakonskih predloga

koje je Veće naroda na svom drugom redovnom sastanku konačno usvojilo, to, u smislu člana 26 poslovnika, podnosi ovaj izveštaj Veću na odobrenje. Prima li Veće ovaj izveštaj? (Prima). Objavljujem da je Narodna skupština usvojila gornje zakonske predloge i da će oni, na osnovu člana 34 poslovnika, biti upućeni Predsedništvu Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ radi proglašenja.

Zbog službenog posla mole odsustvo narodni poslanici: Čalovska Ljiljana 5 dana, Malinska Veselinka 5 dana, Aceva Vera 5 dana, Temelkovski Borko 5 dana, Naumovski Naum 5 dana i Cajnkar dr Stanko 5 dana.

Predlažem da se ova odsustva odobre. Prima li Veće naroda ovaj predlog? (Prima). Objavljujem da su odsustva imenovanim poslanicima odobrena.

Prelazi se na dnevni red. Prva tačka dnevnog reda je: pre-tres Predloga zakona o vojnim sudovima. Molim izvestioca druga Bogdana Oreščanina da podnese izveštaj.

Izvestilac Bogdan Oreščanin (NR Hrvatska): (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi i drugarice narodni poslanici, Predlog zakona o vojnim sudovima je odraz daljnjeg razvitka i učvršćenja naših oružanih snaga, kako u pogledu organizacionom, tako i moralno-političkom.

Narodni karakter naše Armije i uopšte oružanih snaga doveo je dotle da prestaje potreba za širom organizacijom vojnog sudstva i da se ono bez daljnjega svodi na redovnu mjeru. Praksa je to pokazala, a predlog novog zakona o vojnim sudovima proizilazi, pored ostalog, i iz te činjenice. Zato se kao pravilo i predviđaju teritorijalni prvostepeni sudovi, što znači, ustvari, smanjenje organizacije vojnog sudstva.

Daljnja karakteristika predloga novog zakona je u dvostepenosti vojnih sudova i to takova u kojoj je drugostepeni sud jedan i jedinstven: to je Vrhovni vojni sud u Beogradu. Ovo pogoduje i omogućava i jedinstvenu sudsku praksu.

Značajno je dalje da se projektom zakona riješava i pitanje naknade štete državi, eventualno učinjene od strane vojnih lica. Ova materija dosada nije bila zakonski regulisana.

Iz ovih razloga kao i svih onih koji su navedeni u obrazloženju zakonskog predloga, ovaj predlog, kada se ozakon, predstavljaće solidnu bazu za daljnje usavršavanje vojnog sudovanja i ustaljivanje organizacije i prakse vojnih sudova.

Molim zato da se Predlog zakona o vojnim sudovima usvoji. (Aplauz).

Pretsednik: Čuli ste izveštaj Zakonodavnog odbora. Otvaram pretres po ovom zakonskom predlogu. Traži li ko reč? (Ne traži niko). Prelazimo na čitanje zakonskog predloga. Molim druga izvestioca da čita član po član.

Izvestilac čita naslov i član 1 zakonskog predloga, prema izveštaju Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ko glasa za član 1, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Prema tome, član 1 je primljen jednoglasno. Molim izvestioca da čita član 2.

(Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruke o svakom pročitanim članu, primilo i članove 2 do 28 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: Time je ovaj zakonski predlog izglasan u jedinstvu. Prelazimo na glasanje u celini. Glasace se dizanjem ruke. Ko glasa za ovaj predlog u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Objavljujem da je Predlog zakona o vojnim sudovima u Veću naroda izglasan i da će se dostaviti Saveznom veću na rešavanje.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ. Molim druga izvestioca Mihaila Apostolskog da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Mihailo Apostolski: (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi i drugarice narodni poslanici, predložene izmene i dopune u Zakonu o vojnoj obavezi državljana FNRJ predviđaju uvođenje predvojničke obuke, zatim zavođenje jednogodišnjeg roka služenja u stalnom kadru za lica sa svršenom srednjom i višom školom, regulisanje služenja obaveznoga roka u kadru za vojne stipendiste i dopunu da se vojni obveznici mogu upućivati na tečajeve i kurseve van Armije.

Ustav, u članu 34, propisao je da je odbrana otadžbine najviša dužnost i čast svakog građanina, i da je vojna obaveza opšta. Međutim, Zakonom o vojnoj obavezi državljana FNRJ predviđeno je osposobljavanje samo građana muškoga pola za izvršenje vojne obaveze služenjem u stalnom kadru i to onih koji su navršili 20 godina života, dok za mlade i za lica ženskoga pola način osposobljavanja za izvršenje vojne obaveze nije

uopšte predviden. Članovi 4 i 9 zakona predviđaju da se u pravnomoćnom, mobilnom i ratnom stanju mogu pozivati na službu u oružanu silu i građani od navršenih 17 do navršenih 20 godina života, a lica ženskoga pola u stručne tehničke službe jugoslovenske oružane sile i na radove u vezi sa odbranom zemlje, dok njihovo osposobljavanje za obavljanje vojne dužnosti nije bilo predviđeno. Stoga je u cilju regulisanja ovoga pitanja predložena dopuna člana 9 kojom se uvodi predvojnička obuka.

Istim zakonom regulisano je i to da svi državljani bez razlike služe u stalnom kadru Jugoslovenske armije dve godine, dok je za neke specijalne vidove i rodove vojske kao mornarica, vazduhoplovstvo, tenkovske jedinice i drugo, predviđeno da služba traje 3 odnosno 4 godine. Kasnijim dopunama člana 14 regulisano je da vojni obveznici koji ispunjavaju uslove za unapređenje u čin rezervnog oficira služe u stalnom kadru najviše dve godine. Uredba o službi oficira, generala, admirala i vojnih činovnika Jugoslovenske armije taj rok određuje na 18 meseci.

Danas je naša oružana sila u svom neprekidnom usavršavanju i razvitku dostigla takav stepen da može za relativno kratak vremenski period osposobiti potreban rezervni borački i komandni kadar; na drugoj strani našoj zemlji, u vezi sa sprovođenjem Petogodišnjega plana razvitka narodne privrede Federativne Narodne Republike Jugoslavije, na svim privrednim, kulturno-prosvetnim i ostalim sektorima državnog života neophodni su kadrovi, naročito sa srednjim i višim obrazovanjem. Ovo nam pokazuje da je za bolji i brži napredak naše zemlje neophodno donošenje takve izmene u zakonu koja će omogućiti građanima da po završenom školovanju što pre uđu u sve grane državnog života. Stoga predložena dopuna člana 11 predviđa da lica sa svršenom srednjom i višom školom služe u stalnom kadru samo godinu dana.

U predloženim izmenama stava 2 člana 14 zakona, u vezi sa prethodnom izmenom, predviđeno je da rok službe u kadru za vojne stipendiste određuje Ministar narodne odbrane, s tim da taj rok ne može biti duži od jedne godine.

Vojni stipendisti u domovima za vreme trajanja redovne školske nastave, pa eventualno i za vreme školskih raspusta, obučavaće se u vojnim znanjima, tako da često neće biti potrebno da njihov rok službe u kadru traje ni jednu godinu, jer će u periodu redovnog školovanja dobiti ono neophodno vojničko znanje potrebno za položaj koji će imati u Armiji.

Predloženom dopunom člana 25 omogućava se da obveznici umesto poziva na vežbu mogu biti upućivani na tečajeve i kurseve van Armije na kojima će se usavršavati u vojnim znanjima, ne odvajajući se od svojih redovnih dužnosti.

Molim drugove narodne poslanike da predlog zakona prime.

Pretsednik: Otvaram pretres o ovom zakonskom predlogu. Traži li ko reč? (Ne traži niko). Pošto se niko ne javlja za reč, molim druga izvestioca Mihaila Apostolskog da čita član po član zakonskog predloga.

Izvestilac čita naslov i član 1 zakonskog predloga, prema izveštaju Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ko glasa za ovaj član, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 primljen.

(Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruke o svakom pročitanoj članu, primilo sve članove od člana 2 do člana 6 zaključno.)

Pretsednik: Objavljujem da je ovaj zakonski predlog izglasan u pojedinostima. Prelazimo na glasanje u celini. Glasaće se dizanjem ruke. Ko glasa za ovaj zakonski predlog, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ primljen u celini u Veću naroda i biće upućen Saveznom veću na rešavanje.

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima.

Molim druga izvestioca, narodnog poslanika Mustafu Hodžu, da podnese izveštaj Odbora.

Izvestilac Mustafa Hodža (AO Kosovo i Metohija — NR Srbija): (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi, posle detaljnog obrazloženja Ministra narodne odbrane i predsednika Vlade druga Tita, koje ste vi pročitali, mislim da nije potrebno da se duže zadržavamo na ovom pitanju jer je zakonski predlog human, čovečan i zaslužuje da ga Veće naroda sa oduševljenjem prihvati.

Napominjem da je Zakonodavni odbor uneo neznatne ispravke u zakonski predlog, pa molim Veće naroda da ga prihvati i u pojedinostima i u celini.

Pretsednik: Otvaram pretres po ovom zakonskom predlogu. Traži li ko reč? (Ne javlja se niko). Ne traži niko. Prelazimo na čitanje zakonskog predloga. Molim druga izvestioca da čita član po član.

Izvestilac čita naslov i član 1 zakonskog predloga, prema izveštaju Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ko glasa za pročitani član, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Nema niko. Objavljujem da su naslov zakonskog predloga i član 1 primljeni jednoglasno.

(Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruke o svakom pročitanim članu, primilo i članove 2 do 5 zaključno, prema izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: Time je ovaj zakonski predlog izglasan u jedinstvu. Stavljam ga na glasanje u celini. Glasće se dizanjem ruke. Ko glasa za ovaj zakonski predlog, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima u Veću naroda izglasan i da će se uputiti Savetnom veću na rešavanje.

Prelazimo na četvrtu tačku dnevnog reda: pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima. Molim druga izvestioca Mustafu Hodžu da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Mustafa Hodža: (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi, po članu 19 Ugovora o miru sa Italijom postaju jugoslovenski državljani lica koja su 10 juna 1940 godine imala stalno boravište na području koje je pripojeno Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji ako u roku od godine dana po stupanju na snagu Ugovora o miru sa Italijom ne optiraju za italijansko državljanstvo. Da bi mirnodopskim vojnim invalidima iz italijanske vojske pružila prednosti koje uživaju jugoslovenski državljani po Zakonu o mirnodopskim vojnim invalidima, predložena zakonska dopuna priznaje im ista prava, uz uslov da su smanjenje sposobnosti za privredovanje pretrpele u jedinicima redovnih italijanskih oružanih snaga, isključujući, dakle, samo one jedinice koje su imale fašistički karakter. Iste te prednosti zakonski predlog priznaje i porodicama umrlih mirnodopskih vojnih invalida kao i porodicama lica koja su

poginula na vojnoj dužnosti u vremenu od Prvog svetskog rata do 10 juna 1940 godine u jedinicama redovne italijanske oružane sile.

To je, drugovi, suština dopune zakona od 21 decembra 1946 godine. Izmene koje je Zakonodavni odbor učinio u toku pretresa vladinog predloga više manje su gramatičke i stilističke prirode, pa mislim da se na njima ne treba duže zadržavati.

Predloženi zakonski nacrt je novi dokaz demokratskih shvatanja naše narodne vlasti, te ga kao takvog preporučujem i molim da ga prihvatite. (Aplauz).

Pretsednik: Otvaram pretres o ovom zakonskom predlogu. Traži li ko reč? (Ne traži niko). Pošto se niko ne javlja, prelazimo na čitanje zakonskog predloga. Molim druga izvestioca da čita član po član.

Izvestilac čita naslov i član 1 zakonskog predloga, prema izveštaju Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ko glasa za pročitani član, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 jednoglasno usvojen. Prelazimo na član 2.

Izvestilac čita član 2, prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora.

Pretsednik: Ko glasa za pročitani član 2, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema niko). Objavljujem da je član 2 jednoglasno usvojen.

Time je glasanje u pojedinostima završeno. Prelazimo na glasanje u celini. Glasace se dizanjem ruke. Ko glasa za ovaj zakonski predlog, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema niko). Objavljujem da je Veće naroda jednoglasno usvojilo Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima i da će se on uputiti Saveznom veću na rešavanje.

Prelazimo na petu tačku dnevnog reda: pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Izvestilac o ovom zakonskom predlogu je drug Tone Hafner. Molim druga izvestioca da pročita izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Tone Hafner (NR Slovenija) čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Otvaram pretres o ovom zakonskom predlogu. Traži li ko reč? (Ne traži niko). Prelazimo na čitanje zakonskog predloga. Molim druga izvestioca da čita član po član.

Izvestilac čita naslov i član 1 zakonskog predloga, prema izveštaju Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ko je za naslov i član 1, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da su naslov i član 1 primljeni.

(Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruke o svakom pročitanim članu, usvojilo i članove 2 i 3, prema izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: Time je glasanje u pojedinostima završeno. Prelazimo na glasanje o ovom zakonskom predlogu u celini. Ko glasa za ovaj zakonski predlog, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije izglasan u Veću naroda i uputiće se Saveznom veću na rešavanje.

Prelazimo na šestu tačku dnevnog reda: pretres Predloga zakona o državljanstvu lica na području pripojenom Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji po Ugovoru o miru sa Italijom. Molim izvestioca dr Branka Čubrilovića da pročita izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac dr Branko Čubrilović: (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi i drugarice, Ugovor o miru između Jugoslavije i Italije ratifikovan je 25 avgusta 1947 godine, a naša država, po članu 90 toga ugovora, deponovala je instrumente ratifikacije u Parizu, dana 15 septembra o. g. Tim danom je i ugovor o miru između nas i Italije stupio na snagu.

Po tom ugovoru, član 19 stav 1, italijanski državljani koji su imali stalno mesto boravka na dan 10 juna 1940 godine na teritoriji koja se ustupa stranoj državi, kao i njihova deca koja su se rodila posle toga datuma, postaće državljani države kojoj je teritorija ustupljena.

Po istom ugovoru država naslednica ustupljene teritorije dužna je i obavezna da donese o tome zakonske propise. Mi to činimo predlogom ovoga zakona. Član 1 predloženog zakona

sadrži propise u ovome pogledu o području koje se pripaja FNRJ i ujedno rešava i pitanje republičkog državljanstva napred pomenutih lica, dajući tim licima, našim novim državljanima, ista prava u pogledu utvrđivanja njihovog republičkog državljanstva koja su uživali i ostali naši državljani.

Član 19, stav 2, ugovora predviđa, s druge strane, da lica čiji je govorni jezik italijanski, mogu ako hoće optirati za italijansko državljanstvo — ako su do dana stupanja ugovora na snagu navršila 18 godina, ili su mlada a u braku.

Opcija oca, odnosno majke, povlači opciju dece mlade od 18 godina koja nisu u braku. Opcija muža ne povlači sobom opciju žene.

Član 15, stav 3, ugovora daje našoj državi pravo da može zahtevati od lica koja su optirala italijansko državljanstvo da se presele u Italiju.

Stav 2 ovoga člana obavezuje državu da donese zakonske propise, što se članom 2 predloženog zakona i čini.

Predloženi zakon predviđa sreske, odnosno gradske narodne odbore mesta prebivališta optanata kao nadležne organe za prijem izjave o opciji.

Za lica koja ne borave na području naše države ovi su organi naša diplomatsko-konzularna predstavništva.

Najzad, Ugovorom o miru sa Italijom predviđen je rok izvršenja i regulisanja državljanstva kao i opcije od tri meseca i to od dana kad je ugovor stupio na snagu.

Prema svemu, ovim zakonom ispunićemo našu obavezu po Ugovoru o miru sa Italijom, i stoga molim ovaj dom da zakonski predlog prihvati i u načelu i u pojedinostima. (Aplauz).

Pretsednik: Otvaram pretres po ovom zakonskom predlogu. Traži li ko reč? (Ne traži niko). Prelazimo na čitanje zakonskog predloga. Molim druga izvestioca da čita član po član.

Izvestilac čita naslov i član 1 zakonskog predloga, prema izveštaju Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi poslanici dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 jednoglasno primljen.

(Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruke, usvojilo jednoglasno i bez promena članove od 2 do 6 zaključno.)

Pretsednik: Na taj način ovaj predlog je usvojen u pojedinostima. Prelazimo na glasanje u celini. Glasaćemo dizanjem ruke. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi poslanici dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o državljanstvu lica na području pripojenom Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji po Ugovoru o miru sa Italijom primljen u Veću naroda i da će biti upućen Saveznom veću na rešavanje.

Time je dnevni red današnje sednice iscrpen. Pre zaključenja današnje sednice saopštavam Veću da je Zakonodavni odbor podneo Veću izveštaj o Predlogu zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Izveštaj je otštampan i razdeljen narodnim poslanicima i biće stavljen na dnevni red kada to Veće odluči.

Za iduću sednicu predlažem sledeći dnevni red: 1) pretres Predloga opšteg zakona o šumama; 2) pretres Predloga opšteg zakona o lovu; 3) pretres Predloga zakona o državnoj arbitraži; 4) pretres Predloga zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže; 5) pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o taksama; 6) pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o državnoj poljoprivrednoj mašinskoj službi; 7) pretres Predloga zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija; 8) pretres Predloga zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Prima li Veće naroda ovaj dnevni red? (Prima). Pošto Veće naroda prima ovaj dnevni red, zaključujem današnju sednicu i iduću zakazujem za sutra, 27 novembra 1947 godine, u 9 časova pre podne.

(Sednica je zaključena u 18,30 časova).

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Трећа седница

(25 новембра 1947)

Почетак у 17,10 часова.

Претседавао председник Владимир Симић.

Председник: Отварам трећи редовни састанак IV редовног заседања Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије. Записник данашње седнице водиће секретар Воја Лековић. Изволите саслушати записник са прошле седнице.

Секретар чита записник другог редовног састанка од 25 новембра 1947 године.

Председник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Пошто примедба нема, објављујем да ће се записник оверити.

Веће народа Народне скупштине, у смислу чл. 63 Устава, доставило је Савезном већу законске предлоге који су коначно усвојени у Већу народа и то: Предлог основног закона о односима родитеља и деце; Предлог закона о личним именима; Предлог закона о измени и допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије; Предлог закона о изменама и допунама Закона о установљењу права на пензију и о пензионисању државних службеника; Предлог закона о регулисању терета укњижених на непокретностима које су прешле у својину државе на основу Закона о аграрној реформи и колонизацији и Основног закона о поступању са експроприсаним и конфискованим шумским поседима; Предлог закона о изменама и допунама чл. 36 Закона о аграрној реформи и колонизацији; Предлог закона о оверавању потписа, рукописа и преписа; и Предлог закона о кретању на граници.

У смислу чл. 26 пословника, извештавам Веће да сам упоредио текстове предлога закона поднете од стране Већа народа са текстовима истих закона које је усвојило и Савезно веће и да сам установио да су текстови истоветни. Сагласно пословнику, питам Веће да ли прима овај извештај Претседника да су текстови предвиђених законских предлога истоветни? (Прима се). Пошто Веће прима овај извештај, објављујем да је Народна скупштина усвојила Основни закон о односима родитеља и деце; Закон о личним именима; Закон о измени и допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије; Закон о изменама и допунама Закона о установљењу права на пензију и о пензионсању државних службеника; Закон о регулисању терета укњижених на непокретностима које су прешле у својину државе на основу Закона о аграрној реформи и колонизацији и Основног закона о поступању са експроприсаним и конфискованим шумским поседима; Закон о изменама и допунама чл. 36 Закона о аграрној реформи и колонизацији; Закон о оверавању потписа, рукописа и записа; и Закон о кретању на граници.

Сви ће ови закони бити упућени Президијуму Народне скупштине ради проглашења.

Прелазимо на дневни ред. Прва тачка данашњег дневног реда јесте претрес Предлога закона о војним судовима. Известилац Законодавног одбора о овом законском предлогу је народни посланик др Макс Шнудерл. Молим известиоца друга Шнудерла да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац др Макс Шнудерл: (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, Закон о војним судовима примили смо у Привременој народној скупштини 17 јула 1945 године, кад је требало да изменимо Уредбу Врховног штаба НОВ и ПОЈ од 24 маја 1944 године, која је уређивала партизанско судство. Нови закон био је онда потребан пошто је наша Југословенска армија прешла из ратног у мирнодопско стање, а војно судство добило сасвим нове и значајне задатке. Од тога су прошле две године и више, и опет се појављује слична потреба. Развио се живот, дошле нове прилике и односи, а развила се, организовала, усавршила и наша Југословенска армија. Тиме је настала потреба да се понесе нов закон о војним судовима. Чињеница да се на овом заседању доноси толико закона о изменама и до-

пунама већ постојећих закона, значи велику еластичност и експедитивност нашег законодавства које може тако брзо следити измењеним приликама доношењем складних прописа.

Једна оригинална новина, коју доноси овај законски предлог, је стављање у дужност војним судовима и суђење о накнади штете коју причине војна лица држави у вршењу службе. Тиме се уводи у војно судство и цивилни поступак.

Даље се досадашња децентралистичка организација укида и уводи двостепено суђење; првостепени војни судови суде свим војним лицима без изузетка, само се састав судског већа мења, кад се суди официрима или војним чиновницима.

Војни судови првог степена суде за кривична дела војних лица, а у извесним случајевима одређеним у закону, и невојним лицима. Али постоји тенденција да се што више ограничи суђење цивилним лицима; ова је тенденција јасно изражена у чл. 8 пројекта. Врховни војни суд је суд другог степена и суди по жалбама против пресуда првостепених војних судова; он суди и у првом степену у законом предвиђеним случајевима, решава сукобе надлежности и одлучује по жалбама о заштити законитости.

За случај мобилног и ратног стања предвиђене су посебне мере у погледу војног судства, али нема преких судова који су иначе карактеристични за ратно стање.

Ново је да је дато право претседнику Врховног војног суда да подиже захтев за заштиту законитости преко правомоћних одлука код војних судова; тиме се даје претседнику Врховног војног суда исто право које имају и претседници грађанских врховних судова. Ова одредба служи појачању законитости у војном судству. Истој сврси служи и уређење надзора над пословањем војних судова.

Овим законом, другови народни посланици, добиће наша херојска Југословенска армија савршени орган правосуђа, који ће наставити високе традиције судова из времена Народноослободилачког рата, штитиће законитост у самом саставу наше војске и обезбедиће сигурност наше земље од противправних дела непријатељских елемената.

Због тога предлажем у име Законодавног одбора да овај закон примите. (Аплауз).

Претседник: Прелазимо на претрес овог закона. За реч се јавио народни посланик Мирко Крцић.

Мирко Крџић (*Изборни срез Андријевица, НР Црна Гора*): Другови народни посланици, дозволите да се укратко осврнем на историски преглед развитка војних судова. Наше војно правосуђе једно је од великих тековина наших народа, изникло из њихове Ослободилачке борбе. Од самог почетка Ослободилачке борбе, борбени, стваралачки елан наших народних маса и нашег руководства на челу са другом Титом изражавао се не само у тежњи за ослобођењем земље и уништењем окупатора, него и у све јаснијој вољи да се изгради један нови систем власти који ће обезбиједити вјековне тежње наших народа за слободом и демократијом, спријечити сваки повратак на срамно и мрачно старо стање и осигурати велике тековине Ослободилачке борбе.

Ова тежња проистекла је не само из сазнања народа да је државни апарат старе Југославије био средство у рукама владајућих клика за национално угњетавање, економско-социјално експлоатисање и угушивање сваког покушаја народа за добијање политичких слобода и остварење бољег живота, него и из сазнања да је стара бирократска власт прешла и ставила се у службу окупатора са цјелокупним својим апаратом. Стога је наш народ, који је вјековима стајао ван власти, хтјео своју власт, па је исту стварао борбом и кроз борбу, под руководством Комунистичке партије. Тако су поред народноослободилачких одбора и позадинских војних власти постали први војни судови. У то вријеме није могло бити неких одређених и прецизнијих упутстава о начину рада и организовању војних судова.

Али је Комунистичка партија као предводник Ослободилачке борбе, преко својих органа и својих чланова помагала и упућивала правилним смјером развој војних судова.

Један од првих докумената из тога времена, које пада између друге и треће непријатељске офанзиве, јесу прва упутства издана од Врховног штаба фебруара 1942 године, гдје се помињу и војни судови којима се ставља у задатак: гоњење шпијуна, издајника, плаћеника и агената, борба против саботера и паникера.

Други је документ Наредба о образовању војних позадинских власти коју је издао Врховни штаб септембра 1942 године. Њом се оснивају „стални војни судови подручја”.

У надлежност ових судова спадало је: старање о реду и поретку на територији подручја, борба против пете колоне, издајства, паникерства, саботаже, шпијунаже и сваког

облика служења непријатељима, контрола над конфискованом имовином народних непријатеља итд.

Али први докуменат, који оформљује и удара први организациони темељ војном судству, је наредба Врховног штаба о оснивању војних судова у децембру 1942 године, која је била неопходна у вези прерастања партизанских одреда у Народноослободилачку војску.

Тада су основани на читавој ослобођеној територији, као и код оперативних јединица, војни судови.

Формирање ових судова извршено је у вези са чл. 8 Статута пролетерских народноослободилачких ударних бригада којим су такође предвиђени војни судови бригада, када су формиране и бригаде мјесеца новембра.

По овој наредби изведено је уређење и организација војних судова при: 1) народноослободилачким ударним бригадама; 2) батаљонима који дејствују ван састава бригаде; 3) позадинским војним властима; 4) партизанским одредима; и 5) при Врховном штабу.

Ова наредба садржавала је извјесне кратке прописе из процесуалног поступка.

Потпуније и одређеније прописе војних судова доноси уредба Врховног штаба НОВ и ПОЈ, од 24 маја 1944 године, којом се регулише устројство и надлежност војних судова. У тој уредби дате су не само организационе, него и материјално-правне и формално-правне одредбе за војно судство. Овом уредбом су установљени војни судови корпуса и корпусних области, вијећа при команди подручја и Виши војни суд при Врховном штабу.

Ово је ратни период развитка нашег војног судства који спада у најзначајнији и најтежи период историје наших народа и с правом ће у будућој историји нашег правосуђа заузети најистакнутије поглавље. У овом раздобљу наши војни судови, као једини судови у нашој ослободилачкој војсци и на читавој ослобођеној територији, одиграли су важну улогу. Као истакнути борбени органи наше народне војске, наших власти и нашег народа, војни судови су у борби против народних непријатеља достојно бранили основне и битне интересе и тековине народа и његове борбе. Њихова васпитно-политичка улога у духу оданости домовини, у развијању патриотизма, борбености и самопожртвовању била је значајна.

Ово утолико прије што су наши војни судови, до оснивања народних судова 1945 године, били једини судови у

земље, а послѣје тога остали и даље надлежни за суђење великог броја кривичних дјела грађанских лица.

Цитирани законски прописи који су пратили кроз борбу развој војних судова нијесу ништа у суштини донијели новонити су промијенили стварност и праксу наших војних судова. Они су само унијели више система и досљедности у организацији и раду судова.

Други период борбе и рада наших судова после ослобођења такође је испуњен значајним резултатима у борби против народних непријатеља. У овом периоду донесен је Закон о уређењу и надлежности војних судова у Југословенској армији од 24 августа 1945 године, који је измијењен Законом о уређењу и надлежности војних судова од 17 јула 1946 године који је досада био на снази.

Наши судови, примјењујући ново законодавство, на првом мјесту Уредбу о војним судовима, Закон о кривичним дјелима против народа и државе итд., казнили су све оне издајнике и народне непријатеље који су се огријешили о свој народ издајничким радом, служењем и сарадњом окупатору у разним видовима.

Потребу за измјеном и допуном Закона о уређењу и надлежности војних судова од 17 јула 1946 године изискивао је развој наше Армије, што уосталом одговара њеној многострукој и сложеној организацији коју условљава њен живот и њено функционисање. Сву ту сложеност дјелатности и односа, који појединачно и у цјелини чине и изражавају војни поредак у свој његовој цјелокупности, морају да обухвате адекватни правни прописи. Отуда настаје потреба за сваку а нарочито модерно организовану армију, да што потпуније и исцрпније формулише кривично-правне прописе као једно од најбољих и најефикаснијих средстава за одбрану војног поретка и његовог правилног и несметаног функционисања, те васпитања појединаца у испуњавању њихових војних дужности и учвршћења реда и дисциплине у Армији. Војни судови нијесу само за то да заштите и да бране војни поредак. Они исто тако, и у огромној мјери, васпитавају, подижу осјећај одговорности, и самим тим дисциплину појединца како треба радити да се испуне највиши задаци оружане силе.

Досадашња организација војних судова, која је углавном проистекла из борбе, наметала се као нужна и неопходна, те се као таква није могла избјећи, с обзиром на велики број ратних злочинаца и народних непријатеља којима

је требало судити. Уз ову потребу измјене и допуне закона у питању изазвали су и недостаци које је садржавао досадашњи закон, као што су децентралистичко уређење војних судова, по коме су свим војним лицима која нијесу чина или ранга официра судили у првом степену дивизијски а у другом армијски војни судови, — то је овим предлогом закона отклоњено. Тиме је постигнуто потпуно обједињавање у другом степену код Врховног војног суда као највишег за сва војна лица без разлике. Ову измјену наметала је и чињеница што су досада војни судови судили по закону само за кривична дјела, док им се новим текстом пројекта ставља у дужност суђење по споровима о накнади штете коју војна лица причине држави у вршењу службе. Према томе, у новом устројству судова битно је увођење двостепеног суђења, расправљање штете и потпуно обједињавање суђења у другом степену код Врховног војног суда за сва војна лица без разлике, што знатно олакшава руковођење судовима, као и брзину и експедитивност отправљања судских послова.

Увођење двостепености судства без икаквих изузетака показује се као најбоље и најподесније ријешење. Овај пројекат предвиђа посебну и нову одредбу у погледу састава судских вијећа кад се суди официрима или војним чиновницима, а посебно кад се суди лицима која немају ова својства, то јест, у првом случају судије-поротници могу бити само официри или генерали, а у другом подофицири или официри. Овакву одредбу наметали су и старешински обзири у војсци, те да на самом суђењу не би дошао у питање момент субординације између судских органа и лица којима се суди.

Број, седиште, назив и надлежност војних судова по садашњем тексту пројекта закона, одређује Врховни командант, изузев Врховног војног суда, а на предлог Министра народне одбране, пошто Врховни командант, и по Уставу и по закону, руководи оружаном силом, организује исту и прописује њену формацију.

Досадашња пракса судова показала је да се појам кривичног дјела слабљења народне одбране неодређено и најшире тумачио тако да је обухватио скоро сва дјела предвиђена Законом о кривичним дјелима против народа и државе, па је на основу чл. 13 истог закона у вези чл. 7, тач. 1, став 2, Закона о уређењу и надлежности војних судова у ЈА највећи дио предмета по овим дјелима расправљан пред војним судовима.

Да би се ово убудуће избјегло, садашњи пројекат предвиђа да ће војни судови судити невојним лицима само за она дјела слабљења народне одбране и издавања војне тајне за која постоји посебни интерес да суде војни судови, што је у чл. 8, став 2, тач. 1, пројекта унета допуна да оваква дјела расправљају војни судови.

Надлежност војних судова проширује се и за суђење о накнади штете чланом 10 пројекта. Ово је учињено због тога што штета коју војна лица причине држави у вршењу службе, у већини случајева, посљедица је кривичне или дисциплинске одговорности односног лица за расправу чега су иначе надлежни војни судови односно војне старешине, што се у овом случају показује цјелисходним и потребним да војна лица за штету коју причине држави у вршењу службе одговарају пред војним судовима.

Међутим, у ставу 2 чл. 10 пројекта остављено је да Влада ФНРЈ може уредбом ставити у надлежност војних старешина да расправљају спорове чији износ не прелази 10.000 динара. Ово због тога што ће се спорови до овог износа моћи успјешно расправити и од стране војних старешина, и тиме истовремено избјећи да се спорови мање вриједности износе пред суд.

Чланом 18 пројекта предвиђен је надзор над радом војних судова. Ово се питање морало на одређени начин регулисати. То је у вези са правом Врховног команданта које му се даје овим пројектом да организује војне судове и поставља судије. Овакво ријешење нужна је посљедица саме војне организације, јер у војсци не може бити ниједна установа а да није подређена некој другој вишој установи.

Пројекат, у чл. 20, даје право претседнику Врховног војног суда да подиже захтјев за заштиту законитости против правоснажних одлука свих војних судова, право које нема по досада важећем закону.

Остале одредбе предложеног пројекта углавном су садржане из садашњег закона са извјесним мањим измјенама.

Према томе, питање се поставља у вези све сложенијих и обимнијих задатака које наш судски кадар има да испуни у данашњим условима развоја и функционисања наших оружаних снага, тј. заштита установљеног реда и поретка у војсци, не испуштајући притом никад из вида да све то има да служи њеном крајњем и највишем циљу — војној припреми и способности за одбрану наше домовине од сваког напада и угрожавања.

Наш судски кадар, иако млад, доказао је својим досадашњим радом и резултатима да ће моћи да испуни све задатке који се пред њега данас постављају, јер има јасну претставу и оријентацију о циљевима и задацима наших оружаних снага и сигурну перспективу њиховог даљег развоја.

Гласају за предложени пројекат. (Аплауз).

Претседник: Како се нико више није јавио за реч, молим известиоца да чита чл. 1 са насловом и поднасловом закона.

Известилац чита чл. 1 са насловом и поднасловом Предлога закона о војним судовима, по извештају Законодавног одбора.

Претседник: Ко је за чл. 1 са насловом и поднасловом закона, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је чл. 1 са насловом и поднасловом предлога закона једногласно примљен.

(Затим су примљени једногласно, дизањем руке, чл. 2 до закључно чл. 28 са свим поднасловима, по предлогу Законодавног одбора.)

Претседник: Сагласно чл. 30 пословника, одређујем да се гласање у целини врши дизањем руке. Ко је за Предлог закона о војним судовима, у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о војним судовима, у Савезном већу, коначно усвојен и да ће, сагласно чл. 26 пословника, бити упућен Већу народа на даље решавање.

Друга тачка нашег дневног реда је претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана Федеративне Народне Републике Југославије.

О овоме предлогу закона известилац Законодавног одбора је народни посланик Сулејман Филиповић.

Молим друга Филиповића да поднесе Савезном већу извештај Законодавног одбора.

Известилац Сулејман Филиповић (*Изборни срез Грачаница, НР Босна и Херцеговина*): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, пред вама је Предлог закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана Федеративне Народне Републике Југославије, са обра-

зложењем Министра народне одбране и извештајем Законодавног одбора.

Дозволите ми, другови, иако је овај законски пројекат врло јасан и прецизан, да се осврнем на неколике његове битне одредбе.

Прва допуна односи се на увођење предвојничке наобразбе за младиће од навршене 17 до 20 године. Ова одредба нужно произилази из уставних и других законских прописа. Према чл. 34 Устава, одбрана домовине највиша је дужност и част сваког грађанина, а према чл. 9 Закона о војној обавези може се на случај приправног, мобилног и ратног стања позивати на службу у ЈА омладину од 17 до 20 година. Међутим, док је за омладину старију од 20 година предвиђено обавезно служење у кадру, дотле није била предвиђена вјежба за ону млађу омладину. Овај законски предлог рјешава ту празнину. Кад се сјетимо колико се неискусне омладине са првом устаничком пушком у Народноослободилачком рату латило оружја и како смо то, због гријеха старе Југославије, скупо платили, онда је јасно да нова Југославија неће учинити исту грешку, и баг да се таква грешка не понови, предлаже се ова и оваква одредба. Она је у интересу мира и у интересу омладине. Ја ово „у интересу мира“ нарочито подвлачим. Наша земља која досљедно и на свим линијама води упорну борбу за мир, која спроводи политику равноправности, братства и пријатељства међу народима и државама, која штити своју независност и поштује независност других држава, чини овим још једну потпору самоме миру. Јер, кад једну такву мјеру уводи једна демократска држава као што је наша, онда она заиста служи као потпора миру. Уосталом, познато је да у међународним односима вриједи правило да је свака држава онолико поштована колико је снажна, па и наш мир биће онолико поштован колико га ми обезбједимо.

С друге стране, када се ова одредба не би спровела у живот, онда бисмо могли доћи у ситуацију да нашу омладину у најкритичније вријеме, у мобилно и ратно доба, доведемо под оружје неспремну, а тиме да је излажемо опасностима. Искуство из прошлости мора да нам лебди пред очима. Осим тога, омладина са војничком предизобразбом лакше савлађује регрутски живот и данас већ прилично компликовану војничку обуку. Правилно и успјешно спроведена обука по овој одредби можда нам може донијети још

даљи корак у сврху рационалније војне обуке и кадровског рока.

Слиједеће двије одредбе још јаче поткрепљују и утврђују нашу вјеру у мир и тиме чине видљив допринос миру.

Претсједник Савезне владе и Врховни командант Маршал Тито, неки дан на великом митингу у Сарајеву, изјавио је, на велико разочарење реакције, да неће бити рата. Ове његове ријечи поткрепљене су, сво, и у овим одредбама које предвиђамо овим пројектом. По чл. 2 овог законског предлога, који уствари допуњује чл. 11 Закона о војној обавези, рок службе у кадру смањује се на једну годину за све свршене средњошколце и вишешколце. Таква одредба мора нас испуњавати радошћу, јер из ње видимо да је наша Армија у свом развоју достигла такав степен да може приступити овој мјери. Спровођењем ове одредбе наша привреда добиће приличан број стручњака, што ће олакшати извршење привредног плана. Оцјењујући ово, нико се не може отети утиску да се у нашој земљи тежиште даје економском развоју земље. Кад би постојале друге намјере и друго гледање на мир, онда о скраћивању рока не би било ни говора.

Вјера у мир и жеља за мирним развојем наше земље и њеним подизањем у сврху побољшања живота произилази из чињенице што се чланом 5 овог законског предлога предвиђа могућност позивања обвезника на курсеве и течајеве ван Армије. Мени чини задовољство што могу овдје истаћи да се из овог законског предлога види још једанпут више чврста повезаност Југословенске армије са народом и народним потребама. Кад узмемо да се обвезници на тај начин не морају потпуно одвајати од свог редовног занимања и да ће ипак извршити своју војну обавезу, онда нас таква одредба може само радовати, јер у њој видимо још једанпут више напоре наше Армије да и она учествује у подизању наше земље, ми ту видимо повезаност Армије и народа, каква је била у рату.

Стога, другови и другарице народни посланици, у име Законодавног одбора молим да овај законски предлог у цијелости усвојите са оним незнатним стилским измјенама које су учињене.

Претседник: Прелазимо на претрес овога законског предлога. Да ли ко жели реч? (Нико). Пошто се не јавља нико, молим известиоца да чита предлог закона по члановима.

Известилац чита наслов законског предлога и члан 1.

Претседник: Ко је за члан 1 са насловом предлога закона, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Ко је против? (Нико). Објављујем да је члан 1 са насловом једногласно примљен.

(За овим је Веће, гласајући дизањем руке посебно о сваком члану, усвојило без измена, по предлогу и извештају Законодавног одбора, све чланове од чл. 2 до закључно чл. 6.)

Претседник: Сагласно чл. 30 пословника, одређујем да се гласање у целини врши дизањем руке. Ко је за Предлог закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана Федеративне Народне Републике Југославије, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана Федеративне Народне Републике Југославије у Савезном већу коначно усвојен и да ће, сагласно чл. 26 пословника, бити упућен Већу народа на даље решавање.

Трећа тачка нашег дневног реда је претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима. Известилац Законодавног одбора је народни посланик др Јерко Радмиловић.

Молим друга др Радмиловића да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац др Јерко Радмиловић (Изборни срез Хвар—Брач—Вис, НР Хрватска): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, Народна скупштина ФНРЈ ријешила је Законом о ратним војним инвалидима од 25 маја 1946 године питање материјалног обезбјеђења ратних војних инвалида, и то како оних из Ослободилачког рата, тако и оних из прошлих ратова.

Право на помоћ и заштиту по овом закону признато је не само ратним војним инвалидима лично, него и жени и дјечи, родитељима, дједу и баби умрлог инвалида, односно лица које је погинуло, умрло или нестало у ратном раздобљу. Међутим, право на инвалидске припадљености родитеља, дједа и бабе било је по закону условљено, с једне стране, неспособношћу за привређивање, а с друге стране, још и сиромашним стањем.

Постављени услов сиромашног стања показао се у пракси сувише крут, тако да се у многим оправданим случајевима није могло признати родитељима, односно дједу и баби право на инвалидске принадежности.

У жељи да удовољи хитним и оправданим потребама родитеља палих бораца, наша је Влада својом Уредбом о измјенама и допунама Уредбе о инвалидским принадежностима од 28 јуна 1947 године ублажила услове за стицање права на инвалидске принадежности поменутих лица. Наиме, по прописима ове уредбе, родитељи, односно дјед и баба, имају право на инвалиднину ако су до дана ступања на снагу Закона о ратним војним инвалидима, тј. до 8 јуна 1946 године навршили 50 година живота или ако од тада па за 5 година наврше 50 година, или ако су неспособни за привређивање, без обзира на године живота.

Уколико су ова лица материјално обезбјеђена на други начин, у сваком случају припада им право на половину укупне инвалидине, као што је то случај и са самим војним инвалидима.

Зато, услијед овог несклада који је настао између споменуте уредбе и самог Закона о ратним војним инвалидима, измјеном у чл. 1 овог законског предлога иде се за тим да се у потпуности ускладе постојећи прописи уредбе са Законом о ратним војним инвалидима.

Друга предложена измјена у чл. 2 предлога закона има за циљ да се омогући лицима, која услед болести задобијене у прошлом рату траже инвалиднину, да своја права на инвалидске принадежности могу остваривати у продуженом року до 30 јуна 1948 године, јер је према постојећим законским прописима овај рок за подношење захтјева већ истекао 8 децембра 1946 године. Значи, уколико се не би усвојила предложена измјена, остали би многи појединци прикраћени у својим оправданим тражењима, нарочито они у забаченим крајевима који нису били упознати са овим и оваковим законским прописима.

Коначно, трећа предложена измјена има за циљ да се омогући и оним лицима која ће на основу Уговора о миру са Италијом постати наши држављани, да се користе нашим напредним инвалидским правом. Ова предложена измјена Закона о ратним војним инвалидима резултат је промјена насталих у нашој државној заједници, која коначно и заувјек прима у своју средину припаднике наших народа са подручја наше Истре и нашег Словеначког Приморја.

Нема сумње да предложене измјене у потпуности одговарају захтјевима праведности и да су оне још један доказ сталне бриге коју наша Влада и наше државно руководство на челу са другом Титом поклања нашим ратним инвалидима и њиховим породицама.

Зато вас, другови народни посланици, молим да овај законски предлог узмете у претрес и да га једнодушно усвојите. (Аплауз).

Претседник: Прелазимо на претрес законског предлога. Жели ли ко да узме учешћа у претресу? (Нико се не јавља). Пошто се нико не јавља, молим известиоца да чита законски предлог по члановима.

Известилац чита наслов законског предлога и члан 1.

Претседник: Ко је за члан 1, заједно са насловом законског предлога, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је члан 1 заједно са насловом законског предлога једногласно примљен.

(Затим је Савезно веће, гласајући дизањем руке посебно о сваком поједином члану, једногласно примило све чланове Предлога закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима од чл. 2 до закључно чл. 5, према предлогу и извештају Законодавног одбора.)

Претседник: Сагласно чл. 30 пословника, одређујем да се гласање о законском предлогу у целини обави дизањем руке. Ко је за Предлог закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима, у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем, према томе, да је Предлог закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима у Савезном већу коначно усвојен и да ће, сагласно чл. 26 пословника, бити пупућен Већу народа на даље решавање.

Прелазимо на четврту тачку дневног реда: претрес Предлога закона о допунама Закона о мирнодопским војним инвалидима. И у овом предлогу закона известилац је народни посланик др Јерко Радмиловић. Молим друга др Радмиловића да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац др Јерко Радмиловић: (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, Законом о мирнодопским војним инвалидима од 21 децембра 1946 године ријешено је питање материјалног обезбјеђења оних лица која у мирно доба у саставу Југословенске армије задобију ране, повреде.

или озледе, те се због тога њихова способност за привређивање смањи, као што је ријешено и питање материјалног обезбјеђења породица умрлих мирнодопских инвалида.

Међутим, закон је са лицима из састава Југословенске армије изједначио и она војна лица из састава бивше југословенске војске, која су у мирно доба за вријеме постојања старе Југославије рањена, повријеђена или озлијеђена, као што је признао и једнако право на заштиту породицама погинулих војних лица из састава бивше југословенске војске, односно породицама умрлих мирнодопских војних инвалида.

Поводом ступања на снагу Уговора о миру са Италијом, а с обзиром на чињеницу да ће услед тога припадници наших народа из Истре и Словеначког Приморја ући у састав наше домовине, овим законским предлогом предлаже се измјена постојећег Закона о мирнодопским војним инвалидима у циљу да се и њима признају иста она права у овој друштвеној области која већ уживају наши досадашњи држављани.

Из ових разлога, другови, молим вас да овај закон узмете у претрес и да га у цијелости усвојите.

Претседник: Прелазимо на претрес овог законског предлога у појединостима и целини.

Пошто се нико не јавља за реч, молим известиоца да прочита наслов предлога закона и чл. 1.

Известилац чита наслов и члан 1.

Претседник: Ко је за члан 1 са насловом, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Објављујем да је члан 1 са насловом једногласно примљен.

(За овим је Веће једногласно усвојило члан 2.)

Претседник: Сагласно чл. 30 пословника, одређујем да се гласа у целини дизањем руке. Ко је за Предлог закона о допуни Закона о мирнодопским војним инвалидима, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о допуни Закона о мирнодопским војним инвалидима у Савезном већу једногласно прихваћен и да ће, сагласно нашем пословнику, бити упућен Већу народа на даље решавање.

Пета тачка дневног реда је претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије.

Известилац Законодавног одбора по овом законском предлогу је народни посланик друг Лајчо Јарамазовић. Молим друга известиоца да поднесе извештај.

Известилац Лајчо Јарамазовић чита извештај Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Прелазимо на претрес овог законског предлога. Нико се не јавља за реч. Молим известиоца Лајча Јарамазовића да чита чл. 1 са насловом.

Известилац чита чл. 1 и наслов Предлога закона о изменама и допунама Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко је за чл. 1 са насловом, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Чл. 1 са насловом једногласно је прихваћен.

(Затим су једногласно примљени чланови 2 и 3 по извештају и предлогу Законодавног одбора.)

Претседник: Гласање у целини одређује се дизањем руке. Ко је за Предлог закона о изменама и допунама Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије, у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о изменама и допунама Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије у Савезном већу коначно прихваћен и биће, сагласно пословнику, упућен Већу народа на даље решавање.

Прелазимо на 6 тачку данашњег дневног реда: претрес Предлога закона о држављанству лица на подручју припоје-ном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом.

Известилац о овом законском предлогу је друг Јоже Лампрет.

Известилац Јоже Лампрет: (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, овај законски пројекат који лежи данас пред нама мален је по своме обиму, у целини обухвата једва 6 чланова, али је врло важан с обзиром на историјат и садржину коју приказује.

По чл. 19, ст. 1, Уговора о миру са Италијом, који је ратификован Указом о ратификацији Уговора о миру са Италијом од 23 августа 1947 године, и чији су инструменти ра-

тификације депонирани 15 септембра ове године у Паризу, одређује се држављанство лицима оне територије коју Италија уступа Југославији. Овим законским пројектом озаконјена је стварност 15 септембра 1947 године и жеље словеначког и хрватског становништва Приморја и Истре, које је гајило већ двадесетак година, наиме да се припоји матичној земљи Федеративној Народној Републици Југославији.

Пали су блокови, епохалан је био пут наше славне Југословенске армије када је у ноћи од 15 до 16 септембра запосела стражарска места нове, а још непотпуно праведне границе. Заједнички биће отсада наш пут у бољи живот, у срећнију будућност наших народа. За велики део наше земље не важи више срамни и неправедни Рапалски пакт од 12 новембра 1920 године (Аплауз) по којем је пало преко 600.000 Словенаца и Хрвата у ждрело италијанског империјализма. Неправедних рапалских граница зоне „А” и „Б” нема више. Наши народи порушили су у ватри Народноослободилачке борбе неправедне границе те приближили нове државне границе нашим националним границама.

Народноослободилачки покрет манифестовао је ово присаједињење или припојење наше браће јавно већ у одлукама СНОС-а и ЗАВНОХ-а 1943 године. Словеначки народ манифестовао је ово своје право на Кочевском збору 1943 године. У исто време примљена је такође одлука ЗАВНОХ-а о прикључењу Истре, Ријеке, Задра и анектираних делова Хрватске и хрватских јадранских острва. Све закључке потврдио је АВНОЈ на своме историском заседању 29 новембра 1943 године у Јајцу.

Велике су биле материјалне и моралне жртве које су наши народи допринели за остварење својих праведних захтева. „Тринаест стотина година на зеленим обалама од Рта Камењака до Соче и преко ње живи наш народ. Нашом земљом преко Учке и преко Снежника господарили су аустријски грофови, и Венеција, и аустријски цареви, италијански империјалисти, и никада до славне победе над фашизмом у нашој Јулијској Крајини није било слободе.” Вјесник, 15-IX-1947 г.). Херојске жртве Владимира Гортана, Видовца и преко 42.800 бораца дате су за ову нашу још непотпуно праведну ствар. Велика је била исто тако материјална штета коју је италијански империјализам и нацифашизам причинио становништву, нашој браћи и народно-демократском италијанском елементу у некадашњој Јулијској Крајини.

Од Народног дома у Трсту 1920 г. којег су спалили почетници фашистичког покрета, број порушених и пожењених зграда попео се на 20.000 на крају другог империјалистичког рата. Физички и морално, национално и материјално зостављени народ није клонуо док није углавном постигао своја елементарна права. Испуњене су углавном речи које је изговорио маршал Тито у Љубљани 26 маја 1945 године, а које гласе: „Ми хоћемо да нама признају савезничка права, као што смо имали и савезничке дужности. На Сочи срели смо се, имамо право да тамо као савезници и останемо.”

И заиста наши народи верно и честито су испуњавали своје дужности према западним савезницима; милион и осам стотина хиљада жртава доказују нашу верност савезницима за време рата, а они нису испунили своје обавезе, нити их данас испуњавају. Својом гласачком машином они су нашим народима натурали неправедну француску линију. У зони „А” савезничке војне силе из дана у дан ускраћивале су основна права која мора да има сваки самосталан народ. Опљачкали су нашу народну имовину и покушавају да одвезу са собом све што се одвести може. Наши радници, подупрти од италијанског, демократски настројеног радништва, са својим властитим телима забранили су у великој мери да њихова злочиначка намера успе. У Трсту данас по директивама остатака белогардизма забрањују књижевна дела највећег словеначког писца европског значаја, Ивана Цанкара. На овакав начин враћају западни савезници, пропагатори доларске демократије, верност за верност. Колико и како жестока је била дипломатска борба за реализацију посве јасних, ноторних потраживања наше државе у погледу Јулијске Крајине? Од меморандума друга Кардеља, који је предложио 18 септембра 1945 године Савету министара спољних послова у Лондону преко састанка у Москви 16 децембра 1945 и Међусавезничке комисије која је боравила месец дана на анектираној територији, Мировна конференција примила је 9 октобра 1946 године неправедну француску линију. Пред читавим светом изнесена су наша интереса и етничка права, подупрта снажним гласовима моћног Совјетског Савеза, који је увек бранио и штитио права малих и колонијалних народа, брани их и данас и браниће их увек. (Аплауз).

У нашу радост коју преживљује наш народ заједно са присаједињеном браћом, пала је кап жалости и туге. Један део наше браће остао је још ван наше демократске државе

по кривњи западно-капиталистичког блока. Са ратификацијом закључака Конференције о миру наши се народи неће никада одрећи права над овим крајевима. Водиће непоколебљиву и грчевиту борбу за припојење последњег метра наше земље и последњег нашег човека нашој државној заједници, Федеративној Народној Републици Југославији.

Народ некадашњих зона „Б” и припојених делова зоне „А” задисаће тек сада из пуних плућа са нама. Укључује се у гигантски Титов план и свим снагама ради с нама заједно на изградњи привреде и културе.

Даном присаједињења престају на припојеном подручју важити сви прописи италијанских државних и савезничких окупационих власти (члан 2 Указа о проширењу важности Устава на припојена подручја од 15 септембра 1947).

Тако ће се овим законским пројектом озакоњити хиљаду-тристотинегодишњи сан наше браће да се сједине са својом родном браћом, да постану држављани заиста праве националне социјалистичке државе Федеративне Народне Републике Југославије. Молим другове народне посланике у име Законодавног одбора на прихвате једнодушно овај законски пројекат, и да га у целости усвоје. (Одобравање).

Претседник: Прелазимо на претрес овог предлога закона. За реч се није јавио нико. Молим известиоца да чита чланове закона редом.

Известилац чита најпре наслов закона, а затим члан 1.

Претседник: Ко је за члан 1 са насловом Предлога закона о држављанству лица на подручју припојеном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је наслов Предлога закона о држављанству лица на подручју припојеном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом, заједно са чланом 1, једногласно примљен.

(Савезно веће усвојило је затим једногласно, по истој процедури гласања чланове 2, 3, 4, 5 и 6 овог пројекта закона.)

Претседник: Одређује се и по овом законском пројекту гласање дизањем руке. Ко је за Предлог закона о држављанству лица на подручју припојеном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом, у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога *против*?

(Нема). Објављујем да је Предлог закона о држављанству лица на подручју припојеном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом у Савезном већу коначно усвојен и да ће, сходно пословнику, бити упућен Већу народа на даље решавање.

На овај начин ми смо исцрпили данашњи дневни ред. Сагласно чл. 7 пословника, предлажем следећи дневни ред за сутрашњи састанак:

1) претрес Предлога општег закона о шумама; 2) претрес Предлога општег закона о лову; 3) претрес Предлога закона о државној арбитражи; 4) претрес Предлога закона о укидању става 3 чл. 14 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже; 5) претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о таксама; 6) претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о пољопривредној машинској служби; 7) претрес Предлога закона о забрани употребе грба, печата и имена Организације Уједињених нација; 8) претрес Предлога закона о допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије; и 9) претрес Предлога основног закона о прекршајима.

Прима ли Савезно веће овај предлог за дневни ред? (Прима).

Пошто је Савезно веће примило предложени дневни ред, закључујем ову седницу а идућу заказујем за сутра у 9 часова пре подне са дневним редом који је усвојен.

(Седница је закључена у 19 часова).

ВЕЋЕ НАРОДА

Четврта седница

(27 новембра 1947)

Почетак у 9,20 часова.

Претседавао претседник Јосип Видмар.

Претседник: Отварам четврти редовни састанак IV редовног заседања Већа народа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије. Записник данашње седнице водиће секретар Јоза Миливојевић. Молим секретара да прочита записник трећег редовног састанка од 26 новембра 1947 године.

Секретар Јоза Миливојевић чита записник треће редовне седнице од 26 новембра 1947 године.

Претседник: Прима ли Веће прочитани записник? (Прима). Пошто је записник примљен, он ће бити оверен од претседника и секретара који га је водио.

Изволите чути саопштења пре дневног реда. Саопштавам да је Савезно веће, у смислу члана 63 Устава, доставило Већу народа на решавање законске предлоге који су усвојени у Савезном већу, и то: Предлог закона о војним судовима; Предлог закона о изменама и допунама Закона о војној обавези држављана Федеративне Народне Републике Југославије; Предлог закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима; Предлог закона о допуни Закона о мирнодопским војним инвалидима; Предлог закона о изменама и допунама Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије; и Предлог закона о држављанству лица на подручју припојеном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом.

Пошто су текстови законских предлога које је доставило Савезно веће истоветни са текстовима законских пре-

длога које је Веће народа на свом трећем редовном састанку коначно усвојило, то у смислу члана 26 пословника, подносим овај извештај Већу на одобрење. Прима ли Веће овај извештај? (Прима). Објављујем да је Народна скупштина усвојила горе побројане законе. На основу члана 34 пословника, закони које је Народна скупштина усвојила биће упућени Претседништву Президијума Народне скупштине ФНРЈ ради проглашења.

Због службеног посла моли осуство народни посланик Осман Муфтари 4 дана.

Предлажем Већу народа да тражено јутсуство одобри. Прима ли Веће народа овај предлог? (Прима). Тражено јутсуство је одобрено.

Пре прелаза на дневни ред предлажем да се у дневни ред уврсти и претрес Предлога основног закона о прекршајима. Прихвата ли Веће овај предлог? (Прихвата). Пошто Веће народа то прихвата, Предлог основног закона о прекршајима биће стављен на наш дневни ред као девета тачка. Прелазимо на дневни ред. Прва тачка дневног реда је: претрес Предлога општег закона о шумама. Молим друга извештиоца Законодавног одбора Милоша Царевића да поднесе извештај.

Извештилац Милош Царевић (НР Србија): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, дозволите ми да јз извештај Законодавног одбора кажем и са своје стране неколико речи.

Пред нама се налази Предлог општег закона о шумама. Он регулише једну велику привредну грану у нашој земљи. Шумарство има вишеструки значај. Из шума добијамо једну од основних, базичних сировина за нашу индустрију и привреду уопште. Дрво служи као грађевински материјал, као сировина за механичку и хемиску индустрију, затим као огрев, извоз, за руднике и железнички саобраћај. Шуме нам пружају и друге важне производе као: смолу, лековито биље, шумске плодове, пашу, жир и друго.

Дрво и други производи шуме играју велику улогу у сеоском домаћинству уопште. Најзад, са шумарством је у вези и лов и ловна привреда, која је због своје важности регулисана посебним законским предлогом.

Посредан утицај имају шуме на све гране привреде, а нарочито пољопривреду, на народно здравље, народну одбрану, на климу, режим вода итд. Све нам ово указује од колике је огромне важности шумарство, као и од колике је важности да питање подизања, чувања и искоришћавања шума буде правилно законски регулисано.

Шуме и шумско земљиште обухватају преко једне трећине целокупне површине наше земље. Распооређеност шума по појединим народним републикама је углавном следећа: НР Србија има око 21% шуме од целокупне своје површине; НР Хрватска — око 34%; НР Словенија — 45%; НР Босна и Херцеговина 48%; НР Македонија 26%; НР Црна Гора 37%.

Веома значајна површина наше земље отпада на голети, крш, живи песак, које такође могу и треба да се приведу шумској култури. Тиме би се свим овим површинама шума још више повећала.

И поред изложенога значаја шума и шумске привреде, шумарству се није поклањала пажња у старој Југославији. Ненародне владе и режими немилице су упропашћивали шуме. Страним и домаћим капиталистима давано је ово наше велико народно благо у бесцење. Они су га бездушно искоришћавали, раднике експлоатисали и шуме остављали опустошене. Довољно је да поменем само чувене шумске афере као што је нашичка афера, Розенбергова афера и друге, — па да нам одмах изађе цела слика пред очи како је упропашћивано, разграбљивано и уништавано ово наше драгоцено народно богатство. И народне масе у старој Југославији, видећи како се расипа ово народно богатство, и саме су заузеле негативан став према шумама. На бесправну сечу терали су народ и разни шпекуланти, који су, користећи тешко економско стање сељаштва, у бесцење откупљивали крађено дрво из државних шума. На ово су га терали и тадашњи политичари који су своје мандате врло често добијали на рачун шума. Заосталост пољопривреде и сточарства, немогућност налажења зараде на другој страни и ниске наднице терали су сељака да путем бесправног коришћења шума осигура минимум егзистенције. Тако су шумске штете заузимале велике размере.

Најзад, за време непријатељске окупације ово пустошење шума како од окупатора, тако и од њихових помагача и разних шпекуланата дошло је до врхунца.

Сасвим је разумљиво да у новој Југославији, у којој је народ узео власт у своје руке, шуме као његова општена-родна имовина биће чуване и подизане од стране народа и целокупна шумска привреда има да користи само народу.

Законски предлог, који се пред нама налази, треба само да законски и правно оформи то ново стање и тај нови однос према нашим шумама.

Које су главне и основне карактеристике законског предлога који је пред нама?

Пре свега, закон је општи и основни; он поставља најосновније принципе и смернице у шумарству, остављајући народним републикама да, према специфичним приликама, регулишу детаљније поједина питања. Ово је нарочито важно с обзиром да се прилике у шумарству између појединих република прилично разликују.

Као први и основни принцип, законски предлог предвиђа да све шуме у Федеративној Народној Републици Југославији, без обзира у чијој су својини, служе општим интересима народне заједнице и налазе се под заштитом државе. Ово правило да се све шуме налазе под заштитом државе логички произилази из огромнога значаја који шуме имају за нашу привреду. С обзиром на ово, закон такође предвиђа да се унапређење и развој шумарства, шумске привреде и дрвне индустрије врши по општедржавном привредном плану. Експлоатација шума неће се вршити преко страних фирми и разних шпекуланата, већ преко шумских газдинстава као државних привредних предузећа.

У циљу унапређења и рационалног искоришћавања задружних и приватних шума, закон предвиђа да ће држава вршити надзор над њиховом експлоатацијом, одржањем и подизањем (члан 6).

Регулишући заштиту и унапређење шума, закон поставља принцип да се све постојеће шуме морају одржати. То је веома значајан принцип. Он наређује да се постојеће шуме морају одржати а да се само у изузетним случајевима и на основу одобрења надлежних државних органа шуме могу крчити и шумско земљиште трајно одузети од шумске културе. Да би се овај принцип очувања шума заиста и спровео у дело, предвиђено је да се промене ознаке културе задружних и привредних земљишта не могу спровести ни кроз земљишне књиге и да су о томе дужни да воде рачуна и земљишно-књижни органи.

У циљу заштите и унапређења шума, предлог предвиђа да је свако пустошење шума кажњиво. Сем тога, ако се на шумском дрвећу појаве штетни инсекти или заразне болести, надлежни државни орган за шумарство дужан је одмах предузети потребне мере да се зараза сузбије и отклони.

У циљу заштите привредних, здравствених и других интереса, закон предвиђа да одређене шуме или њихови делови могу бити проглашени за стално или привремено заштитне шуме.

Свака сеча шуме мора се вршити на начин којим се не угрожава рационално подмлађивање и гајење шума.

Закон поклања особиту пажњу питању пошумљавања. Овај начин подизања шума постао је већ код нас општенародни и масовни покрет који треба свим средствима помоћи. Стога закон предвиђа да ће се у циљу што рационалнијег искоришћавања продуктивне снаге земљишта првенствено пошумити обешумљене површине шумског земљишта, кршеви, голети, живи песак и земљишта која по свом положају, конфигурацији, хемиском саставу и климатским условима најкорисније служе народној привреди и другим општим интересима кад су под шумском културом. За сечине које су настале сечом шуме после 1 јануара 1947 год. предвиђено је да се морају пошумити најдаље у року од три године по извршеној сечи, уколико нису природним путем подмлађене.

Најзад, држава ће помагати пошумљавање и задружних и приватних земљишта на начин и под условима које пропишу народне републике.

У погледу и управе и надзора над шумама законски се санкционише углавном садашње стање које је било уређено уредбом Владе ФНРЈ о организацији шумарства. Шумама савезног и републичког значаја управљају министри шумарства преко шумских газдинстава, а шумама покрајинског, обласног и локалног значаја управљају и газдују покрајински, обласни и срески народни одбори под надзором министра шумарства.

У циљу ефикасне заштите наших шума, законски предлог, најзад, предвиђа и казнене одредбе за кажњавање шумских кривичних дела и шумских прекршаја. Према тим одредбама шумске прекршаје извиђа и доноси одлуке о казни извршни народни одбор и срески народни одбори уколико причињена штета не прелази вредност од 1000 динара.

Остале шумске кривице извиђаће и пресуђиваће срески народни судови.

Према томе, овај законски предлог, који ће послужити као основа и за републичке законе о шумама, пружа све могућности да се наше шумарство унапреди и шуме подигну и очувају тако како би одиграле своју значајну улогу у нашој привреди.

Из свих тих разлога ја ћу гласати за овај законски предлог. (Аплауз).

Претседник: Отварам претрес о овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не јавља се нико). Онда прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за прочитани члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Према томе, наслов и члан 1 примљени су једногласно.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке о сваком прочитаном члану, усвојило све чланове од члана 2 до члана 49 закључно, по извештају и предлогу Законодавног одбора.)

Претседник: Објављујем да је Предлог општег закона о шумама изгласан у појединостима. Гласаћемо у целини, и то дизањем руке. Ко гласа за овај закон, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема).

Објављујем да је Општи закон о шумама у Већу народа изгласан и упутиће се Савезном већу на решавање.

Прелазимо на другу тачку дневног реда: претрес Предлога општег закона о лову. Молим друга известиоца др Сенишу Станковића да прочита извештај Одбора.

Известилац др Сениша Станковић (НР Србија): Овај законски предлог претресан је у Законодавном одбору. Извесне измене које су учињене у појединим члановима, ви сте могли упознати из извештаја Законодавног одбора. Ви ћете ми допустити да у целини не прочитам сам извештај — пошто га имате пред собом, него само да укажем на основне измене које је Законодавни одбор предложио, а у исти мах да подвучем основна начела на којима је заснован законски

пројекат. Треба пре свега истаћи да од ослобођења до данас лов и ловство у нашој земљи нису били регулисани никаквим законским прописима, него су вршени по старим традицијама које су различите за поједине крајеве. Постојао је, додуше, стари југословенски закон о лову, али је тај закон заснован на начелима која уопште не одговарају нашој данашњој стварности и измењеним друштвено-економским односима који карактеришу нову Југославију. Пре свега, стари закон о лову од 1931 године био је оставио право лова искључиво великопоседницима, док је на ситном поседу предвиђао установљење такозваних општинских ловишта, на којима је свако имао право да лови под условима закупа. Тај закон о лову стајао је на једном сасвим застарелом принципу, на феудалном схватању ловства као спорта или витешког занимања којим се бави властелин и сопственик великог поседа, отприлике онако како је то било још у средњем веку.

Очевидно да се код нас ловарство не може више развијати на таквим начелима. И сам пројекат закона стао је на гледиште да дивљач, која је предмет лова, претставља општенародну имовину. С друге стране, пројект закона предвиђа да баш зато што дивљач претставља општенародну имовину, ловство као такво има се схватити као грана народне привреде. И, најзад, ако је ловство грана народне привреде, онда оно мора бити укључено у привредни план. Да таква начела која су спроведена кроз овај пројекат одговарају нашој стварности, јасно је само по себи. Заиста, ловство се мора схватити као значајна и важна грана наше народне привреде. Такво схватање преовлађује и у многим земљама, а на првом месту у Совјетском Савезу, где је ловство грана народне привреде која стоји релативно високо и игра важну улогу у општој привреди земље.

Ако се узму у обзир та основна начела на којима је постављен сам пројекат закона, онда су сасвим разумљиве конкретне одредбе формулисане у појединим члановима.

Пре свега, пројекат закона поставља као принцип да ловством као привредном граном управља држава. Заиста, ако је дивљач општенародна имовина и ловство привредна грана, држава је у првом реду дужна да ту грану унапређује, да се о њој стара и да је укључи у сам привредни план.

Даље, пројекат закона предвиђа да старање о лову, о његовом развијању и подизању врше надлежни државни

органи, специјално шумарски. Како пројекат закона предвиђа да ће се ловство вршити у одређеним ловним јединицама, ловиштима, он разликује државна ловишта на једној страни, која се установљавају на државним поседима, и ловишта којима управљају ловачке организације и која се простиру на приватни посед, а у извесним случајевима и на територије које припадају самој држави.

На тај начин пројекат закона поставља основна начела на којима ће се регулисати ловство и вршење лова у читавој земљи.

Како је закон оквиран, он оставља широке могућности појединим републикама да могу ловство регулисати на својим територијама онако како то одговара специфичним условима и приликама у појединим крајевима наше земље.

Ја бих поводом тога хтео да истакнем извесне значајне моменте који ће несумњиво бити регулисани применом прописа овога закона и о којима треба повести озбиљног рачуна.

Дивљач у нашој земљи није досада била предмет рационалне заштите. Ако оставимо на страну похвалне напоре ловаца и ловачких организација у многим крајевима наше земље да се резерве дивљачи код нас очувају па чак и појачају, лов у многим нашим крајевима није био ни разуман ни правилан, те је као такав довео до готово потпуног уништења резерве дивљачи. Овome треба додати још и злочиначко уништавање дивљачи од стране окупатора за време прошлог рата, да би се добила слика о неповољном стању резерве дивљачи у нашој земљи.

С друге стране, треба истаћи да у многим крајевима наше земље, нарочито код извесних ловаца, владају сасвим застарела схватања и постоји сасвим застарео однос према дивљачи. Често се губи из вида да лов уствари није ништа друго него рационално искоришћавање слободне живе природе. Код рационалног искоришћавања слободне природе мора се водити рачуна о необично сложеним законитостима које у њој владају и које регулишу бројност подизања или опадања једне врсте дивљачи, једне животињске врсте која је предмет лова.

Код нас се често дешава да поједини ловци, не схватајући правилно услове под којима се дивљач развија, сматрају да све оно што лети и што трчи, све што је на домаку пушке, треба убијати, треба ловити. Отуда се често дешава да су многе изванредно корисне животињске врсте као што

су, на пример, многобројне ситне врсте птица, често предмет немилосрдног уништавања из простог разлога што је лов схваћен као спорт а не као грана народне привреде.

С друге стране, врши се исто тако неразумно уништавање такозване штетне дивљачи, при чему се заборавља да је појам штетног и корисног релативан, да он важи за конкретне услове и конкретне прилике једног краја и да често једна животињска врста оглашена за штеточину може у датим приликама и у датом моменту да буде корисна, чак и врло корисна. Ја ћу навести само неколико конкретних примера да бих показао колико заштита нашег животињског света и наше дивљачи мора бити предмет озбиљног и организованог старања. Наши ловци убијају, на пример, као штеточине многобројне ноћне грабљиве птице као што је сова. И ако се узме у обзир да у Србији, на пример, неких 30.000 ловаца уништава годишње неколико хиљада сова, може се израчунати колика је непосредна штета коју народна привреда од тога претрпи. Утврђено је да једна сова уништи годишње толико мишева који оштете народну привреду за преко хиљаду килограма жита. Исти је случај и са многим другим такозваним штеточинама које наши ловци често без разлога и размишљања немилосрдно прогоне и уништавају.

Све то показује да је неопходно потребно да се однос према дивљачи, однос према ловству и вршењу лова постави на правилну основу, што је управо и учињено у овом законском пројекту који дивљач проглашава за општенародну имовину и који ловство сматра привредном граном. Једино ће на основу тога закона бити могућно да се предузму конкретне рационалне мере за подизање наше тешко оштећене резерве у дивљачи и да се ловство подигне на степен важног извора прихода за нашу народну привреду.

Законодавни одбор, покрај извесних ситних измена које можете видети из самог извештаја, предложио је да се у пројекту формулише начелно појам дивљачи. То је било неопходно да би се кроз законске прописе могла до извесне мере спровести заштита свих оних животињских врста које су од несумњиве користи за нашу народну привреду и које често као незаштићене наши ловци прогоне и убијају. Ја у првом реду помишљам на многобројне ситне птице певачице које претстављају највеће пријатеље наше шумске и пољске привреде. Ова допуна пројекта закона омогућиће републикама да посебним законима, према својим специфич-

ним приликама и условима, израде сасвим конкретно листу дивљачи која је предмет лова, изузимајући све оне животињске врсте које не треба и не могу да буду предмет лова по овом закону. Узимајући у обзир све ове моменте које сам ја истакао и који претстављају добру и позитивну снагу овог законског пројекта, може се извести закључак да га треба поздравити и да га треба усвојити у целини онако како је предложен од стране Законодавног одбора. (Аплауз).

Претседник: Отварам претрес о овом законском предлогу и дајем реч народном посланику другу Милошу Царевићу, који се пријавио за реч.

Милош Царевић: Другови народни посланици, дозволите ми да кажем неколико речи — иако је тежа за скраћеним поступком — о Предлогу закона о лову и као ловац и као потпретседник Савезне ловачке организације и да и у њено име поздравим доношење овог закона. Овај пројект закона заиста претставља испуњење жеља највећег дела, демократског дела ловаца у нашој држави, јер он одговара друштвеним и економским потребама наше заједнице.

Борба наших ловаца за један овакав закон датира од пре две деценије. Разуме се да у ранијој држави није могло бити речи о остварењу једног овако демократског закона, јер је приватни интерес, интерес богатих био претежнији од општег интереса, од интереса широких народних маса. Неће бити излишно ако се укратко осврнемо на историју лова уопште а посебно на историју борбе наших ловаца у питању доношења једног напредног закона о лову.

Може се рећи да је прво занимање пра човека био лов, што значи да је лов стар колико и сам човек. Слободно се може рећи да је лов први ступањ човекове културе, прво размишљање пра човека да стекне, односно да измисли најпримитивнија средства ради одбране. Лов је покренуо његов ум на рад да би дошао до средстава за одбрану. Затим, прва трговина почела је и развила се из лова, са продуктима од животиња, њихове коже, костију итд.

Разуме се да је лов од доба пра човека до данас прошао кроз разне фазе, не само по начину његовог извођења, него и по самој улози коју је играо у човечанству, односно држави.

Док је лов, као што напоменух, у доба пра човека био одбранбеног карактера, тј. био човеку наметнут као одбрана и заштита, — доцније, кад је пра човек поред биљне хране

почео јести и месо, ловио је да би се месом хранио а кожом дивљачи одевао.

Доцније, крајем каменог доба, човек полако напушта лов као главно занимање, посвећује се сточарству, а затим земљорадњи. Лов полако прелази на други терен, на терен витештва. Наравно да је овај прелаз имао и својих последица. И сточар и земљорадник губили су вештину, окретност, самопоуздање и срчаност, чиме је прачовек у великој мери располагао, па су, полазећи у лов, иако са нешто савршенијим оруђем, полазили са извесном несигурношћу и опасношћу по живот. Отуда и почетак приношења жртава и дизања храмова боговима. Предање везује подизање Вавилонске куле и храма за великог љубитеља лова, краља Нимрода — из поштовања према лову.

Најзад, лов је у старо освајачко доба био средство да се код устајале војске, одржи дух, храброст и дисциплина.

У Европи лов је све до IX века био потпуно слободан. Ловио је ко год је хтео и где год је хтео. Почетком IX века овакву ситуацију мењају краљеви и властела на тај начин што шуме, којих је у овим државама било доста и које нису биле ничије, почињу стављати под своју заштиту због лова. Доцније су и сва зиратна земљишта ставили под забрану лова.

Из овог права забране развио се полако регал, тј. монопол краљева и властеле на лов, доцније и богатих људи, који се начин одржао и код нас до данас у извесним крајевима, о чему ћу доцније говорити.

Тек је Француска револуција, 1789 године, прогласила закон којим се укида право лова на туђем земљишту и прелази у право власника земље.

Интересантно је да се у Средњем веку, једним делом и у Новом веку, није ловило по једној истој методи — на исти начин. И у лову се огледала нека врста моде и прелазило се са једне моде на другу. Тако од XV века почиње се увелико ловити хајком, па се затим прелази на моду тзв. „намештених ловова“, где се дивљач нагомила помоћу мрежа и крпа на одређене бусије где су ловци били „намештени“. Затим се прешло на француску моду „парфорсе“ где се ловило на коњима и са хртовима.

Тек на почетку XIX века почиње појединачно ловљење, које се углавном и данас спроводи, ма да су се задржале и хајке па и „намештени лов“.

Из овог кратког разлагања о лову видимо како се лов кретао и кроз које је фазе пролазио: у доба прачовека био је нужна одбрана од дивљачи а доцније нужна исхрана и одевање. Затим је добио војно-витешки карактер, да би потом прешао у спорт за разоноду краљева и властеле и, најзад, тек од 1789 године, све више се враћа народу, односно држави.

Борба код нас за један демократски закон о лову трајала је за све време бивше државе.

Када се раније поставило питање израде јединственог закона о лову, указале су се тешкоће већ самим тим што је на подручју бивше Југославије било на снази девет закона о лову. Поред тога ти су закони имали за основ различите системе, односно темељили се на различитим појмовима о лову. Док су српски, босанско-херцеговачки и далматински третирали лов као државно право (регал) — хрватски, крањски, корушки, штајерски и мађарски прихватили су доминални систем по којем је право лова спојено са власништвом земље. Једино црногорски закон био је компромисан, спајао је оба та система. Он се придржавао само начелно државног права, а правио је изузетак за племена, која су могла у границама своје општине давати лов у закуп једном или већем броју ловаца јавним надметањем.

Борба између ловаца са подручја државног права лова као схватања о лову израженог у једнакости права, и доминанала као система повлашћених имућних људи, почела је у бившој Југославији израдом нацрта јединственог закона о лову, а достигла кулминацију ступањем на снагу Закона о лову из 1931 године. Тај закон није се могао спровести и то је наносило ловству огромне штете. Разлог томе је закон који је и на регалном подручју уводио недемократски доминални систем, који је био противан слободарском схватању ловаца на подручју где се признавало државно право лова (регал). Тај закон из 1931 године ограничавао је право ловљења на извештан број људи, највећим делом имућних, док је другима било онемогућено, јер их класа имућних није примала у своје друштво, с једне стране, док, с друге стране, широке народне масе нису могле ловити, јер нису имале материјалних средстава да подмире трошкове закупа и осталих давања која су били у стању само имућни да плате.

Ова борба ловаца регалног и доминалног подручја није била само проста борба двају система. Она је имала дубљи

значај и смисао. То је била борба широких народних маса које су и у овом случају хтеле да испоље високе идеале равноправности у држави и оних, који су као мањина и овде хтели да наметну подвојеност истих права на штету широких народних маса.

Треба, дакле, у духу данашњице поставити и фиксирати ловно-политичка начела и заснивати их у првом реду на владајућем друштвено-економском поретку, социјалистичком стремљењу наших народа и традицијама, гледајући при томе да закон буде одраз народне воље, обичаја и менталитета. Такав ће закон, постављајући лов пре свега као привредну вредност, дати му одговарајуће границе не запостављајући при томе циљ друштва и делатности прогреса.

Узимајући све то у обзир, долази се до закључка да у народној држави право лова треба да буде право народа — државе. Такво право лова, уз извесне законске одредбе које иду уз свако право и све слободе и тиме још јаче осигуравају та права, гарантоваће пре свега задовољство народа, приход држави а посебно унапређење ове гране народне привреде. Тиме је дат основ најсоцијалнијем и најдемократскијем систему ловљења.

Основно начело новог пројекта закона је да право лова припада народу. Лов треба организовати према времену и друштвеним приликама а не према готовим калупима, као што се то раније радило, придржавајући се истакнутих основних начела да је право лова код нас право народа, који, преко своје народне власти, у споразуму са ловачким организацијама, прописује услове за стицање права лова, ловљење, као и законске одредбе односно унапређења лова. Овај систем не занемарује лов као привредну вредност а ни економске интересе државе. Наш закон о лову жели у самом почетку да постави лов на здраве основе који ће обезбедити његов најуспешнији развој у будућности, уз суделовање народа путем народне власти и заинтересованих ловаца, путем њихових организација. Систем у новом пројекту закона о лову има да испуни два главна задатка: мора да омогући најширим народним масама града и села ловљење и баш преко њих да унапреди лов као привредну вредност. У погледу организације има да веже народну власт као претставника народа са ловачким организацијама као претставницима онога слоја наших грађана који лове. Предлог за овај закон заснива се на нашој стварности, тековинама Народноослободилачке борбе и ловачкој традицији код нас.

Извесне државе су већ много раније увиделе да ловство претставља врло јаку привредну грану па су се определиле на интензивно подизање и гајење дивљачи и њихово рационално искоришћавање. Кад је код нас говор о лову обично се мисли на само извршавање лова — на ловљење дивљачи. Многи сматрају лов само као спорт и не придају му никакву важност. Посматран са гледишта лица које извршује лов, он донста јесте спорт, али посматран са гледишта интереса заједнице он је, мање ли више, важна грана народне привреде, већ према томе какву му бригу та заједница посвећује. Ја сам у Законодавном одбору изнео детаљно упоређење између нас и Чехословачке у погледу лова. По просторности наша држава је скоро два пута већа од Чехословачке. Непродуктивно земљиште код нас износи око 25% док у Чехословачкој — 6%. У ловству врло важну улогу игра конфигурација земљишта, геолошка подлога, клима, богато култивисано поље, богатство вода а нарочито шума. Сви ови услови повољнији су код нас и ми смо у могућности да имамо већину европске дивљачи. Поред тога и насељеност игра врло важну улогу; ненасељеније земље имају више могућности за лов. Насељеност је код нас просечно 48 становника по км², а у Чехословачкој — 103 становника. Па ипак и поред свега тога ми смо у односу на лов и дивљач 6—8 пута сиромашнији од Чехословачке. Једна кратка статистика неће бити на одмет. Док се годишње убије код нас зечева око 500.000 у Чехословачкој се убије 1.600.000; јаребица код нас — 55.000, а у Чехословачкој — 2.600.000; фазана код нас 40.000, а у Чехословачкој — 380.000; јелена код нас — 400, а у Чехословачкој — 10.000; срна код нас — 4.500, а у Чехословачкој — 57.000.

Кад бисмо ову дивљач обрачунали по вредности меса и коже и томе додали посредне државне приходе од лова (ловачке дозволе за око 100.000 ловаца, таксе за оружане листове, продаја државног барута, патрона, метака, пушака и др.), не би било тешко доказати да би ловство доносило народној привреди стотине милиона динара.

Са ових разлога је врло похвално што се овим Предлогом закона о лову ловство укључује у Петогодишњи план, у народну привреду.

По речима совјетског писца Перовског, у књизи „Лов и ловачко оружје“, „ловно господарство у СССР заузима врло важно место у народној економији“, а чешки писац др Фар-

ски за СССР пише: „Ниједна држава никада пре није схватила привредну важност лова, ни уредила спољну трговину дивљачи са таквим успехом као Совјетска Русија.”

Колика је била вредност годишње уловљене дивљачи у старој Југославији, не може се сигурно оценити, али се сигурно зна да је вредност извоза продуката лова (меса и коже од дивљачи) износила у неким годинама и до 160,000.000 динара.

Тежиште једног доброг закона о лову по нашем мишљењу лежи у следећем: дати народу демократски закон и омогућити сваком исправном грађанину да у ловству учествује и сарађује на његовом привредном унапређивању и искоришћавању. Ловство мора да се креће у границама привредних закона, пре свега на принципу по трајности, тј. да даје сталан и приближан годишњи приход заједници, а то ће бити могућно ако се при лову води рачуна о даљем узгоју дивљачи.

Ја сматрам да све оно што је нужно, предлог закона садржи, јер: 1) ловству даје онај привредни значај који му и припада; 2) сваком исправном нашем човеку, тј. широким масама, омогућује да на томе послу сарађује и тако помогне извршење Петогодишњег плана; 3) омогућује развој и узгој дивљачи која се може ловити по принципу потрајности, тј. рационалном; 4) онемогућује предвиђеним казним одредбама свакога ко би покушао да дира у основни инвентар ловства, тј. да дивљач утамани; 5) предвиђа сваку накнаду штете коју би дивљач или извршиоци лова појединцима направили.

Кратко речено: закон је потпуно демократски а ловству осигурава значај и привредну улогу коју има да одигра у нашој новој држави, и ја изјављујем да ћу гласати за тај закон. (Буран аплауза).

Претседник: Тражи ли још ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1, према извештају Законодавног одбора.

Претседник: Ко гласа за члан 1, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је члан 1 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке о сваком прочитаном члану, примило све чланове од члана 2 до

члана 23 закључно, по извештају и предлогу Законодавног одбора.)

Претседник: Тиме је Предлог општег закона о лову у појединостима изгласан. Сада ћемо гласати у целини и то дизањем руке. Ко је за овај законски предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог општег закона о лову у Већу народа изгласан и да ће бити упућен Савезном већу на решавање.

Дајем кратак одмор.

(После одмора)

Претседник: Настављамо са дневним редом. Трећа тачка дневног реда је — претрес Предлога закона о државној арбитражи. Молим друга известиоца Законодавног одбора, народног посланика Нинка Петровића, да поднесе извештај Одбора.

Известилац Нинко Петровић (НР Србија): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Закон о решавању имовинских спорова путем државне арбитраже, који је у овом дому изгласан прошле године, дошао је као неопходност. Њиме је скраћено и олакшано решавање читавог низа имовинских спорова у данашњим измењеним условима наше привреде.

Антагонистички и конкурентски односи капиталистичке привреде неминовно рађају сукобе интереса између приватних власника привредних предузећа, како у њиховим међусобним односима тако и у њиховим односима са грађанима и државом у свима областима привредног пословања. Како приватна својина чини основу на којој почива капиталистичка држава, то је сасвим природна њена брига да приватну својину што свестраније и боље заштити. Та њена свестрана брига за заштитом приватне својине изражена је у читавом једном систему врло сложених, многобројних и испреплетаних правних прописа. На тај начин нормална је процедура судова у решавању имовинских спорова изражена једним дугим, гломазним, сложеним и скупим судским поступком.

У нашој новој држави средства производње у главним гранама производње прешла су у општенародну својину. Држава се појављује као власник предузећа у читавим привредним областима. На тај начин у односима државних пре-

дузећа престаје онај антагонизам, конкуренција губи карактер борбе и добија сасвим други смисао. Због тога се, сасвим природно, појавила потреба да се имовински спорови државних предузећа и установа издвоје, као посебна категорија, од имовинских спорова где су приватна својина и појединачни интереси у спору. Зато је овим законским предлогом издвојена читава ова област из надлежности редовних судова и дата у надлежност државној арбитражи.

Међутим, током времена од скоро године дана од када се примењује овај закон, појавила су се два нова момента:

а) пракса је показала да ову нашу установу — Државну арбитражу, треба у многome допунити, усавршити; и

б) показало се да надлежност Државне арбитраже треба знатно проширити с обзиром на развојни процес привреде и њене нове организационе облике.

Тиме су, дакле, условљене предложене измене Закона о решавању опорова путем државне арбитраже, о чему сам вам, другови и другарице народни посланици, малопре поднео извештај Законодавног одбора.

Што се тиче самих предложених измена, оне се састоје у следећем:

Док је досадашњи закон о решавању спорова путем државне арбитраже решавао само међусобне имовинске спорове државних установа и предузећа и спорове предузећа секвестираних и под државном управом, дотле овај предлог предвиђа надлежност државне арбитраже још и за спорове задруга и задружних организација и предузећа, даље, спорове организација, установа и предузећа ратних војних инвалида и, најзад, опорове организација, установа и предузећа друштвених организација.

Према томе, овим се предлогом надлежност државне арбитраже знатно проширује, она обухвата далеко ширу област наше привреде.

У погледу саме организације државне арбитраже важније промене су следеће:

У досадашњем закону надлежност арбитражних већа је била тако уређена, да су окружна већа решавала спорове између предузећа окружног значаја, републиканска — републиканског значаја и тако даље. С обзиром да је највећи број предузећа и установа савезнога значаја, то је Арбитражно веће при Влади ФНРЈ било затрпано највећим бројем спорова док су нижа имала све мање спорова за расправљање.

Овим предлогом је то измењено тако, да су спорови мањег значаја пренесени у надлежност нижих арбитражних већа, без обзира да ли су у питању предузећа и установе савезне, републичке или локалне.

Ново је у овом предлогу и то што се за спорове до 25.000 динара прописује надлежност арбитра појединца, уместо што је још досада био надлежан за спорове само до 10.000 динара.

Уместо досадашњих арбитра-поротника, предлог уводи сталне арбитраже.

Такође важна промена је и у давању права арбитражном већу да у спор позове и трећа лица, ако нађе за потребно и то само веће по својој иницијативи, без захтева спорних странака.

Несразмерне и неправедно велике таксе у споровима, које су често биле разлог избегавања странака да изађу пред арбитражно веће, овим предлогом се смањују на меру која одговара суштини спорова.

Најзад, технички начин предложених измена дат је у облику пречишћеног текста закона, без посебног одвајања старог текста закона од предложених измена. Оваква редакција законског текста је несумњиво боља и лакша у примени закона.

Мислим да овакав предлог Закона о државној арбитражи одговара интересима наше привреде.

Предлажем да Веће народа усвоји у целости законски предлог. Гласају за предлог закона.

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита законски предлог, члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Објављујем да је члан 1 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке о сваким прочитаном члану, примило и чланове 2 до 42 закључно, према извештају Законодавног одбора.)

Претседник: Објављујем да је Предлог закона о државној арбитражи у појединостима изгласан. Гласаћемо у целини и то дизањем руке. Ко гласа за овај законски предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема).

Објављујем да је Предлог закона о државној арбитражи у Већу народа изгласан и да ће се упутити Савезном већу на решавање.

Прелазимо на четврту тачку дневног реда: претрес Предлога закона о укидању става 3 члана 14 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже.

Молим друга известиоца Законодавног одбора, народног посланика Тому Чиковића, да поднесе извештај.

Известилац Томо Чиковић: (Чита извештај Законодавног одбора Већа народа. — Видети прилог на крају књиге.)

Будући да је образложење Министра правосуђа довољно нагласило важност укидања овога става, молим Веће народа да овај законски предлог у целости усвоји.

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не јавља се нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов закона и члан 1, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за члан 1, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Нема нико. Члан 1 је усвојен.

(Затим је Веће народа, гласајући дизањем руке, усвојило и члан 2, према извештају Законодавног одбора.)

Претседник: Објављујем да је Предлог закона о укидању става 3 члана 14 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже изгласан у појединостима. Прелазимо на гласање у целини и то дизањем руке. Ко гласа за овај законски предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Према томе, објављујем да је Предлог закона о укидању става 3 члана 14 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже изгласан у Већу народа и упутиће се Савезном већу на решавање.

Прелазимо на пету тачку дневног реда: претрес Предлога закона о допуни Закона о таксама.

Молим друга известиоца Законодавног одбора, народног посланика Милана Поповића, да поднесе извештај.

Известилац Милан Поповић (НР Србија): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, Закон о таксама, који је на снази, предвидео је ставове таксене тарифе који су у моменту његова доношења одговарали како потребама изше таксене политике тако и потребама наше привреде. Али, због тога што се наша привреда развија великом брзином, већ сада неки ставови таксене тарифе нису у складу са захтевима и потребама наше привреде и са њеним даљим развојем. Вероватно је да ће се и убудуће догађати да и други ставови тарифе изгубе свој користан и практичан значај. Може се уопште рећи да се у нашим условима ово питање не може регулисати једино законом. Зато је Влада ФНРЈ у Предлогу закона о допуни Закона о таксама иза члана 26 предвидела нов члан 26 а) који садржи овлашћење да Влада може уредбом мењати поједине ставове таксене тарифе.

Даље, наш Закон о таксама предвиђа, како за општа тако и за појединачна ослобођења од такса исте прописе, што значи да се и ова последња могу вршити једино путем закона и то за сваки поједини случај.

Приликом примењивања овог закона било је појединих случајева, а биће их и убудуће, где је оправдано и потребно извршити појединачно ослобођење од такса, па се зато и предлаже допуна у чл. 27, као став 2: да Министар финансија у сагласности са Претседником Владе може у појединим оваквим случајевима доносити решења о ослобађању од такса.

Како и прва и друга допуна садашњег Закона о таксама иде само за тим да упрости, олакша и убрза даљу његову примену и да га усклади са нашим привредним приликама — молим другове народне посланике да овај предлог закона прихвате како је од Законодавног одбора предложен. (Аплауз).

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за овај члан, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Констатујем да је члан 1 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке, примило и чланове 2 и 3, према извештају и предлогу Законодавног одбора.)

Претседник: Објављујем да је Предлог закона о допуни Закона о таксама изгласан у појединостима. Гласаћемо у целини и то дизањем руке. Ко гласа за овај закон у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о допуни Закона о таксама у Већу народа изгласан и биће упућен Савезном већу на решавање.

Прелазимо на шесту тачку дневног реда: претрес Предлога закона о допуни Закона о организацији државне пољопривредне машинске службе. Молим друга известиоца Тона Хафнера да прочита извештај.

Известилац Тоне Хафнер: (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Дозволите, другови и другарице народни посланици, да дам кратко образложење материје која се односи на овај законски предлог.

Ма који рад, а нарочито механизовани, тражи добру организацију као један од главних услова да може дати планом постављене резултате у одређеном року. Логично је да то тражи и наша механизација у пољопривреди, чије језгро данас чине пољопривредне машинске станице са својим тракторским парком.

Сви добро знамо да је непобитна чињеница да реконструкција наше пољопривреде претставља неопходан услов за њено унапређење и за подизање њене производње. Практично, то значи да ми морамо унети у пољопривреду такве организационе облике који ће, с једне стране, омогућити примену планирања научних метода стручног оперативног руководства — нарочито за примену напредних агротехничких мера, а, с друге, обезбедити могућност рентабилне употребе технике и најнапреднијих начина обрађивања земље.

Увођењем плана у пољопривреду, потребно је ускладити раније организације пољопривредно-машинске службе са садашњим стањем и задацима. Због тога се намеће потреба да се изврше измене у садашњој организацији, која не пружа све могућности за довољно успешан рад пољопривредно-машинске службе. Да би се на време отклонили недостаци и неправилности у организацији и надлежности пољопривредно-машинске службе, хитно је потребно озакоњење овог предлога и зато вас молим да га изволите усвојити.

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Пошто нико не тражи, прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов закона и члан 1, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за наслов закона и члан 1, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да су наслов закона и члан 1 једногласно примљени.

(Затим је Веће народа, гласајући дизањем руке, усвојило једногласно и члан 2, према извештају Законодавног одбора.)

Претседник: Тиме је и у појединостима овај законски предлог изгласан.

Прелазимо на гласање у целини. Гласаћемо дизањем руке. Ко гласа за овај законски предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о допуни Закона о организацији државне пољопривредне машинске службе коначно усвојен у Већу народа. Саопштавам да ће предлог бити упућен Савезном већу на решавање.

Прелазимо на седму тачку дневног реда: претрес Предлога закона о забрани употребе грба, печата и имена Организације Уједињених нација.

Молим друга известиоца Панко Брашнарова да прочита извештај.

Известилац Панко Брашнар (НР Македонија): (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Една меѓународна организација, која изникнала во огниот на војната за борба против фашизмот и после војната за меѓународно сотрудичество меѓу демократските слободољубиви народи за востановување од пустошот земите, за уцврстување на мирот и окончателното доуништување на фашизмот е Организацијата на Обединените народи.

Нашата држава како член на таа асоцијација има права и задолженија спрема таа организација.

Едно такво задолжение на нашата држава е резолуцијата, донесена од Генералното собрание на Обединените нации на својата седница од 7-XII-1946 година, која препоручува на своите членови да предприемат мерки со цел да се спречи употребата на гербот, службениот печатот и името на Организацијата на Обединените народи, како и иницијалите на тоа име, нарочно с трговски цели во облик на фабрични и трговски знакови, без дозвола на Генералниот секретаријат на Обединените нации.

Генералното собрание исто така препоручува на членовите на Организацијата на Обединените народи дека забраната за која се зборува, да стапи во сила најдоцна во срок од две години од денот на восприемањето на резолуцијата од Генералното собрание. Нашата држава како лојален член на Организацијата на Обединените народи, верна на своите задолженија према таа организација, затоа нејзиното правителство поднесува овој законпроект за забраната на употребата на гербот, печатот и името на Организацијата на Обединените народи пред овој високи дом за неговото озаконување.

Поднесуејќи овој извештај, молам овој високи дом да го прими така, како што е предложен од правителството. Ја ђу гласам за законпроект.

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Нико се не јавља). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је против? (Није нико). Објављујем да је члан 1 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке, примило и члан 2, према извештају и предлогу Законодавног одбора.)

Претседник: На тај начин законски предлог је изгласан у појединостима. Прелазимо на гласање у целини. Гласањемо дизањем руке. Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Ко је *против*? (Није нико). Објављујем да је Предлог закона о забрани употребе грба, печата и имена Организације Уједињених нација коначно усвојен у Већу народа. У смислу пословника, предлог ће бити упућен Савезном већу на решавање.

Прелазимо на осму тачку дневног реда: претрес Предлога закона о допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије. Молим известиоца др Душана Братића, секретара Законодавног одбора, да поднесе извештај.

Известилац др Душан Братић: (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Јуче смо усвојили Предлог закона о изменама и допунама Закона о орденима и медаљама ФНРЈ уносећи у тај закон нов члан 5а којим се установљава Орден Југословенске заставе.

Овим пројектом, уносећи члан 5б, још више се допуњује Закон о орденима и медаљама, установљавајући поред Ордена рада још и Медаљу рада као државно признање појединцима, групама радника, предузећима и установама за показани радни хероизам, за научне и техничке проналаске и за нарочито показане личне или групне успехе у стваралачком раду на обнови и изградњи нове државе.

Претседник: Отварам претрес о овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим друга известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и члан 1 законског предлога, према звештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Прима ли Веће народа члан 1? (Прима). Има ли кога *против*? (Нема). Објављујем да је члан 1 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући дизањем руке, примило и члан 2, према извештају и предлогу Законодавног одбора.)

Претседник: Објављујем да је овај предлог закона изгласан у појединостима. Сада ћемо гласати у целини и то дизањем руке. Ко гласа за овај предлог, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије у Већу народа коначно усвојен и да ће се упутити Савезном већу на решавање.

Прелазимо на девету тачку дневног реда: претрес Предлога основног закона о прекршајима. Молим известиоца др Душана Братића да поднесе извештај Законодавног одбора.

Известилац др Душан Братић: (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Као што сте видели савњајући предлог владиног пројекта са извештајем Законодавног одбора, основна идеја није нигде напуштена и основна начела нису ниуколико измењена, само су разрађена, учињене су потребне измене углавном ради јаснијег изражавања мисли, бољег употпуњавања самог текста, избегавањем нејасноћа да не би дошло до погрешних тумачења у примени закона.

Пројект основног закона о прекршајима по свом значају, по важности материје коју разрађује и решава, долази одмах иза Општег дела Кривичног законика који је упућен Народној скупштини на решавање.

Материјално-правне одредбе овог пројекта одређују појам прекршаја, урачунљивости, умишљаја и нехата, покушаја и саучешћа и установљавају систем казни, принципе њихове примене, начин гашења, одређују органе државне власти и државне управе који могу и каквим правним прописима могу одређивати прекршаје, прописивати казне, кога степена и у којој мери.

Одредбе административно-казненог поступка одређују основна начела о сврси и начину примене овог поступка, детаљно одређују органе надлежне за поступак, форму, начин и осталу процедуру потребну да се установи прекршај и починилац, све околности под којима је дело извршено и последице дела, дакле све што је потребно да се оствари сврха административно-казненог поступка, која се састоји у изна-

лажењу материјалне истине и правилној примени административне казне према починиоцу; даље, одређују права и дужности свих учесника у поступку као и мере за брзо окончање поступка, а све то на начин којим се најбоље штите и осигуравају права свих учесника у поступку; и, коначно, прописе о извршењу казне.

Свим овим одредбама разрађено је уставно начело из члана 28 Устава, уклоњене разноликости које су у овој материји досада постојале не само између народних република него и у поступку државних органа исте народне републике.

У нашој пракси и досада су акти државних органа, било то уредбе, одлуке, правилници, одређивали појам и санкције за прекршаје, али је ипак било много тешкоћа, неједнообразности и разноликости како у погледу надлежности и овлашћења појединих органа у одређивању прекршаја, тако и у прописивању, примени врсте и мере казни а нарочито у погледу поступка. То је доводило до честих сукоба надлежности, до прекорачења овлашћења, до погрешне примене материјално-правних одредаба, до површне или шаблонске процедуре и других застрањивања, што је наносило штету стабилности нашег правног система. Овај пројекат ликвидира све те недостатке, разноликости, колебаљивости и нејасноће. Он санкционише начело демократске законитости, јер нико не може бити кажњен за прекршај ако општим прописима из овог закона то дело није од овлашћеног државног органа одређено за прекршај, а за прекршај може се казнити само оном казном која је за тај прекршај одређена и то само после поступка који је спроведен како закон прописује. Зато овај пројекат претставља огроман корак напред у даљем изграђивању и учвршћивању нашег правног система.

Основи одговорности за прекршај углавном се подударају са основима одговорности за кривична дела о којима ћемо говорити и расправљати при претресу Предлога општег дела кривичног законика. Ти основи су прилагођени прекршајима као повредама правног поретка утврђеног правним прописима државних органа Федеративне Народне Републике Југославије и народних република, за које се због њихове незнатне друштвене опасности прописују административне казне.

Док се по Кривичном законнику кривично дело може одредити и казна за њега прописати само законом, дотле се по овом пројекту прекршаји могу одређивати и админи-

стративне казне за њих прописивати законом, уредбама и другим правним прописима државних органа овлашћених за то овим законом. Тако од органа државне власти прекршаје могу одређивати и административне казне прописивати сви органи државне власти почев од Народне скупштине ФНРЈ до народних одбора, с тим да ће закони народних република прописати у којим пословима из своје надлежности могу прописивати административне казне месни народни одбори. Исто тако члан 3 овог пројекта одређује и оне органе државне управе који могу прекршаје одређивати и казне прописивати а то су само виши органи: Влада ФНРЈ и владе народних република, комисије и комитети Савезне и републичких влада, чланови Савезне и републичких влада и главни извршни одбор народне скупштине аутономне покрајине и то само оним прописима који су у том члану наведени. Ниједан од виших државних органа који имају право да прописују административне казне не могу ово право пренети на ниже државне органе, а срески, градски и месни народни одбори не могу ово право пренети на своје извршне одборе односно извршне органе. Подвлачим да се казна протеривања може прописивати само законом а казна лишења слободе само законом и уредбом. Тачно је, дакле, одређено који органи могу утврђивати прекршаје и прописивати које и какве казне и то само за повреду својих прописа донетих у оквиру своје надлежности која им је утврђена Уставом и другим општим прописима, а како је то у овом пројекту разрађено у члановима од 8 до 14.

Одредба пројекта да одређени органи државне управе могу прописивати казне за повреду својих прописа донесених у оквиру своје надлежности, посве је оправдана, умесна и логична.

Државна управа је најшири облик државне делатности. То је извршна и управна делатност државних органа која има за циљ свакодневно остварење воље радног народа изражене у закону, јачање и развитак постојећег друштва и државног система. У процесу извршне и управне делатности државни органи учвршћују друштвене односе и поредак, који су општекорисни и у том циљу организују и уређују односе међу грађанима, друштвеним организацијама и државним органима. Остваривати извршну и управну делатност значи практично остваривати функције државе, њене задатке, то значи помагати развој и јачање нових друштвених односа који су у складу са нашом данашњицом и

перспективама нашег даљег развитака, мењати и забрањивати оне друштвене односе који ометају напредак на путу ка социјалистичкој изградњи наше земље.

Органи државне управе вршећи обавезе које су им на њима засноване планове социјалне и културне изградње, — развијају и учвршћују државни привредни сектор, осигуравају да сви грађани и организације испуњавају обавезе према држави и стварају све услове за најпотпунији развитак личности.

Органи државне управе, вршећи обавезе које су им стављене у дужност, делују помоћу аката, уредаба, одредаба, одлука, правилника, наредаба, упутстава; то су правне форме којима органи управе извршују задатке који су им стављени у дужност, док је закон највиши правни облик извршавања државне власти и служи као извор за све друге државне акте, а то значи да сви акти државних органа морају бити засновани на закону.

Државна управа обавља се како помоћу организације, планирања, евиденције, контроле и надзора, тако и помоћу принуде примењене у неопходним случајевима. Зато се овим пројектом даје право одређеним органима државне управе да одређују прекршаје оним актима и прописују административне казне оног степена и у оној мери како смо то напред навели. То значи, не може бити произвољне примене мера принуђивања; државни органи примењују те мере у случајевима законом одређеним и у границама датих овлашћења, а принудне мере — административне казне — примењују се: да се васпитно утиче на учиниоца и остале грађане како би имали правилан однос према обавезним прописима државних органа и раду у заједници; да се очува законитост и правилна примена општеобавезних прописа и да се учинилац и друга лица одврате од вршења прекршаја.

Принципи на којима се, углавном, заснивају материјално-правне одредбе овог законског пројекта истакнути су у образложењу Министра унутрашњих послова ФНРЈ друга Ранковића и ја сам неке од њих већ навео и подвукао. А сад да истакнем неколико основних начела административно-казненог поступка. Административно-казнени поступак прописан овим законом примењује се на све прекршаје; само се посебним законом за поједине прекршаје може одредити другачији поступак. Сврха административно-казненог поступка је изналажење материјалне истине и правилна примена казне па је државни орган дужан са једнаком брижљив

вошћу испитивати околности које терете окривљеног као и околности које му иду у корист: оцена доказа по слободном уверењу; право окривљеног на одбрану, право жалбе против решења о прекршају. У циљу појачања колективног рада извршног одбора као и с обзиром на важност изрицања административних казни и њихових последица по грађане, решење о изрицању односно ослобођењу од казне доноси, по правилу, извршни одбори. Изузеци су дозвољени само у оним случајевима који су предвиђени овим законом: право сваког државног органа вишег од органа који је донео првостепено решење да може у оквиру своје надлежности укинути незаконито или неправилно правоснажно решење о прекршају и по сопственој иницијативи, и да може незаконито правоснажно решење о прекршају поништити. У овом последњем случају престају правне последице изазване решењем о прекршају.

Пројекат прописује посебни мандатни поступак за прекршаје за које је прописана само новчана казна и то у тачно утврђеном износу, али највише до 50 динара.

На концу, трећи део пројекта доноси прописе о извршењу свих врста казни, прописује органе који извршују казну и начин извршења казне, као и начин наплате трошкова административно-казненог поступка.

Предлог основног закона о прекршајима установљава чврст правни систем у одређивању и кажњавању прекршаја који омогућује несметано спровођење аката државних органа. Тиме се учвршћује наш нови друштвени поредак на бази уставности, законитости и пуне демократске заштите права грађана.

Зато Законодавни одбор Већа народа предлаже да Веће народа овај законски пројекат изволи усвојити онако како га је Законодавни одбор прихватио. (Аплауз).

Претседник: Отварам претрес по овом законском предлогу. Тражи ли ко реч? (Не тражи нико). Прелазимо на читање законског предлога. Молим известиоца да чита члан по члан.

Известилац чита наслов и чл. 1 законског предлога, према извештају Законодавног одбора. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Ко гласа за, нека дигне руку. (Сви посланици дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је члан 1 примљен.

(За овим је Веће народа, гласајући о сваком прочитаном члану дизањем руке, једногласно усвојило све чланове од члана 2 до члана 151 закључно.)

Претседник: Објављујем да је Предлог основног закона о прекршајима изгласан у појединостима у Већу народа. Гласаће се сада у целини и то дизањем руке. Ко је за овај законски предлог у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Објављујем да је Основни закон о прекршајима коначно усвојен у Већу народа и да ће се упутити Савезном већу на решавање.

За идућу седницу предлажем следећи дневни ред: 1) претрес Предлога кривичног законика — Општи део и 2) претрес Предлога закона о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе.

Прима ли Веће овај дневни ред? (Прима). Пошто Веће прима овај дневни ред, закључујем данашњу седницу и идућу заказујем за сутра, у петак, 28 новембра 1947 године, у 9 часова пре подне, са утврђеним дневним редом.

(Седница је закључена у 12,15 часова).

SAVEZNO VEĆE

Četvrta sednica

(27 novembra 1947)

Početak u 9,25 časova.

Pretsedavao predsednik Vladimir Simić.

Pretsednik: Otvaram četvrti redovni sastanak IV redovnog zasedanja Saveznog veća Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Zapisnik današnje sednice vodiče sekretar Stevan Jovičić. Molim sekretara da pročita zapisnik prošle sednice.

Sekretar Stevan Jovičić čita zapisnik trećeg redovnog sastanka.

Pretsednik: Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Primedaba nema, zapisnik se overava.

Veće naroda Narodne skupštine FNRJ, u smislu čl. 63 Ustava, dostavilo je Saveznom veću na rešavanje zakonske predloge koji su konačno usvojeni u Veću naroda i to: Predlog zakona o državljanstvu lica na području pripojenom Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji; po Ugovoru o miru sa Italijom; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije; Predlog zakona o dopuni Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima; Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana Federativne Narodne Republike Jugoslavije; Predlog zakona o vojnim sudovima.

U smislu člana 26 poslovnika, izveštavam Veće da sam uporedio tekstove primljenih zakonskih predloga sa tekstovima istih zakonskih predloga koje je usvojilo Savezno veće i da sam ustanovio da su tekstovi istovetni. Pitam Veće da li prima ovaj

izveštaj? (Prima). Pošto Veće prima ovaj izveštaj, objavljujem da je Narodna skupština time usvojila Zakon o državljanstvu lica na području pripojenom Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji po Ugovoru o miru sa Italijom; Zakon o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije; Zakon o dopuni Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima; Zakon o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima; Zakon o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Zakon o vojnim sudovima. Svi će ovi zakoni biti upućeni Prezidijumu Narodne skupštine radi proglašenja.

Saopštavam molbe narodnih poslanika za odsustva: Ivić Stjepan moli 5 dana odsustva, Aleksoski Boris moli 3 dana odsustva i Novosel Stjepan moli odsustvo sa ove sednice — svi zbog hitnih i neodložnih poslova. Odobrava li Savezno veće tražena odsustva? (Odobrava). Objavljujem da su odsustva odobrena onako kako su tražena.

Prelazimo na dnevni red. Prva tačka današnjeg dnevnog reda je pretres Predloga opšteg zakona o šumama. Izvestilac Zakonodavnog odbora o ovome zakonskom predlogu je narodni poslanik Ivan Granda. Molim narodnog poslanika Grandu da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Ivan Granda (*Izborni srez Sv. Ivan Zelina, NR Hrvatska*): (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi i drugarice narodni zastupnici, pred vama je na rješavanju vrlo važan zakonski projekat, Prijedlog osnovnog zakona o šumama. Važnost ovoga zakonskog prijedloga jasna je svakome kada uoči kako ogromno narodno blago leži u našim šumama. Šumske površine u našoj državi iznose oko 8,000,000 ha, to je preko 30% ukupne državne teritorije. Kako se neracionalno gospodarilo sa tim šumama pod raznim nenarodnim režimima, a naročito pod okupacijama raznih naših narodnih neprijatelja: Turaka, Mlečića, Italijana i drugih koji su opustošili čitave predele i pretvorili ih u goli krš? Pod bivšom Austrijom i starom Jugoslavijom prebacivalo se stalno siromašnom seljačkom narodu da uništava šume. Pitam vas, drugovi i drugarice narodni zastupnici, da li je mogla da uništi šumu sirotinja koja je na ramenima nosila nužno drvo za ogrev i sakupljala suvarke po šumi? Ili su je uništavali razni domaći i strani kapitalistički špekulanti i pljačkaši naroda, koji su zgrtali kapitale iz eksploatacije šuma? Da li je uništavao šumu siromah

noseći iz šume svežanj suhoga granja, ili ju je uništavao državni ili imovinski lugar prodajući za par litara vina čitava stabla seoskim kulacima i gostioničarima?

Kakvo je stanje naših šuma i kako treba posvetiti naročitu pažnju naših narodnih vlasti podizanju i čuvanju naših šuma, vidi se najbolje iz predratne šumske statistike, prema čijim je podacima godišnji prirast drvne mase iznosio oko 13,000.000 m³, a sjeklo se oko 18,000.000 m³, dakle za oko 5,000.000 m³ više od godišnjeg prirasta i tim zadiralo u osnovnu sastojinu šumske glavnice. Ovo se stanje za vrijeme prošlog rata sigurno još pogoršalo.

Da naša narodna vlast posvećuje tu pažnju dokaz je i ovaj zakonski projekat.

Ovaj zakonski prijedlog podijeljen je na pet osnovnih dijelova: 1) Opšte odredbe; 2) Zaštita i unapređenje šuma; 3) Uprava i nadzor nad šumama; 4) Kaznene odredbe i 5) Prelazne i završne odredbe. Opšte odredbe sadrže načelo da sve šume, bez obzira na vlasništvo, služe općim interesima narodne zajednice i time se jasno ističe demokratski i socijalni karakter ove zakonske osnove, te opravdava strogi državni nadzor nad šumama. Propisi drugoga dijela sadrže najvažnije mjere za održanje, unapređivanje i čuvanje šuma, a naročitu pažnju posvećuju zaštitnim šumama (čl. 17 i 18 projekta). U ovome dijelu govori se i o obaveznoj zaštiti šuma od raznih insekata i bolesti (čl. 11 projekta). Dio treći, koji donosi propise o upravi i nadzoru nad šumama, donosi i odredbe o snabdijevanju naroda šumskim proizvodima: drvom za građu i ogrevom te ispašom i žarenjem (čl. 39), koje će opskrbljivanje biti pobliže uređeno uredbama pojedinih narodnih republika. Naročita novost, koje nema ni u jednom šumskom zakonu u kapitalističkim državama, to je čl. 37 projekta, koji propisuje osnivanje »savjeta za šumarstvo« prj mjesnim i kotarskim narodnim odborima, u koje savjete ulaze predstavnici šumskih gazdinstava, zadruga, sindikata i drugih masovnih društvenih organizacija kao i pojedini građani. Dio četvrti koji govori o kaznenim odredbama dijeli šumske štete na krivična djela (čl. 41) i prekršaje (čl. 42 i čl. 43). Po čl. 41 nadležni su sreski narodni sudovi a po čl. 42 i 43 nadležni su izvršni odbori sreskih odnosnih gradskih rejon-
skih narodnih odbora.

Drugovi i drugarice, iz napred izloženog jasno se očrtava demokratskost ovoga zakonskog projekta; ozakonjenjem ovog prijedloga biće učinjen jedan veliki korak u izgradni socijalističkog poretka na jednom tako velikom i tako važnom sek-

toru narodne privrede kakova je šumska privreda u našoj narodnoj državi.

Stoga vas molim u ime Zakonodavnog odbora da primite i ozakonite ovu zakonsku osnovu u cijelosti, kako je po Odboru predloženo.

Pretsednik: Ko želi još da govori o ovom zakonskom predlogu? Reč ima drug Imro Filaković.

Imro Filaković (Izborni srez Valpovo—Donji Miholjac, NR Hrvatska): Visoki dome, pred vama je Prijedlog zakona o šumama. Nacrt zakona je pomno sastavljen i ja se slažem da je taj zakon dobar za državne šume koje mogu biti po ovom nacrtu: općedržavnog, republičkog, pokrajinskog, oblasnog i lokalnog značaja.

Međutim, ovaj nacrt zakona potvrdio bi jednu protuustavnost, ako bi se on usvojio. Radi se o ovome:

O našem trgovinskom ugovoru sa bratskom Čehoslovačkom dao je izjavu novinarima početkom mjeseca ožujka ove godine tadašnji ministar spoljne trgovine Nikola Petrović i naglasio vrijednost naših šuma i inventarizaciju šuma po naš izvoz. Štampa je komentarisala ovu izjavu člana Savezne vlade i »Glas Slavonije« od 15 marta 1947 godine komentariše po prilici ovako: Protunarodni elementi, ljudi koji ne vole ovu zemlju, šire vijesti da ćemo mi izdati dekret ili odredbu o podržavljenju šuma, zato što vršimo samo inventarizaciju šuma radi planskog upravljanja. Molim sve frontovske organizacije da raskrinkavaju te lažne vijesti, jer mi vršimo samo inventarisanje šuma. Dvadesetak dana poslije ove izjave i komentara, Hrvatski sabor donio je, protivno Ustavu, Zakon o podržavljenju svih šuma u Hrvatskoj koje su bile vlasništvo zemljišnih i šumskih zajednica. Taj zakon je direktna protivnost i saveznog i republikanskog Ustava i to člana koji govori o privatnom vlasništvu.

Da su te šume bile privatno vlasništvo vidi se po tome, jer je bilo samo uživanje tih šuma zajedničko, a gruntovno je bilo šumsko vlasništvo upisano na pojedince koji su ta šumska prava mogli prodati sa zemljom i bez zemlje. Moglo se u gruntovnici na ta šumska prava uknjižiti, teretiti, i na ta šumska prava, kao i na svako privatno vlasništvo, zajam uzimati. Vlasništvo je bilo pojedinačno i skup tih pojedinačnih vlasništava činio je šumsku odnosno zemljišnu i pašnjačku zajednicu.

Nadzor nad privatnim šumama od strane države treba pozdraviti, ali ne da privatne šume država podržavi.

Izjava Ministra Savezne vlade, komentari štampe i naglo protuustavno podržavljenje ostavilo je dubok dojam na narod i svako se pita šta je to. Najprije je trebalo mijenjati Ustav, a onda bi se takav zakon mogao donijeti, jer Ustav je najmoćnije oružje radnog naroda. (Žagor).

Prilikom raspadanja feudalizma pod uticajem ideja Francuske revolucije, najširi slojevi naroda došli su u Hrvatskoj u posjed tih šuma, a da sada te šume budu oduzete od naroda i to protivno našem saveznom i republičkom Ustavu, nije pravo. (Žagor).

Mi se sa komunistima slažemo da je ekonomski slobodna i nezavisna zemlja, i politički slobodna i nezavisna, ali ideologija Seljačke stranke ide i dalje pa kaže: ekonomski slobodan pojedinac je i politički slobodan, — razumije se da ekonomska sloboda treba da ide samo do toga stepena da ne eksploatiše čovjek čovjeka, kako je to u našem Ustavu naglašeno.

Stojeći na stanovištu slovenske uzajamnosti, mi pozdravljamo duboke misli šefa sovjetske delegacije u Ujedinjenim nacijama, Višinskog, i onu njegovu umnu, duboku i demokratsku prisposobu o jahaču i konju, koju je izrekao na banketu Sovjetsko-amerikanskog društva u Njujorku. Tako i mi kažemo, nećemo biti niti konji da nas drugi jaše, niti jahači da jašimo druge, ili, govoreći o našim unutrašnjim prilikama, kažemo: želimo komuniste za braću a ne želimo za gospodare.

Radi svega naprijed izloženog, izjavljujem da ću u načelu i u pojedinostima glasati protiv ovoga prijedloga.

Pretsednik: Želi li još ko da uzme reč o ovome zakonskom predlogu u načelu i pojedinostima? (Niko se ne javlja). Pošto se niko ne javlja, prelazimo na pretres ovoga zakonskog predloga i molim izvestioca da pročita naslov i čl. 1.

Izvestilac čita član 1 zajedno sa naslovom, po predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora.

Pretsednik: Ko je za član 1 predloga zajedno sa naslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku sem jednog poslanika). Ima li koga *protiv*? (Jedan poslanik glasa *protiv*). Primljen je član 1 zajedno sa naslovom sa jednim glasom *protiv*.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući dizanjem ruke posebno o svakom članu zakonskog predloga, primilo sve članove Predloga opšteg zakona o šumama sa jednim glasom *protiv* i to od člana 2 do zaključno člana 49, prema izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: O ovom zakonskom predlogu glasaće se u celini dizanjem ruke. Ko je za Predlog opšteg zakona o šumama, neka dignu ruku. (Svi poslanici osim jednog dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Poslanik Imro Filaković digne ruku). Objavljujem da je Predlog opšteg zakona o šumama u celini prihvaćen sa jednim glasom *protiv*, i da je na taj način konačno usvojen. Predlog će biti upućen Veću naroda na dalje rešavanje. (Aplauz).

Druga tačka današnjeg dnevnog reda je Predlog opšteg zakona o lovu. Izvestilac Zakonodavnog odbora o ovom zakonskom predlogu je narodni poslanik Sulejman Filipović. Molim poslanika Filipovića da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Sulejman Filipović: (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi narodni poslanici, pred vama se nalazi Predlog zakona o lovu sa obrazloženjem Ministra poljoprivrede i šumarstva. Dozvolite mi kao izvestiocu Zakonodavnog odbora da se ukratko osvrnem na ovaj zakonski predlog.

Kao i mnogi naši zakoni, i ovaj zakonski predlog prošao je dugu ali korisnu proceduru dok je došao pred nas. Njegovoj izradi pristupilo se odmah po oslobođenju i doživio je nekoliko redakcija. On je prošao široka konsultovanja i naučnih faktora i društvenih organizacija sve u težnji da se donese jedan savremen zakon koji će odgovarati novom shvatanju, novom društveno-ekonomskom uređenju naše zemlje i specifičnostima koje se odražavaju na polju lovstva kod nas. I kad zagledate u zakonski predlog, ja sam uvjeren da ćete uočiti da on odgovara svim zahtjevima koje sam spomenuo.

Ja bih želio da se ukratko osvrnem na odlike zakonskog predloga. Za razliku od starog zakona koji je povlađivao gornje slojeve, ovaj predlog nosi novo obilježje, obilježje izrazito privrednog i demokratskog zakona ne oduzimajući mu ni sportski karakter.

Zbog pogrešnog shvatanja o lovu i gledano kroz stare prilike, pod lovom se podrazumijevalo tamanjenje divljači i posao besposličara koji su tražili razonode i uživanja u ubijanju divljih životinja. Ustvari, i u feudalnom i u kapitalističkom sistemu lov je bio neprikosnovenno pravo uživanja za mali i povlašćeni sloj ljudi. Gledano sa gledišta pojedinca, lica koje lovi, lov je sport, ali gledan sa gledišta cjeline, sa gledišta narodne zajednice i organizovan po planu, lov je značajna privredna grana. Taj značaj smanjuje se ili povećava prema tome koliko mu pažnju poklanja zajednica. Nema sumnje da lov organizo-

van na privrednoj osnovi, na načelima racionalnog gospodarenja, oslanjajući se na biološke zakone, svijest i disciplinu lovaca, pretstavlja znatan doprinos u nacionalnoj ekonomiji. O tim načelima vodilo se računa, i zakonski predlog je potpuno zadovoljio.

Jugoslavija po svojim klimatskim, orografskim i hidrografskim uslovima ima odlične mogućnosti za razvoj lovstva kao privredne grane. U staroj Jugoslaviji, u kojoj se lovu i lovstvu nije poklanjala ozbiljna briga, nije se moglo nikada pouzdano znati pravo stanje divljači, nije bilo statistike niti se moglo tačno znati koliko je divljači godišnje ustrijeljeno, ali se zna da su godišnji prihodi od produkata lova iskorišćenog samo za izvoz iznosili blizu 160 miliona dinara. Kada je ovako sa izvozom, onda možemo sa dovoljno sigurnosti tvrditi da je unutrašnja proizvodnja iznosila zamašnije vrijednosti.

Iako su ovo znatni prihodi, oni su u poređenju sa drugim zemljama mali. Takvo stanje moglo je da bude sve zbog nepravilnog odnosa države i državnih organa prema lovu i lovstvu. Čehoslovačka, koja nema naših uslova, jer je manje površine, gušće naseljena sa intenzivnijom poljoprivredom, ali sa boljom i smišljenijom organizacijom, daleko je bolje prolazila. Tamo je godišnje ustrijeljeno 10 puta više fazana, 40 puta više jarebica, 3 puta više zečeva, a kod visoke divljači razlika je za nas još nepovoljnija. Kolika je razlika u sistemu lova u Sovjetskom Savezu može se zaključiti iz pisanja jednog češkog poznavaoца stvari koji veli da nijedna država nikada prije nije shvatila gospodarsku važnost lova ni uredila spolnju trgovinu divljači sa takvim uspjehom kao Sovjetski Savez.

Postoji uopšte vjerovanje da je lov divljači unosniji nego ribolov. To gledište odražava se u mnogim zemljama Evrope time što se unapređenju lovstva poklanja puna i odgovarajuća pažnja. Baš zbog toga što lov, gledan sa gledišta nacionalne ekonomije, ima osobitu važnost, potrebno je razmotriti ukoliko ovaj zakonski nacrt odgovara našim prilikama i našim potrebama.

Ovaj zakonski predlog okviran je, što odgovara našem ustavnom uređenju i specifičnim prilikama na polju lovstva u narodnim republikama. Ovo zato što prilike po republikama nisu jednake pa se ostavlja zakonima republike da vode računa o svojim specifičnostima.

Prema ustavnim načelima, i divljač je opštenarodna imovina. I ona se stavlja pod zaštitu, nadzor i državnu upravu. Zakonski predlog nosi odlike privrednog zakona, jer određuje

planski uzgoj i iskorišćavanje divljači. On rješava pitanje lova i lovstva, organizacije lovačke službe, uzgoj divljači i racionalnog gospodarenja. Dakle, nije se zaustavio na samom strijeljanju divljači i na naplatama raznih taksa. Prema našoj privrednoj strukturi i organizaciji privrednih preduzeća, i ovaj zakonski predlog predviđa osnivanje privrednih preduzeća i ustanova čiji će zadatak biti gajenje, čuvanje, zaštita i iskorišćavanje divljači. Lovu nije nikoliko oduzet pravi sportski smisao. Predviđa se osnivanje lovačkih organizacija čiji je zadatak ne samo izvršenje lova već i tomu i uzgoj i podizanje lovstva. U cilju pravilnog vaspitanja i discipline lovaca, projekat predviđa obavezno učlanjivanje u lovačke organizacije. Kroz njih se može lovu dati pored privrednog još i pravi sportski značaj. Možda će biti prigovora obaveznom učlanjavanju lovaca u lovačka udruženja, ali kad se shvati pravilni smisao toga i kad se uzme u obzir da se drukčije ne bi moglo sprovesti planiranje lova i lovstva, niti bi se mogla sprovesti zaštita divljači, onda svaki prigovor u ovom smislu otpada. Predlog predviđa jednako pravo na lov svim ispravnim građanima, u čemu se ogleda njegov demokratski karakter. Kidanje sa starim načinom privilegisanja mi ćemo, besumnje, svi pozdraviti. Ovako riješeno pitanje lova i lovstva odgovara u svemu našim prilikama i njega će pozdraviti svi zainteresovani.

Stoga u ime Zakonodavnog odbora molim drugove narodne poslanike da ovaj zakonski nacrt usvoje i ozakone.

Pretsednik: Prelazimo na pretres Predloga opšteg zakona o lovu. Do ovoga momenta niko se nije javio za reč. Molim izvestioca da čita član po član zakonskog predloga.

Izvestilac čita naslov, podnaslov i član 1 zakonskog predloga.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom i podnaslovom zakonskog predloga, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 sa naslovom i podnaslovom zakonskog predloga jednoglasno primljen.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući u smislu svog poslovnika dizanjem ruke posebno o svakom članu zakonskog predloga, jednoglasno primilo sve članove Predloga opšteg zakona o lovu, i to od člana 2 do zaključno člana 23, prema izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: Glasće se o predlogu zakona u celini dizanjem ruke. Ko je za Predlog opšteg zakona o lovu u celini, neka digne

ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem, prema tome, da je Predlog opšteg zakona o lovu u celini u Saveznom veću konačno usvojen i da će, saglasno poslovniku, biti upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

U početku, pre nego što bismo prešli na dnevni red pustio sam da učinim jedan predlog za dopunu dnevnog reda. Predlažem Veću, da današnji dnevni red dopunimo još jednom tačkom: pretresom Predloga osnovnog zakona o prekršajima. Da li Veće prima ovaj predlog? (Prima). Pošto Veće prima, objavljujem da je današnji dnevni red dopunjen još jednom tačkom: pretres Predloga osnovnog zakona o prekršajima, koji dolazi kao deveta tačka.

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: pretres Predloga zakona o državnoj arbitraži. Izvestilac o ovom zakonskom predlogu je narodni poslanik dr Jerko Radmilović. Molim izvestioca druga dr Radmilovića da saopšti izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac dr Jerko Radmilović: (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi narodni poslanici, nastale promjene u privrednoj strukturi naše domovine, posebno postanak i razvoj državnog privrednog sektora sa brojnim državnim privrednim preduzećima i njihovim imovinskim odnosima, zahtijevali su da se u rješavanju imovinskih sporova između državnih privrednih preduzeća prede sa puta redovnog sudstva na naročiti put, to jest na put rješavanja imovinskih sporova putem državne arbitraže. Naime, u imovinskim sporovima između raznih državnih preduzeća ne radi se o sporovima u kojima se spore stranke sa suprotnim interesima, pošto su sva državna preduzeća vlasništvo naroda u licu njegove države, već se stvarno ovdje radi o uskladjivanju rada privrednih preduzeća sa općim privrednim planom, odnosno sa privrednom politikom naše Vlade.

Zbog toga je još u mjesecu decembru prošle godine Narodna skupština FNRJ donijela Zakon o rješavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže, koji je omogućio da se posebno organizovanoj državnoj arbitraži povjeri spomenuti zadatak, naime u prvom redu zadatak uskladjivanja međusobne poslovne aktivnosti državnih privrednih preduzeća sa općim privrednim planom.

Predlog zakona o državnoj arbitraži, koji se sada podnosi Saveznom vijeću, odnosno Narodnoj skupštini FNRJ, na pretres i odobrenje, jeste ustvari samo u nekim svojim dijelovima

nešto izmijenjeni i dopunjeni Zakon o rješavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže od 12 decembra 1946 godine.

Predložene izmjene rezultat su stečenog iskustva u dosadašnjoj praksi organa naše državne arbitraže, kao što su i rezultat brzog i uspješnog razvitka naše narodne privrede.

Kao što je naglašeno u samom obrazloženju Pretsjednika Privrednog savjeta i Ministra industrije druga Borisa Kidriča, predložene izmjene u predlogu Zakona odnose se: prvo, na nadležnost državne arbitraže; drugo, na njenu organizaciju, i treće, na postupak državne arbitraže.

Što se tiče nadležnosti, predlažu se tri glavne izmjene.

Prva glavna izmjena u pogledu nadležnosti sastoji se u tome, što se prema postojećem zakonu rješavaju državnom arbitražom međusobni imovinski sporovi državnih organa, državnih ustanova, državnih privrednih preduzeća, mješovitih preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnih organa, dok bi se prema predloženim izmjenama imala proširiti nadležnost i na zadružne organizacije i njihova preduzeća, na organizacije, ustanove i preduzeća ratnih vojnih invalida, kao i na organizacije, ustanove i preduzeća drugih društvenih organizacija. Ovu izmjenу, nema sumnje, diktira, s jedne strane, uloga i značaj koje imaju u našoj društvenoj zajednici kako zadruge tako i invalidske i druge društvene organizacije i njihova preduzeća, a s druge strane, činjenica što su se već dosada sve ove organizacije koristile ugovornom dobrovoljnom arbitražom.

Druga izmjena u pogledu nadležnosti sastoji se u tome što se jedan dio iz dosadašnje nadležnosti viših organa državne arbitraže prenosi na niže organe, jer je dosadašnja praksa pokazala da viši organi rješavaju brojne sporove, dok niži organi ostaju često bez posla.

Treća izmjena u pogledu nadležnosti sastoji se u proširenju nadležnosti arbitra pojedinca koji bi bio ovlašten na rješavanje sporova do 25.000 dinara za razliku od sadašnjeg stanja, kada je ovlašten da rješava sporove do 10.000 dinara.

Što se tiče organizacije državne arbitraže, predlog zakona predviđa više izmjena.

Po postojećem zakonu državna arbitraža sastoji se od stalnih i privremenih članova, ali samo stalne članove postavlja i razrješava onaj državni organ pri kome arbitraža postoji. Privremeni članovi su arbitri-poročnici koji ulaze u sastav arbitražnog vijeća samo za rješavanje konkretnog spora, a postav-

ljaju ih zainteresovane stranke koje su u sporu, odnosno njihova administrativno-operativna rukovodstva. Međutim, predložena izmjena predviđa da ne samo stalne već i povremene članove postavlja i razrješava državni organ pri kome arbitraža postoji, čime se stvaraju bolji preduslovi za veći stepen objektivnosti pri rješavanju sporova.

Dalje, po postojećim propisima zahtijeva se pri odlučivanju takova većina u kojoj je i stalni član. Ukoliko se takova većina ne može postići, spor se mora iznijeti pred višu državnu arbitražu; znači da članovi arbitražnog vijeća nisu pri odlučivanju ravnopravni, a s druge strane, upućivanje sporova na višu arbitražu i u slučaju kada je postignuta većina glasova (ali bez glasa arbitra — stalnog člana) dovodi do nepotrebnog odugovlačenja postupka. Međutim, po predloženoj izmjeni, svi članovi postaju međusobno ravnopravni pri odlučivanju i ujedno se otklanja nepotrebno odugovlačenje postupka, pošto se odluka arbitražnog vijeća donosi većinom glasova.

U jednoj od izmjena istaknuto je vrhovno rukovodstvo Glavne državne arbitraže pri Vladi FNRJ, kojoj se to povjerava u cilju obezbjeđenja pravilnosti i jedinstva načela u rješavanju i postupanju svih državnih arbitraža u cijeloj zemlji.

U pogledu organizacije još se predviđa i obrazovanje arbitražnih vijeća pri sreskim i gradskim narodnim odborima, što dosada nije bio slučaj, a predlaže se uglavnom iz razloga, što su u međuvremenu ukinuti okružni narodni odbori pa time i okružna arbitražna vijeća.

Što se tiče izmjena u pogledu postupka pred arbitražnim vijećem, predlog zakona daje mogućnost arbitražnim vijećima, da po vlastitoj inicijativi pozivaju treće lice koje još ne učestvuje u sporu, da ono pokrene postupak, ako je to potrebno da se raspravi poslovni odnos zasnovan između koje od stranaka u sporu i tog trećeg lica, a ujedno omogućava arbitražnom vijeću da po vlastitoj inicijativi može i na treće lice proširiti postupak koji je u toku među drugim strankama.

Ovu izmjenu određuje uloga koju državna arbitraža treba da vrši u sistemu naše planske privrede, odnosno u sistemu međusobnih odnosa privrednih preduzeća. Dovoljno je samo pretpostaviti slučaj kada jedna stranka ne isporuči drugoj na vrijeme ugovorenu robu i to zato što treća privredna jedinica, koja inače nije u sporu, nije bila isporučila sirovine potrebne za proizvodnju odnosne robe, pa da se ukaže opravdanom predložena izmjena po kojoj će arbitražno vijeće biti u moguć-

nostj da po vlastitoj inicijativi proširi postupak na tu treću privrednu jedinicu.

Dalje, u pogledu taksa u postupku državne arbitraže, postojeći zakon propisuje da se one plaćaju po Zakonu o sudskim taksama. Međutim, kako se ovdje radi, s jedne strane, o sporovima uglavnom između samih državnih preduzeća, a s druge strane, kako među strankama može doći do spora iako nijedna od stranaka nije za nastali spor odgovorna, to predlog zakona daje ovlaštenje Ministru finansija FNRJ da u saglasnosti sa Predsjednikom Privrednog savjeta propiše naplaćivanje taksa u gotovom, koje će odgovarati potrebama državne arbitraže i ujedno ovlašćuje arbitražno vijeće da može osloboditi stranke plaćanja takse, ako nijedna od stranaka nije odgovorna što je spor nastao.

Kao što se vidi, izmjene koje se predlažu ovim zakonom odraz su razvijenijih društvenih odnosa u našoj stvarnosti, rezultat su dosadašnjeg iskustva državne arbitraže i ujedno izraz njenih opravdanih potreba.

Zato, drugovi narodni poslanici, iznoseći vam ovaj zakonski predlog u svojstvu izvestioca Zakonodavnog odbora Saveznog vijeća, molim vas, da ga izvolite uzeti u pretres i da ga usvojite. (Aplauz).

Predsjednik: Prelazimo na pretres Predloga zakona o državnoj arbitraži. Pošto se nijedan poslanik nije javio za reč, molim izvestioca da čita član po član ovog predloga zakona.

Izvestilac čita naslov, podnaslov i čl. 1 Predloga zakona o državnoj arbitraži.

Predsjednik: Ko glasa za član 1 sa naslovom i podnaslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 primljen jednoglasno.

(Za ovim je Veće usvojilo sve članove Zakona o državnoj arbitraži i to od člana 2 do zaključno člana 42, glasajući posebno o svakom članu dizanjem ruke.)

Predsjednik: Za ovaj predlog u celini glasaće se dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o državnoj arbitraži, u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o državnoj arbitraži u Saveznom veću konačno prihvaćen i da će biti upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Određujem odmor od 10 minuta.

(Posle odmora)

Pretsednik: Nastavljamo sednicu. Na dnevnom redu je četvrta tačka: pretres Predloga zakona o ukidanju stava 3 čl. 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže. Izvestilac Zakonodavnog odbora je narodni poslanik drug Radovan Mijušković.

Molim druga Mijuškovića da saopšti izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Radovan Mijušković (*Izborni srez tamnavski, NK Srbija*): (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

U vreme donošenja zakona protivu špekulacije koja je onda cvetala, naše je sudstvo bilo mlado — tek organizovano. U cilju uspešnije borbe protivu špekulacije i radi ne samo kontrole sudova u borbi protivu špekulacije i kontrole same špekulacije, već i radi pomoći sudovima, u Zakonu protiv nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže — u njegovom čl. 14, st. 3, bilo je propisano da se sve presude sudova koje se odnose na špekulaciju, dostavljaju i ministarstvima narodnih republika.

Danas, kad se počelo uveliko sa izvođenjem Petogodišnjeg plana, kada su se naša industrija i poljoprivreda obnovile i proizvode više nego pre rata, kada smo špekulaciji stali nogom za vrat i kad su naši sudovi stali na jake i čvrste noge, nestala je potreba za navedenim propisom.

Ovaj naš uspeh, kao i mnogi drugi uspesi na svima poljima, obradovaće sve istinske rodoljube ove zemlje, ali će isto tako ožalostiti i sve naše špekulante, jer će uvideti da kod nas nema više mutne vode u kojoj bi lovili.

Ali, naši uspesi u svakom pogledu ne samo da će ožalostiti naše špekulante, nego će ožalostiti i njihove prijatelje i ortake u inostranstvu, koji su našom političkom i privrednom samostalnošću izgubili mnoge profite kod nas, pa ih sada moraju isterivati iz znoja svoga sopstvenog naroda. »Nije vino po što prede bješe«. I zbog toga su protivu nas nadali paklenu dreku. „Ne laje kuca sela radi, već sebe radi”. To je za nas dobar znak, znak da dobro radimo. Dobro je kada se neprijatelj ljuti.

Ja verujem da neće proći mnogo vremena kada će se i ostali narodi na nas ugledati, pa će i oni doneti zakone protiv svojih špekulanata, čime bi mnogo doprineli stvari mira u svetu, jer su špekulanti, a naročito oni veliki, glavni potpaljivači rata.

U ime Zakonodavnog odbora, molim vas da ovaj zakonski predlog primite.

Pretsednik: Za pretres se nije niko javio za reč pa molim izvestioca da čita član po član ovog zakonskog predloga.

Izvestilac čita naslov Predloga zakona o državnoj arbitraži i član 1, po predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora.

Pretsednik: Ko je za član 1 zajedno sa naslovom predloga zakona, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 zajedno sa naslovom prihvaćen jednoglasno.

(Za ovim je Savezno veće jednoglasno usvojilo i član 2.)

Pretsednik: U celini glasaće se dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o ukidanju stava trećeg člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže, u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže u Saveznom veću jednoglasno usvojen i biće upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Naredna, peta, tačka dnevnog reda je: pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o taksama.

Izvestilac Zakonodavnog odbora je narodni poslanik Mehmed Hodža.

Molim druga Hodžu da pročita izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Mehmed Hodža (*Izborni srez građanički, NR Bosna i Hercegovina*) čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videtj priloge na kraju knjige).

Pretsednik: Za pretres o ovom zakonskom predlogu nije se javio niko za reč pa molim izvestioca da čita predlog zakona.

Izvestilac čita naslov zakonskog predloga i član 1, po izveštaju Zakonodavnog odbora.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 zajedno sa naslovom jednoglasno primljen.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući dizanjem ruke posebno o svakom članu, usvojilo jednoglasno članove 2 i 3, prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: I o ovom predlogu glasaće se u celini dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o taksama, u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o taksama u Saveznom veću jednoglasno prihvaćen i biće upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Tačka šesta dnevnog reda je: pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednoj mašinskoj službi.

Po ovome predlogu zakona izvestilac Zakonodavnog odbora je narodni poslanik Mehmed Hodža.

Molim druga Hodžu da saopšti izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Mehmed Hodža čita izveštaj Zakonodavnog odbora o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednoj mašinskoj službi. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Za pretres ovog zakonskog predloga nije se niko javio za reč pa molim izvestioca da čita članove predloga.

Izvestilac čita član 1 zajedno sa naslovom zakonskog predloga.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 zajedno sa naslovom primljen jednoglasno.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo i član 2.)

Pretsednik: I o ovom zakonskom predlogu glasaće se u celini dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednoj mašinskoj službi, u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednoj mašinskoj službi u celini jednoglasno prihvaćen i biće upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Tačka sedma današnjeg dnevnog reda je: pretres Predloga zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija. Izvestilac Zakonodavnog odbora je narodni poslanik Mehmed Hodža. Molim izvestioca da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Mehmed Hodža čita izveštaj Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: O ovom zakonskom predlogu niko se nije javio za reč pa molim izvestioca da pročita naslov i dva člana ovog predloga.

Izvestilac čita član 1 zajedno sa naslovom zakonskog predloga.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 sa naslovom jednoglasno primljen.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo i član 2.)

Pretsednik: I o ovom zakonskom predlogu u celini glasaće se dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija u Saveznom veću jednoglasno usvojen u celini i biće upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Osma tačka našeg dnevnog reda je pretres Predloga zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Izvestilac po ovom predlogu zakona je narodni poslanik Đuro Salaj. Molim druga narodnog poslanika Đuru Salaja da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac Đuro Salaj (*Izborni srez Slavonski Brod, NR Hrvatska*): (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Drugovi narodni poslanici, još u danima kada je naša herojska Narodnooslobodilačka vojska vodila borbu za konačno isterivanje fašističkih okupatora i domaćih izdajnika iz naše zemlje, Predsedništvo Antifašističkog veća narodnog oslobođenja Jugoslavije donelo je, u znak priznanja trudbenicima za njihove napore u obnovi i jačanju naše privrede, Uredbu o uvođenju Ordena rada I, II i III reda.

Ovim ordenima odlikovani su već dosada mnogi i mnogi naši najzaslužniji trudbenici za naročite zasluge na polju izgradnje i ekonomskom učvršćenju naše zemlje. Ordenom rada, kao pravilo, treba da se nagrađuju radnici, inženjeri, službenici i radni kolektivi za naročite zasluge postignute u privrednoj izgradnji naše zemlje dok Medaljom rada moći će se nagrađivati šire radne mase, tj. oni koji svojim zalaganjem na radu doprinesu ispunjenju naših privrednih proizvodnih planova.

1 Nema sumnje da će uvođenje Medalje rada izazvati u širokim radnim masama još veći elan u radu i u znak blagodarnosti za priznanje koje im daje naša narodna država, one će se još više založiti za ispunjenje svih zadataka koje pred radničku klasu postavlja naša narodna vlast. Zato molim drugove narodne poslanike da ovaj zakonski predlog usvoje.

Pretsednik: Pošto se o ovom zakonskom predlogu niko nije javio za reč, to molim izvestioca da pročita član po član zakonskog predloga.

Izvestilac čita naslov i član 1 Predloga zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Pretsednik: Ko je za član 1 sa naslovom predloga zakona, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 sa naslovom predloga zakona primljen jednoglasno.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući dizanjem ruke, jednoglasno usvojilo i član 2.)

Pretsednik: Glasaće se za ovaj zakon u celini dizanjem ruke. Ko je za Predlog zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije, u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije u Saveznom veću konačno primljen i da će biti upućen Veću naroda na dalje rešavanje.

Prema usvojenom dnevnom redu, po redu je pretres Predloga osnovnog zakona o prekršajima. Izvestilac Zakonodavnog odbora o ovom zakonskom predlogu je narodni poslanik dr Jakov Grgurić. Molim druga dr Grgurića da izvoli saopštiti izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac dr Jakov Grgurić (Izborni srez Vitez, NR Bosna i Hercegovina): (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

Druže Predsjedniče i drugovi, ja ustanovljuvam da je malo narodnih poslanika sada u sali kada se čitaju zakonski predlozi, pa bih molio da drug Predsjednik pozove narodne poslanike da prisustvuju čitanju ovih zakona, jer svi zakoni što ih mi donášamo važni su i svaki kad dode kući svojoj i u svome narodu znaće nešto odmah da kaže o ovim zakonima, prije nego što budu objavljeni u službenim listovima.

Pretsednik: Ja konstalujem da u dvorani postoji kvorum.

Izvestilac: Drugovi i drugarice narodni poslanici, vama je dat zakonski projekat o prekršajima a istodobno i obrazloženje Ministra unutrašnjih poslova druga Aleksandra Rankovića, u kome je istakao tendenciju zakonodavca ovoga projekta, a takođe i načela po kojima se krivac za počinjeno djelo imade kazniti, odnosno od krivnje osloboditi ili postupak obustaviti, te vrstu i svrhu kazne.

Pošto je ovo osnovni zakon koji vrijedi i važi na cijeloj teritoriji naše zajedničke države, Federativne Narodne Republike Jugoslavije, ja smatram da nije na odmet, nego, nasuprot, potrebno, da se ovdje u ovom visokom domu istakne osobenost, važnost i značenje ovog zakonskog projekta.

Da nam bude ovaj projekat što jasniji i da ga bolje razumijemo, upoređićemo ga sa propisima o prekršajima (o istupima) bivše Jugoslavije. U bivšoj staroj Jugoslaviji bili su propisi o prekršajima (istupima) razbacani po pojedinim naredbama, u pojedinim naređenjima i nalogima bivših velikih župana, a dapače i samih sreskih poglavara i njihovih policiskih pristava i tome slično. Kad su se ovi organi bivše Jugoslavije našli u stisci i pomanjkanju propisa o prekršajima pojedinih djela da ih kvalificiraju i kazne kao prekršaje, onda su pozivali i posegnuli za austrijskim zaprašenim »pr'gl-patentom« iz godine 1853 i po njemu sudili i ljude kažnjavali da udovolje, ne pravdi i pravičnosti, nego svojim političko-stranačkim interesima bivših režima stare Jugoslavije.

To je bilo njihovo načelo i zadatak ne bi li ovim načinom zastrašili i što više okupili naroda u svoje protunarodne vladajuće stranke.

Prema ovom faktičnom i istinitom stanju, skup propisa o prekršajima (istupima) u bivšoj Jugoslaviji bio je ne samo konglomerat, nego jedno vrzino kolo, u koje su zapadali i bili kažnjavani i nevini ljudi, koji nisu po svojoj političkoj i narodnoj orijentaciji pripadali protunarodnoj politici raznih režima stare Jugoslavije.

Nasuprot tome, naš zakonski projekat polazi sa drugog stanovišta. On prvenstveno daje definiciju i kvalifikaciju prekršajima u čl. 1 koji ste vi pročitali i tačno razumjeli. Drugo, ovaj zakonski projekat usvaja sva načela Prijedloga općeg djela krivičnog zakonika, koji će sutra pretresati i o njemu glasati. Iz ovih načela proizilazi da svrha kazne nije odmazda za počinjen prekršaj, kako je to bilo u staroj Jugoslaviji, nego

mjera koja ide za tim da počinioca popravi i učini ga korisnim za društveni i državni poredak nove Jugoslavije. Treće, ovaj zakonski projekat obuhvata sistematski i u redoslijedu razrađuje i postavlja propise o prekršajima u tri dijela. U prvom dijelu nalaze se materijalne odredbe, to jest osnovna načela, odgovornost za prekršaje, vrijeme i mjesto, te oblici izvršenja prekršaja i administrativne kazne. U drugom dijelu administrativno-kazneni postupak i to osnovna načela postupka, stvarna i mjesna nadležnost, izuzeće stranaka i njihovo zastupanje, svjedoke, zapisnik, saslušanje stranaka i svjedoka, dostavljanje, pozivanje i privađanje lica, rokovi, pokretanje i tok administrativno-kaznenog postupka, uvidaj i vještačenje, donošenje rješenja, naknade štete, troškovi postupka, žalbe i mandatni postupak. U trećem dijelu obuhvaćene su opće odredbe o izvršenju administrativne kazne, prelazne i završne odredbe. Ovo sam istakao zbog toga da vidimo da ovim postićemo jednu jedinstvenu materijalnu i formalno-pravnu cjelinu koja služi pregledno kod suđenja nadležnim organima narodne vlasti da brže i bolje shvate kako i na koji način treba da kazne odnosno oslobode učinioca prekršaja. Ovo je jedno jedinstveno shvatljivo i razumljivo zakonsko djelo našeg zakonodavca, koje nije bilo u staroj Jugoslaviji.

U ovom se vidi golema razlika između ovog našeg zakona i propisa prekršaja bivše Jugoslavije.

Da se ovaj naš zakonski projekat, stvoren na širokoj demokratskoj platformi, što više saobrazi jednakom i jedinstvenom kažnjavanju i otklone oni nedostaci koji su se pokazali u kažnjavanju u današnjoj praksi naših narodnih odbora, zakonodavac u ovom projektu donosi i normira u čl. 3 ko može određivati prekršaje i propisivati administrativne kazne.

Time otklanjamo raznolikost utvrđenja kvalifikacije suđenja i kažnjavanja prekršaja nadležnih organa narodne vlasti.

Razmatrajući i pre resajući ovaj naš projekat, dolazimo do zaključka da je prožet životom, potrebama, interesima naših naroda, interesima stečenim u krvavoj borbi Otadžbinskog rata i naše zajedničke države na čelu sa Maršalom Josipom Brozom Titom.

Uvaživ sve ovo, vidimo da nije cilj ovom projektu da ustanovi odnosno utvrdi samo subjektivnu krivnju počinioca prekršaja pa da ga na temelju toga kazni, nego je njemu također i svrha i cilj da u obzir uzima i uvažava pri ustanovljenju

krivnje i odmjeravanju kazne svojstvo počinioca: da li je društveno opasan ili ne za državno-pravni i društveni poredak; da uvaži sve otežavajuće i olakšavajuće okolnosti počinioca. Na taj način, po tendenciji, sadržaju i biti ovog našeg projekta nije samo odlučujuće počinjeno djelo za kažnjavanje počinioca prekršaja, nego također i okolnosti i svojstvo počinioca, koji ga mogu od krivične odgovornosti osloboditi.

Iz materije ovog našeg projekta vidi se i utvrđuje istinska, napredna demokratizacija i na zakonskom polju; dosljedno tome dokazujemo i dokazali smo i u zakonodavnoj i u upravnoj oblasti da poštujemo i uvažavamo demokratska i čovječanska načela, što treba da služi kao ogledalo svakom i svagdje za stvaranje i donošenje ovakvih zakona.

Glasam u načelu za ovaj zakonski projekat, što ćete i vi, drugovi narodni poslanici, nadam se, učiniti. (Aplauz).

Pretsednik: Pristupamo pretresu Predloga osnovnog zakona o prekršajima. Da li ko od narodnih poslanika želi da uzme učešća u diskusiji? (Niko se ne javlja). Molim izvestioca, druga dr Grgurića, da čita propise ovog predloga zakona redom.

Izvestilac čita naslov, podnaslov i čl. 1.

Pretsednik: Ko je za čl. 1 sa naslovom i podnaslovom zakona, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je čl. 1 sa naslovom i podnaslovom primljen jednoglasno.

(Za ovim je Savezno veće, glasajući posebno o svakom članu, usvojilo sve članove Predloga osnovnog zakona o prekršajima, od čl. 2 do zaključno čl. 151, prema predlogu i izveštaju Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: O ovome zakonu glasaće se u celini dizanjem ruke. Ko je za Predlog osnovnog zakona o prekršajima, u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Objavljujem da je Predlog osnovnog zakona o prekršajima u Saveznom veću jednoglasno i konačno prihvaćen i da će biti upućen, saglasno poslovniku, Veću naroda na dalje rešavanje.

Na ovaj način dovršili smo dnevni red današnje sednice.

Voja Leković, narodni poslanik i sekretar Saveznog veća podneo je ostavku na položaj sekretara Saveznog veća, pošto zbog prijema nove dužnosti ne može da vrši sekretarsku dužnost. Izbor novog sekretara staviće se na dnevni red kad

o tome donese rešenje Veće. U smislu čl. 7 poslovnika, predlažem za dnevni red naredne sednice: 1) pretres Predloga krivičnog zakonika — Opšti deo; 2) pretres Predloga zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države; 3) izbor sekretara Saveznog veća; 4) izbor dva člana i sedam zamenika Zakonodavnog odbora; 5) izbor pet zamenika Odbora za privredni plan i finansije; 6) izbor tri zamenika za Odbor za molbe i žalbe; 7) izbor tri zamenika za Administrativni odbor; 8) izbor jednog člana i tri zamenika za Mandatno-imunitetski odbor.

Po poslovniku su predviđeni i zamenici koji nisu izabrani i to je razlog da se njihov izbor stavlja sada na dnevni red. Prima li Savezno veće ovaj dnevni red? (Prima). Objavljujem da je dnevni red prihvaćen kako je pročitao.

Ovu sednicu zaključujem, a narednu određujem za sutra, u devet časova pre podne.

(Sednica je zaključena u 12,45 časova).

VEĆE NARODA

Peta sednica

(28 novembra 1947)

Početak u 9,25 časova.

Pretsedavao predsednik Josip Vidmar.

Pretsednik Otvaram peti redovni sastanak IV redovnog zasedanja Veća naroda Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Veća naroda dr Branko Čubrilović. Molim druga sekretara da pročita zapisnik prošle sednice.

Sekretar dr Branko Čubrilović čita zapisnik četvrte redovne sednice od 27 novembra 1947 godine.

Pretsednik: Ima li primedaba na ovaj zapisnik? (Nema). Pošto primedaba nema, zapisnik će se overiti.

Izvolite čuti saopštenja pre dnevnog reda. Saopštavam da je Savezno veće, u smislu člana 26 poslovnika, dostavilo Veću naroda na rešavanje zakonske predloge, onako kako su usvojeni u Saveznom veću, i to: Predlog opšteg zakona o šumama; Predlog opšteg zakona o lovu; Predlog zakona o državnoj arbitraži; Predlog zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže; Predlog zakona o dopun; Zakona o taksama; Predlog zakona o dopuni Zakona o organizaciji državne poljoprivredne mašinske službe; Predlog zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija i Predlog zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Pošto su tekstovj ovih zakonskih predloga koje je dostavilo Savezno veće istovetni sa tekstovima zakonskih predloga koje je Veće naroda na svom četvrtom redovnom sastanku

konačno usvojilo, to, u smislu člana 26 poslovnika, stavljam ovaj izveštaj Veću na odobrenje. Prima li Veće ovaj izveštaj? (Prima). Pošto Veće prima ovaj izveštaj, objavljujem da je Narodna skupština usvojila zakone koji su primljeni u Saveznom veću i Veću naroda i da će, na osnovu člana 34 poslovnika, biti upućeni Predsedništvu Prezidiјuma Narodne skupštine FNRJ radi proglašenja.

Prelazimo na dnevni red. Prva tačka dnevnog reda je: pretres Predloga krivičnog zakonika. Molim druga izvestioca Zakonodavnog odbora, narodnog poslanika dr Josipa Hrnčevića, da podnese izveštaj Zakonodavnog odbora.

Izvestilac dr Josip Hrnčević (NR Hrvatska): (Čita izveštaj Zakonodavnog odbora. — Videti prilog na kraju knjige.)

To je prvi izveštaj, kasnije je Veće naroda dobilo izveštaj Zakonodavnog odbora koji se odnosi na član 104 projekta.

Drugovi narodni poslanici, Prijedlog općeg dijela krivičnog zakonika sadrži osnovna načela kaznene politike naše države, on određuje način i sredstva kojima se naša narodna država zaštićuje od napada protivnarodnih elemenata i drugih učinilaca krivičnog djela na njeno državno i društveno uređenje, njenu bezbjednost i nezavisnost, od napada na ličnost i prava građana i društvenih organizacija te uopće na poredak u državi zasnovan na tekovinama Narodnooslobodilačke borbe.

Osnovna načela kaznene politike naše narodne države nastala su i razvila se u toku Narodnooslobodilačke borbe u skladu sa njenom općom linijom. Pravosuđe u periodu Narodnooslobodilačke borbe bilo je jedno od sredstava u borbi protiv okupatora i domaćih izdajnika. Sudenje ratnim zločincima i neprijateljima naroda na javnim procesima i njihovo kažnjavanje bilo je izraz narodnog shvaćanja o pravdi i sudovanju; ono je doprinijelo raskrinkavanju izdajnika i podizanju političke svijesti narodnih masa. Autoritet presuda narodnih — vojnih i civilnih — sudova iz vremena Narodnooslobodilačke borbe bio je ogroman. Navešću samo jedan podatak iz izvještaja Glavnog štaba Hrvatske od 5 oktobra 1944 godine, koji pokazuje koliki je bio autoritet i moralno-politički utjecaj odluka narodnih sudova i narodnih vlasti uopće. Taj podatak glasi:

»15 avgusta ove godine (1944) jedna četnička grupa napala je kažnjenički logor u šumi Prolom i rastjerala ga. Od ovih kažnjenika koje su četnici pozvali da idu s njima samo su dvije djevojke pristale na poziv, dok su svi ostali kažnjenici odbili da idu sa četnicima i prijavili se komandi područja da izdrža-

vaju dalje svoju kaznu. Čak se vratila i Kata Kosijer iz Utoalice, koja je zbog saradnje sa četnicima bila osuđena na tri godine prisilnoga rada.»

U periodu poslijeratne obnove i izgradnje naše krivično zakonodavstvo i pravosude razvijali su se dalje u skladu sa potrebama zaštite tekovina Narodnooslobodilačke borbe i djela izgradnje, sa potrebama zaštite životnih interesa našeg naroda i pojedinih građana. Dok je u toku Oslobođilačkog rata i neposredno po njegovom završetku glavni zadatak kaznene djelatnosti bio kažnjavanje ratnih zločinaca i izdajnika, u periodu poslijeratne obnove i izgradnje taj glavni zadatak bio je i jeste kažnjavanje inostranih agenata, pokušaja pojedinih terorista, špekulanta, onih koji krađu i rasipaju narodnu imovinu i drugih naročito opasnih vrsta kriminalaca.

Dakle, načela Predloga općeg dijela krivičnog zakonika razvijala su se u skladu sa općom linijom Oslobođilačke borbe i poslijeratne izgradnje, ona su nastala iz potreba te borbe i provjerena su u praksi našeg novog krivičnog pravosuda. Ona predstavljaju iskustvo i uopćenje te prakse.

Dalje, Projekat općeg dijela krivičnog zakonika zasniva se na rezultatima koje je dala napredna nauka u krivičnom pravu. On se zasniva na učenju da je kriminalitet društvena pojava i to opasna društvena pojava. Ovo učenje izražava se u takozvanoj materijalnoj definiciji krivičnog djela. Prema materijalnoj definiciji koju usvaja naš projekat, krivično djelo pretpostavlja napad na društvene odnose koji vladaju u određenoj državi, ono je, dakle, društveno opasno. U isto vrijeme krivično djelo pretpostavlja prekršenje krivično-pravne norme, ono je, dakle, protivpravno. »Po pravilu protivpravnost je pravni izraz društvene opasnosti«.

Prema tome, krivično djelo nije samo prekršenje krivično-pravne norme, napose ono nije prekršenje neke nepromjenljive pravne norme, jer takvih nepromjenljivih normi nema. Ono je po svojoj suštini društveno opasno djelo. I u buržoaskoj nauci u krivičnom pravu bilo je pravaca koji su zastupali stanovište da je krivično djelo društveno opasno djelo i da se društvo od takvih djela mora da zaštićuje. Prema tom stanovištu krivično djelo pretpostavlja napad na zajedničke interese društva i zato je općeopasno. Međutim, učenje o »zajedničkim« interesima društva u eksploatorskoj državi i o krivičnom djelu kao općeopasnom djelu jednako za eksploatore i eksploatisane služilo je tome da prikrije postojanje i nepomirljivost klasnih suprotnosti između eksploatora i eksploatisanih, konkretno da pri-

krije klasni karakter krivičnog zakonodavstva kao oruđa klasne vladavine eksploatatora. Naš projekat odbacuje ovu masku i kaže da društveno opasno djelo, tj. krivično djelo pretstavlja napad na našu narodnu državu zasnovanu na tekovinama Narodnooslobodilačke borbe, na njen pravni poredak, njenu socijalističku izgradnju i ličnost i prava njenoga građanina (članovi 1 i 3). U našoj narodnoj državi, u kojoj se vlast nalazi u rukama ogromne većine naroda, krivično djelo je zaista društveno opasno, jer je upravljeno protiv interesa vladajuće većine, dakle zaista protiv interesa društva.

Naš projekat, određujući suštinu krivičnog djela i njegovu društvenu opasnost, u isto vrijeme u članu 4 propisuje da se krivično djelo može odrediti i kazna za njega propisati samo zakonom. Prema tome, projekat za postojanje krivične odgovornosti i krivičnog djela postavlja i dalji uslov, to jest da je krivično djelo kao takvo određeno u zakonu, on usvaja staro krivično-pravno načelo — *nullum crimen sine lege*. Prema tome, državnim organima koji primenjuju krivični zakon nije ostavljeno samo da prosuđuju da li je neko djelo društveno opasno, već i to da li je to djelo, kao krivično djelo, predviđeno u zakonu i držati se zakona. Na taj način, u najvećoj mogućoj mjeri, isključuje se nepravilna i samovoljna primjena zakona. Propis da je krivično djelo samo ono koje je kao takvo određeno u zakonu i ima za glavni cilj učvršćivanje zakonitosti. Naša nova demokratska zakonitost nije neka izvana nametnuta zakonitost, ona je unutrašnja potreba postojećeg poretka u našoj državi. Značaj ovog načela vidi se i po tome što je ono sadržano i u našem Ustavu. Ustav FNRJ, u članu 28, propisuje: »Nitko ne može biti kažnjen za krivično djelo bez odluke nadležnog suda donesene na temelju zakona kojim je određena nadležnost suda i krivično djelo«.

Dalje. Sa promjenama društveno-političkih prilika i odnosa u datoj državi mijenja se i sadržaj krivičnog djela. Te promjene u sadržaju krivičnog djela sastoje se u tome što neka djela koja ranije nisu bila društveno opasna sada postaju društveno opasnim, ili u tome što stepen društvene opasnosti u zakonu predviđenog krivičnog djela raste ili opada, ili u tome što je društvena opasnost nekog krivičnog djela posve iščeznula. Uslijed toga može se dogoditi, i događa se, da se sa primjenom sadržaja skladno ne mijenja i forma krivičnog djela, to jest, da se formalni opis krivičnog djela u zakonu ne poklapa sa promjenama u društvenoj opasnosti djela. Ovaj nesklad između društvene opasnosti djela i određenosti u zakonu uslovljen je

između ostalog i zakonodavnom tehnikom, koja nije u mogućnosti da nastale promjene odmah izrazi u zakonu. Ovaj nesklad između sadržaja krivičnog djela i zakonske forme u kojoj se ona izražava u jednom stabilizovanom društvenom i državnom uređenju najčešće se pojavljuje otud što su krivična djela po načinu i predmetu izvršenja kao i po okolnostima u kojima su učinjena toliko različna, da ih je nemoguće posve adekvatno, sa svim nebitnim obilježjima i pojedinostima direktno obuhvatiti u odgovarajućem zakonskom propisu. Forma je u tom slučaju uža od sadržaja. Uslijed toga potrebno je da zakon odredi kako će se postupati u slučaju ako je u zakonu predviđeno krivično djelo izgubilo ili izmijenilo svoj društveno opasni značaj, odnosno kako će se postupati ako društveno opasno djelo sa svim pojedinostima nije direktno predviđeno u zakonu. Projekt općeg dijela krivičnog zakonika rješava taj problem u članu 5 gdje se kaže: »1) Nema krivične odgovornosti za djelo koje, iako sadrži obilježja krivičnog djela određenog u zakonu, predstavlja neznatnu društvenu opasnost zbog očigledno malog značaja i neznatnosti ili odsutnosti štetnih posljedica. 2) Nema krivične odgovornosti za djelo koje je u času izvršenja predstavljalo krivično djelo, ali je do pravosnažnosti presude izgubilo društveno opasni značaj uslijed izmijenjenih društveno-političkih okolnosti. 3) Za ono društveno opasno djelo koje iako nije izričito određeno u zakonu a po sličnosti svojih obilježja odgovara krivičnom djelu koje je u zakonu izričito određeno, postoji krivična odgovornost. U takvom slučaju osnovi odgovornosti i granice kažnjivosti utvrđuju se po propisima za ono krivično djelo prema čijim je obilježjima ustanovljena krivična odgovornost«. Između ostalog, to znači da projekat, u interesu zaštite narodne zajednice od svih krivičnih djela, u kojem god se ona obliku pojavila, u interesu učvršćivanja zakonitosti, usvaja analogiju, naravno, pod uslovima točno određenim u zakonu.

Na izloženom usvajanju načela »nullum crimen sine lege«, osveštanom načelu stare nauke o krivičnom pravu buržoasko-demokratskog zakonodavstva, mi vidimo da projekat našeg novog krivičnog zakonodavstva preuzima ono što je pozitivno dala stara nauka o krivičnom pravu, ali mi u isto vrijeme vidimo i to da pojedina načela starog krivičnog prava, preuzeta u naš krivični zakonik, dobijaju drukčije značenje. Načelo »nullum crimen sine lege« u našem krivičnom zakonodavstvu ne predstavlja usvajanje formalne definicije krivičnog djela nego mjeru za učvršćivanje naše nove demokratske zakonitosti.

Projekat općeg djela krivičnog zakonika, pored društvene opasnosti (protivpravnosti), postavlja i kažnjivost kao jedan od uslova krivične odgovornosti. U čemu se sastoji kažnjivost? Ako uračunljivo lice, koje ima u zakonu određeni izrast (projekt određuje taj uzrast sa četrnaest godina), izvrši društveno opasnu radnju i ako se u toj radnji steknu svi opći i posebni elementi krivičnog djela — onda iz sticaja tih uslova i elemenata slijedi kažnjivost takve radnje, to jest, potreba države da se putem državne prinude, putem kazne zaštiti od takve radnje i njenog izvršioca. Dakle, kažnjivost kao uslov krivične odgovornosti izlazi iz sticaja ostalih uslova krivične odgovornosti i elemenata krivičnog djela, a ne iz toga što je u zakonu za konkretno krivično djelo zapriječena kazna. Naprotiv, određivanje kazne za konkretno krivično djelo u zakonu izlazi iz sticaja (postojanja) svih elemenata i uslova krivične odgovornosti, među njima i kažnjivosti kao uslova krivične odgovornosti. Kazna se, dakle, pojavljuje kao posljedica krivičnog djela, a kažnjivost je uslov postojanja krivičnog djela. Još jasnije dolazi do izražaja pojam kažnjivosti, ako razmotrimo one zakonske propise koji isključuju kažnjivost. Tako, na primjer, po općim propisima projekta isključena je kažnjivost za krivična djela koja su amnestirana (član 93) ili je zastarelo pravo na krivično gonjenje (član 88), a po članu 6 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države pripadništvo bandi neće se kazniti (neće biti kažnjivo) ako se pripadnik bande svojevrijedno preda vlastima i otkrije bandu i saopći o njoj važne činjenice prije nego što on ili banda izvrše neko djelo kažnjivo po navedenom zakonu. Iz izloženog se vidi da država za stanovite radnje koje inače imaju sva obilježja krivičnog djela isključuje kažnjivost — bilo stoga što je djelo prestalo biti društveno opasno, bilo stoga što je u interesu učvršćivanja poretka u državi da se takve radnje ne kažnjavaju (amnestija), pa se, prema tome, kažnjavanjem ne bi postigla nijedna od svrha kažnjavanja. Iz izloženog slijedi i to da je ustanovljivanje i ukidanje kažnjivosti jedan od najgipkijih faktora u sprovođenju kaznene politike države.

I konačno, kao dalji uslov krivične odgovornosti, projekat određuje uračunljivost i određenj uzrast učinioca. Ovo pitanje regulišu propisi člana 6 do 9 projekta. Član 6 (1) kaže: »Nije krivično odgovoran ko učini krivično djelo u stanju trajnog duševnog oboljenja, privremene duševne poremećenosti ili zaostalog duševnog razvoja ukoliko uslijed ovih stanja nije bio svjestan značaja djela ili nije mogao upravljati svojim postupcima.« Član 7 (1) projekta propisuje: »Za učinjeno krivično

djelo maloljetnik može krivično odgovorati samo ako je navršio četrnaest godina«, a član 8 propisuje: »Maloljetnik stariji od četrnaest godina koji zbog duševne nerazvijenosti nije u vrijeme izvršenja krivičnog djela bio svjestan značaja svog djela ili nije mogao upravljati svojim postupcima nije krivično odgovoran«. To znači tek onda kada predlaže sve pretpostavke za postojanje krivičnog djela, to jest, svih uslova krivične odgovornosti — društvene opasnosti (protivpravnosti), određenost u zakonu, kažnjivost, uračunljivost i određeni uzrast — tek tada možemo preći na ispitivanje da li je određeno lice odgovorno za konkretno krivično djelo.

Za postojanje krivičnog djela potrebno je da predleže svi elementi koje zakon za to djelo predviđa. Ti elementi su ili opšti, to jest, oni koji su potrebni za postojanje bilo kojeg krivičnog djela, ili su posebni, to jest, oni koji su potrebni za postojanje pojedinog krivičnog djela, odnosno pojedine vrste krivičnih djela.

Kao opće elemente krivičnog djela, koji se nazivaju i osnovima krivične odgovornosti, Projekat krivičnog zakonika normira uzročnu vezu i krivnju (vinost). To su pojmovi opće poznati i usvojeni u krivičnom pravu.

Tako projekat u članu 10 propisuje: »Lice nije krivično odgovorno za određeno krivično djelo, ako između njegovog činjenja ili nečinjenja i društvenoopasne posljedice koja je nastupila nema uzročne veze«. Dakle, samo ona krivično-pravna posljedica može se staviti na teret učiniocu koja je prouzrokovana njegovom radnjom. Uzročna veza je filozofski a ne samo krivično-pravni problem. Uzročna veza kao osnov krivične odgovornosti u projektu samo je načelno normirana. Pred našim pravnicima stoji zadatak da je polazeći od rezultata koje je u tom problemu dala napredna nauka o pravu, dalje razrade u skladu sa ostalim općim postavkama projekta i potrebama našeg krivičnog pravosuđa.

Kao drugi osnov krivične odgovornosti, projekat normira krivnju (vinost) i u članu 11 kaže: »1) Učinilac je krivično odgovoran za krivično djelo samo kad ga je učinio sa umišljajem ili iz nehata. 2) Krivično djelo je učinjeno sa umišljajem kad je učinilac bio svjestan mogućnosti nastupanja društveno-opasne posljedice svoje radnje i pri tome je želeo ili svjesno dopuštao da posljedica nastupi. 3) Krivično djelo učinjeno je iz nehata kad je učinilac bio svjestan mogućnosti nastupanja društveno-opasne posljedice a olako je držao da ona neće nastupiti ili da će je moći otkloniti; kao i kad učinilac nije bio svjestan mo-

gućnosti nastupanja društveno opasne posljedice, iako je on prema okolnostima i svojim ličnim osobinama mogao i bio dužan biti svjestan te mogućnosti. 4) Za krivično djelo učinjeno iz nehata učinilac je krivično odgovoran samo kad zakon to izričito određuje». Iz teksta ovog člana vidimo da se on po svojoj formulaciji mnogo ne razlikuje od teksta starog krivičnog zakonika. Međutim, problem krivnje zahtjeva temeljitu reviziju njegove dosadašnje naučne obrade. Mislim da bi se ta revizija trebalo kretati u slijedećem pravcu: prvo, valja razbiti općeusvojene krute okvire u stepenovanju krivnje i to stepenovanje dovesti u sklad sa rezultatima savremene psihologije. Život i sudska praksa, naime, pokazuju da je stepenovanje krivnje istančanije nego se je to učilo u nauci o krivičnom pravu. I drugo, problem krivnje kao osnova krivične odgovornosti ne može se razmatrati izolirano. On se mora razmatrati u vezi i međusobnom prožimanju sa ostalim uslovima i osnovama krivične odgovornosti, a naročito sa psihičkom sposobnošću učinioaca i uzročnom vezom.

Toliko o propisima projekta koji se odnose na uslove krivične odgovornosti i bitne elemente svakog krivičnog djela.

Mislim da valja posebno ukazati na propis člana 27 projekta, koji reguliše pitanje krivične odgovornosti inicijatora, organizatora i pripadnika zločinačkih organizacija, bandi, zavjera i drugih zločinačkih udruživanja. Ovaj propis ušao je u projekat na sugestiju sa strane sudske prakse. I opravdano. Taj propis glasi: »1) Inicijatori i organizatori koji radi vršenja krivičnih djela stvaraju ili iskorišćuju organizacije, bande, zavjere i druga udruživanja krivično su odgovorni za sva djela koja su obuhvaćena zločinačkim planom djelatnosti tih udruživanja i za sva pojedina učinjena djela koja su proizašla iz tog plana. 2) Pripadnici organizacija, bandi, zavjera i drugih zločinačkih udruživanja krivično su odgovorni kao saučesnici za sva učinjena krivična djela koja su proizašla iz zločinačkog plana djelatnosti tih udruživanja sa kojima su se oni saglasili i to svojim djelom i ponašanjem izrazili, bez obzira da li su neposredno učestvovali u izvršenju tih krivičnih djela«. Svoje porijeklo ovaj propis vodi iz vremena Oslobođilačkog rata, iz potreba kažnjavanja ratnih zločinaca i izdajnika — pripadnika ustaških, nedićevskih, ljotićečkih, četničkih i drugih kvislinških oružanih formacija i ustanova. U kažnjavanju ratnih zločinaca i izdajnika valjalo je strogo diferencirati inicijatore, organizatore i naredbodavce u tim formacijama od običnih učesnika. Otud mnogobrojni propisi iz vremena Oslobođilačkog

rata regulišu ovo pitanje. Tako član 13 Uredbe o vojnim sudovima od 24 maja 1944 godine, dajući definiciju ratnog zločina, kaže: »Ratni zločinci, bili oni građani Jugoslavije, okupatorskih ili drugih zemalja, imaju se smatrati: pokretači, organizatori, naredbodavci, te pomagači i neposredni izvršitelji masovnih ubijanja, mučenja, prisilnog iseljavanja, odvođenja u logore i na prisilni rad stanovništva, zatim paleža, uništavanja i pljačke narodne i državne imovine; svi pojedini posjednici imanja i preduzeća u Jugoslaviji, okupatorskim i drugim zemljama koji su nečovečno eksploatirali radnu snagu na prisilni rad odvedenih ljudi; funkcioneri terorističkog aparata i terorističkih naoružanih formacija okupatora i domaćih u službi okupatora; oni koji su vršili mobilizaciju našeg naroda za neprijateljsku vojsku«. Pitanje zločinačkih organizacija i diferenciranje krivične odgovornosti njihovih inicijatora, organizatora i naredbodavaca, neposrednih izvršilaca od običnih učesnika po svršetku Oslobođilačkog rata regulisano je u raznim krivično-pravnim aktima, kao, na primjer, u ukazima o pomilovanju; ono je regulisano i u Zakonu o krivičnim djelima protiv naroda i države. Projekat, dakle, u tom pravcu ne predstavlja nikakvu novinu u našem krivičnom zakonodavstvu, već samo principijelno rješenje tog pitanja. Nema sumnje da djelatnost zločinačkih organizacija kao što su razne špijunske i špijunsko-terorističke grupe, predstavlja najteži vid kriminala, a isto tako nema sumnje da je stepen krivične odgovornosti raznih vrsta učesnika u tim organizacijama veoma različit. Valjalo je stoga pitanje krivične odgovornosti zločinačkih organizacija i stepenovanje krivične odgovornosti njihovih članova načelno riješiti u Općem dijelu Krivičnog zakonika i time dati sigurnu podlogu za njegovu razradu u Posebnom djelu Krivičnog zakonika. U isto vrijeme valjalo je dati jasan pravac našoj pravosudnoj praksi.

A sada nekoliko riječi o drugom centralnom pitanju krivičnog prava, o subjektu-učiniocu krivičnog djela, kako je ono obrađeno u našem zakonodavstvu i ovom projektu.

Odmah valja reći da naše zakonodavstvo i pravosudna praksa ne posmatraju učinioce krivičnog djela kao običan element krivičnog djela niti ga posmatraju kao neku samostalnu kategoriju van krivičnog djela, već ga posmatraju kao živo biće, kao produkt društvenih odnosa, kao društveno-opasnog člana zajednice koji je učinio krivično djelo i od koga se za to zajednica treba da zaštiti.

Ovakvo gledanje na učinioca krivičnog djela izgradilo se također u toku Narodnooslobodilačke borbe i pravosuđu iz tog vremena. Poznato je objašnjenje da se domaća reakcija stavila u službu okupatora i da su se iz njenih redova radali organizatori i inicijatori ratnih zločina i izdaje domovine zato, što je reakcija računala da će se uz pomoć okupatora održati na vlasti i očuvati svoje ekonomske, eksploatatorske interese. U njenom političkom i ekonomskom položaju kojeg je imala u staroj Jugoslaviji, u želji da taj položaj sačuva, treba gledati izvor njene izdaje u službi okupatora. Razbijeni ostaci reakcije i danas su žarište novih zločina protiv slobode i nezavisnosti naše zemlje, i danas oni služe kao sredstvo u rukama izvjesnih, našoj državi neprijateljskih krugova u inostranstvu, u jalovoj nadi da će se uz njihovu pomoć ponovo vratiti na vlast i na traga uspostaviti stari društveni poredak eksploatacije radnih masa. U tome je izvor današnjih njihovih zločinačkih pokušaja. Okupatoru i domaćoj reakciji uspjelo je u toku Oslobođilačke borbe zavesti stanoviti broj kolebljivih i nesvjesnih ljudi i navesti ih u zločin izdaje. I danas reakcija nalazi pojedince ogrezle u zločinima, koji joj služe kao izvršioци njenih zločinačkih planova. Izvor ove kolebljivosti i nesvjesnosti koje su neke ljude, kojima po njihovom društvenom položaju ne bi smjelo biti mjesta na strani reakcije, odveli u zločin, valja, između ostalog, tražiti u njihovoj političkoj i kulturnoj zaostalosti, zaostalosti u kojoj su ih držali protivnarodni režimi stare Jugoslavije. O toj političkoj i kulturnoj zaostalosti vodila su računa razna uputstva izdata narodnim sudovima u toku Oslobođilačke borbe. Tako već u uputstvu Vrhovnog štaba izdatom u februaru 1942 godine, u Foči, između ostalog, stoji: »Treba voditi računa da se ne mogu smatrati narodnim neprijateljem oni seljaci i građani koji su bili zavedeni od okupatora i ustaša, bilo od izdajničkih četničkih oficira, i koji se priključe Narodnooslobodilačkoj vojsci. Ali ako su naoružani pa se vojsci ne priključe, nego se odmetnu i na poziv partizanskih dobrovoljačkih komandi neće da se razoružaju, no produže sa nasiljima, imaju se proglasiti narodnim neprijateljima i sa njima po ratnom zakonu postupiti.«

U toku Oslobođilačke borbe široke narodne mase pokazale su primjeran patriotizam i visoku političku svijest. Kulturni nivo naroda naglo se podiže. Iz te borbe izrasta novi lik našeg čovjeka — građanina FNRJ, koji danas, sa istim onakvim herojstvom kojeg je pokazao u Oslobođilačkoj borbi, izgrađuje svoju srećnu sadašnjicu i još srećniju budućnost. Ličnost i

prava našeg građanina garantovana su našim narodnim Ustavom, a materijalno i kulturno podizanje društveno-ekonomskim uređenjem naše zemlje. Postoje osnovni uslovi za smanjenje i, u krajnjoj liniji, za likvidaciju kriminala. Pa ipak, i u ovim uslovima ima ljudi koji se ne saživljuju sa narodom i njegovim djelom u izgradnji zemlje. Imaju oni koji žele povratak na staro i rovere, ima i takvih koji neće da se posvete nikakvom produktivnom radu već se bave špekulativnim poslovima, ometaju mjere narodne vlasti usmjerene na poboljšanje materijalnog života naroda. Neradni ljudi bacaju se u špekulaciju i druga krivična djela. Tim je teži njihov kriminal, jer je svakom za rad sposobnom čovjeku omogućeno uposlenje, jer su se iz osnova izmijenili uslovi života i rada. Odgovornost ovih ljudi treba gledati u svjetlu novih društvenih odnosa koji postoje i razvijaju se u našoj zemlji.

Kada, dakle, razmatramo problem učinioca krivičnog djela, moramo ga posmatrati ne kao izoliranu jedinku nego moramo sagledati njegov protivdruštveni lik. To izlazi iz duha i slova ovog projekta i čitavog našeg zakonodavstva.

Na bazi ovakve opće ocjene učinioca krivičnog djela treba dalje poći na razmatranje posebnih ličnih uslova učinioca pod kojima je izvršio krivično djelo. Pri tom treba ustanoviti psihičku razvijenost, uzrast i razne druge individualne osobine učinioca.

I, konačno, nekoliko riječi o trećem centralnom pitanju krivičnog prava i krivičnog zakonodavstva — o kazni i svrsi kažnjavanja, kako je to pitanje riješeno u propisima projekta.

Suština kazne određena je suštinom krivičnog djela. Kao što krivično djelo u svojoj suštini predstavlja napad na društvene odnose koji vladaju u određenoj državi, tako i kazna predstavlja samoodbranu države od napada na društvene odnose koji u njoj vladaju. U eksploatatorskoj državi vladajući društveni odnosi zasnovani su na eksploataciji radnih masa od strane malog broja krupnih vlasnika sredstava za proizvodnju i slijedom toga na njihovoj političkoj vladavini nad širokim narodnim masama. U eksploatatorskoj državi, kazna, dakle, predstavlja sredstvo državne prinude za održavanje poretka eksploatacije i vladavine manjine nad ogromnom većinom naroda. U našoj narodnoj državi, naprotiv, društveni odnosi zasnovani su na činjenici da se vlast nalazi u rukama ogromne većine naroda i da su krupna sredstva za proizvodnju u općenarodnoj, to jest, državnoj svojini. Prema tome, u našoj narodnoj državi kazna kao sredstvo državne prinude predstavlja sredstvo za za-

štitu narodne vlasti, njene ekonomske osnove, kao i ličnosti i prava građana od strane učinilaca krivičnih djela. Ovakvim sadržajem kazne određenj su i praktični zadaci državnih organa koji učestvuju u gonjenju i suzbijanju kriminaliteta.

Kažnjavanje mora da ima svoju svrhu. Projekt u članu 2 kaže da je svrha kažnjavanja u našoj državi, prvo: uklanjanje kriminalne djelatnosti uopće i sprečavanje učinoca konkretnog krivičnog djela od daljeg vršenja krivičnih djela, i drugo: preodgajanje i popravljjanje učinioaca krivičnog djela, a u isto vrijeme opće odgojno utjecanje na druge članove narodne zajednice u cilju odvratanja od vršenja krivičnih djela.

Na liniji svrhe kažnjavanja kao mjere za uklanjanje kriminalne djelatnosti, a napose kao mjere za preodgajanje i popravljjanje učinioaca krivičnog djela projekt propisuje i odredbe o vaspitno-popravnim i zdravstveno-zaštitnim mjerama prema licima koja uslijed svoje nedoraslosti ili psihičke bolesti i zaoštaloosti nisu mogla shvatiti prirodu i značaj svoga djela. Kažnjavanje takvih lica ne bi postizavalo svrhu kažnjavanja određenu u projektu. Isto tako projekt, imajući u vidu izloženu svrhu kažnjavanja, u članu 80 propisuje da kazne ne mogu imati za cilj prouzrokovanje fizičkih patnji ili vrijeđanje ljudskog dostojanstva osuđenog. Nanošenje fizičkih bolova i vrijeđanje ljudskog dostojanstva osuđenog nije i ne može biti svrha kažnjavanja u našoj državi.

Kazneni sistem razrađen u projektu vuče također svoje porijeklo iz sistema kazni koji je nastao i koji je bio primjenjivan u toku Narodnooslobodilačke borbe. Dok je, na primjer, Uredba o vojnim sudovima od 29 decembra 1942 godine općenito određivala da će se teški ratni zločinci i izdajnici kažnjavati po ratnom zakonu, jer za specificiranje vrsta kazni tada još nisu postojali uslovi, dotle Uredba o vojnim sudovima od 24 maja 1944 godine predviđa čitav niz vrsta kazni i zaštitnih mjera i to: a) strogi ukor, b) imovinsku kaznu (novčanu, u naravi, u djelu), c) izgon iz prebivališta, d) lišenje čina odnosno zvanja, e) uklanjanje s položaja, f) prisilni rad u trajanju od mjesec dana do dvije godine, g) teški prisilni rad u trajanju od mjesec dana do dvije godine pa i više i h) smrtnu kaznu. Ovaj sistem kazni i dalje je razrađivan dok nije dobio svoju sistematsku zakonodavnu obradu u Zakonu o vrstama kazni od 14 avgusta 1946 godine. Sistem kazni predviđen u projektu u osnovi je istovjetan sa sistemom kazni u Zakonu o vrstama kazni.

Projekat zakona predviđa 12 vrsta kazni, glavnih i sporednih. On omogućuje širok izbor kazni i kombinovanje više vrsta kazni — naravno u granicama zakona. Time je data najpunija mogućnost individualizacije kazni i ostvarivanja svrha kažnjavanja s obzirom na individualne okolnosti svakog konkretnog slučaja. Sud je u mogućnosti da, polazeći od težine krivičnog djela i stepena društvene opasnosti učinioca i imajući u vidu opću svrhu kažnjavanja, izriče one kazne koje se u konkretnom slučaju ukazuju kao najpodesnije za sprečavanje učinioca da dalje vrši krivična djela i za njegovo popravljajanje i preodgajanje.

Drugovi narodni poslanici, osnovna načela ovog projekta proverena su u pravosudnoj praksi iz vremena Narodnooslobodilačke borbe do danas, ona su u skladu sa politikom naše države i tekovinama napredne nauke o krivičnom pravu. Kad ga usvojimo, projekat će kao zakon biti sigurno sredstvo u rukama državnih organa u borbi za suzbijanje kriminalne delatnosti i učvršćivanje zakonitosti.

Izjavljujem da ću glasati za ovaj zakonski predlog.

Pretsednik: Čuli ste izveštaj Zakonodavnog odbora. Otvaram pretres po ovom zakonskom projektu. Prijavilo se više govornika. Kao prvi prijavljeni govornik ima reč narodni poslanik Joza Milivojević.

Joza Milivojević (NR Hrvatska): Drugovi narodni zastupnici, krivično zakonodavstvo Federativne Narodne Republike Jugoslavije ima zadatak da određivanjem krivičnih djela i propisivanjem kazne za ta djela štiti: od društveno opasnih djela pored ostalog u članu 1 projekta navedenog — i socijalističku izgradnju.

Naš Petogodišnji plan, kojeg smo mi ovdje u ovom domu ozakonili, a kojim naša država daje pravac privrednom životu i razvitku naše cijele zemlje u cilju ostvarenja onih velikih perspektiva postavljenih u članu 15 Ustava FNRJ i ustavima naših narodnih republika: zaštita životnih interesa naših naroda, podizanje blagostanja i pravilnog iskorišćavanja svih privrednih mogućnosti i snaga u zemlji, — jasno je da mora biti zaštićen krivičnim zakonom od društveno opasnih djela, koja bi mogla našu socijalističku izgradnju ugroziti ili narušiti.

Kako je naša socijalistička izgradnja u dnevnom izgradivanju, ostvarivanju i oformljavanju — u stalnom progresivnom kretanju, jasno je da i Krivični zakonik, pa i njegov Opći dio, treba da je prilagođen tim našim uslovima današnjice, našim

vlastitim potrebama i da im služi potpuno. Ovaj naš projekat u punoj mjeri izvršiće te zadaće koje mu sadašnjica stavlja, jer je napredan, savremen, progresivan, nikao iz naše stvarnosti.

Ja ću ovdje istaći samo one osnovne stvari, osnovne karakteristike projekta, po kojima ga možemo ubrojiti među najsavremenije krivične zakonike.

Prvo, to je u prvom redu materija o krivičnom djelu, kao i materija o krivičnoj odgovornosti.

Članovi 1 do uključivo 5, te članovi 10, 11, 14, 15 i 16 čine osnovicu ovog zakonskog projekta. Krivično djelo po članu 4 projekta može se odrediti i kazna za njega propisati samo zakonom. To je i ustavna odredba — član 28, stavovi tri i četiri Ustavu FNRJ. Ta ustanova, član 4, u vezi sa članom 3 i trećim stavom člana 5 projekta, gubi ekskluzivni značaj što ga je imala u krivičnom zakoniku stare Jugoslavije, jer po stavu prvom člana 3 projekta nema krivične odgovornosti nekog lica za djelo koje nije i društveno opasno, a po stavu tri člana 5 projekta postoji krivična odgovornost i za ono društveno-opasno djelo koje iako nije izričito određeno u zakonu kao krivično djelo a po sličnosti svojih obilježja, po analogiji odgovara krivičnom djelu koje je u zakonu određeno.

Ovo napredno shvatanje krivične odgovornosti daje našim narodnim sudovima jako oružje za uspješnu borbu protiv društveno opasnih djela, socijalno pogibelnih djela, koja bi mogla ugrožavati ili narušavati, pored ostalog i socijalističku izgradnju. Tako su načela: »nullum crimen sine lege« i »nulla poena sine lege« — dobila svoje novo mjesto i novi značaj u našem krivičnom pravu i nauci.

Krivično su odgovorna po našem projektu ne samo fizička već i pravna lica. Za pravna lica član 16 projekta određuje da su krivično odgovorna samo za ona krivična djela za koja je u zakonu izričito određena njihova odgovornost. Važna je ustanova u članu 27 projekta o krivičnoj odgovornosti inicijatora i organizatora za sva krivična djela obuhvaćena zločinačkim planom djelatnosti njihovih organizacija, bandi, zavjera itd. kao i svih pripadnika tih organizacija, bandi, udruživanja — kao učesnika. Inicijatori i organizatori odgovorni su za sva pojedinačno učnjena djela koja su proizašla iz njihovog zločinačkog plana, a saučesnici za sva krivična djela sa kojima su se oni saglasili, i to svojim djelom i ponašanjem izrazili, bez obzira da li su neposredno učestvovali u izvršenju tih krivičnih djela. Sve su to nove stvari u odnosu na opći krivični zakon

stare Jugoslavije, stvari koje su nikle iz naše savremene stvarnosti i pravne prakse.

Krivično djelo, prema tome, po ovom projektu je ono društveno opasno djelo koje se zakonom odredi da je krivično djelo i za koje se zakonom propiše kazna, odnosno, ono društveno-opasno djelo koje iako nije izričito određeno u zakonu kao krivično djelo a po sličnosti svojih obilježja odgovara krivičnom djelu koje je u zakonu izričito određeno. Za takvo krivično djelo učinilac je krivično odgovoran ako ga je počinio sa umišljajem (stav prvi čl. 11) a ako ga je učinio iz nehata samo onda kad zakon to izričito određuje (stav četvrti čl. 11), ali u oba slučaja samo onda, ako to krivično djelo ne predstavlja neznatnu društvenu opasnost zbog očigledno malog značaja i neznatnosti ili odsutnosti štetnih posljedica (stav prvi čl. 5), odnosno ako nije do pravosnažnosti osude izgubilo društveno opasni značaj uslijed izmijenjenih društveno-političkih okolnosti (stav drugi čl. 5). To su osnovne krivično-pravne i društveno-pravne, političke karakteristike našeg Projekta krivičnog zakona, karakteristike koje ga čine da ga možemo doista ubrojiti među najnaprednije zakone.

Drugo, jedna od općih i osnovnih karakteristika ovog zakonskog prijedloga jest i njegov duboko čovječanski, humani karakter, jer humanizam provijava kroz cijelu našu krivičnu politiku. Evo činjenice.

U prvom redu, to se odražava u našem projektu u politici kažnjavanja. U stavu drugom čl. 80 projekta postavljeno je načelo da kazne ne mogu imati za cilj prouzrokovanje fizičkih patnji ili vrijeđanje ljudskog dostojanstva. Svrha kazne, osim uništavanja društveno opasne djelatnosti, jest odvracanje i sprečavanje učinioca da čini krivična djela (specijalna prevencija), preodgajanje i popravljivanje učinioca (adaptacija) i opći odgojni utjecaj na druge u cilju odvracanja od vršenja krivičnih djela (generalna prevencija).

Drugo, u politici krivične odgovornosti. Kako je već istaknuto nema krivične odgovornosti za djelo koje nije društveno-opasno (stav prvi čl. 3), nema krivične odgovornosti za djelo koje, iako sadrži obilježja krivičnog djela određenog u zakonu, predstavlja neznatnu društvenu opasnost radi očigledno malog značaja i neznatnosti ili odsutnosti štetnih posljedica (stav prvi čl. 5) i za djelo, koje je u času izvršenja predstavljalo krivično djelo, ali je do pravosnažnosti osude izgubilo društveno opasni značaj uslijed izmijenjenih društveno-političkih okolnosti. Iako se o toj temi već gore govori, ona je u krivičnom pravu od tako

ogromnog značaja da se nikada neće moći dovoljno o tome govoriti i opetovati. Ovo je jedinstveno u pravnoj oblasti krivičnog prava i pravne nauke, najnapredniji elemenat našeg krivičnog prava. Nema krivične odgovornosti, to jest, ne treba kažnjavati ako učinilac nije opasan, ako je djelo prestalo biti društveno opasno do časa pravosnažnosti osude. Velika je to stvar i od ogromnog društvenog, kulturnog, političkog i naučno-pravnog značenja.

Treće, u našoj politici ublažavanja kazne. To se napose odražava u pitanju smrtne kazne. Mi dajemo sudu ovlast ovim zakonskim projektom (stav drugi čl. 32) da može izreći mjesto smrtne kazne kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u doživotnom trajanju, ako nađe da okolnost djela i lična svojstva učinioce dopuštaju ublaženje kazne. To se daje i aktom amnestije i pomilovanja. Vidi se da je u našoj krivičnoj politici smrtna kazna samo izuzetna mjera, jer sam zakon predviđa njeno ublaženje.

Osim toga, naša politika ublaženja kazne odražava se i u institutu uvjetne osude (čl. 69) koja se primjenjuje redovito na slučajne učinioce krivičnog djela gdje sama osuda već ostvaruje svrhu kažnjavanja. Odražava se, dalje, i u činjenici da se kod uvjetne osude smatra da osuđeno lice nije ni bilo osuđeno, dakle, da je rehabilitirano ako sud odloženu kaznu nije morao opozvati (čl. 71).

Četvrto, u našoj politici izvršenja kazne. Tako član 84 i 85 projekta govore o uslovnom otpuštanju osuđenog sa izdržavanja kazne ako je izdržao polovinu dosuđene kazne, odnosno opozivanje uslovne kazne prema uslovima koje zakon propisuje.

Peto, u našoj politici samog gašenja kazne, to jest, u odredbama: o zastari, naime kad se gasi pravo na kažnjavanje, to jest, kad se više ne može preduzeti gonjenje, i kad se gasi pravo na izvršenje kazne (čl. 86 do 90); u institutu rehabilitacije, to jest, kad se briše osuda a osuđenik se smatra neosuđivanim licem (čl. 91), te u institutu amnestije (čl. 92) i u institutu pomilovanja (čl. 93) koji su ustavni instituti čl. 44 (17) i čl. 74 (7) Ustava FNRJ i u ustavima narodnih republika — a u ovom projektu, što je također novo za Opći dio Krivičnog zakonika, formulira se kriterij amnestije i pomilovanja.

Kad sve to odvagamo što je u ovom domu izneseno o projektu, potpuno sam uvjeren, drugovi narodni zastupnici, da ovim zakonskim projektom dajemo radnom narodu Jugoslavije, dajemo našim narodima, sposobno oružje da uspešno

zaštite svoju socijalističku izgradnju, svoj društveni i pravni poredak, svoju ilčnu sigurnost i svoja građanska prava, jednom riječju svoje životne interese. Stoga ću ja sa velikim zadovoljstvom, a naročito kao pravnik, glasati za ovaj zakonski projekat. (Aplauz).

Pretsednik: Ima reč narodni poslanik drug Mihailo Grbić.

Mihailo Grbić (NR Crna Gora): Drugovi narodni poslanici, u času kada se raspravlja u ovom visokom domu ovako važna materija iz oblasti našeg novog istinski demokratskog zakonodavstva, uzimam slobodu da i ja progovorim nekoliko reči. Uz Projekat opšteg dela krivičnog zakonika štampano je vrlo sadržajno obrazloženje, u kome se iznose sva glavna njegova načela i odlike. Isto tako i izvestilac Zakonodavnog odbora ukazao je na sve glavne i važne odlike i načela na kojima počiva zakonski projekt.

Prije nego predem na samu stvar, želeo bih da na prvom mjes u naglasim jednu činjenicu. Nalazimo se u trećoj godini od oslobođenja naše zemlje, u trećoj godini njene mirne izgradnje. Poslije donošenja saveznog i republičkih ustava i niza drugih značajnih političkih i privredno-finansijskih zakona koji su u velikoj mjeri učvrstili i još više razvili istoriske promjene koje su se u našoj državi odigrale u toku Narodnooslobodilačkog rata, naša Savezna vlada je izašla i pred ovo IV redovno zasjedanje saveznog predstavništva sa znatnim brojem važnih zakonskih projekata, od kojih se po važnosti nalazi svakako među prvima Projekt opšteg dijela krivičnog zakonika. I to je taknde neosporno jedan dokaz više — pored bezbrojno drugih koji se susreću i mogu primjetiti u svakom času i na svima stranama naše otadžbine, ko hoće objektivno da vidi i da čuje — o brzom procesu izgradnje našeg novog narodno-demokratskog poredka, o veličanstvenoj snazi i svestranoj stvaralačkoj energiji, o sjajnom usponu na putu izgrađivanja socijalističkog života i srećne budućnosti jugoslovenskih naroda, koji su svoju sudbinu uzeli u svoje ruke. I dalje, to istovremeno svjedoči kako prava narodna vlast i istinsko narodno predstavništvo, predstavništvo radnog naroda, brzo, složno i konstruktivno, narodski i zaista demokratski rješava i najkrupnije stvari zemlje i naroda, bez izlićnih nadmudrivanja i pomodne frazeologije, bez brbljanja, tuća i zakulisnih intriga, suprotno od načina rada buržoaskih parlamenata. Ovdje se, dakle, narodni poslovi rješavaju narodski, pošteno, otvoreno i iskreno, uvijek budno čuvajući životne interese naroda.

Jugoslovenski narodi su gorko iskusili i dobro upoznali farisejsko lice buržoaskog parlamentarizma i svu »blagodet« takozvane zapadne demokratije. Upoznali su ustvari veliku istinu koju sadrži Marksova karakteristika buržoaskog parlamentarizma: »Rješavati jednom u nekoliko godina koji će član vladajuće klase tlačiti, gaziti narod u parlamentu — eto u čemu je prava suština buržoaskog parlamentarizma, ne samo u parlamentarno-ustavnim monarhijama, nego i u najdemokratskijim republikama.«

Kad je riječ o takvom zakonodavnom radu, treba pomenuti da je bivšoj Jugoslaviji trebalo čitavih dvanaest godina za donošenje krivičnog zakona i pored toga što taj zakon nije predstavljao izraz nikakvih društvenih promjena, kao što je to slučaj sa našim društvenim poretkom i zakonima koji iz njega proističu, a kodifikaciju građanskog zakonodavstva bivša država nije izvršila ni za svih dvadeset godina svoga postojanja.

Počev od najdavnijih vremena, otkada se društvo pocijepalo na klase, kroz cio tok istoriskog razvoja ljudske zajednice, zakoni i pravna nauka služili su nosiocima klasne vlasti i njihovim eksploatatorskim interesima. Klasni karakter odražava se baš u oblasti krivičnog zakona, gdje eksploatatorska klasa, ponekad najsurovijim i bestijalnim represivnim mjerama, štiti svoju nasilničku vladavinu i svoje interese. Takav je cilj krivičnih propisa, počev od zakonika Hamurabija, krivičnih propisa jelinske i rimske države staroga vijeka, inkvizitorskog krivičnog sudovanja koncilija katoličke crkve, pa sve do krivičnih propisa stare Jugoslavije. Sistem kažnjavanja bacanjem sa Tarpejske stene i raspinjanjem u rimskoj državi, spaljivanjem na lomači i otsjecanjem pojedinih udova u feudalno doba, u doba inkvizicije i svemoći papske kurije, kada su Đordano Bruno, Savonarola, Dirolamo, Jan Hus i drugi ispaštali na lomači smjelost svojih reformatorskih ideja, — odlikuje jurisdikciju vladajuće klase kroz vijekove, sve to u cilju zaštite svoje uzurpatorske vlasti i ugušivanja spoznavanja istine. No, zbog čega odlaziti tako daleko u prošlost! U poslednjoj etapi klasnog poretka, u XX stoljeću, kad na jednoj strani postoji poredak besklasnog društvenog sistema, u kome su uništeni svaki korijeni čovjekove eksploatacije i nasilja, — nikla je iz utrobe imperijalizma monstruoza nakaza klasne razbojničke vladavine — fašizam koji je u svojim krivičnim propisima skrivao i de fakto sprovodio u svrhu očuvanja i proširivanja svoje vlasti strebljenje čitavih rasa i naroda. Obznana i Zakon o zaštiti države, glavnjača sa svojim mučilištima i robijašnica u Mitrovici simboli-

zuju pravosuđe ili bolje reći bezakonje šačice vlastodržaca i eksploatatora stare Jugoslavije.

Načelo buržoaskog ustavnog prava formalne demokratije o građanskim slobodama, koje se izražava u formulaciji da su svi građani jednaki pred zakonom, da je zaštićena lična sloboda građanina, — u oblasti krivičnog zakonodavstva formulisano je principom: »nulla poena et nullum crimen sine lege«, to jest, da građanin ima pravo da radi sve ono što nije zabranjeno krivičnim zakonom.

Međutim, to načelo o slobodi i jednakosti građana, tokom razvoja građanske države, naročito u fazi imperijalizma, pretstavlja smokvin list uzurpatorske vladavine šačice kapitalističke oligarhije nad širokim narodnim masama, pa i to donde dokle to interesi vladajuće klase dozvoljavaju. To najbolje ilustruje slučaj sa fašističkim državama u kojima je svaki zračak slobode bio ugašen, kao i u nekim današnjim fašističkim ili polufašističkim državama. Mi vidimo danas da i u Americi, zemlji toliko hvaljene demokratije i građanskih sloboda, pored antiradničkog zakonodavstva i odbora za ispitivanje antiameričke djelatnosti, pored drugih represivnih mjera protiv demokratskih snaga i organizacija koje niču u sve većem broju svakoga dana, — ostaje sve manje takve demokratije i na papiru. A pod firmom demokratije i građanskih sloboda imperijalističke ajkule u toj zemlji raspaljuju najbješnju kampanju protiv istinski demokratskih i miroljubivih zemalja nastojeći da ugroze najveće dobro radnog čovječanstva — mir.

Buržoaski teoretičari krivičnog prava staraju se da apstraktnim formulacijama prikriju istorisku istinu o klasnom karakteru svoga krivičnog prava. Oni zabašuruju činjenicu da se buržoaskim krivičnim zakonodavstvom zaštićuje glas privilegijane manjine, njen društveni, ekonomski i pravni poredak.

Naš projekt zakonika takode štiti poredak naše države, njenu društvenu, ekonomsku i pravnu strukuru. No, kolosalna je razlika u tome, što neki propisi štite narodnu vlast i poredak jedne istinski demokratske države, u kojoj je vlast u rukama ogromne većine naroda a ne neke klike izrabljivača, kapitalista i veleposjednika, koja se održavala na vlasti uz zaštitu bajoneta i kundaka, kao što je nedavno bilo. U takvoj državi, gdje narod upravlja sam sobom, gdje je zakon izraz njegove istinske volje, nema šta da se krije i apstraktnim formulacijama u oblasti krivičnog prava sakriva prava suština stvari. Naši su zakoni pravni izraz suverene volje radnog naroda grada i sela, oni su sred-

stvo u njegovim rukama za zaštitu njegove vlastite države, koju je on po cijenu ogromnih žrtava u ratnim okršajima izvojevao i koja svima svojim manifestacijama služi njegovim interesima. Naš projekat svojim prvim članom jasno formuliše da je zadatak krivičnog zakonodavstva Federativne Narodne Republike Jugoslavije da štiti baš ovu i ovakvu državu, državu radnog naroda zasnovanu na tekovinama Narodnooslobodilačke borbe.

Ja želim da naglasim samo nekoliko bitnih, karakterističnih obilježja projekta zakonika, koji ga svrstavaju u red najnaprednijih krivičnih zakonodavstava i ujedno dokazuju da je on rezultat najsavjesnijeg rada i plod usvajanja tekovina najnaprednije naučne misli na području kriminalističke pravne nauke. Umjesto formalističkog principa krivičnog prava o pojmu krivičnog djela, projekt je zasnovan na materijalističkoj koncepciji, a tu se, ustvari, radi o temeljnom postamentu svakog krivičnog zakonodavstva. Pitanje se naime svodi na to koja se dobra i za koga zaštićuju krivičnim propisima, zbog čega se izvjesne radnje ili propuštanja krivično gone i kažnjavaju. U socijalističkoj državi ne izriče se kazna zato što to traži gola zakonska norma; već zbog toga što je konkretno djelo društveno opasno i kao takvo kažnjivo. Društvena opasnost je osnovna karakteristika krivičnog djela i služi kao kriterij da li je neko činjenje ili nečinjenje krivično djelo ili nije. Kroz ovaj princip, koji je ustvari logična posledica našeg društvenog i pravnog sistema i koji je došao do izražaja već u oku Narodnooslobodilačkog rata, ogleda se duboko demokratski karakter propisa projekta zakonika.

Konsekventno sljedujući ovom kriteriju, projekt propisuje da učinilac nekog krivičnog djela može biti i nekažnjen, ako je njegova radnja izgubila društveno opasno značenje, ili je uslijed društveno-političkih promjena društvena opasnost prestala da postoji, premda su odnosna djela inkriminisana po zakoniku. S druge strane, ako i ne postoji zakonska norma, krivac može biti kažnjen ako se njegova radnja smatra društveno opasnom. Dopuštajući na ovaj način analogiju, u ačno određenim i zakonski ograničenim okvirima, što odgovara materijalističkoj koncepciji krivičnog djela, mnogo će se doprinijeti učvršćenju zakonitosti i likvidiranju proizvoljnosti, koja je u dosadašnjoj sudskoj praksi bila mogućna. Tako određeno krivično djelo dobilo je konkretan i jasan izraz, i bez ikakve nejasnosti i maglovitosti, svakome je jasno da će se u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji kazniti svaki onaj koji učini ili propusti da učini takvu radnju koja poseže na današnji dru-

štveni poredak, na opštedržavne i narodne interese. Uprkos proklamovanog i toliko naglašavanog načela u buržoaskim državama da su svi građani jednaki pred zakonom i da je kazna jednaka za sve, baš kod primude, kod primjene kazne osobito se ogleda nejednakost i klasni karakter buržoaskog krivičnog prava. Kazne se u takvim državama, kao što znamo, primjenjuju uglavnom na sične radne ljude, koji su najčešće prisiljeni da svojim postupcima i radnjama griješe protiv nametnutih zakona, kažnjavaju se široke mase naroda koje takvu državu osjećaju kao teret i sredstvo eksploatacije nad sobom, — a kroz zakonske pukotine, po pravilu, provlači se krupni privredni i politički kriminal. Jedva da se može navesti neki slučaj da je u bivšoj Jugoslaviji izvestan krupni korupcionaš, špekulant i narodna izelica odgovarao pred sudom, a još manje da je bio kažnjen. Ja ću radi ilustracije navesti dva slučaja iz čitavog niza afera, pronevjera i raznih zloupotreba državne i opštenarodne imovine od strane režimskih vrhova i uopšte nosilaca klasnog poretka bivše Jugoslavije, koji osvjetljavaju svu formalistiku i klasnu ulogu njenog krivičnog zakonodavstva.

Prvi slučaj je našička afera. Pred osječkim Okružnim sudom trebalo je da odgovara zbog sječe i nemilosrdnog uništavanja velikog kompleksa državnih šuma u Slavoniji i prikrivanja plaćanja poreskih dažbina neki kapitalistički špekulant Šlezinger i družina. On je, inače, upravljao bivšim velikim Gutmanovim šumskim posjedima koji su, uzgred rečeno, podmićivanjem državnih vrhova bili oslobođeni od »agrarne reforme«. Ondašnji ministar pravde, Dragutin Kojić, premjesti pretsjednika osječkog Okružnog suda koji je Šlezingera bio osudio na naknadu štete i smijeni većinu članova Apelacionog suda u Zagrebu u cilju da bi prizivni sud poništio osudnu presudu. Pored velike sume mita, Kojić je za ovu rabotu bio primio i neke čuvene konje (lipicanere). Ondašnja štampa i humoristički listovi propratili su epilog ove afere karikaturama: »posječene šume, oštećena državna imovina — pojeo vuk magarca«.

Drugi slučaj je afera ministra vojske bivše Jugoslavije Marića. U bivšem ministarstvu vojske, pri radovima i državnim nabavkama, izvodene su najskandaloznije malverzacije i koruptivni poslovi. Samo jedna od mnogih malverzacija izbila je na javnost i ostala poznata kao »afera ministra vojske Marića«. U pitanju je bila provizija u velikim sumama za nabavku naoružanja iz inostranstva, špekulisanje sa devizama i druge prljave radnje. Povodom iznošenja Marićevih zloupotreba i korupcije pred bivšom skupštinom cio se režim bio upregao da zataška

ovu aferu, tako da pokretač ove afere Miloš Rašović za dlaku nije izgubio glavu pri napadu koji su na njega izvršili policijski agenti, a stvar se okončala time što je Rašović pored svih autentičnih dokaza o Marićevoj krivici, bio od suda kažnjen za tobožnju uvredu časti.

Iz takvog klasnog karaktera zakonodavstva u bivšoj Jugoslaviji jasno je da je i sistem kažnjavanja imao isključivo karakter represije, odmazde, koji je karakterističan za krivičnu nauku i jurisdikciju kapitalističkog poretka uopšte.

Usvajajući načela napredne nauke o svrsi kazne, naš projekt propisuje da je u našoj državi svrha kažnjavanja, uporedno sa prinudom, odvratanje učinilaca da ne vrše krivična djela, popravljanje i prevaspitavanje kako samog izvršioca tako i drugih kolebljivih članova društva koji bi bili skloni na vršenje krivičnih djela. Sistemom kazne, izraženom u vrstama kazni, a koji počiva na principu da kazna mora u najpotpunijoj mjeri odgovarati konkretnoj društvenoj opasnosti djela i učinilaca, dalje nizom drugih projektovanih zakonskih ustanova kao što su: sporedne kazne, pravo izvanrednog ublažavanja kazne, uslovni otpust i uslovna osuda, gašenje kazne — zastarelošću, amnestija i pomilovanje, rehabilitacija, — pored vaspitno-popravnih i zdravstveno-zaštitnih mjera, ovaj se zakonski projekat naročito odlikuje jednom svestranom brigom za osuđenike. Materijalističko shvatanje krivičnog djela i krivaca nadahnjuje našu narodnu i demokratsku državu prema onima koji su se ogriješili o njene zakone načelom socijalističkog morala i humanosti. Tako je, na primjer, posebno propisano da kazne ne mogu imati za cilj prouzrokovanje fizičkih patnji ili vredanje ljudskog dostojanstva. Ovakva progresivna i čovječna shvatanja temelje se na postavci da je krivac kao ljudsko biće koje se inače odlikuje sviješću i sposobnošću da misli, produkat i jedne sredine i datih društvenih odnosa, te da se pod izmijenjenim ekonomsko-društvenim uslovima može prevaspitavanjem u toku izdržavanja kazne korenito izmijeniti, popraviti i postati koristan član zajednice.

Završavajući, smatram da će usvajanje Projekta opšteg dijela krivičnog zakonika koji razmatramo značiti ne samo važnu podlogu za učvršćenje i dalji razvoj našega pravosuđa, za učvršćenje velikih tekovina Narodnooslobodilačke borbe i ostvarenje socijalističke izgradnje naše zajednice bratskih i ravnopravnih naroda, već će, — kao i Ustav i mnogi drugi naši zakoni, kakvi treba da postoje u naprednim i istinskim demokratskim zemljama, gdje čovjek postaje najveća vrijednost i prestaje da

bude izrabljivan od drugoga čovjeka, — poslužiti kao ugled drugim narodima koji još stenju u okovima eksploatatorskog društvenog poretka. Izjavljujem da ću sa zadovoljstvom glasati za. (Aplauz).

Pretsednik: Određujem odmor od 10 minuta.

(Posle odmora)

Pretsednik: Nastavljamo pretres. Reč ima narodni poslanik dr Dušan Bratić.

Dr Dušan Bratić: Naše novo pravo i nova zakonitost, koju je Ustav učvrstio i uzdigao na tako visok stupanj, razvijali su se na bazi korenitih promena u našem političkom i društvenom životu izvršenih u toku Oslobođilačke borbe i u posleratnom periodu obnove i izgradnje naše zemlje. Novo pravo razvijalo se kroz borbu sa starim pravom, sa starim pravnim shvatanjima i njihovim nosiocima. Ono se izgrađivalo na novim ideološkim i naučnim osnovama.

Svakoj društveno-ekonomskoj strukturi odgovara pravo koje je izraz proizvodnih odnosa u određenom društvenom uređenju odnosno u datoj državi, ono izvire iz ekonomike društva, ali utiče sa svoje strane na razvoj ekonomskih odnosa iz kojih je proizišlo. Kroz zakonodavstvo a naročito kroz krivični zakonik ogledaju se društveni odnosi u jednoj državi, jer je zakon izraz volje onih klasa koje drže u svojim rukama državnu vlast. Od najstarijeg pisanog zakona, od Hamurabija, svaka klasa koja je bila na vlasti štitila je i štiti krivičnim propisima svoju vlast, svoje institucije i svoja shvatanja koja odgovaraju njenim ciljevima.

Krivično zakonodavstvo kapitalističkih zemalja je instrument, sredstvo za vršenje legalizovanog nasilja i ugnjetavanja nad ogromnom većinom radnog naroda i nosi bitno antidemokratski karakter sa ciljem da jedan protivnarodni društveni poredak održi u životu. Iako se propoveda da kapitalističke zemlje krivičnim propisima štite dobro od zla, moral od amorálnosti, ustvari one štite klasni moral koji opravdava vlast kapitalista i njihove interese.

Da vidimo kakav je to moral? Da ne idemo daleko u prošlost, nego da uzmemo za primer moral vladajuće klase stare Jugoslavije. Poznato je da je u njoj cvetala korupcija, niće afere, nizale se malverzacije i sprovodile nedozvoljene mahinacije, a uglavnom sve je to ostajalo nekažnjeno. Koncesije,

liferacije i nabavke, gradnja železnica i drugih javnih objekata, stečajevi banaka, velikih trgovina i industrijskih preduzeća, zatim berzanski poslovi, sklapanje zajmova i izdavanje obveznica, — sve je to nosilo puno obeležje prijavih poslova. To je bio kriminal, ali za vladajuću klasu to su bile unosne transakcije, operacije i sanacije. Sećamo se milionske afere Laze Radivojevića, koju je tadašnji predsednik vlade okarakterisao kao mali duel dva inženjera, i pri tom je ipak bio — »enchanté«.

Kad je stavljen predlog da se donese zakon protivu korupcije, vlada je odgovorila: »Čemu taj zakon kad u zemlji nema korupcije, a i da je ima bilo bi nezgodno taj zakon doneti, jer šta bi o nama mislio strani sve.« Na žalbu jednog tadašnjeg političara da ga opoziciona štampa napada zbog korupcije, jedan predsednik vlade je odgovorio: »Ne čitaj novine, pa se nećeš sekirati.«

Lstovi vladajućih stranaka reklamirali su aferase i ispod njihovih fotografija punili su stupce pohvalama, iako im je bilo mesto samo u kriminalnoj hronici ili u policiskom glasniku. Onda nije čudo što je narod tadašnji krivični zakon prikazivao kao mrežu od paučine u kojoj se uhvati mali, neznatni delikvent kao mušica, a veliki krupni delikvent i pretstavnici, prijatelji i srodnici onih koji su držali i političku vlast i materijalna sredstva u svojim rukama, lako se probiju kroz tu paučinu, kao što i veliki gundelj proleti kroz nju, a iza sebe ostavi samo veliki prolaz kroz koji se onda nesmetano provlače i ostali njima jednaki ili slični. Na primer „mali“ Lazica napravio je tako veliku rupu na toj mreži, da se kroz nju provuklo mnogo „velikih Laza“. Da, zaista za velike i moćne, koji su držali vlast i materijalna sredstva u svojim rukama, zakon je bio mreža od paučine, a za male, sitne, neznatne, ugnje avane, izrabljivane, to je bio malj po glavi. Sigurno je da je samo jedna od mnogobrojnih afera i zloupotreba tih moćnih nanela državi i narodu veću materijalnu štetu nego što je zbir svih šteta koje su naneli stotine i stotine onih koji su ležali po kaznionama a čiji je ukupan zbir godina robjije iznosio na hiljade godina. Takav je, dakle, bio moral vladajuće klase stare Jugoslavije. Izrabljivači su, saobrazno svojoj klasnoj svesti, formirali svoj moral, svoju pravnu svest.

U takvom shvatanju morala začeo se i rodio krivični zakon stare Jugoslavije. Evo kratkog istorijata. Vlada je podnela projekat krivičnog zakona tadašnjem zakonodavnom odboru februara meseca 1926 godine. Zakonodavni odbor uzeo ga je u pretres i usvojio tek novembra 1926 godine, ali ga Skupština

nije stavila na dnevni red ni do šestojanuarske diktature. Zakonodavni odbor, uzimajući u pretres Predlog krivičnog zakonika, izjavio je da to nije nikakvo političko pitanje, da su zakon radili stručnjaci i da o njemu ne treba voditi nikakvu načelnu diskusiju, a još i zbog toga što je pravna nauka dostigla vrhunac svog razvitka i što ne može ništa novo da da. Tako se o tom krivičnom zakonu nije ni vodila načelna diskusija. Tome su kumovali političari iz vođstva svih građanskih partija. Šta se događa odmah posle šestog januara? Nije prošlo ni mesec dana, a vlada Živkovića među prvim zakonima usvojila je i objavila baš taj zakon kojeg je usvojio zakonodavni odbor Narodne skupštine stare Jugoslavije i taj zakon poslužio je i te kako dobro režimima Živkovića, Uzunovića, Jevtića, Stojadinovića, Cvetkovića i Mačeka da u zemlji progone sve što je rodoljubivo, sve što je napredno, sve što se bori za političke slobode i socijalnu pravdu a u isto doba pod zaštitom tog zakona i tih režima peta kolona plela je i isplela mreže po celoj zemlji, ne samo neprogonjena i nekažnjena, nego i favorizovana, sve pod izgovorom da ne treba kvariti i mutiti dobre odnose suseda sa fašističkom Nemačkom i Italijom. Menjale su se vlade, ponekad i metodi, ali su sadržina i cilj režima ostajali isti: progoniti, ugnjetavati i uništavati sve što je napredno. I to potvrđuje tačnost zaključka druga Maršala Tita, u kome je na II kongresu Narodnog fronta, dajući karakteristiku političkog stanja u Jugoslaviji pre rata, rekao: »Definitivno su se izredale na vlasti sve buržoaske partije, uključujući i takozvanu Seljačku partiju Mačeka, sve te partije, neka manje — neka više, bile su na vlasti stub monarhije, odnosno stub reakcije, sve su one od reda radile protiv interesa čitavog našeg naroda.«

U našoj novoj državi narod je u Oslobođilačkom ratu odneo pobeđu, zbacio sa vlasti kapitalističku eksploatatorsku klasu, uzeo vlast u svoje ruke. Zato su svi naši zakoni, pa i ovaj projekat, izraz volje i interesa naših naroda. Kao što između pravnog poretka stare Jugoslavije i našeg novog pravnog poretka nema pravnog kontinuiteta, nema nastavka, jer novu Jugoslaviju ne spaja sa starom Jugoslavijom evolucionim prelaz nego je, naprotiv, razdvaja linija opšte Narodne revolucije izvršene u toku Narodnooslobodilačke borbe, tako nema nikakvog kontinuiteta ni između krivičnog zakonika stare Jugoslavije i ovog projekta i pored toga što neki pojmovi našeg projekta odgovaraju onim pojmovima kao što su umišljaj, nehat, pokušaj, jer su ti pojmovi rezultat napredne pravne nauke i ne mogu se odba-

citi, a pri izradi ovog projekta iskorišćeni su svi rezultati, sve tekovine i iskustva napredne nauke iz oblasti krivičnog prava.

Zadatak našeg krivičnog zakonodavstva je da štiti od društveno opasnih dela narodnu državu zasnovanu na tekovinama Narodnooslobodilačke borbe, njen pravni poredak, ličnost građanina i socijalističku izgradnju. Otuda i veliki politički značaj ovog zakona koji određuje glavne osnovne linije naše kaznene politike, linije koja je potpuno u skladu sa politikom čitave naše socijalističke izgradnje.

U kapitalističkom društvu pravda je simbolisana ženom zavezanih očiju koja u jednoj ruci nosi vagu, tobože, da meri pravdu a u drugoj mač kojim kida glave grešnicima. No ta simbolika ima sasvim drugo tumačenje. Njoj su zavezane oči zato da ne vidi nepravdu, da se na onoj vagi meri interes kapitalističkih vlastodržaca, a mačem da seče, da masakrira ugnjetavane i izrabljivane. Ona je bila ne samo slepa nego i gluva i bezosećajna prema bolu, patnjama, osećanjima, shvaćanjima i pojmanjima i potrebama ugnjetenih i izrabljivanih. Takva pravda tretira tog čoveka kad je okrivljen kao što prosekator tretira leš na stolu za sekciranje, koji može rezati i kidati kuda hoće i kako hoće. Zato je čovek počililac krivičnog dela isteran iz sistema opšteg dela krivičnog prava kapitalističkih zemalja i ne poklanja mu se nikakva samostalna pažnja.

Ovaj projekat stavlja počinioca krivičnog dela u drugi položaj od zakona kapitalističkih zemalja i ima dubok demokratski i humani karakter.

Pitanje o osnovima krivične odgovornosti, iako je to kardinalno pitanje sistema Projekta opšteg dela krivičnog prava, ne iscrpljuje njegov sistem. Drugo pitanje koje je našlo samostalno mesto u sistemu ovog projekta jeste pitanje subjekta krivičnog dela, onog subjekta koji puni sudove i kaznionice. Subjekt krivičnog dela, čovek autor, izvršilac krivične radnje, jedan je od centralnih pojmova krivičnog prava i vezan je sa nizom krupnih i raznovrsnih problema, za čije poznavanje i rešavanje ovaj projekat propisuje potrebne mere.

Učvršćujući političke i ekonomske osnove društva koje isključuje eksploataciju čoveka čovekom, naše novo pravo ima za zadatak vaspitavanje novog čoveka u duhu istinskog demokratizma, u duhu odanosti domovini i razvijanja visokih i plemenitih osećanja. Među uzrocima ili motivima koji pobuđuju čoveka na delatnost najčešće su oni koji potiču iz čovekova pogleda na svet, iz sistema njegovih pogleda, ubeđenja, ideja. Engels je pisao: „Delatnost čoveka određena je opštim uslovima

njegova života. Svet u kome čovek živi potstiče ga na određeno delanje, ali sve to neizbežno prolazi kroz njegovu svest, utiče na njegovu volju." Ustanovljavajući pravne norme, naše pravo naročito brižljivo posvećuje pažnju tome kakvo je ponašanje ljudi najcelishodnije radi obezbeđenja kretanja društva u pravcu socijalističke izgradnje.

Subjekat krivičnog dela u svetlosti našeg novog krivičnog zakonodavstva, njegovo ponašanje i delatnost u odnosu na državno i društveno uređenje, nezavisnost i bezbednost naše države i uopšte na pravni poredak utvrđen Ustavom i ustavima narodnih republika, postavljen je sa gledišta naše nove društvene stvarnosti i naše socijalističke izgradnje.

Postavljeno je osnovno načelo da je svrha kazne pored prevaspitajna i popravke učinioca, još i uništavanje društveno opasne delatnosti, odvajanje i sprečavanje učinioca da ne čini krivična dela.

Pored društvene opasnosti kao nužnog elementa u pojmu krivičnog dela uopšte, naš projekat unosi i pojam društvene opasnosti izvršioca. Zato je u ovom projektu princip individualizacije kazne nerazdvojno vezan za princip društvene opasnosti, kako u pojmu krivičnog dela tako i samog počinioca. Subjekat dela odgovara samo za ono što je on izvršio i zašto je stvarno kriv. Oblici objektivne i kolektivne odgovornosti ne postoje. Kazna se odmerava s obzirom na to kakvo je krivično delo subjekat izvršio, kao i obzirom na to šta on stvarno pretstavlja.

Postavljajući subjekta krivičnog dela tu odmah u prvi plan, koncentrišući punu pažnju na princip individualizacije kazne obzirom na konkretnu društvenu opasnost, projekat u pogledu sistema kažnjavanja uvodi pored kazne i vaspitno-popravne i zdravstveno-zaštitne mere. Pri odmeravanju kazne visina i vrsta kazne ne zavisi samo od stepena društvene opasnosti krivičnog dela nego i od stepena društvene opasnosti počinioca. A kako sud dolazi do te ocene i do ubeđenosti u opravdanost i celishodnost ove ili one visine ili vrste kazne ili drugih vaspitno-popravnih i zdravstveno-zaštitnih mera?

Sudovi su u izricanju pravde nezavisni, sude samo po zakonu i odluke donose na osnovu slobodnog uverenja. Dužnost im je da pronalaze materijalnu istinu. Pronalaženje materijalne istine znači težnju da se utvrde sve okolnosti slučaja u potpunoj i tačnoj saglasnosti sa stvarnošću. Slobodno sudisko uverenje je ono unutrašnje uverenje koje je merilo za ocenjivanje dokaza i obrazloženje sudske presude. Znači, sudija pri odlučivanju ne sme se rukovoditi nekim formalnim obeležjima, spolj-

nini momentima i uticajima, ne treba da misli i radi mehanički, nego se mora rukovoditi svojim uverenjem koje je stvoreno kao rezultat proučavanja svih okolnosti dela i svojom savešću. To unutrašnje uverenje mora biti ubedljivo i uverljivo i vezati se sa pravnom svešću sudije, s njegovim pravnim shvatanjem i idejama koje se oslanjaju na društveno-političko shvatanje našeg naroda. To uverenje, da bi bilo zasnovano zaista pravilno, tačno i zakonito, mora se naslanjati i na celokupnost činjenica i okolnosti koje je sud utvrdio u konkretnom delu koje razmatra. Tu spada i subjekat krivičnog dela sa celim svojim bićem, tj. onakav kakav zaista jeste i što on stvarno predstavlja. Zato i propis u projektu o otežavajućim i olakšavajućim okolnostima, o uslovima odmeravanja blaže vrste kazne i kazne ispod granice određene za to delo, o uslovima oslobodenja učinioca lakšeg krivičnog dela, uslovna osuda, vaspitno-popravne i zdravstveno-zaštitne mere — sve to ima za isključivu svrhu da se odmeri onakva i onolika kazna koja odgovara težini i stepenu društvene opasnosti krivičnog dela i stepenu društvene opasnosti počinioaca, a da u isto doba najbolje postigne svoju svrhu.

Svrha kazne ne ostvaruje se samo izricanjem, nego i izvršenjem kazne. Projekat propisuje da je svrha kažnjavanja uništavanje društveno opasne delatnosti, odvracanje i sprečavanje učinioca da ne čini krivična dela; prevaspitavanje i popravljavanje učinioca; opšti vaspitni uticaj na druge članove društva u cilju odvracanja od vršenja krivičnih dela. Svrha kazne ne može biti prouzrokovanje fizičkih patnji ili vredanje ljudskog dostojanstva.

U staroj Jugoslaviji postojao je tzv. irski ili irsko-belgiski sistem stepenovanja u izvršenju kazni koje je počinjalo sa obaveznom izolacijom u ćeliji, a koje je imalo za cilj da osuđenika odmah po dolasku u zatvor, za kratko vreme od dva do tri meseca, potpuno dotuče moralno i fizički, da osuđenik postane bez traga ljudskog dostojanstva i sposoban da čuteći trpi svaku nepravdu, svako poniženje i svaku telesnu kaznu, koja bi pala na pamet upravi kaznionice kao što su: takozvano kratko vezanje, tvrdi ležaj, strogi post, izgladnjivanje, lisičine, njegve, zamračena samica i slično.

Danas se mogu primeniti samo disciplinske kazne, ukor, ograničenje ili lišavanje na vreme do najviše mesec dana izvesnih osuđenikovih prava (dopisivanje, primanje poseta i pošiljki, premeštaj iz zatvora).

Pravilnik o kućnom redu u kazneno-popravnim domovima propisuje: pored sprečavanja osuđenih lica da ponovo učine

krivično delo, izdržavanje kazne ima naročito za cilj prevaspitavanje osuđenog lica i privikavanje na radnu disciplinu, ispravan odnos prema državnim i društvenim dužnostima, osposobljavanje za uslove zajedničkog života i učvršćivanje onih crta njegovoga karaktera koje će ga zadržati od ponovnog vršenja krivičnog dela.

Osuđenik, izdržavajući kaznu, ne kida niti koje ga vežu sa društvenom zajednicom. Velike su njegove perspektive i mogućnosti da se prevaspitavanjem navikne na pravilan odnos prema radu i društvu i da se vrati u društvenu zajednicu kao koristan član, obračunavši se pre toga sa svim štetnim ostacima prošlosti u svojoj svesti kao što su: omalovažavanje poštenoga rada, sebično stremljenje da se živi na račun drugog, »da se otme gde god je to moguće«, bezobzirno ponašanje prema društvenom dobru, moralna nečistoća u načinu dobijanja sredstava za život.

Uslovni otpust, amnestija, pomilovanje, rehabilitacija daje osuđenom novu moralnu snagu i još više veru u sebe da prekine sa mračnom prošlošću, da prihvati novu ideologiju, da radi za nov društveni poredak.

Zato naša pravda nije zavezanih očiju, ona sve vidi, umesto vage ona drži u ruci otvorenu knjigu za kulturno-prosvetno uzdizanje čoveka, a to je moćno sredstvo u borbi protiv svih uzročnika zla i kriminala; umesto mača ona pruža ruku pomoćniku da zalutale skloni sa stramputice, izvede ih i pokaže pravi put. Ali ta pravda u isto doba traži nemilosrdnu borbu protiv svih onih koji pretpostavljaju poštenom radu raskalašan život, život na račun prisvajanja tuđeg dobra, na račun pljačke državne svojine, na račun špekulacije. Dovoljno je upoznati se sa grupom krivičnih dela u ina kom sudu, da bismo se uverili da su ova krivična dela izazvana navedenim motivima. Po pravilu osuđenici su ljudi koji uporno izbegavaju rad, koji pretpostavljaju poštenom radu — raskalašan život, život na račun prisvajanja tuđeg dobra i na račun špekulacije. Strogo kažnjavajući i izolujući ovakve ljude iz društva, čisti se njemu atmosfera od elemenata raspadanja i opominje sve ljude nesigurne u moralnom pogledu na opasnost od ovog puta za njih same.

Ovaj projekat ne samo da ima demokratski i humani karakter nego ima i vaspitni i socijalni karakter. To se naročito ogleda ne samo u propisima o svrsi kažnjavanja nego i naročito u propisima članova 71 do 80, koji govore o vaspitno-popravnim i zdravstveno-zaštitnim merama. Kao što odredbe zakona iz sistema porodičnog prava, koje smo u ovom domu

razpravljali, imaju glavni cilj da podižu, vaspitavaju, obrazuju » spremaju decu za korisne članove društva, tako i odredbe ovog projekta kroz vaspitno-popravne mere koje se primenjuju prema maloletnicima, imaju isključivo za cilj da posrnule i zavedene prevaspitaju i pravilno podignu.

Već je dovoljno naglašeno da su pri izradi ovog projekta iskorišćeni svi rezultati, sve tekovine napredne nauke krivičnog prava a tako isto i iskustvo našeg života. Dakle, raden je i na našem iskustvu i praksi. Zato pri njegovoj praktičnoj primeni neće biti teškoća. On ne stvara novu sudsku praksu nego dopunjuje neke praznine, usavršava je, jer su osnovni principi na kojima je zasnovan ovaj projekat uglavnom primenjivani, ponegde istina sa kolebanjem koje će sada prestati.

Ovaj projekat nije jedino sredstvo u borbi protiv kriminala. Treba se boriti protiv uzročnika kriminaliteta, jer je kriminalna delatnost proizvod izvesnog stanja koje vlada u društvu. Mnogobrojne su komponente koje rezultiraju krivičnim delom. Poboljšanjem i podizanjem materijalnog i kulturnog standarda naroda, njegovim ideološko-političkim vaspitanjem, iz korena se čupaju mnogi uzročnici kriminala i taj nam uspeh obezbeđuje Petogodišnji plan. Već u ovoj prvoj godini izvršenja Petogodišnjeg plana krivična statistika dokazuje da je kriminal u opadanju, a neke vrste kriminala i iščezavaju.

Ovaj projekat odgovara u potpunosti duhu naše narodne demokratije, štiti i učvršćuje našu narodnu vlast, i to demokratskim sredstvima i metodama, doprinosi socijalističkom vaspitanju i odgajanju ne samo građana nego i osuđenika i predstavlja ogroman korak napred u daljem izgrađivanju našeg pravnog sistema. Zato ću glasati za. (Aplauz).

Pretsednik: Ima reč narodni poslanik Josip Rus.

Josip Rus (NR Slovenija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, želim da kažem nekoliko reči u pogledu društveno-političkog značaja ovog projekta. Projekt opšteg dela krivičnog zakonika koji je pred nama početak je sistematskog izgrađivanja novog krivičnog prava u zakonodavstvu naše nove demokratske države. Krivično pravo predaprilske Jugoslavije ne produžuje se. Od početka Narodnooslobodilačkog pokreta pa sve dosada izdavane su bile od strane odgovornih organa krivično-pravne norme prema potrebama i ciljevima Narodnooslobodilačke borbe. To je već naše novo krivično pravo, koje je originalno nicalo u borbi za slobodu, demokratiju i trajnu nezavisnost naših naroda, nastajalo u skladu sa progresivnim

društvenim principima, koji su postali osnova ovom Projektu krivičnog zakonika. Treba ponovo istaći činjenicu da mi danas bez ogromnih revolucionarnih promena kroz Narodnooslobodilačku borbu ne bismo mogli izgrađivati naše krivično pravo na savremenim naprednim principima, na kojima počiva ovaj projekat. Prihvatanjem ovog projekta naša će se državna zajednica i u pogledu krivičnog prava uvrstiti u red najnaprednijih država, koje mogu dati snažan doprinos suzbijanju kriminaliteta u čovečanstvu.

Nalazimo se u vremenu kada je problem kažnjavanja postao tako zamašan i aktuelan kao još nikada u prošlosti, jer zloupotreba krivičnog prava nije dostigla nikada takve razmere i s takvim posledicama, kao za vreme trajanja fašizma. Fašizam ne samo da je pogazio sve pravne principe kažnjavanja, nego je pravo kažnjavanja pretvorio u pravo uništavanja naroda, u pravo masovnog uništavanja nevinih ljudi, najboljih i najplemenitijih ljudi, u pravo uništavanja materijalnih sredstava čitavih zemalja, u pravo zaštite zverskih zločinaca, za čuvanje uslova što većeg radanja kriminaliteta sa namerom da što više ugrožava društveno stanje u svetu. Imperijalisti i reakcionarni elementi u svetu, uprkos pobede nad fašizmom, uprkos osude fašizma za najfantastičnija zverstva, produžuju svoje zločinačke strasti, sa ciničkim prezirom svih groznih posledica fašizma, grčevito se držeći stare reakcionarne države koja im jedino svojom formalnom pravnom strukturom pruža mogućnost nasilja za ugnjetavanje i porobljavanje, koja omogućava zloupotrebu prinudnih sredstava države u prvom redu prava kažnjavanja, krivičnog prava. To je ona država koju pravna nauka nije se ni usudila da optuži kao glavni izvor kriminala u čovečanstvu. U toj državi svaki zločinački i špekulantski tip koji se dočepa vlasti ima neodgovorno pravo neograničenog kažnjavanja. Fašizam je svojim krajnjim pravnim apsurdom dokazao svetu da mu sva zverska nasilja omogućava baš država koja hoće da bude nad društvom, koja vlada nad društvom, koja traži apsolutno podređivanje svake društvene delatnosti u ma kojem pravcu i formi, država koja sama hoće da bude jedini svemoćni vlastodržac. Mi sami imamo u staroj Jugoslaviji sopstveno iskustvo kako država stanog tipa može biti najpovoljniji izvor kriminala, i najrečitiji je primer kako se takva država sama ugušuje u svome sopstvenom kriminalu i pokopava pod sobom svoje pristalice.

Iskustva iz fašizma dokazuju nam kakva postoji organska veza između države, prava kažnjavanja i društva, a upućuju nas

istovremeno na put kojim treba da se vodi politika protiv rađanja kriminaliteta, kako treba zaštititi čoveka i čovečanstvo od zloupotrebe krivičnog prava.

Nijedan tip stare države nije izgrađen dosledno na nekom konstruktivnom društvenom principu. Tip stare države nije udruživanje ljudskih snaga za progresivne ciljeve, nego iskorišćavanje tih snaga za vladanje privilegisanih ljudi i krugova, klasa nad državom kao prinudnom zajednicom. Nema slobodnog potčinjavanja vladanju, svako vladanje za razliku od saradnje je nasilno. Otuda dolaze dva pravna sistema koji se međusobno isključuju, a to je sistem vladanja i sistem saradnje, sistem fašizma i sistem demokratije. Dokle god bude stare države, dotle će biti izvor najopasnijeg kriminaliteta. Očigledno je da se krivično pravo ne može očuvati od zloupotrebe u staroj državi. U rukama vlastodržaca, imperijalista, špekulanata i parazita ono će uvek imati karakter nasilja nad radnim ljudima, uvek će biti najefikasnije sredstvo potčinjavanja i porobljavanja. U takvoj društvenoj sredini pravo kažnjavanja služi baš suprotnoj svrsi, nego što po svojoj prirodi treba da služi.

Treba konstatovati da su sve one teorije koje nisu tražile glavni izvor kriminala u karakteru stare države, u njenom protivdruštvenom i protivnarodnom značaju, ostale bez snažnijeg uticaja na sprečavanje kriminalnosti. Osobito ne valjaju one pesimističke teorije koje su izvor kriminaliteta gledale u prvom redu u zločinačkom svojstvu prostog čoveka, ali valja teorija, kako nas ubeduje fašističko nasilje, koja glavni izvor kriminaliteta vidi u državi nasilja, ugnjetavanja i porobljavanja. Mogućan je zato samo jedan zaključak u pogledu suzbijanja glavnih izvora kriminaliteta: da je kriminalitet moguće suzbiti na minimum samo uništenjem stare države, uništenjem fašizma, uništenjem svega što je dovelo do fašizma, uništenjem starog društvenog poretka i izgradnjom novog društvenog života na principima socijalističke demokratije. U ovom smislu, mislim, treba shvatiti novo i najosnovnije načelo Projekta opšteg dela krivičnog zakonika, koje je izraženo u prvom članu, da krivično zakonodavstvo Federativne Narodne Republike Jugoslavije ima zadatak da štiti od društveno opasnih dela narodnu državu zasnovanu na tekovinama Narodnooslobodilačke borbe, njen pravni poredak, socijalističku izgradnju, ličnost i prava građanina.

Zloupotreba krivičnog prava u staroj državi traži ozbiljnu pažnju u pogledu sadašnje društvene uloge krivičnog prava. Krivično pravo može održati svoje pozitivno društveno zna-

čenje, može korisno služiti društvenim svrhama samo u takvoj društvenoj sredini koja je uređena na progresivnim principima. Principi socijalističke demokratije traže društveno uređenje koje nema ništa zajedničkog sa starim državnim uređenjem.

Principi socijalističke demokratije zajednička su osnova i društvenom i državnom uređenju. Oni znače društvenu saradnju između ravnopravnih ljudi i ravnopravnih naroda, bez traga vladanja nad čovekom. U takvoj društvenoj sredini centralni izvor društvenih odnosa je radni čovek sa svojom slobodnom inicijativom, sa radnom disciplinom, nikad zadovoljenom težnjom za progresivnim uspesima, sa stremljenjima u prostranost svog razvitka, sa najčasnijim svojstvom svesne odgovornosti. U toj sredini može jedino da bude pravo kažnjavanja u skladu sa društvenim interesima, sa interesima svakog pojedinca. U takvom društvenom uređenju krivično pravo ne može više da štiti vlastodršce i izrabljivače. U toj društvenoj zajednici krivično pravo štiti radnog čoveka u njegovoj slobodi, čuva radnu disciplinu kao disciplinu društvene zajednice pred narušavanjem od strane negativnih elemenata.

Sa tom svrhom pravo kažnjavanja, krivično pravo uistini čuva potpuno svoj pozitivni društveni karakter i može principijelno da se kreće samo u zakonom određenim granicama pod opštom kontrolom naroda.

U našem političkom i državnom životu već su dosledno sprovedeni principi istinske demokratije, da nema više traga stare države. Vlast je u rukama naroda, čitav državni organizam sproveden je po principu narodne vlasti i nema više organa u državi koji bi mogao u zakonodavstvu ili u vršenju vlasti zloupotrebljavati pravo kažnjavanja u protivnarodne i protivedemokratske ciljeve.

U tom svojstvu naša je država sposobna da vrši uspešnu ulogu u sprečavanju i suzbijanju društveno opasnih dela koja pripada naprednoj i demokratskoj državi.

Projekt opšteg dela krivičnog zakonika izrađen je u punom skladu sa principima našeg novog društvenog i državnog uređenja. Osnovna načela u članu 1, 2, 3 i 4 o zadatku krivičnog zakonodavstva, o svrsi kažnjavanja, o krivičnoj odgovornosti, o zakonitosti, a osobito sistem kazni u četvrtoj glavi, dosledno su sprovedena, verno demokratskim društvenim principima. Struktura Projekta opšteg dela krivičnog zakonika toliko je savjesno izgrađena, da održava u materijalnom i formalnom pogledu jedinstvo svih elemenata koji sačinjavaju osnove krivičnog zakonika u celini.

Društvena opasnost dela znači da krivično zakonodavstvo u našoj državi ima u vidu jedino kriterij društvenog interesa. U krivičnom zakonodavstvu države starog tipa takva osnova principijelno nije mogućna, jer uopšte ne može biti postavljena sama država na određeni opštedruštveni princip koji bi usmeravao zakonodavstvo. U demokratskom društvenom uređenju prinudnost kao privilegija društvene organizacije služi zaštititi i nesmetanom razvitku radnog čoveka. Zato demokratski društveni princip znači novu osnovu krivičnog zakonika i određuje ga na društvene interese ograničene svrhe.

U vezi sa demokratskom osnovom menja se i svrha kazne. Kazna nije odmazda nego sprečavanje opasne delatnosti, vaspitno uticanje na učinioca i društvo u cilju odvratanja od krivičnih dela.

Izvanredna promena postoji u pogledu krivične odgovornosti. »Nema krivične odgovornosti bez društvene opasnosti dela«. To znači da činjenje ili nečinjenje koje je u skladu sa interesima našeg društvenog uređenja ne može imati krivično značenje. U staroj državi odgovornost na tako principijelan način ne može se odrediti. Ovako određena odgovornost upućuje na pozitivnu društvenu delatnost a ima zbog toga karakterističnu vaspitnu vrednost.

Odredbe Projekta opšteg dela krivičnog zakonika toliko su napredne, da mogu sa uspehom zaštititi i unaprediti pravilan razvoj naše demokratske društvenosti, koja, u svome celokupnom sistemu, može istinski narodima i svakom pojedincu i u svakom krivičnom primeru biti pouzdana garancija za pravdu i pravičnost, za onaj ideal koji su ljudi i čovečanstvo uzalud tražili u staroj državi. (Burno odobravanje i aplauz).

Pretsednik: Ima reč narodni poslanik dr Vojin Carić.

Dr Vojin Carić (AP Vojvodina — NR Srbija): Drugovi narodni poslanici, poznato je svima nama da se odmah posle donošenja našeg Ustava, — u kome su sadržani osnovni principi kako našega političkog i društveno-ekonomskog uređenja, tako i prava i dužnosti građana i državnog uređenja, pa prema tome i narodnih sudova, javnih tužioštava itd., a koji su principi teokovina Narodnooslobodilačkog rata, naše političke i društvene stvarnosti, koji su u Ustavu dobili samo svoju pravnu formu, — pristupilo kod nas daljem učvršćivanju i izgrađivanju pravnog poretka donošenjem mnogih važnih zakona. Među njima ovaj Projekat krivičnog zakonika ima da bude jedan od najvažnijih. U samom Ustavu FNRJ. i to u članu 28, sadržani su neki od

osnovnih principa krivičnog prava, kao, na primer, da niko ne može da bude kažnjen za krivično delo bez odluke nadležnog suda, donete na osnovu zakona kojim je određena nadležnost suda i krivično delo, s tim da se kazne mogu ustanoviti i izričati samo na osnovu zakona, dakle princip, koji se u teoriji citira: »nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege«.

Ne bih se mnogo zadržavao na izlaganju strukture ovog zakonskog projekta, koji se sastoji od sedam glava, u kojima se nalaze mnoge novine koje otskaču od dosadašnjega krivično-pravnog shvatanja, dosledno našem današnjem političkom i društveno-ekonomskom uređenju, jer je to već vrlo lepo istaknuto u samom obrazloženju i dosadašnjim izlaganjima predgovornika, a naročito druga izvestioca.

Hteo bih da se zadržim samo na nekim propisima, kojima se najviše prigovaralo u toku javne diskusije na osnovu objavljenog projekta, koji stvarno nije bio predlog zakona, nego je samo sadržavao teze jednog zakonskog nacrtu.

Poznato je da pravni poredak ima da služi kao pravna zaštita državnom, političkom i društveno-ekonomskom uređenju države čiji je taj pravni poredak, a u tom poretku je najjača zaštita krivično pravo, pod čiju zaštitu spadaju javno-pravni odnosi i privatno-pravni odnosi kojima, kako reko, najjaču zaštitu pruža baš krivično pravo. Zato se i zvalo pre 2.000 godina kod Rimljana »jus gladii«. Međutim, iako je davno krivično pravo dobilo to ime, ono ni danas nije neaktuelno, jer se, evo čak i u ovom našem projektu i danas oseća da dolazi i do primene samoga mača, bar kod izvršenja smrtne kazne, na čemu ću se posle posebno zadržati.

Hteo bih sada da se zadržim samo na nekim propisima koji su mi naročito pali u oči i o kojima se, bar u koliko sam ja čuo, nije dosada mnogo govorilo.

U članu 5, ovako kako je stilizovan, imamo tri stava, iako taj član 5 pretstavlja jednu potpunu celinu; svaki od ta tri stava sam za sebe pretstavlja jednu posebnu zakonsku kazneno-pravnu odredbu. U tome članu se ističe da nema krivične odgovornosti za dela koja, iako sadrže obeležja krivičnog dela određena u zakonu, predstavljaju neznatnu društvenu opasnost zbog očigledno malog značaja i neznatnosti ili odsustva štetnih posledica. Šta vidimo? Vidimo da je osnovno obeležje, glavno obeležje krivičnog dela i da je glavni razlog zbog čega se u našoj novoj državi, u našoj Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji prilazi kažnjavanju, — fakat da li je izvršilac jednog krivičnog dela, kao i samo delo, društveno opasan, ukoliko delo pret-

stavlja društvenu opasnost. Ukoliko je društvena opasnost manja ili beznačajnija ili neznatna, evo, predviđa se da u takvom slučaju čak i nema krivične odgovornosti bez obzira da li inače to delo sadrži sva obeležja krivičnog dela.

U drugom stavu imamo posebnu odredbu u kojoj se govori da nema krivične odgovornosti za delo koje je u času izvršenja predstavljalo krivično delo, ali je do pravnosnažnosti presude izgubilo društveno opasni značaj usled izmenjenih društveno-političkih okolnosti. Ovde je, kao što vidimo, još jače naglašen taj momenat zbog koga se kažnjava u današnjoj našoj novoj Jugoslaviji.

Da bi ova odredba bila još bolje ilustrovana, navešću jedan primer. Svi znamo da je kod nas bilo kažnjavano ako neko neku racioniranu robu sakuplja da bi je mogao posle prodavati po većim cenama. Ali svi znamo i to da su kod danas zavedene dvojne cene i da su neki od tih racioniranih artikala pušteni sada u slobodnu prodaju. Prema tome, vidimo da su izmenjene društveno-političke okolnosti i, prema tome, otpada ne samo da se kazni onaj koji bi sada učinio takvo delo, koje se inače kažnjavalo kao krivično delo, nego otpada i potreba da se on proglasi krivim i odgovornim i ne samo da se neće kazniti nego se neće proglasiti ni krivim, odgovornim za takvo delo.

U trećem stavu člana 5 imamo odredbu koja, tome nasuprot, predviđa da za ono društveno opasno delo koje iako nije izričito odredbom u zakonu predviđeno, a po sličnosti svojih obeležja odgovara krivičnom delu koje je u zakonu izričito određeno, postoji krivična odgovornost. U takvom slučaju odgovornost i granica kažnjavanja utvrđuje se po propisima za ono krivično delo prema čijem obeležju je ustanovljena krivična odgovornost. To je ta analogija — i to analogia legis a ne analogia iuris — zbog koje je palo najviše prigovora u toku javne diskusije izvedene putem štampe o onome nacrtu kako je bio objavljen, a koji je, zaista, ipak osnova i ovoga zakonskog projekta. Međutim, kada je već predviđena ova odredba u stavu 2, bilo je potrebno, a i logično, da se predvidi i ova odredba analogije u stavu 3. Jer, kao što znamo, usled izmenjenih društveno-političkih okolnosti, neće sud ni izricati da je neko kriv iako inače to krivično delo ima sva bitna obeležja zakonom predviđenog krivičnog dela, tako ovde, ako se, usled izmenjenih društveno-političkih okolnosti, nađe potreba da treba proglasiti krivim i kazniti nekoga koji je društveno opasan, jer smeta sprovođenju novih ciljeva koji su diktovani izmenjenim društveno-političkim okolnostima. Zato je, eto, predviđena ta ana-

logija da se može on i proglasiti krivim i kazniti po odredbama, koje su predviđene za delo koje ima slične sastavne elemente, bitne elemente, kao to delo zbog koga se po analogiji proglašuje krivim i kažnjava, ali na osnovu i u granicama zakona.

Eto, zato što ovako gledam na tu ustanovu analogije, izjavljujem da meni kao pravniku nimalo ne smeta ta analogija, bez obzira kako smo učili kada smo počeli da izučavamo pravo i pravne nauke, a prema tome i krivično pravo, nego, štaviše, osećam da je bila potreba da se ova institucija analogije ovde zavede kao posebna odredba krivičnog prava. Potrebno je zato, što se u našoj današnjici još isuviše oseća dinamika. Mi smo još u razvoju, mi još nismo dospeli, recimo, do one visine u pogledu sredenosti i učvršćenja prilika u zemlji kao što je Sovjetski Savez, na koji se mi s ponosom ugledamo i koji nam služi za uzor u pogledu razvoja našeg unutrašnjeg uređenja. Kad mi budemo toliko unutar snažni, toliko sredeni, kada budemo mogli da računamo da su svi naši građani toliko visoko svesni ovog našeg današnjeg uređenja i da svima njima ono leži na srcu, onda će besumnje otpasti potreba za ovakvom analogijom i mnogim drugim sličnim propisima. Za sada vidimo naročitu potrebu da se ta analogija zadrži.

Dalje, hteo sam još nešto da naglasim o samim kaznama. U glavi četvrtoj govori se o kaznama, o vaspitno-popravnim i zdravstveno-zaštitnim merama. Vidimo pod brojem 1), gde se govori o kaznama, a naročito u članu 28, gde su pobrojane sve te vrste kazni, da se počinje sa smrtnom kaznom te da se dalje navode druge kazne: kao, na primer, kazna lišenja slobode s prinudnim radom itd.

Ovde ću se zadržati na smrtnoj kazni. Mi znamo da u Sovjetskom Savezu smrtna kazna više ne postoji. Nema te krivično-pravne norme po kojoj bi bila ustanovljena i smrtna kazna. Ali iako mi možemo sa ponosom da kažemo da smo odmah posle Sovjetskog Saveza, s obzirom na napredak koji smo postigli u unutrašnjem društveno-ekonomskom životu i političkom stavu i da se mi upravljamo prema tome uzoru, ipak ne možemo da kažemo da nam je u ovom slučaju Sovjetski Savez kao uzor, jer tamo ne postoji potreba da se zavede smrtna kazna. Ali ja tvrdo verujem da je kod nas još potrebno da se ostane kod smrtne kazne. Ne može se o smrtnoj kazni govoriti kao o nekoj specijalnoj prevenciji, o nekoj popravnoj svrsi kazne, kao što ne može pri izvršenju smrtne kazne biti primenjena ni ona odredba kaznenog zakona da osuđenik kada izdrži polovinu kazne i ispuni druge uslove koji su pred-

videni u odnosnoj odredbi ovoga zakonskog projekta, može biti uslovno otpušten. Pri primeni smrtne kazne ne može se govoriti ni o rehabilitaciji osuđenika. Posledice izvršenja smrtne kazne su irreparabilis. Smrtna kazna morala se zadržati i u ovom našem zakonskom predlogu, jer ju je diktirala nužda.

Medutim, ima nešto što je utešno, a to je da dosada u našoj praksi u mnogim slučajevima nije ni došlo do izvršenja smrtne kazne, blagodareći našoj krivično-pravnoj politici pri davanju amnestija, odnosno pomilovanja, te na osnovu onoga što sam kontrolisao, mogu da kažem da je smrtna kazna izvršena samo u slučajevima gde se ona takoreći nije mogla otkloniti, a da se ne povrede osećanja pravičnosti naroda. Smrtne kazne izvršene su, na primer, nad ratnim zločincima, naročito nad onima koji ne samo da se nisu libili izvršenja smrtne kazne, pa i bez ikakve presude, nego su tu kaznu vršili sa ciljem uništavanja svih naprednih elemenata, sa ciljem uništavanja svih delova naših naroda gde se pokazao najjači otpor protiv okupatora i najveća borbenost. Pravo je da se ne povrede osećanja tih naših žrtava, onih koji su mučeni i unižavani i da se oseti jedna pravedna odmazda.

U ovom zakonskom predlogu predviđeno je i otklanjanje svih građana od namere da budu društveno opasni, da vrše krivična dela zbog kojih bi bili društveno opasni. Zbog toga su takode bile potrebne i one zakonske odredbe sa smrtnom kaznom kao najefikasnije.

Hteo bih ovde još da spomenem i onu glavu u kojoj se govori o odmeravanju kazni. U članu 58 ovoga zakonskog projekta kaže se da će pri odmeravanju kazne sud, imajući u vidu svrhu kazne, uzeti u obzir odredbe ovog zakonika, granice kazne koje zakon propisuje za pojedino krivično delo i stepen društvene opasnosti krivičnog dela i učinioca. Kao otežavajuće okolnosti pri odmeravanju kazne naročito se smatraju: ako je krivično delo moglo da ugrozi interese države, ako je krivično delo učinjeno u sastavu bande, zavere ili rada kakvog drugog zločinačkog udruživanja, ako se potstrekavanje ili pomaganje odnosi na krivično delo maloletnika, duševno zaostalog ili od potstrekawa ili pomagača zavisnog lica. Isto tako i ako je krivično delo učinjeno iz koristoljublja ili drugih niskih pobuda. Vidimo iz ovih odredaba člana 58 da je i pri odmeravanju kazne, kao što sam napred pomenuo, za zakonodavca bilo vrlo važno koliko je to krivično delo, koliko je njegov učinilac društveno opasan po našu državu, po njen poredak, po tekovine

Narodnooslobodilačkog rata i po opšti pravni poredak u našoj zemlji.

U članu 61 navode se opet olakšavajuće okolnosti koje će se primenjivati prilikom odmeravanja kazni. Tu je u trećem stavu uvedena jedna novina. »Ako je krivično delo učinilo lice sa smanjenom uračunljivošću, osim ako je to stanje prouzrokovano pijanstvom«. Ovako kao što je ovde stilizovano nije još dovoljno izraženo da li svakom vrstom pijanstva. Da li pijanstvom do koga je došlo samom voljom opijenog ili slučajnog. I danas ima ljudi koji nikada ne piju, koji su preosetljivih živaca i za koje je upotreba i najmanje količine alkohola dovoljna da dođu u pijano stanje, pri kome se oni moraju smatrati da su sa smanjenom uračunljivošću, ali oni nisu zato krivi ako je do toga pijanog stanja došlo prvi put i slučajno. To se ne uzima ovde u obzir, a ne uzima se u obzir ni to da može da dođe do smanjene uračunljivosti i upotrebom nekog drugog sredstva koje može da umanji uračunljivost, a koje je upotrebjeno namerno da bi se posle u odbrani moglo da poziva na smanjenu uračunljivost, a ustvari je postojao plan da se delo izvrši, što se u svakom datom slučaju ne može dokazati. Hoću da kažem da će se ovde u najkraćem roku pokazati potreba da se revidiraju ove kaznene odredbe, jer rezultati nauke pokazuju potrebu za tim. Kod nas se u načelu, kao i u bratskom Sovjetskom Savezu, pri donošenju svih zakonskih odredaba vodi računa (i to mnogo) o rezultatima nauke, kao što ste i pre neki dan mogli da vidite kada se govorilo o jednom zakonu koji je od daleko manje važnosti nego što je ovaj.

Naročito želim da pozdravim vaspitno-popravne i zdravstveno-zaštitne mere o kojima se mnogo govorilo ne samo na jednom kongresu već i na međunarodnim kongresima stručnjaka krivičnog prava. Mi možemo da se ponosimo da smo u podnaslovu: vaspitno-popravne i zdravstveno-zaštitne mere, u glavi IV, zaista usvojili sve rezultate napredne nauke, da smo ozakonili sve ono što je potrebno za ostvarenje ciljeva za kojima nauka teži.

Ja bih, drugovi i drugarice narodni poslanici, na kraju rekao još i to da u ovom zakonskom predlogu vidim toliko naprednih propisa, tako demokratskih propisa, a može da se kaže i tako humanih odredaba, da moram da naglasim da vidim u tome korak napred, i to veliki korak napred u pogledu usavršavanja našeg krivičnog zakonodavstva i prema tome i našeg pravnog poretka. Zato izjavljujem da ću glasati za ovaj zakonski predlog. (Aplauz).

Pretsednik: Prijavljenih govornika više nema. Prelazimo na čitanje zakonskog predloga. Molim druga izvestioca dr Hrnčevića da čita član po član.

Izvestilac čita naslov zakona i član 1, prema izveštaju Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ko je za član 1, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 primljen.

(Za ovim je Veće naroda, glasajući u svakom članu dizanjem ruke, usvojilo i sve ostale članove od člana 2 do člana 106 zaključno, prema izveštaju i predlogu Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: Prelazimo na glasanje u celini. Glasaćemo dizanjem ruke. Ko je za zakonski predlog u celini, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Krivični zakonik — Opšti deo izglasan u Veću naroda i da će se uputiti Saveznom veću na rešavanje. (Aplauz).

Predlažem da prekinemo sednicu i da je nastavimo u 4 sata posle podne.

(Sednica je prekinuta u 12,30 časova)

(Nastavak sednice u 16,10 časova)

Pretsednik: Nastavljamo sednicu. Pre nego što predemo na drugu tačku dnevnog reda, predlažem Veću naroda da dopunimo današnji dnevni red izborom zamenika članova stalnih odbora Veća naroda u smislu člana 16 našeg poslovnika. Prima li Veće ovaj moj predlog? (Prima). Objavljujem da je dnevni red ove sednice dopunjen novom tačkom: izbor zamenika članova stalnih odbora Veća naroda.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: pretres Predloga zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države. Molim izvestioca Zakonodavnog odbora, dr Hrnčevića, da podnese odborski izveštaj.

Izvestilac dr Josip Hrnčević: Drugovi narodni poslanici, odborski izveštaj o ovom zakonskom predlogu pročitao sam jutros, čitajući izveštaj o Krivičnom zakoniku — Opći dio.

Pretsednik: Traži li ko reč? (Ne traži niko). Prelazimo na čitanje zakonskog predloga. Molim druga izvestioca da čita član po član.

Izvestilac čita naslov i član 1 zakonskog predloga, prema izveštaju Zakonodavnog odbora. (Videti prilog na kraju knjige).

Pretsednik: Ko glasa za pročitani član 1, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je član 1 primljen.

(Za ovim je Veće naroda, glasajući dizanjem ruke, jedno-glasno usvojilo i članove 2 i 3 predloženog zakona, prema izveštaju i predlogu Zakonodavnog odbora.)

Pretsednik: Objavljujem da je ovaj zakonski predlog izglasan u pojedinostima. Glasaćemo u celini i to dizanjem ruke. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Predlog zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države u Veću naroda izglasan i da će se uputiti Saveznom veću na rešavanje.

Prelazimo na izbor zamenika stalnih odbora Veća naroda. Ima li ko kakav predlog? Reč ima dr Obren Blagojević.

Dr Obren Blagojević (NR Crna Gora): Drugovi narodni poslanici, na osnovu člana 16 Poslovnika Veća naroda, a u ime Kluba poslanika Narodnog fronta, predlažem za zamenike članova Zakonodavnog odbora Veća naroda sledeće drugove narodne poslanike: Sretena Vukosavljevića, Kosana Pavlovića, Ladišlava Ambrožića, Radovana Papića, Antuna Augustinčića, Mihaila Grbića i Nauma Naumovskog.

Pretsednik: Postoji li kakav drugi predlog? (Ne postoji). Pošto ne postoji nikakav drugi predlog, stavljam ovaj na glasanje. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da su predloženi narodni poslanici izabrani za zamenike članova Zakonodavnog odbora.

Dr Obren Blagojević: Za zamenike članova Odbora za privredni plan i finansije Veća naroda predlažem drugove narodne poslanike: Krstu Filipovića, Radovana Popovića, Tone Dolinška, Kirila Miljovskog i Bogda Jadrešina.

Pretsednik: Postoji li kakav drugi predlog? (Ne postoji). Pošto ne postoji nikakav drugi, stavljam ovaj predlog na glasanje. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da su predloženi narodni poslanici izabrani za zamenike članova Odbora za privredni plan i finansije.

Dr Obren Blagojević: Za zamenike članova Mandatno-imunitetskog odbora Veća naroda predlažem: Dragutina Sailia, Ivana Novaka i Živojina Čurčića.

Pretsednik: Postoji li kakav drugi predlog? (Ne postoji). Pošto ne postoji nikakav drugi, stavljam ovaj predlog na glasanje. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da su predloženi narodni poslanici izabrani za zamenike članova Mandatno-imunitetskog odbora.

Dr Obren Blagojević: Za zamenike članova Administrativnog odbora Veća naroda predlažem drugove narodne poslanike: dr Rudolfa Obračunča, Nika Jurinčića i Kerime Muću.

Pretsednik: Postoji li kakav drugi predlog? (Ne postoji). Pošto nema drugoga, stavljam ovaj predlog na glasanje. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da su predloženi narodni poslanici izabrani za zamenike članova Administrativnog odbora.

Dr Obren Blagojević: Za zamenike članova Odbora za molbe i žalbe predlažem drugove narodne poslanike: dr Pavela Lunačeka, Ljiljanu Čalovsku i Skendera Kulenovića.

Pretsednik: Postoji li kakav drugi predlog? (Ne postoji). Pošto nema drugog predloga, stavljam predlog dr Blagojevića na glasanje. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da su predloženi narodni poslanici izabrani za zamenike članova Odbora za molbe i žalbe.

Saopštavam Veću naroda da je Savezno veće dostavilo Predlog osnovnog zakona o prekršajima onakav kako je usvojen u Saveznom veću. Kako je pretres Predloga osnovnog zakona o prekršajima po dnevnom redu bio predviđen za juče po podne, to je Vlada FNRJ juče posle sednice dostavila Veću naroda predlog za izmenu i dopunu članova 58, 59 i 60 ovog zakonskog predloga. Ovaj amandman Vlade otštampan je i razdeljen narodnim poslanicima. Predlažem Veću naroda da u Predlogu osnovnog zakona o prekršajima koji smo dobili od Saveznog veća učinimo izmene prema amandmanu Vlade. Prima li Veće ovaj predlog. (Prima). Pošto Veće prima, molim poverenika Vlade, ako želi, da da objašnjenje o ovim promenama.

Poverenik Vlade Negosav Ocokoljić: Radi se o neznatnim izmenama u članovima 58, 59 i 60 Predloga osnovnog zakona o prekršajima.

U članu 58 stav prvi ostaje, ali se posle njega dodaje nov stav kojim se vođenje administrativno-kaznenog postupka u prvom stepenu o prekršajima propisa o javnom redu i miru i saobraćaju na javnim mestima stavlja u nadležnost oteka unu-

trašnjih poslova pri izvršnom odboru sreskog ili gradskog (rejonskog narodnog odbora). Ovde se radi o prekršajima manjega značaja, a vođenje postupka po njima i inače treba da spada u poslove oteka unutrašnjih poslova. Ali da bi se izbeglo stavljanje ovoga posla kod pojedinih odbora u nadležnost koga drugog oteka, potrebno je samim zakonom odrediti nadležnost oteka unutrašnjih poslova.

U članu 58, stav drugi postaje stav treći sa izmenjenom redakcijom koja ga čini jasnijim. Pored promene u redakciji ovaj se stav menja utoliko što po ranijem tekstu sreski i gradski odbori mogu propisati da za manje prekršaje postupak vodi otek unutrašnjih poslova ili mesni narodni odbor, dok se sadašnjim tekstom predviđa da postupak o prekršajima koje određuje sreski ili gradski narodni odbor vodi u prvom stepenu otek unutrašnjih poslova, ukoliko to nije stavljeno u nadležnost izvršnom odboru, povereniku izvršnog odbora ili mesnom narodnom odboru. Ovom se izmenom utvrđuje načelo koje je i kod prethodnog stava primenjeno da postupak u prvom stepenu, po pravilu, vodi otek unutrašnjih poslova.

Stav treći ostaje nepromenjen i postaje stav četvrti, tako da član 58 glasi (čita):

Član 58

Administrativno-kazneni postupak u prvom stepenu po pravilu vodi izvršni odbor sreskog ili gradskog (rejonskog) narodnog odbora, ukoliko na osnovu zakona ili uredbom nije određena nadležnost organa unutrašnjih poslova, kontrole, inspekcije ili drugog državnog organa.

Administrativno-kazneni postupak po prekršajima propisa o javnom redu i miru i saobraćaju na javnim mestima vodi u prvom stepenu otek unutrašnjih poslova pri izvršnom odboru sreskog ili gradskog (rejonskog) narodnog odbora.

Po prekršajima koje određuje sreski ili gradski narodni odbor administrativno-kazneni postupak u prvom stepenu vodi otek unutrašnjih poslova, ukoliko u ovim propisima za vođenje postupka u prvom stepenu nije određen izvršni odbor, poverenik izvršnog odbora ili mesni narodni odbor.

Za prekršaje koje propisuje mesni narodni odbor postupak u prvom stepenu vodi njegov izvršni odbor, odnosno izvršni organ.

U članu 59, u stavu prvom, bliže se određuje u kome slučaju izvršni odbor može poveriti naročitoj komisiji donošenje

rešenja o prekršaju u prvom stepenu. Prema tome, član 59 mao bi da glasi (čita):

Član 59

Kad vođenje postupka spada u nadležnost izvršnog odbora sreskog ili gradskog (rejonskog) narodnog odbora, izvršni odbor može donošenje rešenja o prekršaju poveriti komisiji sastavljenoj od dva člana izvršnog odbora i šefa oteka, odnosno načelnika odeljenja unutrašnjih poslova. Jedan od dvojice članova izvršnog odbora mora biti poverenik u čiji delokrug spada posao na koji se odnosi prekršaj, a drugoga bira izvršni odbor. Članovima komisije određuju se i zamenici.

Kod mesnih narodnih odbora donošenje rešenja o prekršaju može izvršni odbor poveriti komisiji sastavljenoj od sekretara i dva člana izvršnog odbora, a kod mesnih narodnih odbora bez izvršnog odbora rešenje donosi sekretar i dva člana narodnog odbora koje odbor odredi.

Na osnovu zakona ili uredbom može se propisati da rešenje o pojedinim vrstama prekršaja donosi nadležni poverenik, odnosno određeni član izvršnog odbora.

Kod člana 60, gde je reč o rešavanju o prekršajima u drugom stepenu, ostavljeno je načelo da u drugom stepenu o prekršajima rešava viši nadležni državni organ, ali je dodato još i to, a to je ono što je novo, da se zakonom i uredbom može to i izmeniti. Naime, radi se o neznatnim prekršajima, gde bi eventualno zakonom i uredbom mogao biti određen izvršni odbor da rešava u drugom stepenu. Pošto je ta izmena učinjena ovde u prvom stavu, poslednji stav toga člana, kako je bio u prvobitnoj redakciji, pokazao se kao nepotreban. Prema tome, novi član 60 glasi (čita):

Član 60

U administrativno-kaznenom postupku rešenje u drugom stepenu donosi neposredno viši državni organ, ukoliko zakonom ili uredbom nije drukčije određeno.

Po prekršajima po kojima je u prvom stepenu rešavao izvršni odbor sreskog ili gradskog narodnog odbora rešava u drugom stepenu ministar narodne republike, odnosno poverenik glavnog izvršnog odbora narodne skupštine autonomne pokrajine, ili poverenik izvršnog odbora narodnog odbora autonomne oblasti u čiji delokrug spada prekršaj. U oblasti i u gradovima

koji imaju rejonske narodne odbore, po prekršajima u drugom stepenu rešava oblasni, odnosno gradski izvršni odbor, koji rešenje mogu preneti na komisiju sastavljenu iz dva člana izvršnog odbora i načelnika odeljenja unutrašnjih poslova.

Izvršni odbor sreskog narodnog odbora, kada je nadležan da rešava o prekršajima u drugom stepenu, može donošenje rešenja poveriti komisiji sastavljenoj po prethodnom članu.

Po prekršajima po kojima je u prvom stepenu rešavao poverenik, odnosno određeni član izvršnog odbora, kao i otek unutrašnjih poslova po prekršajima koje je odredio sreski ili gradski narodni odbor, rešava u drugom stepenu izvršni odbor sreskog, odnosno gradskog narodnog odbora. Ako je po prekršajima koje je odredio gradski narodni odbor u prvom stepenu rešavao otek unutrašnjih poslova pri rejonskom narodnom odboru, u drugom stepenu rešava izvršni odbor gradskog narodnog odbora.

Pretsednik: Molim druga izvestioca Zakonodavnog odbora, dr Dušana Bratića, da se izjasni u ime Zakonodavnog odbora da li prima predloženi amandman Vlade FNRJ.

Izvestilac dr Dušan Bratić: U ime Zakonodavnog odbora primam ovaj amandman koji je podnela Vlada FNRJ.

Pretsednik: Traži li ko reč? (Ne traži niko). Pošto niko ne traži reč, objavljujem da je Veće naroda usvojilo Osnovni zakon o prekršajima sa izmenama u članovima 58, 59 i 60 i da će ponovo biti dostavljen Saveznom veću na rešavanje, u smislu člana 32 poslovnika.

Saopštavam Veću da je Vlada FNRJ, na osnovu člana 2 Zakona o ovlašćenju Vladi FNRJ za donošenje uredba po pitanjima iz narodne privrede, podnela Veću naroda na potvrdu uredbе donete od 10 marta do 26 novembra ove godine. Ove uredbе otštampane su i razdeljene narodnim poslanicima. Predlažem Veću da ove uredbе u smislu zakona usvoji i potvrdi. Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Pošto je Veće potvrdilo ove uredbе, one će biti dostavljene Predsedništvu Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ na dalju nadležnost.

Administrativni odbor Veća naroda podnosi Veću izveštaj o finansijsko-blagajničkom poslovanju Veća naroda. Molim izvestioca Odbora, druga Ljubu Momčilovića, da pročita odborski izveštaj.

Izvestilac Ljuba Momčilović (AP Vojvodina — NR Srbija) (čita):

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Administrativni odbor

Br. 64

24-XI-1947 god.

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Usvajanjem izveštaja Administrativnog odbora br. 17 od 5 decembra 1946 godine, Veće naroda na svom petom redovnom sastanku II redovnog zasedanja, održanom 6 decembra 1946 godine, odobrilo je kao ispravno celokupno računsko-blagajničko poslovanje Veća naroda u vremenu od 1 januara do 30 novembra 1946 godine i time za ovaj period vremena dalo razrešnicu odgovornim naredbodavcima i računopolagačima.

Za vreme od 1 decembra 1946 godine do 31 oktobra 1947 godine Odbor je preko svojih članova, u smislu čl. 51 Poslovnika Veća naroda, svakog meseca redovno pregledao račune Veća naroda i o nađenom stanju podnosio pismene izveštaje Predsedniku Veća naroda radi daljeg poslovanja računovodstva i blagajne.

U tom vremenskom periodu početni saldo, tj. saldo na dan 1 decembra 1946 godine, iznosio je Din. 430.371,87 a zaključeni saldo, tj. saldo na dan 31 oktobra 1947 godine bio je kod Narodne banke FNRJ na akreditivu br. 502 Din. 1.793.474,26 a u samoj kasi Din. 48.482,03.

Članovi Administrativnog odbora koji su vršili redovan mesečni pregled računa Veća naroda nalazili su: da su isplate vršene u granicama budžetom određenih kredita, tromesečnih planova i mesečnih akreditiva; da su sva novčana dokumenta bila snabdevena propisnom naredbom i nalogom za isplatu i da su, prema tome, sve isplate i uplate vršene na osnovu ispravnih i likvidnih dokumenata, kao i da je nađeni saldo odgovarao uvek faktičnom stanju.

Na svojoj sednici održanoj 27 novembra 1947 godine Administrativni odbor usvojio je sve izveštaje svojih članova o mesečnom pregledu računa Veća naroda kao ispravne.

S obzirom na sve napred izloženo, a na osnovu čl. 51 Poslovnika Veća naroda, Administrativni odbor predlaže Veću da izvoli primiti kao ispravno i na zakonu osnovano celokupno računsko-blagajničko poslovanje Veća naroda u vremenu od 1

decembra 1946 godine do 31 oktobra 1947 godine i da za ovo vreme da razrešnicu odgovornim naredbodavcima i računopolagačima.

Za izvestioca određen je Ljuba Momčilović.

Odbor moli Veće da ovaj izveštaj izvoli u svemu usvojiti.

Sekretar
K. Popivoda, s. r.

Pretsednik
Administrativnog odbora
Milan D. Smiljanić, s. r.

Članovi:

Lj. Momčilović, s. r., L. Ambrožič, s. r.

Pretsednik: Prima li Veće ovaj izveštaj? (Prima). Ko glasa za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Nije niko).

Pošto je Veće primilo ovaj izveštaj, objavljujem da je data razrešnica naredbodavcima i računopolagačima u vremenu od 1 decembra 1946 godine do 31 oktobra 1947 godine.

Objavljujem još Veću naroda da je narodni poslanik don Ante Salacan zamolio petnaestodnevno odsustvo zbog bolesti. Predlažem da mu se odsustvo odobri. Prima li Veće moj predlog? (Prima). Pošto Veće prima, odsustvo je odobreno.

Predlažem odmor od 15 minuta.

(Posle odmora)

Pretsednik: Drugovi narodni poslanici, nastavljamo rad. Za dnevni red iduće sednice predlažem: rešavanje o Predlogu krivičnog zakonika — Opšti deo i o Predlogu zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države, koje će dostaviti Savezno veće u smislu člana 26 poslovnika.

Prima li Veće ovaj dnevni red? (Prima).

Pošto Veće prima predloženi dnevni red, sednicu zaključujem, a iduću zakazujem za sutra u 9,30 časova.

(Sednica je zaključena u 17,30 časova).

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Пета седница

(28 новембра 1947)

Почетак у 15,15 часова.

Претседавао претседник **Владимир Симић**.

Претседник: Отварам пети редовни састанак IV редовног заседања Савезног већа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије.

Записник данашње седнице водиће секретар **Стеван Јовичић**. Изволите саслушати записник прошле седнице.

Секретар Стеван Јовичић чита записник четвртог редовног састанка од 27 новембра 1947 године.

Претседник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Пошто примедба нема, записник прошлог састанка се оверава.

Веће народа Народне скупштине ФНРЈ, у смислу члана 63 Устава, доставило је Савезном већу на решавање законске предлоге који су коначно усвојени у Већу народа: Предлог општег закона о шумама; Предлог општег закона о лову; Предлог закона о државној арбитражи; Предлог закона о укидању става 3 члана 14 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже; Предлог закона о изменама и допунама Закона о таксама; Предлог закона о изменама и допунама Закона о пољопривредној машинској служби; Предлог закона о забрани употребе грба, печата и имена Организације Уједињених нација; Предлог закона о допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије.

У смислу члана 26 пословника, извештавам Савезно веће да смо упоредили текстове примљених законских предлога

од Већа народа са текстовима законских предлога које је усвојило Савезно веће Народне скупштине ФНРЈ и установили да су ти текстови истоветни. Питам Веће да ли прима извештај Претседништва да су поменути законски пројекти истоветни? (Прима).

Пошто Веће прима овај извештај, објављујем да је Народна скупштина ФНРЈ тиме усвојила: Општи закон о шумама; Општи закон о лову; Закон о државној арбитражи; Закон о укидању става 3 члана 14 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже; Закон о изменама и допунама Закона о таксама; Закон о изменама и допунама Закона о пољопривредној машинској служби; Закон о забрани употребе грба, печата и имена Организације Уједињених нација; и Закон о допуни Закона о јурденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије.

Сви ови закони биће упућени Президијуму Народне скупштине ФНРЈ ради проглашења.

Исто тако, Веће народа доставило је Савезном већу, у смислу члана 63 Устава, и Предлог основног закона о прекршајима, пошто је коначно усвојен у Већу народа.

Како је претрес Предлога основног закона о прекршајима по распореду био предвиђен за јуче по подне, а свршен је јуче пре подне, то је предлог Владе ФНРЈ за измену и допуну члана 58, 59 и 60 стигао јуче после закључене седнице на којој је овај предлог усвојен.

Овај предлог за измену и допуну наведених чланова штампан је и раздељен народним посланицима. Предлажем Већу да у Предлогу основног закона о прекршајима, који смо добили од Већа народа, учинимо измену и допуну према предлогу Владе ФНРЈ. Ако Веће прима овај мој предлог, даћу реч поверенику Владе ФНРЈ да објасни потребу измена и допуна и известиоцу Законодавног одбора да се у име Законодавног одбора изјасни о њима.

Да ли Веће прима предлог да приступимо овом поступку? (Прима). Пошто Веће то прима, дајем реч поверенику Владе ФНРЈ Петру Ивићевићу, помоћнику Министра унутрашњих послова ФНРЈ, који ће прочитати образложење.

Повереник Владе Петар Ивићевић: Другови народни заступници, ја ћу вам саопштити образложење амандмана које је Влада поднела уз чл. 58, 59 и 60 Основног закона о прекршајима.

У чл. 58 став први остаје, али се после њега додаје нов став којим се вођење административно-казненог поступка у првом степену за прекршаје прописа о јавном реду и миру и саобраћају на јавним местима ставља у надлежност отсека унутрашњих послова при извршном одбору среског или градског (рејонског) народног одбора. Овде се ради о прекршајима мањег значаја, а вођење поступка по њима иначе треба да спада у послове отсека унутрашњих послова. Али да би се избегло стављање овог посла код појединих одбора у надлежност кога другог отсека, потребно је самим законом одредити надлежност отсека унутрашњих послова.

У чл. 58 став други постаје став трећи са измењеном редакцијом која га чини јаснијим. Поред промене у редакцији, овај се став мења утолико што по ранијем тексту срески и градски одбори могу прописати да за мање прекршаје поступак води отсек унутрашњих послова или месни народни одбор, док се садашњим текстом предвиђа да поступак по прекршајима које одређује срески или градски народни одбор води у првом степену отсек унутрашњих послова, уколико то није стављено у надлежност извршног одбору, поверенику извршног одбора или месном народном одбору. Овом се изменом утврђује начело које је и код претходног става примењено, да поступак у првом степену по правилу води отсек унутрашњих послова.

Став трећи остаје непромењен и постаје став четврти.

У члану 59, став први, измењена је само редакција и утолико што је прецизније означено у коме случају извршни одбор може поверити нарочитој комисији доношење решења о прекршајима.

Став други остаје непромењен, а став трећи се мења у завршном делу. По првобитном тексту могло се прописати да решење о појединим врстама прекршаја доноси повереник, не прецизирајући који, а затим претседник или секретар извршног одбора. По измењеном тексту прецизирано је да је то надлежни повереник а затим одређени члан извршног одбора. Овом изменом се утврђује надлежност баш оног повереника у чији делокруг спада она врста послова из које је и прекршај, а затим се отклања надлежност претседника и секретара по положају, те се омогућава давање тога посла члану извршног одбора који за то буде одређен.

У члану 60, став први, дато је у првобитном тексту само правило о томе ко решава у другом степену, а у ставу петом је предвиђен изузетак од овог правила. У садашњем тексту

става првог је, међутим, садржано и правило и изузетак, тако да је став пети постао непотребан.

У чл. 60 став други и трећи остају непромењени, а став четврти се мења само утолико што се доводи у сагласност са изменом извршеном у чл. 59.

Пети, последњи, став овог члана брише се.

То је у свему предлог о изменама чланова 58, 59 и 60 и ја, у име Владе ФНРЈ, молим да га усвојите.

Претседник: Позивам известиоца Законодавног одбора, народног посланика друга Гргурића, да се изјасни прима ли овај амандман Владе ФНРЈ.

Известилац др Јаков Гргурић: Другови народни посланици, у име Законодавног одбора предлажем да ове измене чланова 58, 59 и 60 прихватите како је Влада предложила.

Претседник: Молим известиоца да чита члан 58 са предложеним изменама и допунама.

Известилац: Члан 58 мења се и гласи:

Члан 58

Административно-казнени поступак у првом степену по правилу води извршни одбор среског или градског (рејонског) народног одбора уколико на основу закона или уредбом није одређена надлежност органа унутрашњих послова контроле, инспекције или другог државног органа.

Административно-казнени поступак по прекршајима прописаног јавном реду и миру и саобраћају на јавним местима води у првом степену одсек унутрашњих послова при извршном одбору среског или градског (рејонског) народног одбора.

По прекршајима које одређује срески или градски народни одбор административно-казнени поступак у првом степену води одсек унутрашњих послова, уколико у овим прописима за вођење поступка у првом степену није одређен извршни одбор, повереник извршног одбора или месни народни одбор.

За прекршаје које прописује месни народни одбор поступак у првом степену води његов извршни одбор, односно извршни орган.

Претседник: Ко је за овако измењени члан 58 Закона о прекршајима, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Примљено једногласно.

Известилац: Члан 59 мења се и гласи:

Члан 59

Кад вођење поступка спада у надлежност извршног одбора среског или градског (рејонског) народног одбора, извршни одбор може доношење решења о прекршају поверити комисији састављеној од два члана извршног одбора и шефа отсека, односно начелника одељења унутрашњих послова. Један од двојице чланова извршног одбора мора бити повереник у чији делокруг спада посао на који се односи прекршај, а другога бира извршни одбор. Члановима комисије одређују се и заменици.

Код месних народних одбора доношење решења о прекршају може извршни одбор поверити комисији састављеној од секретара и два члана извршног одбора, а код месних народних одбора без извршног одбора решење доноси секретар и два члана народног одбора, које одбор одреди.

На основу закона или уредбом може се прописати да решење о појединим врстама прекршаја доноси надлежни повереник, односно одређени члан извршног одбора.

Претседник: Ко је за овако измењени члан 59 Закона о прекршајима, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли кога против? (Нема). Примљено је једногласно.

Известилац: Члан 60 мења се и гласи:

Члан 60

У административно-казненом поступку решење у другом степену доноси непосредно виши државни орган, уколико законом или уредбом није друкчије одређено.

По прекршајима, по којима је у првом степену решавао извршни одбор среског или градског народног одбора, решава у другом степену министар народне републике, односно повереник главног извршног одбора народне скупштине аутономне покрајине, или повереник извршног одбора народног одбора аутономне области у чији делокруг спада прекршај. У области и у градовима који имају рејонске народне одборе, по прекршајима у другом степену решава обласни, односно градски извршни одбор, који решење могу пренети

на комисију састављену из два члана извршног одбора и начелника одељења унутрашњих послова.

Извршни одбор среског народног одбора, када је надлежан да решава о прекршају у другом степену, може доношење решења поверити комисији састављеној по претходном члану.

По прекршајима по којима је у првом степену решавао повереник, односно одређени члан извршног одбора као и отсек унутрашњих послова по прекршајима које је одредио срески или градски народни одбор, решава у другом степену извршни одбор среског односно градског народног одбора. Ако је по прекршајима које је одредио градски народни одбор у првом степену решавао отсек унутрашњих послова при рејонском народном одбору, у другом степену решава извршни одбор градског народног одбора.

Претседник: Ко је за овако измењени члан 60 Закона о прекршајима, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Примљено је једногласно.

Цео овај Закон о прекршајима изгласан са овим накнадним допунама биће достављен, у смислу члана 26 пословника, Већу народа на даље решавање.

Влада ФНРЈ доставила је Савезном већу на одобрење уредбе донете на основу Закона о овлашћењу Влади ФНРЈ за доношење уредаба по питањима из народне привреде, које су донете у времену од 10 марта до 26 новембра 1947 године.

Молим секретара да прочита списак уредаба који је предат друговима народним посланицима.

Секретар чита списак уредаба које су донете у времену од 10 марта до 26 новембра 1947 године. (Видети прилог на крају књиге).

Претседник: Да ли Веће одобрава ове уредбе? (Одобрава). Да ли има неко да не одобрава? (Нема). Објављујем да су све прочитане уредбе које је Влада, на основу законског овлашћења, донела у времену од 10 марта до 26 новембра 1947 године — одobreне.

Савезно веће примило је следећи акт од Административног одбора:

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Усвајањем извештаја Административног одбора бр. 16 од 5 децембра 1946 године, Савезно веће на свом петом редовном састанку II редовног заседања, одржаном 6 децембра 1946 године одобрило је као исправно целокупно благајничко пословање Савезног већа у времену од 1 јануара до 30 новембра 1946 године и тиме за овај период времена дало разрешницу одговорним наредбодавцима и рачунополагачима.

За време од 1 децембра 1946 године до 31 октобра 1947 године Одбор је преко својих чланова, у смислу чл. 55 Пословника Савезног већа, сваког месеца редовно прегледао рачуне Савезног већа и о нађеном стању подносио писмене извештаје Претседнику Савезног већа ради даљег пословања рачуноводства и благајне.

У том временском периоду почетни салдо, тј. салдо на дан 1 децембра 1946 године износио је 247.481,63 динара, а закључни салдо тј. салдо на дан 31 октобра 1947 године био је: код Народне банке ФНРЈ на акредитиву број 501 динара 2,976:292,87 а у самој каси Савезног већа динара 63.093,58.

Чланови Административног одбора који су вршили редован месечни преглед рачуна Савезног већа налазили су да су исплате вршене у границама буџетом одобрених кредита, тромесечних планова и месечних акредитива, да су сва новчана документа била снабдевена прописаном наредбом и налогом за исплату и да су, према томе, све исплате и уплате вршене на основу исправних и ликвидних докумената и да је нађени салдо одговорао увек фактичком стању.

На својој седници, одржаној на дан 27 новембра 1947 године, Административни одбор усвојио је све извештаје својих чланова о месечном прегледу рачуна Савезног већа као исправне.

С обзиром на све напред изложено, а на основу чл. 51 Пословника Савезног већа, Административни одбор предлаже Савезном већу да изволи примити као исправно и на закону основано целокупно рачунско благајничко пословање Савезног већа од 1 децембра 1946 године до 31 октобра 1947 године и да за ово време да разрешницу одговорним наредбодавцима и рачунополагачима.

За известиоца одређен је Шевић Александар.

Одбор моли Веће да овај извештај изволи у свему усвојити.

Секретар
Александар Шевић, с. р.

Претседник
Административног одбора
Дража Марковић, с. р.

Чланови:

Х. Ђемерлић, с. р., Панто Малишић, с. р.

Да ли Веће прима предлог Административног одбора да се да разрешница за период од 1 децембра 1946 до 31 октобра 1947 године, или жели да известилац по овоме да ближа обавештења? (Веће прихвата предлог Административног одбора). Има ли кога да не прима предлог Административног одбора? (Нема). Објављујем да је предлог Административног одбора о давању разрешнице за рачунско-благајничке послове Савезног већа од 1 децембра 1946 до 31 октобра 1947 године Савезно веће примило.

Законодавни одбор поднео је предлог да се изаберу нови чланови Законодавног одбора на место досадашњих, и то место др Милоша Московљевића, Месуда Хотића и инж. Живојина Јоцића, пошто су исти заузети на другим дужностима те не могу присуствовати седницама Законодавног одбора.

Овај избор чланова Законодавног одбора стављен је на дневни ред данашње седнице као четврти, само што је објављено да ће бити извршен избор два члана, а предлаже се избор три члана. Предлажем да се у овом смислу допуни четврта тачка данашњег дневног реда, дакле, избор не два већ три члана Законодавног одбора. Прихвата ли Веће овај предлог? (Прихвата). Објављујем да је четврта тачка дневног реда измењена утолико што ће се наместо два бирати три члана Законодавног одбора.

Народни посланик Гретић Ивица моли пет дана отсуства због хитног и неодложног посла, народни посланик Виловић Мустафа моли отсуство са IV редовног заседања због пута у иностранство.

Предлажем Већу да прихвати ове молбе и одобри тражена отсуства. Да ли Веће прима овај предлог? (Прима). Објављујем да су оба отсуства одобрена онако како је предложено.

Прелазимо на дневни ред. Прва тачка дневног реда је претрес Предлога кривичног законика — Општи део. Известилац о овом предлогу је Претседник Законодавног одбора, народни посланик Моша Пијаде. (Аплауз).

Известилац Моша Пијаде (Изборни срез Београд I):
(Чита извештај и додатак извештају Законодавног одбора.
— Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, пред вама се данас налази на претресу пројекат закона од врло великог значаја, закона који ће бити велики прилог обезбеђивању, учвршћивању и даљем развијању правног поретка наше народне државе и законитости у њој. Брзи темпо развика читавог нашег новог друштвеног и државног уређења, тако богатог новим облицима у којима се манифестује нова садржина живота наших народа у свима областима државног, привредног, друштвеног и културног кретања, не само да је створио потребу да се изради ова законска подлога за заштиту несметаног развика наше народне државе и личности и права грађана, него је, с обзиром на значајни развика и нашег законодавства, пружио и могућност да релативно за врло кратко време, само две и по године после завршетка рата, ту потребу можемо и задовољити. Старој Југославији требало је десет година за доношење Кривичног законика.

Истина, не излази пред вас потпун Кривични законик, већ само његов Општи део. Али израда Општег дела и претстављала је основни посао и главну тешкоћу. Кад у овом Општем делу Кривичног законика будемо имали основицу читавог нашег кривичног законодавства, закон који одређује основу казнене политике наше државе, онда израда Посебног дела Кривичног законика углавном неће више претстављати тежак посао. Зато, с обзиром на садашње стање нашег кривичног законодавства и на студије које су у току, можемо готово са сигурношћу очекивати да ће у току 1948 године пред овај високи дом бити изнет и Посебни део Кривичног законика. Тешкоћа код тога јесте у томе што има предмета који досад или нису уопште били обрађени у посебним кривичним законима — као, на пример, кривична дела против службене дужности или војна кривична дела — или су недовољно и непотпуно обрађени у посебним кривичним законима или у појединачним прописима разбацаним по разним посебним законима и уредбама, као што су дела против државне имовине и економска кривична дела. Но, та

тешкоћа може брзо бити савладана, па ипак делим мишљење оних другова који сматрају да не треба непосредно прићи изради Посебног дела Кривичног законика у целини, него да се неке најважније главе будућег Посебног дела, на пример кривична дела против државне и задружне имовине и кривична дела против службене дужности, не износе пред Скупштину као поједине главе Посебног дела, тако да би Скупштина сукцесивно усвајала све главе Посебног дела, него да се испрва изнесу као посебни закони. Поменута два посебна закона могли бисмо овде претресати вероватно већ у почетку идуће године.

Овако је потребно да се поступи прво због тога што су ти закони хитни, те њихово доношење не треба одужити чекањем да буде готов цели Кривични законик. А друго, пре осталих одељака Посебног дела нама је много хитније потребно доношење Кривичног судског поступка, који наши судови нестрпљиво очекују. Један пројекат Кривичног судског поступка већ је израђен у савезном Министарству правосуђа и изгледало је да ће он моћи бити изнет пред Скупштину на овом заседању. Ипак, с обзиром на велику важност предмета, остављено је да се пројекат боље проучи, како би се имала гаранција да ће и тај закон бити на оној висини на којој је закон који данас претресамо. Тако се надамо да почетком идуће године имамо поред поменута два посебна закона и Кривични судски поступак, чије се отсуство данас осећа као велика празнина без обзира на то што је пракса наших судова углавном решила основна питања поступка.

Овакав начин рада, да се материја појединих глава Посебног дела Кривичног законика делимично обрађује у посебним законима, има знатне предности. Прва је предност у томе што можемо издвојити и обрадити прво оне делове који су нам прече потребни, на које можемо мање чекати него на друге. Затим, то нам допушта да ту материју дубље и обухватније обрадимо него што би то било могуће код фронталног прилажења целокупној материји Посебног дела Кривичног законика. Обрађујући тако једну област за другом, ми ћемо припремити Посебни део Кривичног законика не кабинетским конструисањем, већ конкретним практичним решавањем појединих питања у посебним законима, који ће у часу њиховог скупљања у јединствену целину имати за собом и пробу судске праксе, као што је то на пр. са Законом о кривичним делима против народа и државе, који је био израђен с перспективом да једног дана постане једна од

глава Посебног дела Кривичног законика, и који се у пракси наших судова сјајно потврдио.

Ипак, а нарочито сада кад већ добијемо Општи део Кривичног законика, овакав начин рада не значи ни у ком случају да ми те поједине будуће одељке Посебног дела КЗ треба да обрађујемо и да их можемо обрађивати не мислећи о томе каква ће бити касније целина Посебног дела. Зато се већ сада дискутује о нацрту система Посебног дела. То ће нам дати одређен оквир који ће нам помоћи у изради појединих одељака, а то ће допринети и томе да израда тих одвојених одељака буде заиста успешна припрема за конструисање Посебног дела. Код дискусије о томе чуло се и мишљење, не би ли било боље уопште остати при посебним кривичним законима и не кодификовати их у јединственом Кривичном законнику. Али, ма да то мишљење може теоретски да има својих оправдања, очигледно је да ће у данашњим нашим условима, на садашњем степену развитка наших судова, за њихов правилан рад, за њихово даље подизање, за даље учвршћивање законитости бити много кориснија одређена и јасно ограничена основа какву ће представљати потпун Кривични законик.

Да се вратим сада нашем данашњем пројекту.

Има већ година дана како је преко наших правних часописа, као и од стране наших законодавних одбора био објављен први пројекат Општег дела Кривичног законика као материјал за дискусију. Дискусија у јавности и многобројне примедбе достављене Комитету за законодавство, у чему су учествовали руководећи савезни и републикански државни органи, органи тужиоштва и правосуђа, правни факултети и правничке организације, као и поједини правни научници, најзад дискусије на многим састанцима и саветовањима учиниле су да је пројекат не само био исправљен, дотериван и допуњаван, него да је неколико пута из основа прерађиван док се није дошло до коначног текста који је Влада усвојила са извесним изменама и допунама и доставила законодавним одборима Скупштине на претрес. На овом месту сматрам да са ове трибине треба одати нарочито признање комисији стручњака при савезном Министарству правосуђа, стручњацима из Комитета за законодавство и изградњу народне власти при Савезној влади и из Јавног тужиоштва ФНРЈ, чијој спреми и напорима припада највећи део заслуга за високи научни квалитет овог пројекта.

Широј јавности био је познат само прошлогодишњи предпројекат, а сада ће се упознати са текстом о коме расправљамо. Само упоређивање та два текста показује колики је велики труд био уложен да се дође до текста који би био на оној научној висини која одговара правном поретку једне напредне, народне демократије, текста који би достојно претстављао наше данашње законодавство, поред нашег Устава и других закона који су нашем законодавству већ прибавили оправдан углед у свету. Ми можемо да кажемо, без бојазни да нам се пребаци нескромност, да смо овим законским пројектом не само добили закон који у пуној мери одговара интересима наше народне државе и њеног грађанина и строгим и високим захтевима које доследна народна демократија поставља за научни квалитет свога законодавства, него да њиме дајемо и важан прилог унапређењу модерног кривичног законодавства уопште. (Одобравање).

Општи део Кривичног законика који се налази пред вама модеран је у најбољем смислу речи. Сасвим је разумљиво за народну демократију као што је наша да и у овој области права иде за тим да њено законодавство буде одраз резултата и тековина напредне науке кривичног права, да се користи свима тековинама одиста напредне мисли у овој области. Разуме се да је у овом погледу највише имало да нам пружи кривично законодавство у Совјетском Савезу (Кривични законик РСФСР), али не само данас још важеће норме тога законодавства, које су одговарале условима периода када су донете и чије је прилагођавање данашњим условима сада на дневном реду, — него и резултата праксе тога законодавства и теоретске научне обраде те праксе. Али нису при томе запостављене ни неоспорне тековине кривичног права у другим земљама. Искоришћавање свих тих тековина које претстављају резултате другог развитка правних схватања кроз векове имало је да нам помогне да нађемо израз који ће најбоље одговорити нашим сопственим тековинама у области кривичног права и наше казнене политике, изграђиване и развијане у току Ослободилачког рата и у послератном периоду с развијањем читавог нашег новог друштвеног поретка, да ова општа основа наше казнене политике буде одраз не само данашњих наших услова, него да истовремено буде и једно од оруђа способних да помогне даљем учвршћивању и развијању наше народне демократије и изградњи социјализма.

Не откидајући се, дакле, од општег историјског раз-
витка, умејући да ценимо напредовање правних схватања
друштва кроз различите историјске друштвене формације
до садашње социјалистичке епохе, свесни закона друштве-
ног развитака и линије којом данас тај развитака иде, ми смо
одбацили апстрактно, формалистичко и лажно схватање кри-
вичног законодавства буржоаских држава, које под фирмом
заштите „друштва уопште“ и „човека уопште“ (такво дру-
штво и таквог човека покушавају сада да пронађу и у Же-
неви у Поткомисији ОУН за људска права) — прикрива
класну заштиту експлоататорске државе. Оно што наше кри-
вично законодавство има да штити и што долази до пуног
израза у основним начелима Општег дела Кривичног зако-
ника, који је пред нама, није ни апстрактно „друштво“, ни
апстрактни „човек“, него је то ово наше одређено друштво,
наша народна држава и личност и права њеног грађанина,
(Аплауз). Ово научно исправно и доследно демократско схва-
тање долази до израза кроз цели овај законски пројекат, у
свима његовим начелним поставкама, а посебно је прогла-
шено у првом члану уводних одредаба, који каже:

„Кривично законодавство Федеративне Народне Репу-
блике Југославије има задатак да одређивањем кривичних
дела и прописивањем казни, васпитно-поправних и здравстве-
но-заштитних мера, које се примењују у законом одређеном
поступку, штити од друштвено опасних дела народну др-
жаву засновану на тековинама Народноослободилачке борбе,
њен правни поредак, њену социјалистичку изградњу и лич-
ност и права њеног грађанина.”

Више момената треба истаћи у овоме члану. Ту је одмах
речено да у средства заштите нашег поретка не спадају само
казнене мере, него и васпитно-поправне и здравствено-за-
штитне мере. Ту је одмах на челу закона и одредба од
основне важности за законитост нашег судовања, наиме да
се поменуте казнене, васпитно-поправне и здравствено-за-
штитне мере примењују у поступку који је одређен законом.
Као целина овај члан јасно одређује задатак не само Кри-
вичног законика, већ читавог нашег кривичног законодав-
ства. Тај задатак јесте заштита народне државе, њеног
правног поретка, њене социјалистичке изградње и њеног
грађанина од друштвено опасних дела. Шта је то друштвено
опасно дело, каже други став трећег члана који стоји на
челу друге главе у којој се говори о кривичној одговорности:

„Друштвено опасно је дело које угрожава или нарушава државно и друштвено уређење, независност и безбедност Федеративне Народне Републике Југославије, личност грађана, њихова права и права друштвених организација, као и уопште правни поредак утврђен савезним Уставом и уставима народних република.“, док први став истог члана поставља материјално схватање: да нема кривичне одговорности ако дело није друштвено опасно.

Цитирао сам трећи члан одмах уз први због тога што он, решавајући питање још основног значаја за кривичну одговорност, истовремено још више презицира, рашчлањује задатак кривичног законодавства како је изражен у првом члану.

Поред првог члана који говори о задатку нашег кривичног законодавства, у уводне одредбе улази и други члан који говори о сврси кажњавања. Док смо већ из првог члана видели да закон разликује три мере друштвене заштите: казнене, васпитно-поправне и здравствено-заштитне, дотле нам други члан, ма да се тиче само казнене мере, показује да наш закон ни казнене мере не схвата као чисто казнене, као одмазду учиниоцу. Као сврха кажњавања не поставља се само уништавање друштвено опасне делатности, него и одвраћање и спречавање учиниоца да не чини кривична дела, преваспитавање и поправљање учиниоца, као и општи васпитни утицај на друге чланове друштва у циљу одвраћања од вршења кривичних дела. Овакво постављање односа друштва према учиниоцу кривичног дела захтева појединачно прилажење суда сваком учиниоцу као одређеној живој индивидум, потпуно супротно сваком формалистичком прилажењу учиниоцу као јединки која је прекршила законски пропис. Овај правилни однос према учиниоцу дела долази до изражаја у низу одредаба овог закона. Овде ћу засад обратити пажњу само на одредбе о извршењу казни у члану 82, где стоји: „Сврха казне не може бити проузроковање физичких патњи или врећање људског достојанства осуђеног“ и на члан 83, који осуђеним лицима која се налазе на издржавању казне у затворима или казнено-поправним домовима не намеће рад само као дужност, него им рад признаје и као њихово право.

Материјалној концепцији кривичног дела, тј. да кривично дело може бити само друштвено опасно чињење или нечињење, наш пројекат срећно придружује и формални принцип који се налази у члану 28 нашег Устава, а по коме

се казне могу установити и изрицати само на основу закона. Тај принцип формулисан је у члану 4 овог пројекта овако: „Кривично дело може се одредити и казна за њега прописати само законом.”

Јединство ова два принципа из 3 и 4 члана имамо у члану 5, који због тога има нарочити значај. С једне стране, ту се у прва два става утврђује да нема кривичне одговорности за дело које, иако садржи обележја кривичног дела одређеног у закону, претставља незнатну друштвену опасност, као и за дело које је у часу извршења претстављало кривично дело, али је до правоснажности пресуде изгубило друштвено опасни значај. Узимајући тако степен опасности дела и моменат кад је дело учињено и кад је оно суђено као мерило које утиче на ослобођење од кривичне одговорности, иако је кривично дело учињено и то дело у закону предвиђено, овај члан, у своме трећем ставу, с друге стране предвиђа постојање кривичне одговорности за дело које у закону није изричито одређено, али које по сличности својих обележја одговара неком кривичном делу које у закону није изричито одређено. На овај начин, у овом важном члану, решава се на бази принципа друштвене опасности дела супротност између материјалне и формалне концепције кривичног дела чувајући пуну гаранцију законитости и грађанских права.

Другови народни посланици, ја нећу даље улазити у претресање осталих начела садржаних у овом законском пројекту, нити у описивању његовог система. С једне стране, то је у потребној мери учињено у образложењу Министра правосуђа, а с друге стране то је предмет теоретског обрађивања овог закона од стране правних стручњака.

Ја бих се вратио на питање општег задатка нашег кривичног законодавства. Али, као известилац, морам пре тога да се осврнем на једну важну измену коју су оба законодавна одбора сагласно учинила у пројекту изостављањем из пројекта члана 104 прелазних наређења о примени Кривичног законика и посебних кривичних закона на извесна тежа кривична дела учињена пре 6 априла 1941 године.

Иако су законодавни одбори оба већа били прво усвојили овај члан, они су накнадно донели одлуку о његовом изостављању из Општег дела Кривичног законика, налазећи да по својој материји он не спада у Општи већ у Посебни део. Његово остављање у Општем делу ишло би на штету карактера те одредбе као позитивне правне норме и дало

би тој одредби декларативни карактер. Али како још немамо Посебни део Кривичног законика, а постоји посебни кривични закон у који ова одредба спада по својој материји, то су оба законодавна одбора одлучила да ту одредбу, у поправљеној и потпунијој редакцији, предложи Скупштини у виду посебног законског предлога као допуну Закона о кривичним делима против народа и државе. Тај предлог стављен је на дневни ред после закона о коме сада расправљамо.

Враћам се на члан први. Он ставља наше кривично законодавство у службу заштите наше народне државе, нашег државног, економског и друштвеног уређења, обухватајући у томе и личност и права наших грађана и права наших друштвених организација. Другим речима, оно служи заштити нашег поретка утврђеног савезним Уставом и уставима члордних република. То значи да оно има да штити све оне велике тековине Народноослободилачке борбе наших народа које су изражене у основним начелима Устава. У том правцу даје сам Устав неколико упута. Тако се у члану 10 Устава поглашава као противан Уставу сваки акт уперен против суверености, равноправности и националне слободе народа ФНРЈ и њихових народних република. У члану 21 проглашава се као противан Уставу и кажњив сваки акт којим се грађанима дају привилегије или ограничавају права на основу разлике у народности, раси и вероисповести, као и свако проповедање националне, расне или верске мржње и раздора. Члан 43 проглашава да је ради заштите грађанских слобода и демократског уређења ФНРЈ незаконито и кажњиво употребљавати грађанска права ради промене и нарушавања уставног уређења у противуставној циљу.

Сваком грађанину наше државе који воли своју отаџбину, који воли слободу и независност народа чији је он члан, биће јасан и разумљив задатак који овај закон ставља нашем кривичном законодавству. Оно брани све оно најдрагоценије за шта је проливено море крви у Ослободилачком рату и Народној револуцији, тековине које имамо данас и оне које на њиховој основи освајамо за будућност напорним радом. Свакоме су познате надчовечанске жртве које су наши народи поднели, не само за извојевање своје слободе и независности и народне демократије, него и за то да тековине те тешке и крваве борбе остану чврсто у рукама народа, да се спрече покушаји свих оних мрачних реакционарних снага које су се стално удруживале не би ли из руку народа отеле плодове његове борбе. Ништа није било кадро-

да савлада чврсту вољу наших народа да никоме и ничему на свету не уступе ни педаљ од својих великих демократских тековина. (Бурно одобравање).

Али нема те тековине друштвеног напретка, нема тековине Народне револуције на коју неће покушати да наслону непријатељи из класа и слојева који су изгубили или којима историјски развитак прети да изгубе своје експлоататорске привилегије. А такве класе и слојеви, када су свргнути с власти у својој земљи, када више нису у стању да нађу ослонац нигде у масама своје земље, нужно траже ослонац и подршку код своје експлоататорске сабраће у иностранству. А светска реакција, чији је барјак данас у рукама америчких империјалиста, чини са своје стране све да прихвати те петожолонашке добровољце и, не бирајући средства, покушава да их искористи као своје оруђе да би се нарушио мир и спокојство народа у државама народне демократије, да би се уништила њихова политичка и економска независност. Они траже остатке разбијене реакције, а каткада претварају читаве политичке партије и групе у послушна оруђа својих поробљивачких планова. Такве слуге налази светска реакција, ма и у малој мери, и у нашој земљи, а налази их и у другим земљама народне демократије. Цели низ процеса у свима земљама народне демократије, у Пољској и Чехословачкој, у Румунији и Мађарској, у Југославији, Бугарској и Албанији, открили су и слепцима од рођења, осим хотимичним слепцима, да се империјалисти, у својој тежњи да загосподаре светом и да склоне с пута народне демократије које им сметају у постизању тога циља, служе не само протестним нотама преко којих су после овог рата увели отворено мешање у унутрашње послове других народа, него се служе и ширењем шпијунских центара, ковањем завера, организовањем тероризма, а да то постигну, не презају ни од злоупотребе међународних обичаја и правила.

А када народи не дозволе да се наруши њихова независност, када се бране од издајничког рада мрачњачких елемената који се против свога народа и своје отаџбине стављају у службу агентама стране шпијунаже, онда се потстрекачи лицемерно бусају у прса у име „демократије“, у име „светих човекових права“ и протестују што народне демократије поступају са издајницима народа и шпијунским слугама империјалиста онако како једино могу и морају да поступају, као са шпијунима и издајницима. (Буран аплауз). Они се праве слепи и глуви пред непобитним доказима толи-

ких процеса о томе да су разни њихови агенти вршили прелаве послове организовања шпијунаже, ковања завера против легалних народних влада, организовања и помагања терористичких банди за рушење народних режима изабраних огромном већином народа. Они хипокритски узбуђују своја лажно-демократска срца због процеса који скидају маску са овакве њихове работе. Они налазе да су многобројни политички процеси у Источној Европи последњих година „скоро сви држани по истом калупу“, да је тај „калуп очигледно направљен“. Они указују на сличност оптужбе и општег вођења тих процеса и на „невероватност“ оптужбе за рад у корист стране силе или за примање помоћи од стране силе против интереса државе. За њих су то „назови процеси“, „фабрикација“, „убичајен модел“, па има уважених британских народних посланика, лабуриста и конзервативаца, који се не устручавају да говоре, као и њихова америчка браћа, о „правном убиству“, заборављајући на судско убиство радничких бораца Сака и Ванцетија од којег се ове године навршава двадесет година, на редовна судска и несудска убиства људи зато што имају црну боју коже, и на редовно некажњавање њихових убица. Ти трговци нација и континената говоре као сенатор Коноли о „дивљачком комунизму који хоће да уништи демократију“, о томе како „људи у удаљеним крајевима света гледају у Сједињеним Државама избавитеља и ослободиоца који ће поломити ланце ропства са њихових гнојавих удова“. Ето до каквих песничких висина може да се дигне империјалистичка тартиферија. (Смех и аплауз).

Али, ако у свима тим процесима оних тражилаца гробова и организатора терористичке саботаже у Албанији, Петкова у Бугарској, Маниуа у Румунији, процесима у Пољској, Мађарској и Словачкој, Националног комитета, Драже Михаиловића, Нагоде итд. у Југославији, има сличности у оптужби и у општем вођењу тих процеса, онда је то просто зато што империјализам ради свуда исти посао (Бурно одобравање), што његови агенти раде по једнаким директивама и за истог господара, што се свуда открива исти режисер који диригује издајничком акцијом људи које је успео да купи, који су готови да му служе против слободе и независности свог народа. (Аплауз.) Међународни односи после овог рата нису се обогатили само Организацијом Уједињених нација, која треба да осигура мирни живот свих народа на бази њихове равноправности и поштовања њихове суве-

рености, него и једном новом врстом међународног бандитизма који организује у туђим земљама нелегалну борбу против народних режима.

У земљама народне демократије нема судских убистава, нема парламентарних комисија којима је циљ угушивање сваке напредне, демократске мисли, наши закони не прете са пет година робије неком само зато што неће пред парламентарним одбором да изјави да ли је члан ове или оне политичке партије, код нас више нема народних посланика који би поднели предлог закона по коме се припадништво Комунистичкој партији сматра велеиздајом, као што је то ових дана предложио један републиканац у америчком Конгресу, задоцњавајући тако за целих 26 година иза Закона о заштити државе југословенске буржоазије, која тада није знала да има толико далековидости да предвиди развитака америчке демократије после Другог светског рата. (Буран смех и одобравање).

Тога, дакле, нема у народним демократијама. Али онај који се стави у службу стране шпијунаже и страних агената, који по њиховим упутима ради против безбедности и незабедности своје земље, који је спреман да својим злочиначким радом олакшава посао империјалистичком поробљавању сопствене отаџбине, да пружа помоћ потстрекачима рата, који се усуди да постане оруђе терористичких акција за рушење демократског уставног поретка, за рушење основа наше социјалистичке изградње, тај нека зна да ће немилосрдно осетити тежину наших закона, да ће бити уништен, јер наши народи нису дали надчовечанске жртве зато да њихове крваво стечене тековине разнесу бандити у служби туђих шпијунажа. (Бурно одобравање).

Насупрот неоправданим, лажним, фабрицираним реакционарним оптужбама против правосуђа у нашој земљи и у осталим земљама народне демократије, ми можемо да укажемо баш на високи квалитет свих тих процеса који изазивају бес реакционара због тога што су на њима откривени прсти империјалистичких агената у свима заверама против народних демократија. Насупрот њиховој хипокритској галами о њиховој „демократији“, њиховој „законитости“ и њиховој „заштити људских права“, ми можемо с поносом да укажемо и на овај истински напредан, хуман и демократски Општи део Кривичног законика, који данас доносимо. Против њихове лажне вике на наше политичке процесе, ја овде могу само да истакнем велику висину на којој у сваком

погледу, у погледу законитости поступка и у погледу озбиљности и обилности доказа, стоје ти такозвани политички процеси, као на пример против Националног комитета, против Драже Михайловића, против Нагоде и других, као што је то случај и са свима познатим процесима у осталим земљама народне демократије. Држим да треба са овог места, баш приликом доношења овог закона, одати признање нашим судовима и тужиштву за законито, солидно и успешно вођење тих процеса, јер је то признање потпуно заслужено за рад који су учинили у интересу народа. (Аплауз.)

Другови народни посланици, из извештаја Законодавног одбора видели сте да је Законодавни одбор унео у овај законски пројекат приличан број измена и допуна. Ниједна од тих исправки није дирала у начела која су дошла до изражаја у пројекту поднетом од стране Савезне владе. Оне су само побољшале поједине формулације, негде унеле више јасноће и прецизности, негде дале мисли правилнији и потпунији израз, негде је допуњено понешто што је у пројекту било пропуштено. Једном речи, Законодавни одбор се трудио да коначни текст овог важног закона буде што савршенији.

Подвлачећи још једном напредност, хуманост и демократизам овог законског пројекта, чије ће озаконење представљати значајан прилог даљем учвршћивању и даљем развијању нашег правног поретка, безбедности наше народне државе и безбедности личности и права њеног грађанина, ја вас у име Законодавног одбора молим да предложени законски Пројекат општег дела кривичног законика у целости усвојите онако како је предложен од Законодавног одбора. (Аплауз.)

Претседник: Прелазимо на претрес Предлога општег дела кривичног законика. За реч се пријавио народни посланик др Јаков Гргурић.

Др Јаков Гргурић: Другови и другарице народни посланици, поред осталих до данас у овом високом дому донесених закона, који користоносно засијецају у живот наших народа, спада безусловно и овај Пројекат општег дијела кривичног законика.

У сваком материјалном кривичном праву важна су три елемента: дјело, злочинац и казна, као и њихов међусобни однос у вези социјалне околине.

Предложени Пројекат опћег дијела кривичног законика претпоставља, сасвим природно, нашу нову друштвену и правну оријентацију као одраз друштвеног и културног живота наших народа у духу начела Народноослободилачке борбе, по којима сви закони у нашој држави, па и Кривични законик, треба да извиру из народа и да воде рачуна о његовим интересима, о интересима који су уједно и државни интереси, а који су увјетовани његовим новим схватањем животних односа.

Ради тога је и доношење новог Кривичног законика као реформе досадашњег кривичног законика било веома потребно и оправдано, јер ће се њиме много допринијети осигурању тековина Народноослободилачке борбе, којима је основни циљ да се осигура у духу човјечности и праведности друштвени поредак у држави, који мора водити рачуна о добрим и рђавим својствима човјека.

Полазећи са тих принципа, Пројекат опћег дијела кривичног законика са основним засадама за све кривичне законе у држави, сасвим исправно даје дефиницију кривичног дјела као друштвено опасно чињење и пропуштање, које је управљено против државног и друштвеног уређења Федеративне Народне Републике Југославије и правног поретка заснованог на Уставу ФНРЈ и уставима народних република.

Кад год се говори о кривичном закону онда се увијек у првом реду при томе мисли на санкције које односни законик предвиђа за кривично дјело у форми изрицања казне.

И у том погледу предложени пројекат претставља начело демократизације, једну важну новост која је посве измијенила досадашње схватање сврхе казне.

Док је досада сврха казне полазила са гледишта одмазде и није довољно водила рачуна о злочинцу као починиоцу кривичног дјела, већ углавном само о кривичном дјелу и узвези с тим изрицале су се казне, наш пројекат је, напротив, успоставио као темељ за кажњавање нужну везу између злочинца, односно починиоца и казне, па је казни дао карактер социјалне заштите са сврхом поправке особе која је дјело починила. Због тога наш пројекат досљедно у свим својим прописима као што су: услови кажњивости, казне и медицинске мјере, отежавајуће и олакшавајуће околности, ублажење казне, ослобођење од казне, условна пресуда, условни отпуст и поништај осуде, врло исправно, при примењивању казне не сматра одлучним само учињено дјело,

које се више не може примјенити, већ посвећује претежну пажњу на човјека као починитеља, на живо биће које припада садашњости и будућности, а на које се подесним средствима може дјеловати да својим позитивним својствима, након почињеног дјела, може послужити друштвеним интересима и тиме злочинца претворити у доброг грађанина.

Да се та средства у даном случају могу правилно на починиоца кривичног дјела примјенити и постићи праву сврху казне, у нашем је пројекту предвиђено 12 врста казни и тиме се даје суцу велика могућност да се при изрицању казне прилагоди личности починиоца у погледу његове индивидуалности и социјалне заштите.

Поставивши горе наведене принципе, Пројекат опћег дијела кривичног законика уноси у наш систем кривичног права дух човјечности који је досада био готово непознат, јер цијелим својим садржајем овај пројекат посвећује највећу пажњу човјеку, као природном и политичком бићу у друштвеној заједници која од човјека тражи испуњење његових дужности према друштву и држави и која га путем закона има право за прекршај тих дужности да казни не као одмазду за почињено дјело као таково, већ ради његове друштвене опасности и само у мјери којом се може постићи његов поправак и преваспитати га у корисног члана заједнице, односно починиоца као друштвено неопасног човјека од казне ослободити.

Овим пројектом наша ће држава поново јасно доказати свакоме да јој је у цијелом њеном раду, а напосе законодавству, у првом реду стало до човјека и његовог друштвеног и културног подизања. Истодобно овим законским пројектом доказујемо како се и на који начин у живот провађа демократизација и стварају напредни, демократски закони, којих није било у бившој Југославији, а који одговарају вољи наших народа, духу и тековинама Народноослободилачког рата. Наша заједница Федеративна Народна Република Југославија на челу са Маршалом Јосипом Брозом Титом показала је до данас, а и сада доказује на пољу стварања законодавства и народне управе да је равна у раду, уздизању своје земље и својих народа, са осталим народно-демократским народима и државама.

Гласам у начелу за овај законски пројекат.

Претседник: Има реч народни посланик Јаков Блажевић.

Јаков Блажевић (Изборни срез Госпић, НР Хрватска):
Другови посланици, доношење Опћег дијела Кривичног за-

коника значајно је за учвршћење и даљни развитак нашег правног поретка, учвршћење новог државног и друштвеног поретка. Нова напредна гледања, нови револуционарни принципи постају темељи, основа нашег кривичног права. Сви ти принципи остварени у спречавању, побијању и уништењу друштвено опасне дјелатности разумљиви су нашем човјеку, јер је он кроз свој Ослободилачки рат, кроз изградњу своје боље садашњице и боље будућности изградио нова праведна гледања, нову праксу и нова схватања. Наш је народ научио борити се против свих препрека, научио је борбено рјешавати задатке који стоје пред њим, извршио је своја запажања и издигао своје знање и свијест до оне висине са које ударац не промашује. Наш народ, захваљујући томе искуству, зна гдје је непријатељ, зна услове његовог опстанка, зна његове дубоке коријене, начине и форме његове дјелатности. Из тих опћих закључака, искустава наше борбе, изградње наше државе и нове социјалне економије, и уопће преобразбе читавог нашег живота, прихватајући најнапредније што је дала модерна правна наука, произишли су принципи који су темељ Пројекта опћег дијела кривичног законика који ми данас претресамо.

Другови народни посланици, буржоаско право, уопће, а нарочито кривично право, сакривало је своју класну основу и садржину иза апстрактно-формалистичких догми. Напредна правна наука, усвојена овим предлогом, одлучно одбацује све то и позитивно рјешава питања, која буржоаско право није могло нити хтјело да ријеши. Данас је нама, бранећи тековине Народне револуције, изграђујући нов живот, и идући у социјализам, потребно ефикасно да се обрачунамо са свима онима који се, осуђени на пропаст, дижу против народа и његових настојања. Не би се могао заузети правилан став, открити непријатеље, штеточине итд. без ових усвојених принципа у приједлогу овога закона, принципа друштвене опасности кривичног дјела, то јест, материјалне концепције кривичног дјела и принципа личне одговорности које дају могућности средства да се кривично дјело и његове посљедице сагледају у његовој дубини. Узмимо, на примјер, принцип института саучесништва у кривичном дјелу и институт форме извршења кривичних дјела, који су наведени у чл. 24 до 27 овог законског приједлога. Ми знамо и од прије, који смо се са својим народом борили још за вријеме старе Југославије, да народном оштром запажању и његовом осјећању правде није утекла из вида чињеница,

да је буржоаско кривично право, штитећи своје класне позиције, ударало по малим кривцима извршиоцима дјела, а стварни организатори и иницијатори вршења кривичног дјела, који су злочиначки ништили основне народне интересе, остајали су некажњени. На то питање овај наш приједлог је позитивно одговорио, уопћивши закључке из праксе и политике из Ослободилачког рата и борбе противу народних издајника и штеточина. Прикривени остаци издајника, њихова крајња резерва и база шпијунских центара у лицу разних опозиционих грађанских, сељачких и сличних блокова искоришћавали су распршене бандите четника и усташа на даље злочине.

Без рада тих издајника, организатора и иницијатора нико ни часа не би сумњао у прави карактер и рад тих банди. Њихови адвокати хтјели су ту везу, ту основну нит прекинути између непосредних извршилаца и тих организатора и иницијатора кривичне дјелатности и бандитизма код нас и они су то хтјели користећи се разним формалистичким правним шпекулацијама и начинима, позивајући се на стари закон. Овај наш закон, у погледу тих ствари, са прописима које сам цитирао, ријешава то питање позитивно, онако како народ мисли и зна да је праведно ријешено, и онако како то одговара народним интересима. Он је средство и начин да се сви народни непријатељи униште и да се униште узроци на основу којих народни непријатељи шире свој противнародни рад.

Према томе, другови, из свега онога што је друг Пијаде овде излагао и из свих оних принципа који су постављени у основи овога законског приједлога, јасно је да тај приједлог даје тако дубоко усађену основу по резултатима наше Народне револуције и Ослободилачке борбе наше земље, да је он, према томе, користан, да је он потребан и да је он снажно средство у борби наших народа за заштиту њихових животних интереса.

Из свих тих разлога овај законски приједлог треба поздравити, и из тих разлога гласам за њега. (Буран аплауз).

Претседник: Пошто се нико други није јавио за реч, то молим известиоца Законодавног одбора, друга Мошу Пијаде, да чита законски предлог по члановима.

Известилац чита наслов са поднасловом I главе и члан I законског предлога.

Претседник: Ко је за чл. 1 са насловом и поднасловом 1 главе законског предлога, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је чл. 1 заједно са насловом и поднасловом главе прве Предлога општег дела кривичног законика једногласно примљен.

(За овим је Савезно веће, гласајући дизањем руке посебно о сваком члану, једногласно усвојило све чланове Предлога општег дела кривичног законика, према извештају Законодавног одбора и то од чл. 2 до закључно члана 106.)

Претседник: Одређујем гласање у целини дизањем руке. Ко је за Предлог кривичног законика — Општи део, у целини, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог кривичног законика — Општи део једногласно и коначно прихваћен у Савезном већу и да ће бити упућен Већу народа на даље решавање. (Аплауз).

Друга тачка дневног реда је претрес Предлога закона о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе.

Известилац и о овом предлогу закона је претседник Законодавног одбора, народни посланик Моша Пијаде.

Известилац Моша Пијаде: (Чита извештај Законодавног одбора. — Видети прилог на крају књиге.)

Другови народни посланици, овај кратак закон о допуни, са једном својом одредбом, преузет је, као што смо видели, из Пројекта општег дела кривичног законика, с једне стране, а с друге стране, јасноћа овог члана, ове одредбе, мислим, ослобађа ме неког нарочитог образложења. Мислим да никакво даље образложење овом закону није потребно. Зато вас молим у име Законодавног одбора да га усвојите како је предложен.

Претседник: Пошто се нико није јавио за реч, молим известиоца да чита члан по члан законског предлога.

Известилац чита члан 1 са насловом закона.

Претседник: Ко је за члан 1 са насловом закона, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је члан 1 примљен.

(За овим је Савезно веће, у смислу свога пословника, гласајући дизањем руке, прихватило чланове 2 и 3 законског предлога, према извештају и предлогу Законодавног одбора.)

Претседник: У целини гласаће се дизањем руке. Ко је за Предлог закона о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко *против*? (Нема). Објављујем да је Предлог закона о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе у Савезном већу коначно усвојен и да ће бити упућен Већу народа ради даљег решавања.

Дајем одмор од десет минута.

(После одмора)

Претседник: Настављамо седницу. Принуђен сам да скрећем пажњу друговима народним посланицима да околност што смо у овој сесији користили нови пословник и гласали о законским предлозима у целини дизањем руке, а не поименично, не ослобађа другове народне посланике обавезе да присуствују седницама, и да ћу, с обзиром на број који је све мањи у дворани, бити принуђен да наредим прозивку.

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: избор секретара Савезног већа.

Као што вам је познато, досадашњи секретар Савезног већа, друг Воја Лековић због других дужности на које је позван у народној власти дао је оставку. Бирамо секретара Савезног већа. Има ли ко какав предлог? Има реч народни посланик друг Душан Петровић-Шане.

Душан Петровић-Шане (*Изборни срез орашачки, НР Србија*): У име Клуба посланика Народног фронта, предлажем за секретара Савезног већа, на место народног посланика Воје Лековића, који је дао оставку, народног посланика Момчила Марковића. (Аплауз).

Претседник: Питам Савезно веће да ли прима за секретара Савезног већа предложеног кандидата, народног посланика друга Момчила Марковића? (Прима се). Објављујем да је за секретара Савезног већа изабран народни посланик друг Момчило Марковић.

Прелазимо на четврту тачку дневног реда: избор три члана и седам заменика Законодавног одбора. Ко од народних посланика има предлог у том смислу? Има реч народни посланик др Јерко Радмиловић.

Др Јерко Радмиловић: Другови народни посланици, у име Клуба народних посланика Народног фронта предлажем да се на место чланова Законодавног одбора: др Милоша

Московљевића, Живојина Јоцића и Месуда Хогића, изаберу за чланове Законодавног одбора: Живота Ђермановић, Тихомир Никодијевић и Чамо Едхем.

За заменике чланова Законодавног одбора предлагем: Ристу Антуновића, Божидарку-Кику Дамњановић, Владу Малеског, Ису Јовановића, Светозара Крстића, Нимани Цавида и Бошка Шиљеговића. (Аплауз).

Претседник: Има ли какав други предлог? (Нема). Питам Савезно веће прима ли предлог народног посланика друга др Јерка Радмиловића, поднет у име Клуба народних посланика Народног фронта, онако како је он прочитао? (Прима се). Објављујем да су за чланове Законодавног одбора Савезног већа изабрани народни посланици: Живота Ђермановић, Тихомир Никодијевић и Чамо Едхем, а да су на основу члана 16 Пословника Савезног већа за заменике чланова Законодавног одбора изабрани народни посланици: Риста Антуновић, Божидарка-Кика Дамњановић, Владо Малески, Иса Јовановић, Светозар Крстћ, Нимани Цавид и Бошко Шиљеговић. (Аплауз).

Прелазимо на пету тачку дневног реда: избор пет заменика за Одбор за привредни план и финансије. Има ли ко од народних посланика какав предлог? Има реч народни посланик друг др Јерко Радмиловић.

Др Јерко Радмиловић: Другови народни посланици, на основу члана 16 Пословника Савезног већа, предлагем да се изабере пет заменика за Одбор за привредни план и финансије, и то: Павле Геренчевић, Радош Јовановић, Груја Новакровић, Ванчо Бурзевски, Андрија Бубањ.

Претседник: Има ли ко какав други предлог? (Нема). Прима ли Савезно веће предлог народног посланика друга др Јерка Радмиловића, како га је прочитао? (Прима). Објављујем да су за заменике за Одбор за привредни план и финансије изабрани народни посланици: Павле Геренчевић, Радош Јовановић, Груја Новакровић, Ванчо Бурзевски и Андрија Бубањ. (Аплауз).

Прелазимо на шесту тачку дневног реда: избор три заменика за Одбор за молбе и жалбе. Молим друга др Јерка Радмиловића, који има предлог Клуба посланика Народног фронта, да учини предлог.

Др Јерко Радмиловић: Другови народни посланици, на основу чл. 16 Пословника Савезног већа, предлагем да се

изаберу три заменика за Одбор за молбе и жалбе и то: Лерик Иштван, Мато Јакшић и Богољуб Стојановић.

Претседник: Има ли ко какав други предлог? (Нема). Прима ли Савезно веће предлог народног посланика др Радмиловића? (Прима. — Аплауз). Објављујем да су за заменике чланова Одбора за молбе и жалбе изабрани народни посланици: Лерик Иштван, Мато Јакшић и Богољуб Стојановић.

Прелазимо на седму тачку дневног реда: избор три заменика за Административни одбор. Предлог има народни посланик др Јерко Радмиловић.

Др Јерко Радмиловић: Другови народни посланици, на основу чл. 16 Пословника Савезног већа, предлажем да се изаберу три заменика за Административни одбор, и то: Љубинка Милосављевић, Богдан Црнобрња и Фердо Година.

Претседник: Има ли какав други предлог? (Нема). Прима ли Савезно веће предлог народног посланика др Јерка Радмиловића? (Прима. — Аплауз). Објављујем да су за заменике у Административном одбору Савезног већа изабрани народни посланици: Љубинка Милосављевић, Богдан Црнобрња и Фердо Година.

Прелазимо на последњу тачку дневног реда: избор једног члана и три заменика за Мандатно-имунитетски одбор. Народни посланик др Јерко Радмиловић има предлог.

Др Јерко Радмиловић: Другови народни посланици, у име Клуба посланика Народног фронта предлажем да се на место члана Мандатно-имунитетског одбора Илије Дошена изабере Владо Шегрт.

На основу чл. 16 Пословника Савезног већа, предлажем да се изаберу три заменика за Мандатно-имунитетски одбор, и то: Душан Грк, Драго Гиздић и Милорад Вујичић.

Претседник: Има ли какав други предлог? (Нема). Прима ли Савезно веће предлог народног посланика др Јерка Радмиловића? (Прима. — Аплауз). Објављујем да је за члана Мандатно-имунитетског одбора изабран народни посланик Владо Шегрт а за заменике у истом одбору народни посланици: Душан Грк, Драго Гиздић и Милорад Вујичић.

Веће народа, у смислу чл. 32 свога пословника, известило је Савезно веће да су у Закону о прекршајима, како је до-стављен Савезном већу, учињене измене и допуне чланова 58, 59 и 60. Извештавам Веће да сам упоредио ове измене и допуне са изменама и допунама које је учинило Савезно

веће у овом законском предлогу, и да сам установио да су ове измене и допуне истоветне. Према томе су истоветна оба текста законског предлога усвојена у оба већа. Да ли Веће прима мој извештај? (Прима). Објављујем да је на тај начин Народна скупштина примила Закон о прекршајима. Закон ће бити упућен Президијуму Народне скупштине ради проглашења.

Пошто Веће народа није завршило дискусију о Предлогу кривичног законика и Предлогу закона о изменама и допунама у Закону о кривичним делима против народа и државе, нисам био у могућности да усвојене текстове упоредим и због тога предлажем дневни ред за наредни састанак: саглашавање и изјава Председништва поводом упоређивања текста Кривичног законика — Општи део и Закона о изменама и допунама Закона о кривичним делима против народа и државе.

Да ли Веће прима предлог за дневни ред у смислу чл. 7 пословника? (Прима). Објављујем да је дневни ред за наредни састанак примљен онако како је од стране Председништва предложен.

Од Президијума Народне скупштине примило је Савезно веће следећи акт:

ПРЕТСЕДНИШТВО
ПРЕЗИДИЈУМА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

С. Бр. 2242
28 новембра 1947 год.
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Извештавате се да је Председништво Президијума Народне скупштине ФНРЈ на основу чл. 3 Пословника за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије заказало заједничку седницу Савезног већа и Већа народа за 29 новембар 1947 године у 10 часова, са следећим дневним редом:

1) Решавање о потврди Одлуке Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 15 септембра 1947 године бр. 1733 о проширењу важности Устава, закона и других правних про-

писа Федеративне Народне Републике Југославије на подучју припојеном територији ФНРЈ по Уговору о миру са Италијом.

2) Решавање о потврди Одлуке Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 19 јула 1947 године бр. 1445 о издвајању из Министарства индустрије послова електрификације и о оснивању Министарства електропривреде Владе ФНРЈ, као савезно-републиканског министарства.

3) Решавање о потврди Одлуке Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 19 јула 1947 године бр. 1446 о разрешењу од дужности Министра спољне трговине инж. Николе Петровића и о његовом наименовању за Министра електропривреде Владе ФНРЈ.

4) Решавање о потврди Одлуке Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 19 јула 1947 године бр. 1447 о наименовању Милентија Поповића, Претседника Планске комисије Народне Републике Србије, за Министра спољне трговине Владе ФНРЈ.

5) Решавање о разрешењу од дужности потпретседника Врховног суда ФНРЈ др Теодора Томиншека и о његовом стављању на расположење Президијуму Народне скупштине Народне Републике Словеније.

Молимо да се ово саопшти члановима Савезног већа на првој седници.

**Претседништво Президијума Народне скупштине
Федеративне Народне Републике Југославије**

Секретар

М. Перуничић, с. р.

Претседник

Др И. Рибар, с. р.

Претседник: У прочитаном акту Президијума изнета је молба да се он саопшти народним посланицима Савезног већа. Према томе, заједничка седница оба већа одржаће се сутра, 29 новембра 1947 године, у 10 часова пре подне, у овој дворани.

Пошто смо дневни ред наше данашње седнице исцрпели, а нови дневни ред Савезног већа раније прихватили, заказујем идућу седницу Савезног већа за сутра у 9,30 часова пре подне.

(Седница је закључена у 18 часова).

ВЕЋЕ НАРОДА

Шеста седница

(29 новембра 1947)

Почетак у 10,10 часова.

Претседавао претседник Јосип Видмар.

Претседник: Отварам шести редовни састанак IV редовног заседања Већа народа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије. Записник данашње седнице водиће секретар Михаило Грбић. Молим друга секретара да прочита записник прошле седнице.

Секретар Михаило Грбић чита записник пете седнице од 28 новембра 1947 године.

Претседник: Има ли примедба на прочитани записник? (Нема). Пошто нема примедба, записник ће се оверити.

Саопштавам Већу да је Савезно веће, у смислу пословника, доставило Већу народа на решавање Предлог кривичног законика — Општи део и Предлог закона о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе, као и извештај да је Савезно веће усвојило Предлог основног закона о прекршајима са изменама и допунама у члановима 58, 59 и 60.

Пошто су текстови ових законских предлога истоветни са текстовима законских предлога које је Веће народа усвојило, то, у смислу члана 26 пословника, подносим овај извештај Већу на одобрење. Прима ли Веће овај извештај? (Прима).

Пошто Веће прима овај извештај, објављујем да је Народна скупштина усвојила ове законе и да ће, на основу члана 34 Пословника Већа народа, бити упућени Претседништву Президијума Народне скупштине ради проглашења.

Саопштавам Већу народа да је Претседништво Већа народа примило од Претседништва Президијума Народне скупштине овај допис (чита):

ПРЕТСЕДНИШТВО
ПРЕЗИДИЈУМА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

С. Бр. 2242
28 новембра 1947 год.
Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Извештавате се да је Претседништво Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије, на основу члана 3 Пословника за заједничке седнице Савезног већа и Већа народа Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије, заказало заједничку седницу Савезног већа и Већа народа за 29 новембар 1947 године, у 10 часова, са следећим дневним редом:

1) решавање о потврди Одлуке Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 15 септембра 1947 године бр. 1733 о проширењу важности Устава, закона и других правних прописа Федеративне Народне Републике Југославије на подручју припојеном територији ФНРЈ по Уговору о миру са Италијом;

2) решавање о потврди Одлуке Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 19 јула 1947 године бр. 1445 о издвајању из Министарства индустрије послова електрификације и о оснивању Министарства електропривреде Владе ФНРЈ, као савезно-републиканског министарства;

3) решавање о потврди Одлуке Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 19 јула 1947 године бр. 1446 о разрешењу од дужности Министра спољне трговине инж. Николе Петровића и о његовом наименовању за Министра електропривреде Владе ФНРЈ;

4) решавање о потврди Одлуке Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 19 јула 1947 године бр. 1447 о наименовању инж. Милентија Поповића, Претседника Планске комисије Народне Републике Србије за Министра спољне трговине Владе ФНРЈ; и

5) решавање о разрешењу од дужности потпретседника Врховног суда ФНРЈ др Теодора Томиншека и о његовом

стављању на расположење Президијуму Народне скупштине Народне Републике Словеније.

Молимо да се ово саопшти члановима Већа народа на првој седници.

**Претседништво Президијума Народне скупштине
Федеративне Народне Републике Југославије**

Секретар

Миле Перуничих, с. р.

Претседник

Др Иван Рибар, с. р.

Ова заједничка седница састаће се одмах након ове наше седнице.

Пошто је исцрпен дневни ред, овим закључујем данашњу седницу.

(Седница је закључена у 10,30 часова).

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

SAVEZNO VEĆE

Šesta sednica

(29 novembra 1947)

Početak u 10,10 časova.

Pretsedavao predsednik **Vladimir Simić**.

Pretsednik: Otvaram šesti redovni sastanak IV redovnog zasedanja Saveznog veća Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar **Stevan Jovičić**. Izvolite saslušati zapisnik petog redovnog sastanka.

Sekretar čita zapisnik petog redovnog sastanka.

Pretsednik: Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Objavljujem da se zapisnik prima bez primedbe.

Pre prelaska na dnevni red saopštavam da **Dušan Devedžić**, narodni poslanik, moli 5 dana odsustva zbog hitnih službenih poslova. Ja predlažem da mu se ovo odsustvo odobri. (Prima se). Objavljujem da je ovo odsustvo odobreno.

Prelazimo na dnevni red. Kao prva tačka dnevnog reda je rešavanje o izveštaju Veća naroda povodom usvajanja Predloga opšteg dela krivičnog zakonika, a kao druga tačka rešavanje o izveštaju Veća naroda povodom usvajanja Predloga zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države. Izveštavam Veće da sam uporedio tekstove zakonskih predloga primljenih od Veća naroda i da sam ustanovio da su tekstovi istovetni sa tekstovima istih zakonskih predloga koji

su juče primljeni u Saveznom veću. Prima li Veće ovaj moj izveštaj? (Prima). Pošto Veće prima ovaj izveštaj, objavljujem da je time Narodna skupština primila Krivični zakonik — Opšti deo i Zakon o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države. Oba ova zakona biće dostavljena Prezidijumu Narodne skupštine radi proglašenja.

Pošto je ovim dnevnim red današnje sednice iscrpen, zaključujem ovu sednicu.

(Sednica je zaključena u 10,15 časova).

ZAJEDNIČKA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA I VEĆA NARODA

Prva sednica

(29 novembra 1947)

Početak u 10,30 časova.

Pretsedavao Predsednik Veća naroda **Josip Vidmar**.

Pretsedavajući: Otvaram prvu zajedničku sednicu IV redovnog zasедanja oba doma Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Zapisnik današnje sednice vodiće sekretar Veća naroda Mihailo Grbić.

Predsedništvo Prezidijuma predložilo je sledeći dnevni red:

1) rešavanje o potvrdi Odluke Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ od 15 septembra 1947 godine br. 1733 o proširenju važnosti Ustava, zakona i drugih pravnih propisa Federativne Narodne Republike Jugoslavije na području pripojenom teritoriji FNRJ po Ugovoru o miru sa Italijom;

2) rešavanje o potvrdi Odluke Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ od 19 jula 1947 godine br. 1445 o izdvajanju iz Ministarstva industrije poslova elektrifikacije i o osnivanju Ministarstva elektroprivrede Vlade FNRJ, kao savezno-republikanskog ministarstva;

3) rešavanje o potvrdi Odluke Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ od 19 jula 1947 godine br. 1446 o razrešenju od dužnosti ministra spoljne trgovine inž. Nikole Petrovića i o njegovom naimenovanju za ministra elektroprivrede Vlade FNRJ;

4) rešavanje o potvrdi Odluke Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ od 19 jula 1947 godine br. 1447 o naimenovanju Milentija Popovića, Predsednika Planske komisije Narodne Republike Srbije, za Ministra spoljne trgovine Vlade FNRJ;

5) rešavanje o razrešenju od dužnosti potpredsednika Vrhovnog suda FNRJ dr Teodora Tomiņška i o njegovom stavljanju na raspoloženje Prezidijumu Narodne skupštine Narodne Republike Slovenije.

Prima li Skupština ovaj dnevni red? (Prima). Pošto Skupština prima ovaj dnevni red, prelazimo na prvu tačku dnevnog reda. Ima reč sekretar Prezidijuma Mile Peruničić.

Sekretar Prezidijuma Mile Peruničić (*Izborni srez Bijelo Polje, NR Crna Gora*): Drugovi narodni poslanici, u vremenu između III i IV redovnog zasedanja Narodne skupštine Prezidijum je doneo nekoliko odluka koje, prema odredbama Ustava FNRJ, traže naknadnu potvrdu Narodne skupštine. Te odluke odnose se na proširenje važnosti Ustava, zakona i drugih pravnih propisa Federativne Narodne Republike Jugoslavije na području pripojenom teritoriji FNRJ po Ugovoru o miru sa Italijom; na izdvajanje iz Ministarstva industrije poslova elektrifikacije i o osnivanju Ministarstva elektroprivrede Vlade FNRJ; na razrešenje od dužnosti Ministra spoljne trgovine inž. Nikole Petrovića i njegovo naimenovanje za Ministra elektroprivrede Vlade FNRJ i na naimenovanje Milentija Popovića, Predsednika Planske komisije Narodne Republike Srbije, za Ministra spoljne trgovine Vlade FNRJ.

Moli se Narodna skupština da izvoli potvrditi ove odluke. (Aplauz).

Predsedavajući: Izvolite čuti predlog odluke po tački prvoj.

Sekretar Prezidijuma čita Odluku Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ od 15 septembra 1947 godine br. 1733 o proširenju važnosti Ustava, zakona i drugih pravnih propisa Federativne Narodne Republike Jugoslavije na području pripojenom teritoriji FNRJ po Ugovoru o miru sa Italijom (Ukaz br. 1733 od 15 septembra 1947 g., »Službeni list FNRJ« br. 80 od 17 septembra 1947 g., str. 1133).

Predsedavajući: Traži li ko reč po ovom predlogu? (Ne traži niko). Stavljam ovaj predlog Prezidijuma Narodne skupštine na glasanje. Ko glasa za potvrdu ove odluke, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li koga protiv? (Nema). Objavljujem da je Odluka o proširenju važnosti Ustava, zakona i drugih pravnih propisa Federativne Narodne Republike Jugoslavije na području pripojenom teritoriji FNRJ po Ugovoru o miru sa Italijom potvrđena. (Aplauz).

Prelazimo na drugu tačku. Molim druga Sekretara Prezidijuma da pročita predlog odluke po tački drugoj.

Sekretar Prezidijuma čita Odluku Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ od 19 jula 1947 godine br. 1445 o izdvajanju iz Ministarstva industrije poslova elektrifikacije i o osnivanju Ministarstva elektroprivrede FNRJ kao savezno-republikanskog ministarstva. (Ukaz br. 1445 od 19 jula 1947 g., »Službeni list FNRJ« br. 61 od 22 jula 1947 g., str. 761).

Pretsedavajući: Traži li ko reč? (Ne traži niko). Stavljam predlog na glasanje. Ko glasa za potvrdu ove odluke, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Narodna skupština primila Odluku o izdvajanju iz Ministarstva industrije poslova elektrifikacije i o osnivanju Ministarstva elektroprivrede Vlade FNRJ, kao savezno-republikanskog ministarstva.

Prelazimo na treću tačku. Molim Sekretara Prezidijuma Narodne skupštine da pročita predlog odluke po tački trećoj.

Sekretar Prezidijuma čita Odluku Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ od 19 jula 1947 godine br. 1446 o razrešenju od dužnosti Ministra spoljne trgovine inž. Nikole Petrovića i o njegovom naimenovanju za Ministra elektroprivrede Vlade FNRJ. (Ukaz br. 1446 od 19 jula 1947 g., »Službeni list FNRJ« br. 61 od 22 jula 1947 g., str. 762).

Pretsedavajući: Ko glasa za ovu odluku, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Objavljujem da je Narodna skupština primila odluku o razrešenju od dužnosti Ministra spoljne trgovine inž. Nikole Petrovića i o njegovom naimenovanju za Ministra elektroprivrede Vlade FNRJ.

Prelazimo na četvrtu tačku. Molim Sekretara Prezidijuma Narodne skupštine da pročita predlog odluke po tački četvrtoj.

Sekretar Prezidijuma čita Odluku Prezidijuma od 19 jula 1947 godine o naimenovanju Milentija Popovića, Predsednika Planske komisije Narodne Republike Srbije, za Ministra spoljne trgovine Vlade FNRJ. (Ukaz br. 1447 od 19 jula 1947 g., »Službeni list FNRJ« br. 61 od 22 jula 1947 g., str. 762).

Pretsedavajući: Ko glasa za potvrdu ove odluke, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko ne diže ruku). Objavljujem da je Narodna skupština primila Odluku o naimenovanju Milentija Popovića, Predsednika Planske komisije Na-

rodne Republike Srbije, za Ministra spoljne trgovine Vlade FNRJ.

• Prelazimo na petu tačku dnevnog reda: rešavanje o razrešenju od dužnosti potpredsednika Vrhovnog suda Federativne Narodne Republike Jugoslavije dr Teodora Tominšeka i o njegovom stavljanju na raspoloženje Prezidijumu Narodne skupštine Narodne Republike Slovenije.

Molim druga Sekretara Prezidijuma da pročita ovu odluku.

Sekretar Prezidijuma: Prezidijum Narodne skupštine Narodne Republike Slovenije tražio je od Prezidijuma Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije da se potpredsednik Vrhovnog suda Federativne Narodne Republike Jugoslavije dr Teodor Tominšek razreši od dužnosti i stavi njemu na raspoloženje. Zato Prezidijum Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije podnosi predlog koji glas:

**PREDLOG ODLUKE O RAZREŠENJU OD DUŽNOSTI
POTPRETSEDNIKA VRHOVNOG SUDA FNRJ
dr TEODORA TOMINŠEKA**

Narodna skupština Federativne Narodne Republike Jugoslavije, na osnovu člana 121 Ustava FNRJ i člana 21 Zakona o uređenju narodnih sudova

o d l u č u j e :

Razrešava se od dužnosti potpredsednik Vrhovnog suda dr Teodor Tominšek i stavlja na raspoloženje Prezidijumu Narodne skupštine Narodne Republike Slovenije a na osnovu njegovog traženja.

28 novembra 1947 god.
u Beogradu

**Pretsedništvo Prezidijuma Narodne skupštine
Federativne Narodne Republike Jugoslavije**

Sekretar
M. Peruničić, s. r.

Pretsednik
Dr I. Ribar, s. r.

Predsjedavajući: Ko glasa za potvrdu ove odluke, neka dignu ruku. (Svi dižu ruku). Ko je protiv? (Niko ne diže ruku). Objavljujem da je Narodna skupština primila Odluku o razrešenju od dužnosti potpredsjednika Vrhovnog suda Federativne Narodne Republike Jugoslavije dr Teodora Tominšeka i o njegovom stavljanju na raspoloženje Prezidijumu Narodne skupštine Narodne Republike Slovenije.

Predlažem Skupštini odmor od 10 minuta nakog koga će se, tačno u 11 časova, nastaviti svečana sednica u čast velikog istoriskog dana našeg državnog praznika. Prima li Narodna skupština ovaj predlog? (Svi poslanici ustaju i burno aplaudiraju). Objavljujem da je Narodna skupština primila ovaj predlog.

(Sednica je prekinuta u 10,50 časova).

(Posle odmora)

Tačno u 11 časova Predsedništvo je zauzelo svoje mesto. Odmah zatim ulazi Maršal Tito sa članovima Vlade FNRJ. Ulazak Maršala Tita narodni poslanici i mnogobrojna publika dočekuju stojeći i dugo, burno aplaudiraju. Ovacije Maršalu Titu trajale su nekoliko minuta.

Predsjedavajući: Nastavljamo zajedničku sednicu oba doma, koju proglašavam svečanom u čast velikog istoriskog dana 29 novembra, dana kada je stvorena i u novi svetliji život upućena naša Federativna Narodna Republika Jugoslavija. (Aplauz i poklici: »Živela!«). Dajem reč Predsedniku Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ dr Ivanu Ribaru. (Svi poslanici ustaju i aplauzom pozdravljaju dolazak dr Ivana Ribara na govornicu.)

Predsednik Prezidijuma dr Ivan Ribar: Drugovi i drugarice narodni poslanici, danas je veliki i slavni dan, naš veliki praznik, slavni 29 novembar. Danas je upravo navršena druga godina otkako smo izglasali republiku, jugoslovensku, demokratsku i federativnu. Danas je pet godina otkako smo organizovali i konstituisali Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije u Bihaću. Danas su, drugovi i drugarice, četiri godine otkako smo doneli istoriske odluke na II zasjedanju u Jajcu. Dozvolite mi, drugovi i drugarice, da u nekoliko riječi iznesem te važne događaje pred vas, kako bismo oživjeli velike i trajne naše uspomene na današnji dan.

Veliki uspjesi naše Narodnooslobodilačke borbe izvojevani junačkim djelima i nezapamćenim naporima i žrtvama naše

Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda sa drugom Titom i Komunističkom partijom na čelu... (Dugotrajan i oduševljeni aplauz) omogućili su nam osnivanje Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije u Bihaću prije ravni pet godina, na današnji dan.

Pred samo osnivanje, a prije prvog oslobođenja Bihaća, u blizini Vrhovnog štaba, u Bosanskom Petrovcu, okupili smo se na poziv našeg Vrhovnog komandanta i rukovodioca druga Tita da bismo pripremili sve što je bilo potrebno za organizaciju i saziv Vijeća, koje bi obuhvatilo predstavnike svih naših naroda, bez razlike na vjersku, nacionalnu i političko-stranačku pripadnost, dakle predstavnike i pristalice svih političkih stranaka, grupa, struja koje imaju korijena u narodu i koje se nisu ogriježile o naše osnovne nacionalne interese za vrijeme vladavine diktature i reakcije u šestojanuarskom režimu stare Jugoslavije. Drug Tito obrazložio je hitnost osnivanja, saziva i sastanaka Vijeća, kako bi ovo moglo što skorije, a u sporazumu sa Vrhovnim štabom, da preduzme dužnosti po svim pitanjima narodnog života, naročito upravne, privredne, socijalne, zdravstvene, propagandističke, prosvjetne i vjerske prirode a tako i po pitanju svestrane organizacije pomoći našoj vojsci i partizanskim odredima. (Dugotrajan aplauz).

Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja na svom zasjedanju u tada oslobođenom Bihaću donijelo je rezoluciju i proglas narodima Jugoslavije, u kojima je izložilo ciljeve i zadatke zbog kojih je osnovan i izabran prvi izvršni odbor.

AVNOJ je pri samome osnivanju i sastavu postao zaista prvi predstavnik i nosilac svih narodnih demokratskih snaga, povezanih međusobno na liniji Narodnooslobodilačke borbe.

On je dobio obilježje jednog najvišeg političkog tijela, koje je odgovaralo tadašnjem razvoju unutrašnje i vanjske političke situacije. I na taj je način postao mjerilo tadašnje snage naše Narodnooslobodilačke borbe.

Prije konstituisanja AVNOJ-a, Vrhovni je štab sam na čelu sa Vrhovnim komandantom Titom, predstavljao u potpunosti ne samo borbeno jedinstvo Jugoslavije, ne samo vojno, već i političko rukovodstvo. A obzirom na razvitak naše Narodnooslobodilačke borbe u vezi sa tadašnjom stvarnošću po pitanju političkih i vojnih događaja, morao je Vrhovni štab da učini korak naprijed u smjeru jedinstvenog političkog vođstva za cijelu Jugoslaviju, koje će biti ujedno i nosilac vlasti na cijeloj oslobođenoj teritoriji.

Taj najviši politički predstavnik borbenog jedinstva i vlasti, koji je izrastao u toku naše Narodnooslobodilačke borbe, uzeo je svjesno na predlog druga Tita, ime Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije, da bismo i na taj način dokazali našim narodima na oslobođenoj i neoslobođenoj teritoriji, cijelom vanjskom svijetu, našim saveznicima, a i neprijateljima, da iz našega Narodnooslobodilačkog pokreta, uz punu podršku naše Narodnooslobodilačke vojske, partizanskih odreda i Komunističke partije, uz borbenu i nacionalnu svijest naše pozadine, pored Vrhovne komande, može da se uporedo ostvari i jedno vrhovno političko tijelo, koje bi ubuduće djelovalo na razbijanju i uništenju fašizma. (Burno odobravanje).

Mnoga tadašnja vojna i politička zbivanja u našoj zemlji, kao i u stranom svijetu, na fronti i u pozadini, a naročito ofanzivne snage i premoć našeg velikog saveznika, bratske Crvene armije na istočnom frontu, uticale su snažno na jačanje antifašističkog pokreta i organizaciju borbe u cijeloj našoj zemlji i ova su opredijelila jasno težnje i zahtjeve naših naroda već 1943 godine. (Burno i oduševljeno odobravanje).

Politička svljest zahvatila je široke narodne mase po selima i gradovima bez razlike na cijeloj našoj teritoriji. Ta svijest dala je dinamiku našem omasovljenom Narodnooslobodilačkom pokretu, kao i ideologiju za jednu našu narodnu politiku, koja je izvirala odozdo, od širokih masa, ostvarujući tako istinsku i pravu narodnu demokratiju. Nove demokratske snage, organizovane od Komunističke partije, nikle su još u prvim danima borbe naših ustanika, najrodoljubivijih i najslobodoljubivijih sinova i kćeri naroda Jugoslavije. One su povele Narodnooslobodilački pokret i našle se zajedno sa pristalicama bivših političkih stranaka, grupa i struja, istinskih boraca za demokratiju, a protiv reakcije još u staroj Jugoslaviji. Tako se taj potok političkog demokratskog strujanja iz stare Jugoslavije ulivao pod rukovodstvom Komunističke partije, u široku rijeku nove istinske demokratije iskovane u Narodnooslobodilačkoj borbi, u svetom Otadžbinskom ratu protiv fašizma. Na taj se je način radala i ostvarivala politika Narodnog fronta.

Kroz tu politiku došli su već tada do punog izražaja osnovni principi naše nove ustavnosti: demokratija i federacija. Izvojevano i stečeno u borbama pravo samoopredjeljenja naših naroda, da su oni jedini i sami nosioci i izvor svekolike vlasti u svojoj zemlji, našlo je svoj osnovni, duboki i trajni ko-

rijen neprikosnovenosti. I samo tako bilo je već tada jasno da naši narodi hoće i zahtijevaju, da žive u jednoj federativno uređenoj demokratskoj zajednici. U borbama izvojevano i stečeno ovo pravo, koje mi zovemo narodnim tekovinama, naša su snaga.

Iz svega izloženog, kako su se razvijale naša Narodnooslobodilačka borba i naša narodna politika u toku 1943 godine, vidjelo se, da je AVNOJ kako je u Bihacu 1942 godine konstituisan, kao najviše opće političko međustranačko tijelo, zastao mnogo za događajima koji su se zbili. AVNOJ pred II zasijedanje u Jajcu nije više odgovarao ni tadašnjim zahtjevima i težnjama naših naroda, a ni izvojevanom i stečenom pravu.

AVNOJ je morao mijenjati svoj karakter u pravcu svog pretvaranja u najviši organ državne vlasti naše zemlje, u njenu vladu, — bio je opći zahtjev širokih narodnih masa u cijeloj Jugoslaviji, a naročito svih naših boraca, naše vojske i naših partizana.

I zato historijske odluke, koje je AVNOJ na svom zasijedanju na današnji dan 1943 godine donijeo u Jajcu, nisu nosile konstitutivni već deklarativni karakter.

AVNOJ, proizišao je iz krvave borbe naših naroda za nacionalno oslobođenje i uništenje fašizma, — pa je zato i najpozvaniji bio da bude nosilac suvereniteta i istinske narodne vlasti, kako je to naglasio Centralni komitet Komunističke partije u svojoj poslanici od novembra 1943 godine narodima Jugoslavije povodom nastupajućeg praznika Velike oktobarske revolucije.

I pri otvaranju II zasijedanja AVNOJ-a u Jajcu naši su narodi, a posebno naši borci, svjesni bili da su svojom neprekidnom borbom i svojim žrtvama, udruženi sa svojim saveznicima u antifašističkom bratstvu i jedinstvu, sve od sebe davali kako za slobodu svoje zemlje, tako i za slobodu ostalog porobljenog svijeta. A bili su svjesni još jedne istine, da se nova demokratska i federativna Jugoslavija može da izgradi samo i isključivo voljom i sporazumom svojih slobodnih i nezavisnih naroda.

Odlukama II zasijedanja u Jajcu definitivno su zapečaćeni ustav, zakoni i poredak stare Jugoslavije i deklarirani su: novo ustavno stanje, novi politički poredak i nova narodna vlast.

Odluke o izgradnji Jugoslavije na federativnom i demokratskom principu, koji će obezbijediti punu ravnopravnost svih njenih naroda, kao i odluka o utvrđivanju volje i težnje svih naroda da se Antifašističko vijeće, vrhovno zakonodavno

i izvršno predstavničko tijelo naroda Jugoslavije i vrhovni predstavnik suvereniteta naroda i države Jugoslavije kao cjeline, a formirani Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije da je ne samo na oslobođenoj već i na neoslobođenoj teritoriji, ne samo u granicama stare Jugoslavije već na cijelom našem neprekinutom etnografskom području, snagom naše Narodnooslobodilačke borbe, stekao autoritet i sva obilježja narodne vlasti, — uništile su u potpunosti na današnji dan već pred četiri godine reakcionarno ustavno stanje stare Jugoslavije, — kako je dobro na tom zasijedanju kazao drug Tito: »Ustav stare Jugoslavije i svi zakoni koji su s njime bili u organskoj vezi prestali su da postoje ne samo »de jure«, već i »de facto«.

Pravo naroda Jugoslavije da oni sami izgrađuju i organizuju svoju državnost, ustavnost i narodnu vlast, ostvarilo je u toku vremena iza Drugog zasijedanja pa do konačnog oslobođenja cijele naše zemlje jedno novo ustavno i zakonsko stanje, dakle novo pravno, odnosno političko stanje.

U skladu sa ovim historijskim odlukama, federalne jedinice izgrađivale su svoju nacionalnu ustavnost i državnost, svoju narodnu vlast, razumije se sve u duhu ustavnosti i državnosti federativne Jugoslavije.

Dana 9 marta 1945 godine, — dakle još u toku rata — Nacionalni komitet, ustrojen odlukom II zasijedanja u Jajcu, a preko kojeg je AVNOJ vršio svoju izvršnu funkciju, raspušten je a umjesto njega obrazovana je nova narodna Vlada sa drugom Titom na čelu. — Ova je vlada stvorena u duhu odluka Krimске konferencije. Volja naših naroda je i ovdje pobijedila. Borba za priznanje AVNOJ-a, borba za priznanje demokratije i federacije u izgrađivanju nove Jugoslavije svršila se i u pitanju priznanja naše Demokratske Federativne Jugoslavije sa međunarodno-pravnog gledišta sa uspjehom.

Saveznici nam priznali su novi stanoviti poredak, koji je nastao i razvio se nakon odluka II zasijedanja u Jajcu; priznali su naše narodne tekovine.

Na III zasijedanju AVNOJ-a koje je otvoreno 7 avgusta 1945 godine, donesena je i sprovedena odluka da se najviša zakonodavna vlast AVNOJ nazove Privremena narodna skupština Demokratske Federativne Jugoslavije, s tim da ostane na okupu i u funkciji sve do sastanka i konstituisanja Ustavotvorne skupštine. Poseban zakon utvrdio je definitivno modalitete putem kojih će sami narodi riješiti pitanje unutrašnjega oblika Demokratske Federativne Jugoslavije.

Na ovom zasijedanju doneseni su svi politički zakoni koji su omogućili pravilno i demokratsko izvršenje izbora za Ustavotvornu skupštinu, koji su bili raspisani za 11 novembar 1945. godine, a sve to u duhu vladine deklaracije koja je uslijedila u duhu odluka Krimске konferencije.

Prva i osnovna karakteristika svih donesenih političkih zakona na ovom zasijedanju bila je da se ozakonj jedan određen historijski period u razvitku našeg ustavnog života. Historijski momenat koji se ogledao u donesenim zakonima bila je stvarnost u Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji. Druga osnovna karakteristika ovih političkih zakona bila je da polaze od jedne činjenice da su narodi Jugoslavije potpuno ravnopravni. A treća osnovna karakteristika je dosljedni i nov po sadržini demokratizam.

Pre dvije godine, na ovaj isti dan, narodi Jugoslavije su jednoglasno i jedinstveno preko izabrane Ustavotvorne skupštine donijeli i proglasili svečano odluku: Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju. (Dugotrajan i buran aplauz).

Ovom odlukom Ustavotvorna skupština FNRJ, kao vrhovni predstavnik narodnog suvereniteta i izvor jednodušne volje svih naroda Jugoslavije, dobila je svoje pravo ime, odgovarajući oblik i istinsko značenje, koji se podudaraju sa historijskom društvenom stvarnošću, kao i sa našim originalnim pravom samoopredjeljenja, izvojevanim i stečenim u našoj Narodno-oslobodilačkoj borbi. Sa ovom odlukom formulisana su, ostvarena u borbi načela naših narodnih tekovina, odnosno naše nove ustavnosti i državnosti. Ova su do kraja u svim svojim smjernicama dosljedno sprovedena, da bi mogla u potpunosti odgovarati težnjama i zahtjevima naših naroda.

Ovom odlukom srušeni su konačno i vječno monarhija i dinastija, lažna demokratija i sistem stare konstitucije. Suverenoj volji naših naroda, koja je došla do izražaja pre dvije godine, mi, u prvom redu Narodna skupština, treba da se oduševijeno poklonimo na današnji dan. A isto tako treba da se poklonimo stotinama hiljada naših boraca i mučenika poginulih u borbi za našu Demokratsku Federativnu Republiku. (Svi narodni poslanici ustaju i minutom ćutanja odaju počast palim borcima.)

Narodi Jugoslavije s pravom su ponosni na svoju Republiku proklamovanu na dan 29 novembra. A jednako su ponosni i na Ustav koji je donijela Ustavotvorna skupština FNRJ. Nova naša narodna demokratija, bratstvo i jedinstvo naših naroda, na-

rodna naša vojska, Jugoslovenska armija, našli su u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji svoje oličenje.

Naš republikanski i demokratski Ustav, koji je ozakonio ogromne privredne, političke i društvene promjene, ostvarene u našoj zemlji u toku naše Narodnooslobodilačke borbe, dokazuje da je naša suštinski nova demokratija nepobjediva a naša mlada Narodna Republika neoboriva. (Oduševljeno odobravanje).

Donašanjem Ustava mi smo bili svjesni da ćemo narodne tekovine i pobjedu najbolje očuvati ako se naša mlada republika snaži neprekidnim i borbenim usavršavanjem ekonomskih, kulturnih i socijalnih uslova kao i jačanjem blagostanja njenih gradana. Mi smo bili već tada uvjereni da moramo sami sebi pomoći, kako nam je poručio nebrojeno puta naš drug Tito, jer cijela naša nacionalna budućnost zavisi u prvom redu od naše sposobnosti, radinosti i borbenosti. Samo tako vječno ćemo nalaziti izvore konstruktivne energije, koji su ključ veličine i jakosti svakog naroda.

A mi smo neiscrpne izvore već u toku naše Narodnooslobodilačke borbe iskorišćavali i usklađivali u smjeru jedinstva i bratstva za dobro svih naših naroda i cijele zemlje. Mi se s njima kroz ove dvije godine života naše mlade republike obilato koristimo pri obnovi, industrijalizaciji i elektrifikaciji naše zemlje, u izvršenju Petogodišnjeg plana. U tom velikom radu sav svoj život unašamo za jedan veliki, plemeniti ideal, a taj je — puno oslobođenje radnika, seljaka i osposobljavanje njihovo za velika stvaralačka djela, kroz uništavanje štetnih ostataka kapitalističke prošlosti i putem ostvarivanja socijalizma.

Ostvarenje Petogodišnjeg plana iziskuje, razumljivo, ogromne napore i velike žrtve. No, naši narodi savladaju sve zaprieke. Kroz takmičenje i ogromna zalaganja naše industrije, naši radni kolektiv izvršavaju svoje zadatke prije roka. Veliki broj radnih kolektiva dočekao je 29 novembar, današnji praznik, sa već izvršenim godišnjim planom. Kroz takmičenja na putu za socijalizam pozdravljaju radni kolektivi druga Tita i daju nove obaveze za premašenje godišnjeg plana. (Dugotrajno odobravanje). U socijalističkom takmičenju postićemo nove pobjede. Plan za ovu godinu primiče se izvršenju.

Narodna omladina Jugoslavije izvršila je svoju najveću radnu obavezu. Herojska omladina izvršila je u ovoj godini prije roka herojska djela. Djela omladine Jugoslavije, kao i

ona posebna pojedinih narodnih republika, zaslužuju u punoj mjeri da ih danas na ovoj svečanoj sjednici na dan godišnjice naročito spomenemo, da se pridružimo velikim riječima koje je kazao omladini drug Tito na dan otvorenja pruge Šamac—Sarajevo. (Oduševljeno odobravanje u celoj dvorani).

Taj veliki radni i borbeni elan naše omladine, naše radničke klase, naših borbenih žena, uopće naših naroda, nepojmljiv je i za demokratski svijet ostalih zemalja. On se divi elanu i uspjesima naših naroda u izvršivanju Petogodišnjeg plana. Ali zato porazno uništavajući djeluju ovi naši uspjesi i naša snaga na naše neprijatelje.

Drugovi i drugarice narodni poslanici, ja vam u ime Prezidijuma i u moje lično ime čestitam današnji praznik a preko vas i svim našim narodima koji su vas poslali u ovaj visoki dom. (Aplauz).

Neka vječno živi u srcima naših naroda 29 novembar, slavni i veliki dan naše Federativne Narodne Republike! Neka cvijeta, napreduje i živi naša Federativna Narodna Republika! (Svi narodni poslanici ustaju i burno aplaudiraju.)

Živeo drug Tito, herojski i mudri rukovodilac naroda Jugoslavije! (Buran aplauz).

Neka je vječna slava i čast svim borcima i junacima poginulim u borbi za našu Republiku! (Uzvici »Slava im!«), — slavnoj Narodnooslobodilačkoj vojsci i partizanima. (Buran i dugo rajan aplauz).

Neka živi slavom ovjenčana naša Jugoslovenska armija sa njenim Vrhovnim komandanom drugom Titom na čelu. (Svi narodni poslanici ustaju, oduševljeno aplaudiraju. Ovacije Maršalu Titu ponavljaju se nekoliko puta. Dvoranom odjekuju poklici: »Žveo!« — »Živeo!«.)

Drugovi i drugarice narodni poslanici, sada ćemo da izvršimo predaju odlikovanja drugu Maršalu Titu. (Aplauz). Molim druga sekretara Prezidijuma Mile Peruničića da izvoli pročitati Ukaz Prezidijuma.

(Svi narodni poslanici ponovo ustaju sa svojih mesta i stojeći slušaju čitanje ukaza.)

Sekretar Prezidijuma Mile Peruničić (čita):

PREZIDIJUM NARODNE SKUPŠTINE
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
Kancelarija Ordena
Br. 623

U K A Z

Prezidijum Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije na osnovu čl. 74 tač. 6 Ustava FNRJ

rešio je

da se za izvanredne zasluge na organizovanju i rukovođenju Narodnooslobodilačkom borbom, za izvanredne zasluge za oslobodenje naših naroda i za stvaranje i izgradnju nezavisne i snažne Federativne Narodne Republike Jugoslavije

odlikuje

ORDENOM SLOBODE
MARŠAL JUGOSLAVIJE JOSIP BROZ TITO

28. novembra 1947. god.
u Beogradu

Prezidijum Narodne skupštine
Federativne Narodne Republike Jugoslavije

Sekretar
M. Peruničić, s. r.

Pretsednik
Dr I. Ribar, s. r.

(Pretsednik Prezidijuma dr Ivan Ribar prilazi Maršalu Titu i predaje mu odlikovanje. Čestitajući, Predsednik dr Ribar grli Maršala Tita i ljubi. Narodni poslanici stojeći dugotrajno i burno aplaudiraju skandirajući: »Tito—Tito!«. Ovacije traju nekoliko minuta.)

Pretsednik Prezidijuma dr Ivan Ribar: Druže Maršale, ja sam radostan i srećan što sam Ti u ime Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ mogao predati ovo visoko odlikovanje. Ovo odlikovanje, druže Maršale, Ti si zaslužio u punoj mjeri. Svi naši narodi i prijatelji znaju Tvoje velike zasluge koje si Ti učinio, koje si izvršio i koje i danas izvršuješ. Nemam riječ, niti je moguće skovati riječi koje bi mogle da istaknu sva Tvoja velika djela. Možemo samo mirne duše, mi iz Prezidijuma i u ime cijele Narodne skupštine FNRJ, koja predstavlja sve naše narode, reći da si Ti najdostojniji i najzaslužniji za našu zemlju,

za otadžbinu i za sve naše narode. (Dugotrajan i buran aplauz). Ti si oličenje bratstva i jedinstva naših naroda, oličenje naše slobode i naše demokratije, oličenje naše borbe koju ćemo i dalje voditi i izdržati da nam naša zemlja i naša narodna republika bude slavna, Ti si oličenje borbe za mir i napredak u zemlji. Ja Ti još jedanput od srca, čestitam, družo Maršale. (Buran i dugotrajan aplauz).

Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito (*Nosilac Savezne izborne liste*): Družo Predsjedniče, drugovi narodni poslanici, primajući ovo najveće odlikovanje Federativne Narodne Republike Jugoslavije iz ruku Predsjednika Prezidiijuma, ja se najtoplije i najsrdačnije zahvaljujem.

Smatram da ovako visoko odlikovanje nikada nijedan čovjek ne bi mogao s pravom postignuti sam svojom vlastitom zaslugom; i ja sam taj orden dobio zaslugom i ogromnim naporima svih naših ljudi koji su se borili na bojnopolju i koji se sada bore za izvršenje naših velikih zadataka, za izgradnju naše zemlje.

Ja obećavam da ću nositi orden kojim me je nagradila Skupština sa velikim ponosom. Obećavam ovdje, jer smatram to svojom velikom dužnošću i obavezom, da ću gledati da ispunim sve zadatke koje pred mene i moje suradnike postavlja naš narod preko vas u Narodnoj skupštini.

Mi živimo u jednoj velikoj epohi, u kojoj svako treba da da sve od sebe da bismo postigli ono za čim smo težili, za šta smo se borili, za šta smo dali žrtve i za šta i sada činimo velike napore. Svaki građanin dužan je da izvršava tu obavezu prema sebi i prema čitavoj zajednici, a rukovodioci koje narod danas postavi na svoje čelo moraju se, to je razumljivo, razlikovati od svih rukovodilaca koji su nekada postojali u Jugoslaviji. Oni moraju biti svuda prvi, oni moraju dati sve od sebe, ne štedeći truda, pa ni života ako je to potrebno.

Obećavam u ime čitave Vlade, da ćemo mi učiniti sve što je u našim silama da bismo opravdali povjerenje koje nam je narod dao, da ćemo izvršiti naše zadatke na sreću naše velike zajednice, Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Možda nije ni vrijeme ni mjesto, no ja bih htio, drugovi poslanici, da vam ovdje ipak kažem nekoliko riječi o sporazumima koje mi stvaramo i koje smo sada stvorili sa bratskom Bugarskom. Moj put sa drugovima delegatima iz Vlade koji su bili sa mnom, nastavak je onoga rada koji smo započeli na Bledu. Mi smo na Bledu načinili sporazum vrlo velikog za-

maha, o ekonomskoj, kulturnoj i političkoj saradnji. Ali onda nije bilo vrijeme da potpišemo takav ugovor koji bi obe naše zemlje obavezivao da se uzajamno pomažu, u slučaju opasnosti i oružjem u ruci, to jest, nismo mogli da potpišemo ugovor o uzajamnoj pomoći i prijateljstvu. Mi smo danas to izvršili, jer su uslovi za to stvoreni i izvršili smo to na veliko oduševljenje i bugarskog naroda i naroda Jugoslavije.

Moram ovdje da podvučem, drugovi narodni poslanici, da smo mi u Bugarskoj vidjeli stotine i stotine hiljada ljudi oči u oči, lice u lice, vidjeli smo sjaj u njihovim očima i radostan izraz njihovih lica, vidjeli smo takvo oduševljenje i takve simpatije prema novoj Jugoslaviji i prema našim narodima, da možemo mirno gledati u budućnost, duboko vjerujući da nikad više to jedinstvo i bratstvo koje je danas stvoreno između naših naroda neće moći niko poremetiti i da će ono ostati vječno. (Dugotrajno i frenetično odobravanje i aplauz).

Na nama je sada, na državnim rukovodiocima i naše zemlje i Bugarske, da sledeći tu jedinstvenu misao i želju koja je duboko usadena u srca naših naroda učinimo sve kako bismo osigurali i još jače produbili naše odnose.

Na čitavom našem putu stalno su nas pratili poklici: »Nećemo granice!« Takav nas je poklik dočekaao na granici u Dragomanu, takvi su nas poklici pratili kroz čitavu Bugarsku, sve do Varne i natrag. »Nećemo granice, hoćemo federaciju«, bili su poklici na cijelom putu. Razumije se, to je bio poklik koji je našao radosnog odjeka u našim srcima i mi smo nastojali da objasnimo da, iako formalno nismo potpisali federaciju, da mi ostvarujemo federaciju u praksi, u saradnji, jer federacija samo na papru, bez dublje podloge, koja se sastoji u najtešnjem prijateljstvu, u najtešnjoj saradnji, i ekonomskoj i političkoj, nema nikakva smisla. I bugarski narod je to shvatio; i on je, isto tako kao i mi, obećao da će čuvati to vječito bratstvo i jedinstvo, koje smo mi i formalno utvrdili, da ga više nikada niko neće moći porušiti. (Aplauz).

Zaloga naše srećnije budućnosti i naše mirne izgradnje jeste baš to bratstvo i jedinstvo. Bratstvo i jedinstvo u svakoj zemlji posebice i među svima zajedno. Koliku je ogromnu ulogu odigralo bratstvo i jedinstvo u našoj zemlji, među našim narodima, is o toliku ulogu ono mora da odigra i odigraće između dveju zemalja koje su između sebe imale granicu. Ta granica formalno postoji, ali našom saradnjom biće učinjeno da ona takoreći neće postojati. I mlada Jugoslavija i mlada Bugarska našle su se na istom putu onoga momenta kada je

narod mogao sam da odlučuje. Ranije to nije bilo moguće. Badava su stvarani ugovori o vječitom prijateljstvu između monarhija Karadorđevića u Beogradu i Koburga u Sofiji. To je bilo vječito prijateljstvo između dinastija i mi u to njihovo prijateljstvo vjerujemo. Ali, one su smetale vječitom bratstvu i prijateljstvu između naših naroda. A mi smo ga uspostavili i omogućili ono što su naši narodi želeli, učvrstili smo ga i svojim potpisom potvrdili da je to prijateljstvo — vječito. (Dugotrajno odobravanje).

Neka živi prijateljstvo između naroda Jugoslavije i bugarskog naroda, na sreću obeju naših zemalja! (Svi narodni poslanici burnim aplauzom i skandiranjem: »Tito—Tito!« pozdravljaju završne reči Maršala.)

Predsedavajući: Čestitam Narodnoj skupštini i svima narodima Jugoslavije državni praznik. Čestitam drugu Maršalu odlikovanje. (Aplauz).

Pošto je ovim iscrpen dnevni red, zaključujem sednicu i IV redovno zasjedanje Narodne skupštine FNRJ.

Molim Skupštinu za ovlašćenje da mogu zapisnik današnje sednice sa sekretarom potpisati i objaviti u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«. (Prima se).

(Sednica je zaključena u 11,45 časova).

П Р И Л О Ж И

ПРЕДЛОГ

ОСНОВНОГ ЗАКОНА О ОДНОСИМА РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ

I Основне одредбе

Члан 1

У циљу подизања деце за корисне и свесне грађане Федеративне Народне Републике Југославије као и ради учвршћења породице, родитељи имају права и дужности да се старају о личности, правима и интересима своје малолетне деце.

Ова права и дужности сачињавају родитељско право.

Члан 2

Родитељско право припада оцу и мајци заједно.

Члан 3

Родитељи имају према деци рођеној у браку или ван брака иста права и дужности.

Деца рођена у браку или ван брака имају према родитељима иста права и дужности.

Члан 4

Утврђивање очинства је допуштено.

Члан 5

Држава пружа заштиту малолетној деци увек када интереси деце то захтевају.

II Права и дужности родитеља и деце

Члан 6

Родитељи су дужни издржавати децу и старати се о њиховом животу и здрављу.

Они су дужни да васпитају своју децу у духу оданости отаџбини и да их спреме за корисне чланове друштва.

Родитељи су дужни да се према својим могућностима старају о школовању и стручном образовању своје деце, водећи рачуна о њиховим способностима, склоностима и жељама.

Дете се не може дати на чување, васпитање и стручно образовање лицу које не може бити старалац.

Члан 7

Ако родитељи не живе заједно, они ће се споразумети код кога ће дете живети.

У случају да се родитељи не споразумеју одлуку о томе доноси орган старатељства.

Члан 8

Родитеља заступају своју малолетну децу.

Доставе и изјаве које треба учинити малолетном детету могу се пуноважно учинити једном или другом родитељу, а ако родитељи не живе заједно онда родитељу код којег дете живи.

Члан 9

Родитељи управљају имовином своје малолетне деце.

Приходе имовине свога детета родитељи могу употребити и то првенствено за његово издржавање, васпитање и образовање, као и за неопходне потребе породичне заједнице, уколико сами немају довољно сопствених средстава.

Члан 10

Родитељи могу отуђити или оптеретити имовину свога детета само ради његовог издржавања, васпитања и образовања или ако то захтева који други његов интерес, и то са одобрењем органа старатељства.

Члан 11

Дете које је навршило 14 година може закључити уговор о раду и располагати својом зарадом. При томе оно је дужно доприносити за своје васпитање и образовање као и за издржавање породичне заједнице.

III Вршење родитељског права

Члан 12

Родитељско право родитељи врше споразумно.

У случају њиховог неслагања одлучује орган старатељства.

Кад је један од родитеља спречен да врши родитељско право, врши га други родитељ сам.

Члан 13

У случају развода или неважности брака родитељско право врши родитељ коме је дете поверено на чување и васпитање.

Ако се други родитељ не слаже с неким његовим поступком или мером, он може обавестити орган старатељства који ће одлучити.

Члан 14

Ако је један од родитеља умро или није познат, или је осуђен на губитак родитељских права, или је лишен овог права, или је лишен пословне способности, родитељско право припада другом родитељу.

Члан 15

Рођено име детета одређују родитељи споразумно.

Члан 16

Споразум родитеља о припадању детета одређеној вероисповести нема правног дејства.

Члан 17

Родитељ који злоупотребљава родитељско право или грубо занемарује вршење својих дужности лишава се родитељског права одлуком суда у ванпарничном поступку.

Родитељско право може се родитељу повратити одлуком суда кад престане разлог због којег је лишен тог права.

IV Престанак родитељског права

Члан 18

Родитељско право престаје пунолетством детета (кад дете наврши 18 година), као и кад дете пре навршеног пунолетства ступи у брак.

Ступањем у брак малолетно лице стиче потпуну пословну способност.

V Продужење родитељског права

Члан 19

Суд може на предлог родитеља или органа старатељства донети одлуку у ванпарничном поступку да се родитељско право продужи и после пунолетства детета, ако оно услед телесних или душевних мана није способно да се само стара о својој личности, правима и интересима.

Кад престану разлози због којих је продужено родитељско право, суд ће донети одлуку о престанку родитељског права.

Одлуке донете по претходним ставовима овога члана забележиће се у земљишне књиге, ако лице има непокретности, као и у друге јавне књиге.

VI Надзор органа старатељства

Члан 20

Орган старатељства дужан је предузети потребне мере које захтева интерес подизања детета или заштита његових имовинских и других права и интереса.

Члан 21

Дете може бити одузето од родитеља у случајевима предвиђеним у закону.

Орган старатељства може одузети дете од родитеља и поверити га другоме лицу или установи на чување и васпитање ако су запустили његово подизање.

Овим одузимањем детета не дира се у остала права која припадају родитељима нити у њихове дужности.

Члан 22

Орган старатељства може сам или по предлогу родитеља упутити дете, због његових рђавих склоности, у неку установу или завод за васпитање или поправљање.

Члан 23

Орган старатељства може захтевати у свако доба од родитеља полагање рачуна о њиховом управљању имовином детета.

Он може тражити да суд, ради заштите имовинских интереса детета, дозволи средства обезбеђена на имовини родитеља.

Ради заштите ових интереса он може одлучити да родитељи у погледу управљања децјом имовином имају положај стараоца.

VII Утврђивање очинства

Члан 24

Сматра се да је дете рођено у браку ако је рођено за време трајања брака или у року од три стотине дана по престанку тог брака.

Ако је дете рођено у доцнијем браку своје мајке, али пре истека рока од двеста седамдесет дана по престанку њеног претходног брака, за оца ће се сматрати муж мајке детета из претходног брака, осим ако муж мајке из доцнијег брака са њеним пристанком, призна дете за своје.

Члан 25

Дете рођено ван брака сматра се да је рођено у браку кад његови родитељи међусобно закључе брак.

Ако су родитељи детета рођеног ван брака имали намеру да ступе у брак, па су у томе били спречени смрћу једног од њих, суд ће у ванпарничном поступку на захтев другог родитеља или детета огласити да је дете рођено у браку; ако су родитељи били спречени у тој намери неком брачном сметњом која је настала после зачећа детета, оглашење да је дете рођено у браку моћи ће тражити један од родитеља или дете.

Члан 26

За оца детета рођеног ван брака сматра се лице које га призна за своје или чије је очинство утврђено правоснажном судском одлуком.

Отац може признати дете за своје пред матичарем или у јавној исправи или у тестаменту.

Ово признање вреди и уписаће се у матичну књигу само ако се с овим признањем огласи мајка детета, коју ће матичар о томе обавестити.

Ако се мајка не сагласи са тим признањем или се не изјасни у року од месец дана по пријему обавештења, лице које

је признало дете за своје може поднети тужбу суду ради утврђења да је оно отац детета.

Када мајка није жива или је нестала изјаву да је старалац с одобрењем органа старатељства.

Члан 27

Тужбу ради утврђења очинства детета рођеног ван брака може поднети у његово име мајка док врши родитељско право, односно старалац с одобрењем органа старатељства, а дете пошто постане пунолетно.

Члан 28

Кад се по тужби ради утврђења очинства детета рођеног ван брака појави сумња које је од више лица отац детета, суд ће спровести поступак против свих тих лица и установити које је од њих отац детета.

Члан 29

Отац детета рођеног ван брака дужан је учествовати у трошковима изазваним трудноћом и порођајем, као и у трошковима издржавања мајке за време од три месеца пре порођаја и три месеца после порођаја сразмерно својим могућностима.

VIII Оспоравање очинства

Члан 30

Муж може оспоравати очинство детета које је родила његова жена у браку или пре истека три стотине дана од престанка брака, ако сматра да му није отац.

Тужба се подноси у року од шест месеци од дана сазнања за рођење.

Члан 31

Мајка може оспоравати да је отац њеног детета лице које се по овом закону сматра његовим оцем.

Тужба се подноси у року од шест месеци од рођења детета.

Члан 32

Дете може тужбом оспоравати да му је отац лице које се по овом закону сматра његовим оцем.

Члан 33

Лице које себе сматра оцем детета рођеног ван брака, може оспоравати очинство другом лицу које је то дете признало за своје.

Тужба се подноси у року од године дана по упису оспораваног очинства у матичну књигу.

IX Обавеза издржавања

Члан 34

Родитељи су дужни да издржавају своју децу, а деца су дужна да издржавају своје родитеље.

Обавеза издржавања постоји и између осталих брачних сродника у правој усходној и нисходној линији као и између браће и сестара у погледу издржавања малолетне браће и сестара.

Родитељ који је лишен родитељског права као и родитељ који је осуђен на губитак овог права не ослобађа се дужности издржавања детета.

Члан 35

Лица на којима лежи обавеза издржавања дужна су давати издржавање оним редом којим долазе на наслеђе.

Ако обавеза издржавања пада на више лица заједно, она се дели међу њима према њиховим могућностима.

Члан 36

Очух и маћеха дужни су издржавати своју малолетну пасторчад осим ако ова имају сродника који је дужан да их издржава и зато има могућности.

Пасторчад су дужна издржавати свог очуха и маћеху, ако су их ови дуже издржавали и старали се о њима. Ако очух и маћеха имају рођене деце, ова обавеза пасторчади заједничка је са том децом.

Члан 37

Одрицање од права на издржавање нема правног дејства.

Члан 38

Изузев случаја обавезе родитеља да издржавају своју малолетну децу, обавеза издржавања постоји само уколико је лице које тражи издржавање неспособно за рад и нема довољно средстава за живот.

Члан 39

У споровима око издржавања по овом закону суд може донети решење да до окончања спора тужени плаћа тужиоцу одређене износе који ће се по окончању спора обрачунати.

Члан 40

Лице које је дужно давати издржавање другом лицу, изузев случаја обавезе родитеља да издржава своје малолетно дете, може му по свом избору плаћати одређене износе на име издржавања или га примити на издржавање код себе или му обезбедити издржавање на други начин.

Лице које има право на издржавање може из оправданих разлога тужбом тражити да му се издржавање плаћа у новчаним износима.

Члан 41

Суд првог степена може, по предлогу заинтересованог лица, повисити, снизити или укинути издржавање досуђено правоснажном одлуком, ако су се околности на основу којих је одлука донета доцније измениле.

Члан 42

Онај који је учинио трошкове ради издржавања неког лица, може тужбом тражити накнаду тих трошкова од лица које га је дужно издржавати, уколико су учињени трошкови били нужни.

X Прелазне и завршне одредбе

Члан 43

До доношења и ступања на снагу Закона о грађанском судском поступку, по споровима и предметима из овог закона у којима као странка учествује малолетно лице, надлежност суда одређује се и према пребивалишту тог лица, а ако оно нема пребивалишта онда према његовом боравишту.

Члан 44

Рокови прописани овим законом за подношење тужбе ради оспоравања очинства детета које се сматра као дете рођено у браку, а који су почели тећи или су већ истекли пре ступања на снагу овог закона, почињу тећи даном његовог ступања на снагу.

Члан 45

Прописи овог закона примениће се и на предмете по којима, до његовог ступања на снагу, није донета правонаснажна одлука.

Члан 46

Овај закон ступа на снагу осмог дана по објављивању у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

ПРЕДЛОГА ОСНОВНОГ ЗАКОНА О ОДНОСИМА РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ

I

После доношења Основног закона о браку, Основног закона о старатељству и Закона о усвојењу, једина област из гране породичног права која је остала нерегулисана нашим новим законодавством јесу важна питања односа родитеља и деце и обавезе издржавања између блиских сродника.

Пројекат основног закона о односима родитеља и деце доноси норме које решавају и ова питања, те на тај начин претставља један од завршних аката у изградњи ове значајне гране општег правног система Федеративне Народне Републике Југославије.

Питања нормирања овим пројектом решена су у смислу општих принципа постављених у Уставу ФНРЈ, у складу са начелима и правним установама усвојеним у већ донетим законима, као и у духу напредних правних и социјалних схватања, водећи при томе рачуна о нашој друштвеној стварности и садашњој етапи развика нашег новог друштвеног поретка.

Особености овог пројекта углавном су следеће:

Прво, полазећи од поставке да од правилног подизања, васпитања и образовања деце зависи будућност и снага државе и друштва, одредбе овог пројекта донете су првенствено у интересу деце и усмерене су у циљу да се деца оспособе за корисне чланове заједнице.

Друго, начело равноправности жене са мушкарцем, установљено у чл. 24 Устава ФНРЈ, свугде је примењено у области породичног права коју третира овај пројект. Оба ро-

дитеља, отац и мајка, потпуно су изједначени у свим својим правима и дужностима према деци. Родитељско право припада им заједно и они га врше споразумно. На тај начин уклоњена је неравноправност мајке према оцу, која је постојала у старом праву као последица конзервативног и патријархалног схватања породице, а тиме је уједно дата јача гаранција родитељског старања о интересима деце.

Треће, у духу начела постављеног у чл. 26 ст. 5 Устава ФНРЈ, пројекат је у својим одредбама доследно спровео једнакост у правима и дужностима како родитеља према деци, тако и деце према родитељима, без обзира да ли су деца рођена у браку или ван брака. Тиме је напуштено старо назадно схватање у погледу правне дискриминације деце рођене ван брака и отстрањена намерно потхрањивана предракуда и њиховој мањој вредности као чланова друштвене заједнице, те је и у овој правној области санкционисана њихова равноправност са брачном децом. Уколико се фактички положај деце рођене ван брака разликује од положаја брачне деце и услед тога изискује регулисање посебних питања, прописи о томе донети су у циљу заштите тих њихових посебних интереса, а не ради диференцирања њиховог правног положаја од правног положаја брачне деце. При томе, пројекат није пренебрегао уставну поставку да су брак и породица, као важне установе друштвеног живота под заштитом државе, те су одредбе пројекта усмерене не на слабљење ових установа, већ на њихово јачање и учвршћење.

Четврто, водећи рачуна о равноправности жене са мушкарцем, а имајући у виду интересе деце, пројекат допушта утврђивање очинства детета. Ово питање од нарочите је важности за децу рођену ван брака, у случају када несавестан отац, у намери да избегне своје дужности према детету, одриче да му је он отац. Без могућности утврђивања очинства, остварење законом установљених дужности оца према детету, односно права детета према оцу, било би у овом случају осујећено. Према томе, циљ утврђивања очинства јесте у првом реду остварење ових дужности и права, као и утврђење статуса детета. Отуда проистиче да је и ово питање пројекат решио у духу напредних схватања и у интересу деце, за разлику од старог југословенског законодавства, које је или забрањивало утврђивање патернитета или га, постављањем нарочитих доказних правила знатно отежало, не одређујући, с друге стране, никакве заштитне мере у погледу деце рођене ван брака.

Пето, како је држава нарочито заинтересована у припремању и оспособљавању деце за корисне чланове друштвене заједнице, она им пружа заштиту увек када интереси деце то захтевају. У циљу остварења ове заштите, пројекат предвиђа надзор органа старатељства, у неопходно нужним границама, над вршењем родитељског права. Али, ово право родитељима може бити одузето једино одлуком суда и то само у случајевима предвиђеним у пројекту.

II

Одређујући појам родитељског права, пројекат изрично истиче да се оно састоји не само у правима већ и у дужности родитеља да се старају о личности, правима и интересима своје малолетне деце. Према томе, ова овлашћења дата родитељима претстављају уствари њихове дужности, установљене у интересу деце, а не власт родитеља над децом, као што је то било у старом југословенском праву. Доследно овом појму родитељског права, пројекат је одбацио ранији правни термин „родитељска власт“, а са њиме и појам који је он садржавао. Родитељско право обухвата ове дужности родитеља према деци: чување и подизање деце, старање о њиховом животу и здрављу, васпитању, образовање и заступање деце, одређивање рођеног имена деце и управљање њиховом имовином.

Родитељима је признато, с обзиром на особеност њихових односа према деци и природу породичне заједнице, знатно шире овлашћење него стараоцу у управљању и располагању имовином деце, при чему се водило рачуна о томе да интереси деце буду довољно заштићени, тако и о томе да се управљање и располагање имовином одвија без непотребних формалистичких сметњи. Међутим, у циљу припремања малолетника за самосталан живот и потстицања на самосталан рад и привређивање, малолетнику изнад 14 година признато је право располагања својом зарадом и имовином коју стекне том зарадом. Уосталом, ова одредба је у складу са Законом о ученицима у привреди и са Основним законом о старатељству.

Као једини начин престанка родитељског права пре пунолетства детета пројекат предвиђа ступање малолетника у брак. Услед снижења границе пунолетства од 21 на 18 година не указују се разлози због којих би било потребно предвидети проглашење малолетника пунолетним пре навршеног пунолетства.

Исто тако, пројекат одређује да ће се родитељско право продужити и после пунолетства детета, када то изискују његови душевни или телесни недостаци. Овакво решење усвојено је из разлога што би такви малолетници, у случају да немају родитеља, били стављени под старатељство, а када већ имају родитеље сасвим је природно да они наставе старање о њима.

Имајући у виду нидикацију коју даје одредба чл. 26 ст. 5 Устава ФНРЈ, изједначење правног положаја деце рођене ван брака са брачним децом пројекат је спровео у ужој породици, тј. у односу између родитеља и деце. Уколико у пројекту ово питање долази у обзир и у односу на сроднике родитеља деце рођене ван брака, то изједначење није могло бити у свему спроведено из разлога што би оно у крајњој линији значило слабљење установа које су под заштитом државе — брака и породице засноване на браку. Али, пројекат је зато предвидео случајеве у којима се и дете рођено ван брака сматра брачним, као и случајеве у којима се дете рођено ван брака може огласити брачним, услед чега је проширен круг брачне деце. Наиме, проширене су законске претпоставке брачности детета, тако да се сматра брачним дете које је рођено за време брака или до три стотине дана по престанку брака. Исто тако, сматра се брачним дете рођено ван брака чији родитељи доцније закључе брак. Најзад, дете рођено ван брака оглашава се брачним, ако су његови родитељи имали намеру да ступе у брак, па су у томе били спречени смрћу једног од њих или брачном сметњом која је настала после зачетка детета. У свим овим случајевима дете рођено ван брака у свему је и формално изједначено са брачним дететом.

У погледу утврђивања, као и оспоравања очинства пројекат полази са ове две поставке: прво, да је потребно у интересу детета обезбедити најшире могућности за установљење његовог очинства и, друго, да право на утврђивање и оспоравање очинства треба признати само лицима која су у томе најнепосредније заинтересована. Доследно овом ставу, поред претпоставки за очинство брачног детета, пројекат даје претпоставку и за очинство детета рођеног ван брака. Његовим оцем сматра се лице које га је признало за своје или чије је очинство утврђено одлуком суда. Пуноважност овог признања условљено је сагласношћу мајке, а ако мајка није жива, сагласношћу старца с одобрењем органа старатељства. Ова сагласност предвиђена је како у интересу детета, да се не би

признањем лажног оца прикрио прави отац и тиме избегао своје дужности према детету, тако и ради моралне заштите саме мајке. Али, ако мајка не да своју сагласност, лице које је признало дете за своје може судским путем доказивати да му је оно отац.

Право утврђивања очинства детета рођеног ван брака признато је само мајци односно стараоцу с одобрењем органа старатељства, а детету после навршеног пунолетства. У циљу утврђења очинства таквог детета пројекат обавезује суд да, када се установи да је мајка у време зачећа имала односе са више лица, огласи за оца детета оно лице за које нађе да има највише основа да је отац детета. Овакво решење одговара датој ситуацији и оно најбоље обезбеђује интересе детета.

Исто тако, пројекат допушта оспоравање како брачног, тако и ванбрачног очинства. Право оспоравања очинства брачног детета признато је мужу, жени и детету, а право оспоравања очинства детета рођеног ван брака мајци и детету, као и лицу које сматра да је оно отац детета. На тај начин и овде долази до израза равноправност мужа и жене, постиже се изналажење материјалне истине и тиме даје могућност заштите права и интереса детета.

У циљу подизања деце и збрињавања других блиских сродника пројекат регулише обавезу њиховог издржавања. Ова обавеза постоји између родитеља и деце, између осталих брачних сродника у усходној и нисходној линији, између браће и сестара у погледу издржавања малолетне браће и сестара, као и између пасторчади и очуха односно маћехе у изрично предвиђеним случајевима. Док обавеза издржавања осталих блиских сродника постоји само уколико су они неспособни за рад и немају довољно сопствених средстава, дотле су родитељи дужни да издржавају своју малолетну децу без обзира на имовинске прилике деце. Али, родитељи могу употребити приходе имовине свога детета и за издржавање, васпитање и образовање и остале деце која живе у породичној заједници, као и за неопходне потребе те заједнице, уколико сами немају довољно сопствених средстава.

Све ове одредбе о издржавању одговарају природи родитељске функције и односа родитеља и деце, доводе у склад интересе деце са интересима породичне заједнице и установљавају потребну солидарност између блиских сродника.

Најзад, пројекат предвиђа процесуалну погодност за малолетнике тиме што прописује да ће се месна надлежност

органа старатељства и суда по споровима и предметима из овог пројекта, у којима је малолетник једна од странака, одређивати према његовом пребивалишту односно боравишту.

Приликом израде пројекта овог закона проучена су сва важнија страна законодавства о односима родитеља и деце, као и предлози за реформу породичног права и завршни научни резултати постигнути до данас у области права.

Потреба за доношењем закона о односима родитеља и деце је несумњива и запажена је са више страна. Нови закон ће не само уклонити разлике и несређеност у овим питањима, наслеђене од старе Југославије, него ће учврстити све важне односе од интереса не само за живот наших грађана него и за народну државу у којој омладина претставља један од основних капитала.

Претседник
Комитета за социјално старање
Владе ФНРЈ
Министар без ресора
Кирило Савић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ОСНОВНОГ ЗАКОНА О ОДНОСИМА РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 54/47

5-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 31 октобра и 4 новембра ове године, претресао је Предлог основног закона о односима родитеља и деце достављен му од Претседништва Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности с учињеним изменама и допу-

нама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

Чл. 7. Други став, брисати тачку и додати речи „узимајући у обзир и жељу детета ако је оно навршило 10 година”.

Чл. 8. Први став мења се и гласи: „Малолетну децу заступају родитељи.”

Члан 9 мења се и гласи:

„Малолетна деца могу имати своју имовину коју добију наслеђем, поклоном или по другом у закону утврђеном основу.

Таквом имовином (до пунолетства детета управљају у корист детета његови родитељи.”

Члан 10 мења се и гласи:

„Приходе имовине свога детета родитељи могу употребити првенствено за његово издржавање, васпитање и образовање, као и за неопходине потребе породичне заједнице, уколико сами немају довољно сопствених средстава.

Родитељи могу са одобрењем органа старатељства отуђити или оптеретити имовину свога детета само ради његовог издржавања, васпитања и образовања или ако то захтева који други његов интерес.”

Чл. 13. Други став, други ред, иза речи „може” додати „о томе”.

Чл. 15 и 16 бришу се .

Сви наредни чланови померају се за два броја ниже.

Чл. 16. Први став, први и други ред, брише се заграда а иза речи „детета” у првом реду, додаје се „то јест”.

Чл. 17. Трећи став, други ред, испред речи „земљишне” ставити „матичну књигу и” а иза речи „књиге” брисати запету.

Чл. 19. Други став, други ред, иза речи „васпитање” ставити запету, а после речи „су” додати „родитељи”. Трећи став, први ред, место речи „дира се у” ставити „престају” а на крају реченице брисати тачку и додати речи „према детету”.

Чл. 21. Трећи став, први ред, место речи „ових” ставити „имовинских, а место речи „он” ставити „детета суд”.

Чл. 24. На крају четвртог става додати нову реченицу која гласи: „Тужба се може поднети у року од три године по пријему обавештења о неслагласности мајке.”

Чл. 25 мења се и гласи: „Тужбу ради утврђења очинства детета рођеног ван брака може поднети у року од пет година по рођењу детета у његово име мајка док врши родитељско

право, односно старалац с одобрењем органа старатељства, а дете у року од пет година по навршеном пунолетству."

Чл. 27. Први ред, после речи „је" „додати „сразмерно својим могућностима". У четвртм реду, после речи „порођаја" ставити тачку и брисати остатак члана.

Чл. 44. Први ред, место речи „осмог" ставити „петнаестог".

Поред горњих измена и допуна Одбор је учинио и потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је др Макс Шнудерл.

Секретар
Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора
Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Михаило Ђуровић, с. р., Светозар Вукмановић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р., Лајчо Јарамазовић, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Ђуро Салај, с. р., Иван Гранђа, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Рад. Мијушковић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ОСНОВНОГ ЗАКОНА
О ОДНОСИМА РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

Веће народа
Законодавни одбор
Бр. 62
4-XI-1949
Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 31 октобра и 3 новембра 1947 године претресао је Предлог основног закона о односима родитеља и деце, достављен му

од Претседника Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, Законодавни одбор изабрао је Редакциони одбор, који је у сагласности са Редакционим одбором Законодавног одбора Савезног већа на основу измена и допуна усвојених у оба одбора изразио следећи извештај, а који је Законодавни одбор прихватио као свој и који гласи:

(Текст извештаја Законодавног одбора Већа народа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Савезног већа.)

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца одређен је Јоза Миливојевић.

Секретар
Др Душан Братић, с. р.

Претседник
Законодавног одбора
Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Панко Брашнар, с. р., Срећко Жумер, с. р., Томо Чиковић, с. р., др Симиша Станковић, с. р., Добривоје Радосављевић, с. р., др Јосип Хрнчевић, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Јосип Рус, с. р., Милош Царевић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Нинко Петровић, с. р.,
Милан Поповић, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ЛИЧНИМ ИМЕНИМА

I Опште одредбе

Члан 1

Сваки грађанин Федеративне Народне Републике Југославије има право на лично име.

Лично име се састоји из породичног имена и рођеног имена.

Члан 2

Породично име грађанин по правилу добија према имену породице у којој се родио.

Рођено име грађанину се после рођења слободно одређује.

Члан 3

Грађанин има право и дужност да се служи личним именом које носи.

Грађанин може да мења лично име према прописима закона.

Члан 4

Страни држављанин, који живи на територији Федеративне Народне Републике Југославије, дужан је да се назива и служи именом које је добио по прописима своје земље.

Ако се страна држављанка при закључењу брака са држављанином Федеративне Народне Републике Југославије споразуме са својим брачним другом да носи његово породично име, дужна је да се на територији Федеративне Народне Републике Југославије служи и својим породичним именом које је имала пре ступања у брак, стављајући га испред мужевљевог породичног имена.

II Добијање личног имена

Члан 5

Брачно дете, дете из непостојећег и дете из поништеног брака добија и носи породично име оца.

Дете рођено ван брака добија и носи девојачко породично име мајке. Кад отац призна дете за своје, оно добија и носи име оца ако се у томе родитељи споразумеју.

Дете непознатих родитеља добија и носи породично име и рођено име које му одреди извршни одбор надлежног народног одбора по месту боравишта детета. Ако се оваквом детету пре навршене 18 године живота накнадно утврде родитељи, оно добија и носи породично име према прописима става 1 или 2 овога члана. Ако је дете старије од 14 година потребан је и његов пристанак.

Члан 6

Дете рођено ван брака може добити породично име брачног друга своје мајке ако се мајка о томе споразуме са брачним другом. Ако је дете старије од 14 година потребан је и његов пристанак.

Члан 7

Рођено име детету одређују споразумно родитељи. Ако један од родитеља није у животу, или је непознат, или је спречен да врши родитељска права, рођено име детета одређује други родитељ.

Ако се родитељи не споразумеју о имену детета, или ако ниједан од родитеља није у животу, или су спречени да врше родитељска права, рођено име одређује извршни одбор надлежног народног одбора по месту боравишта детета. При томе ће се узети у обзир жеље родитеља, најближих сродника ако родитељи нису у животу или су спречени да врше родитељска права, или стараоца.

III Промена личног имена

Члан 8

Приликом склапања брака брачни другови се могу споразумети да им заједничко породично име буде породично име мужа, а може сваки и задржати своје породично име.

Ако се супрузи нису споразумели да носе заједничко породично име, сваки брачни друг може своме породичном имену додати породично име свога брачног друга.

Члан 9

Брачни друг који је приликом ступања у брак променио породично име, узима после оглашења брака непостојећим, као и после поништаја или развода брака, породично име које је носио пре ступања у брак.

Брачни друг може после развода брака задржати породично име које је узео приликом ступања у брак, ако је брак разведен кривицом другог брачног друга и ако из тога брака има деце. У случају склапања новог брака, такво лице не може задржати породично име брачног друга из разведеног брака.

Удовица може породично име мужа заменити својим девојачким породичним именом.

Члан 10

Накнадним склапањем брака дете рођено ван брака добија породично име оца. Дете старије од 16 година може изјавом задржати дотадашње породично име. Ову изјаву дете може дати у року од 6 месеци од дана склапања брака, односно од када је сазнало за склапање брака, а најкасније у року од године дана. Изјава се даје извршном одбору надлежног народног одбора по месту боравишта детета и прибележава се у матичну књигу рођених.

Члан 11

Дете које је уписано у матичну књигу рођених као брачно, ако се накнадно утврди да је рођено ван брака, губи то породично име и добија девојачко породично име мајке.

Члан 12

Усвојеник (посинак, поћерка) добија породично име усвојиоца (поочима, помајке) ако при закључењу усвојења није предвиђено да ће задржати своје раније породично име, или да ће овоме додати породично име усвојиоца. Ако је усвојеник старији од 14 година потребан је његов пристанак за промену имена.

Члан 13

Промену личног имена могу за себе тражити само пунолетни грађани.

Члан 14

Промену рођеног имена за малолетно дете могу тражити његови родитељи. Ако је дете старије од 14 година потребан је његов пристанак.

Члан 15

Промена породичног имена по захтеву једног брачног друга не протеже се на другог брачног друга.

Промена породичног имена оца, као и промена имена мајке ако дете носи њено породично име, протеже се и на малолетну децу. За децу старију од 14 година потребан је њихов пристајак.

Родитељи не могу тражити за малолетну децу промену породичног имена која се разликује од породичног имена које они сами носе, односно траже.

Члан 16

Промена личног имена ће се одобрити у случају доказане оправданости захтева и ако се та промена не противи одговарајућим друштвеним правилима и обичајима, или општим интересима.

Члан 17

Не може се одобрити промена личног имена лицу:

- а) против кога се води кривични поступак;
- б) које је осуђено за тежа кривична дела;
- в) које не ужива грађанска права.

Члан 18

Захтев за промену личног имена подноси се отсеку унутрашњих послова при извршном одбору надлежног среског, градског, односно рејонског народног одбора. У захтеву ће се навести разлози због којих се тражи промена личног имена, као и следећи подаци:

- а) породично, рођено и очево име, односно име мајке ако је отац непознат;
- б) породично стање и имена брачног друга и деце;
- в) место и датум рођења подносиоца, брачног друга и деце;
- г) однос према војној обавези;
- д) списак места у којима је подносилац до тада живео;
- ђ) ново изабрано име.

Члан 19

Отсек унутрашњих послова дужан је без одлагања објавити на табли за службене објаве да је поднет захтев за промену личног имена, као и ново име које подносилац жели да носи. Објава мора бити истакнута 15 дана.

Сваки грађанин има право поднети приговор на захтев за промену личног имена и навести разлоге због којих сматра да промену не треба одобрити.

Члан 20

Отсек унутрашњих послова дужан је проверити наводе изнете у захтеву за промену личног имена и са мишљењем и поднесеним приговорима доставити га најдаље 2 месеца по пријему на решење министарству унутрашњих послова народне републике.

Члан 21

Решење о промени личног имена доноси министар унутрашњих послова народне републике.

Правоснажно решење о промени личног имена доставља се надлежном матичару ради увођења у матичну књигу и објављује се у „Службеном листу” народне републике о трошку подносиоца. Промена личног имена важи од дана ове објаве.

Матичар је дужан да о промени личног имена, коју је у смислу предњег става увео у матичну књигу, извести војно-територијални орган који односно лице води у војној евиденцији и то у року од 8 дана од увођења промене у матичну књигу.

Члан 22

Против решења министра унутрашњих послова којим се одбија захтев за промену личног имена може се изјавити жалба влади народне републике и то у року од 8 дана од дана доставе решења.

Члан 23

Спорове настале због личног имена решава у првом степену извршни одбор надлежног среског, градског односно рејонског народног одбора.

Против овог решења грађанин има право жалбе министру унутрашњих послова народне републике, поверенику за унутрашње послове главног извршног одбора народне скупштине аутономне покрајине, начелнику одељења унутрашњих послова при извршном одбору обласног одбора аутономне области, односно начелнику одељења унутрашњих послова при вишем извршном одбору.

IV Писање личног имена и других ознака

Члан 24

Поред породичног и рођеног имена може се употребљавати и рођено име оца. Оно се пише између породичног и рођеног имена почетним словом или цело.

Посебним прописима може се одредити и обавезно стављање очевог имена.

Дете рођено ван брака које носи породично име мајке може између рођеног и породичног имена писати рођено име мајке.

На писмима која се упућују државним органима, као и на службеним актима и исправама који морају бити снабдевени потписом овлашћеног лица, мора се ставити пуно лично име.

Ознаке „млађи” и „старији”, као и њихове обичне скраћенице не сматрају се саставним деловима имена и могу се употребљавати у циљу идентификовања лица.

Члан 25

Уз лично име грађанин може употребљавати и ознаку академских назива у обичајеним скраћеницама (др, инж. итд.).

Академски називи стечени на страни могу се писати уз име ако су признати по прописима који важе у Федеративној Народној Републици Југославији.

Члан 26

Аутори књижевних и других уметничких дела, позоришни, филмски и други уметници у вези са својим књижевним и уметничким радом, као и учесници у Народноослободилачкој борби могу употребљавати и друга посебна имена (псеудониме, конспиративна имена, надимке), уколико то није у опречи са другим законским прописима.

V Казнене одредбе

Члан 27

Употреба туђег имена, или употреба сопственог имена противно одредби овог закона казниће се новчаном казном до 3.000 динара, или поправним радом до 2 месеца.

Члан 28

Казне по претходном члану изриче извршни одбор надлежног среског, градског, односно рејонског народног одбора.

VI Прелазне и завршне одредбе

Члан 29

Грађани који досада нису употребљавали поред рођеног имена и породично име, дужни су у року од 3 месеца од дана ступања на снагу овога закона изабрати породично име које желе трајно носити.

Породично име бира за себе и чланове породице који живе у истој кућној заједници старешина кућне заједнице.

Изабрано породично име протеже се на све чланове породице (родитељи и потомци), трајно се наслеђује и убудуће се може мењати само по одредбама овога закона.

Изјава о избору породичног имена даје се пред отсеком унутрашњих послова при извршном одбору надлежног среског, градског, односно рејонског народног одбора, а прихваћено породично име ће се унети у посебну матичну књигу. Ово породично име важи од дана уписа у матичну књигу.

За лица која подлеже војној обавези, а усвојила су породично име које се разликује од породичног имена уписаног у војним исправама којима располажу, дужан је матичар, у року од 8 дана од уписа породичног имена у смислу претходног става, известити војно-територијални орган који таква лица води у евиденцији.

Ближе одредбе о поступку код избора породичног имена по овом члану прописаће министар унутрашњих послова народне републике.

Члан 30

Становници са територија које по међународним споразумима припадну Федеративној Народној Републици Југославији, а који према тим споразумима или опцијом стекну држављанство Федеративне Народне Републике Југославије, могу променити своје лично име и узети друго, које је у складу са њиховом националном припадношћу, односно са породичним именом које су носили њихови преци. За промену личног имена у овом случају довољна је изјава која се даје код отсека унутрашњих послова при извршном одбору

среског, градског, односно рејонског народног одбора на чијем подручју односно лице пребива. Ова изјава може се дати у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона на дотичној територији.

Изјаве дате по овом члану прибележиће се у матичну књигу рођених код надлежног матичара, а ако се матичне књиге налазе у иностранству унеће се у посебну матичну књигу.

Члан 31

Лице које је за време непријатељске окупације променило лично име, дужно је у року од 2 месеца по ступању на снагу овог закона поднети молбу министарству унутрашњих послова народне републике да му одобри ношење тога имена.

Лице које у овоме року не поднесе молбу као и оно којем министар унутрашњих послова народне републике не одобри даље ношење промењеног имена, дужно је убудуће употребљавати име које је носило пре 6 априла 1941 године.

Промене имена већ извршене на основу прописа народне републике, односно локалних органа народних власти остају на снази.

Члан 32

Даном ступања на снагу овог закона престају важити сви прописи који су у супротности са његовим одредбама.

Члан 33

Министар унутрашњих послова Федеративне Народне Републике Југославије прописује упутства за извршење овог закона.

Члан 34

Овај закон ступа на снагу даном објаве у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ЛИЧНИМ ИМЕНИМА

Од великог је значаја за друштвену заједницу и за појединца да се по личном имену може утврдити идентитет грађанина. Лично име у званичним евиденцијама треба да укаже управо на ону личност која је евидентирана, а не неку другу. С друге стране, када су у питању права грађана, лично име

треба да указује на ону личност којој та права припадају. Важност правног регулисања проблема личног имена већ је дошла до изражаја у нашем новом законодавству. У Основном закону о браку постављене су норме, по којима се добија и мења породично име услед мењања брачних односа. И Закон о усвојењу нормира питања промене породичног имена усвојеног детета. Али тим прописима проблем правног нормирања личног имена није у потпуности исцрпен. Остао је знатан број нерегулисаних питања, као на пр.: одређивање личног имена деци рођеној ван брака, нахочету, питање промене личног имена изван промене породично-правних односа и др. Ови се проблеми свакодневно јављају у пракси, па је стога неопходно нужно поставити правни основ и за њихово решавање. Осим тога из разлога правне сигурности и могућности вођења тачних званичних евиденција потребно је прекинути с обичајем потребе само једног имена тамо где он још постоји. Сви ови разлози диктују да се проблеми у погледу личног имена нормирају на једном месту, у ком циљу се и подноси овај законски предлог Народној скупштини на решење.

Овај законски предлог одређује да сваки грађанин Федеративне Народне Републике Југославије има право на лично име; али је сваки грађанин истовремено дужан да се служи само својим, а не неким другим именом. Лично име састоји се из породичног и рођеног имена. Ради бољег разликовања, грађани могу између рођеног и породичног имена стављати и име оца, односно име мајке ако се ради о лицу рођеном ван брака. Уз име грађани могу употребљавати и ознаку академског звања у уобичајеним скраћеницама. Отступање од правила да се грађани морају служити својим именом учињено је у погледу аутора књижевних и других уметничких дела, уметника у вези са њиховим књижевним и уметничким радом, као и учесника у Народноослободилачкој борби. Ипак они могу употребљавати псеудониме односно конспиративна имена само уколико то није у опреси са другим законским прописима (на пример, Законом о штампи).

По правилу грађанин добија породично име према имену породице у којој се родио. У погледу добијања породичног имена брачног детета законски предлог је остао код принципа постављеног у Основном закону о браку. Дете рођено ван брака добија породично име мајке, а ванбрачно дете разведене жене или удовице, која носи породично име по мужу, добија девојачко породично име мајке. Но, ако отац призна

дете за своје и ако се родитељи ванбрачног детета споразумеју, оно може носити породично име свога оца. На истом месту регулисано је и питање одређивања рођеног имена.

У предлогу закона детаљно је прописано и питање промене личног имена. У погледу промене личног имена у вези са променом породично-правних односа (ступање у брак, проглашење брака ништавим, развод брака, усвојење) принципи постављени у Основном закону о браку и у Закону о усвојењу нису мењани. Ради потпуног регулисања ове материје на једном месту, ти су принципи из поменутих закона начелно преузети у овај законски предлог. Детаљно је регулисана и материја промене личног имена по молби грађана. По правилу пунолетни грађанин има право да тражи промену свог личног имена. Она му се неће дозволити у случају ако се промена противи одговарајућим друштвеним правилима и обичајима, а нарочито ако се променом жели прикрити идентитет лица против кога се води кривични поступак, које је осуђивано за теже кривично дело, или које не ужива грађанска права. О промени личног имена по молби грађанина решава министар унутрашњих послова народне републике.

У прелазним одредбама дају се прописи о избору породичног имена оних лица које га према досадашњем обичају нису употребљавала. Одређен је рок од три месеца у коме ови грађани обавезно имају изабрати себи породично име. У погледу избора самог породичног имена грађанима је остављена пуна слобода. Али да би се и кроз породично име испољило јединство породице постављен је принцип да старешина кућне заједнице бира породично име и за све чланове породице који живе у кућној заједници.

У прелазним одредбама расправљен је и проблем имена оних наших грађана који су под притиском туђинске владавине морали променити своје национално име. Познато је да су грађанима, на подручју које је припојено Федеративној Народној Републици Југославији уговором о миру, присилно мењана породична имена, тако да се из њиховог облика добија други а не прави закључак о националној припадности тих грађана. Постоји општа жеља код тих грађана да се изврши исправка ове насилне промене личних имена. У законском предлогу постављена је норма да ови грађани могу по својој жељи променити лично име које ће бити у складу са њиховом националном припадношћу, односно са породичним именом које су носили њихови преци. За овакву промену предвиђен је једноставан поступак: промена имена се

постиже на основу изјаве која се даје код отсека унутрашњих послова при извршном одбору надлежног народног одбора.

Законским предлогом предвиђена је и ревизија извршених промена имена за време непријатељске окупације. Међутим, ова ревизија неће и не може довести до враћања на старо име, осим ако се за време окупације узело име у циљу прикривања идентитета прошлости или из других разлога злоупотребе и преваре. Али промене имена које су извршене за време Народноослободилачког рата према прописима локалних органа народних власти или, после ослобођења, према прописима народних република не дирају се и остају на снази.

Законским предлогом обухваћени су сви проблеми који се у погледу личног имена појављују у правним односима грађана, тако да ће се доношењем овог закона поставити правна база за правилно и једнообразно решавање свих питања личног имена наших грађана.

Министар унутрашњих послова ФНРЈ
Александар Ранковић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ЛИЧНИМ ИМЕНИМА

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 58

3-XI-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 31 октобра и 3 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о личним именима, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, Законодавни одбор изабрао је Редакциони одбор, који је у сагласности са Редакционим одбором Законодавног одбора Савезног већа на основу измена и допуна усвојених у оба одбора израдио следећи извештај, а који је Законодавни одбор прихватио као свој и који гласи:

Чл. 2. Други став мења се и гласи: „Рођено име одређује се грађанину слободно после рођења.”.

Чл. 3. Став други мења се и гласи: „Лично име може грађанин да мења према прописима закона.”.

Чл. 5. У трећем ставу, после речи „надлежног” додати „месног, градског односно рејонског”.

Чл. 6. У другом реду, после речи „ако се” додати реч „мајка”.

Члан 7. У другом ставу, после речи „надлежног” додати „месног, градског, односно рејонског”. У петом реду, испред речи „најближих сродника” ставити речницу „или”.

Чл. 10. У претпоследњем реду, после речи „надлежног” додати речи „месног, градског односно рејонског”.

Чл. 15. У другом ставу, трећи ред, последња реченица мења се и гласи: „За дете старије од 14 година потребан је његов пристанак.”. Трећи став мења се и гласи: „Родитељи не могу тражити за малолетно дете да промени породично име у име које се разликује од породичног имена које родитељи носе, или од новог породичног имена које траже за себе.”.

Чл. 19. У другом ставу, на крају, додати нову реченицу која гласи: „На ово њихово право грађани ће бити упозорени у објави.”.

Чл. 22. У последњем реду запету и речи „и то” брисати.

Чл. 23. У другом ставу, четврти и пети ред, реч „начелнику” брисати, а реч „одељења” заменити са „одељењу”.

Чл. 28 постаје други став члана 27. У првом реду реч „казне” заменити са „казну”, а „члану” заменити са „ставу”.

Чл. 29 постаје члан 28. У петом ставу речи „а усвојила су породично име које се разликује од породичног имена уписаног у војним исправама којима располажу,” брисати.

Поред горњих измена и допуна, Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити у целости.

За известиоца одређен је Срећко Жумер.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник
Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Панко Брашнар, с. р., Срећко Жумер, с. р., Јоза Миљковић, с. р., Томо Чиковић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Јосип Рус, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Милош Царевећ, с. р., Нинко Петровић, с. р., др Синиша Станковић, с. р., Добривоје Радосављевић, с. р., Милан Поповић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., др Јосип Хричевић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ЛИЧНИМ ИМЕНИМА

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 55/47

5-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 31 октобра и 3 новембра ове године, претресао је Предлог закона о личним именима, достављен му од Претседништва Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа.)

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Михаило Ђуровић.

Секретар
Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора
Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Михаило Ђуровић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р., Светозар Вукмановић, с. р., Мара Нацева, с. р., Ђуро Салај, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Рад. Мијушковић, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Милош Минић, с. р.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРДЕНИМА И МЕДАЉАМА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Члан 1

После члана 5 уноси се нови члан који гласи:

„Члан 5а

Поред ордена из чл. 3 и 5 уводи се орден Југословенске заставе.

Орден Југословенске заставе додељује се за истакнуте заслуге у развијању и учвршћењу мирољубиве сарадње и пријатељских односа између Федеративне Народне Републике Југославије и других земаља.

Орден Југословенске заставе има пет редова:

- 1) Орден Југословенске заставе I реда;
- 2) Орден Југословенске заставе II реда;
- 3) Орден Југословенске заставе III реда;
- 4) Орден Југословенске заставе IV реда;
- 5) Орден Југословенске заставе V реда.”

Члан 2

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије”.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ
И ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРДЕНИМА И МЕДАЉАМА
ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 102

25-XI-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 22 и 25 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о измени и допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије достављен му од Претседништва Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Влада ФНРЈ предложила Народној скупштини ФНРЈ.

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца Одбор је одредио Михаила Апостолског.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник

Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Паико Брашнар, с. р., Срећко Жумер, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Јосип Рус, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Милош Царевић, с. р., Милан Поповић, с. р., др Синиша Станковић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Михаило Апостолски, с. р., Јосип Хрнчевић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРДЕНИМА И МЕДАЉАМА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 96

25-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 24 и 25 новембра ове године, претресао је Предлог закона о измени и допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије, достављен му од Претседништва Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Влада ФНРЈ предложила Савезном већу.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца одређен је Матевж Хаце.

Секретар

Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., Михаило Ђуровић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Матевж Хаце, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Иван Гранђа, с. р., Ђуро Салај, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Милош Минић, с. р.

P R E D L O G

ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O USTANOVLJENJU PRAVA NA PENZIJU I O PENZIONISANJU DRŽAVNIH SLUŽBENIKA

Član 1

U članu 50 Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika, posle stava 1 dodaje se nov stav 2 koji glasi:

»Izuzetno od prethodnog stava, službenicima kojima je služba otkazana po Zakonu o državnim službenicima, dok se ne sprovede obavezno socijalno osiguranje državnih službenika, može se u opravdanim slučajevima, a po prethodnom odobrenju Predsednika Vlade FNRJ odrediti penzija, bez obzira na godine života, ukoliko ispunjavaju uslove za penziju, s tim što im penzija teče od prvog idućeg meseca po stupanju na snagu ovog zakona.«

Sadašnji stav 2 postaje stav 3.

Član 2

Posle člana 53 ovog zakona dodaje se nov član 54 koji glasi:

»Službenicima, kojima bi se imala odrediti penzija u meduvremenu od izvršenog prevodenja na nova zvanja i plate u smislu propisa o strukama i prinadležnostima pa do sprovođenja obaveznog socijalnog (penzionog) osiguranja državnih službenika, odrediće se privremeno iznos penzije po ovom zakonu i to prema grupi i zvanju koje su imali na dan prevodenja.

Po sprovedenom obaveznom socijalnom osiguranju, takvim službenicima odrediće se naknadna penzija prema propisima o penzionom osiguranju, s tim što će im se isplatiti razlika između

dotadašnje i nove penzije, ukoliko bi nova penzija bila veća, računajući od dana donošenja rešenja o privremenom određivanju penzije.«

Član 3

U članu 54 ovog zakona, koji postaje član 55, stav 1 menja se i glasi:

»Ovlašćuje se Vlada FNRJ:

- 1) da može regulisati pitanje zaposlenja penzionera,
- 2) da po potrebi menja iznose penzija, pomoći i dodataka, kao i da donosi druge potrebne izmene i dopune u ovom zakonu.«

Član 4

Sadanji član 55 postaje član 56.

Član 5

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O USTANOVLJENJU PRAVA NA PENZIJU I O PENZIONISANJU DRŽAVNIH SLUŽBENIKA

1. Po čl. 50 st. 1 Zakona o ustankovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika propisano je da će se odrediti penzija službenicima kojima služba bude otkazana po Zakonu o državnim službenicima posle stupanja na snagu toga zakona, to jest, posle 19 novembra 1946 godine, dok se ne sprovede obavezno socijalno osiguranje, i to muškarcu ako je navršio 60 godina života, a ženi ako je navršila 55 godina života, pod uslovom da imaju najmanje 10 godina efektivne službe, odnosno da imaju 55 godina života i 35 godina efektivne službe.

Medutim, stvarnost je pokazala da postoje opravdani slučajevi kada treba odrediti penziju i onim službenicima, kojima je služba otkazana, ma da nemaju 60 godina odnosno 55 godina života. Zbog toga je, da bi se propis člana 50 pomenutog zakona adaptirao ovoj stvarnosti, u članu 1 predloga učinjena

je dopuna u tom smislu što se predviđa da se takvim licima može odrediti penzija bez obzira na godine života, ukoliko ispunjavaju uslove za penziju, a penzija će im teći od prvog idućeg meseca po stupanju na snagu ove dopune.

2. U članu 8 Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika predviđeno je da se za izračunavanje mesečnog iznosa ličnih penzija ustanovljava 18 penziskih osnova u koje se zvanja i grupe raspoređuju. A po ovom istom zakonu ima da se odmerava penzija i onim službenicima koji steknu pravo na penziju, sve dok se ne sprovede obavezno socijalno osiguranje državnih službenika.

Kako nov sistem struka i prinadležnosti ne poznaje više ranije grupe koje su postojale u starom službeničkom sistemu, to se sada pojavljuje potreba da se taj nov sistem privremeno dovede u sklad sa sistemom određivanja penzije po Zakonu o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika, dok se ne izvrši prevođenje državnih službenika na nov sistem penzionog osiguranja.

U članu 2 predloga predviđa se da se službenicima, kojima bi se imala odrediti penzija u međuvremenu od izvršenog prevođenja na nova zvanja i plate pa do sprovođenja obaveznog socijalnog osiguranja, ima odrediti privremeno iznos penzije po Zakonu o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika, i to prema grupi i zvanju koje su imali na dan prevođenja tj. prema staroj grupi i starom zvanju. Po sprovođenom obaveznom socijalnom osiguranju, takvim se licima ima naknadno odrediti penzija prema propisima o penzionom osiguranju, s tim što će im se isplatiti razlika između privremeno određene penzije i nove penzije, ukoliko bi nova bila veća. Ovakvo rešenje ovog pitanja je najpogodnije i najpraktičnije, s obzirom da će uskoro biti sproveden nov sistem penzionog osiguranja, koji treba da važi za sve državne službenike koji su prevedeni na nova zvanja i nove plate, tako da u pogledu penzionog osiguranja neće biti razlike između onih koji bi do sprovođenja penzionog osiguranja bili penzionisani i onih koji bi posle toga bili stavljeni u penziju.

3. U članu 3 predloga učinjena je dopuna samo utoliko što se predviđa ovlašćenje za Vladu FNRJ da može regulisati pitanje zaposlenja današnjih penzionera. Time će se ovo pitanje rešavati mnogo elastičnije prema danim potrebama i zahtevima državnog aparata, naročito na privrednom sektoru.

Ministar rada FNRJ,
Vicko Krstulović, s. r.

IZVEŠTAJ

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O USTANOVLJENJU PRAVA NA PENZIJU I O PENZIONISANJU DRŽAVNIH SLUŽBENIKA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 100

24-XI-1947 g.

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 22 i 24 novembra 1947 godine pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika, dostavljen mu od Predsedništva Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

Član 1. Prvi stav, drugi red, iza reči »službenika« dodati »od 19 novembra 1946 godine,«. Drugi stav, peti red, iza reči »penzija« brisati zapeću. Šesti red, mesto reči »što« staviti »da« i mesto reči »teče« staviti »teče«.

Član 2. Prvi stav, prvi red, brišu se reči »ovog zakona«. Drugi stav, treći red, mesto »što« staviti »da«.

Član 3 menja se i glasi: »U članu 54, koji postaje član 55 stav 1 menja se i glasi: »Ovlašćuje se Vlada FNRJ da reguliše pitanje zaposlenja penzionera, kao i da po potrebi menja iznose penzija, pomoći i dodataka.«.

U stavu 2 mesto reči »Ministar finansija FNRJ« staviti reči »Ministar rada FNRJ«.

Član 4. Mesto reči »Sadanji« staviti »Sadašnji«.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti usvoji.

Za izvestioca određen je Dragoljub Ilić.

Sekretar
Dr Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora
Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Joza Milivojević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Srećko Žumer, s. r., Tomo Čiković, s. r., dr Branko Čubrilović, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Josip Rus, s. r., Miloš Carević, s. r., Milan Popović, s. r., Ninko Petrović, s. r., Bogdan Oreščanin, s. r., dr Josip Hrnčević, s. r., Mihailo Apostolski, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O USTANOVLJENJU PRAVA NA PENZIJU I O PENZIONISANJU DRŽAVNIH SLUŽBENIKA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE
Zakonodavni odbor
Br. 92
25-XI-1947 godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ, na svojim sednicama od 22 i 24 novembra ove godine, pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika, dostavljen mu od Pretsedništva Saveznog veća, koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih

odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda.)

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Lajčo Jaramazović.

Sekretar

Dr Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik

Zakonodavnog odbora

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Vladimir Simić, s. r., Mihailo Đurović, s. r., Filip Lakuš, s. r.,
dr Jakov Grgurić, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Matevž Hec, s. r.,
Lampret Jože, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Đuro Salaj, s. r.,
Ivan Granda, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Radovan Miju-
šković, s. r., Miloš Minić, s. r., Sulejman Filipović, s. r.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О РЕГУЛИСАЊУ ТЕРЕТА УКЊИЖЕНИХ НА НЕПОКРЕТНОСТИМА КОЈЕ СУ АГРАРНОМ РЕФОРМОМ И КОНФИСКАЦИЈОМ ПРЕШЛЕ У СВОЈИНУ ДРЖАВЕ

Члан 1

Неисплаћени део новчаних дугова укњижених на непокретностима (земљиштима и шумским поседима), које су на основу Закона о аграрној реформи и колонизацији и Основног закона о поступању са експроприсаним и конфискованим шумским поседима у целости одузете од сопственика и прешле у својину државе, преузима држава до висине вредности одузете непокретности.

Ако је само део оптерећене непокретности одузет сопственику, неисплаћени део новчаних дугова укњижених на тој непокретности преузима држава сразмерно вредности одузетог дела непокретности и то до висине његове вредности.

Члан 2

Лицима у чију је корист укњижено право плодуживања на одузетој непокретности држава ће дати једнократну накнаду по прописима овог закона.

Исто тако, држава ће исплатити, по прописима овог закона, у једнократном износу дугове са повратним плаћањима (издржавања, ренте).

Начин утврђивања овог износа, као и накнаде за плодуживање, прописиће Влада ФНРЈ на предлог Министра финансија ФНРЈ.

Члан 3

На дуг односно део дуга, који овим законом преузима држава, отписаће се камата зарачуната после 6 априла 1941 године.

Члан 4

Терети укњижени на одузетој непокретности, изузев права службености, бришу се.

Срески судови извршиће укњижбу овог брисања по службеној дужности.

Члан 5

По дуговима укњиженим на непокретности од које је део одузет и прешао у својину државе, сопственик остаје задужен сразмерно вредности дела те непокретности који му је остао у власништву.

Срески судови извршиће по службеној дужности у земљишним (интабулационим, заставним) књигама укњижбу одговарајућег смањења дуга на делу непокретности који је остао сопственику.

Члан 6

За утврђивање висине укњижених дугова, накнаде за плодуюживање и једнократног износа по дуговима са повратним плаћањима, за процену вредности непокретности оптерећене укњиженим дуговима од које је део одузет и прешао у својину државе, као и за поделу ових дугова на државу и сопственика, надлежан је срески суд.

Процена обухвата како одузети део непокретности тако и део који остаје сопственику.

Подела укњижених дугова врши се на основу процене вредности непокретности.

Против одлуке среског суда има места жалби окружном суду у року од 15 дана по уручењу одлуке.

Члан 7

Захтев по ст. 1 претходног члана могу поднети укњижени поверилац и сопственик, односно плодуюживалац, у року од шест месеци по ступању на снагу овог закона.

Ако се овај захтев не поднесе у наведеном року, обавеза државе по овом закону престаје.

Члан 8

Ако је поверилац државно кредитно предузеће, оно ће извршити отпис свога потраживања сразмерно вредности одузетог дела оптерећене непокретности.

Осталим повериоцима држава ће извршити исплату презетог дуга у државним обвезницама.

Влада ФНРЈ прописале уредбом ближе одредбе о овим обвезницама.

Члан 9

За укњижбе у земљишним књигама које се врше по овом закону не плаћа се такса.

Члан 10

Овлашћује се Министар финансија ФНРЈ да доноси ближа упутства за спровођење овог закона.

Члан 11

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О РЕГУЛИСАЊУ ТЕРЕТА УКЊИЖЕНИХ НА НЕПОКРЕТНОСТИМА КОЈЕ СУ АГРАРНОМ РЕФОРМОМ И КОНФИСКАЦИЈОМ ПРЕШЛЕ У СВОЈИНУ ДРЖАВЕ

Закон о аграрној реформи и колонизацији у чл. 13 и Основни закон о поступању са експроприсаним и конфискованим шумским поседима у чл. 9 предвиђају доношење закона којим ће се решити питање дугова и других терета укњижених на земљиштима односно шумским поседима који су аграрном реформом или конфискацијом одузети од бивших сопственика и прешли у својину државе. Регулисање овог питања намеће се као преко потребно с обзиром на чињеницу да су, у смислу прописа цитираних закона, одузета земљишта и шумски поседи предани аграрним додељеницима слободни од свих дугова и терета, док је питање намирења укњижених поверилаца остало нерасправљено. Предложеним законом у целости се исцрпљују и решавају ова питања која су у наведеним законима остала нерасправљена.

Основно правило законског предлога истакнуто је у одредбама које, с једне стране, утврђују обавезу државе о презимању неисплаћених новчаних дугова укњижених на оду-

зетим земљиштима и шумским поседима, изузев камате за рачунате после 6 априла 1941 године, док, с друге стране, наређују брисање свих оних терета чије се преузимање од стране државе не би ничим могло правдати, изузев права службености. Оправдано је да терет исплате укњижених поверилаца на одузетим непокретностима сноси држава, уколико се ради о новчаним дуговима и укњиженим правима плодоуживања. Стога предлог закона и предвиђа њихово преузимање од стране државе, која обухвата цео дуг ако је непокретност у целости одузета од сопственика, а само део дуга, сразмерно вредности одузетог дела оптерећене непокретности, ако је само део оптерећене непокретности одузет. У овом последњем случају обавеза исплате дуга дели се између државе и сопственика, који остаје и надаље задужен сразмерно вредности оптерећеног дела непокретности који му је остао у власништву.

Како се може десити да предметна непокретност буде толико оптерећена да терети премашују вредност саме непокретности, то је неопходно да се обавеза државе на исплату поверилаца ограничи висином вредности одузете и оптерећене непокретности односно њеног дела, ако је само део непокретности прешао у својину државе. Овом одредбом интереси укњижених поверилаца нису повређени, јер би се они и у извршном поступку могли намирити само до висине вредности оптерећене непокретности.

У циљу дефинитивног регулисања и оних укњижених дугова који се повратно плаћају (рента, издржавање), као и укњижених права плодоуживања, предлог закона предвиђа исплату поверилаца у виду једнократног износа односно накнаде, као најподеснијег начина да се ова потраживања коначно ликвидирају. Сам начин утврђивања овог износа односно накнаде имала би прописати Влада ФНРЈ на предлог Министра финансија ФНРЈ.

Све послове у вези са коначним решавањем питања дугова (процена вредности земљишта односно шумског поседа, подела дугова између државе и сопственика, утврђивање висине укњижених дугова, накнада за укњижена права плодоуживања и одређивање једнократног износа за исплату дугова са повратним плаћањима) предлог закона ставља у надлежност среских судова, као најпозванијих, да ове послове врше. Али како се сви ови послови обављају у интересу поверилаца или сопственика, то предлог закона одређује да ће судови по овим предметима поступати само на захтев ових

лица. Поред тога, неопходно је да се висина износа државне обавезе, у вези са одредбама овог закона, утврди у року који неће бити сувише дуг. Ради тога, за подношење тих захтева одређен је рок од шест месеци од ступања на снагу закона. Уколико се захтев не стави у овом року, обавеза државе престаје.

У погледу начина наплате преузетих дугова од стране државе, предлог закона одређује да ће се исплата укњижених потраживања свих поверилаца, изузев државних кредитних предузећа, извршити у државним обвезницама. Како ће држава моћи утврдити финансиски ефекат предложеног закона тек по истеку рока, за пријаву потраживања, у њему нису могле бити прописане ближе одредбе о тим обвезницама, већ је овлашћена Влада ФНРЈ да накнадно донесе такве одредбе.

Полазећи са становишта да не би било ни оправдано ни целисходно да држава исплаћиве својим кредитним предузећима њихова укњижена потраживања на непокретностима које су прешле у својину државе, предложени закон прописује да ће ова предузећа отписати и брисати та своја потраживања у целости или делимично, према томе да ли је оптерећена непокретност прешла у својину државе у целости или само делом. Оваква одредба указује се умесном и због тога што се овде ради углавном о старим потраживањима, која су у многим случајевима још раније стварно измирена наплатом прекомерних камата или која су нарасла зарачунавањем таквих камата.

Најзад, предвиђајући потребу издавања упутства за спровођење предложеног закона дато је у том смислу овлашћење Министру финансија ФНРЈ.

Министар финансија ФНРЈ

Сретен Жујовић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О РЕГУЛИСАЊУ ТЕРЕТА УКЊИЖЕНИХ НА НЕПОКРЕТНОСТИМА КОЈЕ СУ АГРАРНОМ РЕФОРМОМ И КОНФИСКАЦИЈОМ ПРЕШЛЕ У СВОЈИНУ ДРЖАВЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 56/47

5-ХД-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 3 и 4 новембра ове године, претресао је Предлог закона о регулисању терета укњижених на непокретностима које су аграрном реформом и конфискацијом прешле у својину државе, достављен му од Претседништва Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

Наслов се мења и гласи: „Предлог закона о регулисању терета укњижених на непокретностима које су прешле у својину државе на основу Закона о аграрној реформи и колонизацији и Основног закона о поступању са експроприсаним и конфискованим шумским поседима”.

Поред горње измене Одбор је учинио и потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Радован Мијушковић.

Секретар

Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник

Законодавног одбора

Моша Пијаде, с. р.

Ч л а н о в и :

Мих. Ђуровић, с. р., Светозар Вукмановић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р. Мехмед Хоџа, с. р., Лајчо Јармазовић, с. р., Лампрет Жеже, с. р., Ђуро Салај, с. р., Иван Гранђа, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Рад. Мијушковић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О РЕГУЛИСАЊУ ТЕРЕТА УКЊИЖЕНИХ НА НЕПОКРЕТНОСТИМА КОЈЕ СУ АГРАРНОМ РЕФОРМОМ И КОНФИСКАЦИЈОМ ПРЕШЛЕ У СВОЈИНУ ДРЖАВЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 65

4-ХІ-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 3 и 4 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о регулисању терета укњижених на непокретностима које су аграрном реформом и конфискацијом прешле у својину државе, достављен му од Претседништва Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Већа народа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Савезног већа.)

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца одређен је Томо Чиковић.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник
Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Јоза Миливојевић, с. р., Панко Брашнар, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р., Јосип Рус, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Милош Царевић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Нинко Петровић, с. р., Милан Поповић, с. р., др Синиша Станковић, с. р., Добривоје Радосављевић, с. р., др Јосип Хричевић, с. р., Срећко Жумер, с. р.,
Томо Чиковић, с. р.

P R E D L O G

ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ČLANA 36 ZAKONA O AGRARNOJ REFORMI I KOLONIZACIJI

Član 1

Član 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji menja se i glasi:

»Na područjima svih narodnih republika, u roku od dve godine od stupanja na snagu uredaba iz st. 3 ovoga člana, raspraviće se sve uzurpacije državnog zemljišta, sva zauzeća na utrinama, sve nepriznate deobe ranije seoskog zemljišta i zemljišta bivših imovinskih zajednica, s tim da će se takve zahvaćene i podeljene površine po pravilu priznati u svojину držaoca i upisati na njihovo ime u zemljišne knjige. Pri tome će se voditi računa da ova zemljišta ne budu u sredini državnog zemljišta ili na smetnji komunikacijama, ili prevelika, kao i da nisu zauzeta načinom neuobičajenim u kraju u kome leže.

Državni organi nadležni za upravljanje zemljištem koje je zauzeto mogu:

1) u roku od dve godine od stupanja na snagu uredaba iz st. 3 ovoga člana predložiti organima nadležnim za donošenje rešenja o zauzeću da donesu rešenje kojim se odbija priznanje zauzeća; od dana pravosnažnosti ovog rešenja smatra se da je zemljište u posedu organa upravljanja;

2) u roku od dve godine od dana pravosnažnosti rešenja kojim se priznaje zauzeće pokrenuti spor kod suda sa zahtevom da se to rešenje poništi i držaocu naloži da zemljište vrati.

Narodne republike doneće uredbe o organima i o postupku za raspravljanje odnosa iz ovog člana.«

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O IZMENI ČLANA 36 ZAKONA O AGRARNOJ REFORMI I KOLONIZACIJI

Po čl. 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji predviđena je likvidacija uzurpacija državnih zemljišta, svih zauzeća na utrinama, kao i svih nepriznatih deoba seoskog i drugog zemljišta. Likvidacija će se srpovati po načelu da se sve zahvaćene i podeljene površine, po pravilu, priznaju u svojinu držaocima i upišu u zemljišne knjige na njihovo ime. Izuzeci od ovoga predviđeni su u slučajevima ako je zahvaćena površina u sredini državnog zemljišta, na smetnji komunikacijama, ili ako je zauzeta načinom neuobičajenim u kraju u kome leži. Član 36 propisuje, dalje, da pravno lice čija je bila zemlja pre zauzeća može u roku od dve godine pred nadležnim državnim organom tražiti poništenje zauzeća. Uredbama narodnih republika treba da se propiše postupak i odrede nadležni organi za likvidaciju zauzeća, koja treba da se obavi u roku od dve godine od dana stupanja zakona na snagu tj. do 28 avgusta 1947 godine.

Ovaj rok je protekao, a likvidacija o kojoj je reč nije još izvršena, jer se rok pokazao kao suviše kratak.

Suština predložene izmene sastoji se u tome što se rok za rešenje odnosa o kojima govori ovaj član produžuje tako da on više ne teče od stupanja na snagu zakona, nego od stupanja na snagu uređaba narodnih republika o postupku i organima nadležnim za rešenje pitanja uzurpacija i zauzeća.

U izmenjeni tekst čl. 36 zakona ušlo je i Obavezno tumačenje Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ od 4 decembra 1946 godine kojim se bliže određuju prava koja državni organi, nadležni za upravljanje zauzetim zemljištem, mogu istaći u postupku likvidacije, u cilju da zemljište ostane u svojini države.

U ostalome, predlog sadrži manje stilističke izmene člana 36 zakona.

Ministar poljoprivrede i šumarstva FNRJ

Dr Vaso Čubrilović, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ČLANA 36 ZAKONA O AGRARNOJ REFORMI I KOLONIZACIJI

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 89

22 novembra 1947 god.

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda, na svojim sednicama od 21 i 22 novembra 1947 godine, pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama člana 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji, dostavljen mu od Pretsednika Veća naroda, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

Čl. 1. U devetom redu, posle reči »knjige« umesto tačke staviti zapetu a dalji tekst do kraja ovog stava menja se i glasi: »ukoliko ova zemljišta nisu u sredini državnog zemljišta, na smetnji komunikacijama, prevelika ili zauzeta na način neuobičajen u kraju u kome leže.«.

Čl. 2. Reč »FNRJ« ispisati.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je dr Branko Čubrilović.

Sekretar

Dr Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Rato Dugonjić, s. r., Joza Milivojević, s. r., Mihailo Apostolski, s. r., Panko Brašnarov, s. r., dr Branko Čubrilović, s. r., Tomo Čiković, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Josip Ruš, s. r., Tone Hafner, s. r., Miloš Carević, s. r., Ninko Petrović, s. r., Milan Popović, s. r., dr Sinisa Stanković, s. r.
Orešćanin Bogdan, s. r.

I Z V E Š T A I

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ČL. 36 ZAKONA O AGRARNOJ REFORMI I KOLONIZACIJI

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 84

22-XI- 1947 god.

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ na svojim sednicama od 21 i 22 novembra o. g. pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama člana 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji, dostavljen mu od Predsedništva Saveznog veća, koji je na osnovu čl. 63 Ustava, dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda.)

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Filip Lakuš.

Sekretar

Dr Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Mihailo Đurović, s. r., Svetozar Vukmanović, s. r., Filip Lakuš, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Jože Lampret, s. r., Ivan Granda, s. r., Đuro Salaj, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Miloš Minić, s. r., Sulejman Filipović, s. r.

P R E D L O G

ZAKONA O OVERAVANJU POTPISA, RUKOPISA I PREPISA

I Opšte odredbe

Član 1

Overavanje potpisa i rukopisa je potvrđivanje njihove istovetnosti.

Overavanje prepisa je potvrđivanje istovetnosti prepisa sa njegovom izvornom ispravom.

Ovim overavanjima se ne potvrđuje istinitost sadržaja isprave.

Član 2

Overavanje potpisa, rukopisa i prepisa vrše sreski sudovi, gradski odnosno rejonski narodni odbori i oni mesni narodni odbori koje odredi vlada narodne republike. Ova overavanja vrše i konzularna predstavništva i diplomatska predstavništva FNRJ koja obavljaju konzularne poslove.

Overavanje obavlja za to određen službenik.

II Overavanje potpisa i rukopisa

Član 3

Za dokaz istinitosti potpisa potrebno je da podnosilac isprave pred određenim službenikom svojeručno potpiše ispravu ili da potpis koji se već nalazi na ispravi prizna za svoj. Na isti način se utvrđuje istinitost rukoznaka (tj. otiska prsta).

Za dokaz istinitosti rukopisa potrebno je da podnosilac isprave pred određenim službenikom prizna da je isprava napisana njegovom rukom.

Član 4

Potvrda o overi potpisa i rukopisa stavlja se na izvornu ispravu sa naznakom datuma overe i broja pod kojim je isprava zavedena u upisniku za overavanje.

Overa se potvrđuje pečatom nadležstva i potpisom određenog službenika.

Član 5

Kada se overava potpis ili rukoznak stepih ili potpis ili rukoznak lica koja ne znaju čitati, mora se podnosiocu pročitati isprava na kojoj se overava potpis ili rukoznak. Kada se overava potpis ili rukoznak gluvih koji ne znaju čitati, podnosiocu se mora pomoću tumača pročitati isprava na kojoj se overava potpis ili rukoznak.

Kada se overava potpis ili rukoznak lica koje ne razume jezik na kome je isprava napisana, mora se podnosiocu prevesti sadržina isprave. Ako službenik koji vrši overu ne može sam izvršiti prevođenje, ispravu će podnosiocu pročitati i njenu sadržinu prevesti sudski tumač.

U oba ova slučaja u potvrdi o overi mora se naznačiti da je postupljeno po prethodnim stavovima.

Član 6

Ako službenik koji vrši overu ne razume jezik na kome je isprava napisana može odrediti, ako to smatra potrebnim, da ispravu prevede sudski tumač. Ako je isprava bila prevedena, u potvrdi o overi će se to navesti.

Član 7

Potpis, rukoznak ili rukopis overiće se ako službenik lično poznaje podnosioca, ili, ako ga lično ne poznaje, kada njegovu istovetnost utvrdi legitimacijom izdatom od nadležnog državnog organa ili svedočenjem dva punoletna i verodostojna svedoka, koje službenik lično poznaje ili čiju istovetnost utvrdi legitimacijom.

U potvrdi o overi mora se navesti na koji je način službenik utvrdio istovetnost podnosioca isprave.

Član 8

Ako treba overiti potpis lica kao zastupnika drugog lica, preduzeća, udruženja ili ustanove, službenik će overu izvršiti pošto prethodno utvrdi da je to lice ovlašćeno na zastupanje. U potvrdi o overi će se navesti na osnovu čega je podnosilac ovlašćen na zastupanje.

III Overavanje prepisa

Član 9

Prepis, koji se ima overiti, mora se brižljivo uporediti sa izvornom ispravom. Prepis se mora sa izvornom ispravom slagati i u pravopisu, interpunkciji i skraćivanju reči. Ako su u izvornoj ispravi neka mesta ispravljena, preinačena, brisana, precrтана, umetnuta ili dodana, mora se to u potvrdi o overi prepisa navesti. Ovako će se postupiti i u slučaju kada je isprava pocepana, oštećena ili ako je inače po spoljašnjem obliku očito sumnjiva.

Član 10

U potvrdi o overi mora se izričito navesti da li je to prepis izvorne isprave, ili prepis overenoga ili prepis prostoga prepisa izvorne isprave.

Isto tako mora se u potvrdi o overi navesti da li je izvorna isprava pisana rukopisom ili na mašini ili kojim drugim mehaničkim ili hemijskim sredstvom, olovkom ili perom, kao i broj tabaka izvorne isprave i gde se, prema znanju službenika koji obavlja overu ili prema tvrđenju stranke nalazi izvorna isprava. Ako je izvornu ispravu doneo podnosilac, potrebno je u potvrdi overe naznačiti ime i stan podnosioca.

U potvrdi overe mora biti naznačen broj i datum overe prepisa. Potvrdu će potpisati službenik koji obavlja overu i staviti pečat svog nadležstva.

Član 11

Kada se overava prepis samo jednog dela isprave ili izvod iz koje isprave, prepis mora biti tako načinjen da se iz njega jasno vidi koji su delovi isprave ostali neprepisani.

Član 12

Ako službenik koji vrši overu ne razume jezik na kome je isprava napisana, može odrediti da upoređenje prepisa sa izvornom ispravom ili sa prepisom izvorne isprave izvrši sudski tumač.

IV Posebni slučajevi overavanja

Član 13

Overavanje isprava koje su namenjene za upotrebu u inostranstvu vrše sreski sudovi.

Pre dostavljanja ovih isprava na overu Ministarstvu inostranih poslova FNRJ u smislu propisa Zakona o legalizaciji isprava u međunarodnom saobraćaju, predsednik sreskog suda dostaviće ih ministarstvu pravosuđa narodne republike radi overe potpisa službenika koji je izvršio overu i radi overe pečata sreskog suda kod koga je overa izvršena.

Odredbe prethodnih stavova primenjivaće se ukoliko drukčije nije predviđeno međunarodnim ugovorima.

Član 14

U slučaju gde je posebnim zakonom određena nadležnost drugog organa ili propisan drukčiji način overavanja, primenjivaće se propisi toga zakona.

Član 15

Overavanje potpisa u zemljišno-knjižnim stvarima vrše sudovi prema postojećim pravilima.

Član 16

Overavanje potpisa i prepisa isprava potrebnih za regulisanje službenih odnosa može vršiti i starešina organizacione jedinice kojoj službenik pripada ili je pripadao, ili službenik koga starešina za to ovlasti.

Član 17

Državni organ može izdati stranci kao i licu koje za to ima pravnog interesa overen prepis spisa koji se kod njega nalazi, a ostalim licima samo ako na izdavanje prepisa pristanu lica koja su u predmetu zainteresovana. Overeni prepis spisa može se izdati i licu za koje je nesumnjivo da za to ima naučno-istraživački interes.

Overu vrši službenik koji je od starešine organizacione jedinice za to ovlašćen.

Ako je opis poverljive prirode, prepis se može izdati samo po prethodnom odobrenju starešine više organizacione jedinice.

V Prelazne i završne odredbe

Član 18

Propise o obliku u načinu vođenja upisnika kao i uputstva za sprovođenje ovog zakona izdaje Ministar pravosuda FNRJ, a za predstavništva FNRJ u inostranstvu Ministar inostranih poslova.

Član 19

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u «Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije».

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O OVERAVANJU POTPISA, RUKOPISA I PREPISA

Značaj overavanja potpisa, rukopisa i prepisa sastoji se u tome što se njime olakšava upotreba isprava u pravnom saobraćaju. Prema sadašnjem stanju kod nas, praksa u stvarima legalizacije pokazuje veliku raznolikost i nejednačenost. I to ne samo između područja više narodnih republika, već i unutar pojedinih narodnih republika: negde legalizaciju vrše jedino sudovi, a negde i narodni odbori, posebno otseci unutrašnjih poslova. Radi toga, što, s jedne strane, ta raznolikost prakse uveliko ometa rad i lakoću snalaženja u ovom pravnom institutu i što je, s druge strane, ujednačenost propisa u ovom pogledu od velike važnosti, nametala se potreba da se ovo pitanje uredi na jedinstven način. Osim toga trebalo je urediti neka druga pitanja (predviđena u glavi IV), koja ili dosad uopšte nisu bila uređena ili ih je praksa nejednako rešavala.

S obzirom na mišljenja dobivena od narodnih republika i od nadležnih saveznih viših državnih organa, pošlo se je kod uređenja ovog pitanja sa gledišta da overavanje treba poveriti ne samo sreskim sudovima koji su i dosad vršili legalizaciju, već, radi približavanja ove službe narodu, takode i gradskim odnosno rejonskim narodnim odborima, kao i pojedinim mesnim narodnim odborima. Kojim će mesnim narodnim odborima biti dato to ovlašćenje odrediće vlada narodne republike ocenjujući prilike kod pojedinih mesnih narodnih odbora.

U projektu ovog zakona su, osim opštih odredaba, predviđeni posebni propisi za overavanje potpisa i rukopisa, a posebni za overavanje prepisa. Pri tome se vodilo računa o prirodi jedne i druge od tih legalizacija. Osim toga zakon je u zasebnoj glavi dao propise o pojedinim slučajevima overavanja, koje je, bilo zbog njihove prirode bilo zbog njihovog posebnog zakonskog regulisanja, trebalo odvojiti od redovnog legalizovanja. Tu dolazi: overavanje isprava namenjenih za upotrebu u inostranstvu; overavanje potpisa u zemljišnim stvarima; o slučajevima gde su posebni zakoni drukčije propisali nadležnost ili način overavanja; overavanje potpisa i prepisa isprava za regulisanje službenih odnosa i, konačno, slučajevi overavanja prepisa iz akata koji se nalaze kod državnih organa.

Prema tome, Predlog zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa obuhvata na jednom mestu sva osnovna pitanja unutrašnje legalizacije i donosi za njih jedinstvena rešenja. Time se on pojavljuje kao jedan od instrumenata unošenja reda i stabilnosti u naš pravni saobraćaj. U tome leži glavni značaj projekta i to opravdava potrebu njegovog donošenja.

Ministar pravosuda FNRJ
Frane Frol, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O OVERAVANJU POTPISA, RUKOPISA I PREPISA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 5847

5-XI-1947 god.

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ, na svojim sednicama od 3 i 4 novembra ove godine, pretresao je Predlog zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa, do-

stavljen mu od strane Predsedništva Saveznog veća a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Čl. 1. U prvom redu prvog stava, mesto reči »i« staviti »ili« i mesto reči »istovetnosti« staviti »autentičnosti«.

Čl. 7. U prvom stavu, treći red, posle reči »ili« staviti zapeću i dodati reči »ako nema legitimacije«.

Pored gornjih izmena i dopuna Odbor je učinio i potrebne stilске i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Radovan Mijušković.

Sekretar
Dr Maks Šnuderl, s. r.

Predsednik
Zakonodavnog odbora
Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Mihailo Đurović, s. r., Svetozar Vukmanović, s. r., Filip Lakuš, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Lampret Jože, s. r., Đuro Salaj, s. r., Ivan Granda, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Sulejman Filipović, s. r.,
Radovan Mijušković, s. r.

I Ž V E S T A I

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O OVERA- VANJU POTPISA, RUKOPISA I PREPISA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 64

4-XI-1947 god.

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 3 i 4 novembra 1947 godine pretresao je Predlog zakona o

overavanju potpisa, rukopisa i prepisa, dostavljen mu od Predsednika Veća naroda a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga Zakonodavni odbor izabrao je Redakcioni odbor, koji je u saglasnosti sa Redakcionim odborom Zakonodavnog odbora Saveznog veća, na osnovu izmena i dopuna usvojenih u oba odbora, izradio sledeći izveštaj a koji je Zakonodavni odbor prihvatio kao svoj i koji glasi:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća.)

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je Dragoljub Ilić.

Sekretar
Dr Dušan Bratić, s. r.

Predsednik
Zakonodavnog odbora
Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Joz a Milivojević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Tomo Čiković, s. r., dr Branko Čubrilo vić, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Josip Rus, s. r., Tone Hafner, s. r., Miloš Carević, s. r., dr Josip Hrnčević, s. r., dr Siniša Stanković, s. r., Dobrivoje Radosavljević, s. r., Ninko Petrović, s. r., Milan Popović, s. r., Srećko Žumer, s. r., Rato Dugonjić, s. r.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О КРЕТАЊУ НА ГРАНИЦИ

I Прелаз државне границе

Члан 1

Преко државне границе може се прелазити само на одређеним граничним прелазима и са уредном путном исправом.

Члан 2

Гранични прелази установљавају се решењем Владе ФНРЈ и међународним споразумима.

Члан 3

За контролу путника који прелазе државну границу Министар унутрашњих послова ФНРЈ организоваће погранична, аеродромска, односно лучка повереништва.

Ова повереништва стоје непосредно под Министарством унутрашњих послова ФНРЈ.

Члан 4

Одредбе о редовним путним исправама за прелаз преко државне границе, као и одредбе о организацији и делокругу пограничних аеродромских, односно лучких повереништава, прописује Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

II Кретање у пограничној зони

Члан 5

Под пограничном зоном у смислу овог закона подразумева се земљишни појас дуж државне границе 15 км. у дубини државне територије.

Министар унутрашњих послова ФНРЈ одредиће који делови морске или језерске обале, као и која острва у мору улазе у пограничну зону.

Члан 6

У пограничној зони могу стално боравити само држављани Федеративне Народне Републике Југославије којима је издата лична карта за боравак и кретање у тој зони. Друга лица могу долазити, боравити и кретати се у пограничној зони само по одобрењу надлежног државног органа.

Члан 7

Уколико међународним споразумима није друкчије одређено, страни држављанин може доћи у пограничну зону и у њој боравити само по одобрењу Министарства унутрашњих послова ФНРЈ.

Члан 8

Ближе одредбе о пограничној зони, о личним картама за становнике пограничне зоне, о издавању дозвола за долазак и кретање у овој зони и о изузецима у погледу државног граничног појаса до 100 м и бања, купатила и климатских места у пограничној зони прописује Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

Одредбе о вршењу права лова и риболова у пограничној зони прописује Министар унутрашњих послова ФНРЈ у сагласности са прописима Општег закона о лову.

III Казнене одредбе

Члан 9

За прекршај одредаба овога закона и прописа које ће издати Министар унутрашњих послова ФНРЈ на основу овога закона, уколико радња не претставља кривично дело, учинилац ће се казнити лишењем слободе или поправним радом до три месеца, или новчаном казном до 3.000 динара, као и протеривањем из места пребивања, односно протеривањем из земље ако је кажњено лице страни држављанин.

Члан 10

Казне за иступе из претходног члана изриче у првом степену одсек унутрашњих послова при извршном одбору среског (градског) народног одбора.

Против решења о казни допуштена је жалба непосредном вишем државном органу у року од 8 дана.

Члан 11

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О КРЕТАЊУ НА ГРАНИЦИ

Досада није постојала правна база за регулисање проблема прелаза државне границе из земље у иностранство и обратно, као и о боравку и кретању у пограничној зони, како наших држављана, тако и иностранца. Не треба нарочито истицати од колике је важности решење ових проблема по државну безбедност. С друге стране, потребно је да и грађани знају под којим условима и на који начин могу прелазити државну границу, као и кретати се у пограничној зони. Правно регулисање ових проблема у складу је са једним од основних уставних принципа, да делатност државне управе мора бити строго законита.

Законски предлог поставља основна начела да се државна граница може прелазити само преко одређених граничних прелаза и са уредним путним исправама. Ближе одредбе о редовним путним исправама за прелаз преко државне границе прописује Министар унутрашњих послова ФНРЈ. Овакво решење проблема у складу је са променљивошћу прилика које диктују различито поступање у погледу издавања путних исправа за прелаз преко државне границе у разним временским периодима обзиром и на међународне односе са појединим државама. Ако би овај проблем био регулисан у детаљима закона, при свакој таквој промени морала би се тражити измена закона, што се не би увек на време могло постићи. Предложеном одредбом пружа се могућност веће еластичности која је неопходна за решавање овога проблема.

Пошто контрола међународног путничког саобраћаја спада у послове општедржавног значаја, потребно је да ту контролу непосредно спроводе органи Министарства унутрашњих послова ФНРЈ. У томе циљу законски предлог предвиђа оснивање посебних повереништава (чл. 3) која су непосредно подређена Министарству унутрашњих послова ФНРЈ.

Посебан проблем чини боравак и кретање у непосредној близини државне границе. Законским предлогом дата је дефиниција пограничне зоне и постављено основно начело да у тој зони могу стално боравити само држављани ФНРЈ са посебном личном картом, а друга лица у пограничну зону могу долазити и кретати се по њој само по посебном одобрењу. Изузетак претставља морска и језерска обала, као и

острва, бање и климатска места која се налазе у пограничној зони. Исто тако се посебно мора регулисати питање приступа непосредној граничној линији на раздаљини до 100 метара. Регулисање у појединостима свих ових проблема у зависности је од разних чинилаца, који се често мењају па је стога у законском нацрту предвиђено да ближе одредбе и о томе прописује Министар унутрашњих послова ФНРЈ, који ће односну материју нормирати с обзиром на потребе државне безбедности у односном временском периоду.

Министар унутрашњих послова ФНРЈ

А. Ранковић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О КРЕТАЊУ НА ГРАНИЦИ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 106

25-ХД-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 24 и 25 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о кретању на граници достављен му од Претседништва Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнутим у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

Члан 4. Додаје се нови други став који гласи: „Одредбе о дипломатским и службеним путним исправама прописује

Министар иностраних послова ФНРЈ у споразуму са Министром унутрашњих послова ФНРЈ."

Члан 8. У првом ставу, други ред, испред речи „боравак” ставити реч „долазак”. У трећем реду, после речи „погледу” додати реч „ужег”. У четвртном реду брисати речи „до 100 м”.

Члан 9. У другом реду, после речи „закона” додати речи „и међународних уговора”. У петом реду, после речи „динара” ставити тачку и брисати остатак става. Додаје се нови други став који гласи: „Лице кажњено по претходном ставу може по издржаној казни бити протерано из места пребивања, односно из земље ако је страни држављанин. Протеривање из земље може се извршити само по одобрењу Министарства унутрашњих послова ФНРЈ.”.

Члан 10. У првом ставу, први ред, место речи „иступе” ставити „прекршаје”. У трећем реду место речи „градског народног одбора” ставити „односно градског или рејонског народног одбора”. У другом ставу додати реченицу „Жалба не задржава извршење казне.”.

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости усвоји.

За известиоца Одбор је одредио Милана Поповића.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник
Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Панко Брашнаров, с. р., Срећко Жумер, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Јосип Рус, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Милош Царевић, с. р., Милан Поповић, с. р., др Синиша Станковић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Михаило Апостолски, с. р., др Јосип Хричевић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., Јоза Миливојевић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О КРЕТАЊУ НА ГРАНИЦИ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 97

26-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 24 и 25 новембра ове године, претресао је Предлог закона о кретању на граници достављен му од Претседништва Савезног већа, који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа.)

Подносећи Савезном већу овај извештај Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Јоже Лампрет.

Секретар

Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник

Законодавног одбора

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., Михаило Ђуровић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Матевж Хаце, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Иван Гранђа, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Ђуро Салај, с. р., Милош Минић, с. р.

P R E D L O G

ZAKONA O VOJNIM SUDOVIMA

I Opšte odredbe

Član 1

U oružanim snagama Federativne Narodne Republike Jugoslavije pravosude vrše prvostepeni vojni sudovi i Vrhovni vojni sud.

Prvostepeni vojni sudovi su po svojoj nadležnosti teritorijalni a mogu biti ustanovljeni i za pojedine vojne jedinice.

Broj, sedište, naziv i nadležnost prvostepenih vojnih sudova određuje Vrhovni komandant oružanih snaga na predlog Ministra narodne odbrane.

Sedište Vrhovnog vojnog suda je u Beogradu.

Član 2

Vojni sudovi izriču presude u ime naroda.

Član 3

Vojni sudovi su u sudenju nezavisni i sude po zakonu.

Član 4

Protiv sudija svih vojnih sudova i sudija-porotnika može se pokrenuti postupak za krivična dela koja učine u vršenju sudiske dužnosti samo po odobrenju Vrhovnog komandanta oružanih snaga.

Član 5

Sa stranim državama i njihovim organima vojni sudovi opšte preko Ministarstva narodne odbrane.

Član 6

Protiv odluka prvostepenih vojnih sudova dopuštena je žalba Vrhovnom vojnom sudu.

Žalba se podnosi, ako zakonom nije drukčije propisano, u roku od osam dana od dana uručjenja odluke.

Odluke prvostepenih vojnih sudova protiv kojih nema više mesta žalbi, kao i sve odluke Vrhovnog vojnog suda pravosnažne su.

Presude prvostepenih vojnih sudova kojima su izrečene smrtne kazne, bez obzira da li je protiv njih podignuta žalba ili ne, pravosnažne su tek kada ih potvrdi vrhovni vojni sud.

Član 7

U pogledu isključenja i izuzeća sudija, pravne pomoći, načela postupka i suđenja i zadataka koje vojni sudovi imaju da ostvaruju shodno će se primenjivati propisi koji važe za građanske sudove.

II Nadležnost vojnih sudova

Član 8

Vojni sudovi sude za krivična dela koja učine vojna lica. Oni sude i nevojnim licima:

1) za krivična dela slabljenja narodne odbrane i izdavanja vojne tajne po predmetima koje im na predlog javnog tužioca u saglasnosti sa Vojnim tužiocem Jugoslovenske armije ustupi na suđenje nadležni redovni sud;

2) za krivična dela izvršena u zoni ratnih operacija koja svojom naredbom označi Vrhovni komandant oružanih snaga;

3) za krivična dela koja učine zajedno sa vojnim licima. Ove predmete može vojni sud na predlog Vojnog tužioca Jugoslovenske armije ustupiti na suđenje nadležnom redovnom sudu.

Ratnim zarobljenicima za krivična dela koja kao takvi učine sude vojni sudovi.

Član 9

Prvostepeni vojni sudovi sude u prvom stepenu za krivična dela lica iz čl. 8 ukoliko zakonom nije drukčije propisano.

Član 10

Vojni sudovi su nadležni i za suđenje po sporovima o naknadi štete, koju vojna lica pričine državi u vršenju službe.

Protiv odluke prvostepenog vojnog suda dopuštena je žalba Vrhovnom vojnom sudu u roku od 15 dana od dana uručjenja odluke.

112

Vlada FNRJ može uredbom staviti u nadležnost vojnih starišina raspravljanje o naknadi štete čiji iznos ne prelazi sumu od 10.000 dinara.

Član 11

Vrhovni vojni sud nadležan je:

1) da rešava u drugom stepenu po žalbama protiv odluka prvostepenih vojnih sudova;

2) da sudi u prvom i poslednjem stepenu za krivična dela koja su mu posebnim zakonima stavljena u nadležnost;

3) da rešava sukobe nadležnosti između pojedinih prvostepenih vojnih sudova;

4) da odlučuje o zahtevu za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažnih odluka svih vojnih sudova;

5) da daje uputstva po pitanjima sudske prakse iz nadležnosti vojnih sudova.

Član 12

Prezidijum Narodne skupštine FNRJ može u pripravnom, mobilnom i ratnom stanju ukazom staviti u nadležnost vojnih sudova suđenje svim licima za ova ili samo za određena krivična dela izvršena na teritoriji označenoj u ukazu.

III Sastav vojnih sudova i njihovo osoblje

Član 13

U vojnim sudovima pored pretседnika suda, sudija i u prvostepenim vojnim sudovima sudija-porotnika koji vrše sudisku dužnost, postoje sekretari i administrativno osoblje. Vrhovni vojni sud ima i zamenika i pretседnika.

Za sudije vojnih sudova mogu biti postavljeni samo oficiri pravne struke. Oni vrše sudisku službu kao svoju redovnu dužnost.

Sudije-porotnici određuju se iz redova oficira i podoficira komandnog ili vojno-upravnog kadra. Oni poslove u sudu vrše pored svoje redovne dužnosti.

Pretседnici sudova postavljaju se iz redova sudija a u nedostatku ovih iz redova oficira pravne struke.

Član 14

Pretседnike i sudije vojnih sudova postavlja i razrešava na predlog Ministra narodne odbrane Vrhovni komandant oružanih snaga.

Sudije-porotnike, najmanje 8—10 za svaki prvostepeni sud i toliko njihovih zamenika određuje Vrhovni komandant oružanih snaga na predlog Ministra narodne odbrane po pravilu za svaku narednu godinu unapred.

Sekretari i ostalo administrativno osoblje u vojnim sudovima postavljaju se po postojećim propisima.

Položaj predsednika suda, kao i broj sudija, sekretara i ostalog administrativnog osoblja i njihovi položaji određuju se u svim vojnim sudovima propisima o formaciji oružane sile.

Član 15

Vojni sudovi sude u veću od tri člana, a odlučuju većinom glasova.

U prvostepenim vojnim sudovima dva člana veća moraju biti sudije-porotnici i to: 1) u krivičnim stvarima; jedan aktivni podoficir i jedan oficir kada se sudi licu koje nije oficir; čina oficirskog ili generalskog kada se sudi oficiru ili vojnom činovniku, a ako se sudi generalu jedan od sudija-porotnika mora biti čina generalskog; — 2) u sporovima oko naknade štete najmanje jedan sudija-porotnik mora biti oficir vojno-upravnog kadra.

Član 16

Vrhovni vojni sud donosi svoje odluke u veću ili u opštoj sednici.

U opštoj sednici donosi odluku:

- 1) o zahtevu za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažnih odluka veća Vrhovnog vojnog suda;
- 2) o davanju uputstava po tač. 5 čl. 11.

Opštu sednicu sačinjavaju sve sudije Vrhovnog vojnog suda.

Odluka opšte sednice pravosnažna je ako su u donošenju iste učestvovali najmanje dve trećine sudija sa predsednikom suda ili zamenikom predsednika.

Član 17

Svako sudsko veće ima sekretara, koji mora biti oficir sa svršenim pravnim fakultetom. On vodi zapisnik na sudskim raspravama, sastavlja nacrt odluke i ima u veću savetodavni glas.

IV Uprava i nadzor

Član 18

Sudom upravlja predsjednik a u slučaju sprečenosti njegov zamenik ili najstariji sudija.

Nadzor nad radom prvostepenih vojnih sudova vrši Vrhovni vojni sud.

Nadzor nad radom svih vojnih sudova vrši Ministar narodne odbrane. On može ovaj nadzor vršiti i preko predsjednika Vrhovnog vojnog suda, a nad radom prvostepenih vojnih sudova i preko svojih organa.

Član 19

Po pravu nadzora ne može se ni na koji način uticati na odlučivanje po pojedinim premetima koji se nalaze na rešavanju pred vojnim sudovima.

Član 20

Predsjednik Vrhovnog vojnog suda ima pravo da protiv pravosnažnih odluka vojnih sudova kojima je povređen zakon podigne zahtev za zaštitu zakonitosti.

V Vojni sudovi u mobilnom i ratnom stanju

Član 21

U mobilnom i ratnom stanju broj sudija i broj prvostepenih vojnih sudova ustanovljava se po propisima o formaciji oružane sile.

Predsjednici sudova, sudije, sudije-porotnici, sekretari i ostalo administrativno osoblje svih sudova postavljaju se po propisima koji važe za mobilno i ratno stanje.

Član 22

Prvostepeni vojni sudovi u sastavu operativnih jedinica nadležni su da sude za krivična dela vojnih lica iz sastava svoje jedinice, a ostalih vojnih lica kao i za krivična dela nevojnih lica mogu ovi sudovi suditi samo ukoliko to označi svojom naredbom Vrhovni komandant oružanih snaga (čl. 8 tač. 2).

Član 23

Vrhovni vojni sud nalazi se uz Vrhovnu komandu. Vrhovni komandant oružanih snaga može pojedina veća Vrhovnog vojnog suda dodeliti radi suđenja uz pojedine više štabove oružanih snaga.

VI Prelazne i završne odredbe

Član 24

Izuzetno od čl. 14 st. 4, u nedostatku oficira pravne struke mogu se do 31 decembra 1951 godine postavljati za pretsednike prvostepenih vojnih sudova oficiri koji su dana stupanja na snagu ovog zakona bili na položajima pretsednika prvostepenih vojnih sudova.

Član 25

Za krivična dela po zakonu o krivičnim delima protiv naroda i države izvršena od strane oficira bivše jugoslovenske vojske do 19 jula 1946 godine sude vojni sudovi.

Postupak započet pred vojnim sudovima protiv nevojnih lica za krivična dela iz prethodnog stava dovršiće vojni sudovi, ako je do dana objavljivanja ovog zakona izrečena prvostepena presuda.

Član 26

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju važiti svi propisi koji su mu protivni.

Član 27

Ovlašćuje se Ministar narodne odbrane da izdaje pravilnike, naredbe i uputstva za sprovođenje ovog zakona i da se stara za njegovo izvršenje.

Član 28

Ovaj zakon stupa na snagu tridesetog dana po objavljivanju u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O VOJNIM SUDOVIMA

I

Potreba za izmenom i dopunom Zakona o uređenju i nadležnosti vojnih sudova u Jugoslovenskoj armiji (»Sl. list« br. 58/46) pokazala se prvo zbog toga što su dosada vojni sudovi sudili po zakonu samo za krivična dela, dok im se novim tekstom projekta stavlja u dužnost i suđenje o naknadi štete, koju vojna lica pričinu državi u vršenju službe.

Drugo, što je dosadašnje uređenje vojnih sudova decentralistički postavljano, to jest, svim vojnim licima koja nisu čina ili ranga oficira sude u prvom stepenu divizijski a u drugom armijski vojni sudovi. Na taj način jedinstvenost suđenja za ova lica, kada se osuđuju na vremenske kazne, u drugom stepenu ne postoji. Sem toga za generale postoji jednostepeno suđenje i to pred Vojnim sudom JA.

Ovakva organizacija vojnog sudstva uglavnom je izašla iz rata. Za neposredne posleratne prilike bila je nužna i kao takva nije se mogla izbjeći obzirom na veliki broj narodnih neprijatelja i ratnih zločinaca kojima je trebalo da sude vojni sudovi.

Današnje stanje Armije, njene potrebe i dalji razvoj zahtevaju novu organizaciju vojnog sudstva koja se predlaže projektom. U njoj je bitno uvođenje dvostepenog suđenja, raspravljanje štete i potpuno objedinjavanje suđenja u drugom stepenu kod najvišeg suda za sva vojna lica bez razlike.

II

Zakon je nazvat »Zakon o vojnim sudovima« bez ranijeg dodatka pošto sam naziv označava da su to sudovi Jugoslovenske armije, odnosno Oružane sile FNRJ, što je u članu 1 izrično navedeno, te je i po tome kao i po sadržini celog zakona jasno da se radi o uređenju i nadležnosti vojnih sudova u Jugoslovenskoj armiji, usled čega je nepotreban i u praksi mnogo smeta opširan naziv u sadašnjem zakonu.

Iz istih razloga nešto je izmenjen i sadašnji naziv Vrhovnog suda JA. Zadržan je naziv »Vrhovni« jer označava njegove pravne atribucije konačnog rešavanja koje su iste kao kod ostalih vrhovnih sudova republika i saveznog Vrhovnog suda.

III

U članu 1 projekta unet je uglavnom član 32 sadašnjeg zakona, pošto mu je ovde mesto, a ceo član stilizovan je onako kako to odgovara osnovnoj organizaciji vojnog sudstva ubuduće.

Projektom se uvodi dvostepeno vojno sudstvo bez ikakvih izuzetaka. U pogledu organizacije samog sudstva to je najbolje i najjednostavnije rešenje. Kod prvostepenih vojnih sudova predviđen je poseban stav veća kad se sudi oficirima ili vojnim činovnicima, a posebno kad se sudi licima koja nemaju ova svojstva. U prvom slučaju sudiye-porotnici mogu

biti samo oficiri ili generali, a u drugom podoficiri i oficiri. Učinjeno je to da bi se samom suđenju osigurale potrebne garancije, koje bi, u pojedinim slučajevima, mogle doći u pitanje usled subordinacije činova, a i položaja, između sudskih organa i lica kojima se sudi.

Broj, sedište, naziv i nadležnost vojnih sudova po sadašnjem tekstu zakona određuje Ministar narodne odbrane. Projektom smo predvideli da ubuduće to određuje (izuzev za Vrhovni vojni sud) Vrhovni komandant na predlog Ministra narodne odbrane, pošto Vrhovni komandant i po Ustavu i po zakonu rukovodi oružanom silom, organizuje istu i propisuje njenu formaciju.

Prvostepeni sudovi iz čl. 1 stav 2 projekta, nosiće naziv po mestu sedišta suda odnosno jedinice za koju je formiran (na pr. Vojni sud u Beogradu, Vojni sud 15 divizije).

IV

Odredba člana 9 sada važećeg zakona kao odredba opšteg karaktera uneta je, sa izvesnim izmenama i dopunama, u opšte odredbe projekta kao član 6.

V

Iz prakse sudova zapaženo je da se pojam krivičnog dela slabljenja narodne odbrane najšire tumači tako da je obuhvatio skoro sva dela predviđena Zakonom o krivičnim delima protiv naroda i države pa je na osnovu člana 13 istog zakona u vezi člana 7 tač. 1 stav 2 Zakona o uređenju i nadležnosti vojnih sudova u JA najveći deo predmeta po ovim delima raspravljan je i raspravlja se pred vojnim sudovima.

Da bi ubuduće vojni sudovi nevojnim licima sudili samo za ona dela slabljenja narodne odbrane i izdavanja vojne tajne za koja postoji posebni interes da sude vojni sudovi, to je u čl. 8 stav 2 tač. 1 projekta uneta dopuna da ovakva dela raspravlja vojni sudovi pod naslovima navedenim u pomenu tom propisu.

VI

Član 10 projekta proširuje nadležnost vojnih sudova i za suđenje o naknadi štete.

Šteta koju vojna lica pričinu državi u vršenju službe u većini slučajeva posledica je krivične ili disciplinske odgovornosti dotičnog vojnog lica, za raspravu čega su inače nadležni

vojni sudovi odnosno vojne starešine, pa radi toga smatramo da i u ovom slučaju isti interes nalaže da vojna lica za štetu koju pričine državi u vršenju službe odgovaraju pred vojnim sudovima.

Ipak je u st. 2 ostavljeno da Vlada FNRJ može uredbom staviti u nadležnost vojnih starešina raspravljanje sporova čiji iznos ne prelazi 10.000 dinara. Ovo sa razloga, što će se ista do ovog iznosa moći uspešno rešavati i od strane vojnih starešina, a istovremeno će se izbeći da se i sporovi manje vrednosti iznose pred sud.

VII

Pitanje nadzora nad radom vojnih sudova vrlo je delikatno i ono se je moralo na određeni način regulisati. To je u vezi sa pravom Vrhovnog komandanta koje mu se daje ovim projektom da organizuje vojne sudove i postavlja sudije.

U pitanjima unutrašnje organizacije vojnih sudova, sudske uprave, postavljanja sudija i sudija-porotnika, kao i u pitanjima uzdizanja sudskog kadra i uopšte pravilnog vođenja kadrovske politike i unapređenja cele struke, neophodno je da postoji jedan viši organ koji će o svim tim pitanjima voditi računa i koji će činiti potrebne predloge u granicama svoje nadležnosti i lično preduzimati mere, da se otklone sve nezakonitosti, nepravilnosti i neurednosti u poslovanju sudova. Taj organ može jedino biti Ministar narodne odbrane kao odgovorni član Vlade FNRJ, pa je stoga predviđeno između ostalog i to, da se sudije svih vojnih sudova postavljaju na predlog Ministra narodne odbrane.

Radi pravilne organizacije vojnih sudova, određivanja njihovog broja, njihovog osnivanja i ukidanja, neophodno je da Ministar narodne odbrane ima mogućnost da bude detaljno upoznat sa organizacijom i stanjem sudskog poslovanja, sa brojem, stručnošću i spremnošću sudskog kadra, te da prema potrebi na sve to može uticati. To može postići jedino putem nadzora koji se predviđa projektom. Prema tome, pravo nadzora u najtešnjoj je vezi kako sa pravilnom organizacijom vojnih sudova, tako i sa njihovim radom uopšte u interesu oružane sile.

Najzad, ako se ovo pravo nadzora ne da Ministru narodne odbrane, a kako nadzor Vrhovnog vojnog suda ima ustvari samo pravosudni karakter, ostali bi prvostepeni vojni sudovi u svemu ostalom bez nadzora, što nikako ne bi odgovaralo

interesima vojne sile za koju je rad vojnih sudova od veoma velikog značaja.

Uostalom u vojsci ne može biti nijedne ustanove, a da nije podređena nekoj drugoj višoj ustanovi, na kraju Ministru narodne odbrane odnosno Vrhovnom kolandantu, usled čega se i ustanova nadzora Ministra narodne odbrane pokazuje kao nužna posledica same vojne organizacije. Iz istih razloga predviđeno je da predsednike i sud je svih vojnih sudova postavlja i razrešava Vrhovni komandant.

VIII

U čl. 20 projekta dato je pravo Predsedniku Vrhovnog vojnog suda da podiže zahtev za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažnih odluka svih vojnih sudova, pravo koje nema po sada važećem zakonu. Ovo je učinjeno radi pojačanja zakonitosti i njene zaštite u otpravljanju pravosudnih poslova u Armiji, a kao konzekvencija prava nadzora, koje Vrhovni vojni sud ima po projektu u pravosudnom smislu nad svim vojnim sudovima.

IX

Pošto se organizacija vojnih sudova po ovom projektu uglavnom razvija za period mira i prema tome treba da za prilično dugo vreme odgovori potrebama vojnog sudstva, u projekat je uneto (član 21 do 23) ono što je nužno za regulisanje ovog pitanja u mobilnom i ratnom stanju.

Za formaciju sudova u ratu biće od uticaja i okolnost da li će se u slučaju rata uvoditi preki vojni sudovi ili će biti dovoljno da se u smislu čl. 13 projekta ovlaste pojedini vojni sudovi da sude u prvom i poslednjem stepenu za određena krivična dela. Imajući ovu mogućnost u vidu, projekat i ne sadrži nikakve odredbe o prekim sudovima.

X

Ostale odredbe predloženog projekta uglavnom su zadržane iz sadašnjeg zakona sa izvesnim manjim izmenama, ukoliko kao nepotrebne nisu izostavljene.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Predsednik Vlade FNRJ
i Ministar narodne odbrane,
Maršal Jugoslavije

Josip Broz Tito, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O VOJNIM SUDOVIMA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 90

25-XI-1947. godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

B e o g r a d

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ, na svojim sednicama od 22 i 24 novembra ove godine, pretresao je Predlog zakona o vojnim sudovima, dostavljen mu od Predsedništva Saveznog veća, koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Saveznom veću svoj izveštaj:

Član 7. U četvrtom redu mesto reči »gradanske« staviti »redovne«.

Član 8. U drugom stavu, tač. 1), drugi red, posle reči »tajne« staviti tačku i zapetu i brisati ostatak teksta tačke 1).

Poslednji stav menja se i glasi: »Vojni sudovi sude ratnim zarobljenicima za krivična dela koja kao takvi učine.«

Član 10. U drugom stavu, prvi red, iza reči »suda« dodati reči »iz prethodnog stava«.

Član 12. Dodaje se nov drugi stav, koji glasi: »Presude vojnih sudova donete u ovoj nadležnosti pravosnažne su.«

Član 13. Prvi stav menja se i glasi: »Vojni sud sačinjavaju: predsednik suda, sudije, a u prvostepenom vojnom sudu i sudije-porotnici koji vrše sudijsku dužnost. U Vrhovnom sudu postoji i zamenik predsednika.« Drugi stav, prvi red, iza reči »sudije« dodati reči »i predsednike«. Treći stav, drugi red, posle reči »podoficira« staviti tačku i brisati ostatak rečenice. Četvrti stav menja se i glasi: »Vojni sudovi imaju sekretare i administrativno osoblje.«

Član 14. U četvrtom stavu, prvi red, iza reči »broj« dodati »i položaj«. U drugom redu, brisati reči »i njihovi položaji«. U trećem redu mesto »prepisima« staviti »propisima« i mesto »oružane sile« staviti »oružanih snaga«.

Član 17. U trećem redu, iza reči »raspravama« mesto zapete staviti reč »i« i mesto »odluke« staviti »odluka«, dodati tačku i brisati ostatak rečenice.

Član 21. U prvom stavu, treći red, mesto reči »oružane sile« staviti »oružanih snaga«.

Član 22. U trećem redu, iza reči »a« dodati »za krivična dela« i brisati posle reči »kao i« reči »za krivična dela«.

Član 24. U prvom redu, mesto reči »čl. 14, st. 4« staviti »cl. 13, st. 2«. U trećem redu, posle reči »su« dodati »do«.

Član 26 menja se i glasi: »Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o vojnim sudovima od 17 jula 1946 godine i svi drugi propisi koji su ovom zakonu protivni.«

Član 27. U drugom redu, iza reči »zakona« staviti tačku i brisati ostatak rečenice.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je dr Maks Šnuderl.

Sekretar
Dr Maks Šnuderl, s. r.

Predsednik
Zakonodavnog odbora
Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Vladimir Simić, s. r., Mihailo Đurović, s. r., Filip Lakuš, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Matevž Hace, s. r., Lampret Jože, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Đuro Salaj, s. r., Ivan Granda, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Miloš Minić, s. r., Sulejman Filipović, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O VOJNIM SUDOVIMA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 98

25-XI-1947 g.

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 21 i 24 novembra 1947 godine pretresao je Predlog zakona o vojnim sudovima dostavljen mu od Predsedništva Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća.)

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Bogdana Oreščanina.

Sekretar

Dr Dušan Bratić, s. r.

Predsednik

Zakonodavnog odbora

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Joza Milivojević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Srećko Žumer, s. r., Tomo Čiković, s. r., Mustafa Hodža, s. r., dr Branko Čubri-
lović, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Josip Rus, s. r., Miloš Care-
vić, s. r., Milan Popović, s. r., Ninko Petrović, s. r. Bogdan
Oreščanin, s. r., dr Josip Hrnčević, s. r., Mihailo Apostolski, s. r.

P R E D L O G

ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VOJNOJ OBAVEZI DRŽAVLJANA FEDERATIVNE NARODNE REPUB- BLIKE JUGOSLAVIJE

Član 1

U Zakonu o vojnoj obavezi državljana Federativne Narodne Republike Jugoslavije, u članu 9 dodaje se 2 i 3 stav koji glase:

»U redovnom stanju državljanj od navršene 17 godine života, a oni na školovanju u srednjim i njima ravnim školama i pre navršene 17 godine i bez obzira na pol mogu se radi pripreme za izvršenje vojne obaveze podvrći predvojničkoj obuci.

Uslove pod kojima će se vršiti predvojnička obuka, njen plan i program i sve drugo što je potrebno za njeno izvođenje na predlog Ministra narodne odbrane propisao Vrhovni komandant Oružanih snaga«.

Član 2

U članu 11 stav 2 na kraju tač. b) umesto tačke stavlja se tačka i zapeta. U istom stavu dodaje se nova tačka v) koja glasi:

»v) jednu godinu za državljanu sa svršenom srednjom, njoj ravnom ili višom školom«.

Član 3

Stav 2 člana 14 menja se i glasi:

»Za lica koja završe školu ili posebne tečajeve za rezervne oficire i polože oficirski ispit rok službe u kadru, a za vojne stipendiste i način služenja, propisao Ministar narodne odbrane. Ovaj rok ne može biti duži od jedne godine«.

Član 4

Posle člana 14 dodaje se novi član 14a koji glasi:

»Odredbe člana 11 stav 2 tač. v) i člana 14 stav 2 primeniće se na sva lica koja se već nalaze u Jugoslovenskoj armiji, izuzev

lica upućenih u škole ili posebne tečajeve za rezervne oficire, koji imaju ostati u stalnom kadru do završene škole odnosno tečaja, a najduže jednu godinu od dana stupanja na snagu tih odredaba».

Član 5

U članu 25 dodaje se stav 2 koji glasi:

»Umesto na vežbu, obveznici mogu biti pozivani na pojedine kurseve ili tečajeve van Armije, čiji će program i ostalo što je potrebno propisati Ministar narodne odbrane«.

Član 6

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VOJNOJ OBAVEZI DRŽAVLJANA FNRJ

I

Zakonom o vojnoj obavezi državljana FNRJ (»Sl. list« br. 28/46) predviđeno je osposobljavanje građana muškog pola za izvršenje vojne obaveze putem služenja u stalnom kadru, i to onih koji su navršili 20 godina života, dok za mlade, kao i za lica ženskog pola način osposobljavanja za izvršenje vojne obaveze nije uopšte bio predviđen, ma da je propisano da u pripravnom, mobilnom i ratnom stanju mogu biti pozvani na službu u Oružanu silu građani od navršene 17 do navršene 20 godine života (čl. 8), a lica ženskog pola u stručne i tehničke službe Jugoslovenske oružane sile i na radove u vezi sa odbranom zemlje (čl. 4).

Stoga je radi regulisanja ovog pitanja predložena dopuna člana 9 kojom se uvodi predvojnička obuka. Osnov za uvođenje predvojničke obuke nalazi se, uglavnom, u Ustavu, koji je u članu 34 propisao da je odbrana otadžbine najviša dužnost i čast svakog građanina i da je vojna obaveza opšta.

II

Istim zakonom (glava III, čl. 11) regulisano je da svi državljani, bez razlike, služe u stalnom kadru Jugoslovenske armije dve godine, dok je za neke specijalne vidove i rodove vojske bilo predviđeno da služe tri odnosno četiri godine. Kasnijom dopunom člana 14 («Sl. list» br. 101/46) regulisano je da oni vojni obveznici koji ispunjavaju uslove za unapređenje u čin rezervnog oficira služe u stalnom kadru najviše dve godine, a članom 18 Uredbe o službi oficira, generala, admirala i vojnih činovnika Jugoslovenske armije taj je rok bio određen na 18 meseci.

Takve zakonske odredbe odgovarale su tadašnjem stanju i stepenu razvitka naše Oružane sile, kao i opštim uslovima u kojima je trebalo regulisati vojnu obavezu građana naše zemlje. Međutim danas, kada je, s jedne strane, naša Oružana sila u svom neprekidnom usavršavanju i razviku dostigla takav stepen da može za relativno kratak period vremena osposobiti potreban rezervni borački i komandni kadar, a s druge strane, kada su u našoj zemlji u vezi sa sprovođenjem Petogodišnjeg plana razvitka narodne privrede Federativne Narodne Republike Jugoslavije, na svim privrednim, kulturno-prosvetnim i ostalim sektorima državnog života neophodno potrebni kadrovi, naročito sa srednjim i višim obrazovanjem, — pokazuje se nužnim donošenje takve izmene u zakonu koja će omogućiti građanima da po završenom školovanju što pre uđu u sve grane državnog života. Stoga predložena dopuna člana 11 predviđa da lica sa svršenom srednjom i višom školom služe samo jednu godinu.

III

U predloženim izmenama st. 2 čl. 14 zakona, predviđeno je da rok službe u kadru i za vojne stipendiste određuje Ministar narodne odbrane s tim da taj rok ne može biti duži od jedne godine. Kao vojni stipendisti primaju se i lica iz građanstva radi školovanja u cilju popunjavanja Oružane sile stručnim kadrovima.

Vojni stipendisti biće, u najvećem broju slučajeva, za vreme školovanja u zemlji smešteni u domove vojnih stipendista. Ovi domovi neophodni su kako u interesu uspešnijeg savladivanja školskog programa, tako i u interesu političkog i vojničkog vaspitanja stipendista. Stipendisti će u domovima za vreme trajanja školske nastave, pa eventualno i za vreme školskog raspusta, imati da se obučavaju i u vojnim znanjima, tako da

često neće biti potrebno da njihov rok službe u kadru traje ni jednu godinu. Za njih nije predviđeno da u toku službe u kadru polažu ispit za rezervnog oficira ili podoficira, pošto će oni, po završenom školovanju u aktivnoj službi dobiti činove (oficiri) odnosno rangove (vojni činovnici) — prema rangu škole koju su završili.

IV

Predloženom dopunom člana 25 omogućava se da obveznici umesto poziva na vežbu, mogu biti upućeni na određene tečajeve i kurseve van Armije, na kojima će se usavršavati u vojnim znanjima, ne odvajajući se od svojih redovnih dužnosti.

Predsednik Vlade FNRJ
i Ministar narodne odbrane,
Maršal Jugoslavije
Josip Broz Tito, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VOJNOJ OBAVEZI DRŽAVLJANA FNRJ

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 92

22 XII-1947 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 21 i 22 novembra 1947 godine pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana Federativne Narodne Republike Jugoslavije, dostavljen mu od Predsedništva Veća naroda, a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i do-

punama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

Član 1. U prvom stavu, u drugom redu, posle reči »Jugoslavije« dodati reči »od 1 aprila 1946 godine«. Treći stav menja se i glasi: »Uslove pod kojima će se vršiti predvojnička obuka; njen plan i program i sve drugo što je potrebno za njeno izvođenje, propisaće Vrhovni komandant oružanih snaga na predlog Ministra narodne odbrane.«.

Član 3 menja se i glasi: »Stav 2 člana 14 menja se i glasi:

»Za lica koja završe školu ili posebne tečajeve za rezervne oficire i polože oficirski ispit, rok službe u kadru propisaće Ministar narodne odbrane, a za vojne stipendiste propisaće i način služenja. Ovaj rok ne može biti duži od jedne godine.«.

Pored gornjih izmena Odbor je učinio i izvesne stilске i tehničke ispravke.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Mihailo Apostolski.

Sekretar

Dr Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik

Zakonodavnog odbora

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Rato Dugonjić, s. r., Joza Milivojević, s. r., Mihailo Apostolovski, s. r., Tomo Čiković, s. r., dr Branko Čubrilović, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Josip Ruš, s. r., Tone Hafner, s. r., Ninko Petrović, s. r., Miloš Carević, s. r., Milan Popović, s. r., dr Siniša Stanković, s. r., Bogdan Orešćanin, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VOJNOJ OBAVEZI DRŽAVLJANA FNRJ

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br 87

22-XI-1947 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ, na svojim sednicama od 21 i 22 novembra o. g. pretrasaio je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana Federativne Narodne Republike Jugoslavije, dostavljen mu od Predsedništva Saveznog veća, koji je na osnovu čl. 63 Ustava, dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda.)

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Sulejman Filipović.

Sekretar

Dr Maks Šnuderl, s. r.

Predsednik

Zakonodavnog odbora

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Mihailo Đurović, s. r., Svetozar Vukmanović, s. r., Filip Laukuš, s. r., dr Jakov Grgumić, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Jože Lampret, s. r., Ivan Granda, s. r., Đuro Salaj, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Miloš Minić, s. r., Sulejman Filipović, s. r.

P R E D L O G

ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O RATNIM VOJNIM INVALIDIMA

Član 1

U čl. 16 Zakona o ratnim vojnim invalidima st. 2 menja se i glasi:

»Propis čl. 12 ovog zakona primeniće se i na roditelje i na deda i babu.«.

Član 2

U čl. 33 st. 5 menja se i glasi:

»Izuzetno od odredaba prethodnih stavova, lica koja traže da se priznaju za ratne vojne invalide usled bolesti zadobivene u Narodnooslobodilačkom ratu od 17 aprila 1941 godine pa do prestanka neprijateljstva (čl. 2 tač. 1), ili u sastavu bivše jugoslovenske vojske za vreme rata s neprijateljem od 6 do 17 aprila 1941 godine ili usled bolesti koju su zadobili docnije kao ratni zarobljenici u logorima (čl. 2 tač. 3) moraju podneti prijavu najdalje do 30 juna 1948 godine. Licima koja podnesu prijave posle ovog roka neće se priznati invalidnina kao ni ostala prava po ovom zakonu.«.

U istom članu posle st. 6 dodaje se novi st. 7 koji glasi:

»Prinadležnosti po prijavama podnesenim po prethodnom stavu posle 8 decembra 1946 godine teku od dana podnošenja prijave.«.

Član 3

Iza čl. 43 dodaje se nov član 43a koji glasi:

»Na propise ovog zakona prevešće se i lica koja po Ugovoru o miru sa Italijom postaju državljani FNRJ i to:

1) kojima je odlukama italijanskih državnih organa priznato svojstvo ratnog vojnog invalida zbog umanjenja sposob-

nosti za privredivanje koju su pretrpeli u ratu 1914—1918 godine;

2) koja po odlukama italijanskih državnih organa izvode svoja invalidska prava od napred navedenih umrlih ratnih vojnih invalida, ili od lica koja su na vojnoj dužnosti u ratu 1914—1918 godine poginula ili nestala.«.

Član 4

U čl. 44 iza prve rečenice st. 2 dodaje se nova rečenica koja glasi:

»Izuzetno, prevođenje lica iz čl. 43a izvršiće se do 30 juna 1948 godine.«.

Rečenica druga st. 2 postaje st. 3 istog člana, menja se i glasi:

»Ove rokove Ministar narodne odbrane može produžiti.«.

Član 5

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O RATNIM VOJNIM INVALIDIMA

Prema sadašnjem tekstu Zakona o ratnim vojnim invalidima i prema ranijem (pre izmena) tekstu Uredbe o invalidskim prnadležnostima, da bi roditelji imali pravo na invalidnu, potrebno je da ispunjavaju sledeće uslove: prvo, da su siromašnog stanja, a to su oni koji plaćaju do din. 200 na ime godišnjeg neposrednog poreza na dohodak i drugo, da su stariji od 60 godina ili da su nesposobni za privredivanje. Ovakvi uslovi pokazali su se u primeni kao suviše strogi. Ministarstvo narodne odbrane registrovalo je niz primera u kojima je primena napred postavljenih uslova dovela do nepravilnih rešenja. Pošto je postojala hitna potreba da se spreče ovakve nepravilnosti, to je donesena Uredba o izmenama i dopunama Uredbe o invalidskim prnadležnostima. Prema tim izmenama i dopunama koje su stupile na snagu 28 juna 1947 godine (»Sl. list« br. 56/47),

uslov siromaštva se izostavlja. Umesto razlikovanja na siromašne i nesiromašne, uvodi se u pogledu imovinskog stanja razlikovanje na one koji ne ispunjavaju uslove iz čl. 3 Uredbe o invalidskim prnadležnostima i na one koji te uslove ispunjavaju, s tim da će prvima pripasti celokupna invalidnina, a drugima polovina iste. Jednom rečju, u pogledu imovinskog uslova za uživanje invalidnine, roditelji, kao i ded i baba izjednačuju se s ostalim uživaocima invalidskih prnadležnosti. Drugo ublaženje je u tome što se broj godina života kao uslov za primanje invalidnine snižava od 60 na 50. Predložena izmena zakona dovodi u saglasnost tekst zakona sa izmenjenim i dopunjenim tekstom Uredbe o invalidskim prnadležnostima koja je, kao što smo napred rekli, iz razloga hitnosti, izmenjena i dopunjena pre nego što je to učinjeno sa zakonom.

Članom 33 st. 5 Zakona o ratnim vojnim invalidima propisano je da je krajnji rok za podnošenje prijava za priznanje prava na invalidninu po osnovu bolesti šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Propuštanje ovog roka, suprotno propuštanju u slučajevima kad se priznanje invalidskog svojstva zahteva zbog povrede i ozlede, povlači gubitak prava na penziju. Ovakvo strogo otstupanje od principa da invalidska prava ne zastarevaju (čl. 33 st. 1) propisano je sa razloga što je po preseku dužeg vremena teško utvrditi uzročnu vezu između bolesti na koju se podnosioc prijave poziva i ratnih događaja proteklog rata. Rok, propisan stavom 5 čl. 33, istekao je 8 decembra 1946 godine zaključno. Događa se ipak, da se i posle toga roka javljaju sa invalidskim zahtevima lica za koja se može opravdano pretpostaviti da su bolest zadobila u vezi s ratnim događajima proteklog rata. Ministarstvo narodne odbrane — Invalidsko odeljenje stoji na stanovištu da bi bilo nepravično odbiti ovakva lica od njihovih invalidskih prava samo zato što su propustila rok. Mnoga od njih žive u zabačenim krajevima i nisu bila upoznata sa strogošću propisa, a druga opet nisu bila svesna svog oboljenja, niti ih je ono tada činilo u ozbiljnoj meri nesposobnima za rad. Zato se predlaže da se ovakvim licima produži rok do 30 juna 1948 godine s tim da će svoje invalidske prnadležnosti primati tek od dana podnošenja prijave.

Po Ugovoru o miru sa Italijom (čl. 19) italijanski državljani koji su imali stalno mesto boravka na dan 10 juna 1940 godine na području koje se pripaja FNR Jugoslaviji postaju jugoslovenski državljani, ako u roku od godine dana po stupanju tog Ugovora na snagu ne optiraju za italijansko državljanstvo.

Među ovakvim državljanima ima i ratnih vojnih invalida iz Prvog svetskog rata, iz Španskog građanskog rata, rata u Etiopiji i najzad, iz proteklog rata do prelaska Italije na stranu saveznika. Predlog zakona priznaje pravo na invalidninu samo ratnim vojnim invalidima iz Prvog svetskog rata, onako kako je to učinjeno u pogledu invalida austro-ugarske vojske posle tog rata. Isto tako, priznaju se invalidska prava i licima koja svoja prava izvode od umrlih ratnih vojnih invalida iz Prvog svetskog rata, a ta su im prava priznata odlukama italijanskih državnih organa.

Prevođenje ovakvih lica izvršiće se do 30 juna 1948 godine. Što se tiče onih lica koja po Ugovoru o miru sa Italijom postaju naši državljani, a koja su postala invalidi boreći se u proteklom ratu na strani saveznika, ona su već obuhvaćena propisom čl. 49 Zakona o ratnim vojnim invalidima i zato se ona ne pominju u ovim izmenama i dopunama.

Predsednik Vlade FNRJ
i Ministar narodne odbrane,
Maršal Jugoslavije
Josip Broz Tito, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O RATNIM VOJNIM INVALIDIMA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE
Zakonodavni odbor
Br. 85
22-XII-1947. godine
Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ na svojim sednicama od 21 i 22 novembra o. g. pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima, dostavljen mu od Predsedništva Saveznog veća.

koji ne na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Član 1. Prva rečenica menja se i glasi: »Stav 2 člana 16 Zakona o ratnim vojnim invalidima od 25 maja 1946 godine menja se i glasi:«.

Član 2. Prva rečenica menja se i glasi: »Stav 5 člana 33 menja se glasi:«.

Član 3. U prvom redu reč »čl.« pisati »člana«, a »član 43a« pisati »član 43 a)«,«.

U trećem redu reč »FNRJ« ispisati. U tač. 1, u trećem redu, umesto reči »koju« staviti reč »koje«.

Član 4. U prvom redu, umesto »čl. 44« staviti »članu 44«, a mesto »st. 2« staviti »stava 2«.

U trećem redu »čl. 43 a« pisati »čl. 43a)«. U petom redu, umesto reči »st. 2 postaje st. 3« staviti reči »stav 2 postaje stav 3«.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je dr Jerko Radmilović.

Sekretar
Dr Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora
Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Mihailo Đurović, s. r., Svetozar Vukmanović, s. r., Filip Lakuš, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Jože Lampret, s. r., Ivan Granda, s. r., Đuro Salaj, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Miloš Minić, s. r., Sulejman Filipović, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O RATNIM VOJNIM INVALIDIMA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 90

22-XI-1947 g.

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 21 i 22 novembra 1947 godine pretresao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima, dostavljen mu od Pretsedništva Veća naroda, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama, postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća.)

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Mustafa Hodža.

Sekretar

Dr Dušan Bračić, s. r.

Pretsednik

Zakonodavnog odbora

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Rato Dugonjić, s. r., Joza Milivojević, s. r., Mihailo Apostolski, s. r., Tomo Čiković, s. r., dr Branko Čubrilović, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Josip Rus, s. r., Tone Hafner, s. r., Miloš Carević, s. r., Ninko Petrović, s. r., Milan Popović, s. r., dr Siniša Stanković, s. r., Bogdan Orešćanin, s. r.

P R E D L O G

ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O MIRNODOPSKIM VOJNIM INVALIDIMA

Član 1

Iza čl. 6 Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima dodaje se novi član 6a koji glasi:

»Na propise ovog zakona prevešće se i lica koja po Ugovoru o miru sa Italijom postaju državljani FNRJ i to:

1) kojima je svojstvo mirnodopskih vojnih invalida priznato odlukama italijanskih državnih organa zbog umanjenja sposobnosti za privređivanje koju su po demobilizaciji italijanske oružane sile posle rata 1914—1918 godine do 10 juna 1940 godine pretrpela u jedinicama u sastavu te sile, izuzev onih u sastavu fašističke milicije i ostalih fašističkih formacija;

2) koja po rešenjima italijanskih državnih organa izvode svoja invalidska prava od umrlih mirnodopskih vojnih invalida iz tač. 1, ili od lica koja su poginula na vojnoj dužnosti u jedinicama i u vremenu navedenom u tač. 1.«.

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O MIRNODOPSKIM VOJNIM INVALIDIMA

Po Ugovoru o miru sa Italijom (čl. 19) italijanski državljani koji su na dan 10 juna 1940 godine imali stalno mesto boravka na području koje se pripaja Federativnoj Narodnoj Re-

publici Jugoslaviji po tom ugovoru, postaju jugoslovenski državljani, ako u roku od godine dana po stupanja ugovora na snagu ne optiraju za italijansko državljanstvo. Među ovim licima ima i mirnodopskih vojnih invalida iz italijanske vojske. Predloženom dopunom njima su priznata ista prava kao i licima kojima pruža zaštitu Zakon o mirnodopskim vojnim invalidima, ali samo ako su smanjenje sposobnosti za privređivanje pretrpeli u jedinicama redovne italijanske oružane sile, dakle, ne u onima koje su imale fašistički karakter.

Isto tako, predlog zakona predviđa prevođenje na propise zakona o mirnodopskim vojnim invalidima i porodica umrlih, napred pomenutih mirnodopskih vojnih invalida, odnosno porodica lica koja su poginula na vojnoj dužnosti posle svetskog rata 1914—1918 godine u jedinicama redovne italijanske oružane sile.

Pretsednik Vlade FNRJ
i Ministar narodne odbrane,
Maršal Jugoslavije
Josip Broz Tito, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O DOPUNI ZA- KONA O MIRNODOPSKIM VOJNIM INVALIDIMA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 91

22 novembra 1947 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 21 i 22 novembra 1947 godine pretresao je Predlog zakona o dopuni Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima, dostavljen mu od Predsednika Veća naroda a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopu-

nama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

Čl. 1. U prvom redu, umesto »čl.« staviti »člana«, posle reči »invalidima« dodati reči »od 21 decembra 1946 godine«. U drugom redu »6a« pisati »6a),«.

U tač. 1), u trećem redu, reč »koju« pisati »koje«; u tač. 2), u trećem redu, umesto »tač. 1« staviti »tač. 1 ovog člana,«; u poslednjem redu umesto reči »navedenom u tač. 1.« staviti reči »koji su navedeni u tač. 1 ovog člana«.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Mustafa Hodža.

Sekretar
Dr Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora
Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Rato Dugonjić, s. r., Mihailo Apostolski, s. r., Joza Milivojević, s. r., Panko Brašnjarov, s. r., Tomo Čiković, s. r., dr Branko Čubrilović, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Josip Rus, s. r., Tone Hafner, s. r., Miloš Carević, s. r., Ninko Petrović, s. r., Milan Popović, s. r., dr Siniša Stanković, s. r., Bogdan Oreščanin, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O DOPUNI ZA- KONA O MIRNODOPSKIM VOJNIM INVALIDIMA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 86

22-XI-1947 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ na svojim sednicama od 21 i 22 novembra o. g. pretresao je Predlog zakona o dopuni Zakona o mirnodopskim vojnim

invalidima, dostavljen mu od Predsedništva Saveznog veća, koji je na osnovu člana 63 Ustava, dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda.)

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je dr Jerko Radmilović.

Sekretar

Predsednik
Zakonodavnog odbora
Moša Pijade, s. r.

Dr Maks Šnuderl, s. r.

Članovi:

Mihailo Đurović, s. r., Svetozar Vukmanović, s. r., Filip Lakuš, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Lampret Jože, s. r., Ivan Granda, s. r., Đuro Salaj, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Miloš Minić, s. r., Sulejman Filipović, s. r.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ДРЖАВЉАНСТВУ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Члан 1

Иза чл. 36 Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије додаје се нови члан 36а, 36б и 36в који гласе:

„Члан 36а

Лица која по народности припадају коме од народа Југославије, а која су после Светског рата 1914—1918 године прешла као емигранти из Италије у Југославију, имају право да до 30 јуна 1948 године изјаве да ступају у држављанство ФНРЈ, ако на дан када ову изјаву дају имају пребивалиште на територији Федеративне Народне Републике Југославије. Ово право имају сва лица која до 30 јуна 1948 године наврше 18 година.

Лице које на овај начин ступи у држављанство ФНРЈ постаје држављанин оне народне републике на чијем подручју има пребивалиште. Ако такво лице припада народности које друге народне републике, оно може приликом ступања у држављанство ФНРЈ изјавити да жели да постане држављанин те друге народне републике.

Изјаву о ступању у држављанство ФНРЈ по пропису овог члана даје заинтересовано лице пред извршним одбором среског (градског, рејонског) народног одбора на чијем подручју има пребивалиште на дан кад изјаву даје.

Члан 36б

Лица која по народности припадају којем од народа Југославије а која су се пре 10 јуна 1940 године са подручја

припојеног Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом отселила ван територије Италије у неку другу земљу, имају исто право као и лица из претходног члана.

Лице које на овај начин ступи у држављанство ФНРЈ постаје држављанин оне народне републике чијој народности припада, односно оне за чије се држављанство изјасни.

Изјаву о ступању у држављанство дају лица из овог члана пред најближим дипломатско-конзуларним претставништвом Федеративне Народне Републике Југославије.

Члан 36а

Ступање оца у држављанство ФНРЈ по прописима чланова 36а или 36б, или мајке ако је отац умро, повлачи за собом ступање у ово држављанство деце млађе од 18 година.

Ступање мужа у држављанство ФНРЈ не повлачи за собом ступање жене у ово држављанство.

На стицање држављанства по прописима чл. 36а и 36б неће се примењивати прописи о стицању држављанства прирођењем (чл. 7—13)".

Члан 2

У чл. 37, иза ст. 1 додаје се нови ст. 2 који гласи:

„Држављанин ФНРЈ који не жели да има држављанство народне републике чији би држављанин постао по пропису ст. 1 овог члана, него које друге народне републике, постаје са даном 28 августа 1945 године држављанин ове друге народне републике, ако до 30 јуна 1948 године да изјаву о томе пред извршним одбором (среског, градског, рејонског) народног одбора на чијем се подручју налази место његовог пребивалишта односно боравишта. Овим правом могу се користити сва лица која до 30 јуна 1948 године наврше 18 година живота.

Члан 3

Ст. 2 чл. 37 постаје ст. 3 истог члана.

У овом ставу реч „предњем ставу“ замењује се речима „ставу 1 овог члана“.

Члан 4

Овај закон ступа на снагу осмог дана по објављивању у „Службеном листу ФНРЈ“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ДРЖАВЉАНСТВУ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

После Светског рата 1914—1918 године већи број лица италијанског држављанства, која по народности припадају коме од народа Југославије морао је пред терором фашистичког режима због свог националног и демократског става и делатности пребећи из Италије у Југославију. Готово сва та лица остала су до данас у нашој држави. Многа од њих, међутим, из разних разлога досада нису примила југословенско држављанство. По нашем Закону о држављанству оваква лица могла би постати држављани ФНРЈ природњештем (натурализацијом) али је поступак за стицање држављанства овим путем спорији и сложенији. Члан I предложеног закона пружа могућност овим лицима да простом изјавом, уз најпотребније доказе, без плаћања таксе која је прописана за стицање држављанства природњештем могу постати држављани ФНРЈ. Услови за ово су да је заинтересовано лице емигрант из Италије, да припада којој од народности Југославије и да у тренутку када даје изјаву о ступању у наше држављанство има пребивалиште на подручју наше државе. На тај начин, за оваква лица прописује се једноставнији и бржи пут за стицање нашег држављанства. У погледу републичког држављанства усвојено је исто начело као и приликом стицања држављанства природњештем, тј. лице које на овај начин ступа у држављанство ФНРЈ постаје држављанин оне народне републике на чијем подручју има пребивалиште. Ако припада народности које друге народне републике, оно може приликом ступања у држављанство ФНРЈ изјавити да жели да буде држављанин те друге републике. За пријем изјаве о ступању у држављанство ФНРЈ надлежни су извршни одбори среских (градских, рејонских) народних одбора на чијем подручју има заинтересовано лице своје пребивалиште.

По Уговору о миру са Италијом (чл. 19), лица југословенских народности која су на дан ступања Италије у рат, тј. 10 јуна 1940 године, имала пребивалиште на подручју које се по том уговору припаја нашој држави постају наши држављанин даном ступања на снагу уговора. Овом одредбом уговора нису, дакле, обухваћена она лица југословенских народности која су пре 10 јуна 1940 године имала пребивалиште

на припојеном подручју, али су се са њега пре овог дана отселила. Ако су се отселила у Италију, онда она по чл. 20 Уговора о миру са Италијом имају право да оптирају за југословенско држављанство. Она, пак, лица југословенских народности која су се са припојеног подручја пре 10 јуна 1940 године отселила у друге европске и ваневропске земље нису обухваћена мировним уговором и за њих би једини пут за стицање југословенског држављанства био редован пут прирођења. Предложени закон има за циљ да обухвати и сва оваква лица. Њима се даје иста могућност као и југословенским емигрантима из Италије да по једном упрошћеном поступку и без трошкова, дакле, независно од прописа о стицању држављанства прирођењем, могу стећи држављанство ФНРЈ. Републичко држављанство оваквих лица одређује се по њиховој народности, односно према њиховој жељи коју изразе приликом давања изјаве о ступању у држављанство ФНРЈ. За пријем изјаве надлежна су најближа дипломатска и конзуларна претставништва ФНРЈ у иностранству.

Члан 1 предлога закона прописује, даље, да ступање оца у држављанство ФНРЈ на начине предвиђене у чл. 36а и 36б повлачи и ступање малолетне деце, а да ступање мужа не повлачи за собом ступање жене.

Према чл. 37 тач. 1 Закона о држављанству ФНРЈ, даном 28 августа 1945 године, држављани ФНРЈ постали су држављани оне народне републике на чијем се подручју налази место у коме су имали завичајност (чланство општине) односно општинску припадност. Ставом 2 Обавезног тумачења Президијума Народне скупштине ФНРЈ од 5 новембра 1946 године, предвиђена је, нарочито с обзиром на аграрне насељенике у АП Војводини, могућност да заинтересовани грађани изјавом датом пред надлежним органом добију држављанство које друге народне републике, а не оне чији би држављани постали по цитираном законском пропису. Овом одредбом обавезног тумачења могли су се заинтересовани грађани користити 6 месеци по његовој објави, тј. до 8 маја 1947 године. Овај рок је истекао, а многа лица којих се ова одредба обавезног тумачења тиче нису га искористила. Члан 2 предлога закона има за циљ да овај рок продужи до 30 јуна 1948 године, да би се сви заинтересовани могли користити правом које им није пружало обавезно тумачење. Овај циљ се може постићи само допуном члана 37 Закона о држављанству ФНРЈ одредбом која пружа исто право као и поменуто обавезно тумачење, али продужава рок за његово

коришћење. Ступањем на снагу овог закона престаће да важи рок одређен обавезним тумачењем.

Осим тога, предлог ближе одређује орган надлежан за давање ове изјаве.

Остале измене, односно допуне су стилистичке природе.

Министар унутрашњих послова ФНРЈ

Александар Ранковић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ДРЖАВЉАНСТВУ ФЕДЕРА- ТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 91

25-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 22 и 24 новембра ове године претресао је Предлог закона о изменама и допунама Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије, достављен му од Претседништва Савезног већа, који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

Члан 1. Други ред, место речи „додаје се нови члан” ставити „додају се нови чланови”.

Члан 2. Други став, шести ред, место речи „(среског, градског, рејонског)” ставити „среског, градског или рејонског”.

Назив „Члан 3” брише се и ранији члан 3 постаје други став члана 2. Друга реченица ставља се у продужетку прве реченице. У тој реченици место речи „реч” ставити „речи”.

Члан 4 постаје члан 3.

Поред наведених измена и допуна, Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Лајчо Јарамазовић.

Секретар

Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник

Законодавног одбора

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., Михаило Ђуровић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р., Матевж Хаџе, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Лајчо Јарамазовић, с. р., Ђуро Салај, с. р., Иван Гранђа, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Милош Милић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА
И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ДРЖАВЉАНСТВУ ФЕДЕРА-
ТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 99

24.XI.1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 22 и 24 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о изменама и допунама Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије, достављен му од Претседни-

штва Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Већа народа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Савезног већа.)

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известноца одређен је Тоне Хафнер.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник
Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Членови:

Јоза Миливојевић, с. р., Панко Брашнар, с. р., Срећко Жумер, с. р., Томо Чиковић, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Јосип Рус, с. р., Милош Царевећ, с. р., Милан Поповић, с. р., Нинко Петровић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., др Јосип Хрччевић, с. р., Апостолски Михаило, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О ДРЖАВЉАНСТВУ ЛИЦА НА ПОДРУЧЈУ ПРИПОЈЕ- НОМ ФЕДЕРАТИВНОЈ НАРОДНОЈ РЕПУБЛИЦИ ЈУГО- СЛАВИЈИ ПО УГОВОРУ О МИРУ СА ИТАЛИЈОМ

Члан 1

Лица италијанског држављанства која су на дан 10 јуна 1940 године имала пребивалиште (домицил) на подручју које је припојено територији Федеративне Народне Републике Југославије по Уговору о миру са Италијом, као и њихова деца рођена после тога дана, стичу даном 15 септембра 1947 године, као даном ступања на снагу тог уговора, савезно држављанство Федеративне Народне Републике Југославије, као и држављанство оне народне републике на чијем се подручју налази место у коме су на дан 10 јуна 1940 године имала своје пребивалиште.

Ако такво лице припада народности које друге народне републике, а не оне чији би држављанин постало по претходном ставу овог члана, оно може у року од шест месеци од ступања на снагу овог закона дати изјаву пред органом надлежним по чл. 3 да жели да постане држављанин оне републике чијој народности припада. У таквом случају сматраће се да ово лице постаје држављанин те републике даном 15 септембра 1947 године.

Ово право имају сва лица која у року од шест месеци по ступању на снагу овог закона наврше 18 година.

Члан 2

Лица поменута у ст. 1 претходног члана, чији је говорни језик италијански, а која су до дана ступања на снагу Уговора о миру са Италијом навршила 18 година, као и лица која до тога дана нису достигла овај узраст, али су у браку.

имају право да у року од годину дана од ступања на снагу тога уговора оптирају за италијанско држављанство.

Лица која искористе ово право задржаће италијанско држављанство и сматраће се као да нису стекла држављанство Федеративне Народне Републике Југославије према чл. I овог закона.

Опција оца, или опција мајке ако је отац умро, повлачи опцију деце млађе од 18 година која нису у браку.

Опција мужа не повлачи за собом опцију жене.

Члан 3

Изјаву о опцији даје заинтересовано лице пред извршним одбором среског, односно градског народног одбора на чијем подручју има пребивалиште, а ако овог нема, боравиште на дан кад изјаву даје.

Лица која немају ни пребивалишта ни боравиште на територији Федеративне Народне Републике Југославије дају изјаву о опцији пред најближим дипломатско-конзуларним претставништвом Федеративне Народне Републике Југославије.

Члан 4

Министар унутрашњих послова ФНРЈ може лицима, која по прописима овог закона оптирају за италијанско држављанство упутити захтев да се преселе у Италију у року од године дана од дана кад су дала изјаву о опцији.

Члан 5

Овлашћује се Министар унутрашњих послова ФНРЈ да у сагласности с Министром иностраних послова ФНРЈ доноси ближе прописе за спровођење овог закона.

Члан 6

Овај закон ступа на снагу осмог дана по објављивању у „Службеном листу ФНРЈ”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ДРЖАВЉАНСТВУ ЛИЦА НА ПОДРУЧЈУ ПРИПОЈЕНОМ ФЕДЕРАТИВНОЈ НАРОДНОЈ РЕПУБЛИЦИ ЈУГОСЛАВИЈИ ПО УГОВОРУ О МИРУ СА ИТАЛИЈОМ

По чл. 19 ст. 1 Уговора о миру са Италијом који је ратификован Указом о ратификацији Уговора о миру са Италијом од 23 августа 1947 године, италијански држављани, који су имали стално место боравка на дан 10 јуна 1940 године на територији коју Италија уступа другој држави према одредбама овог уговора, као и њихова деца која су се родила после тог датума, постаће држављани државе којој је територија уступљена.

По истом ставу овог члана уговора предвиђа се и обавеза на државу којој се територија уступа да о томе донесе законске прописе. Члан 1 предложеног закона садржи пропис о овоме у погледу подручја које се припаја Федеративној Народној Републици Југославији. Он у исто време решава и питање републиканског држављанства напред поменутих лица, дајући нашим новим држављанима иста права у погледу утврђивања њиховог републиканског држављанства која су уживали и остали наши држављани. У ст. 1 чл. 1 закона речено је да ће ова лица постати држављани оне народне републике у чији састав улази место у коме су на дан 10 јуна 1940 године имала своје пребивалиште. Лицима која би по овом основу постала држављани народне републике чијој народности не припадају, даје се у ст. 2 и 3 чл. 1 закона право да у року од 6 месеци од ступања на снагу овог закона могу оптирати за држављанство оне народне републике чијој народности припадају.

Чл. 19 ст. 2 уговора предвиђа, с друге стране, да лица чији је говорни језик италијански и која би на предњи начин постала наши држављани могу оптирати за италијанско држављанство ако су до дана ступања на снагу уговора навршила 18 година или су млађа а у браку. У овом случају сматраће се као да оваква лица нису ни постала држављани ФНРЈ. Опција оца, односно мајке повлачи опцију деце млађе од 18 година која нису у браку. Опција мужа не повлачи за собом опцију жене. Ст. 3 чл. 19 уговора даје овлашћење нашој држави да може од лица која су оптирала за италијанско држављанство захтевати да се преселе у Италију. Ст. 2 овог

члана, исто тако, обавезује нашу државу да и о томе донесе законске прописе што се чланом 2 предложеног закона и чини.

Предложени закон предвиђа среске, односно градске народне одборе места пребивалишта општина као надлежне органе за пријем изјаве о опцији. За лица која не бораве на подручју наше државе ови органи су дипломатско-конзуларна претставништва.

Најзад, Уговор о миру са Италијом предвиђа да ће држава којој је уступљена територија законом регулисати питање држављанства и опције лица обухваћених чланом 19 ст. 1 и 2 у року од 3 месеца од дана ступања уговора на снагу.

Дан ступања на снагу Уговора о миру са Италијом је 15 септембар 1947 године тј. дан када је наша држава по чл. 90 тога уговора депоновала инструменте ратификације у Паризу.

Према томе, овим законом се испуњава наша обавеза по Уговору о миру са Италијом и то у року који нам је остављен за њено испуњење.

То све оправдава потребу доношења овог закона.

Министар унутрашњих послова ФНРЈ

Александар Ранковић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДРЖАВ-
ЉАНСТВУ ЛИЦА НА ПОДРУЧЈУ ПРИПОЈЕНОМ ФЕ-
ДЕРАТИВНОЈ НАРОДНОЈ РЕПУБЛИЦИ ЈУГОСЛАВИЈИ
ПО УГОВОРУ О МИРУ СА ИТАЛИЈОМ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 63

4.XI-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 3 и 4 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о

држављанству лица на подручју припојеном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом, достављен му од Претседништва Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности постигнуте у заједничком Редакционом одбору оба законодавна одбора, Законодавни одбор Већа народа предлаже Већу да Предлог закона о држављанству лица на подручју припојеном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом, усвоји у предложеном облику.

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца одређен је др Бранко Чубриловић.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник
Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Јоза Миливојевић, с. р., Томо Чиковић, с. р., др Јосип Хрнчевић, с. р., Добривоје Радосављевић, с. р., др Синиша Станковић, с. р., Милан Поповић, с. р., Нинко Петровић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Милош Царевић, с. р., Јосип Рус, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Срећко Жумер, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Муштафа Хоџа, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Панко Брашнар, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДРЖАВ-
ЉАНСТВУ ЛИЦА НА ПОДРУЧЈУ ПРИПОЈЕНОМ ФЕДЕ-
РАТИВНОЈ НАРОДНОЈ РЕПУБЛИЦИ ЈУГОСЛАВИЈИ ПО
УГОВОРУ О МИРУ СА ИТАЛИЈОМ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 57/47

5-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 3 и 4 новембра ове године, претресао је Предлог закона о држављанству лица на подручју припојеном Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом, достављен му од стране Претседништва Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Влада ФНРЈ предложила Савезном већу.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца одређен је Јоже Лампрет.

Секретар

Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник

Законодавног одбора

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Михаило Ђуровић, с. р., Светозар Вукмановић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јосип Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р., Лајчо Јарамазовић, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Ђуро Салај, с. р., Иван Гранђа, др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Фи-
липовић, с. р., Радован Мијушковић, с. р.,

ПРЕДЛОГ ОПШТЕГ ЗАКОНА О ШУМАМА

1. Опште одредбе

Члан 1

Све шуме у ФНРЈ, без обзира у чијој су својини, служе општим интересима народне заједнице и налазе се под заштитом државе.

Члан 2

Поред шума сматрају се шумама у смислу овог закона и земљишта:

1) која нису трајно способна за другу врсту културе осим за гајење шума, и

2) која по свом положају, конфигурацији, физичком и хемиском саставу и климатским условима најкорисније служе народној привреди и другим општим интересима кад су под шумском културом.

Члан 3

По значају шуме су општедржавног, републиканског, покрајинског, обласног и локалног значаја.

Президијум Народне скупштине ФНРЈ, на предлог Владе ФНРЈ, указом одређује које ће се шуме сматрати шумама општедржавног значаја.

Президијум народне скупштине народне републике, на предлог владе народне републике, указом одређује које ће се шуме сматрати шумама републиканског, а које покрајинског, обласног односно локалног значаја.

Члан 4

Унапређење и развој шумарства, шумске привреде и дрвне индустрије врше се по општедржавном привредном плану.

Члан 5

Државни органи надлежни за шумарство и шумска газдинства управљају државним шумама на основу планова и шумско-уређајних елабората утврђених за унапређење и развој шумарства, шумске привреде и шумске индустрије.

Ради припремања шумско-уређајних елабората, министри шумарства народних република ће организовати и спровести инвентарисање свих шума са програмом сеча.

Трошкове инвентарисања сноси држава.

Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ прописиће упутства за израду шумско-уређајних елабората.

Члан 6

У циљу унапређења и рационалног искоришћавања заједничких и приватних шума, држава врши надзор над њиховом експлоатацијом и подизањем.

Влада ФНРЈ донеће уредбом прописе о вршењу државног надзора над заједничким и приватним шумама, као и о мерама за њихово унапређење и управљање.

Члан 7

Шумски предели нарочитих природних лепота, као и они историског или научног значаја, могу се законима прогласити за националне паркове.

Уредбом ће се прописати управљање националним парковима.

II. Заштита и унапређење шума

Члан 8

Све постојеће шуме морају се одржати.

Изузетно, шума се може крчити и шумско земљиште трајно одузети шумској култури само са одобрењем надлежног државног органа.

Министар народне одбране може за потребе сигурности и одбране земље одредити крчење шума које се налазе у државном граничном појасу.

Без његове претходне сагласности не може се одобрити крчење шума у овом појасу.

За крчење шума поред вода на којима се врши пловидба потребна је претходна сагласност Министра саобраћаја ФНРЈ и Министра пољопривреде и шумарства ФНРЈ, а Министра пољопривреде и шумарства ФНРЈ за крчење шума поред вода на којима се врши сплаварење и плавлeње. За крчење шума поред вода које су од значаја за електрификацију земље потребна је претходна сагласност Министра електропривреде ФНРЈ.

Члан 9

Промена ознаке културе задружних и приватних земљишта, која су означена као шуме у земљишним књигама (књигама тапија) и катастарским оператима, може се провести само на основу правоснажног решења државног органа надлежног за издавање одобрења за крчење шума.

Судови који воде земљишне књиге и књиге тапија, као и катастарски органи, дужни су установљене случајеве претварања земљишта означеног као шума, у другу врсту културе, пријавити надлежним државним органима за шумарство.

Члан 10

Пустошење шуме кажњиво је.

Пустошењем шуме сматра се свака радња којом се слаби плодност шумског земљишта, или смањује прираштај шуме, или угрожава трајност шумске производње, опстанак или гајење шуме.

Члан 11

Ако се на шумском дрвећу појаве штетни инсекти или заразне болести, надлежни државни орган за шумарство, као и сопственик и поседник шуме, дужан је одмах предузети потребне мере да се зараза сузбије и отклони.

Сопственици и поседници шума дужни су појаву заразе у њиховим шумама одмах пријавити најближем државном органу за шумарство.

Министар шумарства народне републике прописује мере за борбу против штетних инсеката и заразних болести на дрвећу у складу са упутствима Министра пољопривреде и шумарства ФНРЈ.

Члан 12

На земљишта која су одређена за пошумљавање или подмлађивање шуме, као и у младе шуме, стока се не сме пуштати.

Пања и жирење може се допустити само у оним шумама или њиховим деловима у којима стока неће бити од штете за подмладак и гајење шуме.

Испаша коза у шуми може се дозволити само у крајевима у којима коза служи за прехрану становништва и то само у броју неопходном за ову сврху и на површинама које су посебно издвојене.

Ближе прописе о томе доноси министар шумарства народне републике.

Члан 13

Сакупљање шушња и маховине као и кресање лисника, није дозвољено.

Изузетно, у случају оправдане потребе може се дозволити ово сакупљање и кресање, али само на одређеним површинама и на начин који не угрожава правилно подмлађивање и гајење шуме.

Члан 14

У циљу заштите привредних, здравствених и других интереса или интереса појединих лица, одређене шуме или њихови делови могу бити проглашени за стално заштитне или за привремено заштитне шуме.

Члан 15

Као стално заштитне шуме могу бити проглашене шуме које:

1) заштићују земљиште од одроњавања, спирања и отписивања, а налазе се на стрмим обронцима или на обалама вода или на земљишту изложеном разношењу ветром;

2) заштићују врела и земљишта од поплава и усова спречавањем наглог отицања воде у бујичним подручјима;

3) служе као шумски појасеви за заштиту од ветра, песка и таласа;

4) се налазе на горњој граници шумске вегетације;

5) служе здравственим циљевима, и

6) служе одбрани земље на државном граничном појасу.

Члан 16

Као привремено заштитне шуме могу бити проглашене оне које заштићују објекте изван свога станишта.

Члан 17

Проглашење шума за стално или привремено заштитне врше:

1) Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ у сагласности са Претседником Владе ФНРЈ за државне шуме општедржавног значаја, а у сагласности са Министром народне одбране за све шуме које се налазе на државном граничном појасу;

2) министар шумарства народне републике у сагласности са претседником владе народне републике за све остале шуме на територији народне републике.

Члан 18

У заштитним шумама не сме се вршити чиста сеча, изузев сече ситних багремових шума.

Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ прописује правилником поступак за проглашавање шума стално или привремено заштитним, начин њиховог евидентирања и управљања, као и поступак за утврђење једнократне накнаде коју су сопственицима шума дужна платити лица у чијем су приватном интересу одређене шуме проглашене за привремено заштитне.

Члан 19

Свака сеча шуме мора се вршити на начин којим се не угрожава рационално подмлађивање и гајење шуме.

Члан 20

Сеча дубећих стабала може се вршити само у времену од 1 октобра до 1 априла.

Сечу ван овог времена може дозволити Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ у шумама општедржавног значаја, а министар шумарства народне републике у осталим шумама, и то само:

1) у шумама које су нападнуте штетним инсектима или заразним болестима, или су пожаром или ветром оштећене, или им прети опасност отплањивања.

2) у планинским шумама где је немогућа зимска сеча, као и у оним где је сеча задоцнила услед временских непогода;

3) у шумама за производњу лисника;

4) за изградњу и оправку стабених и економских зграда и саобраћајних објеката, уништених елементарним непогодама, уколико се ова потреба не може подмирити на други начин.

У шумама државним, задружним и приватно-правних лица, сеча дубећих стабала не сме се вршити док се стабла за сечу претходно не жигошу, а код чистих сеча док се површине одређене за сечу просторно не обележе.

Сеча борових састојина врши се по правилу после смоларења.

Све врсте прореда и чишћење састојина могу се вршити у току целе године изузев два месеца од почетка вегетације.

Члан 21

Изношење шумских производа из шуме мора се вршити одређеним путевима и возницима, а на начин да се тиме не наноси штета састојини, подмлатку и земљишту.

Сопственик земљишта дужан је дозволити изношење шумских производа преко свога земљишта, ако ово није могуће извести на други начин, другим правцем, или ако би други начин или правац био несразмерно скупљи.

Члан 22

Сувати и планински пашњаци не могу се проширивати на штету шуме.

Члан 23

У циљу што рационалнијег искоришћавања продуктивне снаге земљишта, првенствено ће се пошумити обешумљене површине шумског земљишта, крш, голети и живи песак, као земљишта која по свом положају, конфигурацији, физичком и хемиском саставу и климатским условима, најкорисније служе народној привреди и другим општим интересима кад су под шумском културом.

Члан 24

Сопственик шумског земљишта дужан је пошумити његове обешумљене површине, као и сва она земљишта која се искључиво могу користити ако су под шумском културом, у

року који у оквиру општедржавног привредног плана, одреди својим решењем надлежни државни орган за шумарство.

Сечине, које су настале сечом шуме после 1 јануара 1947 године, морају се пошумити најдаље у року од три године по извршеној сечи, уколико нису природним путем подмлађене.

Члан 25

Држава може помагати пошумљавање задружних и приватних земљишта, означених у чл. 23 и 24 овог закона, на начин и под условима које пропишу народне републике.

Члан 26

Шуме које су услед прскомерних сеча, кресања, брста или лаше претворене у шикаре, као и шуме које су запуштене и закржљале, морају се обновити односно побољшати.

Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ стараће се да се ови задаци плански и правлино поставе и изврше у одређеним роковима.

Члан 27

Влада ФНРЈ уредбом ће поставити опште задатке и прописати средства за унапређење шумарске науке, образовање стручних кадрова и просвећивање народа у области шумарства.

III. Управа и надзор над шумама

Члан 28

Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ врши опште руководство и општи надзор над шумарском службом на територији ФНРЈ, припрема предлог општедржавног привредног плана подизања, гајења, уређења и искоришћавања шума, мелиорације шумског земљишта, изградње шумских саобраћајних средстава и шумско-индустриских уређаја и непосредно управља шумским газдинствима општедржавног значаја.

Министар шумарства народне републике руководи и врши надзор над свим органима шумарске службе на територији народне републике, непосредно управља шумским газдинствима републиканског значаја и даје народним одборима упутства за управљање шумама и шумским газдинствима под њиховом управом.

Главни извршни одбор народне скупштине аутономне покрајине и извршни одбор обласног народног одбора аутономне области непосредно управљају шумским газдинствима и дрвно-индустриским постројењима покрајинског односно обласног значаја, старају се о унапређењу, гајењу и заштити шума и врше надзор над органима шумарске службе на подручју аутономне покрајине односно аутономне области.

Народни одбори непосредно управљају шумским газдинствима и дрвно-индустриским постројењима локалног значаја, старају се о пошумљавању, мелиорацији шумског земљишта, подмирењу потреба народа у шумским производима, испаши, жирењу, чувању шума од оштећивања и неправилног или бесправног искоришћавања и врше непосредан надзор над задружним и оним приватним шумама које нису стављене под државни стручни надзор.

Члан 29

Шумама локалног значаја које нису у саставу шумског газдинства непосредно управљају народни одбори на начин који ће законом прописати народне републике.

Члан 30

Основни орган за управљање државним шумама је шумско газдинство.

Шумско газдинство је државно привредно предузеће које се оснива на прописима Основног закона о државним привредним предузећима.

По значају шумска газдинства могу бити општедржавног, републиканског, покрајинског, обласног и локалног значаја.

Члан 31

Шумско газдинство има нарочито за задатак подизање, гајење, уређење и искоришћавање шума, мелиорацију шумског земљишта, изградњу и обнову шумских саобраћајних средстава и шумско-индустриских уређаја, прераду шумских производа, као и њихову дистрибуцију у локалном снабдевању.

Члан 32

За административно и оперативно руковођење шумским газдинствима могу се при Министарству пољопривреде и шумарства ФНРЈ и министарствима шумарства народних република оснивати главне дирекције шумских газдинстава.

Члан 33

У циљу трајног снабдевања шумским производима, шумска газдинства управљају државним шумама по начелу трајности приноса у оквиру шумско-привредних подручја и области.

Члан 34

Искоришћавање државних шума и шума које стоје под државним стручним надзором врше шумска газдинства у оквиру општедржавног привредног плана само на основу одобрених шумско-уређајних елабората.

Шумско-уређајне елаборате за државне шуме општедржавног значаја одобрава Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ, а за све остале шуме министар шумарства народне републике.

Члан 35

Искоришћавање приватних шума врши се под надзором надлежних државних органа за шумарство.

Члан 36

Шуме задруга и заштитне шуме приватних лица стоје под државним стручним надзором.

Под државним стручним надзором разуме се надзор над вршењем послова у вези са подизањем, гајењем, чувањем, заштитом и искоришћавањем шума, као и пошумљавањем и мелиорацијом шумских земљишта.

Државни стручни надзор врши надлежни државни орган за шумарство.

Трошкове државног стручног надзора сноси држава, уколико се не могу подмирити из редовних прихода шуме.

Члан 37

У циљу учешћа народних маса у управљању, подизању, гајењу, заштити и искоришћавању шума, оснивају се при месним и среским народним одборима шумски савети.

У шумски савет улазе претставници шумских газдинстава, задруга, синдиката и других масовних друштвених организација, као и поједини грађани.

Шумски савет ради под руководством извршног одбора народног одбора.

Члан 38

За потребе науке и наставе министар шумарства народне републике може у сагласности са претседником владе одређене шуме, као и објекте, направе и постројења која им служе, предати на управљање шумарским факултетима и осталим шумарским школама.

Члан 39

Снабдевање народа шумским производима, као и испаша и жир врши се на начин који уредбом пропише влада народне републике.

Члан 40

За чување државних шума и шума под државним стручним надзором поставиће се чувари шума.

Влада ФНРЈ прописиће уредбом организацију и рад службе чувара шума.

IV. Казнене одредбе

Члан 41

Као учинилац кривичног дела казниће се лишењем слободе до три године:

1) ко пустоши шуму или врши чисту сечу у заштитним шумама;

2) ко крчи шуму или подбељује стабла у циљу претварања шумског земљишта у другу врсту културе;

3) ко противправно присвоји оборено или израђено дрво или готову робу, без обзира да ли се налазе на месту израде у шуми или на стоваришту, и

4) ко противправно обори у шуми стабло чија вредност прелази 1.000 динара.

Ако су последице дела нарочито тешке природе, учинилац ће се казнити лишењем слободе до пет година.

Члан 42

Казном поправног рада до два месеца и новчаном казном до 3.000 динара или једном од ових казни казниће се:

1) ко оштећује и уништава шумске вртове и расаднике;

2) ко не изврши пошумљавање у одређеном року;

3) ко не изврши прописане мере за сузбијање и отклањање опасности од штетних инсеката или заразних болести на шумском дрвећу;

4) ко противправно обори у шуми стабло чија вредност не прелази 1.000 динара;

5) ко оштећује шумске путеве и направе, као и друге инсталације које су са овима у вези, и

6) ко се не придржава прописа шумско-уређајног елабората.

Члан 43

Казном поправног рада до 30 дана или новчаном казном до 1.500 динара казниће се:

1) ко врши пашу или жирење противно одредбама овог закона или другим прописима надлежних државних органа;

2) ко оштећује дубеће стабло засецањем, пресецањем, пиљењем, зарезивањем, тргањем, избијањем иверја, бушењем, кресањем, превршавањем или којим другим начином;

3) ко огули кору са обореног стабла, или присвоји већ огуљену кору, или ко неовлашћено скупља суве лежеће гране, шушањ и маховину, или ко вади пањеве или сакупља смолу, и

4) ко сече, прерађује или извози дрво из шуме после одређеног рока сече.

Члан 44

За поступак по кривичним делима наведеним у чл. 41 овог закона надлежан је срески суд.

За поступак по прекршајима наведеним у чл. 42 и 43 овог закона надлежан је извршни одбор среског односно градског народног одбора.

Изречене новчане казне по овим прекршајима иду у корист буџета среских односно градских народних одбора.

Поступак по кривичним делима и прекршајима из овог закона хитан је.

Члан 45

У поступку по кривичним делима и прекршајима предвиђеним овим законом одлучиће се, на захтев оштећеног и накнади штете проузроковане делом.

V. Прелазне и завршне одредбе

Члан 46

Искоришћавање државних шума и шума под државним стручним надзором вршиће се до доношења шумско-уређајних елабората на основу годишњих предлога сеча и пошумљавања.

Члан 47

Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ издаће прописе о плавању и сплаварењу дрвета.

Члан 48

Народне републике донеће на основу и у оквиру овог закона своје законе о шумама.

До доношења закона о шумама народних република непосредно ће се примењивати одредбе овог закона.

Члан 49

Овај закон ступа на снагу осмог дана по објављивању у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОГА ОПШТЕГ ЗАКОНА О ШУМАМА

I

Опште је позната ствар да шуме претстављају врло важан објекат наше привреде и заузимају еминентан део народне имовине. Поред своје примарне функције — снабдевање народа и индустрије дрветом и осталим шумским производима — шуме врше и друге врло важне задатке. Оне утичу на климатске и хигијенске прилике земље, претстављају природан регулатор режима вода, заштићују земљишта од разорног дејства бујица, песка, ветрова, таласа, поплава и усова, спречавају одроњавање и испирање земљишта на стрмим падинама, служе настави и науци као и одбрани земље. Оне су украс наше земље и чувар народног здравља.

Површина шумског земљишта наше државе износи око 8,180.000 ха, то јест, око једне трећине целокупне државне територије. Од ове површине отпада 1,200.000 ха на крш и голети и око 1,000.000 ха на шикаре. Поред овог постоји велика површина закржљалих и нерационалним искоришћавањем оштећених шума, тако да у производњи учествује тек око 5,000.000 ха шуме.

Овакво стање шума није дозвољавало ни пре рате да се значајним прираштајем подмирују потребе индустрије и на-

рода. Садашњи прираштај шума цени се годишње највише на 13,000.000 кубних метара. Док је потрошња у земљи, према статистици од 1938 године, износила око 18,000.000 кубних метара поред чега се секло још око 4,000.000 кубних метара за извоз.

С обзиром да су за време непријатељске окупације велике површине шума посечене и тиме укупна површина земљишта под шумом смањена, као и да су се потребе за дрветом у периоду обнове и изградње знатно повећале, а имајући у виду да дрво данас претставља наш главни извозни артикал, може се закључити да ће се за подмирење свих ових потреба морати још више захватати у основну дрвну масу, пошто годишњи прираштај неће ни издалека бити довољан да одговори неодложним захтевима данашњице.

С друге стране, потребно је помислити да је шума у бившој Југославији била врело богаћења овлашћене класе у земљи и објекат на који је страни капитал немилосрдно наслртао. Народне масе нису могле легалним путем задовољити своје најнужније потребе у шумским производима и државе су далеко од државних шума. Народ је био приморан да прибегне илегалном начину подмирења својих потреба у дрвету, па је тим несвесно доприносио сатирању наших шума.

Са изложеног произилази да се нашим шумама мора безусловно посветити озбиљна пажња, спречити њихово даље сатирање, повећати прираштај, извршити пошумљавање обешумљених површина шумског земљишта, поправити квалитет слабих и изнурених шума и шикара, како би се могло омогућити правилно и редовно снабдевање шумским производима, које не би падало на терет основне дрвне масе.

Сматрајући закон о шумама основним инструментом којим држава спроводи своју шумско-привредну политику, предложеним пројектом обележава се пут наше нове шумско-привредне политике која треба да очува постојеће шуме, појача њихову производну снагу, квалитативно унапреди изнурене и подигне нове шуме. Пројекат јасно истиче начелне одредбе које одређују основну линију шумско-привредне политике, остављаши широк домен народним републикама за разраду и допуну основних прописа у вези са различитим степеном њихове шумске привреде и даје им могућност да у својим законима обухвате све специфичности своје територије.

Систем предлога закона је постављен тако да обухвата пет основних делова и то: опште одредбе, заштита и унапређење шума, управа и надзор над шумама, казнене одредбе и прелазне и завршне одредбе.

1) Опште одредбе. — У овом делу пројекта истакнуто је начело да све шуме, без обзира у чијој су својини, служе општим интересима народне заједнице. Тим се јасно истиче карактер шума у односу на друштвену заједницу, подвлачи њена важност и оправдава примена мера за одржавање, заштиту и унапређење шума, мера које се односе на све шуме без обзира на својину.

Дефиницијом шуме постављена је јасна граница између пољопривреде и шумарства и олакшан рад свим органима који буду имали везе са овим законом.

По доношењу нашег Петогодишњег плана развитка народне привреде, унапређење и развој шумарства, управљање шумама као и развијање шумске привреде и дрвне индустрије, врши се по њему, што је и у пројекту, као основно начело, нарочито истакнуто.

У овај део увршћени су и прописи о подели шума по значају и предвиђени органи који врше ову поделу, као и прописи који омогућују стварање националних паркова у циљу заштите и очувања шума у пределима нарочитих природних лепота, историског или научног значаја. С обзиром на намену ових паркова, управљање њиховим шумама захтева специјалне мере, чије доношење пројекат поверава Влади ФНРЈ односно владама народних република.

Државни органи надлежни за шумарство и шумска газдинства управљају државним шумама на основу израђених планова и утврђених шумско-уређајних елабората. Како се израда ових елабората не може постићи у кратком времену, неопходно је провести инвентарисање свих шума и утврдити програм сеча, који ће послужити као основа за прописивање потребних мера за правилно управљање шумама. У исти мах инвентарисање ће служити и као стална основа за утврђивање мера управљања ситним шумским поседом и оним са екстензивним начином господарења, за које се неће израђивати шумско-уређајни елаборати.

Да би се обезбедило извршење задатака општедржавног привредног плана у области шумарства неопходно је организовати рационално унапређење и искоришћавање задру-

жних и приватних шума. Стога пројекат и предвиђа надзор државних органа над експлоатацијом и подизањем ових шума.

2) Заштита и унапређење шума. — Прописи овог дела закона садрже основне и најважније мере за унапређење. одржавање и заштиту шума. Ове мере односе се на све шуме без обзира у чијој се својини налазе, са разлога што шуме претстављају заједничко добро и служе општим интересима.

Основна мисао овог дела изражена је у одредби да се све постојеће шуме морају одржати. Ово начело истакнуто је у циљу одржања основне дрвне масе, како би ова била у стању да да довољан прираштај за подмирење свих потреба.

Главни циљ прописа овог дела пројекта састоји се у заштити шума односно шумског земљишта од: а) власника или трећих лица; б) стоке и в) разних штетних инсеката и разних болести.

Као мере ове заштите долазе прописи о забрани крчења, пустошења, сакупљања шушња и маховине, кресање лисника, прописи о сечи и заштитним шумама.

Као и сви савремени закони о шумама, предложени пројекат посвећује нарочиту пажњу шумама које врше заштитну или одбранбену функцију, или врше одређене задатке од општег интереса, или заштићују добра приватних лица. Овакве шуме могу бити проглашене заштитним. Према сврси којој служе оне се деле на стално заштитне и привремено заштитне шуме. Док стално заштитне шуме врше одређену функцију трајно и заштићују објекте на свом станишту, дотле привремено заштитне шуме врше ову функцију привремено и заштићују објекте изван свога станишта. С обзиром на задатке које ове шуме врше, неопходно је забранити чисту сечу у овим шумама и ставити их, у исти мах, под нарочити надзор у погледу газдовања и чувања.

Предлог закона затим садржи прописе којима је циљ да заштити шуму од штета које јој наноси стока, као и од штета коју проузрокују разни штетни инсекти и заразне болести.

Поред ових прописа који се односе на заштиту, овај део пројекта садржи и одредбе о унапређењу шума. Већ је напред истакнуто колике су огромне површине шумског земљишта по шикарама или дегенерисаним шумама, или су данас голети, крш и живи песак. Нарочито треба поменути област крша, која се у Приморју простире од Сушака до Улциња и увлачи у саму унутрашњост (Лика, Херцеговина, Црна Гора),

те простране голети Македоније. Ове површине постају из дана у дан све непродуктивније, па је крајње време да се оне пошуме и спасу од потпуног претварања у неплодна земљишта.

Стога се и предвиђа обавеза пошумљавања обешумљених површина, крша, голети и живог песка, као и обавеза обнављања закржљалих шума, које се обавезе односе на сва поменута земљишта без обзира у чијој су својини. Сопственик оваквог земљишта дужан је исто пошумити у року који одреди државни орган за шумарство, а за сечине које су настале иза 1 јануара 1947 године рок пошумљавања износи три године по извршеној сечи.

Како ово пошумљавање може захтевати улагање знатних износа, пројекат предвиђа могућност давања материјалне или друге помоћи од стране државе задругама и приватним лицима.

3) Управа и надзор над шумама. — Овај део пројекта обухвата само основне одредбе о управи и надзору над шумама, изостављајући већим делом ону материју која је већ регулисана Уредбом о организацији шумарства од 31 децембра 1946 године.

Опште руководство и општи надзор над целокупном шумарском службом у држави пројекат поверава Министру пољопривреде и шумарства ФНРЈ као врховном органу, док у народним републикама руковођење и надзор припадају министрима шумарства народних република.

Како шуме претстављају опште добро то је неопходно да се и недржавне шуме ставе под државни стручни надзор. Овај надзор пројекат даје народним одборима који су најпозванији да ову функцију врше.

Поред ових функција, побројани државни органи управљају и шумским газдинствима, а према подели ових газдинстава по своме значају.

Као основни орган управљања државним шумама предвиђа се шумско газдинство, организовано по прописима Основног закона о државним привредним предузећима. Док су раније дирекције шума биле бирократске установе, шумска газдинства, организована као привредна предузећа, постају установе способне за решавање и извршење планом постављених задатака.

У циљу обезбеђења трајног снабдевања шумским производима истакнуто је начело да се управљање шумама мора вршити по начелу трајности привоса. Ово правило, које изра-

жава основни принцип шумске привреде, примењује се на све шуме без obзира на својину. Да шума нарасте и да може pruжити користи потребно је просечно 100 година, док се ова дугогодишња продукција може искористити у најкраћем времену. Због тога је неопходно ограничити слободу искоришћавања шума и ово искоришћавање ускладити са производним могућностима укупне површине шумског земљишта. Несумњиво је, да је свако старање о шуми илузорно, ако се не прихвати начело да се не сме више сећи него што прираштајује. Само строго поштујући ова начела, потребна количина шумских производа може се трајно обезбедити народу и индустрији.

Да би се начело трајности приноса могло спровести у живот, пројекат предвиђа да се шумско управљање има вршити у оквиру шумско-привредних подручја и области. Ово је било потребно нарочито истаћи због тога што је досад сваки власник шуме газдовао у својој шуми водеће искључиво рачуна о својим потребама и интересима и не обазирјући се на интересе заједнице. Уношењем ове одредбе у законски пројекат, све шуме извесног подручја или области, чије ће се границе утврдити према општим привредним и саобраћајним приликама, сматраће се као једна привредна јединица вишег степена. Индивидуална газдинства у шумама, која су у саставу те привредне јединице, мораће ускладити своје газдовање са потребама целог подручја или области.

У циљу извршења задатака постављених привредним планом и правилног надзора над недржавним шумама, држава мора ограничити слободно располагање извесним недржавним шумама, и ове ставити под свој стручни надзор. Ова контрола, коју спроводи држава, најбоља је гаранција да ће ове шуме одговорити постављеним задацима. Стога пројекат ставља под државни стручни надзор знатније недржавне шуме (задружне и заштитне шуме приватних лица).

Искоришћавање државних шума и оних под државним стручним надзором врши се на основу шумско-уређајних елабората, који прописују привредне и остале мере за поједине шуме односно комплексе шума. Приватне шуме за које се неће израђивати сви елаборати а чије је искоришћавање обухваћено привредним планом, експлоатисаће се под надзором надлежних државних органа за шумарство.

У циљу што ширег укључивања народа у расправљање питања унапређења и заштите шума, као и снабдевања народа шумским производима, пројекат предвиђа оснивање

шумских савета при месним и среским народним одборима. Ови савети, у које улазе претставници шумских газдинстава, задруга, синдиката и других масовних друштвених организација, као и поједини грађани, су саветодавни органи извршних одбора.

Предлог закона води рачуна о потребама унапређења шумарске науке и наставе и у том циљу предвиђа могућност уступања одређених шума на управљање шумарским факултетима и осталим шумарским школама.

4) Казнене одредбе. — Имајући у виду сав значај и важност наших шума, при изради овог дела законског пројекта првенствено се водило рачуна о подели кажњивих дела по њиховим штетним последицама за шуму, одређивању казни и потреби да поступак по овим делима буде хитан ради доношења брзих и ефикасних пресуда. Предлог не исцрпљује сва кажњива дела у шумама, већ даје класификацију главних дела, прописује казне и одређује надлежност државних органа за изрицање казни, обележавајући на тај начин пут за разврставање, одређивање казни и утврђивање надлежности државних органа и за остала могућа кажњива дела. Кажњива дела у шумама пројекат дели на кривична дела и шумске прекршаје.

5) Прелазне и завршне одредбе. — До доношења шумско-уређајних елабората и инвентарисања шума искористићавање и подизање државних шума и шума под државним стручним надзором вршиће се на основу годишњих предлога сеча и пошумљавања.

Прописе о сплаварењу и плављењу дрвета донеће Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ.

Са свега изложеног види се да предлог овог закона поставља основна начела и смернице за унапређење, заштиту и експлоатацију шума.

Како се он, сагласно Уставу ФНРЈ, чл. 44 тач. 24, доноси у облику општег закона, народне републике имају пуну могућност да у оквиру ових јединствених начела разраде даље његове одредбе, као и да донесу нове прописе у сагласности са специфичностима свога подручја у области шума.

Министар
пољопривреде и шумарства ФНРЈ
Др Васо Чубриловић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ОПШТЕГ ЗАКОНА О ШУМАМА

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 98

25-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ, на својим седницама од 24 и 25 новембра ове године, претресао је Предлог општег закона о шумама, достављен му од Претседништва Савезног већа, који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

Члан 5, у првом ставу, четврти ред, уместо речи „шумске индустрије“ ставити „дрвне индустрије“. У другом ставу, први ред, речи „ради припремања“ брисати и ставити речи „до израде“. У другом реду уместо речи „ће организовати“ ставити „организоваће“.

Члан 11, у првом ставу, трећи ред, уместо речи „дужан је“ ставити „дужни су“.

Члан 12, последњи став брисати.

Члан 15, у ставу првом, други ред, реч „које“ брисати, а после сваке тачке ставити реч „које“. У тач. 6), после речи „земље“ ставити тачку а остало брисати.

Члан 16, у другом реду, после речи „оне“ додати реч „шуме“.

Члан 17, у првом ставу реч „врше“ заменити са „врши“. У тач. 1), четврти ред, после речи „које“ брисати „се налазе на државном граничном појасу“, а место тога ставити „служе одбрани земље“.

Члан 38, у трећем реду брисати реч „направе“, а реч „која“ заменити са „који“.

Члан 41, у ставу првом, тач. 3), после речи „израде“ брисати речи „у шуми“, а после речи „стоваришту“ додати „у шуми“ и брисати „и“.

Члан 42, у ставу првом, тач. 5), после речи „путеве“ ставити запету и додати реч „објекте“.

Члан 43, у тач. 3), други ред, речи „суве лежеће гране“ брисати, а после речи „смолу“ ставити тачку и запету и брисати „и“.

Члан 44, последњи став брисати.

Члан 48, први став брисати. Други став престилизовати да гласи: „До доношења закона о шумама народних република примењиваће се одредбе овог закона“.

Поред наведених измена и допуна Одбор је учинио потребне стилске и техничке исправке.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Иван Гранђа.

Секретар

Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора

Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., Миханло Буровић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Матевж Хаце, с. р., Ламперт Јоже, с. р., Иван Гранђа, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Буро Салај, с. р., Милош Минић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ОПШТЕГ ЗАКОНА О ШУМАМА

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 105

25-XI-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 22 и 25 новембра 1947 године претресао је Предлог оп-

штег закона о шумама, достављен му од Претседништва Већа Народа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавног одбора оба већа, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Већа народа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Савезног већа.)

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Милош Царевић.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник
Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Панко Брашнар, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Срећко Жу-
мер, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р.,
Јосип Рус, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Милош Царевић, с. р.,
Милан Поповић, с. р., др Сикиша Станковић, с. р., Рато Ду-
гоњић, с. р., Михаило Апостолски, с. р., др Јосип Хрнчевић,
с. р., Богдан Орешчанин, с. р., Мустафа Хоџа, с. р.

P R E D L O G

OPŠTEG ZAKONA O LOVU

I

Opšte odredbe

Član 1

Divljač na teritoriji Federativne Narodne Republike Jugoslavije je opštenarodna imovina.

Država upravlja lovstvom kao granom narodne privrede i stara se o njegovom podizanju i unapređenju.

Pravo lova i vršenje lova uređuje država.

Član 2

Nadležni državni organi, državna šumska gazdinstva i državna privredna preduzeća dužni su da na svom području posvećuju punu pažnju gajenju, čuvanju i zaštiti divljači i da preduzimaju sve mere za podizanje i unapređenje lovstva.

Član 3

U cilju organizovanja i vršenja lova utvrđuju se lovišta.

Lovišta mogu biti državna ili lovišta lovačkih organizacija.

Državnim lovištima upravljaju nadležne državne ustanove i preduzeća.

Država daje lovačkim organizacijama upravu i pravo lova na dodeljenim lovištima.

Član 4

Državne ustanove i preduzeća kao i lovačke organizacije upravljaju lovištima na osnovu plana lova, koji je deo privrednog plana.

Član 5

Divljač je zaštićena i nezaštićena.

Zaštićena divljač se ne sme goniti, hvatati i ubijati u vreme lovostaje ili načinom i sredstvima kojima se ona masovno uništava.

Radi zaštite retkih i proredjenih vrsta divljači propisace se zabrana lova za određeno vreme.

Otstrel divljači koja je privremeno zaštićena može se izuzetno dozvoliti samo radi naučnog istraživanja ili ako se utvrdi opasna zarazna bolest na divljači, ili iz drugih opravdanih razloga.

Rešenje o privremenoj zabrani lova, kao i otstrelu takve divljači donosi ministar šumarstva narodne republike.

II

Lov na državnim lovištima

Član 6

Državna lovišta obrazuju se po pravilu na području državnog šumskog gazdinstva i državnog poljoprivrednog imanja.

Državno lovište može se obrazovati i na određenom području bez obzira u čijem se vlasništvu zemljište nalazi.

Državnim lovištima upravljaju državna šumska gazdinstva i državna poljoprivredna preduzeća, kao i posebna državna preduzeća ili ustanove obrazovane u svrhu vršenja lovstva.

Državna lovišta su opštedržavnog, republikanskog, pokrajinskog, oblasnog ili lokalnog značaja.

Član 7

Određivanje državnih lovišta opštedržavnog značaja vrši Ministar poljoprivrede i šumarstva FNRJ.

Određivanje državnih lovišta opštedržavnog značaja koja obuhvataju deo državnog poseda pod upravom republikanskog, pokrajinskog, oblasnog ili lokalnog državnog organa ili preduzeća, ili privatni i zadružni posed na teritoriji narodne republike vrši Ministar poljoprivrede i šumarstva FNRJ u saglasnosti sa ministrom šumarstva narodne republike.

Bliže propise o državnim lovištima opštedržavnog značaja donosi Ministar poljoprivrede i šumarstva FNRJ.

Član 8

Državne ustanove i preduzeća mogu odobravati vršenje lova na državnim lovištima, koja su pod njihovom upravom, lovačkim organizacijama na osnovu pravilnika koji propisuje nadležni ministar šumarstva.

III

Lov na lovištima lovačkih društava

Član 9

Lovačke organizacije su lovačka društva i lovački savezi (lovački potsavezi).

Lovačka društva su dobrovoljna udruženja građana FNRJ.

Lovačka društva imaju naročito za zadatak da se bave pravilnim postavljanjem i izvršenjem plana lova, unapređenjem lovstva, organizovanjem i stručnim podizanjem lovaca, razvijanjem lovačke discipline i svesnog odnosa lovaca prema lovu, kao i propagiranjem i pravilnim izvršavanjem zadataka i pravnih propisa o lovu.

Glavni lovački savez obrazuje se na celom području FNRJ, a lovački savezi na području svake narodne republike.

Član 10

Lovačke organizacije moraju imati svoja pravila.

Dozvolu za osnivanje lovačkih organizacija na području narodne republike daje na osnovu podnetih pravila ministar unutrašnjih poslova narodne republike u saglasnosti sa ministrom šumarstva te republike.

Dozvolu za osnivanje Glavnog lovačkog saveza daje na osnovu podnetih pravila Ministar unutrašnjih poslova FNRJ u saglasnosti sa Ministrom poljoprivrede i šumarstva FNRJ.

Član 11

Lovište lovačkog društva obuhvata po pravilu privatni i zadružni posed na području jednog ili više mesnih narodnih odbora istog sreskog narodnog odbora, ili na celom području sreskog narodnog odbora, kao i državni posed na tom području koji nije obuhvaćen državnim lovištem.

Obrazovanje lovišta lovačkih društava, kao i ispravke njihovih granica odobrava ministar šumarstva narodne republike na predlog izvršnog odbora nadležnog narodnog odbora.

Član 12

Svatom lovačkom društvu dodeljuje se jedno ili više lovišta.

Lovišta dodeljuje na predlog izvršnog odbora sreskog narodnog odbora, odnosno šumskog gazdinstva ministar šumarstva narodne republike. Izvršni odbor, odnosno šumsko gazdinstvo zaključuje sa lovačkim društvom pismeni ugovor kojim se određuju ovlašćenja i obaveze lovačkog društva.

Član 13

Gradani FNRJ mogu loviti samo ako su članovi lovačkih društava i ako imaju dozvolu za lov.

Dozvolu za lov izdaje izvršni odbor sreskog ili gradskog narodnog odbora. Dozvola za lov se može izdati svakom građaninu FNRJ osim onome koji je pod starateljstvom ili je pravosnažnom presudom suda osuđen za teža krivična dela. Loviti oružjem mogu samo oni članovi lovačkog društva koji dobijaju i dozvolu za upotrebu lovačkog oružja.

IV

Odredbe o naknadi štete i kažnjavanju

Član 14

Državni organi i preduzeća koja upravljaju lovištem i lovačka društva dužni su naknaditi štetu koju učini zaštićena divljač u okviru njihova lovišta na otvorenim zemljištima, pod uslovom da su preduzele mere zaštite od strane sopstvenika odnosno posednika tih zemljišta.

Lice koje lovi dužno je naknaditi štetu koja se učini u vršenju lova, kao i štetu koju u lovu učine njegovi pomoćnici.

Prijava za naknadu štete podnosi se u roku od osam dana od kad je šteta otkrivena, a najdocnije u roku od tri meseca od kad je šteta učinjena.

Rešenje o naknadi štete donosi izvršni odbor sreskog ili gradskog narodnog odbora za štetu koja ne prelazi iznos od 2.500 dinara. Ako šteta prelazi iznos 2.500 dinara za postupak o naknadi štete nadležan je sreski sud.

Član 15

Novčanom kaznom od 3.000 dinara za prekršaj kazniće se:

- 1) ko dozvolu za lov drugom ustupi;
- 2) ko lovi na državnom lovištu ili lovištu druge lovačke organizacije ako za to nema dozvolu;

- 3) ko namerno ometa ispunjenje plana lova;
- 4) ko namerno podnosi netačne podatke o lovu i stanju divljači na lovištu.

Ako prekršaj određen u prednjem stavu ima težih posledica protiv učinioca se može izreći i oduzimanje dozvole za lov za određeno vreme ili trajno.

Član 16

Novčanom kaznom do 50.000 dinara, ili kaznom popravnog rada do šest meseci ili kaznom lišenja slobode do šest meseci kazniće se:

- 1) ko lovi bez dozvole za lov;
- 2) ko proda dozvolu za lov;
- 3) ko lovi retke ili proređene vrste divljači koje su pod zabranom;
- 4) ko lovi na način i sredstvima kojima se divljač masovno uništava;
- 5) ko lovi zaštićenu divljač za vreme lovostaja.

Ako krivično delo iz prednjeg stava ima teže posledice ili je učinjeno u povratku učinilac će se kazniti kaznom popravnog rada do godinu dana ili lišenjem slobode do godinu dana.

Pored kazni iz prednjih stavova sud može sa obzirom na okolnosti dela i osobine učinioca izreći i oduzimanje dozvole za lov za određeno vreme ili trajno, kao i oduzimanje lovačkog pribora.

V

Završne odredbe

Član 17

Narodne republike, saglasno posebnim uslovima lova na svojim teritorijama, doneće zakone o lovu na osnovu i u okviru načela ovog zakona.

Do donošenja zakona narodnih republika neposredno će se primenjivati na celom području Federativne Narodne Republike Jugoslavije odredbe ovog zakona.

Do donošenja zakona o lovu narodnih republika, vlade narodnih republika mogu pojedina pitanja u oblasti lova regulisati svojim uredbama.

Član 18

Ovlašćuje se Ministar poljoprivrede i šumarstva FNRJ da u saglasnosti sa Predsednikom Vlade FNRJ donosi bliže propise za izvršenje ovog zakona.

Član 19

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju važiti svi propisi o lovu ukoliko su u suprotnosti sa njegovim načelima.

Član 20

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA OPŠTEG ZAKONA O LOVU

U staroj Jugoslaviji važila su dva sasvim suprotna sistema u oblasti lova. U jednom delu države lov je bio vezan za zemljišnu svojinu, to jest, pravo lova pripadalo je vlasniku zemljišta (tzv. dominalni sistem), dok je u drugom delu pravo lova pripadalo isključivo državi (tzv. regalni sistem).

Godine 1931 izvršena je unifikacija zakonodavstva o lovu. Po tom zakonskom sistemu pravo lova je bilo priznato samo velikim posednicima, dok se sitni seljački posed spajao u tzv. opštinska lovišta i davao u zakup putem licitacije. Na taj način lov se nije mogao razvijati kao grana narodne privrede već je bio izvođen kao sportsko ili zabavno zanimanje i to uglavnom za povlašćenu klasu. U pojedinim krajevima naše zemlje lovačke organizacije su odigrale ulogu čuvara lovišta i divljači. U drugim krajevima lov se sprovodio nedisciplinovano i to je dovelo do znatnog uništenja inače ranije bogatog fonda divljači u našoj zemlji. Za vreme neprijateljske okupacije divljač je bezobzirno uništavana ili potpuno zapuštena.

U novoj državi, razumljivo je, da se lov mora regulisati saglasno promenama u društveno-ekonomskom uređenju i stvarnim okolnostima u oblasti lova u našim narodnim republikama. Do danas lov je bio novim propisima regulisan samo u Sloveniji, dok se u drugim krajevima održavala više ili manje tradicionalna pravila u pogledu vršenja lova. Potreba za donošenjem jednog opšteg zakona o lovu je već sa mnogih

strana i u više mahova naglašavana. Sistem lova zasnovan na opštim i jednoobraznim principima traži kako interes naše narodne privrede tako i jedinstvo našeg društveno-ekonomskog sistema. Sa druge strane, sazrele su okolnosti da se lov postavi na takve osnove i da se usmeri takvim pravcem koji odgovaraju organizaciji naše ekonomike i potrebama naše privrede i naših građana koji se bave lovom.

Već je u mnogim kapitalističkim zemljama shvaćena privredna funkcija lova i u nekima od njih lov predstavlja jednu značajnu granu narodne privrede. U našoj narodnoj državi, s obzirom na strukturu i karakter naše ekonomike, razumljivo je, da privredna funkcija lova dolazi u prvi plan u vezi sa postavljenim i regulisanim svim pitanjima u oblasti lova. Međutim, za pravilnu organizaciju i razvoj lova potrebno je održati i potsticati ljubav naših građana prema lovu. Ali, pri tome, nužno usaglasiti i povezati u jedan jedinstven sistem podizanja i razvoj privredne grane lova sa sportskim interesima i naklonostima građana lovaca.

I

Polazeći od ovih opštih postavki i zadataka, Predlog opšteg zakona o lovu donosi jedan po svojoj osnovi izgrađen sistem lova u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji. Taj sistem je izgrađen u svojim opštim načelima, kao što to odgovara nadležnosti u oblasti lova koju je dobila FNRJ u Ustavu čl. 44 tač. 24. Međutim, ovakvo načelno postavljanje sistema lova odgovara i objektivnom stanju i uslovima lova na teritoriji naše države jer u oblasti lova postoje značajne razlikosti i specifičnosti u pojedinim našim republikama. Naše narodne republike će u okviru i na osnovu načela ovoga zakona dalje izgraditi i razviti lov na teritoriji svojih republika saglasno svojim osobenostima i potrebama.

Osnovna načela ovog predloga zakona su:

1) Divljač je, saglasno Ustavu FNRJ, čl. 14, proglašena za deo opštenarodne imovine. Na taj način država se pojavljuje u novom i određenom položaju prema lovu. Prvo, ona upravlja privrednom funkcijom lova, odnosno lovstvom i stara se o njegovom planskom podizanju i unapređenju. Drugo, pravo lova je u rukama države i ona njegovo vršenje uređuje svojim propisima i drugim aktima.

2) Lovstvo se javlja kao važna grana naše narodne privrede. Otuda nadležni državni organi, državna šumska ga-

zđinstva i državna poljoprivredna preduzeća postaju organi upravljanja lovstvom na svom području i dobijaju ovim zakonom posebne zadatke u pogledu gajenja, čuvanja i zaštite divljači i preduzimanja svih nužnih i naprednih mera za podizanje i eksploataciju lovstva.

3) Kao grana naše narodne privrede lovstvo je uključeno u državni privredni plan. Sve državne ustanove i preduzeća, kao i lovačke organizacije građana upravljaju lovištima prema određenom planu.

4) U cilju podizanja i unapređenja lovstva i vršenja lova utvrđuju se lovišta. Lovišta su ili državna ili lovišta lovačkih organizacija. Državna lovišta se utvrđuju na području državnog šumskog gazdinstva i državnog poljoprivrednog imanja. Od ovog pravila predlog zakona dopušta i izuzetke tako da se s obzirom na prirodu i konfiguraciju zemljišta pojedina državna lovišta mogu obrazovati i na određenom području bez obzira u čijem se vlasništvu zemljište nalazi.

Izvan državnih lovišta obrazuju se lovišta koja se dodeľuju na upravu lovačkim organizacijama koje su pozvane da izvršuju zadatke u podizanju i unapređenju lovstva na svome terenu i ovlašćene su da na njemu vrše pravo lova. Sa druge strane, lovačke organizacije mogu kao i pojedini lovci biti ovlašćeni da vrše lov i na samim državnim lovištima.

5) Osnovna lovačka organizacija jeste lovačko društvo. Projekat zakona stavlja u zadatak lovačkom društvu da se bavi pravilnim postavljanjem izvršenja plana lova, unapređenjem lovstva razvijanjem lovačke discipline i svesnog odnosa članova društva prema lovstvu i lovu. Lovačko društvo može dobiti jedno ili više lovišta. Lovišta lovačkog društva obuhvataju, po pravilu, privatni i zadružni posed na području sreskog narodnog odbora. Ali, lovište lovačkog društva može obuhvatiti i deo državnoga poseda koji se ne nalazi u sastavu državnih lovišta.

Lovačka društva su slobodna udruženja građana i kao takva rade na osnovu svojih pravila. U pogledu na samo upravljanje lovstvom i time na vršenje lova lovačka društva sklapaju ugovore sa sreskim odnosno gradskim izvršnim odborima ili sa šumskim gazdinstvom ukoliko se radi o područjima kojima upravljaju šumska gazdinstva.

6) Predlog zakona sadrži jasne i opšte odredbe o naknadi štete i kažnjavanju. Odredbe o naknadi imaju za svrhu da obezbede povređe imovinskih prava naših građana naročito

seljaka, ukoliko štete proizilaze od vršenja lova. Kaznene odredbe su postavljene tako da obezbede i utiču na pravilno vršenje lova i na zakonito i pravilno obavljanje zadataka i poslova u vezi sa lovstvom.

Osnovni značaj ovoga zakona leži u tome što je on jasno odredio mesto lovstva u našoj narodnoj privredi, propisao opšte zadatke državnim organima i preduzećima na području šumarstva i poljoprivrede i što je skladno povezao lov, kao sportski i zabavni interes, sa lovstvom kao privrednom funkcijom. Time je ovaj zakon postavio osnove za podizanje i unapređenje lovstva i lova u našoj državi i uklonio prilične nesredenosti i nejasnoće koje su do danas postojale u pogledu na značaj i vršenje lova na teritoriji naše države. Ovim zakonom su naši državni organi, ustanove i preduzeća u oblasti šumarstva i poljoprivrede dobili jasne i određene nove zadatke i široke perspektive za podizanje i razvoj lovstva. Naši građani u novom sistemu lova nalaze puno zadovoljenje svojih sportskih naklonosti i mogućnost da se i ovim putem uključe u podizanje i razvoj naše narodne privrede.

Ministar poljoprivrede i šumarstva FNRJ

Dr Vaso Čubrilović, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU OPŠTEG ZAKONA O LOVU

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 72

19-XI-1947 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

B e o g r a d

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 4 i 19 novembra 1947 godine pretresao je Predlog opšteg zakona o lovu, dostavljen mu od Predsednika Veća naroda, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga Zakonodavni odbor je izabrao Redakcioni odbor, koji je u saglasnosti sa Redakcionim odborom Zakonodavnog odbora Saveznog veća na osnovu izmena i dopuna usvojenih u oba odbora izradio sledeći izveštaj, a koji je Zakonodavni odbor prihvatio kao svoj i koji glasi:

Član 2. U prvom redu mesto reči »Nadležni državni organi« staviti »Državni organi nadležni za šumarstvo«.

Član 3. Dodaje se novi drugi stav koji glasi: »Lovišta obuhvataju kopnenu i vodenu površinu«. Drugi i treći stav postaju treći i četvrti. Na kraju ovog stava, mesto tačke staviti zapetu i dodati reči »kao i posebna državna preduzeća i ustanove, obrazovane u svrhu vršenja lovstva.«. Stari četvrti stav postaje stav peti.

Član 5 menja se i glasi: »Predmet lova može biti samo divljač.

Koje se životinjske vrste imaju smatrati kao divljač, određiće zakoni narodnih republika.

Ostale životinjske vrste nisu predmet lova po ovom zakonu.«.

Dodaje se novi član 6 koji glasi: »Divljač je zaštićena i nezaštićena.

Zaštićena divljač ne sme se goniti, hvatati i ubijati u vreme lovostaje ili nedozvoljenim načinom i sredstvima kojima se ona masovno uništava.

Hvatanje žve zaštićene divljači može se izuzetno dozvoliti u naučne svrhe, za potrebe razmnožavanja kao i za zverinjake.

Lov zaštićene divljači vrši se isključivo lovačkim puškama.

Ministar šumarstva narodne republike uz saglasnost Ministra poljoprivrede i šumarstva FNRJ određuje, koja je divljač zaštićena.

Odredene vrste nezaštićene divljači može svako tamaniti na svom zemljištu. Koji su to vrste divljači određuje ministar šumarstva narodne republike uz saglasnost Ministra poljoprivrede i šumarstva FNRJ.«.

Dodaje se novi član 7 koji glasi: »Radi zaštite retkih i proredenih vrsta zaštićene divljači može se propisati osim lovostaje i zabrana lova za određeno vreme.

Otstrel divljači na koju je za određeno vreme zabranjen lov može se izuzetno dozvoliti samo radi naučnog istraživanja ili ako se utvrdi opasna zarazna bolest na divljači, ili iz drugih opravdanih razloga.

Rešenje o privremenoj zabrani lova, kao i o odstrelu divljači donosi ministar šumarstva narodne republike.«.

Član 6 postaje član 8. U prvom stavu, drugi red, posle reči »imanja« dodaje se nova rečenica koja glasi: »Ona se mogu obrazovati i na ostalim površinama u svojini države«. Treći stav briše se. Četvrti stav postaje prvi stav člana 9 (stari član 7).

Član 7 postaje član 9.

Član 8 postaje član 10, menja se i glasi: »Državne ustanove i preduzeća mogu odobravati lovačkim organizacijama vršenje lova na državnim lovištima, koja su pod njihovom upravom.

Pravilnik o tome propisuje nadležni ministar šumarstva.«.

Član 9 postaje član 11. Prvi stav menja se i glasi: »Osnovne lovačke organizacije su lovačka društva«. Poslednji stav briše se.

Dodaje se nov član 12 koji glasi: »Sva lovačka društva ujediniuju se u saveze (potsaveze).

Lovački savez i potsavezi obrazuju se na području narodne republike. Lovački savezi narodnih republika ujediniuju se u glavni lovački savez koji obuhvata celo područje Federativne Narodne Republike Jugoslavije.«.

Član 10 postaje član 13. Dodaje se nov, četvrti stav koji glasi: »Delatnost lovačkih organizacija je pod nadzorom nadležnih državnih organa.«.

Član 11 postaje član 14. U prvom stavu, treći red, posle reči »odbora«, dodati reči »odnosno na području gradskog narodnog odbora,«.

Član 12 postaje član 15. Drugi stav menja se i glasi: »Lovišta dodeljuje na predlog izvršnog odbora sreskog odnosno gradskog narodnog odbora, šumskog gazdinstva ili državnog poljoprivrednog imanja ministar šumarstva narodne republike. Izvršni odbor, šumsko gazdinstvo ili poljoprivredno imanje zaključuje sa lovačkim društvom pismeni ugovor kojim se određuju ovlašćenja i obaveze lovačkog društva.«.

Član 13 postaje član 16, član 14 postaje član 17.

Član 15 postaje član 18. U prvom stavu, prvi red, mesto reči »od« staviti »do« i brisati reči »za prekršaj«.

Član 16 postaje član 19. Tačka 3) menja se i glasi:

»3) ko lovi retke ili proredene vrste divljači koje su pod zabranom ili životinje koje nisu predmet lova;«. Tačka 5), u trećem stavu, treći red, posle reči »lovačkog« dodati reči »oružja i«.

Član 17, 18 i 19 postaju članovi 20, 21 i 22.

Član 20 postaje član 23.

Pored navedenih izmena i dopuna Odbor je učinio i potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioce Odbor je odredio dr Sinišu Stankovića i Miloša Carevića.

Sekretar

Dr Dušan Bratić, s. r.,

Pretsednik

Zakonodavnog odbora

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Panko Brašnarov, s. r., Joza Milivojević, s. r., Tomo Čiković, s. r., Srećko Žumer, s. r., dr Branko Čubrilović, s. r., Josip Rus, s. r., Mustafa Hodža, s. r. Tone Hafner, s. r., Miloš Carević, s. r., Ninko Petrović, s. r., Milan Popović, s. r., Rato Dugonjić, s. r., dr Siniša Stanković, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU OPŠTEG ZAKONA O LOVU

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 67

20 novembra 1947 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

B e o g r a d

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ, na svojim sednicama od 4, 5 i 19 novembra ove godine, pretresao je Predlog opšteg zakona o lovu, dostavljen mu od Pretsedništva Saveznog veća, koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru za-

konodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća istovetan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda.)

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca je određen Sulejman Filipović.

Sekretar
Dr Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora
Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Mihailo Durović, s. r., Svetozar Vukmanović, s. r., Filip Lakuš, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Lampret Jože, s. r., Đuro Salaj, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Sulejman Filipović, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Ivan Granda, s. r., Miloš Minić, s. r.

P R E D L O G

ZAKONA O IZMENI ZAKONA O REŠAVANJU IMOVINSKIH SPOROVA PUTEM DRŽAVNE ARBITRAŽE

Zakon o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže menja se i glasi:

ZAKON O DRŽAVNOJ ARBITRAŽI

I Opšte odredbe

Član 1

Svi međusobni imovinski sporovi državnih organa, državnih ustanova, državnih privrednih preduzeća, mešovitih preduzeća, preduzeća pod sekvestrom i preduzeća pod upravom državnih organa, zadruga i zadružnih organizacija i preduzeća, organizacija, ustanova i preduzeća ratnih vojnih invalida, kao i organizacija, ustanova i preduzeća drugih društvenih organizacija, rešavaju se državnom arbitražom po propisima ovog zakona.

Ovamo naročito spadaju sporovi o ispunjenju ugovora, sporovi o kvalitetu produkcije, o rokovima i uslovima isporuke robe, o plaćanju, sporovi o zahtevima države za nagradu i za naknadu troškova za obnovu, puštanje u pogon i upravljanje sekvestriranih preduzeća itd.

Državnom arbitražom rešavaće se i sukobi koji nastanu povodom zaključenja ugovora, a pre nego što se ugovor zaključi (pregovorna arbitraža), kao i oni sporovi koji se drugim zakonskim propisima stave u nadležnost državne arbitraže.

Član 2

Državne ustanove u smislu ovog zakona su oni organi u sastavu organa državne uprave koji imaju poseban predračun prihoda i rashoda a po propisima ili statutima o svom osnivanju i poslovanju imaju imovinsko-pravnu samostalnost.

Državna privredna preduzeća su preduzeća osnovana po propisima Osnovnog zakona o državnim privrednim preduzećima i drugim odgovarajućim propisima.

Mešovita preduzeća su ona u kojima je država sopstvenik jednog dela imovine.

Preduzeća pod sekvestrom su preduzeća pod upravom nadležnih državnih organa po propisima o konfiskaciji i o izvršenju konfiskacije.

Preduzeća pod upravom državnih organa jesu ona preduzeća koja se nalaze pod upravom tih organa po propisima o postupanju sa imovinom koju su sopstvenici morali napustiti u toku okupacije ili im je oduzeta od strane okupatora i njegovih pomagača.

Član 3

Državna arbitraža se obrazuje pri sreskim i gradskim narodnim odborima (sreska i gradska državna arbitraža), pri oblasnom izvršnom odboru oblasnog narodnog odbora autonomne oblasti (oblasna državna arbitraža), pri glavnom izvršnom odboru narodne skupštine autonomne pokrajine (pokrajinska državna arbitraža), pri vladama narodnih republika (republikanska državna arbitraža) i pri Vladi FNRJ (savezna državna arbitraža).

Vrhovni organ državne arbitraže je Glavna državna arbitraža pri Vladi FNRJ.

Vlade narodnih republika mogu uredbom propisati osnivanje jedne sreske, odnosno gradske arbitraže za više srezova ili gradova, odnosno za više srezova i gradova.

Član 4

Arbitražna veća donose odluke uzimajući u obzir ostvarenje privrednog plana, zakonske propise, ugovor i trgovačke običaje i uzanse, vodeći računa o opštim interesima ekonomske politike države.

Član 5

Odluke arbitražnih veća imaju snagu pravosnažnih sudskih preduzeća.

Protiv odluka i zaključaka arbitražnih veća nema mesta žalbi.

II Obavezna arbitraža

1) Organizacija državne arbitraže

Član 6

Državne arbitraže sastoje se od stalnih i povremenih arbitara koje postavlja i razrešava državni organ pri kome arbitraža postoji.

Stalni arbitri su u stalnoj službi u državnoj arbitraži. Povremeni arbitri imenuju se na godinu dana iz redova privrednih i pravnih stručnjaka i rukovodnih službenika iz državnog i zadružnog aparata.

Član 7

Državne arbitraže rešavaju sporove u većima od trojice arbitara.

Pretsednik arbitraže određuje predsednike arbitražnih veća iz redova stalnih i povremenih arbitara, a druge članove veća iz reda povremenih arbitara.

Član 8

Glavna državna arbitraža ostvaruje opšte rukovodstvo državnom arbitražom. Njen je zadatak da obezbedi pravilnost i jedinstvo načela u rešavanju i postupku svih državnih arbitraža u FNRJ.

Glavnu državnu arbitražu pri Vladi FNRJ obrazuju arbitri Savezne državne arbitraže koje odredi Vlada FNRJ i po jedan arbitar republikanskih državnih arbitraža koje odrede vlade narodnih republika.

Pretsednika Glavne državne arbitraže imenuje Vlada FNRJ.

Član 9

Glavna državna arbitraža rešava sporove u većima od pet arbitara.

Pretsednik Glavne državne arbitraže određuje predsednike i članove veća.

Član 10

Državne arbitraže imaju svoje posebne predračune prihoda i rashoda.

2) Nadležnost državne arbitraže

Član 11

Sreske i gradske arbitraže nadležne su za sporove mesnih i sreskih odnosno gradskih organa, ustanova, preduzeća i organizacija sa područja narodnih odbora pri kojima su obrazovane, kao i za sporove oblasnih, pokrajinskih i republikanskih organa, ustanova, preduzeća i organizacija sa te teritorije, ako vrednost spora ne prelazi 100.000 dinara.

Član 12

Oblasna državna arbitraža nadležna je za sporove:

u kojima su jedna ili obe stranke oblasni organi, ustanove, preduzeća ili organizacije, ako vrednost spora prelazi 100.000 dinara;

u kojima su stranke mesni ili sreski odnosno gradski organi, ustanove, preduzeća ili organizacije sa područja dveju ili više administrativno-teritorijalnih jedinica sa područja autonomne oblasti;

u kojima su jedna ili obe stranke republikanski organi, ustanove, preduzeća ili organizacije sa područja autonomne oblasti, ako vrednost spora prelazi 100.000 dinara, a nije veća od 150.000 dinara.

Član 13

Pokrajinska državna arbitraža nadležna je za sporove:

u kojima su jedna ili obe stranke pokrajinski organi, ustanove, preduzeća ili organizacije, ako vrednost spora prelazi 100.000 dinara;

u kojima su jedna ili obe stranke republikanski organi, ustanove, preduzeća ili organizacije sa područja autonomne pokrajine, ako vrednost spora prelazi 100.000 dinara, a nije veća od 250.000 dinara;

u kojima su stranke mesni ili sreski odnosno gradski organi, ustanove, preduzeća ili organizacije sa područja dveju ili više administrativno-teritorijalnih jedinica sa područja autonomne pokrajine.

Član 14

Republikanska državna arbitraža nadležna je za sporove:

u kojima su jedna ili obe stranke republikanski organi, ustanove, preduzeća ili organizacije sa područja te republike, ako vrednost spora prelazi 100.000 dinara;

u kojima su jedna ili obe stranke savezni organi, ustanove, preduzeća ili organizacije sa područja te republike, ako vrednost spora ne prelazi 250.000 dinara i ako se ne radi o sporovima sa Ministarstvom narodne odbrane, njegovim ustanovama, preduzećima i ovlašćenim vojnim komandama;

u kojima su stranke mesni ili sreski odnosno gradski organi, ustanove, preduzeća ili organizacije sa područja dveju ili više administrativno-teritorijalnih jedinica područja te republike.

Član 15

Savezna državna arbitraža nadležna je za sporove:

u kojima su jedna ili obe stranke savezni organi, ustanove, preduzeća ili organizacije, ako vrednost spora prelazi 250.000 dinara;

u kojima su stranke organi, ustanove, preduzeća ili organizacije sa područja dveju ili više narodnih republika;

u kojima je jedna stranka Ministarstvo narodne odbrane, ili jedna ili obe stranke njegove ustanove, preduzeća ili ovlašćene vojne komande.

Član 16

Imovinske sporove između ustanova i preduzeća koja se nalaze pod administrativno-operativnim rukovodstvom istog državnog organa rešavaju unutrašnja arbitražna veća ovog državnog organa.

Unutrašnja arbitražna veća obrazuju se prema potrebi u cilju rešenja spora. Pretsednika veća i arbitre određuje lice ovlašćeno za zastupanje državnog organa pri kome ovo arbitražno veće postoji. Arbitri se mogu odrediti i za redovno vršenje ove dužnosti.

Član 17

Glavna državna arbitraža može zahtevati da joj se ustupi na rešavanje svaki spor po ovom zakonu, bez obzira na nadležnost.

Republikanska državna arbitraža može zahtevati da joj se ustupi na rešavanje svaki spor iz nadležnosti sreske, gradske, oblasne i pokrajinske arbitraže za područja te republike.

Član 18

Veće Glavne državne arbitraže može po inicijativi predsednika Glavne državne arbitraže ili na predlog Pretsednika Pri-

vrednog saveta, Pretsednika Savezne planske komisije ili Pretsednika Savezne kontrolne komisije svaki spor koji je bio na rešavanju pred ma kojim arbitražnim većem u zemlji, ponovo uzeti u rešavanje najdalje u roku od 60 dana od dana donošenja odluke nižeg arbitražnog veća. Uzimanje spora na ponovno razmatranje obustavlja izvršenje odluke nižeg arbitražnog veća.

Član 19

Plenum Glavne državne arbitraže saziva u zasedanje pret-sednik.

Plenum donosi načelne odluke o postupku pred arbitražnim većima i izdaje opšta uputstva za rad; utvrđuje trgovačke običaje i uzanse u cilju izdavanja zbornika ovih običaja i uzansa.

3) Postupak pred arbitražnim većem i donošenje odluke

Član 20

Postupak pred arbitražama pokreće se po pismenoj tužbi stranke. Tužba treba da sadrži i izlaganje činjenica i predmet spora.

Član 21

Pretsednik državne arbitraže ustupaće tužbu odnosno predlog za koji ona nije nadležna, nadležnoj državnoj arbitraži odnosno drugom nadležnom državnom organu, i o tome će obavestiti stranku.

Član 22

Pred arbitražnim većem zastupaju državne organe, ustanove i državna privredna preduzeća lica koja su za to ovlašćena po postojećim propisima o zastupanju.

Mešovito preduzeće, preduzeće pod sekvestrom i preduzeće pod upravom zastupa lice koje preduzećem upravlja odnosno onaj koga to lice ovlasti.

Član 23

Postupkom rukovodi predsednik arbitražnog veća. On se stara da se postupak obavi na objektivan, stručan i celishodan način, u kome cilju, u sporazumu sa arbitrima, odlučuje o saslušanju stranaka, po izvođenju dokaza, o pribavljanju mišljenja stručnjaka i veštaka itd. Pretsednik arbitražnog veća može, kad to smatra za potrebno, odrediti drugo mesto van sedišta arbitraže gde će se rasprava održati.

Zastupnici stranaka treba po pravilu da prisustvuju raspravi i daju svoje izjave. U slučaju da koja od pozvanih stranaka ili obe izostanu sa rasprave, predmet se može rešiti u njihovom odsustvu.

Pretsednik arbitražnog veća može lice koje remeti red na raspravi ili se ne pokorava njegovim naređenjima kazniti novčanom kaznom do 2.000.— dinara, a može ga i udaljiti sa rasprave.

Član 24

Stranku koja ne izvrši parničnu radnju koja je naređena zaključkom arbitražnog veća, predsednika ili arbitra, ili čiji zastupnik nemarno ili nesavesno obavlja zastupničku dužnost, arbitražno veće može kazniti novčanom kaznom do 12.000.— dinara.

Ove kazne naplaćivaće se u korist državnog organa pri kojemu postoji državna arbitraža čije je veće izreklo kaznu.

Član 25

Sporove ispod 25.000.— dinara pred saveznom državnom arbitražom i republikanskim državnim arbitražama rešavaće jedan arbiter, ukoliko predsednik državne arbitraže ne nalazi da, obzirom na važnost spora, spor treba da rešava arbitražno veće.

Član 26

Arbitražno veće može se obratiti svim državnim organima i sudovima za ukazivanje pravne pomoći.

Član 27

Podatke koji se smatraju službenom tajnom učesnici mogu iznositi samo po odobrenju rukovodioca državnog organa koji je ovlašćen za zastupanje odnosno po odobrenju administrativno-operativnog rukovodioca.

Podaci koji se smatraju službenom tajnom a izneti su pred arbitražnim većem ostaju službena tajna za sve učesnike na raspravi.

Član 28

Po završenoj raspravi arbitražno veće donosi odluku. U odlučivanju učestvuju ravnopravno svi članovi. Odluka se donosi sporazumno ili većinom glasova.

O većanju se vodi zapisnik koji potpisuju svi članovi veća i zapisničar. Član koji se ne slaže sa odlukom može svoje mišljenje izdvojiti na zapisniku.

Odluka kojom se rešava spor mora biti pismeno sastavljena, obrazložena i u otpravcima dostavljena strankama.

Član 29

U slučajevima gde arbitražno veće utvrdi povredu planske ili ugovorne discipline, ili nepravilno, neuredno ili nesavesno poslovanje, podneće disciplinsku prijavu protiv odgovornog službenika nadležnom administrativno-operativnom rukovodiocu odnosno ministarstvu.

Član 30

Arbitražna veća su dužna o svakom sporu obavestiti nadležno ministarstvo finansija odnosno poverenika za finansije glavnog izvršnog odbora autonomne pokrajine i nadležnu plansku komisiju radi eventualnog upućivanja svoga predstavnika na raspravu. Predstavnik ministarstva finansija odnosno poverenik za finansije i predstavnik planske komisije može učestvovati u raspravi i iznositi svoje gledište bez prava odlučivanja.

Sve odluke kojima se rešava spor moraju arbitražna veća u prepisu dostaviti nadležnom ministarstvu finansija i nadležnoj planskoj komisiji.

Član 31

U cilju učvršćivanja ugovorne i planske discipline a u slučajevima jasne povrede ugovora od strane jednog državnog organa, ustanove ili preduzeća, arbitražno veće može po predlogu planske komisije ili organa opšte državne kontrole, ne čekajući predlog stranke, pozvati lice ovlašćeno za zastupanje državnih organa, ustanova ili preduzeća u cilju pokretanja postupka.

Arbitražna veća mogu i po sopstvenoj inicijativi, ne čekajući predlog stranke, pozvati državni organ, ustanovu ili preduzeće kao i zadrugu, zadružnu organizaciju, ustanovu ili preduzeće koje još ne učestvuje u sporu, da pokrene postupak, ako je to potrebno da se raspravi poslovni odnos zasnovan između koje od stranaka u sporu i tog organa, ustanove, preduzeća, zadruga ili zadružne organizacije, a može na ove i proširiti postupak koji je u toku među drugim strankama.

Arbitražna veća dužna su licu ovlašćenom za zastupanje državnog organa ili ustanove odnosno administrativno-operativnom rukovodiocu ukazati na nedostatke i nepravilnosti u radu državnog organa, ustanove ili preduzeća, koje su ustanovili u toku rasprave.

Član 32

Za sve zahteve podnesene državnim arbitražama, osim sporova po ugovoru o arbitraži, taksa će se naplaćivati u gotovom prema pravilniku koji propiše Ministar finansija FNRJ u saglasnosti sa Predsednikom Privrednog saveta Vlade FNRJ. Do donošenja ovog pravilnika takse kod državnih arbitraža naplaćivaće se u iznosima i na način na koji se naplaćuju kod narodnih sudova. U istim ovim iznosima i na isti način naplaćivaće se taksa i u sporovima na osnovu ugovorne arbitraže.

Arbitražno veće može osloboditi stranke plaćanja taksa, ako nijedna od stranaka nije odgovorna za nastajanje spora.

Arbitražno veće odlučuje o troškovima postupka u samoj odluci ili zaključkom.

4) Izvršenje odluka arbitražnih veća

Član 33

Odluku arbitražnih veća izvršuju stranke u ostavljenom roku. Rok za izvršenje iznosi 15 dana, ukoliko samom odlukom nije drukčije određeno.

Član 34

U slučaju da stranka ne izvrši odluku u ostavljenom roku, arbitražno veće će, po izveštaju kojim druga stranka traži izvršenje i po prethodnom saslušanju nadležnog finansiskog organa, odlučiti o načinu izvršenja i o sredstvima nad kojima se izvršenje ima voditi, određujući istovremeno organ koji će izvršenje sprovesti.

Arbitražno veće odlučuje o načinu i sredstvima izvršenja i u slučaju kada ono nije donelo odluku, već se izvršenje traži na osnovu drugog izvršnog naslova, a tražilac izvršenja i izvršenik su koji od organa, ustanova, preduzeća, zadruga ili organizacija, iz čl. 1 ovog zakona.

Protiv službenog lica koje ne izvrši odluku arbitražnog veća, državna arbitraža može podneti disciplinsku i krivičnu prijavu.

III Ugovorna arbitraža

Član 35

Organi, ustanove, preduzeća, zadruge i organizacije, označeni u čl. 1 st. 1 ovog zakona, mogu ugovoriti nadležnost državne arbitraže sa privatnim privrednim preduzećima i privatnim fizičkim i pravnim licima za sve imovinske sporove koji proisteku iz njihovog ugovornog odnosa.

Ugovor o rešavanju sporova putem državne arbitraže mora biti pismen.

Nadležnost unutrašnjih arbitražnih veća (čl. 16) ne može se ugovoriti.

Član 36

Arbitražno veće, na osnovu ugovorne arbitraže, sastoji se od predsednika veća koga odredi predsednik državne arbitraže, i po jednog arbitra koje odrede stranke iz reda povremenih arbitara. Ako stranka ne odredi arbitra, odrediće ga predsednik državne arbitraže.

U slučaju kada na jednoj strani ima više stranaka, one će sporazumno odrediti jednog arbitra, a ako se o tome ne sporazumeju, ovog arbitra odrediće predsednik državne arbitraže.

Član 37

Svoju odluku ovo arbitražno veće donosi većinom glasova, zasnivajući je na utvrđenom činjeničnom stanju, zakonskim propisima, ugovoru i trgovačkim običajima i uzansima, vodeći uvek računa o ostvarenju privrednog plana.

Član 38

Sve ostale odredbe ovoga zakona važe i za ovo arbitražno veće.

IV Završne odredbe

Član 39

Beže odredbe za izvršenje ovog zakona propisaće uredbom Vlada FNRJ.

Član 40

Ovlašćuje se Ministar finansija FNRJ da izda uputstvo o tome iz kojih će sredstava državna privredna preduzeća po-

kriti plaćene kamate iznad planiranog iznosa, penale zbog neizvršenja ugovora, parnične troškove kao i kazne izrečene odluke arbitražnog veća.

Član 41

Do stupanja na snagu ovog zakona primenjivaće se propisi Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže od 12 decembra 1946 godine.

Član 42

Ovaj zakon stupa na snagu petnaestog dana po objavljivanju u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O IZMENI ZAKONA O REŠAVANJU IMOVINSKIH SPOROVA PUTEM DRŽAVNE ARBITRAŽE

Dosadašnja praksa državnih arbitražnih veća ukazuje da je potrebno izvršiti izmene u Zakonu o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže.

Te se izmene, uglavnom, odnose na nadležnost državne arbitraže, na njenu organizaciju i postupak.

U prvom redu, prema projektu nadležnost državne arbitraže proteže se na zadruge i zadrugne organizacije i preduzeća; organizacije, ustanove i preduzeća ratnih vojnih invalida, zatim organizacije, ustanove i preduzeća drugih društvenih organizacija.

Ova izmena potrebna je s obzirom na ulogu koju zadrugni sektor ima u našoj planskoj privredi. S druge strane, i veliki broj preduzeća pod rukovodstvom organizacija ratnih vojnih invalida i drugih društvenih organizacija treba uključiti u nadležnost državne arbitraže, s obzirom na njihovu ulogu u našoj privredi. Time se ujedno ozakonjuje i težnja ovih organizacija, ustanova i preduzeća koja je dosada došla do izražaja putem ugovorne arbitraže, tj. njihovog dobrovoljnog podričavanja odlukama državnih arbitražnih veća.

Isto tako dosadašnja praksa pokazala je da je potrebno izvršiti izvesne izmene i unutar same državne arbitraže. Prema

statistiki državne arbitraže, najveći deo sporova spada u nadležnost Arbitražnog veća pri Vladi FNRJ, republikanska arbitražna veća imaju znatno manji broj predmeta, dok su okružna arbitražna veća skoro bez posla. Potrebno je stoga izmeniti dosadašnju nadležnost u tom smislu da sporove manje vrednosti i manjeg značaja mogu rešavati niže arbitraže. U tom smislu izvršene su izmene u zakonu i jedan deo stvarne nadležnosti Arbitražnog veća pri Vladi FNRJ prenet je na republikanske državne arbitraže, a jedan deo republikanske odnosno pokrajinske i oblasne stvarne nadležnosti na sreske i gradske državne arbitraže.

U interesu procesne ekonomije predložena je izmena u pogledu nadležnosti arbitra pojedinca, tako da on može rešavati sporove čija vrednost ne prelazi 25.000 dinara, dok je po sadašnjim propisima bio nadležan samo za sporove čija vrednost ne prelazi 10.000 dinara.

U pogledu organizacije državne arbitraže projekat predviđa bitne izmene. Organizacija državne arbitraže može najbolje zadovoljiti ako veća budu sastavljena od tri ravnopravna člana arbitra. Zbog toga izmene predviđaju sastav pojedinih veća od trojce arbitara koje određuje predsednik arbitraže. Prema izmenama, dakle, umesto arbitra-porotnika uvodi se sistem arbitara koji su u radu veća ravnopravni i donose odluke sporazumno ili većinom glasova.

Izmene predviđaju stalne arbitre koji su u stalnoj službi u državnoj arbitraži i povremene arbitre koji se imenuju na godinu dana iz redova privrednih i pravnih stručnjaka i rukovodnih službenika iz državnog i zadržnog aparata.

U organizaciji državne arbitraže glavna državna arbitraža pri Vladi FNRJ ima širi zadatak u opštem rukovodstvu državnim arbitražom u FNRJ, te je taj zadatak određen u čl. 3 i 8.

Kako su okružni narodni odbori ukinuti potrebno je da se organizacija državne arbitraže prilagodi ovim promenama. Stoga projekat predviđa obrazovanje državnih arbitražnih veća pri sreskim i gradskim narodnim odborima, umesto dosadašnjih

okružnih arbitražnih veća, a vlade narodnih republika ovlašćene su da uredbom propišu osnivanje jedne sreske odnosno gradske arbitraže za više srezova i gradova.

Bitna promena u postupku pred arbitražnim većima učinjena je u sledećem. U sporu u arbitražnim većima često se pojavljuje potreba da se osim poslovnog odnosa koji je predmet spora raščisti i izvestan poslovni odnos koji su jedna ili obe stranke zasnovale sa trećim licima van spora, a koji bi mogao da ima uticaja na sam spor ili koji bi inače trebalo raspraviti i rešiti. Predložena izmena u čl. 31 daje mogućnost arbitražnom veću da po sopstvenoj inicijativi, ne čekajući predlog stranke, pozove treće lice koje još ne učestvuje u sporu da pokrene postupak odnosno da na njega proširi postupak koji je u toku među drugim strankama.

Naplaćivanje taksa u sporovima pred državnim arbitražama po pravilima starog Zakona o sudskim taksama pokazalo se kao neelishodno, jer su te takse vrlo velike. Imajući u vidu da su stranke pred arbitražom, po pravilu, državna privredna preduzeća i ustanove čiji se sporovi suštinski razlikuju od sporova u sistemu kapitalističke privrede, primena dosadašnjih visokih tarifnih stavova u postupku pred državnim arbitražom mogla bi uticati na državna privredna preduzeća da svoje sporove ne iznose pred državnu arbitražu. Državna privredna preduzeća, usled previsokih taksa nastojala bi da svoje sporne odnose reše obilazeći arbitražu, što bi bilo protivno svrsi zbog koje je arbitraža ustanovljena. Stoga predložene izmene ovlašćuju Ministra finansija FNRJ da u saglasnosti sa Predsednikom Privrednog saveta FNRJ propiše takse koje će se naplaćivati kod državne arbitraže. Projekat predviđa mogućnost da arbitražno veće može osloboditi stranke plaćanja taksa ako nijedna od stranaka nije odgovorna za nastajanje spora.

Usled brojnih tehničkih izmena koje su bile neophodne u vezi s ovim osnovnim izmenama, projekat donosi izmene u obliku prečišćenog teksta zakona, pri čemu je i sam naziv zakona skraćen u Zakon o državnoj arbitraži.

Predsednik Privrednog saveta

Vlade FNRJ

i Ministar industrije

Boris Kidrič, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA ZAKONA O REŠAVANJU IMOVINSKIH SPOROVA PUTEM DRŽAVNE ARBITRAŽE

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 83

22-XI-1947. godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ na svojim sednicama od 21 i 22 novembra o. g. pretresao je Predlog zakona o izmeni Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže, dostavljen mu od Predsedništva Saveznog veća, koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

Naslov zakona menja se i glasi: »Predlog zakona o državnoj arbitraži«.

Član 1. U prvom stavu, u četvrtom redu, brisati reči »zadruka«.

Član 5. U prvom stavu, u drugom redu, umesto reči »preduzeća« staviti reč »presuda«.

Član 12. U drugom stavu, u trećem redu, brisati reči »sa područja«.

Član 13. U poslednjem stavu, u prvom redu, posle reči »sreski« staviti zapetu, a u trećem redu brisati reči »sa područja«.

Član 14. U poslednjem stavu, u prvom redu, posle reči »sreski« staviti zapetu, a u trećem redu brisati reč »područja«.

Član 16. U drugom stavu, u prvom redu, posle reči »potrebi« staviti tačku i brisati ostatak rečenice.

Član 23. U prvom stavu, u početku četvrtog reda, umesto »po« staviti »o«. Druga rečenica menja se i glasi: »Pretsednik arbitražnog veća može, kad to smatra za potrebno, odrediti van sedišta arbitraže drugo mesto gde će se rasprava održati«. U trećem stavu, u trećem redu, posle cifre »2.000.—« brisati tačku sa crtom, kao i u celom zakonskom tekstu.

Član 25 menja se i glasi: »Sporove ispod 25.000 dinara pred saveznom državnom arbitražom i republikanskim državnim arbitražama rešavaće jedan arbitar, ukoliko predsednik državne arbitraže, s obzirom na važnost spora, ne nalazi da spor treba da rešava arbitražno veće«.

Član 28. U trećoj rečenici prvog stava brisati reči »sporazumno ili«.

Član 31. U drugom stavu, u trećem redu, brisati »zadругu,«. Posle reči »organizaciju« umesto zapete staviti »i« i brisati reči »ustanovu ili«. U šestom redu brisati reč »zadruge«.

Član 32. U trećem stavu, u drugom redu, posle »ili« dodati reč »posebnim«.

Član 34. Prvi stav menja se i glasi: »U slučaju da stranka ne izvrši odluku u postavljenom roku, arbitražno veće će, po izveštaju druge stranke da odluka nije izvršena i po prethodnom saslušanju nadležnog finansijskog organa, odlučiti o načinu izvršenja i o sredstvima na kojima se izvršenje ima sprovesti, određujući istovremeno organ za sprovođenje izvršenja.«

Član 35. U prvom stavu, u prvom redu, umesto reči »za druge i« staviti reči »zadružne i druge«.

Član 36. U prvom stavu, u prvom redu, posle reči »veća,« brisati zapetu i dodati reč »obrazovano«.

Član 38 menja se i glasi: »Sve ostale odredbe ovog zakona važe i za ugovornu arbitražu.«.

Član 41 menja se i glasi: »Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže od 12 decembra 1946 godine.«.

Pored gornjih izmena Odbor je učinio i potrebne stilске i tehničke ispravke.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je dr Jerko Radmilović.

Sekretar
Dr Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora
Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Mihailo Đurović, s. r., Svetozar Vukmanović, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Lampret Jože, s. r., Ivan Granda, s. r., Đuro Salaj, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Miloš Minić, s. r., Sulejman Filipović, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O IZMENI ZA- KONA O REŠAVANJU IMOVINSKIH SPOROVA PUTEM DRŽAVNE ARBITRAŽE

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ
VEĆE NARODA
Zakonodavni odbor
Br. 83
22-XI-1947 godine
Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 21 i 22 novembra 1947 godine pretresao je Predlog zakona o izmeni Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže, dostavljen mu od Predsedništva Veća naroda a koji je na osnovu člana 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, a na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Veća naroda podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća.)

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Ninko Petrović.

Sekretar

Dr Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik

Zakonodavnog odbora

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Rato Dugonjić, s. r., Joza Milivojević, s. r., Mihailo Apostolski, s. r., Tomo Čiković, s. r., dr Branko Čubrilo, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Josip Rus, s. r., Tone Hafner, s. r., Miloš Carević, s. r., Ninko Petrović, s. r., Milan Popović, s. r., dr Siniša Stanković, s. r., Bogdan Oreščanin, s. r.

P R E D L O G

ZAKONA O UKIDANJU STAVA 3 ČLANA 14 ZAKONA O SUZBIJANJU NEDOPUŠTENE TRGOVINE, NEDOPUŠTENE ŠPEKULACIJE I PRIVREDNE SABOTAŽE

Član 1

Ukida se stav 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže.

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O UKIDANJU STAVA 3 ČL. 14 ZAKONA O SUZBIJANJU NEDOPUŠTENE TRGOVINE, NEDOPUŠTENE ŠPEKULACIJE I PRIVREDNE SABOTAŽE

U stavu 3 čl. 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže predviđeno je da će sudovi pravosnažne presude donete po delima iz tog zakona dostavljati ministarstvu pravosuda narodne republike. Ovakva zakonska odredba bila je ranije opravdana, pošto su ministarstva pravosuda narodnih republika na taj način pratila pravilnost rada sudova po tim predmetima, brzinu sa kojom su sudovi svršavali te predmete, kao i veću ili manju pojavu krivičnih dela koja je predviđao taj zakon.

Sada, kad je uvedna sudska statistika po svima sudskim poslovima pa i za predmete po krivičnim delima iz ovog zakona, i pošto se sada sve odluke sudova po tim predmetima dostavljaju javnim tužiocima, to je otpao razlog da se pravo-

snažne odluke sudova po tim predmetima doštavljaju i ministarstvima pravosuđa narodnih republika.

Ministar pravosuđa FNRJ
Frane Froj, s. r.

I Z V E S T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O UKIDANJU STAVA 3 ČLANA 14 ZAKONA O SUZBIJANJU NEDOPUŠTENE TRGOVINE, NEDOPUŠTENE ŠPEKULACIJE I PRIVREDNE SABOTAŽE

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 66

4-XI-1947 godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 3 i 4 novembra 1947 godine pretresao je Predlog zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže, dostavljen mu od Predsedništva Veća naroda, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle proučavanja gornjeg zakonskog predloga Odbor ga je jednoglasno usvojio onako kako ga je Vlada FNRJ predložila Narodnoj skupštini FNRJ.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Tomo Čiković.

Sekretar

Dr Dušan Bratić, s. r.

Predsednik

Zakonodavnog odbora

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Joza Milivojević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., dr Branko Čubrilo-
vić, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Tone
Hafner, s. r., Josip Rus, s. r., Miloš Carević, s. r., Rato Dugo-
njić, s. r., Ninko Petrović, s. r., Milan Popović, s. r., Dobri-
voje Radosavljević, s. r., dr Siniša Stanković, s. r., Srećko Žu-
mer, s. r., dr Josip Hrnčević, s. r., Tomo Čiković, s. r.

I Z V E S T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O UKIDANJU STAVA 3 ČLANA 14 ZAKONA O SUZBIJANJU NEDOPUŠTENE TRGOVINE, NEDOPUŠTENE ŠPEKULACIJE I PRIVREDNE SABOTAŽE

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 59/47

5-XI-1947 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ na svojim sednicama od 3 i 4 novembra ove godine, pretresao je Predlog zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže dostavljen mu od Predsedništva Saveznog veća, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle proučavanja gornjeg zakonskog predloga Odbor ga je jednoglasno usvojio onako kako ga je Vlada FNRJ predložila Narodnoj skupštini FNRJ.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Radovan Mijušković.

Sekretar

Dr Maks Šnuderl, s. r.

Predsednik

Zakonodavnog odbora

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Mihailo Đurović, s. r., Svetožar Vukmanović, s. r., Filip Lakuš, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., Mehmed Hodža, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Lampret Jože, s. r., Đuro Salaj, s. r., Ivan Granda, s. r., dr Jerko Radmitović, s. r., Sulejman Filipović, s. r.,
Radovan Mijušković, s. r.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ТАКСАМА

Члан 1

У Закону о таксама иза члана 26 додаје се нови члан 26а који гласи:

„Влада ФНРЈ може уредбом мењати и укидати поједине ставове таксене тарифе”.

Члан 2

У члану 27 додаје се став 2 који гласи:

„Министар финансија ФНРЈ може у сагласности с Председником Владе ФНРЈ доносити у појединим случајевима решења о предметном и личном ослобођењу од плаћања такса”.

Члан 3

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ТАКСАМА

По садашњем Закону о таксама, тарифа којом се одређују износи појединих такса је саставни део самога закона. Због тога се и измене појединих ставова таксене тарифе могу вршити једино законом. Међутим, услед нашег брзог привредног развоја указује се потреба за изменом појединих тарифних ставова и за усклађивањем таксене тарифе са захтевима и потребама наше привреде. Стога је у чл. 1 Предлога закона о

допуни Закона о таксама предвиђено да Влада ФНРЈ може мењати и укидати поједине ставове таксене тарифе. Тиме је пружена могућност за бржу и једноставнију измену и допуну таксене тарифе и за њено усклађивање са потребама привреде.

Према садашњем Закону о таксама, из погледу појединих ослобођења од плаћања такса важили су исти прописи као и за општа ослобођења, то јест, та ослобођења од плаћања такса могла су се вршити једино законом. Како се при примени Закона о таксама показују поједини оправдани случајеви у којима би требало извршити ослобођење од плаћања таксе, то је у предлог закона унесена допуна према којој Министар финансија ФНРЈ у сагласности са Претседником Владе ФНРЈ може доносити у појединим случајевима решење о предметном и личном ослобођењу од плаћања такса.

Доношењем ових допуна ублажиће се крутоот одредаба садашњег Закона о таксама и омогућиће се брже усклађивање прописа Закона о таксама потребама наше привреде.

Министар финансија ФНРЈ

Сретен Жујовић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ТАКСАМА

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 104

25-XI-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 22 и 25 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о допуни Закона о таксама, достављен му од Претседништва Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Влада ФНРЈ предложила Народној скупштини ФНРЈ.

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известноца Одбор је одредио Милана Поповића.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник
Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Панко Брашнарор, с. р., Срећко Жумер, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Јосип Рус, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Милош Царевић, с. р., Милан Поповић, с. р., др Синиша Станковић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Михаило Апостолски, с. р., др Јосип Хричевић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ТАКСАМА

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 100

25-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ, на својим седницама од 24 и 25 новембра ове године, претресао је Предлог закона о допуни Закона о таксама, достављен му од Претседништва Савезног већа, а који је на основу члана 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Влада ФНРЈ предложила Савезном већу.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца одређен је Мехмед Хоџа.

Секретар

Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник

Законодавног одбора

Моша Пијаде, с. р.

ЧЛЕНОВИ:

Владимир Симић, с. р., Михаило Ђуровић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Матевж Хаџе, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Иван Гранђа, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Ђуро Салај, с. р., Милош Минић, с. р.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРГАНИЗАЦИЈИ ДРЖАВНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ МАШИНСКЕ СЛУЖБЕ

Члан 1

У Закону о организацији државне пољопривредне машинске службе („Службени лист ФНРЈ” Бр. 53/45) иза члана 12 додаје се члан 12а, који гласи:

„Влада ФНРЈ може уредбом прописивати измене у организацији и надлежности пољопривредне машинске службе”.

Члан 2

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРГАНИЗАЦИЈИ ДРЖАВНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ МАШИНСКЕ СЛУЖБЕ

Пољопривредно-машинска служба основана је код нас у 1945 години са основним задатком, да увођењем механизованог рада у нашу пољопривреду допринесе пресудан удео у борби за њену брзу обнову и унапређење.

У почетку организовања радних јединица, тј. пољопривредно-машинских станица, било је потребно да се оне обједине у једно тело, које је претстављала њихова управа у појединим народним републикама. Ове управе руководиле су на централизован начин целокупним пословањем својих пословних јединица — пољопривредно-машинским станицама.

Оваква организација била је потребна да се пољопривредно-машинске станице што пре и што боље оспособе за самостално деловање на свом радном подручју.

Пошто је овај циљ већ углавном постигнут, намеће се потреба да се садашњим законом одређена организација пољопривредно-машинске службе измени тако, да пољопривредно-машинске станице буду самостална пословна тела. Тиме ће се обезбедити боље искоришћавање пољопривредних машина, омогућиће се да пољопривредно-машинске станице брже и боље раде према својим месним приликама и у непосредној сарадњи са месним народним властима, које су одговорне за извршавање планова.

Исто тако је потребно да се и прописи о задацима које имају министарства пољопривреде народних република и Министарства пољопривреде и шумарства ФНРЈ саобразе садашњим потребама.

Да би се могла организација пољопривредно-машинске службе саобразити садашњим потребама предвиђено је у предлогу овог закона овлашћење за Владу ФНРЈ, да може уредбом прописивати измене о организацији и надлежности пољопривредне машинске службе.

Министар пољопривреде и шумарства ФНРЈ

Др Васо Чубриловић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРГАНИЗАЦИЈИ ДРЖАВНЕ ПОЉОПРИ- ВРЕДНЕ МАШИНСКЕ СЛУЖБЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 103

25-XI-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својим седницама од 24 и 25 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о допуни Закона о организацији државне пољопривредне машинске службе, достављен му од Претседништва Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После сврестраног проучавања горњег законског предлога, а на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Већа народа подноси Већу следећи извештај:

Члан 1 мења се и гласи: „У Закону о организацији државне пољопривредне машинске службе од 8 новембра 1946 године, иза члана 15 додаје се члан 15а који гласи:

„Влада ФНРЈ може уредбом прописивати измене у организацији и надлежности пољопривредне машинске службе”.

Члан 2, у другом реду реч „ФНРЈ” исписати.

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га усвоји.

За известиоца одређен је Тоне Хафнер.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник

Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Панко Брашнар, с. р., Срећко Жумер, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Јосип Рус, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Милош Царевић, с. р., Милан Поповић, с. р., др Синиша Станковић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Михаило Апостолски, с. р., др Јосип Хрччевић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРГАНИЗАЦИЈИ ДРЖАВНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ МАШИНСКЕ СЛУЖБЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 99

25-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својим седницама од 24 и 25 новембра ове године

претресао је Предлог закона о допуни Закона о организацији државне пољопривредне машинске службе, достављен му од Претседништва Савезног већа, који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

(Текст извештаја Законодавног одбора Савезног већа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Већа народа.)

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је Мехмед Хоџа.

Секретар
Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора
Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., Михаило Ђуровић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Матевж Хаџе, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Иван Гранђа, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Ђуро Салај, с. р., Милош Минић, с. р.

P R E D L O G

ZAKONA O ZABRANI UPOTREBE GRBA, PEČATA I IMENA ORGANIZACIJE UJEDINJENIH NACIJA

Član 1

Zabranjeno je na teritoriji Federativne Narodne Republike Jugoslavije upotrebljavati grb, pečat, ime ili skraćenicu imena Organizacije Ujedinjenih nacija kao svoju oznaku, odnosno naziv, naročito u trgovačke i industrijske svrhe, bez prethodnog odobrenja Generalnog sekretara Organizacije Ujedinjenih nacija.

Nadležni državni organi staraće se o tačnoj primeni ovog propisa.

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu FNRJ«.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O ZABRANI UPOTREBE GRBA, PEČATA I IMENA ORGANIZACIJE UJEDINJENIH NACIJA

Generalna skupština Organizacije Ujedinjenih nacija donela je na svojoj sednici održanoj 7 decembra 1946 godine rezoluciju kojom preporučuje članovima Organizacije da preduzmu sve zakonske i druge mere u cilju sprečavanja upotrebe, bez dozvole Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, grba, službenog pečata i imena »Ujedinjene nacije«, kao i skraćenicu ovog imena u početnim slovima, naročito u trgovačke svrhe u obliku fabričkih i trgovačkih znakova.

Generalna skupština, isto tako, preporučuje članovima Organizacije da zabrana o kojoj je reč stupi na snagu najkasnije u roku od dve godine od dana prihvatanja rezolucije od strane Generalne skupštine.

Pošto je prihvatila ovu preporuku, naša država donosi predloženi zakon.

Predsednik Vlade FNRJ
Ministar narodne odbrane
i zastupnik Ministra
inostranih poslova,
Maršal Jugoslavije

Josip Broz Tito, s. r.

I Z V E S T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O ZABRANI UPO- TREBE GRBA, PEČATA I IMENA ORGANIZACIJE UJEDI- NJENIH NACIJA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 73

19-XI-1947. godine

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda na svojim sednicama od 18 i 19 novembra 1947. godine pretresao je Predlog zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija, dostavljen mu od Predsedništva Veća naroda, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle proučavanja gornjeg zakonskog predloga Odbor ga je jednoglasno usvojio onako kako ga je Vlada FNRJ predložila Narodnoj skupštini FNRJ.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca Odbor je odredio Panka Brašnarova.

Sekretar
Dr Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora
Božidar Mastarić, s. r.

Članovi:

Joza Milivojević, s. r., dr Siniša Stanković, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Tomo Čiković, s. r., Srećko Žumer, s. r., dr Branko Čubrilović, s. r., Josip Rus, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Tore Hafner, s. r., Ninko Petrović, s. r., Miloš Carević, s. r., Rato Dugonjić, s. r., Milan Popović, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PREDLOGU ZAKONA O ZABRANI UPOTREBE GRBA, PEČATA I IMENA ORGANIZACIJE UJE- DINJENIH NACIJA

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 66/47

19-XI-1947 godine

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ na svojoj sednici od 18 novembra ove godine, pretresao je Predlog zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija, dostavljen mu od Pretsedništva Saveznog veća, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga Odbor ga je jednoglasno usvojio onako kako ga je Vlada FNRJ predložila Saveznom veću.

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Mehmed Hodža.

Sekretar
Dr Maks Šnuderl, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora
Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Svetozar Vukmanović, s. r., Ivan Granda, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., Mihailo Đurović, s. r., Jože Lampret, s. r., Filip Lakuš, s. r., Radovan Mijušković, s. r., Miloš Minić, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Đuro Salaj, s. r., Sulejman Filipović, s. r., Mehmed Hodža, s. r.

**ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ ФНРЈ**

Београд

На основу чл. 26 Пословника Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ подносим Предлог закона о допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије од 30 октобра 1946 године и молим да се овај законски предлог поднесе Народној скупштини ФНРЈ на усвајање још на овом заседању.

Миле Перуничкић, с. р.
народни посланик

ПРЕДЛОГ

**ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРДЕНИМА И МЕДА-
ЉАМА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Члан 1

У чл. 5 Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије од 30 октобра 1946 године место речи: „групама радника и предузећима“ ставити „групама радника, предузећима и установама“.

Иза члана 5а додаје се нов члан 5б који гласи:

„Поред ордена и медаља наведених у чл. 3, 5 и 5а овог закона уводи се и „Медаља рада“.

Медаља рада додељује се појединцима, групама радника, предузећима и установама као државно признање за показани радни херојизам, за научне и техничке проналаске, као и за нарочито показане личне или групне успехе у ствараљачком раду на обнови и изградњи нове државе“.

Члан 2

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРДЕНИМА И МЕДАЉАМА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 108

26-XI-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својој седници од 26 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије достављен му од Претседништва Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставио Марко Вујачић, народни посланик Већа народа.

После проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како је предложен.

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца одређен је Михаило Апостолски.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник

Законодавног одбора

Бождар Масларић, с. р.

Чланови:

Панко Брашнар, с. р., Срећко Жумер, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Јосип Рус, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Милош Царевић, с. р., Милан Поповић, с. р., др Синиша Станковић, с. р., Михаило Апостолски, с. р., др Јосип Хрнчевић, с. р., Богдан Орешчанин, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ОРДЕНИМА И МЕДАЉАМА ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 101

25-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ на својој седници од 25 новембра ове године претресао је Предлог закона о допуни Закона о орденима и медаљама Федеративне Народне Републике Југославије, достављен му од Претседништва Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставио народни посланик Миле Перуничих Савезном већу на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако као га је народни посланик Миле Перуничих предложио Савезном већу.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца одређен је Ђуро Салај.

Секретар
Др Макс Шиндерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора
Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., Михаило Ђуровић, с. р., Филип Лакуш, с. р., Матевж Хаце, с. р., Лампрет Јоже, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Ђуро Салај, с. р., Милош Минић, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Иван Гранђа, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р.

ПРЕДЛОГ

ОСНОВНОГ ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА

ПРВИ ДЕО

МАТЕРИЈАЛНО-ПРАВНЕ ОДРЕДБЕ

Глава I

Основна начела

Члан 1

Прекршај је повреда правног поретка утврђеног обавезним прописима надлежних државних органа Федеративне Народне Републике Југославије и народних република, за коју се због њене незнатне друштвене опасности прописује административна казна.

Члан 2

Прекршаји се могу одређивати и административне казне прописивати само законом, уредбама и другим општим прописима државних органа овлашћених овим законом.

Члан 3

Поред Народне скупштине ФНРЈ и народних скупштина народних република, административне казне могу прописивати:

(1) Влада ФНРЈ и владе народних република својим уредбама и наредбама;

(2) чланови Владе ФНРЈ, Савезна планска и Савезна контролна комисија и комитети Владе ФНРЈ својим правилницима и наредбама;

(3) чланови владе, планска и контролна комисија и комитети владе народне републике својим правилницима и наредбама у сагласности са претседником владе народне републике;

(4) Народна скупштина Аутономне покрајине Војводине својим одредбама, Обласни народни одбор Аутономне косовско-метохијске области и народни одбори својим одлукама;

(5) Главни извршни одбор народне скупштине Аутономне покрајине.

Члан 4

Државни органи из претходног члана могу прописивати административне казне за повреду својих прописа донесених у оквиру своје надлежности која им је утврђена уставом, законима и другим општим прописима.

Законом народне републике прописале се у којим пословима из своје надлежности могу прописивати административне казне месни народни одбори.

Државни органи који имају право да прописују административне казне не могу ово право пренети на ниже државне органе.

Члан 5

Територијално важење обавезних прописа којим се одређују прекршаји и прописују административне казне простире се на подручје на коме надлежни државни орган има право да издаје обавезне прописе.

Члан 6

Административне казне су:

- (1) опомена,
- (2) укор,
- (3) новчана казна,
- (4) одузимање предмета којим је учињен прекршај,
- (5) поправни рад,
- (6) протеривање.

За прекршаје одређене законом и уредбом може се прописивати и казна лишења слободе. Ова казна не може бити дужа од три месеца.

Члан 7

За прекршај се може прописати и више казни.

Члан 8

Казне опомене и укора могу прописивати сви државни органи овлашћени да прописују административне казне.

Члан 9

Новчану казну прописују, и то:

(1) месни и рејонски народни одбори до 500 динара;

(2) срески и градски народни одбори до 2.000 динара;

(3) обласни народни одбор, народни одбори великих градова са посебним положајем, народни одбор аутономне области и главни извршни одбор народне скупштине аутономне покрајине до 5000 динара;

(4) народна скупштина аутономне покрајине, чланови Владе ФНРЈ, Савезна планска и контролна комисија и комитети Владе ФНРЈ и чланови владе, планска и контролна комисија и комитети влада народних република до 20.000 динара;

(5) Влада ФНРЈ и владе народних република до 50.000 динара.

Члан 10

Износи од наплаћених новчаних казни за прекршаје по савезним прописима иду у корист савезног буџета, а по свим другим прописима у корист буџета народне републике.

Члан 11

Казну поправног рада прописују и то:

(1) месни и рејонски народни одбори до 10 дана;

(2) срески и градски народни одбори до 20 дана;

(3) обласни народни одбор, народни одбори великих градова са посебним положајем, народни одбор аутономне области и главни извршни одбор народне скупштине аутономне покрајине до једног месеца;

(4) народна скупштина аутономне покрајине, чланови Владе, Планска и Контролна комисија и комитети Владе ФНРЈ и влада народних република до два месеца;

(5) Влада ФНРЈ и владе народних република до три месеца.

Члан 12

Казну одузимања предмета којима је извршен прекршај могу прописивати обласни народни одбор, народни одбор аутономне области, народна скупштина аутономне покрајине, Влада ФНРЈ и владе народних република.

Члан 13

Казна протеривања може се прописати само законом.

Члан 14

Ако је по учињеном прекршају измењен обавезни пропис којим је прописана административна казна, примениће се блажи прописи.

Глава II

Одговорност за прекршаје

Члан 15

Није одговоран ко учини прекршај у стању трајног душевног обољења, или привремене душевне поремећености, или заосталог душевног развоја, уколико услед ових стања учинилац није био свестан значаја свог дела или није могао управљати својим поступцима. За прекршај учињен у пијаном стању учинилац је одговоран.

Према лицу које је за време извршења прекршаја било душевно здраво, али душевно оболи до доношења решења о казни, неће се изрећи казна све док траје то стање.

Члан 16

Није одговорно за прекршај лице које није навршило четрнаест година.

Такво лице предаће се родитељима или органу старатељства ради примене васпитних мера.

Члан 17

Одговорно је за прекршај малолетно лице које је у време извршења дела навршило четрнаест година живота и било толико душевно развијено да је било свесно значаја свог дела и могло управљати својим поступцима.

С обзиром на природу прекршаја и личне особине малолетника који је навршио 14 година, државни орган може решити, да се поступак против њега обустави и да се малолетник преда родитељима или органу старатељства ради примене васпитних мера.

За прекршаје које учине малолетни ученици основних седмогодишњих и других сличних школа предаваће се школским органима да их казне по школским дисциплинским прописима.

Малолетнику се не може изрећи казна лишења слободе, а казна поправног рада може се изрећи само малолетнику који је навршио шеснаест година.

Члан 18

Лице које учини прекршај по наређењу другога према коме се налази у подређеном положају може бити ослобођено од казне, ако учинилац према природи односа није могао одбити извршење наређења.

Члан 19

Правно лице може се за прекршај казнити опоменом, укором, новчаном казном и одузимањем предмета којим је учињен прекршај.

Поред правног лица казниће се прописаном казном претставник, односно службеник тог правног лица који је учинио прекршај вршећи радње у име правног лица.

Члан 20

Прекршај се може учинити само са умишљајем или из нехата.

За одговорност довољан је нехат учиниоца, уколико обавезним прописима није друкчије одређено.

Прекршај је учињен са умишљајем кад је учинилац био свестан противправности свога дела.

Прекршај је учињен из нехата кад извршилац није био свестан противправности свога дела, иако је према околностима могао и био дужан то бити.

Члан 21

Није одговоран за прекршај ко је у време његовог извршења био у заблуди, погрешно узимајући да постоје околности према којима би то дело било допуштено, ако би оне донета постојале.

Члан 22

Непознавање обавезних прописа којим су одређени прекршаји не извињава.

Члан 23

Нема одговорности за прекршај учињен у крајњој нужди.

Глава III

ВРЕМЕ, МЕСТО И ОБЛИЦИ ИЗВРШЕЊА ПРЕКРШАЈА

1) Време и место

Члан 24

Прекршај је учињен кад је учинилац радио или је морао да ради, без обзира кад је наступила последица.

Члан 25

Прекршај је учињен у месту где је учинилац радио односно морао да ради, без обзира где је последица наступила.

2) Покушај и саучесништво

Члан 26

Ко је започео извршење прекршаја али га није довршио одговара само у случају ако је обавезним прописом који одређује прекршај предвиђена административна казна и за покушај.

Члан 27

Ко другога са умишљајем потстрекне да учини прекршај, одговара као да га је сам извршио.

Ко другога са умишљајем помогне у извршењу прекршаја, а нарочито: давањем савета, упустава, стављењем средстава на расположење и уклањањем препрека за извршење прекршаја, као и унапред обећаним прикривањем учиниоца или трагова прекршаја, одговара за прекршај као да га је сам учинио.

Члан 28

Потстрекач и помагач неће се казнити, ако спрече наступање сваке последице прекршаја.

Г л а в а IV

АДМИНИСТРАТИВНЕ КАЗНЕ

1) Примена казни

Члан 29

Административне казне се примењују: да се васпитно утиче на учиниоца и остале грађане како би имали правилан однос према обавезним прописима државних органа и раду у заједници, да се очува законитост и правилна примена опште-обавезних прописа, да се учинилац и друга лица одврате од вршења прекршаја.

Члан 30

Против учиниоца прекршаја изричу се само оне казне које су предвиђене прописима којима се одређују прекршаји.

Члан 31

Кад је државном органу остављен избор између две или више врста прописаних казни, тежа ће се врста изрећи кад прекршај има теже последице или указује на већу опасност учиниоца.

Члан 32

Уместо прописане новчане казне и казне поправног рада може се изрећи казна опомене или казна укора.

Казна опомене може се изрећи, ако учињеним прекршајем нису произведене никакве штетне последице.

Казна укора може се изрећи у особито лаким случајевима, ако су учињеним прекршајем произведене очигледно незнатне последице.

Члан 33

Уместо прописане казне лишења слободе може се изрећи казна поправног рада или новчана казна, ако прекршајем нису произведене теже последице.

Члан 34

Казна опомене и казна укора састоје се у упозорењу учиниоца прекршаја на штетност прекршаја, као и у опомени да се убудуће клони вршења прекршаја.

Казна укора може се уз сагласност вишег органа уже или шире објавити, ако је то нарочито потребно ради спречавања вршења прекршаја.

Члан 35

Новчана казна не може бити мања од 10 динара.

Новчана казна изриче се према имовном стању учиниоца.

У решењу о прекршају одређује се и рок плаћања новчане казне, који не може бити краћи од три ни дужи од четрнаест дана рачунајући од дана правоснажности решења о прекршају.

Ако кажњени не плати новчану казну у одређеном року, она ће се заменити казном поправног рада, односно лишењем слободе ако је кажњени неспособан за рад. За један дан поправног рада рачуна се 50 динара, а за један дан лишења слободе 150 динара новчане казне. Ако кажњени исплати један део новчане казне, остатак ће се заменити казном поправног реда, односно лишења слободе. Ако кажњени исплати остатак новчане казне, прекинуће се са извршењем казне поправног рада, односно лишења слободе.

Ако се претварањем новчане казне у казну поправног рада, односно лишења слободе, премашује максимум тих казни које се могу прописати по овом закону, новчана казна ће се заменити максималном казном поправног рада, односно лишења слободе која се може прописати за прекршај.

По смрти кажњеног лица новчана казна неће се наплативати.

Члан 36

Казна поправног рада не може бити краћа од једног дана.

Казна поправног рада, изречена лицу неспособном за рад, замениће се казном лишења слободе, рачунајући три дана поправног рада за један дан лишења слободе.

Члан 37

Казна одузимања предмета којима је учињен прекршај састоји се у одузимању тих предмета у корист државе.

Члан 38

Казна протеривања састоји се у забрани кажњеном лицу да борави у свом месту пребивања. Кажњеном лицу може се одредити принудан боравак у одређеном месту са забраном да то место напусти или без такве забране.

Члан 39

Казна протеривања не може бити краћа од једног ни дужа од шест месеци.

2) Одмеравање казни

Члан 40

При одмеравању административне казне узео се у обзир друштвено опасни карактер радње и њене последице, владање учиниоца, као и његово настојање да отклони последице прекршаја.

Члан 41

При одмеривању административне казне као отежавајуће околности нарочито ће се сматрати:

(1) ако је прекршај учињен у циљу ометања службеног лица у вршењу његове дужности или његовог омаловажавања;

(2) ако је прекршај уперен против државне имовине;
(3) ако је прекршај учинило лице које је осуђивано за кривична дела;

(4) ако је прекршај учињен из користољубља или других ниских побуда;

(5) ако је прекршај учињен у поврату.

У поврату се налази онај, који пре истека шест месеци од дана издржане, застареле или опроштене административне казне поново учини тежи прекршај.

Члан 42

При одмеривању административне казне као олакшавајуће околности нарочито ће се сматрати:

(1) ако је прекршај учињен прекорачењем границе крајње нужде;

(2) ако је прекршај учињен са смањеном урачуљивошћу, осим ако је то стање проузроковано пијанством;

(3) ако је учинилац отклонио последице свог дела или предузео мере да их отклони;

(4) ако је прекршај учињен под притиском претње, принуде, службене или друге подређености;

(5) ако је прекршај учињен услед јаког узбуђења или нескривљеног изазивања;

(6) ако је прекршај учињен из нужде или услед стицаја тешких прилика;

(7) ако је прекршај учињен услед случајног стицаја околности.

Члан 43

Ако је учинилац извршио једну радњу у којој се стичу више прекршаја, казна се одређује по оном пропису који предвиђа најстрожу казну, а при неједнаким врстама казне, најтежу врсту казне.

3) Гашење казне

а) Застарелост

Члан 44

Гошење прекршаја застарева за једну годину рачунајући од дана када је прекршај учињен.

Застарелост се прекида сваком радњом надлежног државног органа која је управљана на гошење учиниоца пре-

кршаја. Сваким прекидом почиње поново да тече застарелост, али по истеку две године од дана када је прекршај учињен гоњење у сваком случају застарева.

Члан 45

Извршење административне казне застарева за једну годину, рачунајући од дана кад је решење о казни постало правоснажно.

Застарелост извршења административне казне прекида се сваком радњом надлежног државног органа управљеном на извршење казне. Сваким прекидом почиње поново да тече застарелост, али по истеку две године од дана када је решење о казни постало правоснажно, извршење казне у сваком случају застарева.

б) Амнестија и помиловање

Члан 46

Амнестија за прекршаје одређене прописима народне републике даје се законом народне републике, а за прекршаје одређене савезним прописима, савезним законом.

Члан 47

Помиловање је потпуно ослобођење од правоснажно изречене казне за прекршај у корист више лица обухваћених актом помиловања.

Помиловање за прекршаје одређене прописима народне републике даје президијум народне скупштине народне републике на предлог министра унутрашњих послова народне републике. Помиловање за прекршаје одређене савезним прописима даје Президијум Народне скупштине ФНРЈ на предлог Министра унутрашњих послова ФНРЈ.

ДРУГИ ДЕО

АДМИНИСТРАТИВНО-КАЗНЕНИ ПОСТУПАК

Глава V

Основна начела

Члан 48

Сврха административно-казненог поступка је изналажење материјалне истине и правилно примењивање административне казне према учиниоцу прекршаја.

Члан 49

Поступак предвиђен овим законом примењиваће се на све прекршаје, уколико посебним законом за поједине прекршаје није одређен другачији поступак.

Члан 50

Државни орган који води административно-казнени поступак дужан је настојати да се истинито и потпуно утврде чињенице које су важне за доношење решења. Он је дужан да са једнаком брижљивошћу испита како околности које терете окривљенога тако и околности које му иду у корист.

Члан 51

Против првостепеног решења о прекршају има места жалби непосредно вишем државном органу. Против другостепеног решења нема места жалби.

Члан 52

У административно-казненом поступку државни орган оцењује доказе по слободном уверењу.

Члан 53

Административно-казнени поступак води се на језику народне републике.

Окривљени који не зна језик на коме се води поступак може се служити својим језиком. Он има и право да се преко преводиоца упозна са материјалом и да прати поступак.

Члан 54

Административно-казнени поступак води се по службеној дужности или по предлогу оштећеног.

Надлежни орган може наставити поступак иако оштећени одустане од свога предлога.

Члан 55

За прекршаје које учине војна лица и припадници народне милиције неће се водити административно-казнени поступак по овом закону. Пријава за прекршаје против ових лица подноси се државном органу надлежном за вођење одређеног поступка против њих.

Члан 56

Државни органи дужни су у административно-казненом поступку једни другима да указују правну помоћ.

Глава VI

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

1) Стварна и месна надлежност

Члан 57

Административно-казнени поступак у првом степену по правилу води извршни одбор среског или градског (рејонског) народног одбора, уколико на основу закона или уредбом није одређена надлежност органа унутрашњих послова, контроле, инспекције или другог државног органа.

Срески и градски народни одбори могу прописати, да за мање прекршаје, који они одређују, административно-казнени поступак у првом степену води отсек унутрашњих послова или месни народни одбор.

За прекршаје које прописује месни народни одбор поступак у првом степену води његов извршни одбор, односно извршни орган.

Члан 58

Извршни одбор среског и градског (рејонског) народног одбора може доношење решења о прекршају поверити комисији састављеној од два члана извршног одбора и шефа отсека, односно начелника одељења унутрашњих послова. Један од двојице чланова извршног одбора мора бити повереник у чији делокруг спада посао на који се односи прекршај, а другога бира извршни одбор. Члановима комисије одређују се и заменици.

Код месних народних одбора доношење решења о прекршају може извршни одбор поверити комисији састављеној од секретара и два члана извршног одбора, а код месних народних одбора без извршног одбора решење доноси секретар и два члана народног одбора које одбор одреди.

На основу закона или уредбом може се прописати да решење о појединим врстама прекршаја доноси повереник, претседник или секретар извршног одбора.

Члан 59

У административно-казненом поступку решење у другом степену доноси непосредно виши државни орган.

По прекршајима по којима је у првом степену решавао извршни одбор среског или градског народног одбора решава у другом степену министар народне републике, односно пове-

реник главног извршног одбора народне скупштине аутономне покрајине или повереник извршног одбора народног одбора аутономне области у чији делокруг спада прекршај. У области и у градовима који имају рејонске народне одборе, по прекршајима у другом степену решава обласни, односно градски извршни одбор, који решење могу пренети на комисију састављену из два члана извршног одбора и начелника одељења унутрашњих послова.

Извршни одбор среског народног одбора, када је надлежан да решава о прекршају у другом степену, може доношење решења поверити комисији састављеној по претходном члану.

По прекршајима по којима је у првом степену решавао повереник, претседник или секретар извршног одбора, као и отсек унутрашњих послова по прекршајима које је одредио срески или градски народни одбор, решава у другом степену извршни одбор среског, односно градског народног одбора. Ако је по прекршајима које је одредио градски народни одбор у првом степену решавао отсек унутрашњих послова при рејонском народном одбору, у другом степену решава извршни одбор градског народног одбора.

Ако је законом или уредбом одређено да у првом степену по прекршајима решава отсек унутрашњих послова при среском или градском народном одбору, у другом степену ће решавати извршни одбор среског или градског народног одбора, уколико овим прописима није друкчије одређено.

Члан 60

Државни орган надлежан за вођење административно-казненог поступка може поверити обављање појединих процесних радњи до доношења решења о прекршају одређеном службенику.

Члан 61

За вођење административно-казненог поступка надлежан је по правилу онај државни орган на чијем је подручју прекршај учињен.

Ако је прекршај учињен на домаћем броду или ваздухоплову, за вођење административно-казненог поступка надлежан је онај државни орган на чијем се подручју налази домаћа лука или пристаниште ваздухоплова у којој се брод или ваздухоплов прво заустави по извршеном прекршају.

Члан 62

Ако се надлежност не може одредити према месту извршења прекршаја, она ће се одредити према боравишту учиниоца, уколико се важност обавезног прописа простире и на ту територију.

Члан 63

Државни орган који је надлежан за учиниоца прекршаја надлежан је по правилу и за саучесника.

Члан 64

Државни орган који је надлежан за учиниоца прекршаја може предмет уступити у надлежност оном државном органу исте врсте, где учинилац пребива или борави, ако се тиме олакшава поступак и ако се важност обавезног прописа простире и на ту територију.

Члан 65

Кад је државни орган спречен да поступа, известиће о томе непосредно виши државни орган који ће за поступак одредити други државни орган исте врсте.

Члан 66

Извршни орган дужан је по службеној дужности да нази на стварну и месну надлежност. Када нађе да је за вођење административно-казненог поступка надлежан други државни орган, уступиће предмет без одлагања томе органу.

Члан 67

О сукобу више државних органа за вођење административно-казненог поступка решава непосредно виши заједнички државни орган.

2) Изузеће

Члан 68

У административно-казненом поступку изузеће се службено лице:

1) које је са окривљеним, оштећеним или браниоцем у таквом сродству или односу да постоји сумња у његову непристрасност;

2) које је у истом предмету било сведок, вештак, бранилац или заступник оштећеног;

3) када постоје друге околности које изазивају сумњу у његову непристрасност.

Изузимају се од доношења решења у другом степену службена лица која су учествовала у доношењу првостепеног решења.

Члан 69

Службено лице дужно је да се само изузме, чим сазна да постоје разлози за изузеће.

Захтев за изузеће може поднети и странка све до доношења решења о прекршају. Лице чије се изузеће тражи може до решења о захтеву за изузеће предузимати само оне радње које не трпе одлагања.

О захтеву за изузеће решава државни орган који води поступак.

Решење којим се изузеће одбија може се побијати у жалби противу решења о прекршају.

3) Странке и њихово заступање

Члан 70

Под странком у административно-казненом поступку подразумевају се окривљени и оштећени.

Окривљени је лице противу кога се води поступак.

Оштећени је онај чије је право повређено прекршајем.

Члан 71

Окривљени може имати браниоца у току целог поступка. Малолетнику ће одредити браниоца државни орган који води поступак, када то сматра потребним.

Бранилац може бити сваки грађанин који има пословну способност и који ужива грађанска права.

Члан 72

Оштећени има права да сам или преко пуномоћника подноси доказе, да ставља предлоге и да истиче грађанско-правне захтеве за накнаду штете.

Члан 73

Странке, као и њихови браниоци, односно пуномоћници имају права да прегледају и преписују списе поступка, осим ако би се тиме осујетило правилно извођење поступка.

4) Записник

Члан 74

О појединим службеним радњама које се предузимају у току поступка саставља се записник.

У записник се уноси:

- (1) назив државног органа који води поступак;
- (2) место, време и предмет службене радње;
- (3) имена лица која учествују у службеној радњи;
- (4) кратак садржај обављене службене радње;
- (5) потпис лица која учествују у службеној радњи.

У записник о саслушању уноси се битна садржина саслушања. Ако се саслушање врши преко преводиоца, означаће се на коме је језику саслушање извршено и ко је био преводилац.

Члан 75

Пре потписивања записник ће се прочитати саслушаним лицима, као и другима који учествују у службеној радњи. На крају текста означаће се да је записник потписанима прочитан.

Ако записник садржи више листова, они ће се означити редним бројевима и сваки лист овериће својим потписом лице које руководи службеном радњом.

Ако записник о саслушању садржи више листова, на сваком листу потписаће се и саслушано лице.

Ако неко неће да потпише записник, или се удаљи пре његовог закључења, лице које руководи службеном радњом унеће ово у записник.

Ако се службена радња не може цела обавити без прекида, саставиће се посебан записник о сваком посебном делу службене радње.

Члан 76

У већ потписаном записнику не сме се ништа додавати, прецртавати или мењати. Места која су прецртана још за време састављања записника морају остати читљива. Исправке и прецртана места овериће својим потписом лице које руководи службеном радњом. Допуне већ закљученог записника поново ће се потписати и оверити.

Члан 77

Лице које учествује у поступку има права да у записник стави приговор на његову садржину.

5) Саопштење и достављање

Члан 78

Решења се саопштавају странкама по правилу усмено. Отсутнима се решења достављају у овереном препису. На захтев учињен приликом усменог саопштења издаће се заинтересованоме препис саопштеног решења. И у овом случају рок за жалбу рачуна се од дана усменог саопштења.

Усмено саопштење врши се записнички.

Члан 79

Достављање решења, позива и других службених аката врши се по правилу поштом. Достављање се може вршити и на други начин, уколико је такав начин достављања по-деснији.

Начин достављања одређује државни орган који води поступак.

Члан 80

Достављање се врши редовно у стану или пословној просторији лица коме се писмено доставља, али се оно може вршити и на другом месту.

Достављање се редовно врши дању. Достављање ноћу може се вршити само по нарочитом наређењу државног органа који води поступак.

Члан 81

Ако се лице коме се врши достављање не затекне у стану или пословној просторији, достављање се може пуноважно извршити сваком пунолетном лицу које с њиме живи у заједничком кућанству, односно сваком његовом пунолетном члану породице или намештенику. Ако таквих лица нема, достављање се може пуноважно извршити закуподавцу или чувару куће, ако они ту станују.

Члан 82

Кад се достављање не може извршити на начин предвиђен у чл. 80 и 81, или када лице коме се достављање врши одбије пријем, достављач ће писмено положити код месног народног одбора, односно извршног одбора градског (рејонског) народног одбора у месту достављања. На вратима стана или пословне просторије лица коме се достављање врши достављач ће прилепити писмену обзнану да је писмено положено код народног одбора. На обзнани и на самом писмену

које се имало доставити достављач ће ставити дан када је обзнану прилепио и ставити свој потпис.

Достављање се сматра извршеним када је обзнана прилепљена.

О извршењу достављања на овај начин известиће се државни орган који је достављање одредио.

Члан 83

Достављање које се има извршити надлештвима, установама, предузећима, друштвеним организацијама и уопште правним лицима врши се лицу које је овлашћено за пријем достава.

Члан 84

Ако је непознат стан лица коме се достављање треба извршити, писмено ће се прилепити на огласној табли државног органа који води поступак. У овом случају достављање се сматра извршеним када је писмено прилепљено на огласној табли.

У исто време обавестиће се и орган старатељства, који ће поступити по закону о старатељству.

Члан 85

Достављање се врши на доставницу.

На доставници се исписују словима датум и место достављања.

Ако лице коме се врши достављање не може да потпише доставницу или одбије да је потпише, потписаће га достављач у присуству једног пунолетног лица које ће се такође потписати.

Члан 86

Војним лицима и припадницима народне милиције достављање се врши преко њихове команде, односно јединице.

6) Позивање и привођење лица

Члан 87

Лице које треба лично да учествује у поступку позива се по правилу писменим позивом. У позиву ће се означити: назив државног органа који позива, време када се позвани има јавити и предмет због кога се позива, као и у коме својству (као странка, сведок, вештак итд.). У позиву ће се означити да је позвани дужан лично да се јави и да ће сносити закон-

ске последице, ако се не одазове позиву. Позив носи службени печат и потпис овлашћеног службеника.

У изузетним случајевима позивање се може извршити и усменим путем, што ће се у списима забележити.

Члан 88

Ако се уредно позвано лице не одазове позиву и свој изостанак не оправда, може се наредити његово привођење. Привођење се може наредити и без претходног позива за лица која немају сталног боравишта или која не могу да докажу свој идентитет.

Привођење се наређује писмено. У наређењу мора бити означено име лица које се има привести и узрок због кога се наређује привођење. Наређење мора бити снабдевено службеним печатом и потписом службеника који је привођење наредио.

7) Рокови

Члан 89

Рокови се рачунају на часове, дане, месеце и године.

У један дан рачуна се 24 часа, а месеци и године рачунају се у календарском трајању.

Рокови на часове рачунају се од наредног часа по ономе у који пада почетак рока. Тај ће се час означити на спису.

У рок који се рачуна на дане не урачунава се дан у који пада почетак рока.

Рокови одређени по месецима или годинама свршавају се протеком онога дана последњег месеца или године који по своме датуму одговара дану када је рок отпочео.

Члан 90

Кад је изјава скопчана са роком, сматра се да је дата у року, ако је пре него што рок истекне предата ономе ко је за њен пријем овлашћен.

Изјава се може упутити и преко поште препоручено, као и брзојавним путем. Дан предаје пошти сматра се као дан предаје ономе ко је овлашћен за пријем.

Члан 91

Ако последњи дан рока пада у који државни празник или у недељу, рок истиче протеком првог наредног дана.

Члан 92

Окривљеноме који пропусти рок за изјаву жалбе на решење о прекршају може се из оправданих разлога допустити повраћај у пређашње стање, ако у року од три дана по престанку узрока због кога је пропуштен рок поднесе молбу за повраћај у пређашње стање и ако једновременно са молбом преда и жалбу.

О повраћају у пређашње стање решава државни орган надлежан да решава по жалби у другом степену. Када надлежни државни орган дозволи повраћај у пређашње стање, решиће истовремено и о жалби.

Члан 93

Молба за повраћај у пређашње стање предаје се државном органу коме се предају жалбе.

Против решења по молби за повраћај у пређашње стање није допуштена жалба.

По протеку једног месеца од дана пропуштеног рока не може се тражити повраћај у пређашње стање.

Члан 94

Молба за повраћај у пређашње стање по правилу не задржава извршење решења о прекршају.

Државни орган коме је предата молба може према околностима наредити да се извршење казне одложи до решења молбе о повраћају.

Глава VII

ПОКРЕТАЊЕ И ТОК АДМИНИСТРАТИВНО-КАЗНЕНОГ ПОСТУПКА

1) Повод за покретање поступка

Члан 95

За покретање поступка служе: пријаве државних органа, установа и предузећа; службених лица, друштвених организација и појединаца; захтев јавног тужиоца; предлог оштећенога; пријављивање и признање самог учиниоца прекршаја; непосредно сазнање државног органа надлежног за вођење поступка, као и сазнање о прекршају и учиниоцу било на који начин.

Пријава се подноси писмено или усмено на записник.

Члан 96

Административно-казнени поступак проводи се брзо и кратко, али тако да се тиме не омета доношење правилног решења о прекршају.

Доказивање ће се ограничити на чињенице које су битне за утврђивање материјалне истине.

2) Саслушање окривљенога

Члан 97

Окривљени мора бити саслушан о предмету због кога се против њега води поступак.

Члан 98

Окривљени се испитује усмено.

У почетку првог испита од окривљенога ће се прво узети општи лични подаци овим редом: породично, очево и рођено име и надимак, занимање, дан, месец и година и место рођења, место становања, брачно стање и број деце, држављанство, писменост, имовно стање, да ли је, када и за шта кажњаван, да ли се налази под истрагом и ако је малолетан ко му је законски заступник.

После узимања општих личних података окривљеном се саопштава зашто је узет на одговорност и позива да исказе све што је у вези са прекршајем због кога се саслушава.

Члан 99

Окривљени ће се суочити са сведоком или саучесником, ако се њихови искази не слажу у важним тачкама и ако се та противречност не може на други начин отклонити.

Ако признање окривљеног одговара ислеђеним околностима, неће се прибирати даљи докази.

Члан 100

Ако је окривљени глув, поставиће му се питање писмено, а ако је нем, позваће се да писмено одговори. Ако се саслушање не може обавити на овај начин, позваће се ради тумачења такво лице које се са окривљеником може споразумети.

Члан 101

Окривљени који нема боравишта, или који не може да покаже свој идентитет, или ако постоји оправдана сумња да ће побећи, може бити стављен у притвор.

Притвореник ће се саслушати одмах, а најдоцније у року од 24 часа од притварања.

Притвор ће се урачунати у времену казну, односно у новчану казну, рачунајући један дан притвора у један дан лишења слободе, три дана поправног рада, односно 150 динара новчане казне.

Члан 102

Лица у напитом стању која по своме држању претстављају опасност за јавни ред и мир, или чији се живот налази у опасности због тога стања, притвориће се док се не истрезне.

3) Саслушање сведока

Члан 103

Ако је за утврђивање чињеница потребно, у административно-казненом поступку саслушаће се сведоци.

Свако лице које је као сведок позвано дужно је на позив доћи и сведочити. Лица која због изнемоглости, болести или неспособности не могу доћи по позиву, испитаће се као сведоци у своме стану.

Сведок се може ослободити од дужности сведочења, ако за то наведе оправдане разлоге, а нарочито ако је у блиском сродству са окривљеним.

Члан 104

Као сведоци не могу се саслушати службена и друга лица о чињеницама које су дужни чувати као службену тајну, док их од тога не ослободи надлежни орган.

Члан 105

Сведока испитује службено лице које води поступак, осим ако сведок живи ван његовог подручја, у коме случају саслушање може обавити надлежни државни орган на чијем подручју сведок борави.

Члан 106

Сведоци се испитују појединачно и у отсуству других сведока.

Сведок ће се пре испита опоменути да на сва питања каже праву истину и да ништа не прећути и упозориће се на последице које ће сносити ако лажно сведочи.

Члан 107

Од сведока ће се прво узети општи лични подаци овим редом: породично, очево и рођено име, године живота, занимање, место рођења, место становања, да ли је, кад и зашто кажњаван, да ли се налази под истрагом и у каквом је односу према окривљеном, односно према оштећеном.

После узимања општих личних података, сведок ће се позвати да сам искаже све што му је познато о предмету, па тек потом поставиће му се посебна питања ради допуњења или разјашњења онога што је исказао. Сведок ће се увек питати, откудa му је познато оно што сведочи.

Члан 108

Ако је потребно да сведок позна лице или предмете, тражиће се од њега да их прво опише и да наведе знакове разликовања, па ће му се потом показати лице или предмет ради познавања.

Члан 109

Сведоци се могу суочити, ако се њихови искази не слажу у важним тачкама, а та се противречност не може отклонити на други начин.

Истовремено се могу суочити само два сведока.

Члан 110

Ако је сведок глув или нем, саслушаће се на начин предвиђен у чл. 100 овог закона.

4) Увиђај

Члан 111

Ако је за утврђивање и разјашњење какве важне чињенице потребно лично опажање, извршиће се увиђај.

Државни орган који је наредио увиђај одредиће која ће се лица позвати да присуствују увиђају.

5) Вештачење

Члан 112

Кад је за утврђивање или оцену чињеница потребна нарочита спрема, одредиће се један или два вештака.

За вештака се не може узети лице које не може бити сведок.

Члан 113

Налаз вештака уноси се у записник одмах, а може се дати и у року који одреди државни орган који води поступак.

Несагласност или нејасност у мишљењу и налазу вештака отклониће се њиховим саслушањем или понављањем вештачења преко истих или других вештака.

6) Претресање стана и лица

Члан 114

Претресање стана и других просторија, као и лица, може се предузети само онда кад има довољно основа да ће се у просторијама, стварима или код лица наћи предмети или трагови који би могли бити од важности за поступак, односно да ће се претресањем стана и других просторија окривљени ухватити.

Члан 115

Претресање наређује државни орган који води поступак. Лични претрес жена врши жена службеник или друго женско лице коме се може поверити вршење претреса.

Службено лице које има извршити претресање стана и просторија мора имати писмени налог који ће се пре претресања показати.

Члан 116

Пре претресања позваће се онај код кога се претресање врши да сам изда лице или предмете који се траже. Ако се на овај начин не добије оно што се тражи, извршиће се претресање.

Ако је одлагање везано са опасношћу, или ако се претресање врши у јавним просторијама, претресању ће се приступити одмах и без позива да се издају лица или предмети.

Члан 117

Претресање стана врши се дању. Ако је у току претресања наступила ноћ, започето претресање неће се због тога прекинути.

Претресању стана ће присуствовати два пунолетна грађанина.

Члан 118

Власник стана или просторија позваће се да присуствује претресу. Ако је овај отсутан, позваће се да претресању присуствује један од одраслих укућана, односно сусед.

Врата на стану или другим просторијама и оставама отвориће се, ако их власник или његов опуномоћеник сам не отвори на позив службеног лица, или ако је он отсутан.

Претресање у државним установама и друштвеним и задружним организацијама може се вршити само у присуству старешине те установе, односно организације или његовог заменика.

Претресање у војним установама и установама које уживају екстериторијалност није допуштено.

Члан 119

Предмети који су били сврха претресању одузеће се.

Ако се претресањем открију предмети који су изузети из јавног саобраћаја, или се односе на кривично дело или какав други прекршај, такође ће се одузети.

Члан 120

О сваком претресању сачиниће се записник у који ће се поред других података унети налог на основу кога је претресање извршено и попис свих одузетих предмета. Препис записника издаје се лицу код кога је претресање извршено.

7) Казна за повреду поступка

Члан 121

Сведок или вештак који не дође на позив и свој изостанак не оправда, или који без оправданих разлога неће да сведочи односно вештачи, казниће се новчано до 500 динара. У случају да се новчана казна не исплати у одређеном року, замениће се казном поправног рада, рачунајући један дан поправног рада за сваких 50 динара.

Члан 122

Лице које се током поступка и поред опомене непристојно понаша или омета службени рад казниће се новчаном казном до 500 динара, која ће се у случају неисплате у одређеном року заменити сразмерном казном поправног рада.

Члан 123

Изјављена жалба не задржава од извршења казну изречену сведоку или вештаку због тога што није хтео да сведочи односно да вештачи.

Г л а в а VIII

РЕШЕЊЕ О ПРЕКРШАЈУ

1) Доношење решења

Члан 124

После прикупљеног доказног материјала у поступку доноси се решење о прекршају.

Када о прекршају решава извршни одбор народног одбора или комисија, решење о прекршају се доноси већином гласова.

Члан 125

Решење о прекршају садржи назив државног органа, личне податке окривљенога, предмет поступка, диспозитив, образложење и упутство о жалби, као и датум и потпис.

Члан 126

У диспозитиву се решава о прекршају изрицањем казне или обустављањем поступка, о накнади штете и о трошковима поступка.

Члан 127

У образложењу се укратко наводи стање ствари у вези са доказима и одбраном и правни прописи на којима се заснива одговорност окривљенога.

Члан 128

У упутству о жалби даје се странци објашњење да противу решења о прекршају има право жалбе, коме се државном органу она изјављује и коме се предаје, у коме року, као и то да се жалба може поднети писмено или усмено у записник.

Члан 129

Када у току поступка окривљени умре, наступи застарелост гоњења, или се на основуведеног поступка установи, да дело није прекршај, односно да нема доказа да је прекршај учинио окривљени, или да не постоје други основи одговорности, донеће се решење којим се поступак обуставља.

2) Накнада штете

Члан 130

Оштећено лице може до доношења решења о прекршају у првом степену поднети захтев за накнаду штете причињену прекршајем.

О захтеву оштећеног одлучиће се у решењу о прекршају. Ако се висина штете не може утврдити, или ако би се расправљањем о штети ометао брзи ток поступка, оштећени ће се упутити да своје потраживање остварује код надлежног суда. Ако оштећени тражи већу накнаду него што му се она може признати према утврђеним околностима, одредиће му се накнада према утврђеним околностима, а за остатак упутиће се да га остварује код надлежног суда.

3) Трошкови поступка

Члан 131

Трошкове поступка сноси лице које је кажњено за прекршај.

Трошкове поступка за прекршај по коме је поступак обустављен сноси држава.

Ако се у једном поступку донесе решење о прекршају за више лица, трошкове тог поступка сразмерно ће поднети сва кажњена лица.

Ако је поступак обустављен због неистинитог предлога оштећеног, трошкове поступка сноси оштећени.

У решењу о прекршају одредиће се, ко сноси трошкове поступка и у ком износу. Ако за утврђивање величине трошкова нема довољно података, могу се они одредити и накнадним решењем.

Члан 132

Трошкови поступка обухватају стварно учињене издатке за правилно вођење поступка.

Министар унутрашњих послова народне републике донеће ближе одредбе о трошковима поступка.

Члан 133

Трошкови поступка и досуђена накнада штете причињене прекршајем наплаћују се административним путем. Принудну наплату трошкова и накнаде штете из некретнина врши надлежни рески суд.

Глава IX

ПРАВНА СРЕДСТВА

1) Жалба

Члан 134

Против првостепеног решења о прекршају окривљени има право жалбе непосредно вишем државном органу. Ово право има оштећени само у погледу накнаде штете.

Право жалбе имају и лица кажњена по чл. 121 и 122 овог закона.

Члан 135

Жалба се подноси у року од осам дана од дана саопштења решења.

Жалба се предаје писмено или усмено у записник државном органу који је донео првостепено решење.

Члан 136

Жалба се не мора посебно образложити, већ је довољно да жалилац наведе у чему је незадовољан решењем.

Члан 137

Државни орган коме је жалба предата дужан је да је без одлагања достави државном органу надлежном за доношење решења у другом степену.

Члан 138

Виши државни орган одбациће неблаговремену или недопуштenu жалбу. Ако другостепени орган поводом ове жалбе утврди да је решењем о прекршају повређен закон, размотриће по службеној дужности цео предмет и донети решење о самој ствари.

Решавајући по жалби, виши државни орган може решење о казни потврдити, поништити, или изменити.

Виши државни орган поништиће решење о прекршају кад утврди да је првостепено решење донео стварно ненадлежни орган и предмет ће уступити стварно надлежном органу.

Ако је жалбу изјавио само окривљени, решење о прекршају не може бити измењено на његову штету.

Виши државни орган може пре доношења решења ствар вратити првостепеном органу ради допуне поступка.

2) Укидање и поништај правоснажног решења о прекршају по праву надзора

Члан 139

Сваки државни орган виши од органа који је донео првостепено решење може у оквиру своје надлежности по сопственој иницијативи укинути незаконито или неправилно правоснажно решење о прекршају. У случају укидања правоснажног решења ствар ће се уступити надлежном првостепеном државном органу на поновно решавање.

Виши државни орган може незаконито правоснажно решење о прекршају поништити. У томе случају престају правне последице изазване решењем о прекршају.

Члан 140

Право укидања и поништаја решења о прекршају може се вршити у року од 6 месеци по његовој правоснажности.

Г л а в а X

МАНДАТНИ ПОСТУПАК

Члан 141

За прекршаје за које је прописана само новчана казна и то у тачно утврђеном износу, али највише до 50 динара, државни орган може у својим прописима овластити припаднике народне милиције или службенике инспекцијских органа да на лицу места наплаћују те новчане казне од лица која затекну на делу извршења прекршаја. Законом и уредбом могу се овластити и друга службена лица да за одређене прекршаје наплаћују казне по овом поступку.

Наплаћивање казне врши се на признаницу.

Противу наплаћивања новчане казне на лицу места нема места жалби.

Ако се не примени наплата казне на лицу места, поднеће се пријава државном органу надлежном за доношење решења о прекршају. Исто тако ће се поступити и у случају, ако лице које је учинило прекршај неће да плати казну одмах.

Наплата новчане казне на лицу места не примењује се према деци до четрнаест година.

ТРЕЋИ ДЕО

ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ

Г л а в а XI

Опште одредбе о извршењу административне казне

Члан 142

Решење о прекршају извршује се кад постаје извршно.

Решење о прекршају постаје извршно када се правоснажно решење саопшти окривљеном. У случају новчане казне, решење постаје извршно кад истекне у њему предвиђени рок за плаћање казне.

Ако кажњени не може да докаже свој идентитет, или ако нема сталног боравишта, а државни орган који је решавао о прекршају у првом степену нађе да кажњени може осујетити извршење решења о прекршају, одредиће у решењу да се оно изврши без обзира на жалбу. У овом случају решење о прекршају извршује се одмах.

Члан 143

Извршење проводи државни орган који је донео решење у првом степену.

Извршење казне лишења слободе и протеривања спроводи отсек (одељење) унутрашњих послова при извршном одбору среског односно градског (рејонског) народног одбора.

Извршење казне поправног рада спроводи отсек (одељење) унутрашњих послова, уколико ову казну није изрекао месни народни одбор.

Члан 144

Казна лишења слободе извршује се у затворима.

Мушка лица издржавају казну лишења слободе одвојено од женских лица.

Члан 145

Казна поправног рада извршује се појединачно или у радним групама, у месту боравишта кажњеног лица или ван тога места.

За време издржавања казне поправног рада кажњето лице дужно је радити додељени посао у одређено време, а изван тога времена налази се на слободи.

Члан 146

Извршење казне лишења слободе, поправног рада и протеривања одложиће се у случају болести кажњеног лица. У случају трудноће извршење ових казни ће се одложити за време од три месеца пре и шест месеци после порођаја.

Члан 147

Започето извршење казни лишења слободе и поправног рада може се прекинути најдуже за десет дана, ако случај смрти родитеља, брачног друга, деце или други оправдани разлози изискују присуство кажњеног лица у породици. Решење о томе доноси државни орган који извршује ове казне.

Време прекида не рачуна се у извршење казне.

Члан 148

Административне казне лишења слободе, поправног рада и протеривања извршују се о трошку државе.

Трошкови извршења осталих казни наплаћују се административним путем од кажњеног лица. Принудну наплату трошкова из некретнина врши надлежни срески суд.

Глава XII

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 149

Посебни прописи о административним прекршајима који су у важности на дан ступања на снагу овога закона остају на снази, али у року од шест месеци морају бити доведени у сагласност са одредбама овога закона.

Уколико су посебним прописима ФНРЈ или народних република за прекршаје прописане административне казне чије су највише границе више од оних прописаних овим законом, или њихова највиша граница није одређена, даном ступања на снагу овога закона примењиваће се највише границе казни прописане овим законом.

Члан 150

Одредбе Првог дела овог закона примењиваће се и на прекршаје учињене до дана његовог ступања на снагу по којима поступак није правоснажно окончан, уколико су блажије по учиниоца.

Одредбе Другог дела овога закона примењиваће се и на све несвршене предмете прекршаја. У случају да је првостепено решење донесено пре дана ступања на снагу овог закона, по жалби противу таквог решења одлучиваће у другом степено орган који је за то био надлежан по досадашњим прописима.

Члан 151

Пословник за административно-казнени поступак и ближе одредбе о извршењу административних казни прописује министар унутрашњих послова народне републике по општим начелима које доноси Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

Члан 152

Овај закон ступа на снагу четрнаест дана по објављивању у „Службеном листу ФНРЈ”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ОСНОВНОГ ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА

I

Стварањем наше нове државе престао је да важи и цео онај конгломерат правних прописа о прекршајима (тзв. иступима) који су били на снази у старој Југославији и који су издати у разним актима, већином из прошлог века, са важношћу на појединим њеним подручјима. Као израз полицијских схватања природе прекршаја и сврхе њиховог кажњавања, ти прописи имали су за циљ да штите стари друштвени поредак, те се није ни постављало питање могућности примене у новој држави правних правила садржаних у тим актима. Услед тога, а у недостатку нових прописа који би утврђивали основна начела у погледу овлашћења државних органа за одређивање прекршаја, као и у погледу надлежности, административно-казненог поступка, врста и мера административних казни, наше народне републике различито су регулисале ова питања. Отуда проистиче потреба да се, на јединствен начин за целу државну територију, законом нормирају сва наведена питања.

Такав закон нарочито се указује потребним после доношења Устава ФНРЈ, који у чл. 28, ст. 6, поставља начело да казне за прекршаје органи државне управе могу изрицати само у границама које су предвиђене законом. Истина, чланом 38 Основног закона о народним одборима овлашћени су народни одбори да прописују административне казне за повреду својих прописа, али тиме нису исцрпена сва питања у вези са прекршајима. Тако, остало је нерегулисано питање овлашћења других државних органа, поред народних одбора, за одређивање прекршаја и прописивање административних казни, па и само питање надлежности и административно-казненог поступка по прекршајима које одреде народни одбори.

Ову празнину и недостатак нашег правног система отклања предложени Основни закон о прекршајима. Одређујући државне органе који су овлашћени да прописују административне казне за повреду својих прописа, утврђујући врсте и мере тих казни, прописујући административно-казнени поступак и нормирајући остала питања која овде долазе у обзир, овај пројект остварује и разрађује наведено уставно начело, а самим тим уклања и разноликости које су у овој правној материји досада постојале између народних република.

II

Предлог основног закона о прекршајима углавном се заснива на следећим принципима:

Прво, прекршаје могу одређивати и административне казне прописивати само државни органи који су за то законом овлашћени. Како је прекршај по својој природи повреда правног поретка незнатнијег и незнатног значаја ово овлашћење је дато, поред органа државне власти, и одређеним органима државне управе. Али, с обзиром на то да се код прекршаја ради о питањима која задиру у свакодневни живот широких народних маса, ово овлашћење пројекат не даје свим органима државне управе, већ само вишим органима који су у њему означени. Ови органи, као и органи државне власти могу прописивати административне казне само за повреду својих прописа донетих у оквиру утврђене им надлежности, и са територијалном важношћу само за своје подручје. Исто тако, услед незнатности друштвене опасности прекршаја, они могу бити одређени и поједине административне казне прописане не само законом, већ и другим општим прописима.

Друго, у пројекту су предвиђене врсте административних казни које се могу прописивати за прекршаје. Ове казне су блаже природе и оне одговарају природи прекршаја и степену његове друштвене опасности. Усвојено је правило да се за прекршај може прописати и више казни, али се може изрећи само једна казна, са изузетком што се уз казну опомене или укора може изрећи и новчана казна.

Али, сви државни органи који су овлашћени да одређују прекршаје и да прописују административне казне не могу прописивати све врсте казни предвиђене за прекршаје. У пројекту је одређено које од тих врста казни могу прописивати поједини државни органи. Тако, казна протеривања може се прописати само законом, а казна лишења слободе, која не може бити дужа од три месеца, законом и уредбом, док казну одузимања предмета којим је извршен прекршај могу прописивати само одређени виши органи државне власти и државне управе.

Исто тако, сви државни органи који су овлашћени да прописују одређене врсте казни за повреду својих прописа, не могу те казне прописивати у истој мери. У пројекту су предвиђене највише мере одређених врста казни које могу прописивати поједини државни органи. Те највише мере одре-

ђене су, поред казне лишења слободе, и за казну поправног рада, која не може бити дужа од три месеца, као и за новчану казну.

Напред наведеним одредбама санкционисано је начело демократске законитости, јер нико не може бити кажњен за прекршај ако општим прописом дело није одређено као прекршај и ако за то дело није прописана казна.

Треће, пројекат утврђује основе одговорности за прекршаје. Ти основи углавном се подударају са основима одговорности за кривично дело, који су прилагођени прекршајима као позредама правног поретка незнатне друштвене опасности. Одређујући да се прекршај може учинити само са умишљајем или из нехата, пројекат прописује да је у погледу одговорности за прекршај, сагласно његовој природи, довољан и нехат, уколико обавезним прописима није друкчије предвиђено. Искључена је одговорност лица која нису навршила четрнаест година, док су малолетници који су достигли овај узраст одговорни за прекршај само у случају ако су толико душевно развијени да су били свесни значаја свог дела и да су могли управљати својим поступцима. Само изузетно правна лица су одговорна за прекршај, поред њихових претставника односно службеника који су учинили прекршај вршећи радње у име правног лица.

На тај начин, пројекат је усвојио и доследно спровео начело субјективне одговорности и за прекршај.

III

Предлог закона је подељен на три дела у којима је цела материја распоређена прегледно и у логичном редоследу, тако да систематика пројекта олакшава упознавање и примену његових прописа.

Први део садржи општа начела, као и прописе о одговорности и административним казнама. Та начела и прописи углавном су напред изложени.

Други део пројекта односи се на административно-казнени поступак. У пројекту прописани поступак примењује се на све прекршаје, и само законом може се за поједине прекршаје прописати друкчији поступак. Правила овог поступка усмерена су у циљу изналажења материјалне истине и правилне примене административних казни. Обезбеђена је брзина и експедитивност поступка, али без штете за доношење правилног решења о прекршају, које надлежни државни орган

доноси на основу слободне оцене целокупног доказног материјала.

Административно-казнени поступак по правилу води извршни одбор среског или градског (рејонског) народног одбора, односно комисија коју он одреди према прописима пројекта. Изузетно, поступак може водити и други државни орган, али само у случају када је тако одређено овим или другим законом или уредбом.

Пројекат предвиђа и могућност посебне врсте поступка (мандатни поступак) за прекршаје за које је предвиђена новчана казна до 50 динара. У таквом случају државни орган може у својим прописима овластити припаднике Народне милиције или службенике инспекциских органа да на лицу места наплаћују те новчане казне од лица која затекну на делу извршења прекршаја. Али, ако лице које је учинило прекршај неће да плати ову новчану казну, против њега ће се спровести редовни поступак.

Права грађана у поступку најшире су заштићена. Тако, решење о прекршају не може се донети без претходног саслушања окривљеног. Приликом вођења административно-казненог поступка државни органи дужни су подједнако испитати и оциенили како околности које терете окривљеног, тако и околности које му иду у прилог. Против решења о прекршају првостепеног органа окривљени има право жалбе непосредно вишем државном органу. Поред тога, државни органи виши од органа који је донео решење о прекршају у првом степену могу и у корист окривљеног укинути или поништити незаконито или неправилно правоснажно решење о прекршају. За све време вођења поступка окривљени по правилу остаје на слободи, а само у изузетним случајевима предвиђеним у пројекту може се притворити, али притвор не може трајати дуже од 24 часа. И друга правила и форме поступка у потпуности заштићују права окривљеног, омогућују његову одбрану и обезбеђују непристрасност и правилан рад државних органа који учествују у поступку.

Трећи део пројекта садржи прописе о извршењу административних казни. По правилу решење о прекршају извршује се кад постане извршно. Орган надлежан за извршење решења о прекршају јесте државни орган који је у првом степену донео то решење. Изузетно, казне лишења слободe и протеривања извршује отсек односно одељење унутрашњих послова, без обзира који је државни орган ове казне изрекао. Пропи-

сана су и основна правила за извршење појединих врста казни и овлашћен је министар унутрашњих послова народне републике да донесе ближе одредбе за извршење административних казни по општим начелима које донесе Министар унутрашњих послова ФНРЈ.

Предложени Основни закон о прекршајима установљава чврст правни систем у одређивању и кажњавању прекршаја, који омогућује несметано спровођење аката државних органа. Тиме се учвршћује наш нови друштвени поредак на бази уставности, законитости и пуне демократске заштите права грађана.

Министар унутрашњих послова ФНРЈ
Александар Ранковић, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ОСНОВНОГ ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ
Законодавни одбор
Бр. 65
19-ХI-1947 год.
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Народне скупштине ФНРЈ, на својим седницама од 29 и 30 октобра и 18 новембра ове године, претресао је Предлог основног закона о прекршајима достављен му од Претседништва Савезног већа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ на решавање.

После свестраног проучавања горњег законског предлога и на основу пуне сагласности о учињеним изменама и допунама постигнуте у заједничком Редакционом одбору законодавних одбора оба већа, Законодавни одбор Савезног већа подноси Већу следећи извештај:

Члан 1 мења се и гласи: „Прекршаји су повреде правног поретка утврђеног правним прописима државних органа Федеративне Народне Републике Југославије и народних република, за које се због њихове незнатне друштвене опасности прописују административне казне.”

Члан 2. У трећем реду уместо речи „општим” ставити реч „правним”.

Члан 3. У првом ставу, у другом реду, уместо речи „административне казне могу прописивати:” ставити „прекршаје могу одређивати и административне казне прописивати:”. Тачка 2) мења се и гласи: „2) чланови Владе ФНРЈ, Савезна планска комисија, Савезна контролна комисија, Привредни савет Владе ФНРЈ и комитети Владе ФНРЈ својим правилницима и наредбама:”. У тач. 4), трећем и четвртном реду, бришу се речи „и народни одбори”. Додаје се нова тачка 5) која гласи: „5) народни одбори својим одлукама”. Тачка 5) постаје тачка 6) и на крају додати речи „својим наредбама.”.

Члан 4. Додаје се четврти, нови, став који гласи: „Срески, градски (рејонски) и месни народни одбори не могу ово право пренети на своје извршне одборе односно извршне органе.”.

Члан 6. Тачка 5) постаје тачка 6), мења се и гласи: „6) поправни рад до три месеца:”. Тачка 6) постаје тачка 5). Додаје се нова тачка 7) која гласи: „7) лишење слободе до три месеца”. Други став мења се и гласи: „Законом и уредбом могу се прописивати и друге административне принудне мере. Влада ФНРЈ прописале уредбом општа начела о овим мерама.”.

Члан 9. Тачка 4) мења се и гласи: „4) народна скупштина аутономне покрајине, чланови Владе ФНРЈ, Савезна планска комисија, Савезна контролна комисија, Привредни савет Владе ФНРЈ и комитети Владе ФНРЈ, као и чланови владе, планска и контролна комисија и комитети влада народних република до 20.000 динара:”. У тачки 5), на крају, брисати тачку и додати речи: „или у сразмерном или сличном односу према одређеној основи.”.

Члан 10 мења се и гласи: „Износи од наплаћених новчаних казни за прекршаје по савезним прописима иду у корист савезног буџета а по свим другим прописима у корист буџета оног државног органа који је новчану казну прописао.”.

Члан 11. Тачка 4) мења се и гласи: „4) народна скупштина аутономне покрајине, чланови Владе ФНРЈ, Савезна планска комисија и Савезна контролна комисија, Привредни савет Владе ФНРЈ и комитети Владе ФНРЈ, као и чланови владе,

планска и контролна комисија и комитети владе народне републике до два месеца;".

Члан 12 мења се и гласи: „Казну одузимања предмета којима је извршен прекршај могу прописивати обласни народни одбор, народни одбори великих градова са посебним положајем, народни одбор аутономне области, народна скупштина аутономне покрајине, чланови владе народне републике и чланови Владе ФНРЈ, владе народних република и Влада ФНРЈ.”.

Члан 13. На крају брисати тачку и додати речи: „а казна лишења слободе законом и уредбом.”.

Члан 14. У првом реду уместо речи „ако је по учињеном прекршају” ставити речи „ако је после већ учињеног прекршаја”.

Члан 15. У другом реду, испред речи „душевног обољења” додати речи „или привременог”.

Члан 16. Први став мења се и гласи: „За прекршај није одговорно лице које није навршило четрнаест година.”.

Члан 20. У последњем ставу, у првом реду, уместо речи „извршилац” ставити речи „учинилац” и на крају уместо речи „то бити” ставити речи „да буде свестан тога”.

Члан 21. Уместо речи „којима би то дело било допуштено, ако би оне доиста постојале.”, ставити речи „којима би, ако би оне доиста постојале, то дело било допуштено.”.

Члан 26. У првом реду, испред речи „започео” додати „са умишљајем”. У другом реду место речи „обавезним” ставити реч „правним”.

Члан 31 постаје члан 39.

Члан 32 постаје члан 41. На крају првог става место тачке ставити запету и додати „и то”.

Члан 33 постаје члан 42.

Члан 34 постаје члан 31. У првом ставу, у другом реду, после речи „учиниоца” брисати реч „прекршаја”.

Члан 35 постаје члан 32. У другом ставу, после речи „изриче се” додати речи „по правилу”.

Члан 36. На крају првог става брисати тачку и додати речи „ни дужа од три месеца.”.

Члан 37 постаје члан 33, члан 38 постаје члан 34, члан 39 постаје члан 35.

Додаје се нови члан 37 који гласи: „Казна лишења слободе не може бити краћа од једног дана ни дужа од три месеца.”.

Члан 40 постаје члан 38, члан 41 постаје 43, члан 42 постаје члан 44, члан 43 постаје члан 40, члан 44 постаје члан 45, члан 45 постаје члан 46.

Члан 46 постаје члан 47. У првом реду, после речи „прописима” додати речи „свих државних органа”.

Члан 47 постаје члан 48. У првом ставу, у првом реду, после речи „ослобођење од” додати речи „извршења”.

Члан 48 постаје члан 50, члан 50 постаје члан 51, члан 51 постаје члан 52, члан 52 постаје члан 53.

Члан 53 постаје члан 54. Први став мења се и гласи: „Административно-казнени поступак води се на језицима народне републике, аутономне покрајине и аутономне области.”.

Од члана 54 до закључно члана 64 нумерација се помера за један број више.

Члан 65 брише се.

Члан 71 брише се.

Члан 72 постаје члан 71. Од овог члана па до краја нумерација се смањује за један.

Члан 77 мења се и гласи: „Решења се саопштавају странкама по правилу усмено. Усмено саопштење врши се записнички. На захтев учињен приликом усменог саопштења издаће се заинтересованоме препис саопштењег решења. У овим случајевима рок за жалбу рачуна се од дана усменог саопштења.

Отсутнима решење се саопштава доставом овереног преписа решења. У овом случају рок за жалбу тече од дана доставе.”.

Члан 79. У другом ставу, у другом реду, после речи „вршити” додати речи „изузетно и”.

Члан 84. Први став мења се и гласи: „Достављање се врши доставником.”.

Члан 97. Трећи став мења се и гласи: „После узимања општих личних података лице које води поступак саопштиће окривљеноме у току испитивања зашто је узег на одговорност и позваће га да искаже све што је у вези са прекршајем због кога се саслушава.”.

Члан 106. У првом ставу, у четвртном реду, бришу се речи „да ли је, кад и зашто кажњаван.”. Прва реченица другог става мења се и гласи: „У току испитивања сведок ће се позвати да каже све што му је познато о предмету и по потреби поставиће му се посебна питања ради допуњења или разјашњења онога што је исказао.”.

Члан 108. Други став се брише.

Члан 118. Први став мења се и гласи: „Предмети који су претресањем тражени одузеће се.”.

Члан 120. Прва реченица мења се и гласи: „Сведок или вештак који не дође на позив и свој изостанак не оправда казниће се новчано до 500 динара, а ако без оправданих разлога неће да сведочи односно вештачи, казниће се новчано до 1000 динара.”.

Члан 126. У другом реду, после речи „казне” додати речи „односно ослобођењем од казне.”.

Члан 127. На крају место тачке ставити запету и додати речи „односно ослобођење од казне или обустављање поступка.”.

Члан 130. На крају другог става додати нову реченицу: „Лица ослобођена од казне могу бити ослобођена и од трошкова поступка.”.

Члан 132. Друга реченица мења се и гласи: „Наплату трошкова и накнаде штете из непокретности врши надлежни рески суд принудним путем.”.

Поднаслов испод Главе XI мења се и гласи: „Опште одредбе”.

Члан 146, у првом ставу, у четвртом реду, испред речи „изискују” додати „то” а наредне речи „присуство кажњеног лица у породици” брисати.

Члан 151. У првом реду уместо „четрнаест дана” ставити „тридесет дана”.

Поред горњих измена Одбор је учинио стилске и техничке исправке.

Подносећи Савезном већу овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га у целости изволи усвојити.

За известиоца одређен је др Јаков Гргурић.

Секретар
Др Макс Шинудерд, с. р.

Претседник
Законодавног одбора
Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Светозар Вукмановић, с. р., Иван Гранђа, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Михаило Ђуровић, с. р., Јоже Лампрет, с. р., Филип Лакуш, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Милош Минић, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Ђуро Салај, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ОСНОВНОГ ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА

Законодавни одбор

Бр. 61

4-XI-1947 год.

Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа, на својим седницама од 29 и 30 октобра и 3 новембра 1947 године, претресао је Предлог основног закона о прекршајима, достављен му од Претседника Већа народа, а који је на основу чл. 63 Устава доставила Влада ФНРЈ Народној скупштини ФНРЈ.

После свестраног проучавања горњег законског предлога, Законодавни одбор је изабрао Редакциони одбор, који је у сагласности са Редакционим одбором Савезног већа на основу измена и допуна усвојених у оба одбора израдио следећи извештај, а који је Законодавни одбор прихватио као свој, и који гласи:

(Текст извештаја Законодавног одбора Већа народа идентичан је са текстом извештаја Законодавног одбора Савезног већа.)

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи у целости усвојити.

За известиоца одређен је др Душан Братић.

Секретар

Др Душан Братић, с. р.

Претседник

Законодавног одбора

Божидар Масларић, с. р.

Чланови:

Добривоје Радосављевић, с. р., др Јосип Хричевић, с. р., др Синиша Станковић, с. р., Јоза Миливојевић, с. р., Панко Брашнаров, с. р., Срећко Жумер, с. р., Томо Чиковић, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Мустафа Хоџа, с. р., Тоне Хафнер, с. р., Јосип Рус, с. р., Милош Царевић, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р., Рато Дугоњић, с. р., Нинко Петровић, с. р., Милан Поповић, с. р.

P R O J E K A T

KRIVIČNOG ZAKONIKA

OPŠTI DEO

Glava I

UVODNE ODREDBE

Član 1

Krivično zakonodavstvo Federativne Narodne Republike Jugoslavije ima zadatak da određivanjem krivičnih dela i propisivanjem kazni, vaspitno-popravnih i zdravstveno-zaštitnih mera, koje se primenjuju u zakonom određenom postupku, štiti od društveno-opasnih dela narodnu državu zasnovanu na tekovinama Narodnooslobodilačke borbe, njen pravni poredak, ličnost građanina i socijalističku izgradnju.

Član 2

Svrha kažnjavanja jeste:

- uništavanje društveno-opasne delatnosti, sprečavanje i odvratanje učinioca da ne čini krivična dela;
- prevaspitavanje i popravljavanje učinioca;
- opšti vaspitni uticaj na druge članove društva u cilju odvratanja od vršenja krivičnih dela.

Glava II

KRIVIČNA ODGOVORNOST

Član 3

(1) Nema krivične odgovornosti za delo koje nije društveno opasno.

(2) Društveno opasno je delo koje ugrožava ili narušava državno i društveno uređenje, nezavisnost i bezbednost Federativne Narodne Republike Jugoslavije, ličnost građana i prava

gradana i društvenih organizacija, kao i uopšte pravni poredak utvrđen saveznim Ustavom i ustavima narodnih republika.

Član 4

Krivično delo može se odrediti i kazna za njega propisati samo zakonom.

Član 5

(1) Nema krivične odgovornosti za delo koje, iako sadrži obeležje krivičnog dela određenog u zakonu, predstavlja neznatnu društvenu opasnost zbog očigledno malog značaja i neznatnosti ili odsustva štetnih posledica.

(2) Nema krivične odgovornosti za delo koje je u času izvršenja predstavljalo krivično delo, ali je do pravosnažnosti presude izgubilo društveno-opasni značaj usled izmenjenih društveno-političkih okolnosti.

(3) Za ono društveno opasno delo koje iako nije izričito određeno u zakonu a po sličnosti svojih obeležja odgovara krivičnom delu koje je u zakonu izričito određeno, postoji krivična odgovornost. U takvom slučaju osnovi odgovornosti i granice kažnjivosti utvrđuju se po propisima za ono krivično delo prema čijim je obeležjima ustanovljena krivična odgovornost.

Član 6

(1) Nije krivično odgovoran ko učini krivično delo u stanju trajnog duševnog oboljenja, privremene duševne poremećenosti ili zaostalog duševnog razvoja ukoliko usled ovih stanja nije bio svestan značaja dela ili nije mogao upravljati svojim postupcima.

(2) Prema takvom učinocu mogu se primeniti zdravstveno-zaštitne mere.

(3) Učnilac je krivično odgovoran ako se sam stavi u stanje privremene duševne poremećenosti u nameri da u takvom stanju učini krivično delo.

Član 7

(1) Za učinjeno krivično delo maloletnik može krivično odgovarati samo ako je navršio četrnaest godina.

(2) Učnilac koji nije navršio četrnaest godina predaje se roditeljima ili organima starateljstva radi primene vaspitnih mera ili se upućuje u zavod za vaspitanje.

Član 8

Maloletnik stariji od četrnaest godina koji zbog duševne nerazvijenosti nije u vreme izvršenja krivičnog dela bio svestan značaja svog dela ili nije mogao upravljati svojim postupcima nije krivično odgovoran. Prema takvom maloletniku primenjuju se vaspitno-popravne mere.

Član 9

(1) Maloletnik koji je u času izvršenja krivičnog dela bio stariji od četrnaest godina i toliko duševno razvijen da je mogao shvatiti značaj svoga dela i upravljati svojim postupcima, može biti osuđen na sve vrste kazni osim smrtne kazne i kazne lišenja slobode s prinudnim radom u doživotnom trajanju. Pri likom izricanja kazne takvom maloletniku sud će uzeti u obzir stepen njegove duševne razvijenosti.

(2) Prema maloletniku koji je u času izvršenja krivičnog dela bio stariji od četrnaest a mladi od šesnaest godina, sud je ovlašćen da primeni i samo vaspitno-popravne mere kad s obzirom na lična svojstva učinioca i okolnosti učinjenog dela nade da u interesu prevaspitavanja i popravljanja maloletnika nije potrebno izricati kaznu.

Član 10

Lice nije krivično odgovorno za određeno krivično delo, ako između njegovog činjenja ili nečinjenja i nastupele društveno-opasne posledice nema uzročne veze.

Član 11

(1) Učinilac je krivično odgovoran za krivično delo samo kad ga je učinio sa umišljajem ili iz nehata.

(2) Krivično delo je učinjeno sa umišljajem kad je učinilac bio svestan mogućnosti nastupanja društveno-opasne posledice svoje radnje i pri tome je želeo ili svesno dopuštao da posledica nastupi.

(3) Krivično delo je učinjeno iz nehata kad je učinilac predvideo nastupanje društveno-opasne posledice i olako je držao da ona neće nastupiti ili da će je moći otkloniti; i, kad učinilac nije predvideo nastupanje društveno-opasne posledice iako je on prema okolnostima i svojim ličnim osobinama mogao i bio dužan da predvidi.

(4) Za krivično delo učinjeno iz nehata učinilac je krivično odgovoran samo kad zakon to izričito određuje.

Član 12

(1) Ako je iz krivičnog dela proizašla posledica koja je teža od umišljene, a za koju zakon propisuje težu kaznu, teža kazna će se izreći samo ako se nastupela posledica ima pripisati nehatu učinioca.

(2) Ako je zbog naročitih okolnosti za krivično delo propisana teža kazna, ona će se izreći samo ako je učinilac za te okolnosti znao ili je morao znati.

Član 13

(1) Nema krivične odgovornosti za delo učinjeno sa umišljajem, ako učinilac za vreme izvršenja dela nije znao za koje bitno obeležje krivičnog dela ili ako je pogrešno uzeo da postoje okolnosti prema kojima bi, kad bi one stvarno postojale, to delo bilo dopušteno.

(2) Ako je učinilac bio u zabludi usled nehata, krivično je odgovoran za krivično delo učinjeno iz nehata u slučaju kad je i za nehat propisana kazna.

Član 14

(1) Nema krivične odgovornosti za delo učinjeno u nužnoj odbrani.

(2) Nužna odbrana je takvo odbijanje istovremenog protivpravnog napada koje je neophodno potrebno radi zaštite narodne vlasti ili časti i prava lica koje se brani ili nekog drugog lica.

(3) Za krivično delo učinjeno prekoračenjem granica nužne odbrane učinilac može biti blaže kažnjen (član 63), a kad je ovo prekoračenje učinio usled razdraženosti ili prepasti, može biti i oslobođen kazni.

Član 15

(1) Nema krivične odgovornosti za delo učinjeno u krajnjoj nuždi.

(2) Delo je učinjeno u krajnjoj nuždi, ako je učinjeno radi otklanjanja od narodne vlasti, sebe ili drugog, istovremene neizazvane opasnosti koja se u datim okolnostima nije mogla otkloniti na drugi način i ako je pri tom prčinjeno zlo manje od otklonjenog.

(3) Nema krajnje nužde kad je učinilac bio dužan da se izlaže opasnosti.

Član 16

Pravna lica su krivično odgovorna samo za ona krivična dela za koja je u zakonu izričito određena njihova odgovornost.

Glava III

IZVRŠENJE KRIVIČNOG DELA

1) NAČIN, VREME I MESTO IZVRŠENJA KRIVIČNOG DELA

Član 17

(1) Krivično delo može biti izvršeno činjenjem ili nečinjenjem.

(2) Krivično delo je izvršeno nečinjenjem ako je učinilac propustio radnju koju je bio dužan ili koju je trebalo da izvrši na osnovu zakonskog propisa, primljene dužnosti, profesionalne obaveze, obećanja ili obavezno očekivanog držanja.

Član 18

Krivično delo je učinjeno kad je učinilac radio ili je morao da radi, bez obzira kad je nastupila posledica dela.

Član 19

(1) Krivično delo je učinjeno kako u mestu gde je učinilac radio odnosno morao da radi, tako i u mestu gde je posledica nastupila.

(2) Pokušaj krivičnog dela učinjen je kako u mestu gde je učinilac radio, tako i u mestu gde je po njegovom umišljaju posledica imala ili mogla da nastupi.

2) PRIPREMNE RADNJE I POKUŠAJ

Član 20

Za radnje kojima se priprema teško krivično delo, ako su izražene u određenom vidu nabavljanja ili osposobljavanja oruđa i sredstava, stvaranja povoljnih uslova za izvršenje krivičnog dela, ili traženja lica koje bi imalo izvršiti nameravano krivično delo, učinilac je krivično odgovoran kao za izvršeno krivično delo.

Član 21

Ko je izvršenje krivičnog dela sa umišljajem započeo, ali ga nije dovršio, krivično je odgovoran za pokušaj kao za izvršeno krivično delo, ukoliko zakon ne određuje da se pokušaj ne kažnjava.

Član 22

Kazna za pripreme radnje i pokušaj odmerava se prema stepenu društvene opasnosti učinilaca i dela koje je bilo pokušano ili pripremano, prema blizini nastupanja posledice, kao i prema uzrocima zbog kojih nije došlo do izvršenja dela.

Član 23

(1) Nije krivično odgovoran učinilac koji je pripremao krivično delo, ali je dobrovoljno odustao od njegovog izvršenja.

(2) Učinilac koji, ma da je svestan da je u stanju dovršiti pokušano krivično delo, dobrovoljno odustane od njegovog izvršenja, može se osloboditi kazne, a oslobodiće se kazne ako je pri tome sprečio nastupanje posledice.

(3) Učinilac koji je dobrovoljno odustao od pokušaja ili od priprema krivično je odgovoran za one radnje koje čine samostalno krivično delo.

3) SAUČESNIŠTVO

Član 24

(1) Ko drugog sa umišljajem potstrekne da učini krivično delo krivično je odgovoran kao da ga je sam učinio.

(2) Ko drugom sa umišljajem pomogne u izvršenju krivičnog dela, naročito davanjem saveta, uputstava, stavljanjem sredstava na raspoloženje i uklanjanjem prepreka za izvršenje krivičnog dela, kao i unapred obećanim prikrivanjem krivičnog dela, oruđa, kojima je krivično delo izvršeno, tragova krivičnog dela ili predmeta pribavljenih krivičnim delom, krivično je odgovoran kao da je krivično delo sam učinio.

Član 25

Ako je krivično delo ostalo u pokušaju ili ako su izvršene samo pripreme radnje, potstrekadž i pomagač krivično su odgovorni kao za učinjeno krivično delo.

Član 26

(1) Potstrekač i pomagač krivično su odgovorni u granicama svog umišljaja s obzirom na stepen u kome su doprineli izvršenju krivičnog dela.

(2) Potstrekač i pomagač mogu se osloboditi kazne, ako spreče izvršenje dela ili nastupanje posledice.

Član 27

(1) Inicijatori i organizatori koji radi vršenja krivičnih dela stvaraju ili iskorišćuju postojeće organizacije, bande, zavere i druga udruživanja, krivično su odgovorni za sva dela koja su obuhvaćena zločinačkim planom delatnosti tih udruživanja i za sva pojedinačno učinjena dela koja su proizašla iz toga plana.

(2) Pripadnici organizacija, bandi, zavera i drugih zločinačkih udruživanja krivično su odgovorni kao saučesnici za sva učinjena krivična dela koja su proizašla iz zločinačkog plana delatnosti tih udruživanja sa kojima su se oni saglasili i to svojim delom i ponašanjem izrazili, bez obzira da li su neposredno učestvovali u izvršeju tih krivičnih dela.

Glava IV

KAZNE, VASPITNO-POPRAVNE I ZDRAVSTVENO-ZAŠTITNE MERE

1) KAZNE

Član 28

Prema učiniocima krivičnih dela mogu se izreći ove kazne:

- (1) smrtna kazna;
- (2) lišenje slobode s prinudnim radom;
- (3) lišenje slobode;
- (4) popravni rad;
- (5) gubitak državljanstva;
- (6) konfiskacija imovine;
- (7) gubitak građanskih prava;
- (8) gubitak čina;
- (9) zabrana bavljenja određenim zanimanjem;
- (10) proterivanje;
- (11) novčana kazna;
- (12) popravlanje štete.

Član 29

(1) Sud može izricati samo one kazne koje su za određeno krivično delo propisane u zakonu.

(2) Kazne: gubitak građanskih prava, gubitak čina, zabrana bavljenja određenim zanimanjem, novčana kazna i popravljanje štete mogu se izricati kao sporedne kazne i kad nisu izričito propisane u zakonu i to samo pod uslovima određenim ovim zakonom.

Član 30

(1) Ako je za jedno krivično delo propisano više kazni, samo jedna kazna može se izreći kao glavna kazna. Smrtna kazna, lišenje slobode s prinudnim radom, lišenje slobode i popravni rad izriču se samo kao glavne kazne. Sve ostale kazne mogu se izricati i kao glavne i kao sporedne.

(2) Ako kazna koja se može izreći i kao glavna i kao sporedna kazna nije za određeno krivično delo izričito zakonom propisana kao glavna kazna, može se izreći samo kao sporedna kazna.

(3) Uz svaku glavnu kaznu mogu se izreći jedna ili više sporednih kazni.

Član 31

(1) Smrtna kazna se izvršuje streljanjem ili vešanjem.

(2) Sud će presudom odrediti kako će se smrtna kazna izvršiti.

Član 32

(1) Kazna lišenja slobode s prinudnim radom ne može biti kraća od šest meseci ni duža od dvadeset godina.

(2) Sud može izreći kaznu lišenja slobode s prinudnim radom i u doživotnom trajanju, ali samo za krivična dela za koja zakon propisuje smrtnu kaznu, ako nade da okolnosti krivičnog dela i lična svojstva učinioca dopuštaju ublaženje propisane kazne.

(3) Kazna lišenja slobode s prinudnim radom u doživotnom trajanju može se odrediti i aktom amnestije ili pomilovanja lica osuđenog na smrtnu kaznu.

(4) Kazna lišenja slobode s prinudnim radom izriče se na pune godine i mesece.

Član 33

Kazna lišenja slobode ne može biti kraća od sedam dana ni duža od pet godina.

Član 34

(1) Kazna popravnog rada ne može biti kraća od tri dana ni duža od dve godine.

(2) U slučaju izricanja kazne popravnog rada sud će licu nesposobnom za rad ovu kaznu zameniti novčanom kaznom, računajući pedeset dinara za jedan dan popravnog rada. Ako se novčana kazna od osuđenog ne može naplatiti, sud će izrečenu kaznu popravnog rada zameniti kaznom lišenja slobode, računajući jedan dan lišenja slobode za tri dana popravnog rada.

(3) Kazna popravnog rada ne može se izreći prema oficirima, podoficirima, vojnim službenicima, vojnicima u aktivnom svojstvu i narodnim milicionarima. Umesto ove kazne izreći će sud srazmerno kaznu lišenja slobode u smislu prethodnog stava ovog člana.

Član 35

(1) Kazna gubitka državljanstva je trajna i može se izreći samo onom državljaninu Federativne Narodne Republike Jugoslavije, koji se nalazi izvan teritorije države.

(2) Kazna gubitka državljanstva obavezno povlači konfiskaciju celokupne imovine osuđenog.

Član 36

(1) Kazna konfiskacije imovine sastoji se u oduzimanju bez naknade u korist države celokupne imovine (potpuna konfiskacija) ili tačno određenog dela imovine (delimična konfiskacija) fizičkog ili pravnog lica.

(2) Ako u zakonu nije izričito određeno kakva će se konfiskacija izreći, sud može izreći s obzirom na prirodu i društvenu opasnost dela i učinioca potpunu ili delimičnu konfiskaciju.

Član 37

Kazna gubitka građanskih prava sastoji se u gubitku svih ili pojedinih od sledećih prava:

- a) biračkog prava;
- b) prava na sticanje i vršenje funkcija u društvenim organizacijama i udruženjima;
- v) prava javnog nastupanja;
- g) prava nošenja počasnog zvanja, ordena i odlikovanja;
- d) prava na državnu ili drugu javnu službu;
- đ) prava na penziju;
- e) roditeljskog prava.

Član 38

Prilikom izricanja kazne gubitka građanskih prava sud je dužan da u presudi naznači koja prava osuđeni gubi i za koje vreme. Trajanje gubitka svih građanskih prava sadržanih u jednoj presudi mora biti jednako.

Član 39

Kazna gubitka građanskih prava osim roditeljskog prava ne može se izreći licu koje je u času izricanja presude maloletno.

Član 40

Kazna gubitka građanskih prava, osim prava na penziju i roditeljskog prava, obavezno povlači gubitak prava na nošenje ordena Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Član 41

(1) Kazna gubitka građanskih prava može biti trajna ili vremena.

(2) Vremena kazna gubitka građanskih prava ne može biti kraća od jedne ni duža od pet godina.

(3) Kazna trajnog gubitka građanskih prava obuhvata gubitak svih građanskih prava.

Član 42

(1) Kazna trajnog gubitka građanskih prava izriče se kao sporedna kazna samo uz smrtnu kaznu, uz kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u doživotnom trajanju i uz kaznu gubitka državljanstva.

(2) Kazna trajnog gubitka građanskih prava počinje teći od dana pravosnažnosti presude.

Član 43

(1) Kazna vremenog gubitka građanskih prava kao sporedna kazna može se izreći samo uz kaznu lišenja slobode s prinudnim radom, uz kaznu lišenja slobode dužu od jedne godine i uz kaznu popravnog rada dužu od osamnaest meseci.

(2) Osuđeni ne može vršiti građanska prava od dana pravosnažnosti presude, ali mu se vreme trajanja ove kazne računa od dana kad je glavna kazna izdržana ili ugašena usled zastarelosti, brisanja osude, amnestije ili pomilovanja.

(3) Ako je kazna vremenog gubitka građanskih prava izrečena kao glavna kazna, vreme trajanja ove kazne računa se od dana pravosnažnosti presude.

Član 44

Kaznu vremenog gubitka građanskih prava kao sporednu kaznu, osim gubitka prava na penziju i roditeljskog prava, može sud izreći ako je učinilac nedostojan da učestvuje u javnom životu.

Član 45

Gubitak prava na državnu ili drugu javnu službu izriče se ako je učinilac osuđen za takvo krivično delo koje ga čini nedostojnim vršenja državne ili druge javne službe.

Član 46

Gubitak prava na penziju može sud izreći samo pri osudi za teža krivična dela protiv naroda i države, protiv opšte-narodne i zadružne imovine ili protiv službene dužnosti.

Član 47

Gubitak roditeljskog prava može sud izreći samo u slučaju ako utvrdi da je osuđeni zloupotrebljavao to pravo.

Član 48

(1) Kazna gubitka čina je trajna.

(2) Oficirima i podoficirima u aktivnom svojstvu sud će pri svakoj osudi na smrtnu kaznu, na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom, lišenja slobode u trajanju preko jedne godine ili na kaznu gubitka državljanstva, izreći kaznu gubitka čina.

(3) Ovu kaznu sud može izreći i onda kad je izrečena kazna lišenja slobode ispod jedne godine, ako se učinilac pokazao nedostojnim čina.

Član 49

(1) Kazna zabrane bavljenja određenim zanimanjem je trajna ili vremena.

(2) Kazna vremene zabrane bavljenja određenim zanimanjem ne može biti kraća od šest meseci ni duža od pet godina.

Član 50

Kazna zabrane bavljenja određenim zanimanjem izreći će se kad sud utvrdi da je učinilac svoje zanimanje zloupotrebio za izvršenje krivičnog dela ili da bi njegovo dalje bavljenje tim zanimanjem bilo društveno opasno.

Član 51

(1) Kazna proterivanja se odnosi na proterivanje iz zemlje ili z mesta prebivanja.

(2) Kazna proterivanja iz zemlje može se izreći samo prema strancu i sastoji se u njegovom udaljavanju sa teritorije Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Ovo proterivanje može biti izrečeno za svagda ili za vreme od jedne do deset godina.

Član 52

(1) Kazna proterivanja iz mesta prebivanja sastoji se u zabrani boravka osuđenog u svom mestu prebivanja. Sud može s obzirom na društvenu opasnost osuđenog odrediti mu prihodni boravak u određenom mestu sa zabranom da to mesto napušta ili bez takve zabrane.

(2) Ova kazna ne može biti kraća od šest meseci ni duža od pet godina.

Član 53

(1) Kaznu proterivanja iz zemlje ili iz mesta prebivanja sud će izreći kad s obzirom na ličnost, način izvršenja ili pobude zbog kojih je krivično delo izvršeno, utvrdi da bi bavljenje osuđenog u zemlji ili u mestu prebivanja bilo društveno opasno.

(2) Kad je kazna proterivanja iz zemlje ili iz mesta prebivanja izrečena kao sporedna kazna uz koju glavnu vremenu kaznu, vreme od koga se računa ova kazna počinje teći od dana kad je glavna kazna izdržana ili ugašena. U svim drugim slučajevima kad je izrečena kao sporedna ili kao glavna kazna, ona počinje teći od dana pravosnažnosti presude.

Član 54

(1) Novčana kazna ne može biti manja od 50 dinara.

(2) Prilikom odmeravanja novčane kazne sud će uzeti u obzir imovno stanje učinioca.

(3) Kao sporedna kazna može se novčana kazna izreći naročito za krivična dela učinjena iz koristoljublja.

(4) U presudi se određuje rok plaćanja novčane kazne. Ovaj rok ne može biti kraći od četrnaest dana ni duži od tri meseca, i računa se od dana kad je presuda postala pravosnažnom.

Član 55

(1) Sud može osuđenom dopustiti da novčanu kaznu isplati u delimičnim otplatama. U tom slučaju ima se odrediti iznos otplate i vreme za koje će se novčana kazna isplatiti. To vreme ne može biti duže od jedne godine.

(2) Ako osuđeni u određenom vremenu ne plati novčanu kaznu, naplata će se izvršiti prinudno.

(3) U slučaju da se novčana kazna ne može naplatiti, sud će je zameniti kaznom popravnog rada, računajući pedeset dinara novčane kazne za jedan dan popravnog rada. U ovom slučaju kazna popravnog rada ne može biti duža od jedne godine. Licu nesposobnom za rad sud će u takvim slučajevima novčanu kaznu zameniti kaznom lišenja slobode, računajući za sto pedeset dinara novčane kazne jedan dan lišenja slobode.

(4) Ako osuđeni isplati samo jedan deo novčane kazne, ostatak će se zameniti kaznom popravnog rada odnosno lišenja slobode. Ako osuđeni isplati ostatak novčane kazne, prekinuće se sa izvršenjem kazne popravnog rada odnosno lišenja slobode.

Član 56

Po smrti osuđenog lica novčana kazna neće se izvršiti.

Član 57

(1) Kazna popravljanja štete izriče se u slučajevima kad sud smatra opravdanim da osuđeni lično, a merama koje sud odredi, otkloni posledice učinjenog krivičnog dela ili štetu pričinjenu krivičnim delom.

(2) Sud će u presudi odrediti novčanu kaznu ili kaznu popravnog rada do šest meseci za slučaj da osuđeni u određenom roku ne izvrši ono što mu je stavljeno u dužnost.

2) ODMERAVANJE KAZNE

Član 58

Pri odmeravanju kazne sud će, imajući u vidu svrhu kazne, uzeti u obzir odredbe ovog zakonika, granice kazne koje zakon propisuje za pojedino krivično delo i stepen društvene opasnosti krivičnog dela i učinioca.

Član 59

Pri odmeravanju kazne kao otežavajuće okolnosti naročito će se smatrati:

- (1) ako je krivično delo moglo da ugrozi interese države;
- (2) ako je krivično delo učinjeno u sastavu bande, zavere ili rada drugog zločinačkog udruživanja;
- (3) ako se potstrekavanje ili pomaganje odnosi na krivično delo maloletnog, duševno zaostalog ili od potstrekča ili pomagača zavisnog lica;
- (4) ako je krivično delo učinjeno iz koristoljublja ili drugih niskih pobuda;
- (5) ako je krivično delo učinjeno na naročito svirep način, nasiljem ili lukavstvom ili prema licu koje je podređeno učincima krivičnog dela ili prema licu koje se nalazi u bespomoćnom položaju;
- (6) ako je krivično delo učinjeno u povratu.

Član 60

U povratu se nalazi onaj koji je osuđen za krivično delo na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom, lišenja slobode ili kaznu popravnog rada pa za pet godina od dana izdržane ili ugašene kazne opet učini kakvo krivično delo teže prirode.

Član 61

Pri odmeravanju kazne kao olakšavajuće okolnosti naročito će se smatrati:

- (1) ako je krivično delo učinjeno prekoračenjem granica krajnje nužde;
- (2) ako je krivično delo učinilo maloletno lice;
- (3) ako je krivično delo učinilo lice sa smanjenom uračunljivošću, osim ako je to stanje prouzrokovano pijanstvom;
- (4) ako je krivično delo učinilo lice zaostalog razvoja;
- (5) ako je učinilac ili saučesnik otklonio posledicu svoga dela ili preduzeo mere da je otkloni;
- (6) ako je krivično delo učinjeno pod pritiskom neposredne pretnje i prinude, kao i službene ili materijalne podređenosti;
- (7) ako je krivično delo učinjeno u jakom uzbuđenju usled neskrvljenog izazivanja;
- (8) ako je krivično delo učinjeno usled sticaja teških prilika za učinioca;
- (9) ako je krivično delo učinjeno usled slučajnog sticaja okolnosti.

Član 62

Okolnosti koje čine obeležja krivičnog dela ne mogu se pri odmeravanju kazne uzeti kao otežavajuće ili olakšavajuće okolnosti.

Član 63

(1) Sud može učiniocu krivičnog dela odmeriti kaznu ispod granice određene u zakonu za to delo ili ga kazniti blažom vrstom kazne, ako nađe da prošla i sadašnja korisna društvena delatnost, teške lične prilike učinioca odnosno druge slične okolnosti pod kojima je delo učinjeno ukazuju na manju društvenu opasnost krivičnog dela i činioca.

(2) Pri odmeravanju kazne ispod granice određene u zakonu ili izricanju blaže vrste kazne može se izrečena kazna spustiti do najmanje zakonske mere te vrste kazne.

(3) Sud je dužan navesti okolnosti zbog kojih je izrekao ublaženje kazne.

Član 64

(1) Sud može učinioca lakšeg krivičnog dela osloboditi kazne kad nađe da je njegovo delo usled promenjenih prilika izmenilo svoj društveno-opasni značaj i da se učinilac sa obzirom na okolnosti pod kojima je delo učinjeno i njegovo držanje posle izvršenja krivičnog dela ne može više smatrati društveno-opasnim.

(2) Sud je dužan posebno i iscrpno navesti okolnosti zbog kojih smatra da se učinilac može osloboditi kazne.

Član 65

Ako zakon dopušta izbor sudu između dve ili više vrsta kazni, teža vrsta kazne izriče se kad to zahteva veća društvena opasnost krivičnog dela i učinioca.

Član 66

(1) Vreme provedeno pre pravosnažnosti presude u pritvoru ili istražnom zatvoru uračunava se u kaznu lišenja slobode s prinudnim radom i kaznu lišenja slobode.

(2) Pri izricanju kazne popravnog rada uračunavanje se vrši tako da se jedan dan pritvora ili istražnog zatvora računa za tri dana popravnog rada, a pri izricanju novčane kazne uračunavanje se vrši tako da se za jedan dan pritvora ili istražnog zatvora računa sto pedeset dinara novčane kazne.

Član 67

(1) Ako se u delu učinioca stiču obeležja više krivičnih dela ili ako učinilac izvrši više krivičnih dela po kojima nije doneta presuda, sud će utvrditi prethodno kaznu za svako krivično delo i izreći jednu kaznu koja se sastoji u povišenju najteže utvrđene kazne.

(2) Povišena kazna ne sme preći ukupan iznos pojedinih utvrđenih kazni ni najveću zakonsku meru primenjene vrste kazne.

(3) Ako sud nađe da sticaj krivičnih dela ne ukazuje na povećanu opasnost učinioca, može izreći za sva krivična dela u sticaju samo kaznu koju je utvrdio za najteže krivično delo.

(4) Sporedne kazne izreći će se ako su obavezno propisane ma i za jedno krivično delo u sticaju.

Član 68

(1) Ako osuđeno lice, pre nego što je izrečena kazna izdržana ili ugašena, bude zbog drugog krivičnog dela osuđeno, sud izriče jednu kaznu za oba dela po propisu čl. 67, uzimajući raniju kaznu kao već utvrđenu za odnosno delo.

(2) Deo kazne koju je osuđeno lice po ranijoj presudi izdržalo uračunaće se u izrečenu kaznu.

3) USLOVNA OSUDA

Član 69

(1) Pri osudi na kaznu lišenja slobode do dve godine, na kaznu popravnog rada ili na novčanu kaznu, sud može presudom odložiti izvršenje izrečene kazne pod uslovom da osuđeni ne učini novo, isto tako teško ili teže krivično delo u roku koji će sud presudom odrediti i koji ne može biti kraći od jedne ni duži od pet godina.

2) Sud će odrediti uslovno odlaganje izvršenja izrečene kazne ako prema okolnostima dela, ponašanju učinioca posle izvršenja dela i prema njegovim ličnim osobinama nađe da se može sa osnovom očekivati da će se osuđeni ubuduće kloniti vršenja krivičnih dela i bez izvršenja kazne i da već sama osuda u tom slučaju ostvaruje svrhu kažnjavanja.

(3) Uslovna osuda ne može se izreći prema onome koji je za poslednjih pet godina bio bezuslovno osuđen na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom, ili na kaznu lišenja slobode odnosno popravnog rada dužu od jedne godine.

(4) Za odlaganje izvršenja kazne može sud postaviti uslov da osuđeni naknadi presudom utvrđenu štetu u roku koji će se utvrditi presudom i koji ne može biti duži od jedne godine.

(5) U presudi sud može odrediti da se sporedne kazne izvrše bez obzira što je glavna kazna uslovljena.

(6) Osuda koja sadrži i sporednu kaznu gubitka građanskih prava ili gubitka čina ne može se uslovno izreći.

Član 70

(1) Sud će opozvati odlaganje izvršenja kazne ako uslovno osuđeni u roku određenom u presudi učini novo isto tako teško ili teže krivično delo, kao i u slučaju ako se posle izricanja uslovne osude sazna za krivično delo učinjeno pre njenog izricanja a sud nađe da ne bi bilo osnova za izricanje uslovne osude da se za to ranije učinjeno krivično delo znalo.

(2) U takvim slučajevima sud će za oba krivična dela izreći jednu kaznu po propisu čl. 67, uzimajući raniju kaznu kao već utvrđenu za odnosno delo.

Član 71

Kad proteče vreme za koje je izvršenje kazne bilo odloženo, a sud odlaganje ne opozove, smatraće se da osuđeno lice nije bilo osuđeno.

4) VASPITNO-POPRAVNE MERE

Član 72

(1) Vaspitno-popravne mere primenjuju se prema svima maloletnicima kada oni prema zakonu nisu krivično odgovorni ili kad sud nađe da nema mesta izricanju kazne.

(2) Svrha je vaspitno-popravnih mera da se maloletnik putem pojačanog nadzora, promene sredine u kojoj je živeo, navikavanja na društveno koristan rad ili putem prinudno-popravnih mera prevaspita i pravilno podigne.

Član 73

Sud će s obzirom na uzrast i lična svojstva maloletnika, kao i na okolnosti dela primenjivati vaspitno-popravne mere:

(1) predavanje roditeljima ili starateljima sa obavezom da nad njim vode pojačani nadzor;

(2) upućivanje u vaspitnu ustanovu;

(3) smeštaj u vaspitno-popravni dom;

(4) upućivanje u medicinsko-popravni zavod.

Član 74

(1) U slučaju da maloletnik bude predan roditeljima ili starateljima da nad njim vode pojačani nadzor oni su dužni obezbediti školovanje i vaspitanje maloletnika.

(2) Ako roditelji ili staralac nisu u mogućnosti da obezbede vaspitanje i školovanje ili ako je to inače u interesu maloletnika, sud će uputiti malolefnika u određenu vaspitnu ustanovu.

Član 75

(1) Smeštaj maloletnika u vaspitno-popravní dom sud će izreći samo ako s obzirom na učinjeno delo i na lične osobine maloletnika nađe da je potrebno radi njegovog prevaspitanja primeniti posebne popravne mere.

(2) U vaspitno-popravnom domu maloletnik će ostati dok svojim radom i vladanjem ne pokaže da se popravio i da se može otpustiti, ali najmanje godinu dana a najduže do navršene osamnaeste godine.

Član 76

Ako zdravstveno stanje maloletnika zahteva lečenje i medicinsku negu, naročito ako je duševno bolestan, malouman, slep ili gluv, odrediće sud da se uputi u medicinsko-popravni zavod.

Član 77

Sa merama određenim prema maloletniku nisu skopčane nikakve druge pravne posledice. Maloletnik protiv koga su te mere primenjene smatra se neosudivanim.

5) ZDRAVSTVENO-ZAŠTITNE MERE

Član 78

Kad sud utvrdi da je učinilac dela neuračunljiv i da je njegovo dalje bavljenje na slobodi opasno, odrediće da se uputi u zavod za duševno bolesna lica ili u zavod za lečenje.

Član 79

(1) Zdravstveno-zaštitne mere može sud uz iste uslove odrediti i prema licu sa smanjenom uračunljivošću.

(2) Ako je lice sa smanjenom uračunljivošću osuđeno na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom, lišenja slobode ili popravnog rada, odlučićé sud posle njegovog otpuštanja iz zavoda za duševno bolesna lica ili iz drugog zavoda za lečenje, da li će se kazna izvršiti.

6) IZVRŠENJE KAZNE

Član 80

(1) Izvršenjem kazne se ostvaruje svrha kazne određena ovim zakonom.

(2) Kazne ne mogu imati za cilj prouzrokovanje fizičkih patnji ili vredanje ljudskog dostojanstva osuđenog.

Član 81

Smrtna kazna ne može se izvršiti nad bremenitom ženom dok traje stanje bremenitosti.

Član 82

Osudena lica koja se nalaze na izdržavanju kazne u zatvorima ili kazneno-popravnim domovima a sposobna su za rad imaju pravo i dužnost da rade.

Član 83

(1) Osudena lica izdržavaju kaznu lišenja slobode s prinudnim radom ili kaznu lišenja slobode odvojeno prema vrsti i trajanju kazne, društvenoj opasnosti i ličnim osobinama pojedinih osuđenih lica.

(2) Kaznu lišenja slobode s prinudnim radom ili lišenja slobode muška i ženska lica izdržavaju u odvojenim kazneno-popravnim domovima ili u istom domu odvojeni jedni od drugih.

Član 84

(1) Ako je osuđeni, koji je izdržao polovinu dosuđene mu kazne lišenja slobode s prinudnim radom, kazne lišenja slobode ili kazne popravnog rada, pokazao svojim radom i vladanjem da je toliko prevaspitan, da se od njega ne može očekivati dalje vršenje krivičnih dela, može se uslovno otpustiti sa izdržavanja kazne.

(2) Ako se osuđeni za vreme izdržavanja kazne naročito istakao svojim radom i vladanjem, može biti uslovno otpušten i pre nego što je izdržao polovinu dosuđene mu kazne.

(3) Uslovni otpust traje do isteka vremena kazne na koje je izrečena kazna.

Član 85

(1) Uslovni otpust će se opozvati ako uslovno otpušteni dok je na uslovnom otpustu bude osuđen za novo krivično delo,

koje prema stepenu svoje društvene opasnosti i opasnosti učinioca upućuje na to da razlozi za uslovni otpust više ne postoje.

(2) U slučaju opozivanja vreme provedeno na uslovnom otpustu ne računa se u izvršenje kazne.

Glava V

GAŠENJE KAZNE

1) ZASTARELOST

Član 86

Učinilac krivičnog dela neće se kazniti, odnosno izrečena kazna neće se izvršiti, kad po isteku vremena određenog ovim zakonom nastupi zastarelost.

Član 87

(1) Krivično gonjenje se ne može preduzeti kad istekne:

a) petnaest godina od izvršenja krivičnog dela za koje je propisana smrtna kazna;

b) deset godina od izvršenja krivičnog dela za koje je propisana kazna lišenja slobode s prinudnim radom duža od deset godina;

v) pet godina od izvršenja krivičnog dela za koje je propisana kazna lišenja slobode s prinudnim radom do deset godina;

g) tri godine od izvršenja krivičnog dela za koje je propisana kazna lišenja slobode duža od jedne godine;

d) dve godine od izvršenja ostalih krivičnih dela.

(2) Ako je za krivično delo sudu ostavljen izbor između više kazne rok zastarelosti određuje se po najtežoj propisanoj kazni.

(3) Nema zastarelosti u pogledu gonjenja onih krivičnih dela za koje to zakon izričito određuje.

Član 88

(1) Zastarelost krivičnog gonjenja počinje od dana kada je krivično delo učinjeno.

(2) Zastarelost ne teče za vreme za koje se po zakonu gonjenje ne može otpočeti ili produžiti.

(3) Zastarelost se prekida svakom radnjom nadležnih državnih organa koja je zbog učinjenog krivičnog dela upravljena protiv učinioca u cilju njegovog gonjenja.

(4) Zastarelost se prekida i kad učinilac u vremenu dok teče rok zastarelosti učini isto tako teško ili teže krivično delo.

(5) Svakim prekidom zastarelost počinje ponovo da teče.

(6) Krivično gonjenje zastareva u svakom slučaju kad protekne dva puta onoliko vremena koliko se po zakonu traži, izuzev onih krivičnih dela za koja zakon izričito određuje da njihovo gonjenje ne može zastareti.

Član 89

Izrečena kazna ne može se izvršiti ako je proteklo:

a) petnaest godina od osude na smrtnu kaznu;

b) deset godina od osude na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom dužu od deset godina;

v) pet godina od osude na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom do deset godina;

g) tri godine od osude na kaznu lišenja slobode dužu od jedne godine;

d) dve godine od osude na kakvu drugu kaznu.

Član 90

(1) Zastarelost izvršenja kazne počinje onog dana kad je presuda postala pravosnažna a kod uslovne osude onog dana kad je pravosnažno naredeno njeno izvršenje.

(2) Zastarelost ne teče za vreme za koje se po zakonu izvršenje kazne ne može preduzeti.

(3) Zastarelost se prekida svakom radnjom nadležnih državnih organa upravljenom na izvršenje kazne.

(4) Svakim prekidom počinje da teče ponovo zastarelost.

(5) Zastarelost izvršenja kazne nastaje u svakom slučaju ako prođe dva puta onoliko vremena koliko se po zakonu za zastarelost traži.

2) BRISANJE OSUDE (REHABILITACIJA)

Član 91

(1) Smatra se neosuđivanim lice koje je osuđeno na kaznu popravnog rada ili kaznu lišenja slobode do šest meseci ili neku lakšu kaznu, ako u roku od tri godine od dana izdržane ili ugašene kazne ne učini novo krivično delo.

(2) Lice koje je osuđeno na kaznu lišenja slobode od šest meseci do tri godine ili na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom do dve godine smatraće se neosuđivanim, ako u roku

od pet godina od dana izdržane i ugašene kazne ne učini novo krivično delo.

(3) Sud može u slučaju osude na kaznu preko tri godine lišenja slobode ili na neku težu kaznu, po isteku osam godina od dana izdržane ili ugašene kazne, na molbu osuđenog lica brisati njegovu osudu, ako je ono to svojim ponašanjem zaslužilo i ako je po mogućstvu naknadilo štetu prouzrokovanu njegovim delom.

(4) Sud će na predlog javnog tužioca ukinuti rešenje kojim se utvrđuje ili određuje brisanje osude, ako se sazna za krivično delo osuđenog učinjeno pre donošenja rešenja, a sud ustanovi da ne bi bilo osnova za brisanje osude da se za to krivično delo znalo.

3) AMNESTIJA

Član 92

(1) Amnestija je oslobođenje od gonjenja ili delimično odnosno potpuno oslobođenje od izvršenja kazne ili zamena izrečene kazne blažom kaznom ili oslobođenje od pravnih posledica osude.

(2) Amnestiju koriste sva lica koja su obuhvaćena odredbom u aktu amnestije.

(3) Ako je amnestijom dato potpuno oslobođenje od glavne i sporedne kazne, smatraće se da amnestirano lice nije osuđeno.

4) POMILOVANJE

Član 93

(1) Pomilovanje je potpuno ili delimično oslobođenje, ublažavanje ili smanjenje pravnosnažno izrečene kazne u korist jednog ili više aktom pomilovanja obuhvaćenih lica.

(2) Ako se aktom pomilovanja odredi potpuno oslobođenje od glavne i sporedne kazne smatraće se da pomilovano lice nije ni osuđeno.

Glava VI

VAŽENJE KRIVIČNOG ZAKONA

1) VREMENSKO VAŽENJE KRIVIČNOG ZAKONA

Član 94

(1) Odgovornost za krivična dela se određuje prema krivičnom zakonu koji je važio u vreme izvršenja dela.

(2) Novi krivični zakon pr-menjuje se i na dela koja su izvršena pre njegovog stupanja na snagu, ako ukida krivičnu odgovornost ili ako ublažuje kaznu.

(3) Novi zakon će se primeniti i u slučaju kad ustanovljava krivičnu odgovornost ili pooštrava kaznu za određeno delo samo ukoliko o tome sadrži posebnu odredbu.

2) PROSTORNO VAŽENJE KRIVIČNOG ZAKONA

Član 95

(1) Na svakog ko na teritoriji Federativne Narodne Republike Jugoslavije učini krivično delo primeniće se krivični zakon Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

(2) Pod teritorijom Federativne Narodne Republike Jugoslavije podrazumevaju se i obalne morske vode i vazdušni prostor nad njenom suvozemnom i vodenom teritorijom.

(3) Krivični zakon FNRJ primeniće se i na dela učinjena na trgovačkom brodu na otvorenom moru i na domaćem vojnom brodu ili vazduhoplovu bez obzira gde su se nalazili u vreme učinjenog dela.

Član 96

Važenje krivičnog zakona FNRJ u pogledu lica koja uživaju pravo eksteritorijalnosti određuje se po međunarodnim ugovorima i konvencijama ili diplomatskim putem.

Član 97

Krivični zakon FNRJ primeniće se na državljanina FNRJ i onda kad van teritorije države učini krivično delo.

Član 98

Kazna koju je učinilac po presudi inostranog suda izdržao uračunaće se u kaznu izrečenu od suda FNRJ.

Član 99

Krivični zakon FNRJ primeniće se i na stranca koji u inostranstvu učini krivično delo, ako se zateče na teritoriji Federativne Narodne Republike Jugoslavije, a ne bude izdat stranoj državi, pod uslovom da se za učinjeno delo kažnjava i po zakonu mesta izvršenja.

Član 100

(1) Državljanin Federativne Narodne Republike Jugoslavije ne može se izdati stranoj državi.

(2) Izdavanje stranaca vrši se po međunarodnim ugovorima a u nedostatku ovih po zakonima Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

(3) Izdavanje nije dopušteno ako delo za koje se izdavanje traži nije krivično delo i po domaćem zakonu.

(4) Federativna Narodna Republika Jugoslavija neće izdavati strane državljane koji su proganjani zbog zalaganja za demokratska načela, nacionalno oslobođenje, prava radnog naroda i slobodu naučnog i kulturnog rada.

3) KRIVIČNI ZAKONIK FNRJ I POSEBNI KRIVIČNI ZAKONI FNRJ I NARODNIH REPUBLIKA

Član 101

(1) Načela i propisi Opšteg dela ovog zakonika važe i za posebne krivične zakone FNRJ i narodnih republika.

(2) Posebni krivični zakoni narodnih republika ne mogu određivati niti menjati krivična dela i kazne koje su obuhvaćene ovim zakonikom i drugim saveznim zakonima.

Član 102

(1) Posebni krivični zakoni FNRJ i narodnih republika ne mogu biti u suprotnosti sa ovim zakonikom.

(2) U slučaju razmimoilaženja između posebnih zakona i ovog zakonika primenjivaće se odredbe ovog zakonika.

Glava VII

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 103

Do donošenja potpunog Posebnog dela ovog zakonika Prezidijum Narodne skupštine FNRJ davaće obavezna tumačenja o bližim obeležjima i kažnjavanju, prema posebnim saveznim krivičnim zakonima, onih krivičnih dela za koje je u pojedinim odredbama zakona ili uredaba određena samo krivična odgovornost.

Član 104

Ovaj zakonik i posebni krivični zakonik primenjivaće se i na krivična dela učinjena pre 6 aprila 1941 godine ukoliko su ta dela:

a) uperena protiv mira, nezavisnosti i slobode naroda Federativne Narodne Republike Jugoslavije ili predstavljaju saučestvovanje u fašističkoj agresiji;

b) ubistvo, mučenje, zlostavljanje, nasilje, odvođenje u koncentracione logore i internaciju kao i učestvovanje u osuđivanju i policijskim progonima stanovništva i boraca protiv fašizma i reakcije.

Član 105

Ovaj zakonik primeniće se i na krivična dela učinjena posle 6 aprila 1941 godine po kojima još nije izrečena pravosnažna presuda.

Član 106

Stupanjem na snagu ovog zakonika prestaju važiti svi propisi koji su u suprotnosti sa ovim zakonikom.

Član 107

Ovaj zakonik stupa na snagu 30 dana po objavljivanju u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

OBRAZLOŽENJE

PROJEKTA KRIVIČNOG ZAKONIKA

Brzi razvitak naše zemlje kao jedne od zemalja nove, narodne demokratije, na osnovicama koje su bile stvorene već u toku Oslobođilačkog rata, razvitak našeg novog društvenog i državnog uređenja, kao i razvitak našeg zakonodavstva, pružaju nam mogućnost da učinimo nove važne korake za učvršćivanje i dalje izgrađivanje našeg pravnog poretka donošenjem nekoliko važnih zakona. U tome smjeru Savezna vlada je u mogućnosti da pred Četvrto redovno zasjedanje Narodne skupštine, pored važnih zakonskih projekata iz drugih oblasti državnog, društvenog i kulturnog života naše zemlje, iznese i Projekat općeg dijela krivičnog zakonika.

Glavni principi ovog zakonika došli su do izražaja već u krivičnom zakonodavstvu u toku Narodnooslobodilačke borbe kao i u praksi narodnih sudova iz tog vremena. Dalja izgradnja našeg krivičnog zakonodavstva i praksa naših narodnih sudova pruža danas dovoljno čvrstu i široku osnovu da možemo uspo-

staviti opće principe koji regulišu borbu sa društveno opasnim djelatnostima. Na taj način osnovne odredbe ovog zakonika uopćavaju praksu naših narodnih sudova a istovremeno omogućuju i dalji razvitak naše krivično-pravne nauke i prakse u pravcu učvršćenja zakonitosti u našoj državi.

Opći dio Krivičnog zakonika sadrži osnovne pojmove krivičnog prava, kao što su krivično djelo, svrha kažnjavanja, uračunljivost, saučesništvo, pokušaj i pripreme radnje, sistem kazni i principe izricanja i izvršenja kazne. Prema tome, Krivični zakonik u ovom Općem dijelu određuje kaznenu politiku naše nove države i time predstavlja zakonodavni akt od krupnog teoriskog, političkog i praktičnog značaja.

Osnovna uloga koju Opći dio Krivičnog zakonika ima i mora imati u razvoju jedinstvene zakonitosti u primjeni našeg krivičnog prava, kao i u pravno-političkoj čvrstini našeg pravosuda ukazuje sa svoje strane i na potrebu donošenja i na važnost Općeg dijela Krivičnog zakonika na ovom važnom području naše državne izgradnje. A od naučnog i politički pravilnog određivanja osnova krivičnog prava i teoriski preciznog sistema Općeg dijela Krivičnog zakonika zavisi u mnogome jasnost i ispravnost Posebnog dijela Krivičnog zakonika i drugih naših krivičnih zakona.

1

Centralno pitanje svakog krivičnog zakonika jeste pitanje pojma krivičnog djela. Projekt je zasnovan na materijalnoj koncepciji krivičnog djela. Zato je po njemu krivično djelo ono društveno opasno djelo, koje poseže na društveno i državno uređenje, nezavisnost i bezbjednost naše narodne države, na ličnost, na prava njenih građana i društvenih organizacija kao i na cio pravni poredak utvrđen saveznim Ustavom i ustavima narodnih republika.

Napuštajući apstraktno i formalističko gledište krivičnog zakonodavstva građanskih država, koje je zaštitu svoje eksploatorske, klasne države lažno predstavljalo kao odbranu »društva uopće« ili »čovjeka uopće« te je zbog toga u krivičnom djelu gledalo povredu pravne norme, projekat razotkriva pravu društveno-političku sadržinu krivičnog djela i njegovom materijalnom koncepcijom uspostavlja naučno ispravnu i teoriski jasnu bazu, kako za teorisku izgradnju, tako i za primjenu našeg krivičnog sistema. Po materijalnoj koncepciji krivično djelo može biti samo društveno opasno činjenje ili

nečinjenje. Bez ovoga osnovnog, najvažnijeg uslova nema ni krivičnog djela ni kazne.

Postavljajući društvenu opasnost djela kao osnovni uslov odgovornosti, projekat dopunjuje ovaj uslov principom izraženim u čl. 28 Ustava, po kome se samo zakonom određuju krivična djela i propisuju kazne. Ovaj drugi uslov krivične odgovornosti jasno izražava da je krivično djelo samo ono društveno opasno djelo koje je i kažnjivo po zakonu.

Međutim, neprekidni razvoj društvenih prilika nužno zahtjeva da se odstupi od norme koja je u konkretnom slučaju izgubila svoj pravi sadržaj, a taj razvoj također zahtjeva da se odstupi od norme, kad ona potpuno ne utvrđuje krivično djelo. Dosljedno tome, prema projektu, s jedne strane, nema krivične odgovornosti kad postoje djela neznatne društvene opasnosti ili kad je uslijed društveno-političkih promjena društvena opasnost prestala postojati, bez obzira na to što je krivično djelo po svojim obilježjima određeno u zakonu. S druge strane, na ovoj istoj liniji, projekat predviđa upotrebu analogije. Ako pojedina društveno opasna djela nisu neposredno, izrično određena u zakonu, projekat dopušta da se odgovornost za njih ustanovi prema djelima određenim u zakonu, ali samo pod uslovom da među njima postoji sličnost u određenim obilježjima (elementima). Ovo određeno i ograničeno postavljanje analogije odgovara materijalnom shvatanju krivičnog djela i istovremeno učvršćuje našu zakonitost.

Drugi osnovni princip projekta jest princip lične odgovornosti učinioca krivičnog djela. Subjekt krivičnog djela, tj. čovjek, iako ulazi u sastav krivičnog djela nije samo dodatak subjektivne strane krivičnog djela. Zbog toga projekat poklanja veliku važnost ustanovljenju krivične odgovornosti dajući precizno odgovor na pitanje kad ta odgovornost postoji. Tako, projekat postavlja kao jedan od neophodnih uslova za postojanje krivične odgovornosti činjenicu da je krivično djelo izvršilo psihički zdravo lice starije od 14 godina. Sa ovim u vezi, regulisana su pitanja uračunljivosti i krivične odgovornosti maloljetnika starijih od 14 godina. Na ovoj osnovi, naš kazneni sistem obuhvata pored kazni još i vaspitno-popravne i zdravstveno-zaštitne mjere.

Načelo lične odgovornosti još je više učvršćeno i potvrđeno principom subjektivnog osnova odgovornosti učinioca za određeno krivično djelo. Lice starije od 14 godina i psihički zdravo može odgovarati za učinjeno djelo samo ako postoji njegova vinost, tj. ako je to djelo izvršilo sa umišljajem ili iz

nehata. Suglasno istinskom demokratizmu narodne države i ustavnim garancijama prava građana, krivnja je neophodan osnov krivične odgovornosti građana. Bez krivnje nema krivičnog djela, nema kazne. Princip lične i subjektivne odgovornosti predstavlja izraz i potvrdu naprednih demokratskih državnih uređenja i tekovinu nauke krivičnog prava.

Treći osnovni princip projekta leži u shvaćanju da je krivično djelo akt spoljnog ponašanja psihički zdravog i odraslog čovjeka. Ovaj princip također predstavlja tekovinu nauke krivičnog prava. Metodološki, on je izraz dijalektičkog shvaćanja bića krivičnog djela, shvaćanja zasnovanog na jedinstvu objektivnih i subjektivnih elemenata, učinoca i činjenja, krivca i krivičnog djela.

Polazeći od principa da je biće krivičnog djela ukupnost svih objektivnih i subjektivnih elemenata, koja na osnovu zakona određuje dato krivično djelo, naš projekat je pružio pravilno i sigurno uputstvo našem demokratskom pravosuđu i dao čvrsto rješenje ranije zamućenih pitanja krivičnog prava, kao što su: odgovornost za pripremne radnje, pokušaj, sticaj krivičnih djela itd.

U vezi sa ovim postavama, projekat je postavio uzročnost kao neophodni osnov krivične odgovornosti. Za postojanje krivične odgovornosti nije dovoljno da je učinilac bio kriv, nego je potrebno da su krivična radnja i njene posljedice rezultat njegovog ponašanja. Pošto je krivično djelo akt spoljnog ponašanja čovjeka, to samo izvršilac krivične radnje koja je dovela do nastupanja posljedica može snositi odgovornost za ta djela. Na taj način, subjektivni osnov odgovornosti dopunjuje se objektivnim uslovom odgovornosti. Jedinstvo načela: da bez krivnje i bez uzročnosti nema krivične odgovornosti, nema kazne, jeste izraz i posljedica krivičnog prava, koje je nastalo i koje se razvija u uslovima naprednih istinski demokratskih država.

Četvrti osnovni princip Projekta krivičnog zakonika odnosi se na svrhu kažnjavanja i na kazneni sistem. Projekat ističe da je svrha kažnjavanja u isto vrijeme odstranjivanje društveno opasne djelatnosti, odvracanje i sprečavanje učinilaca da ne čine krivična djela, popravljjanje i prevaspitavanje učinilaca kao i opći vaspitni uticaj na druge članove u cilju odvracanja od vršenja krivičnog djela. Popravna i vaspitna strana kazne tijesno je povezana sa elementima prinude. Ovo jedinstvo u kažnjavanju omogućeno je činjenicom da u narodnoj državi koja iskorjenjuje osnove i ostatke eksploatorskog društva,

prinuda ne pretstavlja ni odmazdu ni svrhu za sebe, nego nužnu mjeru za obezbjeđenje osnova i uslova potrebnih za izgradnju boljeg i srećnijeg društva.

Suglasno svrsi kažnjavanja, koja teži popravljanju i prevaspitavanju učinilaca krivičnih djela i na osnovi materijalne koncepcije krivičnog djela kao društveno opasne radnje, naš projekat predviđa sistem kazni koji obuhvaća dvanaest vrsti kazni, pored vaspitno-popravnih i zdravstveno-zaštitnih mjera. U ovom pogledu projekat je samo u prečišćenom obliku prihvatio i učvrstio već postojeći sistem kazni, izražen u Zakonu o vrstama kazni. Nove i jasnije odredbe u sistemu kazni imaju za cilj samo da potvrde jedan od osnovnih principa projekta: princip individualizacije kazne. Kazna mora biti tako odmjerena da najviše i najpotpunije odgovara konkretnoj društvenoj opasnosti djela i učinilaca. Pored većeg broja vrsti kazni, niz drugih ustanova koje projekat predviđa usmjerene su da omoguće sudu punu i pravilnu primjenu načela individualizacije kazni. U te ustanove dolaze: sporedne kazne koje se mogu izricati pod uslovima ovog zakonika i kad nisu naročito određene kod svakog krivičnog djela, izbor kazne u slučaju alternativnih kazni, pravo izvanrednog ublažavanja kazne, pravo oslobodenja od kazni, uslovna osuda, uslovni otpust kao i određeni oblici gašenja kazni. Najzad, novost u sistemu kazni prema dosadašnjem sistemu pretstavlja uvođenje kazne lišenja slobode s prinudnim radom u doživotnom trajanju. Ovo projekat dopušta samo kao izuzetnu mjeru ublažavanja kazne, i to u dva određena slučaja: u slučaju kad je za određeno krivično djelo u zakonu predviđena kazna smrti i u slučaju donošenja pomilovanja i amnestije smrtno kazne. Ova mjera odgovara načelu individualizacije kazne i doprinosi da se smrtna kazna još više postavi kao izvanredna mjera kažnjavanja.

2

Što se tiče sistema našeg Krivičnog zakonika, projekat je pošao od načela da sistematika mora biti vjeran izraz osnovnih principa. U prvoj glavi je iznijet zadatak krivičnog zakonodavstva u koji ulazi i svrha kažnjavanja. Krivično djelo i kazne ostaju i danas kao i ranije osnovni pojmovi krivičnog prava i zato su oni u projektu istaknuti u općim crtama na prvom mjestu (čl. 1—2).

Druga glava koja nosi naziv »Krivična odgovornost« sadrži odredbe o tome pod kojim se uslovima i na kojim osnovima

građani mogu pozvati na krivičnu odgovornost. U našoj državi Ustav i zakoni štite prava i interese građana. Primjena krivičnih zakona protiv građana koji čine krivična djela pretstavlja i mora predstavljati vršenje prinude u obliku kazne. Otuda je razumljivo, da je od prvenstvene važnosti utvrditi koji su i kakvi opći uslovi i osnovi krivične odgovornosti, od kojih zavisi kažnjivost i težina djela.

U ovoj glavi su na prvom mjestu određeni uslovi krivične odgovornosti, odnosno one okolnosti čije nepostojanje isključuje mogućnost da se uopće postavi pitanje krivične odgovornosti (čl. 3—9). Zatim su određeni osnovi odgovornosti, odnosno utvrđene su one objektivne i subjektivne osnove na kojima se može odrediti krivična odgovornost određenom licu za određeno društveno opasno djelo. Tu dolaze odredbe o uzročnosti i krivnjama (čl. 10—13). Najzad, u ovu glavu su stavljene i odredbe o nužnoj odbrani i krajnjoj nuždi (čl. 14—15).

Treća glava je posvećena daljoj razradi krivičnog djela. Uzimajući u obzir da su najvažniji elementi bića krivičnog djela koji imaju opći i principijelni karakter (kao što su društvena opasnost, krivnja i uzročna veza) stavljeni u glavu o krivičnoj odgovornosti, u ovoj glavi su raspravljena pitanja o načinu, mjestu i vremenu izvršenja krivičnog djela (čl. 17—19). Međutim, značaj ove glave sastoji se i u tome što ona sadrži slijedeća dva značajna odeljka: jedan posvećen stadijumima izvršenja krivičnog djela (pripreme radnje i pokušaj) (čl. 20—23), i drugi koji reguliše forme izvršenja krivičnog djela (saučesništvo) (čl. 24—29). Odredbe koje ustanovljavaju odgovornost inicijatora i organizatora krivičnog djela, kao i pripadnika raznih zločinačkih organizacija za vršenje krivičnih djela, odgovaraju rezultatima savremene nauke o krivičnom djelu i tekovinama međunarodnog krivičnoga prava, postavljenog u Statutu Međunarodnog vojnog suda koji je sudio nacističkim ratnim zločincima, potrebama krivično-pravne zaštite postojećeg poretka u našoj državi i predstavljaju uopćavanje naše sudske prakse od početka Narodnooslobodilačke borbe do danas.

Četvrta glava sadrži odredbe koje regulišu naš kazneni sistem dajući pojam pojedinih kazni i principe za njihovo odmjerenje prilikom izricanja od strane suda (čl. 30—70). U ovu glavu su unijete i odredbe posvećene uslovnoj osudi (čl. 71—73), vaspitno-popravnim mjerama (čl. 74—80) i zdravstveno-zaštitnim mjerama (čl. 80). Na kraju ove glave unjet je odjeljak koji sadrži principe o izvršenju kazni (čl. 82—87). Kako će

principi o izvršenju kazne morati biti dalje razrađeni posebnim zakonom, njihovo unošenje u krivični zakonik opravdava se time, što oni jasno pokazuju načine i sredstva za ostvarenje svrhe kažnjavanja.

Peta glava je posvećena gašenju kazni (čl. 88—95). S obzirom na važnost ustanova kao što su zastarjelost, brisanje osude (rehabilitacije) amnestija i pomilovanje, odredbe o njima izuzete su iz tradicionalnog mjesta u krivičnim zakonima u općoj glavi o kazni i ujedinjene su u posebnoj glavi.

Posebno, značaj ovih odredaba leži u tome što one ozakonjuju već postojeća pravna pravila i daju teorijsko-pravnu podlogu važnim ustanovama našeg krivičnog prava i kaznene politike kao što su amnestija i pomilovanje.

Najzad, šesta glava posvećena je važenju krivičnih zakona. Pored značajnih odredaba o vremenskom i prostornom važenju (čl. 96—101), koje odgovaraju naprednom demokratskom zakonodavstvu i uobičajenoj međunarodnoj praksi, ova glava sadrži i odredbe o odnosu Krivičnog zakonika prema posebnim savezним i republikanskim krivičnim zakonima (čl. 102—103).

3

Projekat ovog zakonika predstavlja rezultat pažljivog i relativno dugog rada. Prvi njegov nacrt izrađen je od komisije stručnjaka pri saveznom Ministarstvu pravosuđa, stavljen je na javnu diskusiju i otštampan u našim pravnim časopisima i u posebnoj brošuri. Na ovaj nacrt su date primjedbe od strane svih naših saveznih i republičkih ustanova, kao i od strane pojedinih naučnih i praktičnih radnika na polju krivičnog prava. Na osnovu prvog nacrtu i ovog materijala nastavljen je rad na izradi projekta pod rukovodstvom Komiteta za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti i saveznog Ministarstva pravosuđa. Na osnovu teorijskih proučavanja izrađen je konačni projekat. Ovaj projekat je Vlada FNRJ proučila i sa potrebnim izmjenama i dopunama podnosi ga kao svoj zakonski prijedlog.

Prilikom sastavljanja ovog projekta proučavani su i uzeti u obzir rezultati napredne nauke krivičnoga prava kao i poznati strani krivični zakonici, kao što su Krivični zakonik RSFSR-a, Čehoslovačke, Švajcarske itd. Prilikom sastavljanja ovog projekta trebalo je proučiti i usvojiti naučno utvrđene i neosporne tekovine napredne naučne misli u oblasti krivičnog prava i u isto vrijeme izraziti i učvrstiti sve one tekovine i usta-

nove krivičnoga prava i kaznene politike naše države koje su se izgradile zajedno sa ostvarenjem i izgradnjom naše narodne države, vodeći stalno pri tome računa o perspektivama njenog daljeg razvoja u pravcu stalnog učvršćenja narodne demokracije i izgradnje socijalizma.

Razumljivo je da ovaj zakonik ne predstavlja potpun i završen sistem našeg krivičnog zakonodavstva i prava. Na njegovim osnovama je potrebno uskoro izgraditi i donijeti Posebni dio koji će sa ovim Općim dijelom predstavljati potpun Krivični zakonik. Na našim naučnim radnicima, kao i na našim organima pravosuđa, leži častan i odgovoran zadatak da dalje razrađuju i kroz praksu i primjenu u isto vrijeme razvijaju, obogaćuju i učvršćuju značajna napredna i demokratska načela koja sadrži ovaj Opći dio.

Dostavljajući ovaj projekat Narodnoj skupštini FNRJ na dalji Ustavom predviđeni postupak uvjeren sam da će donošenje Općeg dijela našeg Krivičnog zakonika na predloženim principima predstavljati značajan doprinos u izgradnji naše države u učvršćivanju njenog pravnog poretka i prava njenih građana.

Ministar pravosuđa FNRJ

Frane Frol, s. r.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PROJEKTU KRIVIČNOG ZAKONIKA — OPŠTI DEO

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

VEĆE NARODA

Zakonodavni odbor

Br. 57

3-XI-1947 god.

Beograd

VEĆU NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Veća naroda, na svojim sednicama od 24, 25, 27, 28 i 29 oktobra i 3 novembra 1947 godine, pretresao je Projekat krivičnog zakonika — Opšti deo, dostavljen mu od Predsednika Veća naroda, a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga, Zakonodavni odbor izabrao je Redakcioni odbor, koji je u saglasnosti sa Redakcionim odborom Zakonodavnog odbora Saveznog veća na osnovu izmena i dopuna usvojenih u oba odbora izradio sledeći izveštaj, a koji je Zakonodavni odbor prihvatio kao svoj i koji glasi:

Član 1. Osmi i deveti red, umesto reči »njen pravni poredak, ličnost građanina i socijalističku izgradnju.« staviti »njen pravni poredak, njenu socijalističku izgradnju i ličnost i prava njenog građanina.«.

Član 3. Drugi stav, četvrti i peti red, mesto reči »građana i prava građana i« staviti »građana, njihova prava i prava«.

Član 6. Prvi stav, drugi red, posle reči »trajnog« staviti »ili privremenog«.

Član 9. Prvi stav, četvrti red, posle reči »postupcima« brisati zapetu i dodati »krivično je odgovoran. Takav maloletnik«.

Član 11. Treći stav menja se i glasi: »Krivično delo učinjeno je iz nehata kad je učinilac bio svestan mogućnosti nastupanja društveno-opasne posledice a olako je držao da ona neće nastupiti ili da će je moći otkloniti; kao i kad učinilac nije bio svestan mogućnosti nastupanja društveno-opasne posledice, iako je on prema okolnostima i svojim ličnim osobinama mogao i bio dužan biti svestan te mogućnosti.«.

Član 13. Prvi stav, prvi red, iza reči »delo« staviti zapetu i brisati reči »učinjeno sa umišljajem«. U drugom redu mesto reči »za« staviti »u«.

Član 14. Drugi stav, treći red, iza reči »vlasti« staviti zapetu i brisati reč »ili«. U četvrtom redu, iza reči »ili« dodati »ličnosti i prava« i posle reči »drugog« staviti tačku i brisati reč »lica«. Treći stav, treći red, brišu se reči »(član 63)«.

Član 15. Drugi stav, drugi i treći red, brisati reči »sebe ili« i dodati »od ličnosti i prava lica koje je u opasnosti ili od ličnosti i prava nekog«.

Član 27. Prvi stav, treći red, briše se reč »postojeće«.

Član 46, drugi red, briše se reč »teža«.

Član 51 menja se i glasi: »(1) Kazna proterivanja može biti ili proterivanje iz mesta prebivanja ili proterivanje iz zemlje.

(2) Kazna proterivanja iz mesta prebivanja sastoji se u zabrani boravka osuđenog u mestu prebivanja. Sud može s obzirom na društvenu opasnost osuđenog odrediti mu prinudni boravak u određenom mestu sa zabranom da to mesto napušta ili bez takve zabrane. Ova kazna ne može biti kraća od šest meseci ni duža od pet godina.

(3) Kazna proterivanja iz zemlje može se izreći samo prema strancu i sastoji se u njegovom udaljavanju sa teritorije Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Ovo proterivanje može biti izrečeno za svagda ili za vreme od jedne do deset godina.«.

Član 52 briše se, a numeracija do čl. 74 smanjuje se za jedan.

Član 55 postaje član 54. Prvi stav, druga rečenica ovoga stava menja se i glasi: »U tom slučaju odrediće se način otplaćivanja i vreme za koje će se novčana kazna isplatiti.«.

Treći stav, na kraju dodati novu rečenicu koja glasi: »U ovom slučaju kazna lišenja slobode ne može biti duža od šest meseci.«.

Član 57 postaje član 56. Drugi stav, treći i četvrti red, mesto reči »ono što mu je stavljeno u dužnost« staviti »popravljanje štete«.

Član 59 postaje član 58. Prva rečenica menja se i glasi: »Pri odmeravanju kazne smatraće se kao otežavajuće okolnosti naročito:«, Tačka (3) menja se i glasi: »(3) ako se potstrekavanje ili pomaganje odnosi na krivično delo maloletnog, ili duševno zaostalog lica, ili lica koje je podređeno potstrekaču ili pomagaču;«.

Član 60 postaje član 59. Prvi red mesto reči »u povratu se nalazi onaj koji je osuđen« staviti reči »krivično delo učinjeno je u povratu kad lice koje je osuđeno«.

Član 61 postaje član 60. Prva rečenica menja se i glasi: »Pri odmeravanju kazne smatraće se kao olakšavajuće okolnosti naročito:«.

Član 63 postaje član 62. Treći stav menja se i glasi: »(3) Sud je dužan posebno i iscrpno navesti okolnosti zbog kojih je izrekao ublaženu kaznu.«.

Član 68 postaje član 67. Prvi stav, četvrti red, mesto »čl. 67« staviti »čl. 66«. Drugi stav, na kraju, brisati tačku i staviti iza reči »kaznu« zapetu i dodati »ako je uračunavanje s obzirom na vrste kazne po ovom zakonu dozvoljeno.«.

Član 72 koji postaje član 71 menja se i glasi: »(1) Vaspitno-popravne mere primenjuju se prema maloletniku kad on prema zakonu nije krivično odgovoran ili kad sud nade da nema mesta izricanju kazne.

(2) Svrha je vaspitno-popravnih mera da se takav maloletnik prevaspita i pravilno podigne putem pojačanog nadzora, promene sredine u kojoj je živeo, navikavanja na društveno koristan rad ili putem prinudno-popravnih mera.«.

Član 74 postaje član 73, menja se i glasi: »Sud će maloletnika predati roditeljima ili starocu da nad njim vode pojačani nadzor, s obzirom da mu obezbede školovanje i vaspitanje.«.

Dodaje se novi član 74 koji glasi: »Sud će uputiti maloletnika u vaspitnu ustanovu ako je to u interesu njegovog vaspitanja ili ako roditelji ili staralac nisu u mogućnosti da obezbede njegovo vaspitanje i školovanje.«.

Dodaje se nov član 77 koji glasi: »Primenjenu vaspitno-popravnu meru može sud za vreme primene te mere izmeniti i u granicama zakona odrediti drugu vaspitno-popravnu meru kojom će se najbolje postići vaspitno-popravna svrha.«.

Svi naredni članovi od uključno staroga člana 77 do staroga člana 101 uključno povećavaju se za jedan broj.

Član 78. Prvi red mesto reči »Sa merama određenim« staviti reči »S merama primenjenim«.

Član 79 menja se i glasi: »Kad utvrdi da je učinilac dela neuračunljiv i da je njegovo dalje bavljenje na slobodi opasno, sud će odrediti da se uputi u zavod za duševno bolesna lica ili drugi zavod za lečenje.«.

Član 80. Drugi stav menja se i glasi: »(2) Ako je lice sa smanjenom uračunljivošću osuđeno na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom, odnosno lišenja slobode do tri godine ili na kaznu popravnog rada, odlučiće sud posle njegovog otpuštanja iz zavoda za duševno bolesna lica ili iz drugog zavoda za lečenje, da li će se kazna izvršiti. Sud će pri tome uzimati u obzir društvenu opasnost dela i učinioca, vreme provedeno u zavodu, kao i u kojoj meri je lečenje uticalo na popravljanje učinioca.«.

Član 81 menja se i glasi: »(1) Izvršenjem kazne ostvaruje se svrha kazne određena ovim zakonom.

(2) Svrha kazne ne može biti prouzrokovanje fizičkih patnji ili vredanje ljudskog dostojanstva osuđenog.«.

Član 85. Prvi stav menja se i glasi: »(1) Ako je osuđeni izdržao polovinu dosuđene mu kazne lišenja slobode s prinudnim radom, kazne lišenja slobode ili kazne popravnog rada i pokazao svojim radom i vladanjem da se toliko popravio da se od njega ne može očekivati dalje vršenje krivičnih dela, može se uslovno otpustiti sa izdržavanja kazne. Pod istim uslovima osuđeni koji se nalazi na izdržavanju kazne lišenja slobode s prinudnim radom u doživotnom trajanju može se uslovno otpustiti kad je izdržao petnaest godina te kazne.«.

Treći stav, drugi red, iza reči »kazna« briše se tačka i stavlja zapeta i dodaje se »a u slučaju kazne lišenja slobode s prinudnim radom u doživotnom trajanju deset godina od otpuštanja sa izdržavanja te kazne.«.

Član 87. Prvi red, brisati reči »Učinilac krivičnog dela neće se kazniti,« i staviti »Krivično gonjenje ne može se preduzeti,«.

Član 88. Na kraju tačke v), iza reči »godina« brisati tačku i zapetu i dodati »ili kazna lišenja slobode duža od dve godine;«. Tačka »g)« briše se, a tačka »d)« postaje tačka »g)«, menja se i glasi: »g) dve godine od izvršenja krivičnog dela za koje je propisana kazna lišenja slobode do dve godine ili kakva druga kazna.«.

Član 90. Na kraju tačke v) brisati tačku i zapetu i dodati »ili na kaznu lišenja slobode dužu od dve godine;«. Tačka »g)« briše se, a tačka »d)« postaje tačka »g)«.

Član 91. Četvrti stav menja se i glasi: »Sa svakim prekidom zastarelost počinje ponovo da teče.«.

Član 93. Prvi stav menja se i glasi: »(1) Amnestija je oslobođenje od gonjenja ili potpuno odnosno delimično oslobođenje od izvršenja kazne, ili zamena izrečene kazne blažom kaznom ili oslobođenje od pravnih posledica osude.«.

Član 94. Prvi stav menja se i glasi: »(1) Pomilovanje je potpuno ili delimično oslobođenje od izvršenja pravosnažno izrečene kazne ili zamena izrečene kazne blažom kaznom u korist jednog ili više lica obuhvaćenih aktom pomilovanja.«.

Član 96. U trećem stavu, u drugom redu, posle reči »učinjena na« dodati reč »domaćem«.

Član 99. Drugi red, posle reči »od« dodati »domaćeg,«.

Podnaslov ispred člana 102 menja se i glasi: »3) Krivični zakonik Federativne Narodne Republike Jugoslavije i posebni savezni i republikanski krivični zakoni«.

Stari član 102 briše se.

Član 107. Prvi red mesto »30 dana« staviti »60 dana«.

Pored navedenih izmena i dopuna Odbor je učinio potrebne stilske i tehničke ispravke.

Podnoseći Veću naroda ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga izvoli u celosti usvojiti.

Za izvestioca određen je dr Josip Hrnčević.

Sekretar

Dr Dušan Bratić, s. r.

Pretsednik
Zakonodavnog odbora

Božidar Maslarić, s. r.

Članovi:

Joza Milivojević, s. r., Panko Brašnarov, s. r., Srećko Žumer, s. r., Tomo Čiković, s. r., Mustafa Hodža, s. r., Dragoljub Ilić, s. r., Tone Hafner, s. r., Josip Rus, s. r., dr Branko Čubri-
lović, s. r., Miloš Carević, s. r., Ninko Petrović, s. r., dr Siniša
Stanković, s. r., Dobrivoje Radosavljević, s. r., Milan Popo-
vić, s. r., Rato Dugonjić, s. r., Bogdan Oreščanin, s. r., dr Josip
Hrnčević, s. r.

DODATAK IZVIŠTAJU

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PROJEKTU KRIVIČNOG ZAKONIKA — OPŠTI DEO

Uzevši naknadno u pretres član 104 Projekta krivičnog zakonika — Opšti deo, Zakonodavni odbor Veća naroda na sednici od 24 novembra stao je na gladište da po svojoj materiji taj član ne spada u Opšti deo Krivičnog zakonika, gde, pored toga, on ima samo deklarativni karakter.

Smatrajući da predmet toga člana spada u Posebni deo Krivičnog zakonika, u glavu o krivičnim delima protiv naroda i države — pa prema tome, do donošenja tog Posebnog dela, u postojeći Zakon o krivičnim delima protiv naroda i države, Zakonodavni odbor jednoglasno je odlučio da predloži Veću naroda da se član 104 Projekta krivičnog zakonika — Opšti deo izostavi, a da se materija toga člana prenese u poseban Predlog zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države, te da se ovaj naknadni izveštaj priključi izveštaju Zakonodavnog odbora o Projektu krivičnog zakonika — Opšti deo.

Pošto je član 104 Projekta krivičnog zakonika — Opšti deo, koji je posle pretresa u Zakonodavnom odboru postao član 103, posle naknadnog pretresa izostavljen, to sledeći članovi 105, 106 i 107 projekta postaju članovi 104, 105 i 106.

Zakonodavni odbor, koji je jednoglasno zauzeo stav iznet u ovom naknadnom izveštaju, moli Veće naroda da ga u celosti usvoji zajedno sa glavnim izveštajem o Projektu krivičnog zakonika — Opšti deo.

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PROJEKTU KRIVIČNOG ZAKONIKA — OPŠTI DEO

NARODNA SKUPŠTINA FNRJ

SAVEZNO VEĆE

Zakonodavni odbor

Br. 51

3-XI-1947 god.

Beograd

SAVEZNOM VEĆU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Beograd

Zakonodavni odbor Saveznog veća Narodne skupštine FNRJ na svojim sednicama od 24, 25, 27, 28 i 31 oktobra ove godine, pretresao je Projekat krivičnog zakonika — Opšti deo, dostavljen mu od Predsedništva Saveznog veća a koji je na osnovu čl. 63 Ustava dostavila Vlada FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ na rešavanje.

Posle svestranog proučavanja gornjeg zakonskog predloga i na osnovu pune saglasnosti o učinjenim izmenama i dopunama postignute u zajedničkom Redakcionom odboru zakonodavnih odbora oba veća, Zakonodavni odbor Saveznog veća podnosi Veću sledeći izveštaj:

(Tekst izveštaja Zakonodavnog odbora Saveznog veća identičan je sa tekstom izveštaja Zakonodavnog odbora Veća naroda.)

Podnoseći Saveznom veću ovaj izveštaj, Zakonodavni odbor moli Veće da ga u celosti izvoli usvojiti.

Za izvestioca određen je Moša Pijade.

Sekretar

Dr Maks Šnuderl, s. r.

**Predsednik
Zakonodavnog odbora**

Moša Pijade, s. r.

Članovi:

Rad. Mijušković, s. r., Sulejman Filipović, s. r., dr Jerko Radmilović, s. r., Ivan Granda, s. r., Đuro Salaj, s. r., Mara Naceva, s. r., Svetozar Vukmanović, s. r., Miloš Minić, s. r., Lampret Jože, s. r., Lajčo Jaramazović, s. r., Mehmed Hodža, s. r., dr Jakov Grgurić, s. r., Filip Lakuš, s. r., Mihailo Đurović, s. r.

DODATAK IZVEŠTAJU

ZAKONODAVNOG ODBORA SAVEZNOG VEĆA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ O PROJEKTU KRIVIČNOG ZAKONIKA — OPŠTI DEO

Uzevši naknadno u pretres član 104 Projekta krivičnog zakonika — Opšti deo, Zakonodavni odbor Saveznog veća stao je na sednici od 22 novembra na gladište da po svojoj materiji taj član ne spada u Opšti deo Krivičnog zakonika, gde, pored toga, on ima samo deklarativni karakter.

Smatrajući da predmet toga člana spada u Posebni deo Krivičnog zakonika, u glavu o krivičnim delima protiv naroda i države — pa prema tome, do donošenja tog Posebnog dela, u postojeći Zakon o krivičnim delima protiv naroda i države, Zakonodavni odbor jednoglasno je odlučio da predloži Saveznom veću da se član 104 Projekta krivičnog zakonika — Opšti deo izostavi, a da se materija toga člana prenese u poseban Predlog zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda države, te da se ovaj naknadni izveštaj priključi izveštaju Zakonodavnog odbora o Projektu krivičnog zakonika — Opšti deo.

Pošto je član 104 Projekta krivičnog zakonika — Opšti deo, koji je posle pretresa u Zakonodavnom odboru postao član 103, posle naknadnog pretresa izostavljen, to sledeći članovi 105, 106 i 107 projekta postaju članovi 104, 105 i 106.

Zakonodavni odbor, koji je jednoglasno zauzeo stav iznet u ovom naknadnom izveštaju, moli Savezno veće da ga u celosti usvoji zajedno sa glavnim izveštajem o Projektu krivičnog zakonika — Opšti deo.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА ПРОТИВ НАРОДА И ДРЖАВЕ

Члан 1

Иза члана 3 Закона о кривичним делима против народа и државе додаје се нови члан 3а) који гласи:

„Члан 3а)

Као учинилац кривичног дела против народа и државе казниће се и онај ко је користећи свој руководећи положај у државном апарату или иначе свој утицајни положај ради одржавања ненародног и противдемократског поретка или ширења фашистичких идеја, извршио радњу која је слабила одбранбену снагу земље услед чега су били угрожени мир, независност и национална слобода народа Југославије, као и онај ко је у истом циљу, служећи државном апарату, као службеник или у другом својству наређивао, спроводио или вршио убиства, мучења, злостављања или друга насиља и прогоне грађана.”

Члан 2

У чл. 4, у првом ставу, иза речи „дела из тач. 14”, додају се речи „и из чл. 3а).”

Члан 3

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије”.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА ПРОТИВ НАРОДА И ДРЖАВЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

Бр. 93

24-XI-1947 год.

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

На својој седници од 22 новембра Законодавни одбор Савезног већа, пошто је стао на становиште да члан 104 Пројекта кривичног законика — Општи део — по својој материји не спада у Општи део Кривичног законика, него да је тој материји место у Посебном делу Кривичног законика, у глави о кривичним делима против народа и државе, па према томе, до доношења тога Посебног дела, у постојећи Закон о кривичним делима против народа и државе, усвојио је на истој седници од Претседника Законодавног одбора предложени текст Предлога закона о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе.

Предложени текст примљен је без измене и подноси се Савезном већу као предлог Законодавног одбора.

Овом допуном Закона о кривичним делима против народа и државе попуњује се једна осетна празнина у нашем кривичном законодавству која је онемогућавала да се судски прогоне многа лица која су у бившој Југославији, до 6 априла 1941 године, извршила тешка кривична дела наведена у овом законском предлогу, а која не смеју остати некажњена.

Законодавни одбор моли Савезно веће да овај Предлог закона о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе изволи у целости усвојити.

За известиоца одређен је Моша Пијаде.

Секретар
Др Макс Шнудерл, с. р.

Претседник
Законодавног одбора
Моша Пијаде, с. р.

Чланови:

Владимир Симић, с. р., Михаило Ђуровић, с. р., Филип Лакуш, с. р., др Јаков Гргурић, с. р., Мехмед Хоџа, с. р., Матевж Хаџе, с. р., Лампрет Јоже, с. р., др Јерко Радмиловић, с. р., Сулејман Филиповић, с. р., Лајчо Јарамазовић, с. р., Ђуро Салај, с. р., Иван Гранђа, с. р., Радован Мијушковић, с. р., Милош Минић, с. р.,

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА ВЕЋА НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА ПРОТИВ НАРОДА И ДРЖАВЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА ФНРЈ

ВЕЋЕ НАРОДА
Законодавни одбор
Бр. 101
24-XI-1947 год.
Београд

ВЕЋУ НАРОДА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Београд

Законодавни одбор Већа народа на својој седници од 24 новембра 1947 године претресао је Предлог закона о допуни Закона о кривичним делима против народа и државе достављен му од Претседништва Већа народа, а који је на основу члана 63 Устава доставио Законодавни одбор Савезног већа Народној скупштини ФНРЈ.

После проучавања горњег законског предлога Одбор га је једногласно усвојио онако како га је Законодавни одбор Савезног већа предложио Народној скупштини ФНРЈ.

Подносећи Већу народа овај извештај, Законодавни одбор моли Веће да га изволи усвојити.

За известиоца Одбор је одредио др Јосипа Хрнчевића.

Секретар
Др Душан Братић, с. р.

Претседник
Законодавног одбора
Божидар Масларић, с. р.

ЧЛЕНОВИ:

Јоза Миливојевић, с. р., Панко Брашнар, с. р., Срећко Жу-
мер, с. р., Томо Чиковић, с. р., др Бранко Чубриловић, с. р.,
Мустафа Хоџа, с. р., Драгољуб Илић, с. р., Јосип Рус, с. р.,
Милош Царевеић, с. р., Милан Поповић, с. р., Нинко Петровић,
с. р., Богдан Орешчанин, с. р., др Јосип Хрнчевић, с. р., Ми-
хаило Апостолски, с. р.

ВЛАДА ФНРЈ.

Бр. сл.
26-XII-1947 год.
Београд

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ ФНРЈ

Београд

У смислу чл. 2 Закона о овлашћењу Влади ФНРЈ за доношење уредаба по питањима из народне привреде подносим Народној скупштини ФНРЈ уредбе које је Влада ФНРЈ донела на основу овлашћења из чл. 1 наведеног закона у времену од 10 марта до 26 новембра 1947 године.

Молим Народној скупштини да својом одлуком потврди све уредбе наведене у приложеном списку.

По овлашћењу
Претседника Владе ФНРЈ,
Потпретседник Владе и Претседник
Савезне контролне комисије
Едвард Кардељ, с. р.

СПИСКАК

УРЕДАБА ВЛАДЕ ФНРЈ ДОНЕТИХ У ПЕРИОДУ ОД 10 МАРТА ДО 26 НОВЕМБРА 1947 ГОДИНЕ ПО ПИТАЊИМА ИЗ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ

- 1) Уредба о откупу житарица од 11 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 22/47);
- 2) Уредба о радним књижицама од 10 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 22/47);
- 3) Уредба о кратком попису становништва у Федеративној Народној Републици Југославији од 10 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 22/47);
- 4) Уредба о организацији и пословању Државне инвестиционе банке од 18 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 24/47);

5) Уредба о организацији и пословању Државног осигуравајућег завода од 18 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 24/47);

6) Уредба о возачима моторних возила од 18 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 24/47);

7) Уредба о трошковима државних предузећа која се баве увозом и извозом од 18 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 25/47);

8) Уредба о обавезном осигурању путника на железницама против несрећног случаја од 18 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 25/47);

9) Уредба о организацији и пословању Народне банке ФНРЈ од 18 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 26/47);

10) Уредба о враћању, наплати и сторнирању возарина и других пристојби на државним железницама и државним речним бродовима од 18 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 22/47);

11) Уредба о стрижи и откупу вуне у економској 1947—1948 години од 3 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 28/47);

12) Уредба о платама радника и ученика у грађевинарству од 29 марта 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 28/47);

13) Уредба о оснивању Генералне дирекције бродарства Министарства поморства ФНРЈ од 3 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 29/47);

14) Уредба о оснивању Главне дирекције радиоиндустрије Комитета за радиодифузну службу Владе ФНРЈ од 3 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 29/47);

15) Уредба о оснивању главних дирекција Министарства трговине и снабдевања ФНРЈ од 3 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 29/47);

16) Уредба о оснивању Главне дирекције државних пољопривредних добара Министарства пољопривреде и шумарства ФНРЈ од 3 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 29/47);

17) Уредба о позивању у службу државних пензионера и о регулисању њихових пензија од 3 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 29/47);

18) Уредба о оснивању Главне управе за туризам Министарства трговине и снабдевања ФНРЈ од 3 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ“ бр. 29/47);

19) Уредба о сузбијању полне заразе (дурине) код копитара од 3 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 29/47);

20) Уредба о измени члана 6 Уредбе о регулисању принадежности државних службеника грађанског реда од 3 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 29/47);

21) Уредба о међусобном плаћању обавеза државних привредних предузећа, надлештава и установа од 4 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 29/47);

22) Уредба о планској расподели индустријске робе од 11 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 31/47);

23) Уредба о изменама и допунама Уредбе о међусобном плаћању обавеза државних привредних предузећа, надлештава и установа од 4 априла 1947 године од 11 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 31/47);

24) Уредба о привременим нормама и привременим техничким прописима у грађевинарству од 15 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 32/47);

25) Уредба о ликвидацији пословања по земљорадничким дуговима од 15 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 33/47);

26) Уредба о организацији и пословању југословенских државних железница од 22 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 35/47);

27) Уредба о платама пољопривредних радника од 9 априла 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 35/47);

28) Уредба о измени и допунама Уредбе о организацији и пословању Народне банке ФНРЈ од 6 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 39/47);

29) Уредба о плаћању радника на дане државних празника од 10 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 41/47);

30) Уредба о откупу и промету сирове коже крупне домаће стоке од 19 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 43/47);

31) Уредба о таксама које се наплаћују од пловила унутрашње пловидбе од 21 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 43/47);

32) Уредба о организацији семенске службе од 19 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 44/47);

33) Уредба о изменама и допунама Уредбе о ревизији дозвола за рад и ликвидацији приватних кредитних предузећа од 19 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 44/47);

34) Уредба о измени и допуни Уредбе о стрижи и откупу вуне у економској 1947-48 години од 24 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 44/47);

35) Уредба о оснивању Главне дирекције Савезне графичке индустрије Министарства индустрије ФНРЈ од 13 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 45/47);

36) Уредба о оснивању и раду складишта иностраних предузећа и установа од 10 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 45/47);

37) Уредба о привременим техничким прописима за бетон и армирани бетон од 29 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 46/47);

38) Уредба о оснивању и раду трговачких заступништава иностраних предузећа и установа од 10 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 46/47);

39) Уредба о повишењу зараде рударских радника од 13 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 46/47);

40) Уредба о преносу послова Управе за мере и драгоцене метале у надлежност Савезне планске комисије и министарства трговине и снабдевања народних република од 23 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 46/47);

41) Уредба о трошковима државних откупних предузећа од 29 маја 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 47/47);

42) Уредба о изменама и допунама Уредбе о издавању и пријављивању акција од 17 јуна 1946 године од 17 јуна 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 52/47);

43) Уредба о општим начелима о категорисању, трошковима, добити, расподели добити и фондовима руководства државних привредних предузећа локалног значаја од 19 јуна 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 53/47);

44) Уредба о укњижењу права својине на државној непокретној имовини од 3 јуна 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 58/47);

45) Уредба о измени Уредбе о закључивању уговора у привреди од 3 јуна 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 58/47);

46) Уредба о изменама и допунама Уредбе о плаћеном годишњем одмору радника, намештеника и службеника од 3 јула 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 58/47);

47) Уредба о изменама и допунама Уредбе о раду и радним условима транспортних радника у поморским лукама, речним пристаништима, железничким станицама, царинским,

јавним и приватним складиштима и стовариштима од 10 јула 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 59/47);

48) Уредба о укидању Генералне дирекције савезне електропривреде Министарства индустрије ФНРЈ од 4 августа 1947 године („Службени лист ФНРЈ бр. 66/47);

49) Уредба о оснивању Генералне дирекције за производњу ветеринарских цепова и лекова Министарства пољопривреде и шумарства ФНРЈ од 4 августа 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 66/47);

50) Уредба о допуни Уредбе о позивању у службу државних пензионера и о регулисању њихових пензија од 4 августа 1947 године („Службени лист ФНРЈ бр. 66/47);

51) Уредба о привредним предузећима инвалидских организација од 12 августа 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 70/47);

52) Уредба о платама радника и ученика у тракторским бригадама код пољопривредних машинских станица од 12 августа 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 70/47);

53) Уредба о изменама и допунама Уредбе о отказима радника и намештеника од 12 августа 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 70/47);

54) Уредба о повлачењу и замени новца који гласи на лире и о прерачунавању обавеза у динаре ФНРЈ на територији припојеној Федеративној Народној Републици Југославији по Уговору о миру са Италијом од 8 септембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 77/47);

55) Уредба о оснивању Генералне дирекције унутрашње пловидбе Министарства саобраћаја ФНРЈ од 11 септембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 78/47);

56) Уредба о одређивању сатне плате радницима запосленим у предузећима војне индустрије од 27 септембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 84/47);

57) Уредба о стављању ван снаге Уредбе о товљењу, ценама и промету свиња у економској 1947/48 години од 9 октобра 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 88/47);

58) Уредба о преносу послова јавних складишта у поморским лукама у надлежност Министарства поморства ФНРЈ и о оснивању главне дирекције лука и јавних складишта Министарства поморства ФНРЈ од 7 октобра 1947 године („Службени лист ФНРЈ” бр. 88/47);

59) Уредба о оснивању генералне дирекције медицинске производње Комитета за заштиту народног здравља Владе

ФНРЈ од 9 октобра 1947 године („Службени лист ФНРЈ бр. 89/47);

60) Уредба о Савезној угоститељско-туристичкој школи од 7 октобра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 89/47);

61) Уредба о обавезном осигурању свих поштиљака које се предају на превоз југословенским државним железницама од 3 октобра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 90/47);

62) Уредба о укидању Главне дирекције за трговину нафтом и нафтиним дериватима Министарства трговине и снабдевања ФНРЈ од 18 октобра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 91/47);

63) Уредба о преради маслина и откупу маслиновог уља рода 1947 године од 20 октобра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 92/47);

64) Уредба о спајању Господарске банке за Истру, Ријеку и Словенско Приморје, Ријека са Народном банком ФНРЈ од 20 октобра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 93/47);

65) Уредба о оснивању Кинематографског техникума од 28 октобра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 94/47);

66) Уредба о другој измени и допуни Уредбе о ревизији дозвола за рад и ликвидацију приватних кредитних предузећа од 5 новембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 96/47);

67) Уредба о припадностима службеника и намештеника у државним трговачким предузећима и њиховим продавницама као и у продавницама задруга, друштвених и масовних организација од 13 новембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 97/47);

68) Уредба о предаји Савезне пољопривредне школе за планинско газдовање са седиштем у Сарајеву Влади народне републике Босне и Херцеговине од 7 новембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 97/47);

69) Уредба о допуни Уредбе о ликвидацији пословања по земљорадничким дуговима од 14 новембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 99/47);

70) Уредба о оснивању и раду трговачких претставништава и трговачких заступништава иностраних предузећа и установа од 21 новембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 100/47);

71) Уредба о лучким накнадама од 21 новембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 100/47);

72) Уредба о изменама и допунама Уредбе о оснивању и раду техничких претставништава (репрезентација) од 21 новембра 1947 године („Службени лист ФНРЈ" бр. 100/47).

САВЕЗНО ВЕЋЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

ПРЕТСЕДНИШТВО САВЕЗНОГ ВЕЋА

Претседник

Владимир Св. Симић

Потпретседници:

Фрањо Гажи

Авдо Хумо

Секретари:

Момчило Марковић

Љубчо Арсов

Стеван Јовичић

СТАЛНИ ОДБОРИ САВЕЗНОГ ВЕЋА

ЗАКОНОДАВНИ ОДБОР

Моша Пијаде, претседник

Владимир Симић, потпретседник

Др Макс Шнудерл, секретар

Чланови:

Светозар Вукмановић

Иван Гранђа

Др Јаков Гргурић

Михаило Буровић

Лајчо Јарамазовић

Тихомир Никодијевић

Јоже Лампрет

Филип Лакуш

Радован Мијушковић

Милош Минић

Живота Ђермановић

Мара Нацева

Др Јерко Радмиловић

Ђуро Салај

Сулејман Филиповић

Матевж Хаце

Едхем Чамо

Мехмед Хоџа

Заменици:

Риста Антуновић

Божидарка Дамњановић

Владо Малески

Иса Јовановић

Светозар Крстић

Нимани Џавид

Бошко Шиљеговић

ОДБОР ЗА ПРИВРЕДНИ ПЛАН И ФИНАНСИЈЕ

Петар Стамболић, претседник
Филип Лакуш, потпретседник
Живота Ђермановић, секретар

Чланови:

Добросав Томашевић	Албин Випотник
Петар Мундрић	Јоже Јуранчич
Горолуб Поповић	Мустафа Виловић
Аћим Груловић	Петар Војновић
Душан Чалић	Љубчо Арсов
Томо Војковић	Мирко Крџић

Заменици:

Павле Геренчевић	Груја Новаковић
Радос Јовановић	Ванчо Бурзевски

Андрија Бубањ

МАНДАТНО-ИМУНИТЕТСКИ ОДБОР

Јован Веселинов, претседник
Петар Комадина, потпретседник
Вида Томшич, секретар

Чланови:

Ратко Петровић	Богоја Фотев
Вељко Зековић	Владо Шегрт

Заменици:

Душан Грк	Драго Гиздић	Милорад Вујичић
-----------	--------------	-----------------

АДМИНИСТРАТИВНИ ОДБОР

Драгослав Марковић, претседник
Тома Кутурец, потпретседник
Александар Шевић, секретар

Чланови:

Адам Остовић	Хамдија Ђемерлић
Фердо Година	Панто Малишић

Заменици:

Љубинка Милосављевић	Богдан Црнобрица	Фердо Година
----------------------	------------------	--------------

ОДБОР ЗА МОЛБЕ И ЖАЛБЕ

Миле Перуничић, претседник
Др Метод Микуж, потпретседник
Борис Станковски, секретар

Чланови:

Др Александар Жижа
Мартин Сучић

Милентије Поповић
Перо Ђукановић

Заменици:

Лерик Иштван

Мато Јакшић

Богољуб Стојановић

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ САВЕЗНОГ ВЕЋА

Аголи др Нерат	Веселинов Јован	Даниловић Угљеша
Алексоски Борис	Веселинов — Муњбан	Девеџић Душан
Андрић Ратомир	Станка	Дорошки др Јован
Антић Милоје	Видовић Никола	Драгин Радивој
Антолић Фрањо	Виловић Мустафа	Драушник Јурица
Антуновић Риста	Випотник Албин	
Арсов Љубчо	Влатковић Немања	Ђермановић Живота
Аугустинов Мата	Влахов Димитар	Ђорговски Васил
	Војковић Томо	Ђорђевић Стојан
Бабич Антун-Туна	Војновић Петар	Букановић Перо
Бакарић др Владимир	Врљан Анте	Букић Пана
Бакрач Јозо	Вујичић Милорад	Ђурђевић Чеда
Банак Јосип	Вујковац Михаило	Ђурић Љубодраг
Баричевић Перо	Вукадиновић Ђуро	Ђуровић Лазар
Белинић Марко	Вукашиновић Иван	Ђуровић Михаило
Беловуковић Милан	Вукмановић Светозар	
Бериша Рифат	Вулин Сава	Ерчић Живко
Бекирић др Тодор	Вучковић Сретен	
Бисић М. Милорад		Жигић Раде
Блажевић Јаков	Гажи Фрањо	Жижа др Александар
Богданов Душан	Гајиновић Вујица	Жујовић Сретен
Богданов Ђура	Гајић Гојко	
Божовић Никола	Гаџић Радосав	Зеновић Вељко
Боројевић Јован	Гашпар Јан	Зечевић Влада
Борштнар Јоже	Геренчевић Павле	Зечевић Славко
Бреџел др Маријан	Гигов Страхил	Зечевић Стево
Бохинц Андреј	Гиздић Драго	
Бошковић Ђорђе	Глухић Омер	Иванов Андреј
Бркић Душан	Година Фердо	Иванчевић Никола
Бркић Звонко	Госпић Светолик	Ивековић др Младен
Броз Јосип Тито	Гранђа Иван	Ивић Стјепан
Бубањ Андрија	Гранфил Тома	
Буљан Вице	Грбић Чедо	
Бурзевски Ванчо	Гргурић др Јаков	Јакшић Мато
Бурић Хасан	Гретић Ивица	Јакшић Никола
Бутозан др Васо	Грк Душан	Јанковић Љубо
	Грубић Чеда	Јанић Влада
Василев Ђорги	Грујић Радован	Јарамазовић Лајчо
Васиљевић Живан	Груловић Аћим	Јеленц Алеш
Вејновић Светозар		Јеремић Воја
Величковић Вучко	Дамњановић Божић	Јовановић Благо

Јовановић Бура
Јовановић Иса
Јовановић Радош
Јовановић Спасоје
Јовановић Станимир
Јовићевић Павле
Јовичић Стеван
Јојкић Ђурица
Јоксимовић Момир
Јосиповић Србољуб
Јоцић Живојин
Јуранчић Јоже

Карабеговић Осман
Карајовић др Драго-
мир
Кардељ Едвард
Карнер др Иво
Кецмановић др Воји-
слав
Кидрич Борис
Кимовец Франце
Кнез Јурица
Ковачевић Вељко
Ковачевић Митар
Ковачевић Урош
Ковачић Иван
Колишевски Лазар
Комадина Петар
Комненић Симо
Корен Јаков
Косановић Сава
Косовац Младен
Костић Велимир
Кохаровић др Алек-
сандар
Коцбек Јоже
Кочевар Франц
Крањец Милко
Крзнар Ђуро
Крнезну Хасан
Крстевски Киро
Крстић Бошко

Крстић Светозар
Крстуловић Вицко
Крце Павло
Крчић Мирко
Кузмановић др Славко
Кузмановски Боге
Кузминац Стеван
Курт Хуснија
Кутурец Тома
Куфрин Милка
Кухар Ловро

Лакатош Иштван
Лакуш Филип
Лалић Ђуро
Лампрет Јоже
Лековић Воја
Лерик Иштван
Лескошек Франц
Леша Акиф Мустафа
Лукић Костадин
Лулић Грго

Љујић Велибор
Љујић Војо

Мајхен Владо
Малески Владо
Малишић Панто
Џандић Пашага
Маринко Миха
Марковић Драгослав
Марковић Милош
Марковић Момчало
Марковић Немања
Маркотић Мато
Марчинковић Јозо
Масиловић Новак
Матић Радомир
Мачек Иван—Матија
Месић Јосиф
Међо Томо

Мијатовић Цвијетин
Мијушковић Радован
Микуж др Метод
Милојевић Милоје
Милосављевић Љу-
бинка
Миљковић Мито
Минић Милка
Минић Милош
Минчев Никола
Михајловски Кирил
Московљевић др Ми-
лош

Мразовић Карло —
Гашпар
Мрковић Новица
Мркоци Марко
Мугош Душан
Мујагић Хасан
Мундрић Петар

Нађ Коста
Наумовски Круме
Нацева Мара
Нешић Светомир
Нешковић др Благоје
Никодијевић Тихомир
Николић Живојин
Нимани Цавид
Новаков Душан
Новаковић Груја
Новосел др Шиме
Новосел Стјепан

Омановић Хамдија
Опачић Станко
Остовић Адам

Павловић Михаило
Павловић Павле
Паћен Бранко
Пајковић Ђоко
Пахић Лука

Пашалић Едхем	Рибар др Иван	Трифуновић Светислав
Пенезић Слободан	Рибич Иван	Туцман Јосип
Перковић Миле	Рибникар Владислав	
Перунички Миле	Рикановић Илија	Темерлић др Хамдија
Петровић Душан	Ритиг др Светозар	Ђурувија Тоде
Петровић Ратко		
Петровић Славољуб	Савић Брано	Узуновски Цветко
Петрушев Кирил	Салаи Јожеф	
Пијаде Моша	Салај Ђуро	Фајфар Тоне
Плавшић Лазар	Самарџија Стево	Ференчак Иван
Побрић Едхем	Светек Франце	Ференчина Томо
Полит Зоран	Секел Јожеф	Филаковић Иро
Половић Марко	Симеоновић Јанко	Филиповић Сулејман
Попов Жива	Симеунчевић Гавро	Фотев Богоја
Поповић Горољуб	Симић Владимир	Фритић Елизабета
Поповић Јован	Синановић Хамдија	
Поповић Коча	Смајовић Василије	Хасанагић Хилмија
Поповић Љубомир	Сремец др Златан	Хаџе Матевж
Поповић Милентије	Стамболски Асен	Хаџи Мустафа Хасан
Почуча Миле	Стамболић Петар	Шукри
Првчић Стјепан	Станковски Борис	Хаџић Бошко
Прибић Милан	Стефановић Иван	Хебранг Андрија
Прибићевић др Раде	Стефановић Миливоје	Хољевац Већеслав
Пуцар Ђуро — Стари	Стефановић Светислав	Хотић Месуд
	Стојадиновић Михаило	Хоџа Мехмед
Радмиловић др Јерко	Стојановић Богољуб	Хоџа Фадил
Радовановић Миливоје	Суботин Иван	Хоџић Мујо
Радовановић Милија	Сутловић Рикард	Хрибар Јанез
Радуловић Таса	Сучић Мартин	Хукић Мехмедалија
Рамљак др Анте		Хумо Авдо
Ранковић Александар	Тодоровић Мијалко	
Рапаић Ђиро	Тодоровић Симо	Цветић Боса
Рац Винце	Толо Нико	Цветић Милија
Рашовић Милош	Томашевић Добросав	Џетинић Марин
Релић Петар	Томшич Вида	Џрнобрња Богдан
Реџић Енвер	Трајковић Александар	Џрногорчевић Јово

Чакић Бошко	Џојић Аято	Шегрт Владо	1
Чалић Душан		Шилеговић Бошко	
Чамо Едхем	Шакић Јован	Шкаре Станко	1
Чаушевић-Чауш Иван	Шарац др Занм	Шнудерл др Макс	1
Ченгић Ферид	Шарац Спасоје	Шниљак Фрањо	1
Чешњај Томо	Шатев Павел	Шниљак Миха	1
Чобански Спасоје	Шахири Исмет	Шафљан Гуште	1
Чолак Петар	Шевић Александар	Шутић Анте	1
Чубриловић др Васо			1

VEĆE NARODA NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

PRETSEDNIŠTVO VEĆA NARODA

Pretsednik

Josip Vidmar

Potpretsednici:

Božidar Maslarić

Kosan Pavlović

Sekretari:

Dr Branko Čubrilović

Joza Milivojević

Mihailo Grbić

STALNI ODBORI VEĆA NARODA

ZAKONODAVNI ODBOR

Božidar Maslarić, predsednik

Tomo Čiković, potpredsednik

Dr Dušan Bratić, sekretar

Članovi:

Mihailo Apostolski

Milan Popović

Mitar Bakić

Dobrivoje Radosavljević

Panko Brašnarov

Josip Rus

Rato Dugonjić

Dr Siniša Stanković

Srećko Žumer

Tone Hafner

Dragoljub S. Ilić

Mustafa Hodža

Joza Milivojević

Dr Josip Hrnčević

Bogdan Oreščanin

Miloš Carević

Ninko Petrović

Dr Branko Čubrilović

Zamenici:

Sreten Vukosavljević

Radovan Papić

Kosan Pavlović

Antun Augustinčić

Ladislav Ambrožić

Mihailo Grbić

Naum Naumovski

ODBOR ZA PRIVREDNI PLAN I FINANSIJE

Dr Obren Blagojević, *pretsednik*

Ivan Gošnjak, *potpretsednik*

Rade Hamović, *sekretar*

Članovi:

Anka Berus

Hasan Brkić

Dr Vojin Carić

Josip Jeras

Beno Kotnik

Veselinka Mažinska

Mitra Mitrović

Aleksandar Stojanović

Ali Šukria

Radomir Todorović

Aleksa Tomić

Ivan Turković

Zamenici:

Krsto Filipović

Radovan Popović

Tone Dolinšek

Kiril Miljovski

Bogde Jadrešin

MANDATNO-IMUNITETSKI ODBOR

Aleksa Tomić, *pretsednik*

Savo Orović, *potpretsednik*

Jovan Jegdić, *sekretar*

Članovi:

Dušan Rkman

Tone Šušteršič

Anto Babić

Nikola Martinovski

Zamenici:

Dragutin Salić

Ivan Novak

Živojin Čurčić

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Milan Smiljanić, *pretsednik*

Šefket Maglajlić, *potpretsednik*

Krsto Popivoda, *sekretar*

Članovi:

Muša Momčilović

Franjo Borić

Ladislav Ambrožič

Dr Gjorgi Gavrilski

Zamenici:

dr Rudolf Obračunč

Niko Jurinčić

Kerime Muća

ODBOR ZA MOLBE I ŽALBE

Marko Vujačić, pretsednik
Pepica Kardelj, potpretsednik
Dr Milorad Vlačković, sekretar

Članovi:

Pal Šoti
Mate Kršul

Zora Nikolić
Mustafa Abduraim

Zamenici:

Dr Pavel Lunaček

Ljiljana Čalovska

Skender Kufanović

NARODNI POSLANICI VEĆA NARODA

Abduraim Mustafa	Gošnjak Ivan	Krajačić Ivan
Aguš Kurteš	Grbić Mihailo	Kršul Mate
Ambrožić Ladislav	Gregorjč dr Pavle	Kulenović Skender
Andrejev Bane		
Apostolski Mihailo	Dimitrijević Spasoje	Lautas Trajan
Augustinčić Antun	Dobrašinović Miloje	Lisi Sah
Aceva Vera	Dolinšek Tone	Lubej France
	Dugonjić Rato	Lunaček dr Pavel
Babić Anto		
Babić Ljubo	Đaković Spasoje	Magtajić Šelket
Babović Spasenija	Đilas Milovan	Malinska Veselinka
Bajalski Risto	Đuričin Mplivoj	Manojlović Radmila
Bakić Mitar		Markovski Venko
Barbarić Božo	Evetović dr Matija	Martinovski Nikola
Bebler dr Aleš		Marušić dr Drago
Bevk France	Žižić Živko	Maslarjč Božidar
Berus Anka	Žumer Srečko	Masnić Petar
Blagojević dr Obren	Župančić Oton	Milivojević Joza
Bojnović Đurađ		Miljovskij Kiril
Borić Franjo	Zatrljč Sait	Mitrović Božo
Bratić dr Dušan	Zogović Radovan	Mitrović Mjtra
Brašnarov Panko		Mičunović Veljko
Brkić Hasan	Ivović Dušan	Mlakar Alojzij
Bursać Milan	Ilić S. Dragoljub	Mojsov Lazar
	Ilić Pavle	Momčilović Ljuba
Varga Istvan	Imamović Fadil	Mugoša Andrija
Vasiljević Dušan		Muhtari Osman
Vidmar Josip	Jadrešin Bogde	
Vidmar Tone	Jakovljević dr Stevan	Nad Gavriilo
Vicković Mihailo	Jegdić Jovan	Nazor Vladimir
Vlajković dr Milorad	Jeras Josip	Naumovski Naum
Vrbovski Pavel	Jurinčić Niko	Negezić Radojica
Vujasinović Todor		Nestorov dr Dimitar
Vujičić Marko	Kavčič Stane	Nikolić Zora
Vukosavljević Sreten	Kapetanović Hajro	Novak Ivan
	Kardelj Pepica	Nošpal Tode
Gavriliški dr Gjorgi	Kerime Muća	
Galijašević Bećir	Knezić Anka	
Garčević Gojko	Komnenić Petar	Obračunč dr Rudolf
Gaš Aljuš	Kotnik Beno	Oláh Šandor
Golubović Marinko	Koček Edvard	Orešćanin Bogdan
Golubović Radonja	Krizman dr Hinko	Grović Savo

Pavić Niko	Savić Kirilo	Hamović Rade
Pavlović Kosa	Saili Dragutin	Hašner Tone
Papić Radovan	Szlacan don Ante	Herljević Franjo
Pejnović Kata	Selfuta Kemal	Hodža Mustafa
Perović Puniša	Smiljanić Milan	Hodžić Džeko
Petrović Mato	Smodlaka dr Josip	Hrnčević dr Josip
Petrović Nikola	Spirov dr Boris	
Petrović Ninko	Stanković dr Siniša	
Plepelić Stjepan	Stojanović Aleksandar	Cajnkari dr Stanko
Pešev Nikola Pančev	Sulejmani Hivzi	Carević Miloš
Pogljajen Franc	Sulejmanovski Hađi	Čarić dr Vojin
Popivoda Krsto	Sučić Florijan	Češeski Lazar
Popović Dušan		
Popović S. Milan	Tadić Zivota	Čalovska Liljana
Popović dr Miloš	Temelkovski Borko	Čiković Tomo
Popović Radovan	Todorović Radomir	Čolaković Rodoljub
Prodanović M. Jaša	Tomić Aleksa	Čubrilović dr Branko
	Turković Ivan	
		Džankić Hasan
Radović Vuko	Četković Jovan	
Radosavljević Dobrivoje	Čišić Husein	Šentjurs Lidija
Rebac Hasan	Čurčić Zivojin	Šećeragić Murad
Redža Zekerija		Šoti Pal
Rkman Dušan	Filipović Krsto	Šukria Ali
Rus Josip	Frol Frane	Šušteršić Tone

ПРЕЗИДИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ

Претседник

Др Иван Рибар

Потпретседници:

Моша Пијаде
Филип Лакуш

Јосип Рус
Ђуро Пуцар

Димитар Влахов
Марко Вујачић

Секретар

Миле Перуничић

Чланови:

Јосип Броз Тито, Бане Андрејевић, др Владимир Бакарић, Душан Бркић, Јосип Видмар, Милован Ђилас, Едвард Кардељ, Сретен Жујовић, др Синиша Станковић, Влада Зечевић, др Стеван Јаковљевић, Блажо Јовановић, др Драгољуб Јовановић, Борис Кидрич, Сава Косановић, Лазар Колишевић, др Благоје Нешковић, Јаша Продановић, Александар Ранковић, др Златан Сремец, Добросав Томашевић, Фране Фрол, Андрија Хебранг, Авдо Хумо, Родољуб Чолаковић, Владо Шегрт.

Врховни командант Југословенске армије
Маршал Југославије
Јосип Броз Тито

В Л А Д А

ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

*Претседник Владе ФНРЈ и Министар народне одбране
Маршал Југославије Јосип Броз Тито;*

*Потпретседник Владе ФНРЈ и Претседник Контролне
комисије Едвард Кардељ;*

Потпретседник Владе ФНРЈ Јаша Продановић;

Министар Савезне владе Милован Ђилас;

Министар Савезне владе Кирило Савић;

Министар Савезне владе др Димитар Несторов;

Министар Савезне владе Сава Косановић;

Министар унутрашњих послова Александар Ранковић;

*Министар индустрије и Претседник Привредног савета
Борис Кидрич;*

Министар иностраних послова Станоје Симић;

Министар саобраћаја Тодор Вујасиновић;

Министар поморства Анте Вркљан;

Министар пошта др Драго Марушић;

Министар спољне трговине инж. Милентије Поповић;

Министар електропривреде инж. Никола Петровић;

Министар финансија Сретен Жујовић;

Министар правосуђа Фране Фрол;

Претседник Савезне планске комисије Андрија Хебранг;

Министар рударства Бане Андрејевић;

Министар трговине и снабдевања др Заим Шарац;

*Министар пољопривреде и шумарства др Васо Чубри-
ловић;*

Министар рада Вицко Крстуловић;

Министар грађевина Влада Зечевић.

ВРХОВНИ СУД ФНРЈ

Претседник

Витомир Петровић

Чланови:

Милован Крцић, Петар Раичковић, Петар Пирузе, др Звонимир Шврљуга, Никола Станковић, Александар Тодоровић и др Маријан Деренчи.

Јавни тужилац ФНРЈ

Др Јосип Хрнчевић

Sadržaj

PRVA SEDNICA VEĆA NARODA — 24. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

Strana

1 — Saopštenje Ukaza Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ o sazivanju Narodne skupštine FNRJ u IV redovno zasjedanje za 24. novembar 1947. godine — — — — —	3
2 — Saopštenje o smrti narodnog poslanika Ivana Mitenkovića — — — — —	4
3 — Saopštenje o podnetim zakonskim predlozima i odborskim izveštajima — — — — —	5
4 — Saopštenje o osudi narodnog poslanika Velimira Skerlića — — — — —	5
5 — Saopštenje da je Prezidijum Narodne skupštine FNRJ dao odobrenje za vođenje krivičnog postupka protiv Franca Snoja, narodnog poslanika — — — — —	5
6 — Saopštenje o osudi narodnog poslanika Franca Snoja — — — — —	6
7 — Otsustva narodnih poslanika — — — — —	6
8 — Molbe i žalbe — — — — —	6

Dnevni red:

1 — Utvrđivanje dnevnog reda — — — — —	9
--	---

PRVA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA — 24. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

1 — Saopštenje Ukaza Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ o sazivanju Narodne skupštine FNRJ u IV redovno zasjedanje za 24. novembar 1947. godine — — — — —	7
2 — Saopštenje o podnetim zakonskim predlozima i odborskim izveštajima — — — — —	8
3 — Ostavke narodnih poslanika Gligorija Mandića i Miodraga Nedeljkovića — — — — —	9
4 — Saopštenje da je Prezidijum Narodne skupštine FNRJ dao odobrenje za pokretanje krivičnog postupka protiv narodnog poslanika dr Dragoljuba Jovanovića — — — — —	9

	Strana
5 — Saopštenje o osudi dr Dragoljuba Jovanovica, narodnog poslanika — — — — —	10
6 — Otsustva narodnih poslanika — — — — —	10

Dnevni red:

1 — Utvrđivanje dnevnog reda — — — — —	10
--	----

DRUGA SEDNICA VEĆA NARODA — 25. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice —	13
2 — Saopštenje da je narodni poslanik Marko Vujačić podneo Predlog zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama FNRJ — — — — —	13
3 — Saopštenje o podnetim odborskim izveštajima —	13
4 — Usvajanje izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora o dolasku za narodnog poslanika dr Matije Evetovića na mesto Ivana Milankovića — — — — —	14
5 — Usvajanje izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora o dolasku za narodnog poslanika Živote Tadića na mesto Velimira Škerlića — — — — —	15
6 — Usvajanje izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora o dolasku za narodnog poslanika dr Rudolfa Oračunča na mesto Franca Šnoja — — — — —	16
7 — Otsustva narodnih poslanika — — — — —	17

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece — — — — —	18—21
Govornici: izvestilac Joza Mlivojević — — — — —	18
dr Dušan Bratić — — — — —	22
2 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o ličnim imenima — — — — —	23—29
Govornici: izvestilac Srećko Žumer — — — — —	28
3 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmeni i dopuni Zakona o ordenima i medaljama FNRJ — — — — —	29—30
Govornici: izvestilac Mihailo Apostolski — — — — —	29
4 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika — — — — —	30—32
Govornici: izvestilac Dragoljub Ilić — — — — —	30
5 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepokretnostima koje su agrarnom reformom i konfiskacijom prešle u svojinu države — — —	32—33
Govornici: izvestilac Tomo Čiković — — — — —	32
6 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama čl. 35 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji — — — — —	33—34

	Strana
Govornici: izvestilac dr Branko Čubrilović — — —	33
7 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa — — — — —	34—35
Govornici: izvestilac Dragoljub Ilić — — — — —	34
8 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o kretanju na granici — — — — —	35—37
Govornici: izvestilac Milan Popović — — — — —	35

DRUGA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA — 23. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice	39
2 — Saopštenje da je narodni poslanik Mile Peruničić podneo Predlog zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama FNRJ — — — — —	39
3 — Usvajanje izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora o dolasku za narodnog poslanika Vučka Veličkovića na mesto Miodraga Nedeljkovića — — — — —	39
4 — Usvajanje izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora o dolasku za narodnog poslanika Jove Crngorčevića na mesto Gligorija V. Mandića — — — — —	40
5 — Usvajanje izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora o dolasku za narodnog poslanika Stojana Đorđevića na mesto dr Dragoljuba Jovanovića — — — — —	41
6 — Saopštenje o podnetim odborskim izveštajima —	42
7 — Otsustva narodnih poslanika — — — — —	43
8 — Molbe i žalbe — — — — —	43

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece — — — — —	43—47
Govornici: izvestilac dr Maks Šnuderl — — — — —	43
2 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o ličnim imenima — — — — —	47—48
Govornici: izvestilac Mihaiko Đurović — — — — —	47
3 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmeni i dopuni Zakona o ordenima i medaljama FNRJ — — —	48—49
Govornici: izvestilac Matevž Hace — — — — —	48
4 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o ustanovljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika — — — — —	49—50
Govornici: izvestilac Lajčo Jaramazović — — — — —	49
5 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepokretnostima koje su agrarnom reformom i konfiskacijom prešle u svojinu države — — —	50—51

	Strana
Govornici: izvestilac Radovan Mijušković — — — —	50
6 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama člana 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji — — — —	51—52
Govornici: izvestilac Filip Lakuš — — — —	51
7 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa — — — —	52
Govornici: izvestilac Radovan Mijušković — — — —	52
8 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o kretanju na granici — — — —	52—53
Govornici: izvestilac Jože Lampret — — — —	52

TREĆA SEDNICA VEĆA NARODA — 26. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice	55
2 — Usvajanje definitivnih tekstova zakonskih predloga	55
3 — Otsustva narodnih poslanika — — — —	56

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o vojnim sudovima — — — —	56—57
Govornici: izvestilac Bogdan Oreščanin — — — —	56
2 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ — —	57—59
Govornici: izvestilac Mihailo Apostolski — — — —	57
3 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima — — —	59—61
Govornici: izvestilac Mustafa Hodža — — — —	59
4 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima — —	60—61
Govornici: izvestilac Mustafa Hodža — — — —	60
5 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu FNRJ — — — —	61—62
Govornici: izvestilac Tone Hafner — — — —	61
6 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o državljanstvu lica na području pripojenom FNRJ po Ugovoru o miru sa Italijom — — — —	62—64
Govornici: izvestilac dr Branko Čubrilović — — — —	62
Saopštenje da je Zakonodavni odbor podneo izveštaj o Predlogu zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama FNRJ — — — —	64

TREĆA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA — 25. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

	Strana
1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice	65
2 — Usvajanje definitivnih tekstova zakonskih predloga	65

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o vojnim sudovima — — — — —	66—73
Govornici: izvestilac dr Maks Šnuderl — — — — —	66
Mirko Krdžić — — — — —	68
2 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana FNRJ — — —	73—76
Govornici: izvestilac Sulejman Filipović — — — — —	73
3 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima — — — — —	76—78
Govornici: izvestilac dr Jerko Radmilović — — — — —	76
4 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o dopuni Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima — — — — —	78—79
Govornici: izvestilac dr Jerko Radmilović — — — — —	78
5 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu FNRJ — — — — —	79—80
Govornici: izvestilac Lajič Jaramazović — — — — —	80
6 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o državljanstvu lica na području pripojenom FNRJ po Ugovoru o miru sa Italijom — — — — —	80—84
Govornici: izvestilac Jože Lampret — — — — —	80

ČETVRTA SEDNICA VEĆA NARODA — 27. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice	85
2 — Usvajanje definitivnih tekstova zakonskih predloga	85
3 — Otsustva narodnih poslanika — — — — —	86
4 — Dopuna dnevnog reda — — — — —	86

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga opšteg zakona o šumama — — — — —	86—90
Govornici: izvestilac Miloš Carević — — — — —	86
2 — Pretres i usvajanje Predloga opšteg zakona o lovu — — — — —	90—100
Govornici: izvestilac dr Sinša Stanković — — — — —	90
Miloš Carević — — — — —	94
3 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže — — — — —	100—103
Govornici: izvestilac Ninko Petrović — — — — —	100
4 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene spekulacije i privredne sabotaže — — — — —	103

	Strana
Govornici: izvestilac Tomo Ciković — — — — —	103
5 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o dopuni Zakona o taksama — — — — —	104—105
Govornici: izvestilac Milan Popović — — — — —	104
6 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o dopuni Zakona o organizaciji državne poljoprivredne mašinske službe	105—106
Govornici: izvestilac Tone Hafner — — — — —	105
7 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija —	106—103
Govornici: izvestilac Panko Brašnarov — — — — —	106
8 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama FNRJ — — — — —	108—109
Govornici: izvestilac dr Dušan Bratić — — — — —	108
9 — Pretres i usvajanje Predloga osnovnog zakona o prekršajima — — — — —	109—114
Govornici: izvestilac dr Dušan Bratić — — — — —	109

ČETVRTA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA — 27 NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice —	115
2 — Usvajanje definitivnih tekstova zakonskih predloga	115
3 — Otsustva narodnih poslanika — — — — —	116

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga opšteg zakona o šumama — — — — —	116—120
Govornici: izvestilac Ivan Granda — — — — —	116
Imro Filaković — — — — —	118
2 — Pretres i usvajanje Predloga opšteg zakona o lovu	120—123
Govornici: izvestilac Sulejman Filipović — — — — —	121
Dopuna dnevnog reda — — — — —	123
3 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže — — — — —	123—126
Govornici: izvestilac dr Jerko Radmilović — — — — —	123
4 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže — — — — —	127—128
Govornici: izvestilac Radovan Mijišković — — — — —	127
5 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o taksama — — — — —	128—129
Govornici: izvestilac Mehmed Hodža — — — — —	128
6 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o izmenama i dopunama zakona o organizaciji državne poljoprivredne mašinske službe — — — — —	129
Govornici: izvestilac Mehmed Hodža — — — — —	129
7 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija	129—130

	Strana
Govornici: izvestilac Mehmed Hodža — — — — —	129
8 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o dopunji Zakona o ordenima i medaljama FNRJ — — — — —	130—131
Govornici: izvestilac Đuro Salaj — — — — —	130
9 — Pretres i usvajanje Predloga osnovnog zakona o prekršajima — — — — —	131—134
Govornici: izvestilac dr Jakov Ogrurić — — — — —	131, 132
Saopštenje o ostavci Voje Lekovića na položaj sekretara Saveznog veća — — — — —	134

PETA SEDNICA VEĆA NARODA — 28 NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice —	137
2 — Usvajanje definitivnih tekstova zakonskih predloga —	137—138

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga krivičnog zakonika — Opšti deo — — — — —	138—176
Govornici: izvestilac dr Josip Hrnčević — — — — —	138
Joza Milivojević — — — — —	149
Mihajlo Grbić — — — — —	153
dr Dušan Bratić — — — — —	159
Josip Rus — — — — —	166
dr Vojin Carić — — — — —	170
Dopuna dnevnog reda — — — — —	176
2 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države — — —	176—177
Govornici: izvestilac dr Josip Hrnčević — — — — —	176
3 — Izbor zamenika stalnih odbora Veća naroda — — —	177
Govornici: dr Obren Blagojević — — — — —	177, 178
4 — Usvajanje izmena i dopuna u Predlogu osnovnog zakona o prekršajima prema amandmanima Vlade FNRJ — — —	178—181
Govornici: poverenik Vlade Negotav Očokoljić — — —	178
izvestilac dr Dušan Bratić — — — — —	181
5 — Potvrda uređaba Vlade FNRJ donetih u vremenu od 10 marta do 26 novembra 1947 — — — — —	181
6 — Usvajanje izveštaja Administrativnog odbora o računsko-blagajničkom poslovanju Veća naroda — — —	181—183
Govornici: izvestilac Ljuba Momčlović — — — — —	181
Otsustva narodnih poslanika — — — — —	183

PETA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA — 28. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

	Strana
1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice —	185
2 — Usvajanje definitivnih tekstova zakonskih predloga —	185—186
3 — Usvajanje izmena i dopuna u Predlogu osnovnog zakona o prekršajima prema amandmanima Vlade FNRJ —	186—190
Govornici: poverenik Vlade Petar Ivičević — — —	186
izvestilac dr Jakov Grgurić — — —	186, 189
4 — Potvrda uredaba Vlade FNRJ donetih u vremenu od 10. marta do 26. novembra 1947 — — —	190
5 — Usvajanje izveštaja Administrativnog odbora o računsko-blagajničkom poslovanju Saveznog veća — — —	190—192
6 — Ispravljanje četvrte tačke dnevnog reda — — —	192
7 — Otsustva narodnih poslanika — — — — —	192

Dnevni red:

1 — Pretres i usvajanje Predloga krivičnog zakonika —	
Opšti deo — — — — —	193—209
Govornici: izvestilac Moša Pijade — — — — —	193
dr Jakov Grgurić — — — — —	204
Jakov Blažević — — — — —	206
2 — Pretres i usvajanje Predloga zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države — — —	209—210
Govornici: izvestilac Moša Pijade — — — — —	209
3 — Izbor sekretara Saveznog veća — — — — —	210
Govornici: Dušan Petrović-Šane — — — — —	210
4 — Izbor članova i zamenika u stalnim odborima — — —	210—212
Govornici: dr Jerko Radmilović — — — — —	210—212
5 — Definitivno usvajanje Predloga osnovnog zakona o prekršajima — — — — —	212—213
Saopštenje akta Prezidijuma o sazivanju zajedničke sednice za 29. novembar 1947 — — — — —	213

SESTA SEDNICA VEĆA NARODA — 29. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice —	215
2 — Saopštenje akta Prezidijuma o sazivanju zajedničke sednice za 29. novembar 1947 — — — — —	216

SESTA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA — 29. NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

1 — Čitanje i usvajanje zapisnika prethodne sednice —	219
2 — Otsustva narodnih poslanika — — — — —	219

Dnevni red:

1 — Usvajanje definitivnih tekstova zakonskih predloga —	219—220
--	---------

ZAJEDNIČKA SEDNICA — 29 NOVEMBRA 1947

Pre dnevnog reda:

	Strana
1 — Utvrđivanje dnevnog reda — — — — —	221—222

Dnevni red:

1 — Rešavanje o potvrdi odluka Prezidijuma Narodne skupštine PNRJ — — — — —	222—225
Govornici: Sekretar Prezidijuma Mile Peruničić — —	222—224
2 — Svečani deo sednice povodom praznika 29 novembra	225—236
Govornici: Predsednik Prezidijuma dr Ivan Ribar — —	225
3 — Čitanje Ukaza o odlikovanju Maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita Ordenom slobode — — — — —	232
Govornici: Sekretar Prezidijuma Mile Peruničić — —	232
Predsednik Prezidijuma dr Ivan Ribar — —	233
Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito — —	234

SPISAK PRILOGA

	Strana
1 — Predlog osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece —	239
Obrazloženje — — — — —	247
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	252
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	254
2 — Predlog zakona o ličnim imenima — — — — —	256
Obrazloženje — — — — —	263
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	266
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	268
3 — Predlog zakona o izmeni i dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije —	270
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	271
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	272
4 — Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ustano- vnljenju prava na penziju i o penzionisanju državnih službenika — — — — —	273
Obrazloženje — — — — —	274
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	276
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	277
5 — Predlog zakona o regulisanju tereta uknjiženih na nepo- kretnostima koje su agrarnom reformom i konfiskacijom prešle u svojinu države — — — — —	279
Obrazloženje — — — — —	281
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	284
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	285
6 — Predlog zakona o izmenama i dopunama člana 36 Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji — — — — —	287
Obrazloženje — — — — —	288
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	289
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	290
7 — Predlog zakona o overavanju potpisa, rukopisa i prepisa —	292
Obrazloženje — — — — —	296
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	297
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	298
8 — Predlog zakona o kretanju na granici — — — — —	300
Obrazloženje — — — — —	302
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	303
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	305
9 — Predlog zakona o vojnim sudovima — — — — —	306
Obrazloženje — — — — —	311

	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	316
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	318
10 —	Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o vojnoj obavezi državljana Federativne Narodne Republike Jugoslavije — — —	319
	Obrazloženje — — —	320
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	322
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	324
11 —	Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima — — —	325
	Obrazloženje — — —	326
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	328
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	330
12 —	Predlog zakona o dopuni Zakona o mirnodopskim vojnim invalidima — — —	331
	Obrazloženje — — —	331
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	332
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	333
13 —	Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije — — —	335
	Obrazloženje — — —	337
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	339
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	340
14 —	Predlog zakona o državljanstvu lica na području pripojenom Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji po Ugovoru o miru sa Italijom — — —	342
	Obrazloženje — — —	344
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	345
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	347
15 —	Predlog opšteg zakona o šumama — — —	348
	Obrazloženje — — —	359
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	366
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	367
16 —	Predlog opšteg zakona o lovu — — —	369
	Obrazloženje — — —	374
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	377
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	380
17 —	Predlog zakona o izmeni Zakona o rešavanju imovinskih sporova putem državne arbitraže — — —	382
	Obrazloženje — — —	392
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	395
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	397
18 —	Predlog zakona o ukidanju stava 3 člana 14 Zakona o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže — — —	399
	Obrazloženje — — —	399
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	400
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	401
19 —	Predlog zakona o dopuni Zakona o taksama — — —	402
	Obrazloženje — — —	402
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — —	403
	Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — —	404

	Strana
20 — Predlog zakona o dopuni Zakona o organizaciji državne poljoprivredne mašinske službe — — — — —	406
Obrazloženje — — — — —	406
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — — — —	407
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — — — —	408
21 — Predlog zakona o zabrani upotrebe grba, pečata i imena Organizacije Ujedinjenih nacija — — — — —	410
Obrazloženje — — — — —	410
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — — — —	411
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — — — —	412
22 — Predlog zakona o dopuni Zakona o ordenima i medaljama Federativne Narodne Republike Jugoslavije — — — — —	414
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — — — —	415
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — — — —	416
23 — Predlog osnovnog zakona o prekršajima — — — — —	417
Obrazloženje — — — — —	448
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — — — —	452
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — — — —	457
24 — Projekat krivičnog zakonika — Opšti deo — — — — —	458
Obrazloženje — — — — —	482
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — — — —	489
Dodatak izveštaju Zakonodavnog odbora Veća naroda — — — — —	494
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — — — —	495
Dodatak izveštaju Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — — — —	496
25 — Predlog zakona o dopuni Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države — — — — —	497
Izveštaj Zakonodavnog odbora Saveznog veća — — — — —	498
Izveštaj Zakonodavnog odbora Veća naroda — — — — —	499
26 — Pismo Vlade FNRJ Narodnoj skupštini FNRJ — — — — —	501
Spisak uredbi Vlade FNRJ donetih u vremenu od 10 marta do 26 novembra 1947. godine po pitanjima iz narodne privrede — — — — —	501
27 — Predsedništvo Saveznog veća — — — — —	507
Stalni odbori — — — — —	507
Narodni poslanici — — — — —	510
28 — Predsedništvo Veća naroda — — — — —	514
Stalni odbori — — — — —	514
Narodni poslanici — — — — —	517
29 — Prezidium Narodne skupštine FNRJ — — — — —	519
30 — Vrhovni komandant Jugoslovenske armije — — — — —	520
31 — Vlada FNRJ — — — — —	521
32 — Vrhovni sud FNRJ — — — — —	522
33 — Javni tužilac FNRJ — — — — —	522

REGISTAR GOVORNIKA

Apostolski Mihailo	29—30, 57—59
Blagojević dr Obren	177—178
Blažević Jakov	206—208
Bratić dr Dušan	22—27, 108—113, 159—166, 181
Brašnarov Panko	106—107
Broz Josip Tito	234—236
Vidmar Josip	3—8, 13—18, 22, 27—30, 32—35, 37, 55—57, 59—64, 85—86, 90, 94, 99—100, 102—109, 113—114, 137—138, 149, 153, 159, 166, 170, 176—178, 181, 183, 215—217, 221—225, 236
Granda Ivan	116—119
Grbić Mihailo	55, 153—159, 215
Grgurić dr Jakov	131—134, 188—190, 204—206
Đurović Mihailo	47—48
Žumer Srećko	28
Ivičević Petar	186—188
Ilić Dragoljub	30—32, 34—35
Jaramazović Lajčo	49, 80
Jegdić Jovan	14—16
Jovičić Stevan	65, 115, 185, 190, 219
Krdžić Mirko	68—73
Lakuš Filip	51
Lampret Jože	52—53, 80—83
Leković Voja	39
Mijušković Radovan	50, 52, 127—128

Milivojević Joza	18—21, 27, 85, 149—153
Momčiković Ljuba	181—183
Oreščanin Bogdan	56—57
Ocokoljić Negosav	178—181
Perunjičić Mile	222—224
Petrović Dušan-Šane	210
Petrović Ninko	100—102
Pijade Moša	193—204, 208—209
Popović Milan	35—37, 104—105
Radmijlović dr Jerko	76—79, 123—126, 210—212
Ribar dr Ivan	225—234
Rus Josip	166—170
Salaj Duro	130—131
Sinić Vladimír	7—11, 39—43, 47—53, 65—67, 73, 75—76, 78—80, 83—84, 115—116, 118—120, 122—123, 126—132, 134—135, 185—186, 188—193, 204— 206, 208—214, 219—220
Stanković dr Siniša	90—94, 99
Filaković Imro	118—119
Filipović Sulejman	73—76, 120—122
Hafner Tone	61—62, 105—106
Hace Matevž	48
Hodža Mehmed	128—130
Hodža Mustafa	59—61
Hrnčević dr Josip	138—149, 176—177
Carević Miloš	86—90, 94—99
Čarić dr Vojin	170—175
Čiković Tomo	32—33, 103
Čubrilović dr Branko	13, 33, 62—63, 137
Šnuderl dr Maks	43—47, 66—67, 73

ŠTAMPA JUGOSLOVENSKO ŠTAMPARSKO PREDUZEĆE — BEOGRAD

